

UNDO PIZZOFALCONE

BIBLIOTECA PROVINCIALE

Arnaldo

XXX

2875-9/1

Palchetto

Num.° d'ordine

NAZIONALE

B. Prov.

18

VITT. EM. III

504
NAPOLI

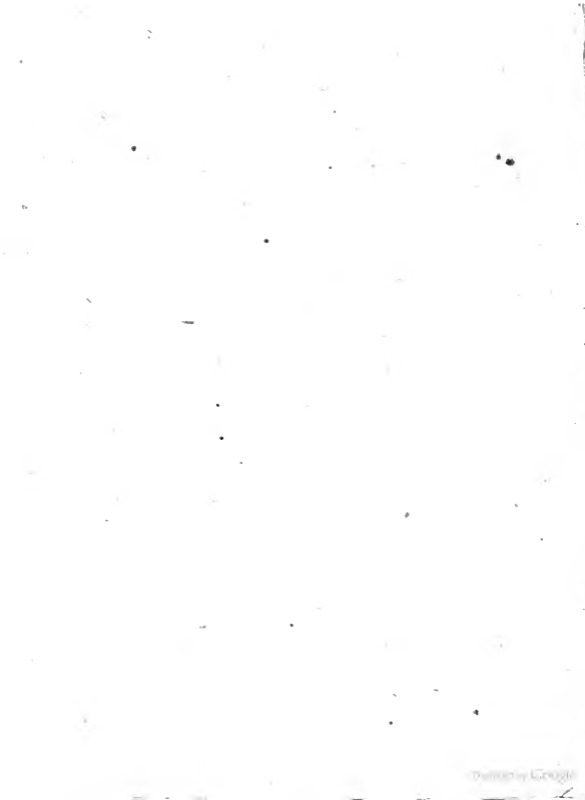

8. 31

11

804

29982

INSTITVTIONVM CALCVLI INTEGRALIS

VOLV MEN TERTIVM,

IN QVO METHODVS INVENIENDI FVNCTIONES
DVARVM ET PLVRIVM VARIABILIVM, EX DATA RELATIONE
DIFFERENTIALIVM CVIVSVIS GRADVS PERTRACTATVR.

VNA CVM APPENDICE DE CALCULO VARIATIONVM ET SUP-
PLEMENTO, EVOLVTIONEM CASVVM PRORSVS SINGVLARIVM C RCA INTEGRA-
TIONEM AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM CONTINENTE.

AVCTORE

LEONHARDO EVLERO

ACAD. SCIENT. BORVSSIAE DIRECTORE VICENNALI ET SOCIO
ACAD. PETROP. PARISIN. ET LONDIN.

Ca Libris

B. Maria

Monasterij

de Becco.

C. J.

PETROPOLI,

Impensis Academiae Imperialis Scientiarum

1770.

THE
OFFICE OF THE
SECRETARY OF THE
NAVY
WASHINGTON, D. C.
DEPARTMENT OF THE NAVY
OFFICE OF THE SECRETARY
NAVY BUILDING
WASHINGTON, D. C.

MEMORANDUM FOR THE SECRETARY OF THE NAVY

Subject: [Illegible]

Very respectfully,
[Illegible Signature]

**INDEX CAPITVM,
IN VOLVGINE TERTIO
CONTENTORVM.**

P A R S P R I M A.

Inuestigatio functionum duarum variabilium ex data differentialium cuiusvis gradus relatione.

Sectio prima, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium primi gradus relatione.

CAP. I. De natura aequationum differentialium, quibus functiones duarum variabilium
(2 riabi

riabilium determinantur in genere,
pag. 3.

CAP. II. De resolutione aequationum, quibus
altera formula differentialis per quan-
titates finitas vtcunque datur, pag. 37.

CAP. III. De resolutione aequationum, quibus
biparum formularum differentialium al-
tera per alteram vtcunque datur,
pag. 68.

CAP. IV. De resolutione aequationum, quibus
relatio inter binas formulas differentia-
les et vnicam trium quantitatum varia-
bilium proponitur, pag. 83.

CAP. V. De resolutione aequationum, quibus
relatio inter quantitates $(\frac{dy}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, et
binas trium variabilium x , y , z , quae-
cunque datur, pag. 113.

CAP. VI. De resolutione aequationum, qui-
bus relatio inter binas formulas diffe-
rentiales $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, et omnes tres
variabiles x , y , z , quaecunque datur,
pag. 142.

Sectio

SECTIO secunda, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium secundi gradus relatione.

CAP. I. De formulis differentialibus secundi gradus in genere, pag. 181.

CAP. II. De vna formula differentiali secundi gradus per reliquas quantitates vtcunque data, pag. 198.

CAP. III. Si duae vel omnes formulae secundi gradus per reliquas quantitates determinantur, pag. 234.

CAP. IV. Alia methodus peculiaris huiusmodi aequationes integrandi, pag. 262.

CAP. V. Transformatio singularis earundem aequationum, pag. 292.

SECTIO tertia, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium tertii altiorumque graduum relatione.

CAP. I. De resolutione aequationum simplicissimarum vnicam formulam differentialem inuoluentium, pag. 345.

CAP. II. De integratione aequationum aliorum per reductionem ad inferiores, pag. 359.

CAP. III. De integratione aequationum homogenearum, vbi finguli termini formulas differentiales eiusdem gradus continent, pag. 378.

PARS ALTERA.

Inuestigatio functionum trium variabilium ex data differentialium relatione.

CAP. I. De formulis differentialibus functionum tres variables involuentium, pag. 392.

CAP. II. De inuentione functionum trium variabilium ex dato cuiuspiam formulae differentialis valore, pag. 403.

CAP. III. De resolutione aequationum differentialium primi gradus, pag. 423.

CAP. IV. De resolutione aequationum differentialium homogenearum, pag. 442.

APPEN-

A P P E N D I X

De Calculo variationum.

CAP. I. De calculo variationum in genere ;
pag. 461.

CAP. II. De variatione formularum differentialium duas variables inuoluentium,
pag. 482.

CAP. III. De variatione formularum integralium simplicium duas variables inuoluentium, pag. 504.

CAP. IV. De variatione formularum integralium complicatarum duas variables inuoluentium, pag. 529.

CAP. V. De variatione formularum integralium variables inuoluentium, et duplicem relationem implicantium, p. 549.

CAP. VI. De variatione formularum differentialium tres variables inuoluentium, quarum relatio vnica aequatione continetur, pag. 565.

CAP. VII. De variatione formularum integralium, tres variables inuoluentium, quarum vna vt functio binarum reliquarum spectatur, pag. 581.

SVPPLE-

SUPPLEMENTVM.

Euolutio casuum prorsus singularium
circa integrationem aequatio-
num differentialium, pag. 599.

CALCVLI

CALCVLI INTEGRALIS.
LIBER POSTERIOR.

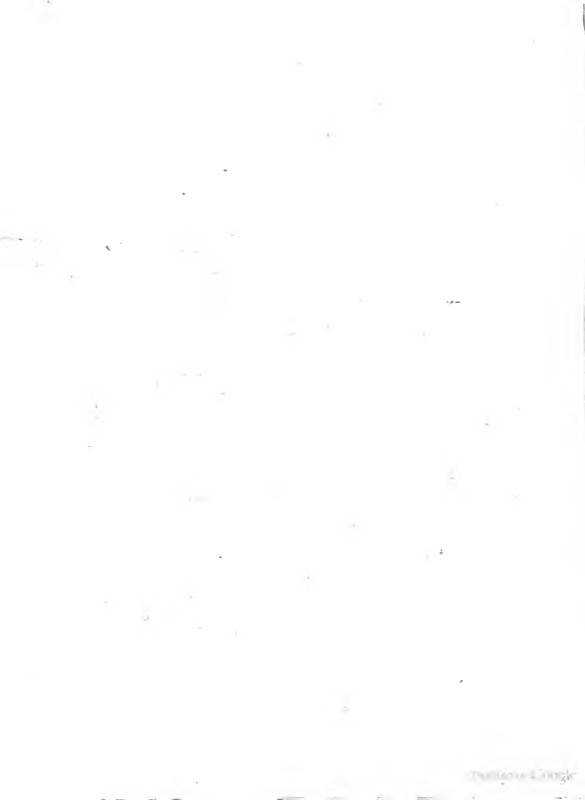
PARS PRIMA

S E V

INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RVM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.

SECTIO PRIMA

INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
PRIMI GRADVS RELATIONE.

qua P , Q et R sint functiones quaecunque ipsarum x , y et z . Ac primo quidem necesse est, vt haec aequatio nata sit ex differentiatione aequationis cuiuspiam finitae postquam differentiale per quampiam quantitatem fuerit diuisum. Dabitur ergo quidam multiplicator puta M , per quem formula

$$P dx + Q dy + R dz$$

multiplicata fiat integrabilis; nisi enim talis multiplicator existeret, aequatio differentialis proposita foret absurda, nihilque omnino declararet. Totum ergo negotium huc redit, vt character assignetur, cuius ope huiusmodi aequationes differentiales absurdae nihilque significantes a realibus dignosci queant. Hunc in finem contemplemur aequationem propositam $P dx + Q dy + R dz = 0$ tanquam realem. Sit M multiplicator eam reddens integrabilem, ita vt haec formula

$$MP dx + MQ dy + MR dz$$

sit verum differentiale cuiuspiam functionis trium variabilium x , y et z ; quae functio si ponatur $= V$ haec aequatio $V = \text{Const.}$ futura sit integrale completum aequationis propositae. Siue igitur x , siue y , siue z accipiatur constans, singulas has formulas: $MQ dy + MR dz$; $MR dz + MP dx$; $MP dx + MQ dy$; seorsim integrabiles esse oportet; vnde ex natura differentialium erit

$$\left(\frac{dMQ}{dz}\right) - \left(\frac{dMR}{dy}\right) = 0; \quad \left(\frac{dMR}{dx}\right) - \left(\frac{dMP}{dz}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{dMP}{dy}\right) - \left(\frac{dMQ}{dx}\right) = 0$$

vnde

vnde per evolutionem hae tres oriuntur aequationes:

$$\text{I. } M\left(\frac{dQ}{dz}\right) + Q\left(\frac{dM}{dz}\right) - M\left(\frac{dR}{dy}\right) - R\left(\frac{dM}{dy}\right) = 0$$

$$\text{II. } M\left(\frac{dR}{dx}\right) + R\left(\frac{dM}{dx}\right) - M\left(\frac{dP}{dz}\right) - P\left(\frac{dM}{dz}\right) = 0$$

$$\text{III. } M\left(\frac{dP}{dy}\right) + P\left(\frac{dM}{dy}\right) - M\left(\frac{dQ}{dx}\right) - Q\left(\frac{dM}{dx}\right) = 0$$

quarum si prima per P, secunda per Q et tertia per R multiplicetur, in summa omnia differentialia ipsius M se tollent, et reliqua aequatio per M divisa erit:

$$P\left(\frac{dQ}{dz}\right) - P\left(\frac{dR}{dy}\right) + Q\left(\frac{dR}{dx}\right) - Q\left(\frac{dP}{dz}\right) + R\left(\frac{dP}{dy}\right) - R\left(\frac{dQ}{dx}\right) = 0,$$

quae continet characterem, aequationes differentiales reales ab absurdis discernentem, et quoties inter quantitates P, Q et R haec conditio locum habet, toties aequatio differentialis proposita

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

est realis. Caeterum hic meminisse oportet, huiusmodi formulam vniculis inclusam $\left(\frac{dQ}{dz}\right)$ significare valorem $\frac{dQ}{dz}$, si in differentiatione ipsius Q sola quantitas z vt variabilis tractetur; quod idem de ceteris est tenendum, quae ergo semper ad functiones finitas reducuntur.

Coroll. I.

2. Proposita ergo aequatione differentiali inter tres variables:

$$P dx + Q dy + R dz = 0,$$

A 3

ante

ante omnia dispiciendum est, vtrum character inuentus locum habeat, nec ne? priori casu aequatio erit realis, posteriori vero absurda et nihil plane significans, neque vnquam ad talem aequationem vllius problematis solutio perducere valet.

Coroll. 2.

3. Character inuentus etiam hoc modo exprimi potest

$$\left(\frac{P dQ - Q dP}{dx}\right) + \left(\frac{Q dR - R dQ}{dx}\right) + \left(\frac{R dP - P dR}{dy}\right) = 0$$

quandoquidem vncinulae non quantitates finitas afficiunt, sed solam differentiationem ad certam variabilem restringunt.

Coroll. 3.

4. Simili modo si aequatio haec characterem continens per PQR diuidatur, ea hanc formam induet:

$$\left(\frac{d \cdot \frac{Q}{P}}{R dx}\right) + \left(\frac{d \cdot \frac{R}{Q}}{P dx}\right) + \left(\frac{d \cdot \frac{P}{R}}{Q dy}\right) = 0$$

quae etiam ita exprimi potest:

$$\left(\frac{\frac{dQ}{Q} - \frac{dP}{P}}{R dx}\right) + \left(\frac{\frac{dR}{R} - \frac{dQ}{Q}}{P dx}\right) + \left(\frac{\frac{dP}{P} - \frac{dR}{R}}{Q dy}\right) = 0.$$

Scho-

Scholion 1.

5. Quemadmodum omnes aequationes differentiales inter binas variables semper sunt reales, semperque per eas relatio certa inter ipsas variables definitur, ita hinc discimus, rem. secus se. habere in aequationibus differentialibus, quae tres variables inuoluant, atque huiusmodi aequationes.

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

non certam relationem inter ipsas quantitates finitas x , y et z declarare, nisi quantitates P , Q , R ita fuerint comparatae, ut character. inuentus locum habeat. Ex quo intelligitur infinitas huiusmodi aequationes differentiales inter ternas variables proponi posse, quibus nulla prorsus relatio finita conueniat, et quae propterea nihil place. definiant. Pro arbitrio scilicet huiusmodi aequationes formari possunt, nullo scopo proposito ad quem sint accommodatae; statim enim ac certum quoddam problema ad aequationem differentialem inter ternas variables perducit, semper necesse est characterem assignatum ei conuenire, cum alioquin nihil omnino significaret. Talis aequatio nihil significans est exempli gratia $z dx + x dy + y dz = 0$, neque pro. z : vlla quidem functio ipsarum x et y cogitari potest quae isti aequationi satisfaciat; quin etiam character noster pro hoc exemplo dat $-x-y-z$, quae quantitas cum non euanescat, absurditatem illius aequationis declarat.

Scho-

Scholion 2.

6. Quo character inuentus facilius ad quosuis casus oblatos accommodari queat, ex aequatione

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

primo euoluantur sequentes valores:

$$\left(\frac{dQ}{dz}\right) - \left(\frac{dR}{dy}\right) = L; \quad \left(\frac{dR}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dz}\right) = M; \quad \left(\frac{dP}{dy}\right) - \left(\frac{dQ}{dx}\right) = N$$

et character noster hac continebitur expressione.

$$L P + M Q + N R$$

quae si euanescat, aequatio proposita erit realis, et aequationem quandam finitam agnoscet; sin autem ea ad nihilum non redigatur, aequatio proposita erit absurda, atque de eius integratione ne cogitandum quidem erit. Ita iam exemplo supra posito erit

$$P = z; \quad Q = x; \quad R = y,$$

hinc

$$L = -1; \quad M = -1 \text{ et } N = -1,$$

unde character $-x - y - z$, absurditatem indicat. Proferamus vero etiam exemplum aequationis realis;

$$dx(yy + nyz + zz) - x(y + nz)dy - xzdz = 0$$

in qua ob

$$P = yy + nyz + zz; \quad Q = -xy - nxz; \text{ et } R = -xz$$

erit

$$L = -nx; \quad M = -3z - ny \text{ et } N = 3y + 2nz$$

unde

unde

vnde

$$\begin{aligned} LP+MQ+NR &= -nx(yy+nyz+zz)+x(y+nz)(3z+ny) \\ &-xz(3y+2nz)=x(-ny-nyz-nzz+3yz+3nz+nyy+nmz \\ &-3yz-2nzz)=0 \end{aligned}$$

quare cum hic character euaneſcat, æquatio hæc differentialis pro reali eſt habenda. Simili modo propoſita hæc æquatione :

$$2dx(y+z)+dy(x+3y+2z)+dz(x+y)=0 \text{ ob}$$

$$P=2y+2z; Q=x+3y+2z; R=x+y \text{ fit}$$

$$L=2-1=1; M=1-2=-1 \text{ et } N=2-1=1,$$

hincque

$$LP+MQ+NR=2y+2z-x-3y-2z+x+y=0$$

vnde iſta æquatio differentialis erit realis.

Problema 2.

7. Propoſita æquatione differentiali inter ternas variables x, y, z , quæ ſit realis, eius integrale inueſtigare, vnde pateat, qualis functio vna earum ſit binarum reliquarum.

Solutio.

Sit æquatio differentialis propoſita :

$$Pdx+Qdy+Rdz=0$$

in qua P, Q, R eiufmodi ſint functiones ipſarum x, y et z , vt character realitatis ante inuentus ſatisfa-

Vol. III.

B

tisfa-

tisfaciat. Nisi enim ista aequatio esset realis, ridiculum foret, eius integrationem tentare. Sumamus ergo hanc aequationem esse realem, atque dabitur relatio inter ipsas quantitates x , y et z , aequationi propositae satisfaciens; ad quam inueniendam pendatur, si in aequatione integrali vna variabilium puta z , constans spectetur ex eius differentiali nihilo aequali posito nasci debere aequationem

$$P dx + Q dy = 0.$$

Vicissim ergo vna variabili puta z vt constante tractata, integratio aequationis differentialis

$$P dx + Q dy = 0$$

quae duas tantum variables continet, perducet ad aequationem integram quaesitam, si modo in quantitatem constantem per integrationem ingressam illa quantitas z rite inuoluatur. Ex quo hanc regulam pro integratione aequationis propositae colligimus. Consideretur vna variabilium puta z vt constans, vt habeatur haec aequatio $P dx + Q dy = 0$ duas tantum variables x et y implicans; tum eius investigetur aequatio integralis completa, quae ergo constantem arbitrariam C complectetur. Deinde haec constans C consideretur vt functio quaecunque ipsius z , atque hac z nunc etiam pro variabili habita, aequatio integralis inuenta denuo differentietur; vt omnes tres x , y et z tanquam variables tractentur, et aequatio differentialis resultans comparetur cum proposita $P dx + Q dy + R dz = 0$, vbi quidem functiones

ctiones P et Q sponte prodibunt, at functio R cum ea quantitate, qua elementum dz afficitur, collata determinabit rationem, qua quantitas z in illam litteram C ingreditur, sicque obtinebitur aequatio integralis quaesita, quae simul erit completa, cum semper in illa litterae C pars quaedam constans vere arbitraria relinquatur, cum haec determinatio ex differentiali ipsius C sit petenda.

Coroll. 1.

8. Reducitur ergo integratio huiusmodi aequationum differentialium tres variables continentium ad integrationem aequationum differentialium inter duas tantum variables, quae ergo quoties licet per methodos in superiori libro traditas, est instituenda.

Coroll. 2.

9. Haec ergo integratio tribus modis institui potest prout primo vel z vel y vel x tanquam constans spectatur. Semper autem necesse est, ut eadem aequatio integralis resultet, siquidem aequatio differentialis fuerit realis.

Coroll. 3.

10. Quodsi haec methodus tentetur in aequatione differentiali impossibili, determinatio illius constantis C non ita succedet, ut eam variabilem, quae pro constante est habita, solam inuoluet; atque etiam ex hoc criterium realitatis peti poterit.

Scholion.

11. Quo haec operatio facilius intelligatur, periculum faciamus primo in aequatione impossibili hac

$$z dx + x dy + y dz = 0$$

hic sumpta z pro constante erit

$$z dx + x dy = 0 \text{ seu } \frac{z dx}{x} + dy = 0$$

cuius integrale est $z \log x + y = C$ existente C functione ipsius z . Differentietur ergo haec aequatio sumendo etiam z variabile, positoque $dC = D dz$, ut D sit etiam functio ipsius z tantum erit:

$$\frac{z dx}{x} + dy + dz \log x = D dz \text{ seu}$$

$$z dx + x dy + dz (x \log x - Dx) = 0$$

deberet ergo esse $x \log x - Dx = y$ seu $D = \log x - \frac{y}{x}$, quod est absurdum.

Deinde in aequatione reali

$$2 dx(y+z) + dy(x+3y+2z) + dz(x+y) = 0$$

operatio exposita ita instituat. Sumatur y constans ut sit

$$2 dx(y+z) + dz(x+y) = 0 \text{ seu } \frac{2 dx}{x+y} + \frac{dz}{y+z} = 0$$

cuius integrale est

$$2 \log(x+y) + \log(y+z) = C,$$

vbi C etiam y inuoluat. Sit ergo $dC = D dy$, et sumto

sumto etiam y variabili, differentiatio praebet

$$\frac{2dx + dy}{x+y} + \frac{dy + dz}{y+z} = Ddy \text{ seu}$$

$$2dx(y+z) + 2dy(y+z) + dy(x+y) + dz(x+y) \\ = Ddy(x+y)(y+z)$$

quae expressio cum forma proposita collata praebet $D=0$, ideoque $dC=0$ et C fit constans vera; ita vt integrale fit

$$(x+y)^2(y+z) = \text{Const.}$$

Huiusmodi igitur exempla aliquot cuoluamus.

Exemplum I.

12. *Huius aequationis differentialis realis*

$$dx(y+z) + dy(x+z) + dz(x+y) = 0$$

integrale inuestigare.

Primo quidem patet hanc aequationem esse realem cum fit

$$P = y + z; \quad L = 1 - 1 = 0$$

$$Q = x + z; \quad M = 1 - 1 = 0$$

$$R = x + y; \quad N = 1 - 1 = 0$$

sumatur igitur z constans, et aequatio prodibit

$$dx(y+z) + dy(x+z) = 0 \text{ seu } \frac{dx}{x+z} + \frac{dy}{y+z} = 0$$

cuius integrale est

$$l(x+z) + l(y+z) = f:z,$$

statuatur ergo

$$(x+z)(y+z) = Z,$$

vbi natura functionis Z ex differentiatione debet erui.
Fit autem

$$dx(y+z) + dy(x+z) + dz(x+y+2z) = dZ$$

a qua si proposita auferatur, relinquitur $2zdz = dZ$
hinc $Z = zz + C$, ita vt aequatio integralis completa sit

$$(x+z)(y+z) = zz + C \text{ seu } xy + xz + yz = C$$

quae quidem ex ipsa proposita

$$ydx + zdx + xdy + zdy + xdz + ydz = 0$$

facile elicitur, cum bina membra iuncta sit integrabilia.

Exemplum 2.

13. *Huius differentialis aequationis realis*

$$dx(ay - bz) + dy(cz - ax) + dz(bx - cy) = 0$$

aequationem integram completam inuenire.

Realitas huius aequationis ita ostenditur:

Cum sit $P = ay - bz$; erit $L = 2c$

$$Q = cz - ax; \quad M = 2b$$

$$R = bx - cy; \quad N = 2a$$

hincque manifesto $LP + MQ + NR = 0$.

Iam

Iam fumatur z constans, vt habeatur:

$$\frac{dx}{cz-ax} + \frac{dy}{ay-bz} = 0 \text{ ergo } \frac{1}{a} \int \frac{ay-bz}{cz-ax} = f: z$$

statuatur ergo $\frac{ay-bz}{cz-ax} = Z$, et differentiatio praebet

$$\frac{a dx (ay-bz) + a dy (cz-ax) + a dz (bx-cy)}{(cz-ax)^2} = dZ$$

ex cuius comparatione cum proposita fit $dZ = 0$ et $Z = C$, ita vt aequatio integralis completa fit:

$$\frac{ay-bz}{cz-ax} = n \text{ seu } ay + nax = (b+nc)z.$$

Quod si aequatio integralis ponatur

$$Ax + By + Cz = 0$$

hae constantes ita debent esse comparatae vt fit

$$Ac + Bb + Ca = 0$$

sicque constans arbitraria concinnius inducitur.

Corollarium.

14. Haec ergo aequatio integrabilis redditur, si diuidatur per $(cz-ax)^2$, atque ob eandem rationem etiam hi diuifores:

$$(ay-bz)^2 \text{ et } (bx-cy)^2$$

idem praestant. Vi enim integralis hi diuifores constantem inter se tenent rationem. Namque si $\frac{ay-bz}{cz-ax} = n$ erit

$$\frac{bx-cy}{cz-ax} = \frac{-b-nc}{a} \text{ et } \frac{bx-cy}{ay-bz} = \frac{-b-nc}{na}.$$

Exem-

Exemplum 3.

15. Huius aequationis differentialis realis :

$$dx(yy+yz+zz)+dy(zz+xz+xx)+dy(xx+xy+yy)=0$$

aequationem integram completam inuestigare.

Realitas huius aequationis inde patet, quod fit :

$$P = yy + yz + zz \text{ hincque } L = 2z + x - x - 2y = 2(z - y)$$

$$Q = zz + xz + xx \quad M = 2x + y - y - 2z = 2(x - z)$$

$$R = xx + xy + yy \quad N = 2y + z - z - 2x = 2(y - x)$$

unde fit :

$$LP + MQ + NR = 2(z^2 - y^2) + 2(x^2 - z^2) + 2(y^2 - x^2) = 0.$$

Ad integrale ergo inuestigandum sumatur z constans, eritque

$$\frac{dx}{xx + xz + zz} + \frac{dy}{yy + yz + zz} = 0$$

cuius integrale est

$$\frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{x\sqrt{z}}{zz + xz} + \frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{y\sqrt{z}}{zz + yz} = f: z$$

quae per collectionem horum angulorum abit in :

$$\frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{(xz + yz + xy)\sqrt{z}}{zz + xz + yz - xy} = f: z.$$

Statuatur ergo $\frac{xz + yz + xy}{zz + xz + yz - xy} = Z$; haecque aequatio differentietur sumtis omnibus tribus x, y et z variabilibus, ac prodebit

$$\frac{zdx(yy+yz+zz)+zdy(zz+xz+xx)-zdz(zz+yz+yy)-ydz(zz+xz+xx)}{(zz+xz+yz-xy)^2} = dZ,$$

cum igitur ex aequatione proposita fit

$$dx(yy+yz+zz)+dy(zz+xz+xx) = -dz(xx+xy+yy)$$

erit

erit facta substitutione

$$\frac{-zdz(xz+xy+yz) - xdz(xz+yz+yy) - ydz(xz+xy+xx)}{(xz+xy+yz-xy)^2} = dZ \text{ seu}$$

$$-zdz(xz+xy+yz) - xdz(xz+yz+yy) - ydz(xz+xy+xx) = dZ$$

quae in hanc formam reducitur:

$$\frac{-zdz(xz+xy+yz)}{(xz+xy+yz-xy)^2} = dZ.$$

At ob $Z = \frac{xy+xz+yz}{xz+xy+yz-xy}$ erit

$$\frac{-zdz(xz+xy+yz)}{xy+xz+yz} = dZ \text{ seu } \frac{dZ}{Z} = \frac{dz(xz+xy+yz)}{xy+xz+yz}.$$

Necessè ergo est vt etiam $\frac{xy+xz+yz}{xz+xy+yz}$ sit functio ipsius z tantum, quae vocetur Σ , vt sit $-\frac{dZ}{Z} = \frac{dz}{\Sigma}$. Verum ex sola forma functionis Z negotium confici oportet; quod ita expediri potest. Cum sit

$$Z = \frac{xy+xz+yz}{xz+xy+yz-xy} \text{ erit } x + Z = \frac{xz+xy+yz}{xz+xy+yz-xy}$$

hinc $\frac{1+Z}{Z} = \frac{xz(xz+xy+yz)}{xy+xz+yz}$, cuius valoris ope quantitates x et y ex aequatione differentiali eliduntur, fitque

$$-\frac{dZ}{Z} = dz \cdot \frac{1(xz+xy+yz)}{xy+xz+yz} = dz \cdot \frac{1+Z}{Z},$$

unde

$$\frac{-dZ}{Z(1+Z)} = \frac{dz}{z} = \frac{-dZ}{Z} + \frac{dZ}{1+Z},$$

et integrando $lz = l' \frac{1+Z}{Z} + la$. Ergo

$$\frac{1+Z}{Z} = \frac{z}{a} \text{ et } Z = \frac{a}{z-a}$$

ita vt aequatio integralis quaesita fit

$$\frac{a}{z-a} = \frac{xy+xz+yz}{xz+xy+yz-xy} \text{ seu } xy+xz+yz = a(xz+xy+yz)$$

Vol. III.

C

quae

quae simplicissima forma statim colligitur ex aequatione

$$\frac{1}{2} \frac{z(x+y+z)}{xy+xz+yz} = \frac{1}{2} \frac{z}{z} = \frac{z}{2}.$$

Corollarium.

15. Cum aequationis propositae integrale completum fit

$$xy+xz+yz = a(x+y+z) \text{ seu } \frac{xy+xz+yz}{x+y+z} = \text{Const.}$$

ex huius differentiatione etiam ipsa aequatio proposita resultare deprehenditur. Vnde patet aequationem propositam integrabilem reddi si diuidatur per $(x+y+z)^2$ vel etiam per $(xy+xz+yz)^2$.

Scholion.

16. Ex hoc exemplo intelligitur, determinationem functionis per integrationem illatae interdum haud exiguis difficultatibus esse obnoxiam; siquidem hic functionem Z non sine ambagibus elicimus. Verum et hic ista inuestigatio multo facilius institui potuisset; statim enim atque inuenimus

$$\frac{xy+xz+yz}{xz+xz+yz-xy} = Z = f:z,$$

hanc ipsam expressionem concinniorem reddere licuisset. Nempè cum fit

$$\frac{1}{2} = \frac{xyz+yz+xy-xz}{xy+xz+yz}, \text{ erit}$$

$$1 + \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \frac{z(x+y+z)}{xy+xz+yz}, \text{ idcoque}$$

$$\frac{xy+xz+yz}{x+y+z} = \frac{1}{2} \frac{Zz}{1+Z} = f:z.$$

Relicta

Relicta ergo functione Z statim ponatur

$$\frac{zy + xz + yz}{x + y + z} = \Sigma = f:z,$$

et sumtis differentialibus per se liquebit, fieri $d\Sigma = 0$, ideoque $\Sigma = \text{Const}$. Adhuc facilius hoc problema resoluitur, si etiam sumto y constante eius integrale quaeratur, tum enim simili modo peruenitur ad huiusmodi aequationem

$$\frac{zy + xz + yz}{x + y + z} = Y = f:y;$$

quare cum haec expressio aequae esse debeat functio ipsius z atque ipsius y , necesse est, ut ea sit constans; eritque propterea aequatio integralis completa

$$xy + xz + yz = a(x + y + z).$$

Exemplum 4.

17. Huius aequationis differentialis realis:

$dx(xx - yy + zz) - z z dy + z dz(y - x) + \frac{xdz}{z}(yy - xx) = 0$
aequationem integralem completam inuestigare.

Realitas huius aequationis ita ostenditur.

Ob $P = xx - yy + zz$	erit	$L = -3z - \frac{xy}{z}$
$Q = -zz$		$M = -3z + \frac{yz}{z} - \frac{xx}{z}$
$R = z(y - x) + \frac{z}{z}(yy - xx)$		$N = -2y$

vnde calculo subducto formula $LP + MQ + NR$ evanescit.

C 2

Suma-

Sumamus iam z constans, et habebimus hanc aequationem:

$$dx(xx - yy + zz) - zzdy = 0,$$

cuius quidem integratio non constaret, nisi perspiceremus ei satisfacere particulariter $y = x$. Hinc autem ponendo $y = x + \frac{zv}{v}$ integrale completum eruere poterimus; fit enim

$$dx\left(zz - \frac{zxzv}{v} - \frac{zv^2}{v^2}\right) - zzdx + \frac{z^2 dv}{vv} = 0$$

$$\text{hincque } dv - \frac{zxvdx}{zv} = dx,$$

quae per $e^{\frac{-xx}{zz}}$ multiplicata praebet integrale

$$e^{\frac{-xx}{zz}} v = \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx + f: z$$

vbi quidem notandum est in integratione formulae $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ quantitatem z vt constantem tractari, esseque $v = \frac{zv}{z}$: ita vt fit

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} zz}{y - x} + Z.$$

Quodsi iam hanc aequationem differentiare velimus sumpta etiam z variabili, difficultas hic occurrit,

quomodo quantitatis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ differentiale ex variabilitate ipsius z oriundum definiri debeat. Hic ex principiis repeti debet si fuerit $dV = Sdx + Tdz$,
fore

fore $(\frac{dT}{dx}) = (\frac{ds}{dz})$ ideoque si z constans fumatur
 $T = \int dx (\frac{ds}{dz})$. Iam nostro casu est

$$S = e^{\frac{-xx}{zz}} \text{ et } V = \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx,$$

sumta z constante quare cum sit

$$(\frac{ds}{dz}) = e^{\frac{-xx}{zz}} \cdot \frac{1}{z^2} \cdot x, \text{ ergo } T = \frac{1}{z^2} \int e^{\frac{-xx}{zz}} x dx.$$

Quocirca quantitatis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ differentiale plenum ex
 variabilitate vtriusque x et z oriundum est

$$e^{\frac{-xx}{zz}} dx + \frac{z dz}{z^2} \int e^{\frac{-xx}{zz}} x dx$$

cui aequari debet alterius partis $\frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z z}{y-x} + Z$ diffe-
 rentiale, quod est

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{z dz}{y-x} - \frac{z z dy + z z dx}{(y-x)^2} + \frac{z x dx - x z dx}{z(y-x)} \right) + d'Z.$$

Turbat vero adhuc formula integralis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} x dx$, in
 qua z pro constante habetur: reduci autem potest
 ad priorem $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$, si ponatur

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} x dx = A e^{\frac{-xx}{zz}} x + B \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$$

prodit enim sola x pro variabili habita, differen-
 tiando

$$x dx = A dx - \frac{A x x dx}{z z} + B dx \text{ ergo}$$

$$A = -\frac{1}{z z} \text{ et } B = -A = \frac{1}{z z},$$

ita vt fit

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx = -\frac{1}{2} e^{\frac{-xx}{zz}} xzz + \frac{1}{2} z z \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$$

quare cum fit

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z z}{y-x} + Z \text{ erit}$$

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx = -\frac{1}{2} e^{\frac{-xx}{zz}} xzz + \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z^2}{2(y-x)} + \frac{1}{2} Z z z.$$

Facta ergo substitutione haec orietur aequatio differentialis

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(dx - \frac{z dz}{z} + \frac{z dz}{y-x} \right) + \frac{Z dz}{z} =$$

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{z dz}{y-x} - \frac{z z dy}{(y-x)^2} + \frac{z z dy}{(y-x)^2} - \frac{z dx}{y-x} + \frac{z x dx}{z(y-x)} \right) + dZ$$

quae transit in hanc formam

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{dx(y+x)}{y-x} - \frac{z z dx}{(y-x)^2} + \frac{z z dy}{(y-x)^2} - \frac{z dx}{y-x} + \frac{x(y+x) dz}{z(y-x)} \right) = \frac{z dZ - Z dz}{z}$$

feu

$$\frac{e^{\frac{-xx}{zz}}}{(y-x)^2} \left(dx(yy-xx-zz) + z z dy - z dz(y-x) - \frac{z dz}{z} (yy-xx) \right) = \frac{z dZ - Z dz}{z}$$

qua cum proposita collata euidens est esse debere

$$z dZ - Z dz = 0 \text{ feu } Z = n z;$$

ita vt aequationis propositae integrale completum fit:

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z z}{y-x} + n z, \quad \text{liqui-}$$

siquidem in integrali $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ quantitas z pro constante habeatur.

Corollarium.

18. Aequatio ergo proposita integrabilis reditur, si multiplicetur per $\frac{1}{(y-x)^3} e^{\frac{-xx}{zz}}$; ac tum integrale est ipsa aequatio, quam inuenimus.

Scholion 1.

19. Exemplum hoc imprimis est notatu dignum, quod in eius solutione quaedam artificia sunt in subsidium vocata, quibus in praecedentibus non erat opus.

Per formulam autem $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ integrale non satis determinatum videtur. Cum enim in ea z constans ponatur, constans per integrationem introducenda per nz non definitur, siquidem lex

non praescribitur secundum quam integrale $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ capi oporteat: vtrum ita vt euanescat facto $x=0$, an alio quocunque modo? Dubium autem hoc diluatur, si aequationem inuentam per z diuidamus,

vt formula integralis sit $\int e^{\frac{-xx}{zz}} \frac{dx}{z}$; vbi cum $\frac{dx}{z}$ sit $d\frac{x}{z}$, euidens est ea exprimi functionem quandam ipsius $\frac{x}{z}$; ac si ponatur $\frac{x}{z} = p$, fore aequationem nostram integram

$$\int e^{-pp} dp + \text{Const.} = e^{-pp} \frac{x}{y-z}$$

neque

neque hic amplius conditio illa, qua in formula integrali quantitas z pro constante fit habenda, locum habet, sed integrale perinde determinatur, ac si aequatio duas tantum variables contineret. Hanc circumstantiam si perpendissemus, plenum differentiale formulae $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$, ex variabilitate vtriusque x et z nullam difficultatem peperisset. Postquam enim peruenimus ad aequationem

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx = e^{\frac{-xx}{zz}} \cdot \frac{zx}{y-z} + f:z$$

eam ita repraesentemus:

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} d\frac{x}{z} = \int e^{\frac{-xx}{zz}} d\frac{x}{z} = e^{\frac{-xx}{zz}} \cdot \frac{z}{y-z} + Z,$$

vbi cum in formulam integram etiam variabilitas ipsius z fit inducta, si ea differentietur sumtis omnibus x , y et z variabilibus orietur:

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{dx}{z} - \frac{xdz}{zz} \right) = e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{dz}{y-z} + \frac{zdx - zdz}{(y-x)^2} - \frac{zdx}{z(y-x)} + \frac{xxdz}{zz(y-x)} \right) + dZ$$

scu

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{dx(y+x)}{z(y-x)} - \frac{zdx}{(y-x)^2} + \frac{zdy}{(y-x)^2} - \frac{xx(y+x)}{zz(y-x)} - \frac{dz}{y-x} \right) = dZ$$

quae reducitur ad hanc formam:

$$\frac{e^{\frac{-xx}{zz}}}{z(y-x)} (dx(yy - xx - zz) + zdy - zdz(y-x) - \frac{xx}{z}(yy - xx)) = dZ$$

vnde patet esse debere $dZ = 0$ et $Z = \text{Const.}$ sicque elicitur aequatio integralis ante inuenta.

Scho-

Scholion 2.

20. Idem integrale prodiiisset, si loco z altera reliquarum x vel y pro constante fuisset assumpta; vbi in genere notari conuenit, si huiusmodi aequationem:

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

sumpta z constante tractare licuerit, etiam resolutionem, quaecunque trium variabilium pro constante assumatur, succedere debere, etiamsi id quandoque minus perspiciatur. Ita in aequatione proposita si y pro constante habeatur, resoluenda erit haec aequatio:

$$dx(xx + zz - yy) - zdz(x - y) - \frac{zdz}{z}(xx - yy) = 0$$

quae per z multiplicata cum in hanc formam abeat

$$(zdx - xdz)(xx + zz - yy) + yzzdz = 0$$

facile patet eam simpliciore reddi ponendo $x = pz$ tum enim ob

$$zdx - xdz = zdp$$

prodit

$$dp(ppzz + zz - yy) + ydz = 0$$

fit porro $z = qy$, fietque

$$dp(ppqq + qq - 1) + dq = 0$$

Vol. III.

D

cui

cui cum satisfaciat $q = \frac{1}{p}$, statuatur $q = \frac{1}{p} + \frac{1}{r}$ habebiturque

$$dp\left(\frac{1}{r} + \frac{p}{r} + \frac{1}{pp} + \frac{1}{pr} + \frac{1}{rr}\right) - \frac{dp}{pp} - \frac{dr}{rr} = 0$$

feu $dp(2ppr + p^2 + 2r + p) - pdr = 0$
 vel $dr - \frac{r dp(p^2 + 1)}{p} = dp(pp + 1)$

quae multiplicata per $\frac{1}{pp} e^{-pp}$ et integrata dat

$$e^{-pp} \frac{r}{pp} = \int e^{-pp} \frac{dp(1 + pp)}{pp}$$

$$\text{At } \int e^{-pp} \frac{dp}{pp} = -e^{-pp} \frac{1}{p} - 2 \int e^{-pp} dp,$$

$$\text{vnde } e^{-pp} \left(\frac{r}{pp} + \frac{1}{p}\right) = -\int e^{-pp} dp.$$

Cum nunc fit

$$p = \frac{x}{y} \text{ et } \frac{1}{r} = \frac{x}{y} - \frac{x}{z} = \frac{x(x-y)}{xy} \text{ erit}$$

$$r = \frac{xy}{x(x-y)}, \quad \frac{r}{pp} = \frac{y^2}{x(x-y)}, \quad \text{et } \frac{r}{pp} + \frac{1}{p} = \frac{x}{x-y}.$$

Vnde aequatio nostra integralis erit

$$\int e^{-\frac{xz}{xy}} d.\frac{x}{z} = e^{-\frac{xz}{xy}} \cdot \frac{x}{y-z} + f: y$$

cuius differentiale, si etiam y pro variabili habeatur, cum aequatione proposita comparatum dabit ut ante $f: y = \text{Const.}$

Ceterum cum in his exemplis variables x, y, z vbique eundem dimensionum numerum impleant, methodum generalem huiusmodi aequationes tractandi exponam.

Proble-

Problema 3.

21. Si in aequatione differentiali

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

functiones P , Q , R fuerint homogeneae ipsarum x , y et z eiusdem numeri dimensionum; eius integrationem, si quidem fuerit realis, inuestigare.

Solutio.

Sit n numerus dimensionum, quas ternae variables x , y et z in functionibus P , Q , R constituunt; ac posito $x = px$ et $y = qz$, fiet

$$P = z^n S; \quad Q = z^n T \quad \text{et} \quad R = z^n V$$

ita ut iam S , T , V futurae sint functiones binarum tantum variabilium p et q . Cum iam sit

$$dx = p dz + z dp \quad \text{et} \quad dy = q dz + z dq$$

aequatio nostra hanc induet formam:

$$dz(pS + qT + V) + Sz dp + Tz dq = 0$$

$$\text{scilicet} \quad \frac{dz}{z} + \frac{S dp + T dq}{pS + qT + V} = 0$$

quae aequatio realis esse nequit, nisi formula differentialis binas variables p et q inuoluens $\frac{S dp + T dq}{pS + qT + V}$ per se fuerit integrabilis; quod eueniet si fuerit:

$$(qT + V) \left(\frac{dS}{dq} \right) + pT \left(\frac{dS}{dp} \right) - (pS + V) \left(\frac{dT}{dq} \right) - qS \left(\frac{dT}{dp} \right) - S \left(\frac{dV}{dq} \right) + T \left(\frac{dV}{dp} \right) = 0.$$

D 2

Quoties

Quoties ergo hic character locum habet, nostra æquatio erit realis, eiusque integrale erit

$$Iz + \int \frac{Sdp + Tdq}{pS + qT + V} = \text{Const.}$$

ubi tantum opus est vt loco litterarum p et q valores assumti $\frac{x}{z}$ et $\frac{y}{z}$ restituantur.

Coroll. 1

22. Ita in nostro primo exemplo (§. 12.) cum sit

$$P = y + z; \quad Q = x + z; \quad R = x + y \text{ erit}$$

$$S = q + 1; \quad T = p + 1; \quad V = p + q \text{ et}$$

$$\frac{dz}{z} + \frac{(q+1)dp + (p+1)dq}{pq + p + q} = 0;$$

cuius integrale est

$$Iz + \frac{1}{2} \log(pq + p + q) = \frac{1}{2} \log(xy + xz + yz) = C$$

seu $xy + xz + yz = C$.

Coroll. 2.

23. In secundo exemplo (§. 13.) est

$$P = ay - bx; \quad Q = cz - ax; \quad R = bx - cy \text{ hinc}$$

$$S = aq - b; \quad T = c - ap; \quad V = bp - cq.$$

$$\text{Ergo } \frac{dz}{z} + \frac{(aq-b)dp + (c-ap)dq}{bp - cq} = 0$$

hincque

$$(aq - b)dp + (c - ap)dq = 0$$

et integrando

$$\log \frac{aq - b}{c - ap} = \log \frac{ay - bx}{cz - ax} = C.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

24. In tertio exemplo (§. 14.) fit

$$S = qq + q + x; \quad T = pp + p + x; \quad \text{et} \quad V = pp + pq + qq$$

hincque

$$\frac{dx}{x} + \frac{dp(qq + q + x) + dq(pp + p + x)}{ppq + p^2q + pp + pq + qq + p + q} = 0$$

qui denominator est $=(p + q + x)(pq + p + q)$,
vnde haec fractio resoluitur in has duas

$$\frac{-dp - dq}{p + 1 + x} + \frac{dp(q + x) + dq(p + x)}{pq + p + q}$$

ex quo integrale a logarithmis ad numeros perdu-
ctum oritur

$$\frac{x(pq + p + q)}{p + q + x} = \frac{xy + xz + yz}{x + y + z} = C.$$

Coroll. 4.

25. In exemplo quarto (§. 17.) fit

$$S = pp - qq + x; \quad T = -x; \quad V = q - p + p(qq - pp)$$

hincque

$$\frac{dx}{x} + \frac{dp(pp - qq + x) - dq}{q - p + p(qq - pp)} = 0$$

ideoque

$$dq = dp(pp - qq + x).$$

Cum ergo satisfaciat $q = p$ ponatur $q = p + \frac{1}{p}$, fiet
 $dr - 2prdp = dp$; et integrando:

$$e^{-2pr} = \int e^{-2p} dp = e^{-2p} \cdot \frac{1}{-2p};$$

D 3

ita

ita vt integrale fit

$$e^{\frac{-xz}{xz}} \cdot \frac{z}{-z} = \int e^{\frac{-xz}{xz}} d \cdot \frac{z}{z} + \text{Const.}$$

Scholion.

26. Cum igitur aequationes differentiales tres variables inuoluentes nullam habeant difficultatem sibi propriam, quoniam earum resolutio, siquidem fuerint reales, semper ad aequationes differentiales duarum variabilium reduci potest; hoc argumentum fusius non prosequor. Quod eodem ad eiusmodi aequationes differentiales trium variabilium attinet, in quibus ipsa differentialia ad plures dimensiones ascendunt, veluti est

$$Pdx^2 + Qdy^2 + Rdz^2 + 2Sxdy + 2Tdxz + 2Vdyz = 0$$

de iis generatim tenendum est, nisi per radicis extractionem ad formam

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

reduci queant, eas semper esse absurdas. Quomocunque enim aequatio integralis esset comparata, ex ea valor ipsius z ita definitur posset, vt z aequetur functioni binarum variabilium x et y , vnde foret $dz = pdx + qdy$; neque haec variables x et y villo modo a se penderent. Hic ergo valor $pdx + qdy$ loco dz in aequatione differentiali substitutus, ita satisfacere deberet, vt omnes termini se mutuo destruerent, quod autem fieri non possit, si ex aequatione

quationis resolutione dz ita definiretur, vt differentialia dx et dy signis radicalibus essent inuoluta. Hinc aequatio illa exempli loco allata, cum per resolutionem det:

$$dz = \frac{-Tdx - Vdy + \sqrt{(TT - PR)dx^2 + 2(TV - RS)dx dy + (VV - QR)dy^2}}{R}$$

realis esse nequit, nisi radix extrahi queat, hoc est nisi ipsa aequatio in factores formae

$$P dx + Q dy + R dz$$

resolui possit. Atque etiam si hoc eueniat, et hi factores nihilo aequales statuuntur, tamen aequatio non erit realis, nisi criterium supra traditum locum habeat. Ex his perspicuum est, ne eiusmodi quidem aequationes, quae quatuor pluresue variables inuoluant, plus difficultatis habere.

Problema 4.

27. Si V sit functio quaecunque binarum variabilium x et y , in formula autem integrali $\int V dx$ quantitas y pro constante sit habita, definire huius formae $\int V dx$ differentiale, si praeter x etiam y variabilis assumatur.

Solutio.

Ponatur ista formula integralis $\int V dx = Z$, eritque Z vtique functio ambarum variabilium x et y , etiam si in ipsa integratione y pro constante habeatur. Euidens autem est, si vicissim in differentiatione y constans sumatur, fore $dZ = V dx$. Quare si etiam y varia

variabilis statuatur, differentiale ipsius $Z = \int V dx$ huiusmodi habebit formam:

$$dZ = V dx + Q dy$$

et quaestio huc redit, ut ista quantitas Q determinetur. Quia autem forma $V dx + Q dy$ est verum differentiale, necesse est sit $(\frac{dV}{dy}) = (\frac{dQ}{dx})$; hincque $dx(\frac{dQ}{dx}) = dx(\frac{dV}{dy})$: At $dx(\frac{dQ}{dx})$ est differentiale ipsius Q , si y pro constante habeatur; unde Q reperietur si formula $dx(\frac{dV}{dy})$ ita integretur, ut y tanquam constans tractetur, seu erit $Q = \int dx(\frac{dV}{dy})$. Quocirca formulae $Z = \int V dx$ differentiale ex variabilitate utriusque x et y oriundum erit

$$dZ = V dx + dy \cdot \int dx(\frac{dV}{dy}).$$

Coroll. 1.

28. Quoniam V est functio ipsarum x et y , si ponatur $dV = R dx + S dy$, erit $S = (\frac{dV}{dy})$; unde fit

$$dZ = d \int V dx = V dx + dy \int S dx$$

scilicet in formulae $\int S dx$ integratione, perinde ac formulae $\int V dx$ sola quantitas x pro variabili est habenda.

Coroll. 2.

29. Si V fuerit functio homogenea ipsarum x et y existente numero dimensionum $= n$, positio $dV = R dx + S dy$ erit $Rx + Sy = nV$, ideoque $S = \frac{nV}{y} - \frac{Rx}{y}$
hinc

hinc $fSdx = \frac{n}{y} fVdx - \frac{1}{y} fRxdx$. At ob y constans est
 $Rdx = dV$ hinc $fRxdx = fx dV = Vx - fVdx$,
 ideoque $fSdx = \frac{n+1}{y} fVdx - \frac{Vx}{y}$, et
 $dZ = d.fVdx = Vdx - \frac{Vx dy}{y} + \frac{(n+1)dy}{y} fVdx$.

Coroll. 3.

30. Idem facilius inuenitur ex consideratione
 quod functio $Z = fVdx$ futura sit homogenea $n+x$
 dimensionum, quare posito $dZ = Vdx + Qdy$, erit
 $Vx + Qy = (n+x)Z$; ideoque $Q = \frac{(n+x)Z}{y} - \frac{Vx}{y}$,
 vt ante.

Scholion.

31. Problemate iam ante, et in praecedente
 quidem libro sum vsus, neque tamen abs re fore
 putavi, si id data opera hic tractarem, quandoqui-
 dem hic liber in functionibus binarum plurimue
 variabilium occupatur. Praecipuum autem negotium
 non in eiusmodi aequationibus differentialibus, qua-
 les in hoc capite integrare docui, versatur, quod
 quidem breui esset absolutum, sed cum differentiatio
 functionis binarum variabilium x et y duplices for-
 mulas $(\frac{dV}{dx})$ et $(\frac{dV}{dy})$ suppeditet, existente V huius-
 modi functione, hoc loco eiusmodi quaestiones po-
 tissimum contemplabimur, quibus talis functio V ex
 data quacunque relatione harum duarum formula-
 rum $(\frac{dV}{dx})$ et $(\frac{dV}{dy})$ est definienda. Relatio autem
 haec per aequationem inter istas formulas et binas
 variables x et y , quam etiam ipsa functio quaesita V
 ingredi potest, exprimitur, ex cuius aequationis in-
 Vol. III. E dole

dole diuifio tractationis erit petenda. Problema fcilicet generale, in quo foluendo ifta fectio eſt occupata, ita ſe habet, vt ea binarum variabilium x et y functio V inueniatur, quae ſatiſfaciat aequationi cui-cunque inter quantitates x , y , V , $(\frac{dV}{dx})$ et $(\frac{dV}{dy})$ propoſita. Quoſi in hanc aequationem altera tantum binarum formularum differentialium $(\frac{dV}{dx})$ vel $(\frac{dV}{dy})$ ingrediatur, reſolutio non eſt difficilis, atque ad caſum aequationum differentialium duas tantum variables inuoluentium reducitur; quando autem ambae iſtae formulae in aequatione propoſita inſunt, quaefio multo magis eſt ardua ac ſaepe numero ne reſolui quidem poteſt, etiamſi reſolutio aequationum differentialium duas tantum variables completentium admittatur; in hoc enim negotio, quoties reſolutionem ad integrationem aequationum differentialium inter duas variables reducere licet, problema pro reſoluto erit habendum. Cum igitur ex aequatione propoſita formula $(\frac{dV}{dy})$ aequetur functioni vtunque ex quantitatibus x , y , V et $(\frac{dV}{dx})$ conflatae, ex indole huius functionis, prout fuerit ſimplicior, et vel ſolam formulam $(\frac{dV}{dx})$ vel praeter eam vnicam ex reliquis, vel etiam binas vel adeo omnes comprehendat, tractationem ſequentem distribuemus. Hoc enim ordine ſeruato facillime apparebit, quantum adhuc praeflare liceat, et quantum adhuc deſideretur. Praeterea vero nonnulla ſubſidia circa transformationem binarum formularum differentialium ad alias variables exponenda occurrent.

Diuiſio

Diuisio huius Sectionis.

32. Quo partes, quas in hac sectione pertractari conuenit, clarius conspectui exponantur, quoniam hae quaestiones circa functiones binarum variabilium versantur, sint x et y binae variables, et z earum functio ex data quadam differentialium relatione definienda, ita ut aequatio finita inter x , y et z requiratur. Ponamus autem $dz = p dx + q dy$, ita ut sit recepto signandi modo $p = (\frac{dz}{dx})$ et $q = (\frac{dz}{dy})$, atque ideo p et q sint formulae differentiales, quae in relationem propositam ingrediantur. In genere ergo relatio ista erit aequatio quaecunque inter quantitates p , q , x , y et z proposita, atque haec sectio perfecte absolueretur, si methodus constaret, ex data aequatione quacunque inter has quantitates p , q , x , y et z eruendi aequationem inter x , y et z ; quod autem cum in genere ne pro functionibus quidem vnicae variabilis praestari possit, multo minus hic est expectandum, ex quo eos casus tantum euolui conueniet, qui resolutionem admittant. Primo autem resolutio succedit, si in aequatione proposita altera formularum differentialium p vel q plane desit, ita ut aequatio vel inter p , x , y et z vel inter q , x , y et z proponatur. Deinde aequationes, quae solas binas formulas differentiales p et q continent, ita ut altera debeat esse functio quaecunque alterius, commode resoluere licet. Tum igitur sequentur aequationes, quae praeter p et q vnicae quantitatum finitarum x vel y vel z complectantur, ex quo genere

E 2

cuius-

cuiusmodi casus resolui queant videamus. Ordo porro postulat, vt ad aequationes, quae praeter binas formulas differentiales p et q insuper binas quantitatum finitarum vel x et y , vel x et z , vel y et z , involuunt, progrediamur; ac denique de resolutione aequationum omnes litteras p , q , x , y et z impli-
cantium, agemus, subsidia transformationis deinceps exposituri.

CAPVT II.

CAPVT II.

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM

QVIBVS ALTERA FORMVLA DIFFEREN-

TIALIS PER QVANTITATES FINITAS

VTCVNQVE DATVR.

Problema 4.

33.

Inuestigare indolem functionis z binarum variabilium x et y , vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx})=p$ fit quantitas constans $=a$.

Solutio.

Posito ergo $dz=pdx+qdy$, ea functionis z indoles quaeritur vt sit $p=a$, seu $dz=adx+qdy$; ad quam inueniendam sumatur y pro constante, erit $dz=adx$, et integrando $z=ax+Const$ vbi notari oportet hanc constantem vtcunq; inuoluere posse quantitatem y . Quare vt solutionem generalem exhibeamus erit $z=ax+f:y$, denotante $f:y$ functionem quamcunq; ipsius y , quae per se nullo modo determinatur, sed penitus ab arbitrio nostro pendet.

E 3

Quod

Quod etiam differentiatio vicissim declarat, si enim huius functionis $f:y$ differentiale per $dyf':y$ indice-
mus, erit vtique $dz=adx+dyf':y$; ideoque $(\frac{dz}{dx})=a$,
prorsus vti quaestio postulat; vnde patet hoc casu
alteram formulam differentialem $q=(\frac{dz}{dy})$, functioni
soli y aequari, cum sit $q=(\frac{dz}{dy})$.

Coroll. 1.

34. Si ergo eiusmodi quaeratur functio z bi-
narum variabilium x et y , vt sit $(\frac{dz}{dx})=a$, erit
 $z=ax+f:y$, et altera formula differentialis $(\frac{dz}{dy})$
necessario aequatur functioni ipsius y tantum.

Coroll. 2.

35. Si talis requiratur functio, vt sit $(\frac{dz}{dx})=0$,
ea necessario erit functio ipsius y tantum, seu quan-
titem x plane non inuoluet; cum enim a varia-
tione ipsius x nullam mutationem pati debeat, haec
quantitas x quoque in eius determinationem plane
non ingredietur.

Coroll. 3.

36. Hinc etiam patet aequationem differen-
tialem $dz=adx+qdy$ realem esse non posse, nisi q
sit functio ipsius y tantum; quod etiam character
supra expositus declarat, aequatione enim ad hanc
formam $adx+qdy-dz=0$ reducta, ob $P=a$,
 $Q=q$ et $R=-1$ erit $L=(\frac{dq}{dx})$; $M=0$, et $N=-(\frac{dq}{dx})$;
ideo-

ideoque realitas postulat vt sit $a\left(\frac{d^2q}{dz^2}\right) + \left(\frac{dq}{dz}\right) = 0$. At per hypothesin q non pendet a z , vnde ob $\left(\frac{dq}{dz}\right) = 0$; erit $\left(\frac{d^2q}{dz^2}\right) = 0$, ideoque etiam q ab x non pendet.

Scholion 1.

37. Ex allatis satis patet hanc operationem, qua functionem z determinauimus veram esse integrationem, qua vti in vulgaribus integrationibus aliquid indeterminati introducitur. Hic scilicet ingressa est functio quaecunque ipsius y , cuius indoles per se nullo modo determinatur; eam quoque ita concipere licet, vt descripta curua quaecunque, si eius abscissae per y indicentur, applicatae exhibeant eiusmodi functionem ipsius y . Neque vero opus est, vt haec curua sit regularis et aequatione quapiam contenta; sed curua quaecunque libere manus ductu descripta eundem praestat effectum, etiamsi sit maxime irregularis, et ex pluribus partibus diuersarum curuarum conflata. Huiusmodi functiones irregulares appellare licet discontinuas seu nexu continuitatis destitutas; vnde hoc imprimis notatu dignum occurrit, quod cum prioris generis integrationes alias functiones praeter continuas non admittant, hic etiam functiones discontinuae calculo subiiciantur, quod pluribus insignibus Geometris adeo calculi principiis aduersari est visum. Verum integrationum in hoc secundo libro tradendarum vis praecipua in eo consistit, quod etiam functionum discontinuarum sint ca-

paces

paces; ex quo per hunc quasi nouum calculum fines Analyſeos maxime proferri ſunt cenſendi.

Scholion 2.

38. Quemadmodum deinde in vulgaribus integrationibus conſtans arbitraria ingreſſa, ſemper ex indole problematis, cuius ſolutio eo perduxerat, determinatur, ita etiam hic natura problematis, cuius ſolutio huiusmodi integratione abſoluitur, ſemper indolem functionis arbitrariae per integrationem ingreſſae determinabit. Ita ſi cordae tenſae figura quaecunque inducatur, eaque ſubito dimittatur, vt oſcillationes peragat, ope principiorum mechanicorum ad quodvis tempus figura, quam corda tum ſit habitura, deſiniri poteſt, hocque ſit eiusmodi integratione, qua functio quaedam arbitraria introducitur; quam autem deinceps ita determinari conuenit, vt pro ipſo motus initio ipſa illa figura cordae inducta prodeat; et cum ſolutio debeat eſſe generalis, vt ſatiſfaciat figurae cuiunque initiali, neceſſe eſt vt etiam ad eos caſus pateat, quibus cordae initio figura irregularis nullo continuitatis nexu praedita inducatur, quod fieri non poſſet, niſi per integrationem eiusmodi functio arbitrio noſtro relicta ingrederetur, quam etiam ad figuras irregulares adaptare liceret. Huiusmodi functiones arbitrarias, prouti hic feci, eiusmodi ſignandi modo $f:y$ indicabo, vnde cauendum erit ne littera f pro quantitate habeatur, quocirca ipſi *colon* ſuffigere viſum eſt. Simili modo

modo in sequentibus haec scriptio $f:(x+y)$ denotabit functionem arbitrariam quantitatis $x+y$; ac ubi plures tales functiones in calculum ingredientur, praeter litteram f etiam his characteribus Φ, Ψ, θ etc. cum simili significatione utar.

Problema 5.

39. Investigare indolem functionis z binarum variabilium x et y , ut formula differentialis $(\frac{dz}{dx})=p$ aequalis fiat functioni datae ipsius x , quae sit X , ita ut sit $p=X$.

Solutio.

Posito $dz = p dx + q dy$ ob $p=X$ erit $dz = X dx + q dy$; quia iam huius differentialis pars $X dx$ est data, ad integrale inveniendum accipiatur y constans, et cum sit $dz = X dx$, erit integrando $z = \int X dx + \text{Const.}$ quae constans cum etiam quantitatem y utcumque implicare possit, pro ea assumere licebit functionem quamcumque arbitrariam ipsius y , eritque ergo integrale quaesitum $z = \int X dx + f:y$, quae per differentiationem praebet $dz = X dx + dy f':y$, ita ut sit $q = f':y$, atque $(\frac{dz}{dx}) = X$ plane, ut requirebatur.

Coroll. I.

40. Aequationis ergo $(\frac{dz}{dx}) = X$, existente z functione duarum variabilium x et y , integrale est $z = \int X dx + f:y$ ubi ob X datum, formula integralis

Vol. III.

F

lis

lis $\int X dx$ datam functionem ipsius x denotat; quandoquidem constans hac integratione ingressa in functione arbitraria $f:y$ comprehendi potest.

Coroll. 2.

41. Hinc sequitur aequationem differentialem $dz = X dx + q dy$ realem esse non posse, nisi q sit functio ipsius y ; quod quidem cum hac limitatione est intelligendum, nisi q etiam inuoluat quantitatem z ; quem casum autem hinc remouemus.

Scholion.

42. Si enim q etiam a z pendere queat, aequatio $dz = X dx + q dy$ realis erit, si q fuerit functio quaecunque binarum quantitatum $z - \int X dx$ et y ; id quod hinc facillime patet si ponatur $z - \int X dx = u$, ita ut iam q futura sit functio binarum quantitatum u et y . Tum enim aequatio differentialis, quae fit $du = q dy$, duas tantum continet variables u et y , ideoque certo est realis; et quomodocunque eius integrale se habeat, inde semper u aequabitur certae functioni ipsius y , vnde fit $u = z - \int X dx = f:y$, prorsus ut ante. Quoties ergo esse debet $(\frac{dz}{dx}) = X$, etiam ne hocquidem casu excepto, quo forte q ipsam quantitatem z implicat, integrale erit

$$z = \int X dx + f:y,$$

neque vnquam alia solutio locum habere potest. Erit ergo hoc integrale completum, propterea quod
fun-

functionem arbitrariam inuoluit, id quod pro certissimo criterio integralis completi est habendum. Hic igitur ad integrale completum requiritur, vt non tam constans quaedam arbitraria, sed functio adeo variabilis arbitraria ingrediatur; ita si quis pro casu $(\frac{dz}{dx}) = axx$ exhibeat hoc integrale

$$z = \frac{1}{2}ax^2 + A + By + Cy^2 + \text{etc.}$$

id tantum erit particulare, etiamsi plures constantes arbitrarias A, B, C etc. ac fortasse infinitas complectatur; verum enim integrale completum

$$z = \frac{1}{2}ax^2 + f(y)$$

infinite latius patet; id quod ad sequentia recte intelligenda probe notari oportet. Occurrent autem vtique casus, quibus ob defectum methodi integrale completum inuestigandi, integralibus particularibus contenti esse debemus, quae etiamsi adeo infinitas constantes arbitrarias comprehendant, tamen pro solutionibus particularibus tantum sunt habenda. Hanc obseruationem in sequentibus perpetuo meminisse oportet, ne circa integralia particularia et completa vnquam decipiamur.

Problema 6.

43. Si z debeat esse eiusmodi functio binarum variabilium x et y , vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = P$ aequetur functioni cuiuspiam datae ipsarum x et y , definire in genere indolem functionis quaesitae z .

F 2

Solutio.

Solutio.

Sit V functio ista data ipsarum x et y , cui formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = p$ aequalis esse debet, acposito $dz = p dx + q dy$ requiritur vt sit $p = V$. Iam ad formam functionis z inueniendam consideretur quantitas y tanquam constans, eritque $dz = V dx$. Integretur igitur formula $\int V dx$ spectata sola x vt variabili, quia y pro constante sumitur, ita vt in hac formula vnica insit variabilis x , ideoque eius integratio nulli obnoxia sit difficultati; id tantum est tenendum, constantem integratione ingressam vt-cunque inuoluere posse alteram quantitatem y , sicque pro functione quaesita z haec habebitur expressio:

$$z = \int V dx + f:y$$

integrali $\int V dx$ ita sumto, quasi quantitas y esset constans solaque x variabilis; at $f:y$ denotat functionem quaecumque arbitrariam ipsius y ne exclusis quidem formis discontinuis, quae nullis expressionibus analyticis exhiberi queant, atque ob hanc ipsam functionem arbitrariam integratio pro completa est habenda.

Coroll. 1.

44. Cum V sit functio data ipsarum x et y , formula integralis $\int V dx$ erit etiam functio cognita et determinata earundem quantitarum x et y , quod enim per integrationem arbitraril ingreditur, in altera parte $f:y$ comprehenditur.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

45. Hinc etiam differentialis dz altera pars qdy , ex variabilitate ipsius y oriunda definitur. Nam per (27.) est formae $\int V dx$ differentiale ex utraque variabili x et y ortum:

$$V dx + dy f dx \left(\frac{dy}{dy} \right)$$

ac si functionis $f:y$ differentiale indicetur per $dyf':y$ erit

$$dz = V dx + dy f dx \left(\frac{dy}{dy} \right) + dy f':y.$$

Coroll. 3.

46. Cum ergo posuerimus $dz = p dx + q dy$, sitque $p = V$ erit

$$q = f dx \left(\frac{dy}{dy} \right) + f':y,$$

vbi ob V functionem datam ipsarum x et y , etiam $\left(\frac{dy}{dy} \right)$ erit functio data, et in integratione $\int dx \left(\frac{dy}{dy} \right)$ sola x pro variabili habetur.

Exemplum 1.

47. Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y , ut sit $\left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}}$.

Ob $V = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}}$ erit $\int V dx = \sqrt{(xx+yy)}$, ideoque habemus

$$z = \sqrt{(xx+yy)} + f:y$$

F 3

vnde

unde fit

$$\left(\frac{dx}{dy}\right) = q = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} + f'y,$$

id quod etiam per regulam datam prodit. Erit enim

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-xy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}}$$

hinc sumpta y constante

$$\int dx \left(\frac{dV}{dy}\right) = -y \int \frac{xdx}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}} = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}}$$

Exemplum 2.

48 *Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y ,*
 et fit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{y}{\sqrt{(yy-xx)}}$

Cum fit $V = \frac{y}{\sqrt{(yy-xx)}}$ erit

$$\int V dx = y \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y},$$

hincque

$$z = y \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y} + f'y$$

cuius differentiale ex ipsius y variabilitate oriundum, si desideremus, ob

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-xx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}} \text{ erit}$$

$$\int dx \left(\frac{dV}{dy}\right) = -\int \frac{xx dx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}} = -\int \frac{dx}{\sqrt{(yy-xx)}} - yy \int \frac{dx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}}$$

ideo-

ideoque

$$fdx\left(\frac{dy}{dx}\right) = \text{Ang. sin. } \frac{x}{y} - \frac{x}{\sqrt{(yy - xx)}}, \text{ et}$$

$$q = \text{Ang. sin. } \frac{x}{y} - \frac{x}{\sqrt{(yy - xx)}} + f':y.$$

Idem reperitur ex differentiatione expressionis pro z inuentae:

$$dz = dy \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y} + \frac{y dx - x dy}{\sqrt{(yy - xx)}} + dy f':y$$

vnde pro $q = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ idem valor prodit.

Exemplum 3.

49. Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y ,
ut fit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{a}{\sqrt{(aa - yy - xx)}}$.

$$\text{Ob } V = \frac{a}{\sqrt{(aa - yy - xx)}} \text{ erit}$$

$$fV dx = a \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa - yy)}}$$

vnde functionis z forma quaesita est

$$z = a \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa - yy)}} + f':y.$$

Deinde quia

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{ay}{(aa - yy - xx)^{\frac{3}{2}}}, \text{ erit}$$

$$fdx\left(\frac{dV}{dy}\right) = ayf \frac{dx}{(aa - yy - xx)^{\frac{3}{2}}} = \frac{ay}{aa - yy} \frac{x}{\sqrt{(aa - yy - xx)}}.$$

ideoque

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = q = \frac{axy}{(aa - yy)\sqrt{(aa - yy - xx)}} + f':y$$

quae

quae eadem expressio etiam ex ipsa differentiatione ipsius z eruitur.

Scholion I.

50. In hoc calculo tamen adhuc quaedam incertitudo relinquitur, qua valor quantitatis q afficitur. Cum enim valor ipsius $z = \int V dx + f: y$ sit determinatus, quandoquidem integrale $\int V dx$ respectu ipsius x ita fuerit determinatum, ut pro dato ipsius x valore etiam datum valorem obtineat; adeoque in eius differentiali pleno nulla incertitudo inesse potest, sed necesse est, ut valor ipsius q aequae prodeat determinatus atque ipsius p , interim tamen formula integralis $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ non determinatur, sed nouam arbitrariam a priori non pendentem introducere videtur. Ut igitur talis significatus vagus euitetur, spectari oportet conditionem, qua integrale $\int V dx$ determinatur, eademque conditio in formulae $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ integratione adhiberi debet. Nam ponamus integrale $\int V dx$ ita capi ut euanescat posito $x = a$, sitque eius valor determinatus $\int V dx = S$, isque igitur potentia saltem habebit factorem $a - x$ seu $a^n - x^n$; qui cum non contineat y , etiam $\left(\frac{dS}{dy}\right)$ eundem factorem continebit ideoque $\left(\frac{dS}{dy}\right)$ euanescet posito $x = a$. Est vero $\left(\frac{dS}{dy}\right) = \int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$, ex quo perspicitur, si integrale $\int V dx$ ita capiatur ut euanescat posito $x = a$, etiam alterum integrale $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ ita capi debere, ut euanescat posito $x = a$. In allatis binis postremis exemplis, utraque integratio ita est instituta, ut euanescat

evanescat posito $x=0$, in primo autem nulla huiusmodi regula est observata; sin autem eandem legem adhibeamus, habebimus

$$\int \sqrt{dx} = \sqrt{(xx+yy)} - y \text{ et } \int dx \left(\frac{dy}{a} \right) = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} - 1,$$

vnde quidem eadem solutio emergit; quia ibi $-y$ continetur in $f:y$ et hic -1 in $f':y$. Perinde autem est quacunque lege prior integratio determinetur, dummodo eadem lege et in posteriori utamur.

Scholion 2.

51. Principium huius determinationis isto innotitur Theoremate aequae eleganter ac notatu digno:

Si S sit eiusmodi functio binarum variabilium x et y quae evanescat posito $x=a$, fuerisque

$$dS = P dx + Q dy,$$

tum etiam quantitas Q evanescat posito $x=a$.

Vnde simul colligitur, si S evanescat posito $y=b$, tum etiam fieri $P=0$ si ponatur $y=b$. Hic autem probe observandum est, quae de simili determinatione binarum formularum integralium $\int \sqrt{ax}$ et $\int dx \left(\frac{dy}{a} \right)$ sunt praecepta, tantum valere si valor a ipsi x tribuendus fuerit constans; neque etiam superius Theorema locum habet, si verbi gratia functio S evanescat posito $x=y$, inde enim neutiquam sequitur eodem casu quantitatem Q esse evanituram. Etiam si enim functio S factorem habeat $x-y$ vel

Vol. III.

G

$x^n - y^n$,

$x^2 - y^2$, minime sequitur formulam $(\frac{ds}{dy})$ seu Q eundem factorem esse habituram, quemadmodum vsu venit, si factor fuerit $x - a$ seu $x^2 - a^2$. Dixi autem non opus esse, vt talis factor reuera adsit, dum modo quasi potentia in functione S contineatur. Veluti si fuerit

$$S = a - x + y - V(aa - xx + yy),$$

quae functio posito $x = a$ vtique euanescit, etiamfi neque factorem $x - a$ neque $x^2 - a^2$ contineat; simul vero etiam $(\frac{ds}{dy}) = 1 - \frac{y}{\sqrt{(aa - xx + yy)}}$ posito $x = a$ euanescit. In huiusmodi ergo calculo, quo in his problematibus vtimur, vbi integrale formulae $\int V dx$ exhiberi debet, id semper ex duabus partibus compositum spectamus, altera indeterminata per functionem $f:y$ indicata, altera autem, quam proprie per $\int V dx$ exprimimus determinata, quae scilicet posito $x = a$ euanescat; hincque semper perinde est qualis constans pro a assumatur, dum discrimen perpetuo alteri parti indeterminatae inuoluitur.

Problema 7.

52. Si z debeat ita determinari per binas variables x et y vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = p$ acquetur datae cuiuspiam functioni ipsarum y et z , quae sit V , definire in genere indolem functionis z per x et y .

Solutio.

Solutio.

Cum posito $dz = p dx + q dy$, sit $p = V$, si quantitatem y pro constante capiamus, erit $dz = V dx$, vbi cum V sit functio data ipsarum y et z , et y pro constante habeatur æquatio $\frac{dz}{V} = dx$; erit integrabilis, ex cuius integratione completa oritur

$$\int \frac{dz}{V} = x + f(y),$$

qua æquatione ratio inter ternas variables x , y et z ita in genere exprimitur, vt ex ea x per z et y definiri, indolesque functionis x assignari possit.

Quodsi hinc alteram quoque differentialis partem $q dy$ seu functionem $q = (\frac{dz}{dy})$ indagare velimus, ponamus integrale $\int \frac{dz}{V}$, vbi y vt constans spectatur, ita capi vt euanescat posito $z = c$, eritque quantitatem $\int \frac{dz}{V}$ denuo differentiando vt etiam y variabilis assumatur:

$$d \int \frac{dz}{V} = \frac{dz}{V} + dy f dz (\frac{d(\frac{z}{V})}{dy}) \text{ seu}$$

$$d \int \frac{dz}{V} = \frac{dz}{V} - dy \int \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy})$$

vbi in integrali $\int \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy})$ quantitas y iterum pro constante habetur, hocque integrale ita capi debet, vt posito $z = c$ euanescat. Quo facto cum æquationis inuentæ differentiale sit:

$$\frac{dz}{V} - dy \int \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy}) = dx + dy f' y,$$

pro forma proposita habebimus:

$$dz = V dx + dy \left(V f \frac{dz}{\sqrt{V}} \left(\frac{dy}{dz} \right) + V f' : y \right)$$

vnde quantitas q innotescit.

Coroll. 1.

53. In hoc problemate facillime definitur; qualis functio quantitas x futura sit binarum reliquarum y et z , cum sit

$$x = f \frac{dz}{\sqrt{V}} - f : y ;$$

siquidem V per y et z detur. Perinde autem est siue z per x et y , siue x per y et z determinetur.

Coroll. 2.

54. Cum relatio inter ternas variables x , y et z ita sit determinata, vt fiat $\left(\frac{dz}{dx} \right) = V$ functioni datae ipsarum y et z , ob $dx = \frac{dz}{V}$, sumto y constante, erit x eiusmodi functio ipsarum y et z vt sit $\left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{1}{V}$, ideoque $\left(\frac{dz}{dx} \right) \cdot \left(\frac{dx}{dz} \right) = 1$.

Scholion.

55. In genere autem quaecunque relatio inter ternas variables x , y et z proponatur, vnde vnaquacque per binas reliquas determinari et tanquam eandem functio spectari possit; semper erit $\left(\frac{dz}{dx} \right) \cdot \left(\frac{dx}{dz} \right) = 1$. Ponamus enim aequatione illam relationem exprimente differentiatia prodire

$$P dx + Q dy + R dz = 0 ;$$

ac manifestum est sumta y pro constante fore

$$P dx + R dz = 0,$$

ideoque tam $(\frac{dz}{dx}) = \frac{-P}{R}$ quam $(\frac{dz}{dy}) = \frac{-R}{P}$; simili autem modo erit:

$$(\frac{dx}{dy}) = \frac{-Q}{P}; (\frac{dy}{dx}) = \frac{-P}{Q}; (\frac{dz}{dy}) = \frac{-Q}{R}; (\frac{dy}{dz}) = \frac{-R}{Q}$$

vnde propositum patet, etiamsi relatio inter plures tribus variables locum habeat. Ceterum hic casus a precedentibus differt, quod hic natura functionis z , quatenus ex binis reliquis x et y formatur, non explicite exhibeatur, sed per resolutionem demum aequationis inuentae definiri debet, cuius rei aliquot exempla enoluisse iuuabit.

Exemplum I.

56. Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y , ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{y}{z}$.

Cum ergo sit $dz = \frac{y dz}{z} + q dy$ erit y pro constante sumendo

$$z dz = y dx \text{ et } z z = xy + f: y.$$

Pro q inueniendo differentietur haec aequatio generaliter

$$z dz = y dx + x dy + dy f: y$$

critique

$$q = \frac{x}{z} + \frac{1}{z} f: y,$$

quod idem per regulam datam reperitur. Nam ob $V = \frac{y}{z}$, erit $\int \frac{dz}{V} = \frac{z^2}{2y}$ integrali ita sumto ut euas-

nescat posito $z=0$; tum vero obi $(\frac{dy}{dx})=1$ erit

$$\int \frac{dx}{\sqrt{y}} (\frac{dy}{dx}) = \int \frac{y dx}{y} = \frac{y}{y}$$

eadem integrationis lege obseruata. Hinc fit

$$dz = \frac{y dx}{y} + \frac{y dy}{y} (\frac{y}{y} + f':y) \text{ et } q = \frac{y}{y} + \frac{y}{y} f':y$$

quae expressio cum praecedente conuenit, ex comparatione enim fit

$$x + f':y = \frac{y}{y} + y f':y,$$

vnde x aequatur vt ante quantitati $\frac{y}{y}$ vna cum functione ipsius y . Hoc tantum notetur, quod ad consensum perfectum hic pro $f':y$ scribere debuissimus $y f':y$.

Exemplum 2.

57. Quaeratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y , vt sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{\sqrt{(yy-zz)}}{z}$.

Cum ergo sit

$$dz = \frac{dx \sqrt{(yy-zz)}}{z} + q dy,$$

sumta y constante fit

$$dx = \frac{z dz}{\sqrt{(yy-zz)}}, \text{ et integrando}$$

$$x = y - \sqrt{(yy-zz)} - f':y;$$

vnde vicissim differentiando oritur

$$dx = dy - \frac{y dy + z dz}{\sqrt{(yy-zz)}} - dy f':y \text{ seu}$$

$$dz = \frac{dx \sqrt{(yy-zz)}}{z} + dy (\frac{y}{z} - \frac{\sqrt{(yy-zz)}}{z} (1 - f':y)).$$

Per

Per regulam autem datam ob $V = \sqrt{(yy - zz)}$, est $\int \frac{dz}{V} = y - V(yy - zz)$ integrali ita sumto, vt euane-
scat posito $z = 0$. Iam vero est

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{y}{zV(yy - zz)} \text{ et } \frac{x}{V} \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{yz}{(yy - zz)^{\frac{3}{2}}},$$

hinc

$$\int \frac{dz}{V} \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{(yy - zz)}} - x,$$

integrali eadem lege sumto. Quocirca colligitur

$$q = \frac{\sqrt{(yy - zz)}}{z} \left(\frac{y}{\sqrt{(yy - zz)}} - x + f' : y \right) = \frac{y}{z} - \frac{\sqrt{(yy - zz)}}{z} (x - f' : y)$$

prorsus vt ante.

Problema 8.

58. Si z ita debeat determinari per binas va-
riabiles x et y , vt formula differentialis $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$
aequetur functioni cuiusdam datae ipsarum x et z ,
quae sit $= V$ definire in genere indeletur functionis z
per x et y .

Solutio.

Ponatur $dz = p dx + q dy$, et cum sit $p = V$,
sumatur quantitas y constans, eritque $dz - V dx = 0$,
quae aequatio duas tantum quantitates variables x et z
continens, integrabilis reddetur ope cuiusdam multi-
plicatoris, qui sit $= M$, ita vt $M dz - M V dx$ sit
differentiale verum cuiuspiam functionis ipsarum x
et z , quae functio sit $= S$, quantitatem y non in-
voluens.

voluens. Ex quo aequatio nostra integralis erit $S = f:y$, unde indoles functionis z quemadmodum per x et y determinatur, innotescit. Differentiemus hanc aequationem sumto praeter x et z etiam y variabili, eritque

$$dS = Mdz - MVdx = dyf':y \text{ seu}$$

$$dz = Vdx + \frac{dy}{M} f':y \text{ ita vt sit } q = \frac{1}{M} f':y.$$

Coroll. 1.

59. Multiplicator etiam M formulam $dz - Vdx$ integrabilem reddens, quantitatem y non continebit, quia in functione data V non inest y . Statim autem hoc multiplicatore inuento, valor ipsius $q = \frac{1}{M} f':y$ colligitur.

Coroll. 2.

60. Si formulae differentialis $Mdz - MVdx$ integrale fuerit S functio ipsarum x et z , pro solutione problematis habebimus $S = f:y$, unde patet constantem, quam quis forte ad S adiciere voluerit, iam in functione arbitraria $f:y$ contineri.

Exemplum 1.

61. Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y , vt sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{nz}{x}$

Posito $dz = \frac{nzdx}{x} + qdy$, sumto y constante erit $dz - \frac{nzdx}{x} = 0$, quae aequatio per $\frac{1}{z}$ multiplicata

cata fit integrabilis, ita vt fit multiplicator $M = \frac{1}{z}$; hincque integrale $S = lz - l x^n$; ergo aequatio nostra integralis quaesita erit $l \frac{z}{x^n} = f : y$; vnde etiam $\frac{z}{x^n}$ aequabitur functioni cuicunque ipsius y , ita vt fit $z = x^n f : y$.

Exemplum 2.

62. *Quaeratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y, vt fit formula differentialis $(\frac{dz}{dz}) = nx - z$.*

Posito $dz = (nx - z)dx + qdy$, sumto y constante erit $dz + zdx - nx dx = 0$, quae ope multiplicatoris $M = e^x$ dat

$$S = e^x z - n \int e^x x dx = e^x z - n e^x x + n e^x ;$$

vnde aequatio quaesitam relationem inter x , y et z exprimens est

$$e^x z - n e^x x + n e^x = f : y \text{ siue}$$

$$z = n(x - 1) + e^{-x} f : y$$

tum vero erit

$$q = (\frac{dz}{dy}) = e^{-x} f' : y.$$

Exemplum 3.

63. *Quaeratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y, vt fit formula differentialis $(\frac{dz}{dz}) = \frac{xz}{xz + z^2}$.*

Ponatur ergo $dz = \frac{xz dx}{xz + z^2} + qdy$ et posito y constante quaeratur integrale huius aequationis differentialis.

rentialis :

$$dz - \frac{zx dx}{zx + z^2} = 0,$$

quae integrabilis redditur ope cuiusdam diuisoris, qui ob homogeneitatem reperitur scribendo x et z loco differentialium dx et dz , ita vt hic diuisor fit:

$$z - \frac{zxz}{zx + z^2} = \frac{z^2}{zx + z^2},$$

hincque multiplicator $M = \frac{zx + z^2}{z^2}$. Quare erit

$$dS = \frac{(zx + z^2) dz}{z^2} - \frac{zx dx}{z^2}, \text{ ideoque}$$

$$S = \frac{zx}{z^2} + I z,$$

unde aequatio nostra quaesita erit

$$I z - \frac{zx}{z^2} = f : y \text{ et } q = \frac{z^2}{zx + z^2} f : y$$

ex qua cum posito $I z - \frac{zx}{z^2} = u$ fit $u = f : y$ etiam vicissim concludi potest fore $y = f : u$.

Problema 9.

64. Si z ita debeat determinari per binas variables x et y , vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx})$ aequetur functioni cuiusdam datae omnes tres variables x , y et z implicanti, quae fit $= V$, definire in genere indolem functionis z per x et y .

Solutio.

Cum sit $dz = V dx + q dy$, si sumamus y constans, erit $dz = V dx$ quae ergo aequatio duas tan-

tum

tum continet variables x et z , litteram autem y in functione V inuoluens. Dabitur ergo multiplicator M hanc aequationem integrabilem reddens, ita ut sit

$$Mdz - M V dx = dS$$

vnde aequatio integralis relationem inter x , y et z exprimens erit.

$$S = f: y$$

vbi S erit functio certa ipsarum x , y et z , fieri que potest ut etiam M omnes has tres litteras comprehendat. Conuenit autem functioni S per integrationem inuenta valorem determinatum tribui, quoniam pars indeterminata in functione arbitraria $f: y$ includitur. Ponamus ergo S ita capi ut evanescat si ponatur $x = a$ et $z = c$.

Quod si hinc aequationis differentialis propositae alteram partem qdy inuenire velimus, differetiamus functionem S sumto etiam y variabili sitque

$$dS = Mdz - M V dx + Qdy = dy f': y$$

vbi cum sit

$$\left(\frac{dQ}{dx}\right) = \left(\frac{dM}{dy}\right) \text{ vel } \left(\frac{dQ}{dx}\right) = -\left(\frac{dM V}{dy}\right)$$

erit sumto iterum y constante:

$$dQ = dz \left(\frac{dQ}{dz}\right) + dx \left(\frac{dQ}{dx}\right) = dz \left(\frac{dM}{dy}\right) - dx \left(\frac{dM V}{dy}\right)$$

quae formula certo erit integrabilis. Capi autem Q eadem lege debet, qua S sumimus, ita ut evanescat posito $x = a$ et $z = c$, atque inuenta hac quantitate Q , cum habeamus

$$dz = V dx - \frac{Q dy}{M} + \frac{dy f': y}{M}$$

$$\text{erit } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{-Q + f': y}{M}$$

H 2

Haec

Haec determinatio isto nititur fundamento, quod si S fuerit eiusmodi functio ipsarum x , y et z , quae posito $x=a$ et $z=c$ euanescat, etiam formula differentialis ($\frac{dz}{dy}$) eodem casu euanescat.

Coroll. 1.

65. Reducitur ergo resolutio huius problematis ad integrationem aequationis differentialis

$$dz - V dx = 0,$$

in qua quantitas y ut constans spectatur, etiamsi V contineat omnes tres litteras x , y et z . Dabitur ergo utique multiplicator M , qui hanc aequationem integrabilem reddat, ut sit

$$M dz - M V dx = dS,$$

existente S certa quadam functione ipsarum x , y et z .

Coroll. 2.

66. Inuenio autem hoc multiplicatore M indeque integrali S quantitas z ita per binas variables x et y definitur, ut sit $S=f:y$ ubi $f:y$ denotat functionem quamcunque ipsius y siue continuam siue etiam discontinuam, ob cuius naturam integratio pro completa est habenda.

Coroll. 3.

67. Cum hoc modo relatio inter z , x , y fuerit definita, erit ea ita differentiata, ut omnes tres litterae

litterae x , y et z variables fumantur :

$$dz = V dx + \left(\frac{f' \cdot y - Q}{M}\right) dy,$$

vbi quantitas Q ex suo differentiali

$$dQ = dz \left(\frac{dM}{dy}\right) - dx \left(\frac{d \cdot M \cdot V}{dy}\right)$$

definiri debet, sumta y constante, integrationem ita temperando, vt si S euanescat casu $x=a$ et $z=c$, etiam Q eodem casu euanescat.

Scholion.

68. Hic ergo ad insigne hoc Theorema deducimur :

Quod si fuerit S eiusmodi functio ipsarum x , y et z , quae euanescat ponendo $x=a$ et $z=c$, tum etiam pro eadem positione formulam $\left(\frac{dS}{dy}\right)$ esse euanituram.

Veluti si fuerit

$$S = Axx + Bxyz + Czz - Daa - Bacy - Ccc$$

$$\text{erit } \left(\frac{dS}{dy}\right) = Bxz - Bac,$$

quarum vtraque expressio casu $x=a$ et $z=c$ euanescit. Pluribus autem huiusmodi exemplis euolutis veritas Theorematis ita patet, vt demonstratio solennis non desideretur. Interim huiusmodi functio semper quantitates solam y continentes a reliquis separando ita euolui potest, vt in talem formam transmutetur :

$$S = PY + QY' + RY'' \text{ etc.}$$

vbi per hypothefin P, Q, R etc. sunt functiones ipfarum x et y tantum, et tales quidem quae ponendo $x=a$ et $y=c$ fingulae euaneſcant. Hinc iam perſpicuum eſt fore

$$\left(\frac{dS}{dy}\right) = P \cdot \frac{dy}{dy} + Q \cdot \frac{dy}{dy} + R \cdot \frac{dy}{dy} \text{ etc.}$$

quae forma manifefto ſub iisdem conditionibus euaneſcit. Quomocunq; autem functio S hac indole praedita fuerit complicata tam formulis irrationalibus quam transcendentibus, eam ſemper in eiusmodi formam euoluere licet, quae etſi in infinitum progrediatur, haec demonſtratio tamen vim ſuam retinet.

Exemplum : I.

69. Quaeſatur eiusmodi functio z duarum variabilium x et y ut ſit formula differentialis $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{x}{ay}$.

Ponamus ergo $dz = \frac{x}{ay} dx + q dy$, et ſumta y conſtante habebitur aequatio $dz - \frac{x}{ay} dx = 0$, ut ſit $V = \frac{x^2}{2ay}$, et multiplicator erit $M = \frac{1}{a}$; vnde ſit

$$S = \int \frac{x}{ay} - \frac{x^2}{2ay} dx$$

et aequatio integralis completa functionem z determinans erit

$$I \frac{x}{ay} + \frac{a}{2ay} \frac{x^2}{ay} = f(y).$$

Porro ad quantitatem q inueniendam, ob $M = \frac{1}{a}$ et $MV = \frac{x}{ay}$, erit $dQ = 0$ et $Q = 0$; vnde ſit $q = zf(y)$. Hic idem autem valor ex differentiatione aequa-

aequationis inuentae eruitur, quae praebet

$$\frac{dz}{z} - \frac{x dz}{ay} = dyf':y \text{ ideoque}$$

$$dz = \frac{x dz}{ay} + x dyf':y, \text{ ita vt fit } q = zf':y.$$

Exemplum. 2.

70. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z vt fit* $(\frac{dz}{dx}) = \frac{y}{x+z}$.

Cum fit $V = \frac{y}{x+z}$, habebitur sumto y constante haec aequatio.

$$dz - \frac{y dz}{x+z} = 0,$$

ad cuius multiplicatorem inueniendum multiplicetur primo per $x+z$ vt prodeat

$$x dz + z dz - y dx = 0 \text{ seu } dx - \frac{x dz}{y} = \frac{x dz}{y},$$

quae multiplicata per $e^{-\frac{x}{y}}$ integrabilis euadit, proditque

$$e^{-\frac{x}{y}} x = f e^{-\frac{x}{y}} \frac{x dz}{y} = -e^{-\frac{x}{y}} z + f e^{-\frac{x}{y}} dz$$

hincque

$$e^{-\frac{x}{y}} x = -e^{-\frac{x}{y}} z - y e^{-\frac{x}{y}} + C.$$

Quocirca erit multiplicator

$$M = (x+z) \cdot -\frac{1}{y} \cdot e^{-\frac{x}{y}} = -\frac{(x+z)}{y} e^{-\frac{x}{y}} \text{ et}$$

$$S = e^{-\frac{x}{y}} (x+z+y) - e^{-\frac{x}{y}} (a+c+y)$$

ex

ex quo aequatio integralis completa erit

$$e^{-\frac{x}{y}}(x+z+y) - e^{-\frac{c}{y}}(a+c+y) = f:y.$$

Nunc porro cum fit $MV = -e^{-\frac{x}{y}}$ erit

$$\left(\frac{dM}{dy}\right) = e^{-\frac{x}{y}}\left(\frac{x+z}{y^2} - \frac{x(x+z)}{y^3}\right) = e^{-\frac{x}{y}}(x+z)\left(\frac{1}{y^2} - \frac{x}{y^3}\right)$$

et $\left(\frac{dM}{dy}\right) = -e^{-\frac{x}{y}} \cdot \frac{x}{y^2}$ hincque

$$dQ = e^{-\frac{x}{y}}\left(dx(x+z)\left(\frac{1}{y^2} - \frac{x}{y^3}\right) + \frac{x dx}{y^2}\right)$$

sumto y constante, vnde integrando obtinebitur:

$$Q = e^{-\frac{x}{y}}\left(\frac{xz}{y^2} + x + \frac{z}{y} + \frac{xz}{y^2}\right) - e^{-\frac{c}{y}}\left(\frac{ac}{y^2} + x + \frac{c}{y} + \frac{c^2}{y^2}\right)$$

hinc

$$q = \frac{x}{y} + \frac{z+x}{x+z} - e^{-\frac{x}{y}} \left(\frac{ac+cc+cy+yy}{y(x+z)} \right) - \frac{y}{x+z} e^{\frac{x}{y}} f':y$$

ita vt fit

$$dz = \frac{y dx}{x+z} + q dy.$$

Aequatio autem inuenta si differentietur dat:

$$-e^{-\frac{x}{y}} \frac{(x+z) dz}{y} + e^{-\frac{x}{y}} dx + e^{-\frac{x}{y}} dy \left(x + \frac{z}{y} + \frac{xz}{y^2} + \frac{xz}{y^2} \right)$$

$$-e^{-\frac{c}{y}} dy \left(x + \frac{c}{y} + c \frac{(a+c)}{y^2} \right) = dy f':y$$

vnde idem prorsus valor pro q concluditur.

Exem-

Exemplum 3.

71. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit* $(\frac{dz}{dx}) = \frac{yy+zx}{yy+xx}$.

Posito $dz = \frac{yy+zx}{yy+xx} dx + q dy$, sumatur quantitas y constans et cum sit $dz - \frac{(yy+zx)dx}{yy+xx} = 0$, evidens est multiplicatorem idoneum esse $M = \frac{y}{yy+xx}$, unde cum sit $\frac{y dz}{yy+xx} - \frac{y dx}{yy+xx} = 0$ erit per integrationem

$$S = A \text{ tang. } \frac{x}{y} - A \text{ tang. } \frac{x}{y} + C = A \text{ tang. } \frac{yz-yx}{yy+xx} - A \text{ tang. } \frac{(c-a)y}{ac+yy}$$

et functio quaesita z hac aequatione definiatur :

$$A \text{ tang. } \frac{y(x-x)}{yy+xx} - A \text{ tang. } \frac{(c-a)y}{ac+yy} = f:y.$$

Cum porro sit $MV = \frac{y}{yy+xx}$ erit

$$(\frac{dM}{dy}) = \frac{xx-yy}{(yy+xx)^2} \text{ et } (\frac{d(MV)}{dy}) = \frac{xx-yy}{(yy+xx)^2},$$

hincque

$$dQ = \frac{(xx-yy)dx}{(yy+xx)^2} - \frac{(xx-yy)dx}{(yy+xx)^2}$$

sumto y constante. Ergo

$Q = \frac{-x}{yy+xx} + \frac{x}{yy+xx} + \frac{c}{yy+cc} - \frac{a}{yy+aa}$
 et $q = \frac{-0 + f:y}{M}$, qui idem valor etiam ex differentiatione prodit.

Ceterum cum constantes a et c pro lubitu accipi queant, sumtis iis nihilo aequalibus, seu saltem $c=a$, erit aequatio integralis:

$$A \text{ tang. } \frac{y(x-x)}{yy+xx} = f:y,$$

Vol. III.

I

unde

vnde erit etiam

$$\frac{y(z-x)}{yy+xx} = \text{funct. } y \text{ et } \frac{yy+xx}{z-x} = \text{funct. } y;$$

quae functio si dicatur Y habebitur:

$$z = \frac{yy+xy}{Y-x}.$$

Scholion.

72. Vix opus est notari saepe fieri posse, vt solutio huiusmodi quaestionum superet vires analyticos, quando scilicet aequatio differentialis resoluenda artificijs adhuc cognitis integrari nequit. Veluti si proponatur casus $(\frac{dz}{dx}) = \frac{yy}{xx+zz}$, vnde sumto y constante fieri debet $yydx = xxdz + zxdz$, cuius integrationem nondum expedire licet. Interim quia integrale per seriem exhiberi potest, modo id fiat complete, etiam solutio per seriem obtinebitur. Posito scilicet $x = \frac{yydz}{z}$, et sumto elemento dz constante, oritur haec aequatio differentio-differentialis

$$y^4 ddu + uzzdz^2 = 0$$

vnde per series integrando reperitur

$$u = A(1 - \frac{z^2}{1.4y^4} + \frac{z^4}{1.4.7.10y^8} - \text{etc.}) + Bz(1 - \frac{z^2}{4.12y^4} + \frac{z^4}{4.15.18y^8} - \text{etc.})$$

vbi pro A et B functiones quaecunque ipsius y accipi possunt. Quare si ponatur $\frac{A}{B} = f$; y erit

$$x = \frac{yyf: y(\frac{z^2}{1.4y^4} - \frac{z^4}{1.4.7.10y^8} + \text{etc.}) - yy(1 - \frac{z^2}{4.12y^4} + \frac{z^4}{4.15.18y^8} - \text{etc.})}{f:y(1 - \frac{z^2}{1.4y^4} + \frac{z^4}{1.4.7.10y^8} - \text{etc.}) + z(1 - \frac{z^2}{4.12y^4} + \frac{z^4}{4.15.18y^8} - \text{etc.})}$$

qua aequatione functio quaesita z , per binas variables x et y generalissime exprimitur. Quoniam ergo metho-

methodos aperuimus aequationes differentiales quascunque per approximationes integrandi, idque complete; his methodis in subsidium vocandis, omnia problemata huc pertinentia saltem per approximationem resolui poterunt. Ceterum in hac parte Analysecos sublimiori resolutionem aequationum differentialium ad priorem partem Analysis pertinentium pro concessa assumere possumus, omnino uti, quo longius in Analyfi progredimur, ea semper quae ad partes praecedentes pertinent; etiamsi non penitus sunt euoluta, tanquam confecta spectare solemus.

CAPVT III.

D E

RESOLUTIONE AEQVATIONVM QVIBVS BINARVM FORMVLARVM DIFFE- RENTIALIVM ALTERA PER ALTERAM VTCVNQVE DATVR.

Problema 10.

73.

Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt formulae differentiales $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ inter se fiant aequales, indolem istius functionis in genere determinare.

Solutio.

Ponatur $(\frac{dz}{dx}) = p$ et $(\frac{dz}{dy}) = q$, vt fit $dz = p dx + q dy$, haecque formula $p dx + q dy$ integrationem sponte admittat. Quoniam igitur requiritur vt fit $q = p$, erit $dz = p(dx + dy)$, et posito $x + y = u$, fiet $dz = p du$, quae formula cum debeat esse per se integrabilis, necesse est vt p sit functio quantitatis variabilis u , nullam praeterea aliam variabilem inuoluens; hincque integrando ipsa quantitas $z = \int p du$ aequa-

aequabitur functioni ipsius u , seu prodibit $z = f : u$, quae functio omnino arbitrio nostro relinquatur, ita ut pro z functio quaecunque ipsius u siue continua siue etiam discontinua assumta problemati satisfaciat. Quare cum sit $u = x + y$, erit pro solutione nostri problematis $z = f : (x + y)$. Quae forma, quo facilius appareat, quomodo conditioni praescriptae satisfaciat, sit $d.f : u = du f' : u$, ideoque ob $u = x + y$ erit

$$dz = (dx + dy) f' : (x + y) = dx f' : (x + y) + dy f' : (x + y)$$

ideoque et

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p = f' : (x + y) \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = q = f' : (x + y)$$

ac propterea $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dz}{dy}\right)$ seu $q = p$, omnino uti problema postulat.

Coroll. 1

74. Quaecunque ergo functio quantitatis $x + y$ formetur, ea pro z assumta praescriptam habebit proprietatem, ut sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dz}{dy}\right)$. Talem autem functionem indicamus signo $f : (x + y)$, ita ut sit $z = f : (x + y)$.

Coroll. 2.

75. Geometricae haec solutio ita referri potest. Descripta super axe linea curva quaecunque siue regulari siue irregulari, si abscissa exprimitur per $x + y$, applicata semper idoneum valorem pro functione z exhibebit.

COROLL. 3.

76. Vniuersalitas huius solutionis per integrationem erutae in hoc consistit, quod quantitatis $x+y$ functionem qualemcunque siue continuam siue etiam discontinuam pro z inuenerimus; quippe quae conditioni problemae semper satisfacit.

SCHOLIUM I.

77. Fundamentum solutionis hoc nititur principio, quod formula differentialis pdu integrabilis esse nequeat, nisi quantitas p sit functio ipsius u , vel vicissim u functio ipsius p , ita ut nulla alia variabilis in computum ingrediatur. Quin etiam qualiscunque fuerit p functio ipsius u integrale, nisi actu exhiberi, semper tamen concipi potest; si enim u denotet abscissam, et p applicatam curuae cuiuscunque siue regularis siue irregularis, qua ratione utique functio quaecunque ipsius u in sensu latissimo repraesentari potest, eius curuae area $spdu$ praebet valorem formulae integralis $spdu$, quae iterum ut functio ipsius u spectari potest; ex quo vicissim functio quaecunque ipsius u naturam formulae integralis $spdu$ exhaurit. Quod autem functio quaecunque quantitatis $x+y$ pro z assumta satisfaciat conditioni, ut in differentiali $dz = pdx + qdy$, fiat $p=q$ seu $(\frac{dz}{dx}) = (\frac{dz}{dy})$, ita per se est perspicuum, ut illustratione per exempla non egeat. Si enim, verbi gratia ponatur:

$$z = aa + b(x+y) + (x+y)^2 = aa + bx + by + xx + 2xy + yy$$

crit

erit differentiando:

$$\therefore \left(\frac{dz}{dx}\right) = b + 2x + 2y \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = b + 2x + 2y,$$

qui valores inter se vtique sunt aequales.

Scholion 2.

78. Cum z sit functio binarum variabilium x et y , ac ponatur $dz = p dx + q dy$, vt sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = q,$$

in hoc capite eiusmodi quaestiones euoluere est propositum in quibus aequatio quaecunque inter p et q praescribitur, in quam reliquarum variabilium x , y et z nulla ingrediatur. Proposita ergo aequatione quacunque inter binas formulas p et q et constantes, quaeri oportet indolem functionis z binarum variabilium x et y , vt formulis inde per differentiationem natis $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ et $q = \left(\frac{dz}{dy}\right)$ praescripta illa conditio conueniat. Quam tractationem quidem exorsus sumus ab exemplo simplicissimo $p = q$, cuius solutio etiam ope principii modo expositi, confici potest. At vero idem principium sufficit problemati sequenti latius patenti resoluendo.

Problema II.

79. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt fiat $\alpha\left(\frac{dz}{dx}\right) + \beta\left(\frac{dz}{dy}\right) = \gamma$, indolem istius functionis z in genere definire.

Solutio.

Solutio.

Posito $dz = p dx + q dy$ requiritur vt sit
 $\alpha p + \beta q = \gamma$. Hinc cum sit $q = \frac{\gamma - \alpha p}{\beta}$ erit

$$dz = p dx + \frac{(\gamma - \alpha p)}{\beta} dy \text{ seu}$$

$$dz = \frac{\gamma}{\beta} dy + \frac{p}{\beta} (\beta dx - \alpha dy)$$

quam formulam integrabilem esse oportet. Cum autem pars $\frac{\gamma}{\beta} dy$ per se sit integrabilis, altera pars etiam integrabilis sit necesse est, vnde posito $\beta x - \alpha y = u$ vt altera pars fiat $\frac{p}{\beta} du$, euidens est p functionem esse debere ipsius u , indeque etiam integrale proditurum esse functionem ipsius $u = \beta x - \alpha y$. Quare ponamus

$$f p (\beta dx - \alpha dy) = f : (\beta x - \alpha y),$$

eritque

$$z = \frac{\gamma}{\beta} y + \frac{1}{\beta} f : (\beta x - \alpha y)$$

seu aequatio quaesita indolem functionis z determinans erit

$$\beta z = \gamma y + f : (\beta x - \alpha y)$$

denotante signo f : functionem quamcumque siue continuam siue discontinuam formulae suffixae $\beta x - \alpha y$. Atque indicando formulae $f : u$ differentiale per $du f' : u$ erit

$$p = f' : (\beta x - \alpha y) \text{ et } q = \frac{\gamma}{\beta} - \frac{\alpha}{\beta} f' : (\beta x - \alpha y)$$

vnde manifesto resultat $\alpha p + \beta q = \gamma$.

Coroll. I.

Coroll. 1.

80. Eodem solutio redit, si pro p eius valorem $p = \frac{\gamma - \beta y}{\alpha}$ substituamus, unde fit

$$dz = \frac{\gamma}{\alpha} dx + \frac{\gamma}{\alpha} (\alpha dy - \beta dx),$$

hincque eodem modo

$$z = \frac{\gamma x}{\alpha} + \frac{1}{\alpha} f(\alpha y - \beta x).$$

Et si enim haec forma a praecedente differre videtur, tamen facile eo reducitur, ponendo ibi

$$f(\beta x - \alpha y) = \frac{\gamma(\beta x - \alpha y)}{\alpha} + \frac{\beta}{\alpha} \Phi(\alpha y - \beta x),$$

quae forma utique est functio ipsius $\beta x - \alpha y$.

Coroll. 2.

81. Si ergo in forma $dz = p dx + q dy$ debeat esse $p + q = 1$ ob $\alpha = 1$, $\beta = 1$ et $\gamma = 1$, solutio huc redit, ut fiat:

$$z = y + f(x - y).$$

Constructa ergo curua quacunq; , si abscissae $x - y$ respondeat applicata v , erit $z = y + v$.

Scholion.

82. Si alia proponatur relatio inter p et q , eadem methodo solutionem obtinere non licet; sed alio principio uti conuenit; cuius quidem veritas ex primis calculi integralis elementis est manifesta.

Vol. III.

K

Notari

Notari scilicet oportet esse

$$\int p dx = px - \int x dp$$

similique modo

$$\int q dy = qy - \int y dq,$$

ita ut cum sit

$$z = \int (p dx + q dy)$$

futurum sit

$$z = px + qy - \int (x dp + y dq).$$

Quomodo autem hoc principium ad solutionem huiusmodi quaestionum, quae ad hoc caput sint referendae, applicandum sit, in sequentibus problematibus docebitur.

Problema 12.

83. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , utposito $dz = p dx + q dy$, fiat $pq = x$, indolem istius functionis z in genere definire.

Solutio.

Ex principio ante stabilito notemus fore

$$z = px + qy - \int (x dp + y dq).$$

Cum iam ob $pq = x$ sit $q = \frac{x}{p}$ erit

$$z = px + \frac{x}{p} - \int (x dp - \frac{x dp}{p}).$$

Integrabilis ergo esse debet haec forma $\int (x - \frac{x}{p}) dp$, at in genere formula $\int u dp$ integrationem non admittit

mittit nisi sit u functio ipsius p . Quare in nostro casu necesse est sit quantitas $x - \frac{z}{p}$ functio ipsius p tantum, vnde etiam integrale $\int dp(x - \frac{z}{p})$ erit functio ipsius p tantum, quae si indicetur per $f:p$ eiusque differentiale per $dpf':p$ erit

$$z = px + \frac{z}{p} - f:p \text{ et } x - \frac{z}{p} = f':p.$$

Quare ad problema nostrum soluendum, noua variabilis p introduci debet, ex qua cum altera y coniuncta binae reliquae x et z determinentur. Sumta scilicet variabili p eiusque functione quacunque $f:p$, indeque per differentiationem deriuata $f':p$, capiatur primo

$$x = \frac{z}{p} + f':p, \text{ indeque erit}$$

$$z = \frac{z}{p} + pf':p - f:p,$$

quae est solutio problematis quaesita generalis.

Coroll. 1.

84. Hic igitur functio quaesita z per ipsas variables x et y explicite euolui nequit; propterea quod quantitatem p ex aequatione $x - \frac{z}{p} = f':p$ in genere per x et y definire non licet.

Coroll. 2.

85. Nihilo vero minus solutio pro idonea et completa est habenda, quoniam introducendo nouam variabilem p ex binis y et p a se inuicem non pendentibus ambae reliquae x et z definiuntur.

K 2.

Coroll. 3.

Coroll. 3.

86. Si sumamus $f:p = a + \frac{\beta}{p}$, erit

$$f:p = ap - \frac{\beta}{p} \text{ et } (x-a) = \frac{\beta+y}{p},$$

hinc $p = \sqrt{\frac{\beta+y}{x-a}}$; unde functio quaesita z ita se habebit

$$z = \frac{\alpha y \sqrt{(x-a)}}{\sqrt{(\beta+y)}} + \frac{\alpha y + \beta x}{\sqrt{(x-a)(\beta+y)}} - \frac{\alpha y + \beta x - \alpha \beta}{\sqrt{(x-a)(\beta+y)}}$$

seu $z = 2\sqrt{(x-a)(y+\beta)}$, quae est solutio particularis, et simplicissima est $z = 2\sqrt{xy}$.

Scholion I.

87. Quemadmodum solutio huius problematis ex alio principio est deducta, ita etiam forma solutionis a praecedentibus discrepat, quod hic aequationem inter x , y et z explicitam exhibere non liceat, sed noua variabilis p introducatur. Cum igitur ante vna aequatio inter ternas variables x , y et z solutionem, continuiffet; nunc accedente noua variabili p , solutio geminam aequationem inter has quatuor variables postulat, sicque pro nostro casu inuenimus:

$$z = px + \frac{z}{p} - f:p \text{ et } x - \frac{z}{p} = f:p$$

existente

$$d.f:p = dpf:p,$$

vbi functionis signum indefinitum f : quod etiam functiones discontinuas admittit, vniuersalitem solutionis praestat. Quod si hinc litteram p eliminare liceret,

liceret, æquatio euoluta inter x , y et z obtineretur, hæc autem eliminatio succedit, quoties pro $f:p$ functio algebraica ipsius p assumitur; in genere autem nullo modo sperari potest. Nihilo vero minus ope curvæ pro lubitu assumptæ problema construi potest; sumta enim curua quacunque siue regulari siue irregulari, ponatur abscissa $=p$, sitque applicata $f:p=r$, erit $f:p=frdp$ area eius curvæ, quæ si dicatur $=s$, æquationes binæ

$$x - \frac{z}{p} = r \text{ et } z = px + \frac{z}{p} - s$$

solutionem completam problematis præbebunt. Scilicet sumto pro x valore quocunque, erit $y=pp(x-r)$ hincque fit $z=2px-pr-s$, in qua solutione nihil ad praxin spectans desiderari potest. Hinc patet etiam fortasse fieri posse, ut duæ novæ variables sint introducentæ, ac tum solutio tribus æquationibus contineatur; neque etiam tum quicquam deerit ad usum practicum.

Scholion 2.

88. Cum pro formula $dz=pdfx+qdy$ requiratur ut sit $pq=1$, introducendo angulum indefinitum Φ alia solutio concinnior elici potest. Posito enim $p=\text{tang.}\Phi$ erit $q=\text{cot.}\Phi$, et ob $dz=dx \text{tang.}\Phi + dy \text{cot.}\Phi$, fiet per reductionem supra indicatam

$$z = x \text{tang.}\Phi + y \text{cot.}\Phi - \int d\Phi \left(\frac{x}{\text{cos.}\Phi} - \frac{y}{\text{sin.}\Phi} \right)$$

vnde patet formulam $\frac{x}{\text{cos.}\Phi} - \frac{y}{\text{sin.}\Phi}$ esse debere functionem

ctionem ipsius Φ , quae si ponatur $f':\Phi$, et formula integralis

$$\int d\Phi. f':\Phi = f:\Phi$$

binæ aequationes solutionem continentes erunt:

$$\frac{x}{\cos.\Phi} - \frac{y}{\sin.\Phi} = f':\Phi \text{ et } z = x \text{ tang.}\Phi + y \text{ cot.}\Phi - f:\Phi$$

vnde iam pro lubitu x vel y eliminare licet. Quin etiam utramque eliminare possumus, ac per binas variables z et Φ binæ reliquæ x et y ita exprimentur:

$$x = z \text{ cot.}\Phi + \frac{1}{\sin.\Phi} (f:\Phi - f':\Phi)$$

$$y = z \text{ tang.}\Phi + \frac{1}{\cos.\Phi} (f:\Phi - f':\Phi)$$

Quodsi igitur hinc differentialia capiantur, ac ponatur $dy = 0$, ex posteriori dabitur, relatio inter dz et $d\Phi$, vnde si ipsius $d\Phi$ valor in priori substituitur, necesse est prodeat $dz = dx \text{ tang.}\Phi$; simili autem modo si ponatur $dx = 0$, ex altera orietur $dz = dy \text{ cot.}\Phi$.

Problema 13.

89. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt posito $dz = p dx + q dy$ fiat $pp + qq = 1$, indolem istius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum per reductionem fiat

$$z = px + qy - \int (x dp + y dq)$$

vt

vt irrationalia eitemus, ponamus

$$p = \frac{1-r^2}{1+r^2} \text{ et } q = \frac{2r}{1+r^2}$$

liquidem hinc fit $pp+qq=1$. Erit autem

$$dp = \frac{-2rdr}{(1+r^2)^2} \text{ et } dq = \frac{2dr(1-r^2)}{(1+r^2)^2}$$

hincque fit:

$$x = \frac{(1-r^2)x+2r^2}{1+r^2} + 2 \int \frac{2rdr-ydr(1-r^2)}{(1+r^2)^2}$$

quae forma integralis cum sit functio ipsius r , statuatur ea $=f:r$, eiusque differentiale $=drf'r$, ex quo obtinebimus

$$\frac{2xr-y(1-r^2)}{(1+r^2)^2} = f':r \text{ et}$$

$$2 = \frac{(1-r^2)x+2r^2}{1+r^2} + 2f:r.$$

Vnde si eliciamus

$$x = \frac{(1-r^2)y}{2r} + \frac{(1+r^2)^2}{2r} f':r \text{ erit}$$

$$2 = \frac{(1+r^2)y}{2r} + \frac{1-r^2}{2r} f':r + 2f:r.$$

Coroll. 1.

90. Si irrationalitatem non pertimescamus ob
 $q = \sqrt{1-pp}$ et $dq = \frac{-pdq}{\sqrt{1-pp}}$ erit

$$z = px + y\sqrt{1-pp} - fdp(x - \frac{py}{\sqrt{1-pp}}).$$

Posito ergo $z = px + y\sqrt{1-pp} - f:p$ erit

$$x - \frac{py}{\sqrt{1-pp}} = f':p$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

91. Solutio simplicissima sine dubio prodit sumendo $f:p=0$, unde cum sit $x = \frac{py}{\sqrt{(1-pp)}}$, erit

$$p = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}} \text{ et } \sqrt{(1-pp)} = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}},$$

hincque

$$z = \frac{xx+yy}{\sqrt{(xx+yy)}} = \sqrt{(xx+yy)}.$$

Ex quo valore fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}} \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} = q,$$

ideoque $pp+qq=1$.

Coroll. 3.

92. Si ponamus $p = \sin.\Phi$ erit $q = \cos.\Phi$, hincque

$$z = x \sin.\Phi + y \cos.\Phi - \int d\Phi (x \cos.\Phi - y \sin.\Phi),$$

erit hoc integrale $= f:\Phi$, eiusque differentiale $d\Phi f':\Phi$.

Ex quo habebimus

$$z = x \sin.\Phi + y \cos.\Phi - f:\Phi \text{ et } x \cos.\Phi - y \sin.\Phi = f':\Phi$$

Problema 14.

93. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , ut posito $dz = p dx + q dy$, quantitas q aequetur functioni datae ipsius p , indolem huius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Solutio.

Cum q sit functio data ipsius p , ponatur $dq = rdp$ erit etiam r functio data ipsius p . Aequatio ergo nostra generalis solutionem suppeditans induet hanc formam

$$z = px + qy - fdp(x + ry)$$

vnde patet integrale $fdp(x + ry)$ fore functionem ipsius p , quae si generatim per $f:p$ exponatur, eiusque differentiale per $df:f:p$, habebimus:

$$z = px + qy - f:p \text{ et } x + ry = f':p$$

quae duae aequationes solutionem problematis vniuersalissime complectuntur, siquidem $f:p$ functionem quamcumque ipsius p siue continuam siue discontinuam denotare potest.

Coroll. 1.

94. Cum sit q functio data ipsius p , indeque $r = \frac{dq}{dp}$, si functio indefinita ipsius p ponatur $f:p = P$, ob $f':p = \frac{dP}{dp}$, solutio his aequationibus continetur

$$z = px + qy - P \text{ et } xdp + ydq = dP.$$

Coroll. 2.

95. Si ad constructionem utamur curua quacunque in qua si abscissa capiatur $= p$, applicata sit $= f':p$ area eius curuae dabit valorem ipsius $f:p$.

Vol. III.

L

Sin

Sin autem applicata indicetur per $f:p$, tum $f':p$ exprimet tangentem anguli, quem tangens curvae faciet cum axe.

Scholion.

96. Duplici ergo modo curua quaecunque ad libitum descripta siue sit continua seu aequatione quapiam analytica contenta, siue libero manus ductu utcunque delineata, ad constructionem problematis adhiberi potest. Vel enim abscissa per p indicata, applicata sumi potest ad $f:p$ vel ad $f':p$ exprimentum, nec facile dici potest, vtrum ad praxin commodius sit futurum? Vbi autem huiusmodi problemata realia occurrunt, reliquae circumstantiae solutionem determinare solent, vnde pro quouis casu constructio maxime idonea facile colligetur. Problemata autem mechanica hanc calculi integralis partem postulantiæ semper ad formulas differentiales secundi altiorumque ordinum deducunt, quarum resolutio ne suscipi quidem posse ante videtur, quam methodus pro formulis differentialibus primi gradus fuerit patefacta. Haecenus quidem problemata proposita absolute resoluere licuit; nunc autem quando conditio praescripta relationem formularum $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ per reliquas variables x , y et z definit, negotium in genere non amplius succedit, nisi relatio praescripta vnicam tantum variabilem cum binis formulis differentialibus coniungat.

CAPVT IV.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM
 QVIBVS RELATIO INTER BINAS FORMVLAS
 DIFFERENTIALES ET VNICAM TRIVM
 QVANTITATVM VARIABILIVM
 PROPONITVR.

Problema 15.

97.

Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y vt posito $dz = p dx + q dy$, sit $q = \frac{p x}{a}$ indolem huius functionis in genere inuestigare.

Solutio.

Cum sit

$$dz = p dx + \frac{p x dy}{a} = p x \left(\frac{dx}{x} + \frac{dy}{a} \right)$$

haecque formula esse debeat integrabilis, necesse est vt $p x$ ac proinde etiam z sit functio quantitatis $lx + \frac{z}{a}$. Quare solutio nostri problematis in genere ita se habebit, vt sit

$$z = f: \left(lx + \frac{z}{a} \right) \text{ et } p x = f': \left(lx + \frac{z}{a} \right)$$

L 2

fumen-

sumendo scilicet perpetuo $d.f:u = du f':u$. Hinc autem erit

$$p = \frac{1}{x} f':(lx + \frac{z}{a}) \text{ et } q = \frac{1}{a} f':(lx + \frac{z}{a}),$$

sicque $q = \frac{p x}{a}$ omnino vti requiritur.

Coroll. 1.

98. Cum sit

$$z = px - fx dp + f \frac{p x dz}{z} = px + \int px \left(\frac{dz}{z} - \frac{dp}{p} \right),$$

hinc alia solutio deduci potest. Si enim ponamus

$$\int px \left(\frac{dz}{z} - \frac{dp}{p} \right) = f: \left(\frac{z}{a} - lp \right) \text{ erit } px = f': \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

indeque

$$z = f': \left(\frac{z}{a} - lp \right) + f: \left(\frac{z}{a} - lp \right).$$

Coroll. 2.

99. Hac ergo solutione noua introducitur variabilis p , ex qua cum y coniuncta definitur primo

$$x = \frac{1}{p} f': \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

tum vero ipsa functio quaesita

$$z = px + f: \left(\frac{z}{a} - lp \right).$$

Huic autem solutioni praecedens sine dubio antecessit, cum illa quantitatem z immediate per x et y exprimat.

Scho-

Scholion.

100. Quo has duas solutiones inter se comparare queamus quoniam functio arbitraria in utraque diuersae est indolis, etiam caractere diuerso utamur. Cum igitur prima praebet:

$$z = f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) \text{ et } px = f': \left(\frac{z}{a} + lx \right)$$

altera vero:

$$z = F: \left(\frac{z}{a} - lp \right) + F': \left(\frac{z}{a} - lp \right) \text{ et } px = F': \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

patet fore:

$$f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) = F': \left(\frac{z}{a} - lp \right) \text{ et}$$

$$f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) = F: \left(\frac{z}{a} - lp \right) + F': \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

vnde non solum relatio inter vtriusque functionis f et F indolem definitur, sed etiam inde sequi debet, fore

$$px = f': \left(\frac{z}{a} + lx \right);$$

id quod non parum videtur absconditum. Verum ob hoc ipsum istud problema eo magis est notatu dignum, quod solutio altera, qua noua variabilis p introducitur, congruit cum priore, vbi z per x et y immediate definitur, neque tamen consensus harum solutionum perspicue monstrari potest. Quamobrem quando ad eiusmodi solutiones peruenimus, vti in problematibus posterioribus, capituli praecedentis vsu venit, in quibus noua variabilis introducitur, non omnem statim speciem eius eliminan-

dae abiicere debemus, cum isto casu altera solutio ad priorem certe sit reductibilis, etiamsi methodus reducendi non perspiciatur, quam tamen infra §. 119. exhibebimus.

Problema 16.

101. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt posito $dz = p dx + q dy$, sit $q = pX + T$, existentibus X et T functionibus quibuscunque ipsius x , indolem istius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum ergo sit $dz = p dx + pX dy + T dy$, statuatur $p = r - \frac{T}{X}$ vt prodeat

$$dz = r dx - \frac{T dx}{X} + rX dy = -\frac{T dx}{X} + rX \left(\frac{dx}{X} + dy \right)$$

qua reductione facta perspicuum est tam rX quam $f r X \left(\frac{dx}{X} + dy \right)$

fore functionem quantitatis $y + f \frac{dx}{X}$. Quare si ponamus:

$$f r X \left(\frac{dx}{X} + dy \right) = f: \left(y + f \frac{dx}{X} \right) \text{ erit}$$

$$r X = f': \left(y + f \frac{dx}{X} \right)$$

ac tum functio quaesita erit:

$$z = -\int \frac{T dx}{X} + f: \left(y + f \frac{dx}{X} \right)$$

quae ob functionem indefinitam $f:$ est completa.
Tum

Tum vero erit

$$p = \frac{-T}{X} + \frac{1}{X} f' : (y + f \frac{dx}{X}) \text{ et}$$

$$q = f' : (y + f \frac{dx}{X})$$

vnde patet fore vtique $q = pX + T$. Quoniam vero X et T sunt functiones datae ipsius x , formulae integrales $\int \frac{dx}{X}$ et $\int \frac{T dx}{X}$ solutionem non turbant.

COROLL. I.

102. Solutio aliquanto facilior redditur sumendo ex conditione praescripta $p = \frac{q}{X} - \frac{T}{X}$, vnde fit

$$dz = -\frac{T dx}{X} + \frac{q dx}{X} + q dy \text{ et}$$

$$z = -\int \frac{T dx}{X} + \int q (dy + \frac{dx}{X}).$$

Iam manifeste est

$$\int q (dy + \frac{dx}{X}) = f : (y + f \frac{dx}{X}),$$

sicque ipsa solutio praecedens resultat.

COROLL. 2.

103. Eodem modo resoluitur problema, si proponatur conditio $q = pY + V$ existentibus Y et V functionibus datis ipsius y . Tum enim erit

$$dz = p dx + p Y dy + V dy \text{ et } z = \int V dy + \int p (dx + Y dy).$$

Hic ergo fit

$$\int p (dx + Y dy) = f : (x + \int Y dy)$$

et

et solutio erit

$$z = fV dy + f(x + fY dy);$$

vnde fit

$$p = f'(x + fY dy) \text{ et } q = V + Yf'(x + fY dy).$$

Scholion.

104. Ex forma solutionis hic inuentae discere poterimus, quomodo problema comparatum esse debeat, vt eius solutio hac ratione perfici, et functio z per binas variables x et y exhiberi queat. Sint enim K et V functiones quaecunq; ipsarum x et y , indeque differentiando

$$dK = Ldx + Mdy \text{ et } dV = Pdx + Qdy$$

iam a solutione incipiamus, ponamusque

$$z = K + f:V$$

eritque differentiando

$$dz = Ldx + Mdy + (Pdx + Qdy) f':V.$$

Cum iam hanc formam cum assumpta

$$dz = p dx + q dy$$

comparando fit

$$p = L + Pf':V \text{ et } q = M + Qf':V, \text{ erit}$$

$$Qp - Pq = LQ - MP.$$

Quare si hoc problema proponatur, vt posito

$$dz = p dx + q dy$$

fieri

fieri debeat

$$q = \frac{Q}{P}p + M - \frac{LQ}{P},$$

solutio erit $z = K + f \cdot V$, dummodo M et L itaque P et Q ita sint comparatae ut sit

$$Ldx + Mdy = dK \text{ et } Pdx + Qdy = dV$$

verum hi casus ad sequens caput sunt referendi.

Problema 17.

105. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y ut posito $dz = pdx + qdy$, sit $q = Px + \Pi$ existentibus P et Π functionibus datis ipsius p ; indolem istius functionis z in genere investigare.

Solutio.

Cum igitur sit

$$dz = pdx + Px dy + \Pi dy \text{ erit}$$

$$z = px + f(Px dy + \Pi dy - x dp).$$

Statuatur $Px + \Pi = v$, ut sit $x = \frac{v - \Pi}{P}$, fietque

$$z = px + f(v dy - \frac{v dp}{P} + \frac{\Pi dp}{P}).$$

Quare cum P et Π sint functiones ipsius p , ideoque formula $f \frac{\Pi dp}{P}$ data, habebitur

$$z = px + f \frac{\Pi dp}{P} + f v (dy - \frac{dp}{P}),$$

vnde patet tam v quam $f v (dy - \frac{dp}{P})$ functionem esse

Vol. III.

M

debere

debere formulæ $y - f \frac{dp}{p}$. Ponamus ergo

$$f v (dy - \frac{dp}{p}) = f : (y - f \frac{dp}{p})$$

eritque

$$v = Px + \Pi = f' : (y - f \frac{dp}{p}),$$

et hinc

$$x = \frac{\Pi}{P} + \frac{1}{P} f' : (y - f \frac{dp}{p})$$

tum vero

$$z = f \frac{v dp}{p} - \frac{v p}{P} + \frac{p}{P} f' : (y - f \frac{dp}{p}) + f : (y - f \frac{dp}{p}).$$

Coroll. 1.

106. In solutione huius problematis iterum noua variabilis p introducitur, ex qua cum y coniunctim primo variabilis x , tum vero ipsa functio quaesita z determinatur.

Coroll. 2.

107. Neque vero hinc istam nouam variabilem p ex calculo elidere licet; uti ante vsu venit, propterea quod h.c. P et Π functiones ipsius p denotant, quarum indoles iam in ipsum problema ingreditur.

Coroll. 3.

108. Simili modo problema resoluetur, si permutandis x et y , quantitas p ita per y et q detur ut sit $p = Qy + Z$, denotantibus Q et Z functiones datas ipsius q .

Scholion.

Scholion.

109. In hoc capite constituimus eiusmodi problemata tractare, quorum conditio aequatione inter binas formulas differentiales $(\frac{dz}{dx})=p$, $(\frac{dz}{dy})=q$ et vnā ex tribus variabilibus x , y et z vtcunque exprimitur. Problemata autem bina euoluta ex hoc genere certos casus complectuntur, quorum solutio peculiari methodo expediri potest simulque ad formulas simpliciores perducitur. In posteriori quidem relationem inter p , q et x ita assumimus, vt sit $q=P.x+\Pi$, seu vt in valore ipsius q per p et x expresso quantitas x vnā dimensionem non excedat; in priori vero ita vt sit $q=p.X+T$, seu vt in valore ipsius q per p et x expresso, quantitas p vnā obtineat dimensionem. In genere autem notasse iuuabit, tam quantitates p et x quam q et y inter se esse permutabiles. Cum enim sit

$$f p d x = p x - f x d p,$$

loco

$$z = f(p d x + q d y)$$

erit

$$z = p x + f(q d y - x d p).$$

Simili modo est

$$z = q y + f(p d x - y d q)$$

tum vero etiam

$$z = p x + q y - f(x d p + y d q).$$

Quibus ergo casibus vna harum quatuor formularum

integralium redditur integrabilis, iisdem ternae reliquae etiam integrationem admittent. Cum igitur in superiori capite primam formulam resoluerimus, si p vel q quomodocunque detur per x et y ; ita eodem modo resoluetur formula secunda, si q per p et y , tertia autem si p per x et q , at quarta si vel x per p et q vel y per p et q utcunque datur; quae quaestiones cum generaliter expediri queant, eas in sequenti problemate euoluamus.

Problema 18.

110. Posito $dx = p dx + q dy$, si relatio inter p , q et x aequatione quacunque definitur, indolem functionis x , quemadmodum ex his variabilibus x et y determinetur in genere inuestigare.

Solutio.

Ex aequatione inter p , q et x proposita quaeratur valor ipsius x qui functioni cuiuspiam ipsarum p et q aequabitur. Cum iam sit

$$z = px + qy - f(xdp + ydq),$$

quoniam x est functio data ipsarum p et q formula $x dp$ integretur sumta quantitate q constante, sitque

$$f x dp = V + f: q,$$

et erit V functio cognita ipsarum p et q , qua differentiatia proleat.

$$dV = x dp + S dq,$$

vbi S quoque erit functio data ipsarum p et q . Quia iam forma $f(xdp+ydq)$ integrationem admittere debet, aequabitur formae $V+f:q$, vnde differentiando concluditur:

$$x dp + y dq = x dp + S dq + dq f : q$$

ideoque

$$y = S + f : q \text{ et } z = px + qy - V - f : q$$

$$\text{seu } z = px + Sq + qf : q - f : q - V$$

solutio ergo ita se habet: Primo ex conditione praescripta datur x per p et q ; tum sumta q constante fit $V = f x dp$, et vicissim $dV = x dp + S dq$; inuentis autem V et S per p et q , reliquae quantitates y et z ita per easdem exprimentur vt sit

$$y = S + f : q \text{ et } z = px + Sq + qf : q - f : q - V$$

quae solutio, quia $f:q$ functionem quamcumque ipsius q siue continuam siue discontinuam denotat, vtiq; pro completa latissimeque patente est habenda.

Aliter.

III. Vel ex aequatione inter p , q et x data, quaeratur valor ipsius p per x et q expressus, ita vt p aequetur functioni cuiusdam datae binarum variabilium x et q , per quas etiam reliquas quantitates y et z definire conemur. Ad hoc vtamur formula.

$$z = qy + f(pdx - ydq);$$

M 3

et

et quia p est functio ipsarum x et q dabitur eandem eiusmodi functio V ut sit

$$dV = p dx + R dq.$$

Statuatur ergo

$$f(p dx - y dq) = V + f:q$$

eritque

$$y = -R - f:q \text{ et } z = qy + V + f:q.$$

Coroll. 1.

112. Vtraque solutio aequae commode adhiberi potest, si ex relatione inter p , q et x proposita, tam quantitatem x quam p aequae commode definire liceat. Sin autem earum altera commodius defini queat, ea solutione, quae ad istum casum est accommodata erit utendum.

Coroll. 2.

113. Sin autem neque p neque x commode elici queat, tum nihilo minus hic resolutio aequationum cuiusque ordinis, quin etiam transcendentium tanquam concessa assumitur. Ceterum etiam si q facile per p et x definiatur, hinc calculus nihil iuuatur.

Coroll. 3.

114. Ex hoc problemate utpote latissime patente etiam bina praecedentia resolui possunt; solutio autem hinc inuenta a praecedente discrepabit, cum illa

illa ex methodo particulari sit deducta operae autem pretium erit has duplices solutiones inter se comparare.

Exemplum I.

115. Si fuerit $q = pX + T$ existentibus X et T functionibus ipsius x , indolem functionis z inuestigare.

Hic solutione utendum est posteriori, pro qua est $p = \frac{a-T}{X}$; nunc posita q constante prodit

$$V = \int p dx = q \int \frac{dx}{X} - \int \frac{T dx}{X},$$

hincque

$$R = \left(\frac{dV}{dq} \right) = \int \frac{dx}{X};$$

unde solutio his formulis continetur

$$q = pX + T; y = -\int \frac{dx}{X} - f'; q; z = -\int \frac{T dx}{X} - qf': q + f: q$$

solutio autem superior ita se habebat:

$$q = pX + T; q = f': (y + \int \frac{dx}{X}) \text{ et } z = -\int \frac{T dx}{X} + f: (y + \int \frac{dx}{X})$$

Scholion.

116. Consensus harum duarum solutionum ita ostendi potest ut ex ea, quam hic inuenimus, antecedens per legitimam consequentiam formetur. Cum enim sit

$$f': q = -y - \int \frac{dx}{X}$$

statuatur breuitatis gratia $y + \int \frac{dx}{X} = v$, ut sit $f': q = -v$; erit ergo vicissim q aequalis functioni cuidam ipsius v ,
quae

quae ponatur $q = F' : v$, unde fit $dq = dvF'' : v$,
ergo

$$dqf : q = -v dvF'' : v = -v dF' : v,$$

ergo integrando

$$f : q = -v dF' : v = -v F' : v + F : v.$$

Quare cum fit

$$z = -f \frac{dx}{x} - qf : q + f : q \text{ erit}$$

$$z = -f \frac{dx}{x} + vF' : v - vF' : v + F : v \text{ seu}$$

$$z = -f \frac{dx}{x} + F : (y + f \frac{dx}{x})$$

quae est ipsa solutio praecedens.

Exemplum 2.

117. Si fuerit $q = Px + \Pi$ existentibus P et Π functionibus datis ipsius p , indolem functionis z , ut sit $dz = pdx + qdy$ inuestigare.

Hic solutione priori utendum, cum sit $x = \frac{z}{P}$.
Sumto ergo q constante quaeratur

$$V = fx dp = qf \frac{dP}{P} - f \frac{n dP}{P},$$

unde fit

$$S = \left(\frac{dV}{dq} \right) = f \frac{dP}{P}.$$

Solutio ergo praebet:

$$y = f \frac{dP}{P} + f' : q \text{ et}$$

$$z = \frac{q}{P} - \frac{qn}{P} + qf \frac{dP}{P} + qf' : q - f : q - qf \frac{dP}{P} + f \frac{n dP}{P} \text{ siue}$$

$$z = \frac{q(q-n)}{P} + f \frac{n dP}{P} + qf' : q - f : q$$

solutio

Solutio autem eiusdem casus supra (105.) inuenta erat:

$$x = \frac{-n}{f} + \frac{1}{f} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f}) \text{ et } q = Px + \Pi \text{ atque}$$

$$z = \frac{-p^2 n}{f} + f \frac{n d^2 p}{f} + \frac{p}{f} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f}) + f : (y - f \frac{d^2 p}{f}).$$

Scholion I.

118. Videamus quomodo solutio hic inuenta ad superiorem reduci queat. Cum ibi inuenerimus

$$y - f \frac{d^2 p}{f} = f' : q,$$

vicissim q aequabitur functioni quantitatis $y - f \frac{d^2 p}{f}$, ponatur ergo

$$q = F' : (y - f \frac{d^2 p}{f})$$

eritque statim

$$x = \frac{-n}{f} + \frac{1}{f} F' : (y - f \frac{d^2 p}{f});$$

sit breuitatis gratia $y - f \frac{d^2 p}{f} = v$, vt fiat

$$q = F' : v \text{ et } v = f' : q, \text{ erit}$$

$$F : v = f q d v = q v - f v d q = q v - f d q f' : q.$$

Ergo $F : v = q v - f : q$, ita vt sit

$$f : q = q (y - f \frac{d^2 p}{f}) - F : (y - f \frac{d^2 p}{f}) \text{ seu}$$

$$f : q = (y - f \frac{d^2 p}{f}) F' : (y - f \frac{d^2 p}{f}) - F : (y - f \frac{d^2 p}{f}).$$

Vol. III.

N

Quibus

Quibus valoribus substitutis habebimus:

$$x = \frac{y^n}{p} + \frac{1}{p} + f:(y - f \frac{d p}{p}) \text{ et}$$

$$z = \frac{p^n}{p} + \frac{p}{p} F:(y - f \frac{d p}{p}) + f \frac{n d p}{p} + (y - f \frac{d p}{p}) F':(y - f \frac{d p}{p}) \\ - (y - f \frac{d p}{p}) F':(y - f \frac{d p}{p}) + F:(y - f \frac{d p}{p})$$

$$\text{seu } z = \frac{p^n}{p} + \frac{p}{p} F:(y - f \frac{d p}{p}) + f \frac{n d p}{p} + F:(y - f \frac{d p}{p})$$

quae est ipsa solutio ante inuenta.

Scholion 2.

119. Hoc consensu ostenso etiam consensum supra obseruatum (100.) demonstrare poterimus, qui multo magis absconditus videtur. Altera autem solutio ibi inuenta erat

$$p x = F':(\frac{z}{a} - l p) \text{ et } z = p x + F:(\frac{z}{a} - l p),$$

ex quarum formula priori patet fore vicissim $\frac{z}{a} - l p$ functionem ipsius $p x$; hinc etiam $\frac{z}{a} - l p + l p x$ seu $\frac{z}{a} + l x$ aequabitur functioni ipsius $p x$. Deuero ergo vicissim $p x$ aequabitur functioni cuiuspiam ipsius $\frac{z}{a} + l x$. Ponatur ergo $p x = f':(\frac{z}{a} + l x)$; et cum sit

$$d F:(\frac{z}{a} - l p) = (\frac{d z}{a} - \frac{d p}{p}) F':(\frac{z}{a} - l p), \text{ erit}$$

$$F:(\frac{z}{a} - l p) = f p x (\frac{d z}{a} - \frac{d p}{p}) = f p x (\frac{d z}{a} + \frac{d x}{x}) - f p x (\frac{d x}{x} + \frac{d p}{p}), \\ = f p x (\frac{d z}{a} + \frac{d x}{x}) - p x.$$

Iam pro $p x$ substituto valore $f':(\frac{z}{a} + l x)$ obtinebitur:

$$F:(\frac{z}{a} - l p) = -p x + f(\frac{d z}{a} + \frac{d x}{x}) f':(\frac{z}{a} + l x) = -p x + f:(\frac{z}{a} + l x)$$

ita

ita vt hinc fiat $z = f: (\frac{z}{a} + lx)$, quae est ipsa solutio altera. Hac igitur reductione haud parum luminis accenditur ad alia mysteria huius generis inuestiganda. Summa autem huius ratiocinii huc redit, vt si fuerit $r = f': s$ fore etiam $r = F': (s + R)$ denotante R functionem ipsius r , quod quidem per se est euidens, quia vtrunque r per s determinatur. Cum ergo sit

$$f': s = r = F': (s + R), \text{ erit}$$

$$f: s = f d s f': s = f r d s = f r (d s + d R - d R) = f (d s + d R) F': (s + R) - f r d R,$$

$$\text{ideoque } f: s = F: (s + R) - f r d R;$$

vnde loco functionum quantitatis s , functiones quantitatis $s + R$ introduci possunt. Scilicet si sit $r = f': s$ sumi potest $r = F': (s + R)$ existente R functione quacunq; ipsius r , tum vero erit

$$f: s = F: (s + R) - f r d R.$$

Exemplum 3.

120. *Posito* $dz = p dx + q dy$, *si* x *aequetur* *functioni* *homogeneae* n *dimensionum* *ipsarum* p *et* q , *indolem* *functionis* z *inuestigare.*

Cum x detur per p et q , vtendum erit solutione priori et ob $x =$ functioni homogeneae n dimensionum ipsarum p et q , ponatur $p = q r$, fietque $x = q^n R$, existente R functione ipsius r tantum. Sumatur nunc q constans et quaeratur

$$V = f x d p = f q^{n+1} R d r$$

N 2

ob

ob $dp = qdr$, critque

$$V = q^{n+1} \int R dr,$$

quod integrale datur. Hinc differentiando erit

$$dV = q^{n+1} R dr + (n+1) q^n dq \int R dr$$

Quae ut cum

$$dV = x dp + S dq = q^n R dp + S dq$$

comparari possit, quia ob $dp = qdr + rdq$ est

$$dV = q^{n+1} R dr + q^n R rdq + S dq \text{ crit.}$$

$$S = -q^n R r + (n+1) q^n \int R dr,$$

vnde fit

$$y = -q^n R r + (n+1) q^n \int R dr + f' : q \text{ et } x = q^n R \text{ atque}$$

$$z = n q^{n+1} \int R dr + q f' : q - f : q \text{ existente } p = qr.$$

Coroll. 1.

121. Sit $x = \frac{p^m}{q^n}$, et posito $p = qr$ erit $x = r^m$,

ideoque $n = 0$ et $R = r^m$; vnde fit

$$y = -r^{m+1} + \frac{r^{m+1}}{m+1} + f' : q = \frac{r^{m+1}}{m+1} + f' : q \text{ et } z = q f' : q - f : q.$$

$$\text{Quare ob } r = x^{\frac{1}{m}} \text{ erit } y = \frac{-m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}} + f' : q.$$

Coroll. 2.

122. Eodem casu ergo quo $x = \frac{p^m}{q^n}$, aequabitur:

bitur q functioni quantitatis $y + \frac{m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}}$, quae
 quantitas si ponatur $=v$ et $q=F^l:v$, ut sit $v=f^l:q$, crit

$$f:q = f dq f^l:q = f v dv F^m:v \text{ ob } dq = dv F^m:v,$$

unde concluditur

$$f:q = v F^l:v - F:v \text{ et } z = F:v = F:(y + \frac{m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}}).$$

Exemplum 4.

123. Duarum variabilium x et y eiusmodi
 functionem z inuestigare ut posito

$$dz = p dx + q dy \text{ fiat } p^2 + x^2 = 3pqx.$$

Solutio.

Consideretur forma:

$$z = qy + f(pdx - ydq),$$

ubi iam formulam $pdx - ydq$ integrabilem reddi
 oportet. Statuatur $p = ux$, et conditio praescripta dat

$$x(x + u^2) = 3qu;$$

unde fit

$$x = \frac{3qu}{1+u^2} \text{ et } p = \frac{3qux}{1+u^2}$$

tum vero

$$dx = \frac{3qu du (1-u^2)}{(1+u^2)^2} + \frac{3u dq}{1+u^2},$$

sicque habebitur.:

$$z = qy + f\left(\frac{9quxudu(1-u^2)}{(1+u^2)^2} + \frac{3qu^2dq}{(1+u^2)^2} - ydq\right)$$

$$\text{at } \int \frac{9quxudu(1-u^2)}{(1+u^2)^2} = \frac{3q(1+u^2)}{(1+u^2)^2} - \int \frac{3q(1+u^2)dg}{(1+u^2)^2}$$

N 3

Ergo

Ergo $z = qy + \frac{yqq(1+u^2)}{2(1+u^2)^2} - fdq(y + \frac{yq}{1+u^2})$.

Quare necesse est esse $y + \frac{yq}{1+u^2}$ functionem ipsius q tantum, quae sit $= -f':q$ vnde fit

$$y = -\frac{yq}{1+u^2} - f':q \text{ et } z = qy + \frac{yqq(1+u^2)}{2(1+u^2)^2} + f':q$$

feu $z = \frac{yqq(1+u^2)}{2(1+u^2)^2} - qf':q + f':q$ existente $x = \frac{yqu}{1+u^2}$.

Ex quibus tribus aequationibus si elimentur binae quantitates q et u oriatur aequatio inter z et x, y , quae quaeritur.

Coroll. 1.

124. Ex aequatione, pro y inuenta colligitur $\frac{y}{1+u^2} = \frac{-y-f':q}{q}$ aequatio autem pro z inuenta abit in hanc:

$$z = \frac{yqq}{1+u^2} - \frac{yqq}{2(1+u^2)^2} - qf':q + f':q$$

quae eliso u transmutatur in hanc

$$z = -qy - 2qf':q - \frac{1}{2}(y+f':q)^2 + f':q;$$

tum vero est

$$x = -u(y+f':q)$$

vnde reperitur $u = \frac{-x}{y+f':q}$, hincque

$$x^2 = 3q(y+f':q)^2 + (y+f':q)^2.$$

Coroll. 2.

125. Si sumamus $f':q = a$, erit $f:q = aq + b$, et postrema aequatio praebet $q = \frac{z^2 - (y+a)^2}{2(y+a)}$. Cum deinde pro hoc casu fiat

$$z = -qy - aq - \frac{1}{2}(y+a)^2 + b$$

proue-

proueniet loco q valorem inuentum substituendo.

$$z = \frac{6b(y+a) - (y+a)^2 - x^2}{6(y+a)}.$$

Coroll. 3.

126. Cum in genere sit

$$x^2 = (y + f : q)^2 (y + 3q + f : q)$$

ponamus $f : q = a - 3q$, ideoque $f : q = b + aq - \frac{1}{2}qq$,
vt fiat $(y + a - 3q)^2 = \frac{x^2}{y+a}$, erit que

$$y + a - 3q = \frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} \text{ et } q = \frac{1}{3}(y+a) - \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}}.$$

Hinc ergo prolit

$$\begin{aligned} f : q &= \frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} - y \text{ et} \\ f : q &= b + \frac{\frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} - y}{3} - \frac{\frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} - y}{3} - \frac{1}{6}(y+a)^2 + \frac{1}{3}x\sqrt{x}(y+a) \\ &\quad - \frac{x^2}{6(y+a)} = b + \frac{aa - 2y}{6} + \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - \frac{x^2}{6(y+a)} \end{aligned}$$

atque

$$z = -\frac{1}{3}y(y+a) + \frac{y\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - 2aq + 6qq - \frac{x^2}{6(y+a)} + b + aq - \frac{1}{2}qq$$

$$\text{scu } z = b - \frac{1}{3}y(y+a) + \frac{y\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - \frac{x^2}{6(y+a)} - aq + \frac{1}{2}qq$$

et facta reductione

$$z = b + \frac{1}{6}(y+a)^2 - \frac{1}{3}x\sqrt{x}(y+a)$$

Coroll. 4.

127. Quodsi hic sumatur $a=0$ et $b=0$ erit
per expressionem satis simplicem.

$$z = \frac{1}{3}yy - \frac{1}{3}x\sqrt{xy};$$

quae quomodo conditioni praescriptae satisfaciat, ita
apparet. Per differentiationem colligitur

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) = -\sqrt{xy} \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{1}{3}y - \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{y}}$$

hinc-

hincque :

$$p^2 + x^2 = -xy \sqrt{xy + x^2}, \text{ at}$$

$$3pq = xx - y \sqrt{xy} \text{ ideoque}$$

$$3pqx = x^2 - xy \sqrt{xy} \text{ ergo}$$

$$p^2 + x^2 = 3pqx.$$

Scholion.

128. Succedit ergo solutio, quando aequatio quaecunque inter p , q et x proponitur, etiamsi casibus, quibus inde neque x neque p elici potest, difficultas quaedam restat, quae autem resolutionem aequationum finitarum potissimum afficit, quam hic incrito concedi postulamus. Interim ex postremo exemplo perspicitur, quomodo operatio sit instituenda, si ope substitutionis idoneae aequatio proposita ad resolutionem accommodari queat, cui autem negotio hic amplius non immoror. Neque etiam eos casus, quibus inter p , q et y relatio quaedam praescribitur, hic seorsim euoluam, cum ob permutabilitatem ipsarum x et y , qua etiam p et q permutantur, hi casus ad praecedentes sponte reuocentur. Superest igitur casus, quo aequatio inter p , q et z proponitur, ubi quidem statim manifestum est, in aequatione $dz = pdx + qdy$, quantitates p et q non uti functiones ipsarum x et y spectari posse, quoniam etiam a z pendent, neque ergo earum indoles inde determinari poterit, ut formula $pdx + qdy$ integrabilis euadat. Verum sine discrimine conditio

ea est definita, ut aequatio differentialis

$$dz - p dx - q dy = 0$$

fiat possibilis; ad quod ex principiis supra stabilitis (6) requiritur ut posito

$$\dots \left(\frac{dq}{dz}\right) = L; \quad -\left(\frac{dp}{dz}\right) = M \text{ et } \left(\frac{dp}{dy}\right) - \left(\frac{dq}{dx}\right) = N \text{ fit}$$

$$Lp + Mq - N = 0 \text{ seu } p\left(\frac{dq}{dz}\right) - q\left(\frac{dp}{dz}\right) + \left(\frac{dq}{dy}\right) - \left(\frac{dp}{dx}\right) = 0.$$

Quare proposita aequatione quacunque inter p , q et z eas condiciones in genere inuestigari oportet, ut huic requisito satisfiat.

Problema 19.

129. Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $p + q = \frac{z}{a}$, relationem functionis z ad variables x et y in genere inuestigare.

Solutio.

Cum sit $q = \frac{z}{a} - p$, aequatio nostra hanc inducet formam

$$dz = p dx - p dy + \frac{z dy}{a} \text{ seu}$$

$$p(dx - dy) = \frac{dz}{a} - \frac{z dy}{a} = z\left(\frac{dz}{z} - \frac{dy}{a}\right).$$

Quoniam igitur ambae formulae

$$dx - dy \text{ et } \frac{dz}{z} - \frac{dy}{a}$$

per se sunt integrabiles, ob

$$\frac{dz}{z} - \frac{dy}{a} = \frac{p}{z} (dx - dy),$$

Vol. III.

O

neesse

necesse est vt $\frac{z}{e^x}$ fit functio quantitatis $x-y$, ponatur ergo

$$\frac{z}{e^x} = f:(x-y) \text{ vt fiat } |x - \frac{z}{e^x} = f:(x-y).$$

Definiri ergo potest z per x et y , et cum fit $e^{f:(x-y)}$ etiam functio ipsius $x-y$, si ea ponatur $= F:(x-y)$ erit

$$z = e^x F:(x-y), \text{ vnde fit}$$

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p = e^x F':(x-y) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = q = -e^x F':(x-y) + e^x F:(x-y)$$

ideoque

$$p + q = e^x F:(x-y) = \frac{z}{e^x},$$

vti requiritur.

Coroll. 1.

130. Ex hoc exemplo intelligitur, quomodo certa functio ipsarum p et q , quantitati z aequari possit, etiam si p et q sint functiones ipsarum x et y . Simul scilicet ratio integralis formulae

$$dz = p dx + q dy$$

introducitur in calculum.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

131. Forma $e^{\frac{z}{a}}$ F:(x-y) pro valore ipsius z inuenta per functionem quamuis ipsius x-y multiplicari potest. Si ergo multiplicetur per

$$e^{\frac{x-y}{a}} \text{ fit } z = e^{\frac{z}{a}} \text{ F:(x-y).}$$

Sin autem multiplicetur per

$$e^{\frac{x-y}{a}} \text{ fit } z = e^{\frac{x+y}{2a}} \text{ F:(x-y),}$$

quae formae problemati aequae satisfaciunt.

Problema 20.

132. Si posito $dz = p dx + q dy$, quantitas z aequari debeat functioni datae ipsarum p et q, indolem, qua z per x et y definitur, in genere investigare.

Solutio.

Ex formula proposita habemus $dy = \frac{dz}{q} - \frac{p dz}{q}$; statuatur $p = qr$, vt fit z aequalis functioni ipsarum q et r, et ex $dy = \frac{dz}{q} - r dx$ elicitur

$$y = \frac{z}{q} - r x + f\left(\frac{z dq}{qq} + x dr\right),$$

quam formulam integrabilem reddi oportet. Cum igitur z sit functio data ipsarum q et r, posito r constante quaeratur integrale formulae $\frac{z dq}{qq}$ fitque

$$\int \frac{z dq}{qq} = V + f:r$$

O z

vnde

vnde differentiando prodeat

$$dV = \frac{z \, dq}{q^2} + R \, dr,$$

ac iam patet esse debere $x = R + f \cdot r$, indeque obtineri

$$y = \frac{z}{q} - Rr - rf \cdot r + V + f \cdot r,$$

quibus duabus aequationibus relatio inter quantitates propositas determinatur. Primo igiturposito $p = qr$ datur z per q et r . Deinde sumto r constante integretur formula $\frac{z \, dq}{q^2}$, sitque integrale resultans $V = f \frac{z \, dq}{q^2}$, quod etiam per q et r datur, vnde sumto q constante colligitur $R = \left(\frac{dV}{dr}\right)$. Quibus inventis erit

$$x = R + f \cdot r \text{ et } y = \frac{z}{q} - r \cdot x + V + f \cdot r,$$

sicque omnes quantitates per binas variables q et r determinantur.

Coroll. 1.

133. Quia permutatis x et y litterae p et q permutantur, simili modo nostram investigationem incipere potuissimus ab aequatione

$$dx = \frac{dz}{p} - q \frac{dy}{p};$$

similisque solutio prodiiisset quae quidem forma diversa at re congruens esset.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

134. Iam scilicet posito $q = ps$, ut sit

$$dx = \frac{dz}{p} - s dy, \text{ erit}$$

$$x = \frac{z}{p} - sy + f\left(\frac{z}{p} + yds\right).$$

Iam sumto s constante ponatur $\int \frac{z}{p} = U$, quae
quantitas per p et s determinatur, ex ea vero pro-
deat $\left(\frac{dz}{ds}\right) = S$, erit

$$y = S + f':s \text{ et } x = \frac{z}{p} - sy + U + f':s.$$

Exemplum 1.

135. Si esse debeat $p + q = \frac{z}{a}$, solutionem pro
hoc casu exhibere.

Posito $p = qr$ erit $z = aq(1+r)$, nunc sum-
to r constante erit:

$$V = \int \frac{z}{q} = a(1+r)lq \text{ et } R = \left(\frac{dz}{dr}\right) = alq.$$

Hinc reperitur

$$x = alq + f':r \text{ et } y = \frac{z}{q} - arlq - rf':r + a(1+r)lq + f':r$$

$$\text{feu } y = a(1+r) + alq - rf':r + f':r.$$

Si hinc q elidère velimus ob $q = \frac{z}{a(1+r)}$, solutio
his duabus aequationibus continetur

$$x = al \frac{z}{a(1+r)} + f':r \text{ et}$$

$$y = al \frac{z}{a(1+r)} + a(1+r) - rf':r + f':r.$$

unde

O 3

Vnde

Vnde sequenti modo præcedens solutio elici potest, ex forma priori est

$$\frac{x}{a} - l\frac{x}{a} = -l(x+r) + \frac{x}{a}f':r = \text{funct. } r$$

ex ambabus vero

$$y-x = a(x+r) - (x+r)f':r + f':r = \text{funct. } r.$$

Cum ergo tam $\frac{x}{a} - l\frac{x}{a}$ seu $xe^{-\frac{x}{a}}$ quam $y-x$ sit functio ipsius r altera forma acquabitur functioni alterius, vnde statui potest

$$xe^{-\frac{x}{a}} = F:(y-x) \text{ seu } z = e^{\frac{x}{a}}F:(y-x),$$

quæ est solutio ante inuenta.

Exemplum 2.

136. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $z = apq$, relationem inter x , y et z inuestigare.

Posito $p = qr$ erit $z = aqqr$, et sumto r constante sit $V = \int \frac{z dq}{qq} = aqr$, hincque $R = (\frac{dV}{dr}) = aq$. Quocirca habebimus

$$x = aq + f':r \text{ et } y = aqr - rf':r + f':r$$

seu ob $r = \frac{x}{aq}$ erit

$$x = aq + f':\frac{x}{aq} \text{ et } y = \frac{x}{q} - \frac{x}{aq}f':\frac{x}{aq} + f':\frac{x}{aq}.$$

Hic in genere notemus si sit $f':r = v$, ponamusque $r = F':v$ ob $dr = dvF'':v$ fore

$$f':r = \int dr f':r = \int v dv F'':v = vF':v - Fv$$

seu $f':r = vF':v - Fv$,

hincque $f':r - rf':r = -Fv$.

Quare

Quare cum sit $f' : r = x - aq$, si ponamus $r = F' : (x - aq)$, erit

$$f : r - r' : x = -F : (x - aq) \text{ et}$$

$$y = aq F' : (x - aq) - F : (x - aq) \text{ atque}$$

$$z = aqq F' : (x - aq).$$

Scholion.

137. Hae postremae formulae ita statim ex conditione quaestionis elici possunt. Nam ob $p = \frac{z}{aq}$ erit

$$dz = \frac{z}{aq} + qdy, \text{ et } dy = \frac{dz}{q} - \frac{z}{aqq},$$

hincque

$$y = \frac{z}{q} + f\left(\frac{z}{aq} - \frac{z}{aqq}\right) = \frac{z}{q} + f\left(\frac{z}{aq}\right)(dq - \frac{dz}{a}).$$

vbi manifestum est esse $\frac{z}{aq}$ functionem quantitatis $q - \frac{z}{a}$.

Quare posito

$$\frac{z}{aq} = F' : (q - \frac{z}{a}), \text{ erit}$$

$$y = \frac{z}{q} + F : (q - \frac{z}{a}).$$

Quin etiam indidem alia solutio deduci potest ponendo

$$dx = \frac{az}{z} (dz - qdy),$$

quae posito $z = qv$ abit in

$$dx = \frac{a}{v} (vdq + qdv - qdy), \text{ unde}$$

$$x = aq + f\left(\frac{a}{v}\right) (dv - dy).$$

Quare ponatur

$$\frac{a}{v} = f' : (v - y) \text{ eritque } x = aq + f : (v - y).$$

Iam

Iam restituto valore $\phi = \frac{x}{q}$ habebitur:

$$\frac{aqq}{x} = f' : \left(\frac{x}{q} - y\right) \text{ et } x - aq = f : \left(\frac{x}{q} - y\right).$$

Prima autem solutio ad eliminanda q et r est aptissima in exemplis: Si enim ponatur

$$f : r = \frac{b}{\sqrt{r}} + c \text{ erit } f : r = 2b\sqrt{r} + cr + d;$$

hinc:

$$z = aqqr \text{ et } x = aq + \frac{b}{\sqrt{r}} + c; y = aqr + b\sqrt{r} + d.$$

Iam ob $r = \frac{x}{aqq}$ fit

$$x = aq + bq\sqrt{\frac{a}{x}} + c \text{ et } y = \frac{x}{q} + \frac{b}{q}\sqrt{\frac{x}{a}} + d.$$

Hinc

$$x - c = q\left(a + \frac{b\sqrt{a}}{\sqrt{x}}\right) \text{ et } y - d = \frac{x}{a} + \frac{b\sqrt{a}}{\sqrt{x}}$$

et multiplicando eliditur q fitque

$$(x - c)(y - d) = \frac{x}{a}\left(a + \frac{b\sqrt{a}}{\sqrt{x}}\right)^2 = (b + \sqrt{ax})^2$$

ita ut fit

$$b + \sqrt{ax} = \sqrt{(x - c)(y - d)}$$

et proinde

$$z = \frac{(x - c)(y - d) - 2b\sqrt{(x - c)(y - d)} + bb}{a}$$

quae si $b = c = d = 0$ dat casum simplicissimum $z = \frac{xy}{a}$.

C A P U T V.

D E

RESOLUTIONE AEQVATIONVM

QVIBVS RELATIO INTER QVANTITATES

$(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, ET BINAS TRIVM VARIA-

BILIVM x , y , z QVAECVNQVE

DATVR.

Problema 21.

138.

Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $px + qy = 0$ functionis z indolem per x et y in genere investigare.

Solutio.

Cum sit $q = -\frac{px}{y}$ erit

$$dz = p dx - \frac{px dy}{y} = px \left(\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y} \right) \text{ seu}$$

$$dz = py \left(\frac{dx}{y} - \frac{x dy}{y^2} \right) = py d \frac{x}{y}.$$

Vnde patet py esse debere functionem ipsius $\frac{x}{y}$; ac si ponatur $py = f' : \frac{x}{y}$ fore $z = f : \frac{x}{y}$. Perpetuo scilicet
Vol. III. P cet

cet in designandis functionibus hac lego utemur, ut sit

$$d.f:v = dvf':v$$

sicque porro

$$d.f':v = dvf'':v \text{ et } d.f'':v = dvf''':v \text{ etc.}$$

At $f:\frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque homogeneam ipsarum x et y nullius dimensionis, ac si z fuerit talis functio quaecunque, et differentiando prodeat $dz = pdx + qdy$, semper erit $px + qy = 0$.

Coroll. 1.

139. Quodsi ergo z fuerit functio homogenea nullius dimensionis ipsarum x et y , ob

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ crit}$$

$$x\left(\frac{dz}{dx}\right) + y\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0,$$

quam veritatem quidem iam supra eliciuimus.

Coroll. 2.

140. Tum vero cum sit

$$p = \frac{1}{y} f':\frac{x}{y} \text{ et } q = -\frac{x}{y^2} f':\frac{x}{y},$$

erit p functio homogenea ipsarum x et y numeri dimensionum $= -1$, et si sit $q = -\frac{x}{y} p$, ipsa functio z reperitur ex integratione $z = \int p y d.\frac{x}{y}$.

Scholion.

Scholion.

141. Simili modo soluitur problema, si posito $dz = p dx + q dy$, fieri debeat $mpx + nqy = a$. Tum enim ob $q = \frac{a}{ny} - \frac{mpx}{ny}$, erit

$$dz = \frac{ady}{ny} + p dx - \frac{mpxdy}{ny} \text{ seu}$$

$dz = \frac{ady}{ny} + \frac{px}{n} \left(\frac{ndx}{x} - \frac{mdy}{y} \right) = \frac{ady}{ny} + \frac{py^m}{nx^{n-1}} d \cdot \frac{x^n}{y^n}$;
vnde solutio praebet

$$\frac{py^m}{nx^{n-1}} = f' \cdot \frac{x^n}{y^n} \text{ et } z = \frac{a}{n} ly + f \cdot \frac{x^n}{y^n}.$$

Quin etiam hoc generalius problema resolui potest quo esse debet $pX + qY = A$; existente X functione ipsius x et Y ipsius y : Cum enim inde fiat $q = \frac{A}{Y} - \frac{pX}{Y}$, erit

$$dz = \frac{A dy}{Y} + p dx - \frac{pX dy}{Y} = \frac{A dy}{Y} + p X \left(\frac{dx}{x} - \frac{dy}{Y} \right).$$

Statui ergo debet

$$pX = f' \cdot \left(\int \frac{dx}{x} - \int \frac{dy}{Y} \right),$$

indeque fit

$$z = A \int \frac{dy}{Y} + f \cdot \left(\int \frac{dx}{x} - \int \frac{dy}{Y} \right).$$

Problema 22.

142. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $\frac{z}{p}$, aequale functioni datae cuiusque ipsarum x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

P 2

Solutio.

Solutio.

Sit V ista functio data ipsarum x et y , ut sit $q = pV$ et habebitur $dz = p(dx + Vdy)$. Dabitur iam multiplicator M itidem functio ipsarum x et y , ut $M(dx + Vdy)$ fiat integrabile. Ponatur ergo $M(dx + Vdy) = dS$, ac dabitur etiam S functio ipsarum x et y . Cum ergo sit $dz = \frac{p dS}{M}$ perspicuum est, quantitatem $\frac{p}{M}$ aequari debere functioni ipsius S , quare si ponamus $\frac{p}{M} = f' : S$ fiet $z = f : S$, indeque erit $p = Mf' : S$ et $q = MVf' : S$.

Coroll. 1.

143. Hoc ergo casu functio quaesita z statim inuenitur per x et y expressa, quoniam S per x et y datur. Fieri autem potest, ut S prodeat quantitas transcendens; quin etiam ut per methodos adhuc cognitae multiplicator M ne inueniri quidem possit.

Coroll. 2.

144. Si V sit functio nullius dimensionis ipsarum x et y , erit $M = \frac{1}{x + Vy}$. Seu posito $x = vy$, fiet V functio ipsius v , et

$$dS = M(y dv + v dy + V dy).$$

Capiatur $M = \frac{1}{y(v + V)}$, eritque

$$dS = \frac{dy}{y} + \frac{dv}{v + V}; \text{ unde reperitur}$$

$$z = f : (ly + \int \frac{dv}{v + V}).$$

Scholion.

Schoſion.

145. Ob permutabilitatem ipſarum p et x item q et y , ſimili modo ſequentia problemata reſolui poſſunt;

I. Si debeat eſſe $q = xV$, exiſtente V functione quacunq; ipſarum p et y , conſideretur forma

$$z = px + f(qdy - xdp) = px + fx(Vdy - dp).$$

Quaeratur multiplicator M ut fit

$$M(Vdy - dp) = dS$$

erit S functio ipſarum p et y atque

$$z = px + f \frac{x dS}{x};$$

ex quo colligitur haec ſolutio

$$\frac{z}{x} = f' : S \text{ et } z = p M f' : S + f : S.$$

II. Si debeat eſſe $y = pV$, exiſtente V functione quacunq; ipſarum x et q . Conſideretur forma

$$z = qy + f(pdx - ydq) = qy + fp(dx - Vdq).$$

Quaeratur multiplicator M ut fit

$$M(dx - Vdq) = dS$$

erit S functio ipſarum x et q et

$$z = qy + f \frac{p dS}{x}.$$

Quare fit

$$\frac{z}{x} = f' : S \text{ et } z = qy + f : S$$

seu ob $p = \frac{z}{V}$ erit

$$y = M V f' : S \text{ et } z = q M V f' : S + f : S.$$

III. Si debeat esse $y = x V$ existente V functione quacunque ipsarum p et q , consideretur haec forma:

$$z = p x + q y - f(x dp + x V dq).$$

Quaeratur multiplicator M ut fiat

$$M (dp + V dq) = dS$$

erit S functio ipsarum p et q et

$$z = p x + q y - f \frac{x + y}{M},$$

unde haec solutio nascitur

$$\frac{z}{M} = f' : S \text{ et } z = p x + q y - f : S.$$

Omnes hi casus huc reducunt, ut quaternarum quantitatum p, x, q, y , vel $\frac{z}{p}$, vel $\frac{z}{q}$ vel $\frac{z}{p}$ vel $\frac{z}{q}$ acquetur functioni cuicunque binarum reliquarum.

Problema 23.

146. Si posito $dz = p dx + q dy$, requiratur ut sit $q = pV + U$, existente tam V quam U functione quacunque binarum variabilium x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum ob $q = pV + U$ sit

$$dz = p(dx + Vdy) + Udy$$

quae-

quaeratur primo multiplicator M formulam $dx + Vdy$ reddens integrabilem, fitque

$$M(dx + Vdy) = dS,$$

erunt M et S functiones ipsarum x et y , fietque:

$$dz = \frac{z}{M} dx + U dy.$$

Cum iam sit S functio ipsarum x et y inde x per y et S definiri potest quo valore introducto fient U et M functiones ipsarum y et S . Nunc sumto S constante, integretur formula $U dy$ fitque

$$f U dy = T + f : S,$$

ac posito

$$dT = U dy + W dS, \text{ fiet}$$

$$\frac{z}{M} = W + f : S \text{ et } z = T + f : S,$$

fitque omnia per binas variables y et S exprimentur.

COROLL. 1.

147. Datis ergo binarum variabelium x et y functionibus V et U ut fit $q = pV + U$, solutio problematis primo postulat, ut multiplicator M investigetur formulam $dx + Vdy$ integrabilem reddens, quo inuento habebitur functio S earundem variabelium x et y , ut fit

$$S = \int M(dx + Vdy).$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

148. In hunc finem considerari conueniet æquationem differentialem $dx + Vdy = 0$, hæc enim si integrari poterit, simul inde colligi potest multiplicator M , vt formula $M(dx + Vdy)$ fiat verum differentiale cuiusdam functionis S quæ propterea hinc inuenietur.

Coroll. 3.

149. Inuenta porro hac functione S , quantitas x per y et S exprimi debet, ita vt x æquetur functioni ipsarum y et S , quo valore in quantitate U substituto, quaeratur integrale $\int Udy = T$ spectata S vt constante, sicque obtinebitur T functio ipsarum y et S .

Coroll. 4.

150. Denique inuenta hac functione T sit $W = \left(\frac{dT}{dS}\right)$ vnde tandem colligitur solutio problematis his duabus formulis contenta:

$$\frac{z}{x} = W + f'S \text{ et } z = T + f'S$$

vbi cum S sit functio ipsarum x et y , pro z statim reperitur functio ipsarum x et y .

Coroll. 5.

151. Si U sit functio ipsius y tantum, non opus est illa expressione ipsius x per y et S , sed $T = \int Udy$ erit quoque functio ipsius y tantum, hinc

hinc $W = \left(\frac{dT}{ds}\right) = 0$. Hic autem casus manifeste re-
ducitur ad præcedentem ponendo z loco $z - f U dy$.

Exemplum 1.

152. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $q = \frac{p^2}{y} + \frac{z}{x}$, indolem functionis z inuestigare.

Hic ergo est

$$V = \frac{x}{y} \text{ et } U = \frac{z}{x};$$

vnde ob

$$dx + V dy = dx + \frac{x dy}{y}$$

erit multiplicator $M = y$, et $dS = y dx + x dy$ hinc
 $S = xy$, sicque habebitur

$$x = \frac{z}{y} \text{ et } U = \frac{z^2}{x^2}.$$

Iam erit

$$T = f U dy = f \frac{z^2 dy}{x^2} = \frac{z^2}{x^2} \text{ et } W = \frac{z^2}{x^2}.$$

Quare pro solutione huius exempli habebimus

$$\frac{z}{y} = \frac{z^2}{x^2} + f : S \text{ et } z = \frac{z^2}{x^2} + f : S$$

seu ob $S = xy$ erit

$$z = \frac{z^2}{x^2} + f : xy.$$

Exemplum 2.

153. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $px + qy = n \sqrt{xx + yy}$ indolem functionis z in-
uestigare.

Vol. III.

Q

Cum

Cum hic sit $q = -\frac{px}{y} + \frac{n}{y} \sqrt{xx+yy}$, erit

$$V = -\frac{x^2}{y} \text{ et } U = \frac{n}{y} \sqrt{xx+yy}.$$

Ergo $dS = M(dx - \frac{x dy}{y})$, quare capiatur $M = \frac{1}{y}$
ut fiat

$$dS = \frac{dx}{y} - \frac{x dy}{y^2} \text{ et } S = \frac{x}{y}.$$

Hinc oritur

$$x = Sy \text{ et } U = n \sqrt{1 + SS};$$

ideoque posito S constante erit

$$T = f U dy = ny \sqrt{1 + SS} \text{ et } W = \left(\frac{dT}{dS}\right) = \frac{nyS}{\sqrt{1 + SS}};$$

ita ut solutio nostrae quaestionis sit

$$py = \frac{nyS}{\sqrt{1 + SS}} + f'S \text{ et } z = ny \sqrt{1 + SS} + f'S.$$

Cum igitur sit $S = \frac{x}{y}$, erit

$$z = n \sqrt{xx + yy} + f' \frac{x}{y};$$

vbi $f' \frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque nullius dimensionis ipsarum x et y .

Exemplum 3.

154. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse
 $pxx + qyy = nxy$ functionis z indolem investigare.

Cum sit $q = -\frac{pxx}{yy} + \frac{nxy}{y}$ erit

$$V = -\frac{xx}{y} \text{ et } U = \frac{nx}{y}.$$

Quare

Quare ob $dS = M(dx - \frac{xy dy}{y^2})$, capiatur $M = \frac{1}{xz}$,
 vt fiat $S = \frac{1}{y} - \frac{1}{x} = \frac{x-y}{xy}$. Hinc erit

$$\frac{1}{x} = \frac{1}{y} - S \quad \text{et} \quad x = \frac{y}{1 - Sy},$$

ideoque $U = \int \frac{ny}{1 - Sy}$. Sumto igitur S constante ha-
 bebimus

$$T = \int \frac{ndy}{1 - Sy} = -\frac{n}{S} l(x - Sy) \quad \text{et}$$

$$W = +\frac{n}{S} l(x - Sy) + \frac{ny}{S(1 - Sy)}$$

Consequenter ob

$$S = \frac{x-y}{xy} \quad \text{et} \quad x - Sy = \frac{y}{x},$$

solutio praebet

$$z = \frac{ny}{x-y} l \frac{y}{x} + f \left(\frac{x-y}{xy} \right).$$

Scholion.

155. Ex solutione huius problematis etiam
 haec quaestio latius patens resolui potest. Sint P, Q
 item V, U functiones quaecunque datae ipsarum
 x et y , et quaeri oporteat functionem z vt fit

$$dz = Pdx + Qdy + L(Vdx + Udy)$$

feu quod eodem redit, functio L inuestigari debet,
 vt ista formula differentialis integrationem admittat.
 Ad hoc praestandum quaeratur primo multiplicator
 M formulam $Vdx + Udy$ integrabilem efficiens,
 ponaturque $dS = M(Vdx + Udy)$, vnde functio S

Q 2

repe-

reperietur per x et y expressa. Ex ea quaeratur valor ipsius x per y et S expressus; et cum sit

$$dz = Pdx + Qdy + \frac{Lds}{M},$$

hic ubique loco x valor ille substituatur; sic autem inde $dx = E dy + F dS$, vnde etiam E et F innotescant, eritque

$$dz = EPdy + Qdy + FPdS + \frac{Lds}{M}$$

sumatur quantitas S pro constante sitque

$$T = f(EP + Q) dy \text{ erit}$$

$$z = T + f : S,$$

quod quidem ad solutionem sufficit; sed ad L inveniendum, differentietur haec expressio:

$$dz = (EP + Q) dy + dS \left(\frac{dT}{dS} \right) + dS f' : S$$

ac necesse est fiat

$$FP + \frac{L}{M} = \left(\frac{dT}{dS} \right) + f' : S$$

ideoque

$$L = -FMP + M \left(\frac{dT}{dS} \right) + Mf' : S.$$

Ceterum ob permutabilitatem ipsarum p , x et q , y etiam hinc sequentia problemata resolui possunt, quae propterea strictim percurram.

Proble-

Problema 24.

156. Si posito $dx = p dx + q dy$ requiratur ut sit $q = Vx + U$, existente tam V quam U functione quacunq; data ipsarum p et y , inuestigare indolem functionis quaesitae z .

Solutio.

Vtatur formula

$$z = px + f(q dy - x dp),$$

et cum loco q valore substituto sit

$$f(q dy - x dp) = f(Vx dy - x dp + U dy)$$

quam formulam integrabilem reddi oportet. Sit ea breuitatis gratia ψ , et cum sit

$$d\psi = x(V dy - dp) + U dy$$

quaeratur primo multiplicator M formulam $V dy - dp$ integrabilem reddens, ponaturque

$$M(V dy - dp) = dS,$$

sicque S dabitur per y et p ; unde p eliciatur per y et S expressum, quo valore ibi substituto erit

$$d\psi = \frac{x dS}{M} + U dy.$$

Iam sumto S constante sumatur integrale

$$\int U dy = T + f : S, \text{ eritque}$$

$$\frac{x}{M} = \left(\frac{dT}{dS}\right) + f : S \text{ et } \psi = T + f : S.$$

Q 3

Solutio

Solutio igitur per binas variables y et S ita se habebit

$$x = M\left(\frac{dT}{dS}\right) + Mf'S \text{ et } z = px + T + f'S$$

vbi nunc quidem S per p et y datur.

Problema 25.

157. Si posito $dz = p dx + q dy$ requiratur vt sit $p = Vy + U$ existentibus V et U functionibus datis ipsarum x et q , indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Vtatur iam forma

$$z = qy + f(p dx - y dq),$$

ponaturque formula ad integrationem perducenda

$$f(p dx - y dq) = \psi.$$

Hinc pro p valorem assumtum substituendo erit

$$d\psi = Vy dx + U dx - y dq = y(V dx - dq) + U dx.$$

Quaeramus multiplicatorem M vt fiat

$$M(V dx - dq) = dS$$

ac tam M quam S erunt functiones ipsarum x et q , ex quarum posteriori valor ipsius q per x et S expressus eliciatur, in sequenti operatione pro q substituendus. Scilicet cum nunc sit

$$d\psi = \frac{y ds}{x} + U dx,$$

sumto

sumto S constante quaeratur $T = \int U dx$, sitque

$$\psi = T + f : S,$$

unde colligitur

$$\frac{z}{M} = \left(\frac{dT}{dx} \right) + f : S \text{ et } z = qy + T + f : S.$$

ac nunc quidem pro S valorem in x et q restituere licet.

Problema 26.

158. Si posito $dz = p dx + q dy$ requiratur ut sit $y = Vx + U$ existentibus V et U functionibus quibuscunque datis ipsarum p et q , inolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Hic utendum est formula

$$z = px + qy - f(x dp + y dq)$$

statuatur $f(x dp + y dq) = \psi$, critque pro y valorem praescriptum substituendo

$$d\psi = x dp + V x dq + U dq.$$

Quaeratur iam multiplicator M formulam $dp + V dq$ integrabilem reddens, sitque

$$M(dp + V dq) = dS,$$

vbi M et S per p et q dabuntur; et ex posteriori eliciatur valor ipsius p per q et S expressus; quo deinceps uti oportet. Scilicet cum sit

$$d\psi = \frac{x ds}{M} + U dq,$$

sumto

sumto S constante integretur formula Udq , fitque
 $T = fUdq$, erit $\mathfrak{h} = T + f:S$ hincque

$$\frac{x}{h} = \left(\frac{dT}{dS}\right) + f':S \text{ et } z = px + qy - T - f:S.$$

Omnia ergo per p et q , vnde M, S et T cum $\left(\frac{dT}{dS}\right)$
 dantur, ita determinabuntur vt fit

$$x = M\left(\frac{dT}{dS}\right) + Mf':S; y = Vx + U \text{ et}$$

$$z = px + qy - T - f:S.$$

Exemplum.

159. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse
 $px + qy = apq$ inualem functionis z inuestigare.

Cum ergo fit

$$y = -\frac{px}{q} + ap, \text{ erit}$$

$$V = -\frac{p}{q} \text{ et } U = ap.$$

Quia nunc esse debet

$$M\left(dp - \frac{pdq}{q}\right) = dS,$$

capiatur $M = \frac{1}{q}$, fitque

$$S = \frac{p}{q} \text{ et } p = Sq;$$

Hinc $U = aSq$ et sumto S constante

$$T = fUdq = \frac{1}{2}aSq^2,$$

ideoque $\left(\frac{dT}{dS}\right) = \frac{1}{2}aqq.$

Quo-

Quocirca pro solutione habebimus:

$$x = \frac{1}{q} aq + \frac{1}{q} f; \frac{p}{q}; \quad y = \frac{1}{q} ap - \frac{p}{q} f; \frac{p}{q} \quad \text{et}$$

$$z = px + qy - \frac{1}{q} apq - f; \frac{p}{q} = \frac{1}{q} apq - f; \frac{p}{q}.$$

Per reductionem autem supra traditam habebimus:

$$y = (aq - x) F; (qx - \frac{1}{q} aqq) \quad \text{et}$$

$$z = qy + F; (qx - \frac{1}{q} aqq).$$

Scholion.

160. Quatuor problemata haec coniunctim considerata admodum late patent, atque pro formula $dx = p dx + q dy$ omnes relationes inter p, q, x et y complectuntur, in quibus vel x et y , vel p et y , vel x et q , vel p et q nusquam vnā dimensionem superant. Ex quo saepe fieri potest, vt eadem quaestio per duo pluraue horum quatuor problematum resolui possit; vcluti euenit in exemplo hoc postremo, in quo cum non solum x et y , sed etiam x et q , itemque p et y nusquam plus vnā dimensione occupant, id ad tria praecedentia problemata referri queat, haecque conditio primo tantum problemati aduersatur. Quod si autem inter p, q, x, y haec relatio praescribatur, vt esse debeat

$$\alpha px + \beta qy + \alpha p + \beta q + mx + ny + c = 0,$$

resolutio per omnia quatuor problemata aequae institui potest. Verum etiam resolutiones inde ortae, etiamsi forma discrepent, tamen per reductionem

Vol. III.

R

ante

ante expositam ad consensum reuocari possunt. At sequens casus. latissime patens resolutionem quoque admittit, quem propterea euolui conueniet.

Problema 27.

161. Si posito $dz = p dx + q dy$ inter p , q et x , y eiusmodi relatio detur, vt functio quaedam ipsarum p et x aequetur functioni cuiusdam ipsarum q et y ; functionis z . indolem in genere inuestigare.

Solutio.

Sit P functio illa ipsarum p et x , et Q functio illa ipsarum q et y , quae inter se aequales esse debent. Cum igitur sit $P = Q$, ponatur vtraque $= v$, vt sit $P = v$ et $Q = v$. Ex priori ergo p definire licebit per x et v , ex posteriori vero q per y et v ; quo facto in formula $dz = p dx + q dy$, cum p sit functio ipsarum x et v , integretur pars $p dx$ sumto v constante sitque $\int p dx = R$, simili modo cum q sit functio ipsarum y et v , integretur quoque altera pars $q dy$ sumto v constante, sitque $\int q dy = S$; erit ergo $R =$ functioni ipsarum x et v , et $S =$ functioni ipsarum y et v . At sumto etiam v variabili sit

$dR = p dx + V dv$ et $dS = q dy + U dv$,
vnde colligitur

$$dz = dR + dS - dv(V + U),$$

quae

quae forma quia integrabilis esse debet, oportet sit $V+U=f:v$. Quare solutio problematis his duabus aequationibus continebitur:

$$V+U=f:v \text{ et } z=R+S-f:v.$$

Scilicet cum p , R et V dentur per x et v ; atque q , S et U per y et v , per aequationem priorem definitur v ex x et y qui valor in altera substitutus determinabit functionem quaesitam z per x et y .

Coroll. 1.

162. Quoties ergo q eiusmodi functioni ipsarum p , x , y aequari debet, ut inde aequatio formari possit, ex cuius altera parte tantum binae litterae x et p , ex altera tantum binae reliquae y et q reperiantur problema resolui poterit.

Coroll. 2.

163. Si functio illa binarum litterarum p et x , quam posui P , ita sit comparata, ut posita ea $=v$ inde facilius x per p et v definiri possit; tum uti conueniet formula

$$z = px + f(qdy - xdp),$$

et evolutio perinde se habebit atque ante.

Coroll. 3.

164. Simili modo si ex functione altera $Q = v$, quantitas y facilius per q et v definiatur, resolutio ex forma

$$z = qy + f(pdx - ydq)$$

erit petenda. Sin autem utrumque eueniat, ut tam x per p et v quam y per q et v definiatur, utendum erit formula:

$$z = px + qy - f(xdp + ydq).$$

Scholion.

165. Problema hoc innumerabiles complectitur casus in praecedentibus non comprehensos; atque etiam eius solutio diuerso nititur fundamento. Interim tamen longissime adhuc distamus a solutione problematis generalis, cui hoc caput est destinatum et quo in genere solutio desideratur, si inter quaternas quantitates p, q, x, y aequatio quaecunque proponatur; quae autem ob defectum Analyticos ne sperari quidem posse videtur. Contentos ergo nos esse oportet; si quam plurimos casus resolvere docuerimus. Quo autem vis huius problematis magis perspiciatur aliquot exempla adiungamus.

Exemplum 1.

166. Si posito $dz = pdx + qdy$ esse debeat $q = \frac{x^2 y^2}{a^2 p}$ indolem functionis z inuestigare.

Quia

Quia hic p , x et q , y separare licet, cum sit $\frac{a \cdot q}{y} = \frac{x \cdot x}{a \cdot a \cdot p}$ ponatur $\frac{x \cdot x}{a \cdot a \cdot p} = v = \frac{a \cdot a \cdot q}{y}$, vade p per x et v , et q per y et ita definitur ut sit

$$p = \frac{x \cdot x}{a \cdot a \cdot v} \quad \text{et} \quad q = \frac{v \cdot y}{a \cdot a}$$

ideoque

$$dz = \frac{x \cdot x \cdot dx}{a \cdot a \cdot v} + \frac{v \cdot y \cdot dy}{a \cdot a}$$

Hinc colligimus

$$z = \frac{x^2}{1 \cdot a \cdot a \cdot v} + \frac{v \cdot y^2}{1 \cdot a \cdot a} + \frac{1}{1 \cdot a \cdot a} f\left(\frac{x^2 \cdot dy}{v} - y^2 \cdot dv\right)$$

sicque $\frac{x^2}{v} - y^2$ debet esse functio ipsius v . Ac posito

$$\frac{x^2}{v} - y^2 = f' \cdot v \quad \text{seu} \quad y^2 = \frac{x^2}{v} - f' \cdot v \quad \text{erit}$$

$$z = \frac{1}{1 \cdot a \cdot a} \left(\frac{x^2}{v} + v \cdot y^2 + f \cdot v \right).$$

Corollarium.

167. Hinc facillime v eliminatur, si ponatur $f' \cdot v = \frac{b^2}{v} - c^2$ hincque $f \cdot v = \frac{b^2}{v} - c^2 \cdot v$. Iam prior aequatio dat $y^2 - c^2 = \frac{x^2 - b^2}{v}$, vnde $v = \frac{x^2 - b^2}{y^2 - c^2}$, et ob

$$3 \cdot a \cdot a \cdot z = \frac{x^2 + v \cdot y^2 - b^2 - c^2 \cdot v \cdot v}{v} = 2 \cdot v \cdot (y^2 - c^2), \quad \text{erit}$$

$$z = \frac{1}{1 \cdot a \cdot a} \sqrt{(x^2 - b^2)(y^2 - c^2)}.$$

Exemplum 2.

168. Si posito $dz = p \cdot dx + q \cdot dy$ debeat esse $q = \sqrt{(x \cdot x + y \cdot y - a \cdot a \cdot p \cdot p)}$ inuestigare indolem junctionis z .

Conditio praescripta redit ad

$$bbqq - yy = xx - aapp = v$$

vnde elicimus

$$q = \frac{1}{b} \sqrt{yy + v} \text{ et } p = \frac{1}{a} \sqrt{xx - v}.$$

Nunc vero est

$$\begin{aligned} \int p dx &= \frac{1}{a} \int dx \sqrt{xx - v} = \frac{1}{2a} x \sqrt{xx - v} - \frac{v}{2a} \int \frac{dx}{\sqrt{xx - v}} \\ &= \frac{x}{2a} \sqrt{xx - v} - \frac{v}{2a} l(x + \sqrt{xx - v}) = R; \end{aligned}$$

simili modo est

$$\int q dy = \frac{2}{3b} \sqrt{yy + v} + \frac{v}{3b} l(y + \sqrt{yy + v}) = S.$$

Quare cum sit

$$\begin{aligned} V = \left(\frac{dR}{dv} \right) &= \frac{x}{2a \sqrt{xx - v}} - \frac{1}{2a} l(x + \sqrt{xx - v}) \\ &\quad + \frac{v}{2a(x + \sqrt{xx - v}) \sqrt{xx - v}} \end{aligned}$$

quae reducitur ad

$$V = -\frac{1}{2a} - \frac{1}{2a} l(x + \sqrt{xx - v})$$

similique modo

$$U = \left(\frac{dS}{dv} \right) = +\frac{1}{3b} + \frac{1}{3b} l(y + \sqrt{yy + v}).$$

vbi cum $V + U = f'v$ erit

$$\frac{a-b}{4ab} + L. \frac{(y + \sqrt{yy + v})^{\frac{1}{3b}}}{(x + \sqrt{xx - v})^{\frac{1}{2a}}} = f'v$$

vnde

vnde valor ipsius v per x et y determinatur. Ex quo tandem colligitur:

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} + vL \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^{\frac{r}{2b}}}{(x + \sqrt{(xx-v)})^{\frac{r}{2a}}} - f:v$$

feu

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} - \frac{(a-b)v}{4ab} + v f' : v - f : v.$$

Scholion.

189. Hæc solutio a formulis logarithmicis liberari potest hoc modo. Ponatur

$$f' : v = l t + \frac{a-b}{4ab}$$

vt fit

$$z^{2ab} = \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^{\frac{r}{2b}}}{(x + \sqrt{(xx-v)})^{\frac{r}{2a}}}$$

vnde v datur per z . Tum vero fit $v = z F' : z$, et ob $d v f' : v = \frac{d z}{z}$ crit

$$\int v d v f' : v = v f' : v - f : v = \int \frac{v d z}{z} = F : z,$$

sicque erit

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} - \frac{(a-b)v}{4ab} + F : z,$$

vbi est

$$v = z F' : z \text{ et } z^{2ab} = \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^{\frac{r}{2b}}}{(x + \sqrt{(xx-v)})^{\frac{r}{2a}}}$$

vnde

vnde t et v per x et y definiti potest. Hinc statim patet si capiatur $F': t=0$, fore $v=0$, $F': t=0$ et $z = \frac{x}{a} + \frac{y}{b}$; hincque $p = \frac{x}{a}$ et $q = \frac{y}{b}$, quo pacto utique conditioni præscriptæ fuerit. Ceterum hæc ratio quantitates logarithmicas elidendi maxime est notatu digna et in aliis casibus usum amplissimum habere potest.

Exemplum 3.

170. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $x^m y^n = A p^u q^v$ indolem functionis z inuestigare.

Statuatur ergo

$$\frac{x^m}{p^u} = \frac{A q^v}{y^n} = v^{\mu \nu},$$

et hinc deducitur

$$p = \frac{x^{\frac{m}{u}}}{v^{\frac{\nu}{u}}} \quad \text{et} \quad q = \frac{x^{\frac{m}{u}} y^{\frac{n}{v}}}{v^{\frac{\nu}{u}}}$$

posito $A = a^v$. Vnde habebimus

$$\int p dx = \frac{\mu x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\frac{\nu}{\mu}}} + \frac{\mu v}{m+\mu} \int \frac{x^{\frac{m+\mu}{\mu}} dv}{v^{\frac{\nu}{\mu}+1}} \quad \text{et}$$

$$\int q dy = \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\frac{\mu}{\nu}}}{(n+\nu)a} - \frac{\mu \nu}{(n+\nu)a} \int y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\frac{\mu}{\nu}-1} dv.$$

Quocirca

Quocirca erit

$$z = \frac{\mu x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\nu}} + \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu}}{(n+\nu)a} + \frac{\mu\nu}{(m+\mu)(n+\nu)a}$$

$$f dv \left(\frac{(n+\nu)ax^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{v^{\nu+1}} - (m+\mu)y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu-a} \right)$$

ita vt si statuamus

$$\frac{x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\nu+1}} - \frac{y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu-a}}{(n+\nu)a} = f' : v$$

futurum fit

$$z = \frac{\mu x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\nu}} + \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu}}{(n+\nu)a} + \mu\nu f : v$$

Pro casu simplicissimo ponamus $f' : v = 0$ et $f : v = 0$ eritque

$$y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu+\nu} = \frac{(n+\nu)a}{m+\mu} x^{\frac{m+\mu}{\mu}} \text{ et } v = \left(\frac{(n+\nu)ax^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)y^{\frac{n+\nu}{\nu}}} \right)^{\frac{\nu}{\mu+\nu}}$$

tum vero

$$z = \frac{x}{v^{\nu}} \left(\frac{\mu}{m+\mu} x^{\frac{m+\mu}{\mu}} + \frac{\nu}{(n+\nu)a} y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu+\nu} \right) \text{ seu}$$

$$z = \frac{(\mu+\nu)}{(m+\mu)v^{\nu}} x^{\frac{m+\mu}{\mu}} = (\mu+\nu) \left(\frac{x^{m+\mu} y^{n+\nu}}{(m+\mu)^{\mu} (n+\nu)^{\nu} A} \right)^{\frac{\nu}{\mu+\nu}}$$

Problema 28.

171. Si posito $dz = p dx + q dy$, inter p , q et x , y eiusmodi detur relatio, ut p et q aequentur functionibus quibusdam ipsarum x , y et nouae variabilis v , explorare casus, quibus, indolem functionis z inuestigare licet.

Solutio.

Cum sit p functio ipsarum x , y et v , spectatis y et v ut constantibus, quaeratur integrale $\int p dx = P$, sitque sumtis omnibus variabilibus.

$$dP = p dx + R dy + M dv,$$

unde si pro $p dx$ valor substituatur, erit:

$$dz = dP + (q - R) dy - M dv.$$

Quodsi iam eueniat ut $q - R$ sit tantum functio ipsarum y et v exclusa x , sumto v constante quaeratur $\int (q - R) dy = T$ sitque deinceps.

$$dT = (q - R) dy + V dv.$$

Hinc valor ipsius $(q - R) dy$ ibi substitutus dabit

$$dz = dP + dT - (M + V) dv.$$

quae forma quia integrabilis esse debet statuatur

$$M + V = f'v \text{ eritque } z = P + T - f \cdot v.$$

Ex operationibus autem susceptis dantur P , R , M per V x , y et v , at T et V per y et v tantum;

ac

ac resolutio succedit, si modo in forma $q-R$ non amplius x continetur. Pari ratione solutio succedet, si M tantum per y et v detur; tum enim ex y constante quaeratur $\int Mdv = L$, sitque

$$dL = Mdv + Ndy \text{ erit}$$

$$dz = dP + (q - R + N)dy - dL$$

ponique conueniet

$$q - R + N = f'y$$

vt fiat

$$z = P - L + f'y.$$

Simili modo ab altera parte $\int qdy$ calculum incipere et profequi licet.

Introducendo autem functionem ipsarum x, y et v indefinitam K negotium generalius confici poterit: Sit enim

$$dK = Fdx + Gdy + Hdv,$$

ac consideretur haec forma:

$$dz + dK = (p + F)dx + (q + G)dy + Hdv.$$

Nunc sumtis y et v constantibus quaeratur

$$\int (p + F)dx = P$$

sitque

$$dP = (p + F)dx + Rdy + Mdv,$$

unde habetur:

$$dz + dK = dP + (q + G - R)dy + (H - M)dv.$$

S 2

Quod

Quod si iam eueniat vt vel $q+G-R$ vel $H-M$ tantum binas variables y et v exclusa x contineat, resolutio vt ante est ostensum, absolui poterit.

Problema 29.

172. Si posito $dz = p dx + q dy$ relatio detur. inter binas formulas differentiales p , q et binas variables x et z , vel y et z , solutionem problematis quatenus fieri potest, perficere.

Solutio.

Ponamus relationem dari inter p , q et x , z ; atque hunc casum facile ad praecedentem reuocare licet. Consideretur enim haec formula

$$dy = \frac{dz - p dx}{q}$$

ex principali deriuata; voceturque

$$\frac{1}{q} = m \quad \text{et} \quad \frac{p}{q} = -n,$$

vt habeatur

$$dy = m dz + n dx; \quad \text{et ob}$$

$$q = \frac{1}{m} \quad \text{et} \quad p = -\frac{n}{m},$$

relatio proposita versabitur inter quaternas quantitates m , n , z et x ideoque quaestio omnino similis est earum, quas antea tractauimus, hoc tantum discrimine, quod hic quantitas y definiatur, cum ante esset z inuestigata. Quoniam autem ista determinatio per aequationes absoluitur, perinde est vtrum tandem inde z , an y elicere velimus. Quod si ergo hac

hac reductione facta quaestio in casus ante pertractatos incidat, methodis quoque expositis resolui poterit.

Exemplum.

173. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $q x z = a a p$, indolem functionis z inuestigare.

Consideretur formula $dy = \frac{dz}{q} - \frac{p dz}{q}$. Iam quia $\frac{p}{q} = \frac{xz}{aa}$ crit

$$dy = \frac{dz}{q} - \frac{xz dz}{aa} \text{ et } y = f\left(\frac{dz}{q} - \frac{xz dz}{aa}\right) \text{ at: est}$$

$$f \frac{xz dz}{aa} = \frac{xz z}{aa} - f \frac{xz dz}{aa}; \text{ ergo}$$

$$y = f dz \left(\frac{1}{q} + \frac{xz}{aa} \right) - \frac{xz z}{aa}.$$

Ponatur ergo

$$\frac{1}{q} + \frac{xz}{aa} = f:z \text{ crit } y = \frac{xz z}{aa} + f:z$$

ex qua aequatione utique z per x et y definitur.

Si pro casu simpliciori sumamus $f:z = b + az$ crit

$$y - b = \left(a - \frac{xz}{aa} \right) z \text{ et } z = \frac{aa(y-b)}{aa - xz};$$

et sumtis $a = 0$ et $b = 0$ pro casu simplicissimo, erit $z = \frac{aa y}{xz}$. Hinc autem fit

$$p = \frac{aa y}{x^2} \text{ et } q = \frac{aa}{xz}. \text{ Ergo}$$

$$\frac{p}{q} = -\frac{y}{x} \text{ et } \frac{xz}{aa} = \frac{y}{x}.$$

CAPVT VI

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM
 QVIBVS RELATIO INTER BINAS FORMV-
 LAS DIFFERENTIALES $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, ET
 OMNES TRES VARIABLES x, y, z
 QVAECVNQVE DATVR.

Problema 30.

174.

Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $nz = px + qy$
 indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Ope relationis datae elidatur vel p vel q :
 Scilicet cum sit $q = \frac{nz}{y} - \frac{px}{y}$ erit

$$dz = p dx + \frac{nz dy}{y} - \frac{px dy}{y},$$

quae aequatio in hanc formam transfundatur

$$dz - \frac{nz dy}{y} = p(dx - \frac{xy dy}{y}) = py d\frac{x}{y}.$$

Vt

Vt prius membrum $dz - \frac{n z dy}{y}$ integrabile reddatur, multiplicetur aequatio per $\frac{z}{y^n}$, seu particulariter per $\frac{1}{y^n}$ eritque $d \frac{z}{y^n} = p y^{1-n} d \frac{z}{y}$. Quo facto evidens est poni debere $p y^{1-n} = f' : \frac{z}{y}$ vt fiat $\frac{z}{y^n} = f : \frac{z}{y}$, seu $z = y^n f : \frac{z}{y}$. Vnde patet fore z functionem homogeneam ipsarum x et y . dimensionum numero existente $= n$.

Si in genere aequatio multiplicetur per $\frac{z}{y^n}$, erit partis prioris integrale $F : \frac{z}{y^n}$, pro parte autem altera si ponatur $\frac{z}{y^n} = f' : \frac{z}{y}$ erit $F : \frac{z}{y^n} = f : \frac{z}{y}$ atque vt ante $\frac{z}{y^n}$ aequabitur functioni cuiunque ipsius $\frac{z}{y}$.

Coroll. 1.

175. Cum z aequetur functioni homogeneae n dimensionum ipsarum x et y , erunt p et q functiones $n-1$ dimensionum. Scilicet cum sit $z = y^n f : \frac{z}{y}$ erit

$$p = y^{n-1} f' : \frac{z}{y} \text{ et } q = n y^{n-1} f : \frac{z}{y} - x y^{n-1} f' : \frac{z}{y},$$

vnde fit manifesto $n z = p x + q y$.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

176. Si p et q fuerint functiones $n-1$ dimensionum ipsarum x et y , ac formula $pdx+qdy$ sit integrabilis seu $(\frac{d^2p}{dy^2})=(\frac{d^2q}{dx^2})$, tum integrale certo erit $\frac{px+qy}{n}$, quae proprietas nonnunquam insignem usum habere potest.

Scholion.

177. Fundamentum huius solutionis in hoc consistit quod aequatio integranda in duas partes resoluetur, quarum utraque ope certi multiplicatoris integrabilis reddi queat, unde deinceps una quantitas variabilis, cuius differentiale in aequatione non occurrit, determinatur. Hinc aequatio nostra

$$dx - \frac{nzdy}{y} = p(dx - \frac{xdy}{y}),$$

etiam ita repraesentari potest

$$\frac{dx}{y} - \frac{xdy}{yy} = \frac{1}{py} (dx - \frac{nzdy}{y}) = \frac{y^{n-1}}{p} (\frac{dx}{y^n} - \frac{nzdy}{y^{n+1}}) \text{ seu}$$

$$d \frac{x}{y} = \frac{y^{n-1}}{p} d \frac{x}{y^n}.$$

Sit ergo

$$\frac{y^{n-1}}{p} = F' : \frac{x}{y^n} \text{ eritque}$$

$$\frac{x}{y} = F : \frac{x}{y^n} \text{ ac vicissim } \frac{x}{y^n} = f : \frac{x}{y} \text{ vt ante.}$$

Possumus

Possimus etiam statim z ex calculo elidere; cum enim sit

$$nz = px + qy \text{ erit}$$

$$ndz = p dx + q dy + x dp + y dq.$$

At est

$$ndz = n p dx + n q dy$$

per hypothesin, ideoque

$$(n-1)p dx - x dp + (n-1)q dy - y dq = 0 \text{ seu}$$

$$x^n \left(\frac{(n-1)p dx}{x^n} - \frac{dp}{x^{n-1}} \right) + y^n \left(\frac{(n-1)q dy}{y^n} - \frac{dq}{y^{n-1}} \right) = 0$$

quae reducitur ad hanc formam:

$$-x^n d. \frac{p}{x^{n-1}} - y^n d. \frac{q}{y^{n-1}} = 0 \text{ seu}$$

$$d. \frac{q}{y^{n-1}} = - \frac{x^n}{y^n} d. \frac{p}{x^{n-1}}.$$

Statuatur

$$\frac{x^n}{y^n} = -f: \frac{p}{x^{n-1}} \text{ erit } \frac{q}{y^{n-1}} = f: \frac{p}{x^{n-1}}.$$

Vel posito $\frac{x}{y} = v$, si ob $v^n = -f: \frac{p}{x^{n-1}}$ reciproce ponatur

$$\frac{p}{x^{n-1}} = u = \frac{x}{v^n} F: v,$$

Vol. III.

T

vt

vt sit

$$f:u = -v^n,$$

reperietur

$$fdv:u = f:u = nF:v - vF':v,$$

Hinc

$$p = \frac{x^{n-1}}{v^{n-1}} F':v = y^{n-1} F':\frac{x}{y} \text{ et}$$

$$q = y^{n-1} f:u = ny^{n-1} F:\frac{x}{y} - xy^{n-1} F':\frac{x}{y};$$

ideoque

$$nz = px + qy = ny^n F:\frac{x}{y} \text{ seu } z = y^n F:\frac{x}{y}$$

vt ante.

Problema 31.

178. Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse: $\alpha px + \beta qy = nz$ indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta eliciatur vt ante.

$$q = \frac{nz}{\beta y} - \frac{\alpha px}{\beta y} \text{ eritque}$$

$$dz - \frac{nz}{\beta y} = p dx - \frac{\alpha px}{\beta y},$$

quae aequatio, per y^β diuisa, dat

$$d \frac{z}{y^{\alpha+\beta}} = \frac{p}{y^{\alpha+\beta}} (dx - \frac{\alpha x dy}{\beta y}) = \frac{py^{\alpha+\beta}}{y^{\alpha+\beta}} d \frac{x}{y^{\alpha+\beta}}.$$

Quod si

Quod si ergo ponamus

$$p y^{(\alpha-2):\beta} = f' : \frac{x}{y^{\alpha:\beta}}$$

habebimus solutionem

$$z = y^{\alpha:\beta} f : \frac{x}{y^{\alpha:\beta}}.$$

At functio ipsius $\frac{x}{y^{\alpha:\beta}}$ reducitur ad functionem

ipsius $\frac{x^\beta}{y^\alpha}$, vnde z etiam ita per x et y determinatur ut sit

$$z = y^{\alpha:\beta} f : \frac{x^\beta}{y^\alpha},$$

vel etiam

$$z^{\frac{1}{\beta}} = y^{\frac{\alpha}{\beta}} f : \frac{x^{\frac{1}{\beta}}}{y^{\frac{\alpha}{\beta}}}.$$

Quod si ergo quantitates $x^{\frac{1}{\beta}}$ et $y^{\frac{\alpha}{\beta}}$ vnam dimensionem constituere teneantur, $z^{\frac{1}{\beta}}$ aequabitur earundem functioni vnius dimensionis, ipsa autem quantitas z earundem functioni n dimensionum. Vel sumpta pro z functione quacunque homogenea n dimensionum binarum variabilium t et u , scribatur deinde $t = x^{\frac{1}{\beta}}$ et $u = y^{\frac{\alpha}{\beta}}$ ac prodibit functio conueniens pro z .

Problema 32.

179. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $Z = pX + qY$ denotante Z functionem ipsius z , X ipsius x et Y ipsius y indolem functionis Z in genere inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta elicitur $q = \frac{z}{y} - \frac{p x}{y}$, qui valor substitutus praebet

$$dz - \frac{z dy}{y} = p \left(dx - \frac{x dy}{y} \right),$$

hincque

$$\frac{dz}{z} - \frac{dy}{y} = \frac{p}{z} \left(dx - \frac{x dy}{y} \right) = \frac{p x}{z} \left(\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y} \right),$$

vbi iam resolutio est manifesta. Statuatur scilicet

$$\frac{p x}{z} = f: \left(\int \frac{dx}{x} - \int \frac{dy}{y} \right)$$

eritque

$$\int \frac{dz}{z} - \int \frac{dy}{y} = f: \left(\int \frac{dx}{x} - \int \frac{dy}{y} \right),$$

vnde valor ipsius z per x et y definitur.

Coroll. I.

180. Hic ergo z ita per x et y definiti debet, vt si X , Y et Z datae sint functiones sigillatim ipsarum x , y et z fiat:

$$X \left(\frac{dz}{z} \right) + Y \left(\frac{dx}{x} \right) = Z;$$

cu'us

cuius ergo aequationis resolutionem hic inuenimus hac aequatione finita contentam: .

$$f \frac{dz}{z} = f \frac{dy}{y} + f : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}).$$

Coroll. 2.

181. Quemadmodum autem hic valor conditioni problematis satisficiat, ex eius differentiatione statim patet. Cum enim fit:

$$\frac{dz}{z} = \frac{dy}{y} + (\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y}) f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}) \text{ erit}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{z}{x} f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}) \text{ et}$$

$$(\frac{dz}{dy}) = \frac{z}{y} - \frac{z}{y} f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y})$$

vnde fit

$$X(\frac{dz}{dx}) + Y(\frac{dz}{dy}) = Z.$$

Scholion.

182. Solutio ergo eodem modo, vt fecimus sine introductione nouarum litterarum p et q absolui potest, retinendo earum loco valores differentiales $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$; facilius autem singulae litterae scribuntur, calculusque fit breuior. Ceterum ex hoc problematum genere, vbi omnes tres variables x , y et z praeter binos valores differentiales p et q in determinationem ingrediuntur, paucissima resolvere licet; ac praeter hoc, quod tractauimus vix vnum aut alterum insuper adiungere

poterimus. Vnde hic insignia adhuc calculi incrementa desiderantur. Quo autem huius problematis vis penitus inspiciatur, nonnulla exempla subiungamus.

Exemplum I.

183. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $zz = pxx + qyy$, indolem functionis z in genere investigare.

Hic ergo est $Z = zz$, $X = xx$, et $Y = yy$; vnde habemus

$$f \frac{dx}{X} = -\frac{1}{x}; f \frac{dy}{Y} = -\frac{1}{y} \text{ et } f \frac{dz}{Z} = -\frac{1}{z}$$

quibus valoribus substitutis pro solutione adipiscimur:

$$-\frac{1}{z} = -\frac{1}{y} + f: \left(\frac{1}{y} - \frac{1}{x}\right), \text{ seu}$$

$$z = \frac{y}{1 - yf: \left(\frac{1}{y} - \frac{1}{x}\right)} \quad ?$$

sumatur ergo functio quaecunque quantitatis

$$\frac{1}{y} - \frac{1}{x} = \frac{x-y}{xy},$$

quae si ponatur V erit $z = \frac{y}{1 - \frac{y}{V}}$.

Veluti si ponamus $V = \frac{n}{y} - \frac{n}{x}$, erit

$$\frac{1}{z} = \frac{1}{y} - \frac{n}{y} + \frac{n}{x} = \frac{ny - (n-1)x}{xy},$$

hincque $z = \frac{xy}{ny - (n-1)x}$, vnde fit

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{ny - (n-1)x}{(ny - (n-1)x)^2} \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{-n(n-1)x}{(ny - (n-1)x)^2}$$

sicque $pxx + qyy = \frac{xy}{ny - (n-1)x} = zx$.

Exem.

Exemplum 2.

184. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $\frac{z}{x} = \frac{p}{x} + \frac{q}{y}$, indolem functionis z inuestigare.

Cum hic fit

$$X = \frac{x}{x}; Y = \frac{y}{y} \text{ et } Z = \frac{z}{x} \text{ erit}$$

$$f \frac{dx}{x} = \frac{1}{x} x x; f \frac{dy}{y} = \frac{1}{y} y y \text{ et } f \frac{dz}{z} = \frac{1}{z} z z$$

unde solutio ita erit comparata:

$$\frac{1}{z} z z = \frac{1}{y} y y + f: (x x - y y) \text{ siue}$$

$$z z = n y y + f: (x x - y y)$$

non enim est necesse functionem per $2n$ multiplicari, cum ea omnes operationes iam per se inuoluat.

Si pro hac functione sumatur $a(x x - y y)$ habebitur solutio particularis.

$$z z = a x x + (n - a) y y \text{ et } z = \sqrt{(a x x + (n - a) y y)}$$

hincque

$$p = \left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{ax}{\sqrt{(axx + (n-a)yy)}} \text{ et}$$

$$q = \left(\frac{dz}{dy} \right) = \frac{(n-a)y}{\sqrt{(axx + (n-a)yy)}}.$$

$$\text{scilicet } \frac{p}{x} = \frac{a}{x} \text{ et } \frac{q}{y} = \frac{n-a}{x}, \text{ ideoque } \frac{p}{x} + \frac{q}{y} = \frac{n}{x}.$$

Problema

Problema 32.

185. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $q = pT + V$ existente T functione quacunque ipsarum x et y , ac V functione ipsarum y et z , investigare indolem functionis z .

Solutio.

Substituto loco q valore praescripto, huic aequationi inducatur forma:

$$dz - V dy = p(dx + T dy).$$

Cum iam V tantum binas variables y et z involuat, dabitur multiplicator M prius membrum $dz - V dy$ integrabile reddens; ponatur ergo

$$M(dz - V dy) = dS.$$

Simili modo quia T tantum x et y continet, dabitur multiplicator L membrum quoque posterius $dx + T dy$ integrabile efficiens; sit igitur

$$L(dx + T dy) = dR,$$

ita ut nunc sint R et S functiones cognitae, illa ipsarum x et y , haec vero ipsarum y et z . Hinc nostra aequatio induet hanc formam

$$\frac{dS}{M} = \frac{p dR}{L} \text{ seu } dS = \frac{pM dR}{L},$$

cuius integrabilitas necessario postulat ut sit $\frac{pM}{L}$ functio ipsius R . Ponamus ergo

$$\frac{pM}{L} = f': R \text{ critique } S = f: R$$

qua aequatione relatio inter z et x, y definitur.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

186. In hoc problemate præcedens tanquam casus particularis continetur: cum enim ibi esset $Z = pX + qY$ erit $q = -\frac{x}{y}p + \frac{z}{y}$, ideoque huius problematis applicatione facta fit $T = -\frac{x}{y}$ et $V = \frac{z}{y}$.

Coroll. 2

187. Quanquam autem hoc problema infinite latius patet quam præcedens, arctissimis tamen adhuc limitibus continetur, neque eius ope vel hunc casum simplicissimum $z = py + qx$ resolvere licet.

Scholion.

188. Omnino est hæc forma $z = py + qx$ digna notatu quod nulla ratione hætenus cognita resolui posse videtur. Sive enim inde eliciatur $q = \frac{z - py}{x}$, vnde fit

$$dz - \frac{zdy}{x} = p(dx - \frac{zdy}{x})$$

sive simili modo p nulla via ad solutionem patet; cuius difficultatis causa in hoc manifesto est posita, quod formula $dz - \frac{zdy}{x}$ nullo multiplicatore integrabilis reddi potest; seu quod hæc æquatio $dz - \frac{zdy}{x} = 0$ plane est impossibilis, cum x perinde sit variabilis atque y et z . Supra scilicet iam notavi non omnes æquationes differentiales inter ternas variabiles esse possibiles, simulque characterem possibilitatis

exhibui, qui pro tali forma

$$dz + P dx + Q dy = 0$$

huc reducitur vt fit

$$P \left(\frac{dQ}{dx} \right) - Q \left(\frac{dP}{dy} \right) = \left(\frac{dQ}{dx} \right) - \left(\frac{dP}{dy} \right)$$

nostro iam casu est $P=0$ et $Q=\frac{z}{x}$, vnde hic character dat $0 = \frac{z}{x^2}$, quod cum fit falsum, etiam aequatio illa $dz - \frac{z}{x} \frac{dy}{x} = 0$ est impossibilis, quod quidem per se est manifestum. Verum tamen pro hoc casu $z = py + qx$ solutio particularis est obuia scilicet $z = n(x+y)$, vnde fit $p=q=n$. Deinceps autem methodum dabimus ex huiusmodi solutione particulari generalem crucendi.

Exemplum I.

189. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $py + qx = \frac{z^2}{y}$, indolem functionis z inuestigare.

Cum hinc fit $q = -\frac{pz}{x} + \frac{z^2}{y}$ erit

$$T = \frac{z^2}{x} \text{ et } V = \frac{z^2}{y}$$

vnde fit

$$dS = M(dx - \frac{z dz}{y}) \text{ et } dR = L(dx - \frac{z dz}{x}).$$

Sumatur ergo $M = \frac{x}{y^2}$ vt fiat $S = \frac{z}{y^2}$ et $L = 2x$

vt

vt fiat $R = xx - yy$; Quocirca hanc adpiscimur solutionem:

$$\frac{z}{y^n} = f:(xx - yy) \text{ seu } z = y^n f:(xx - yy).$$

Exemplum 2.

190. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $pxx + qyy = nyz$ definire indolem functionis z .

Cum ergo sit $q = -\frac{p^2 x^2}{y^2} + \frac{n^2 z}{y}$, erit

$$T = -\frac{x^2}{y^2} \text{ et } V = \frac{n^2 z}{y}$$

ficque hic casus in nostro problemate continetur. Vnde colligi oportet:

$$dR = L(dx - \frac{x^2 dy}{y^2}) \text{ et } dS = M(dz - \frac{n^2 z dy}{y}).$$

Quare sumto $L = \frac{1}{x^2}$ fit $R = \frac{1}{x} - \frac{1}{x} = \frac{x-y}{x^2}$ et sumto

$M = \frac{1}{y^n}$, fit $S = \frac{z}{y^n}$, ideoque solutio prodit ista:

$$\frac{z}{y^n} = f: \frac{x-y}{xy} \text{ et } z = y^n f: \frac{x-y}{xy}.$$

Problema 33.

191. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $p = qT + V$ existente T functione ipsarum x et y , at V functione ipsarum x et z , indolem functionis z inuestigare.

V 2

Solutio.

Solutio.

Simili modo ut ante si loco p valor praescriptus substituaturs obtinebitur :

$$dz - Vdx = q(dy + Tdx).$$

Iam ob indolem functionum V et T sequentes integrationes instituere licebit :

$$M(dz - Vdx) = dS \text{ et } N(dy + Tdx) = dR$$

unde fit

$$\frac{dS}{M} = \frac{q}{N} dR \text{ seu } dS = \frac{Mq}{N} dR.$$

Atque hinc facillime colligitur haec solutio :

$$\frac{Mq}{N} = f' : R \text{ et } S = f : R.$$

Problema 34.

192. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $z = Mp + Nq$ existentibus M et N functionibus quibusuis binarum variarum x et y ; ex quadam solutione particulari, qua constat esse $z = V$, indolem functionis z in genere determinare.

Solutio.

Valor iste particularis V , qui est functio ipsarum x et y differentietur, sitque

$$dV = Pdx + Qdy,$$

qui

qui valor quia loco z substitutus satisfacit, ubi fit $p=P$ et $q=Q$, -erit per hypothefin.

$$V = MP + NQ.$$

Iam generatim ponatur $z = Vf:T$ fitque

$$dT = R dx + S dy,$$

et nunc quaeri oportet hanc functionem T . Ex differentiatione autem eruimus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) = Pf:T + VRf':T \text{ et}$$

$$q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = Qf:T + VSf':T.$$

Quare cum fit

$$z = Mp + Nq = Vf:T \text{ erit}$$

$$Vf:T = (MP + NQ)f:T + V(MR + NS)f':T$$

et ob $V = MP + NQ$ per hypothefin habebitur

$$MR + NS = 0, \text{ hinc}$$

$$dT = R \left(dx - \frac{Ndy}{N} \right).$$

Iam nosse non oportet R , sed fufficit confiderari formulam $N dx - M dy$ quae ope multiplicatoris cuiusdam integrabilis reddi potest. Solutio ergo facillime huc redit, ut ex conditione praefcripta $z = Mp + Nq$ formetur aequatio realis:

$$dT = R(N dx - M dy),$$

inuento enim multiplicatore idoneo R , per integrationem reperitur quantitas T , qua inuenta erit $z = Vf:T$.

V 3

Aliter.

Aliter.

Facilius valor generalis hoc modo inuenitur; ob valorem ipsius z cognitum V statuatur $z = V\psi$, sitque $d\psi = rdx + sdy$; erit

$$p = P\psi + Vr \text{ et } q = Q\psi + Vs,$$

ideoque

$$z = Mp + Nq = (MP + NQ)\psi + V(Mr + Ns) = V\psi.$$

At est $V = MP + NQ$; ergo

$$Mr + Ns = 0 \text{ seu } s = -\frac{Mr}{N}.$$

Vnde fit

$$d\psi = r(dx - \frac{r dy}{N}) = \frac{r}{N}(Ndx - Mdy).$$

Statuatur ergo idoneum multiplicatorem inuestigando

$$R(Ndx - Mdy) = dT \text{ erit, } d\psi = \frac{r}{NR} dT$$

ex quo colligitur

$$\frac{r}{NR} = f':T \text{ et } \psi = f:T$$

ita vt in genere sit vt ante $z = V\psi$.

Coroll. 1.

193. Proposita ergo conditione $z = Mp + Nq$ vt sit $dz = pdx + qdy$ statim consideretur aequatio differentialis $R(Ndx - Mdy) = dT$, vnde tam multiplicator R quam inde integrale T reperitur; haecque operatio non pendet a valore particulari cognito V .

Coroll. 2.

Coroll. 2.

194. Inuenta autem quantitate T , si vnde-
 curque innotuerit solutio particulariter satisfaciens
 $z=V$, erit solutio generalis $z=Vf:T$. Probe
 autem notetur ex solutione particulari generalem
 elici non posse nisi conditio praescripta sit huius-
 modi $z=Mp+Nq$.

Exemplum 1.

195. Si posito $dz=pdx+qdy$ debeat esse
 $z=py+qx$ ex valore particulari $z=x+y$ genera-
 lem definire.

Cum hic sit $M=y$ et $N=x$, habebimus hanc
 aequationem

$$R(xdx-ydy)=dT, \text{ hincque}$$

$$T=f:(xx-yy)$$

ergo solutio generalis erit

$$z=(x+y)f:(xx-yy).$$

Exemplum 2.

196. Si posito $dz=pdx+qdy$ debeat esse
 $z=p(x+y)+q(y-x)$ ex valore particulari
 $z=V(xx+yy)$ generalem inuenire.

Ob $M=x+y$ et $N=y-x$ formula $Ndx-Mdy$
 deducit ad hanc aequationem:

$$R(ydx-xdx-xdy-ydy)=dT.$$

Suma-

Sumatur $R = \frac{1}{xx+yy}$, vt fit

$$dT = \frac{ydx - xdy}{xx+yy} - \frac{x dx - y dy}{xx+yy} \text{ crit}$$

$$T = \text{Ang. tang. } \frac{x}{y} - \frac{1}{2} \log(x^2 + y^2).$$

Atque ex valore hoc dupliciter transcendente erit

$$z = \sqrt{(xx+yy)} f: T,$$

simulque patet nullum alium dari valorem particularem, qui fit algebraicus, praeter datum $z = \sqrt{(xx+yy)}$.

Exemplum 3.

197. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $z = p(ax + \beta y) + q(\gamma x + \delta y)$ ex inuento valore particulari $z = V$, indolem functionis z in genere definire.

Hic est $M = ax + \beta y$ et $N = \gamma x + \delta y$, unde deducimur ad hanc aequationem:

$$R((\gamma x + \delta y)dx - (ax + \beta y)dy) = dT$$

vbi ob formam homogeneam debet esse

$$R = \frac{1}{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy}$$

vt fit

$$dT = \frac{(\gamma x + \delta y)dx - (ax + \beta y)dy}{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy},$$

ad quod integrale inueniendum ponatur $y = ux$, ac prodibit

$$dT = \frac{dx}{x} - \frac{(\alpha + \beta u)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}$$

$$\text{fit } \int \frac{(\alpha + \beta u)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} = lU, \text{ crit } T = lx - lU$$

et

et cum functio ipsius T sit etiam functio ipsius $\frac{z}{U}$ erit in genere $z = Vf: \frac{z}{U}$. Patet autem, cum U sit functio ipsius $u = \frac{z}{x}$ fore U functionem homogeneam nullius dimensionis ipsarum x et y , ideoque $\frac{z}{U}$ functionem vnius dimensionis.

Scholion.

198. Hoc ergo exemplo difficultas restat, quomodo solutio particularis $z = V$ obtineri queat; nisi enim vna saltem huiusmodi solutio particularis constet, solutio generalis ne absolui quidem potest. Pro hoc autem casu solutionem particularem sequenti modo elicere licet, qui cum aliquid singulare habeat, nullum est dubium, quin eius ope hoc calculi genus haud parum adiumenti sit consecuturum.

Problema 35.

199. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $z = p(ax + \beta y) + q(\gamma x + \delta y)$ valorem particularem inuestigare, qui loco z substitutus huic conditioni satisfaciat.

Solutio.

Negotium hoc succedet, si pro z eiusmodi valorem quaeramus, qui sit functio nullius dimensionis ipsarum x et y , seu posito $y = ux$, qui sit

Vol. III.

X

functio

functio ipsius u tantum. Ponamus ergo

$$z = f: u = f: \frac{y}{x}, \text{ eritque}$$

$$f': u = \frac{d^2 z}{dx^2}; \text{ at ob}$$

$$du = \frac{dy}{x} - \frac{y dx}{x^2} \text{ erit}$$

$$dz = \left(\frac{dy}{x} - \frac{y dx}{x^2} \right) f': u; \text{ hinc}$$

$$p = -\frac{y}{x} f': u = -\frac{y dx}{x^2 dx} \text{ et } q = \frac{1}{x} f': u = \frac{dy}{x dx}.$$

Quibus valoribus pro p et q substitutis, conditio praescripta praebet:

$$z = x(\alpha + \beta u)p + x(\gamma + \delta u)q = \frac{-y^2(\alpha + \beta) + dx^2(\gamma + \delta)}{dx}$$

unde fit

$$\frac{dz}{dx} = \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}$$

Ponamus

$$\int \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} = IV$$

ut fiat $z = V$ eritque V valor particularis pro z satisfaciens.

COROLL. I.

200. Inuento hoc valore V praecedentis exempli ope solutio generalis facile inuenitur. Erit scilicet $z = Vf: \frac{y}{x}$ existente.

$$\frac{dV}{V} = \frac{(\alpha + \beta u) du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu};$$

unde patet quantitatem U ex ipso valore particulari V inueniri posse.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

201. Erit enim:

$$IU = -IV(\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu) + \int \frac{u(\delta + \alpha)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}$$

ideoque

$$IU = -IV(\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu) + \frac{1}{2}(\alpha + \delta)IV$$

sive

$$U = \frac{V^{\frac{1}{2}(\alpha + \delta)}}{V(\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu)}; \text{ hinc}$$

$$\frac{x}{U} = \frac{V(\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy)}{V^{\frac{1}{2}(\alpha + \delta)}}$$

Coroll. 3.

202. Quocirca inuento valore particulari $z = V$

vt fit

$$\frac{dV}{V} = \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} \text{ existente } u = \frac{z}{x};$$

erit valor generaliter satisfaciens:

$$z = Vf: \frac{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy}{V^{\alpha + \delta}} = Vf: \frac{x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y)}{V^{\alpha + \delta}}$$

Coroll. 4.

203. Hinc colligitur alius valor particularis; qui semper est algebraicus, erit is scilicet

$$z = (x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y))^{\frac{1}{\alpha + \delta}}$$

X 2

vel

Exemplum 1.

205. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeas esse $nz = py - qx$; indolem functionis z inuestigare.

Comparatione cum forma nostra generali instituta fit

$$\alpha = 0; \beta = \frac{1}{n}; \gamma = -\frac{1}{n}; \delta = 0.$$

Hic ergo casus ob $\delta = -\alpha$ pertinet ad §. praecedentem vnde fit

$$IV = f \frac{ndu}{-r + u} = -n \text{ Ang. tang. } u.$$

Cum igitur sit $u = \frac{z}{x}$, forma generalis est

$$z = e^{-n \text{ Ang. tang. } \frac{z}{x}} f: (xx + yy).$$

Exemplum 2.

206. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $z = p(x+y) - q(x+y)$ indolem functionis z inuestigare.

Comparatione facta fit

$$\alpha = 1; \beta = 1; \gamma = -1; \delta = -1$$

hincque

$$IV = f \frac{du}{-r + u} = \frac{r}{1+u} \text{ et } V = e^{\frac{1}{1+u}}$$

et solutio generalis est

$$z = e^{\frac{x}{1+y}} f: (x+y).$$

Exemplum 3.

207. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $z = p(x-2y) + q(2x-3y)$ inoleum functionis z investigare.

Cum ergo hic sit

$$\alpha = 1; \beta = -2; \gamma = 2 \text{ et } \delta = -3$$

erit primo

$$IV = f \frac{du}{1-u+uu} = \frac{+1}{1-u} = \frac{x}{x-5}$$

et quia non est $\delta = -\alpha$ solutio generalis statim prodit:

$$z = (2xx - 4xy + 2yy)^{-\frac{1}{2}} f: \frac{(2xx - 4xy + 2yy)}{\sqrt{-1}}$$

et ob

$$V = e^{\frac{x}{x-5}} \text{ erit}$$

$$z = \frac{1}{x-5} f: (x-y)^2 e^{\frac{x}{x-5}}$$

Vnde solutio simplicissima est $z = \frac{1}{x-5}$.

Scholion.

208. Hic merito quaerimus, quo pacto haec solutio generalis statim sine adiumento solutionis specialis inueniri potuisset, sequenti autem modo ista inuestigatio instituenda videtur. Cum sit

$$p(ax + \beta y) = z - q(\gamma x + \delta y) \text{ et}$$

$$q(\gamma x + \delta y) = z - p(ax + \beta y)$$

fi

si uterque valor seorsim in forma

$$dz = p dx + q dy$$

substituatur, prodibunt binæ sequentes aequationes

$$(ax + \beta y) dz = z dx - q(\gamma x + \delta y) dx + q(ax + \beta y) dy$$

$$(\gamma x + \delta y) dz = z dy + p(\gamma x + \delta y) dx - p(ax + \beta y) dy.$$

Multiplicetur prior indefinite per M posterior per N, et productorum summa dabit

$$dz(M(ax + \beta y) + N(\gamma x + \delta y)) - z(M dx + N dy) \\ = (Np - Mq)(\gamma x + \delta y) dx - (ax + \beta y) dy$$

vbi iam M et N ita capi debent, vt prius membrum integrationem admittat, tum enim eius integrale aequabitur functioni cuicumque quantitatis

$$\int \frac{(\gamma x + \delta y) dx - (ax + \beta y) dy}{\gamma x x + (\delta - \alpha) xy - \beta y^2},$$

quam supra (§. 197.) definire docuimus: vnde patet illud integrale fieri $= f: \frac{z}{v}$. Manifestum autem est M et N eiusmodi functiones esse oportere vt haec aequatio fiat possibilis

$$\frac{dz}{z} = \frac{M dx + N dy}{N(ax + \beta y) + N(\gamma x + \delta y)}$$

seu vt membrum posterius integrationem admittat, quod si enim eius integrale sit $= IV$ erit $\frac{z}{v} = f: \frac{z}{v}$. Pro hac integrabilitate ponamus $y = ux$, et M et N functiones ipsius u , erit

$$\frac{dz}{z} = \frac{(M + Nu) dx + N x du}{N x(\alpha + \beta u) + N x(\gamma + \delta u)}$$

Vbi

Vbi integratio succedit fumendo $M = -Nu$, vt fit

$$\frac{du}{z} = \frac{+du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} \text{ seu}$$

$$IV = \int \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu},$$

prorfus vt ante.

Problema 36.

209. Si pofito $dz = p dx + q dy$ debeat effe $Z = pP + qQ$ existente Z functione ipfius z tantum, P et Q autem functionibus ipfarum x et y quibusuis datis, indolem functionis z inueftigare.

Solutio.

Formentur fequentes aequationes ex propofitis:

$$L dz = L p dx + L q dy; \quad M Z dx = M p P dx + M q Q dx;$$

$$N Z dy = N p P dy + N q Q dy$$

quae in vniam summam collectae dabunt:

$$L dz + Z(M dx + N dy) = p((L + MP) dx + NP dy) \\ + q((L + NQ) dy + MQ dx).$$

Vt iam pars posterior habeat factorem a litteris p et q liberum, fiat

$$L + MP: NP = MQ: L + NQ$$

vnde fit

$$LL + LNQ + LMP = 0 \text{ seu } L = -MP - NQ$$

quo valore inducto erit

$$-dx(MP + NQ) + Z(Mdx + Ndy) = (Mq - Np)(Qdx - Pdy).$$

Cum

Cum nunc P et Q sint functiones datæ ipsarum x et y dabitur multiplicator R vt fiat

$$R(Qdx - Pdy) = dU,$$

ideoque

$$-dz(MP + NQ) + Z(Mdx + Ndy) = \frac{Nq - Np}{R} dU$$

Pro parte priori capiuntur functiones indefinitæ M et N ita vt formula $\frac{Mdx + Ndy}{MP + NQ}$ integrabilis euadat id quod semper fieri licet. Sitque

$$\frac{Mdx + Ndy}{MP + NQ} = dV,$$

et ob

$$Mdx + Ndy = (MP + NQ)dV$$

æquatio nostra hanc induet formam:

$$(MP + NQ)(-dz + ZdV) = \frac{Nq - Np}{R} dU \text{ feu}$$

$$\frac{dz}{Z} - dV = \frac{Np - Nq}{RZ(MP + NQ)} dU.$$

Statuatur iam

$$\frac{Np - Nq}{RZ(MP + NQ)} = f:U,$$

atque habebitur:

$$f \frac{dz}{Z} - V = f:U \text{ feu } f \frac{dz}{Z} = V + f:U$$

vnde z determinatur per x et y.

COROLL. I.

210. Pro solutione ergo problematis quaeratur primo ad formulam $Qdx - Pdy$ multiplicator R

Vol. III.

Y

eam

eam reddens integrabilem statuaturque

$$R(Qdx - Pdy) = dU,$$

vnde colligitur quantitas U per binas variables x et y expressa.

Coroll. 2.

211. Deinde quantitates M et N ita capiantur, vt formula $\frac{Mdx + Ndy}{M^2 + N^2}$ fiat integrabilis, cuius integrale si statuatur $= V$ statim habetur solutio generalis problematis, quae dat:

$$\int \frac{dx}{z} = V + f: U.$$

Exemplum.

212. Si P et Q sint functiones homogeneae ipsarum x et y utraque dimensionum numeri $= n$, solutionem problematis perficere.

Ponatur $y = ux$, et tam P quam Q fiet productum ex potestate x^n in functionem quandam ipsius u. Sit ergo

$$P = x^n S \text{ et } Q = x^n T,$$

eruntque S et T functiones datae ipsius u. Tum vero ob $dy = udx + xdu$, formula $Qdx - Pdy$ abit in

$$x^n T dx - x^n S u dx - x^{n+1} S du = x^n (T - Su) dx - S x^n du.$$

Sumatur ergo

$$R = \frac{x}{x^{n+1} (T - Su)}, \text{ fietque}$$

$$dU = \frac{dx}{x} - \frac{S du}{T - Su}, \text{ vnde colligitur U.}$$

Deinde

Deinde pro altera quantitate V habebimus hanc aequationem

$$dV = \frac{(M + Nu)dx + Nxdu}{x^n(MS + NT)},$$

vbi iam facile est pro M et N eiusmodi functiones ipsius u assumere: vt haec formula integrationem admittat. Integrabile scilicet erit

$$V = \frac{-M - Nu}{(n-1)x^{n-1}(MS + NT)}$$

vt M et N seu $\frac{M}{N} = K$ ita accipi debet vt fiat

$$\frac{x}{(n-1)x^{n-1}} d. \frac{K+u}{KS+T} = \frac{x}{x^{n-1}} \frac{du}{KS+T} \text{ seu}$$

$$-KKdS + KSdu - uKdS - uSdK + TdK - KdT$$

$$+ Tdu - udT + (n-1)du(KS+T) = 0$$

quae ad hanc formam reducitur:

$$(T - Su)dK + K(nSdu - u dS - dT) - KKdS$$

$$+ nTdu - udT = 0.$$

Ex qua, concessa aequationum resolutione cognoscitur quantitas K , qua inuenta erit

$$V = \frac{-K - u}{(n-1)x^{n-1}(KS+T)}.$$

Cum autem illa aequatio soluta difficilis videatur, ponat

ponatur statim $\frac{K+u}{KS+T} = v$, eritque

$$K = \frac{Tv-u}{1-Sv} \quad \text{et} \quad KS+T = \frac{T-Su}{1-Sv},$$

unde fit

$$dv + \frac{(n-1)du(1-Sv)}{T-Su} = 0,$$

qua resoluta erit $V = \frac{-v}{(n-1)u^{n-1}}$.

Corollarium.

213. Casus autem quo $n=1$ singulari evolutione eget. Facile autem patet tum sumi debere $M=-Nu$, ut fiat $dV = \frac{du}{1-Su}$ unde postquam quantitas V fuerit inuenta, erit semper

$$f \frac{dx}{x} = V + f: U.$$

Scholion.

214. Cum ternae variables x, y, z sint inter se permutabiles patet hoc problema multo latius extendi posse. Scilicet si conditio proposita hac contineatur aequatione $pP+qQ+R=0$ non solum soluendi methodus adhibita succedit, si R sit functio ipsius z , et P cum Q functiones ipsarum x et y , sed etiam si fuerit P functio ipsius x et Q et R functiones ipsarum y et z . Tum vero etiam si Q functio ipsius y , at P et R functiones binarum reliquarum x et z . Haec vero conditio cum ante tractatis eo r.d.t., ut binae formulae differentiales p et q sint a se inuicem separatae, neque plus vna dimensione occupent, etiam si

etiāsi et his casibus ingens restrictio accedat. Quodsi autem conditio magis sit complicata solutio vix unquam sperari posse videtur, interim tamen casum eiusmodi proferam, quo solutionem expedire licet.

Problema 37.

215. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $q = A p^n x^\lambda y^\mu z^\nu,$

indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Posito hoc valore loco q habebimus:

$$dz = p dx + A p^n x^\lambda y^\mu z^\nu dy,$$

unde fit

$$A y^\mu dy = p^{-n} x^{-\lambda} z^{-\nu} (dz - p dx).$$

Ponatur $p^{-n} x^{-\lambda} z^{-\nu} = t$ ut fit

$$p = t^{-\frac{1}{n}} x^{-\frac{\lambda}{n}} z^{-\frac{\nu}{n}} \text{ eritque}$$

$$A y^\mu dy = t dz - t^{\frac{n-1}{n}} x^{-\frac{\lambda}{n}} z^{-\frac{\nu}{n}} dx.$$

Statuatur porro

$$t^{n-1} z^{-\nu} = u^n \text{ seu } t = z^{\frac{\nu}{n-1}} u^{\frac{n}{n-1}} \text{ erit}$$

$$A y^\mu dy = u^{\frac{n}{n-1}} z^{\frac{\nu}{n-1}} dz - u x^{-\frac{\lambda}{n}} dx.$$

Y 3

Iam

posteriori autem

$$\frac{n}{n-1} x^{\frac{n-1}{n}} = 1x,$$

quos valores in solutionem introduci oportet.

Exemplum.

218. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $p q x y = a z$, seu $q = \frac{a z}{p x y}$, functionem z investigare.

Erit ergo

$$dz = p dx + \frac{a z dy}{p x y} \text{ seu } \frac{a dy}{y} = \frac{z}{x} (dz - p dx).$$

Ponatur

$$\frac{z}{x} = t \text{ seu } p = \frac{t x}{z} \text{ erit,}$$

$$\frac{a dy}{y} = t dz - \frac{t x dz}{z}.$$

Statuatur porro

$$t z = u u \text{ seu } t = \frac{u}{\sqrt{z}}$$

ut sit

$$\frac{a dy}{y} = \frac{u dx}{\sqrt{z}} - \frac{u dx}{x},$$

et quoad fieri potest integrando:

$$a y = 2 u \sqrt{z} - u u x - f du (2 \sqrt{z} - 2 u x)$$

ita ut iam post signum integrale unicum differentiale du reperiat. Posito ergo

$$\sqrt{z} - u x = f: u \text{ erit}$$

$$a y = 2 u \sqrt{z} - u u x - 2 f: u - u u x + 2 u f: u - 2 f: u.$$

Pro

Pro casu simplicissimo sumatur $f:u=0$ et $f:u=0$ erit $u=\frac{\sqrt{x}}{1x}$ ideoque

$$aly = \frac{\sqrt{x}}{1x} - \frac{x}{1x} = \frac{x}{1x},$$

ita vt pro casu simplicissimo sit $z=ax.ly$.

Si ponatur

$$f:u=ulc \text{ et } f:u=\frac{1}{2}uulc \text{ erit}$$

$$u = \frac{\sqrt{x}}{1x+lc} = \frac{\sqrt{x}}{lcx} \text{ et}$$

$$aly = \frac{\sqrt{x}}{lcx} - \frac{x \cdot 1x}{(lcx)^2} - \frac{x \cdot lc}{(lcx)^2} = \frac{1x}{lcx},$$

ita vt sit

$$z = aly(lc + lx),$$

magis generaliter autem erit

$$z = a(lb + ly)(lc + lx).$$

Scholion.

219. Methodi haftenus traditae haud mediocriter amplificabuntur, si loco binarum variabilium x et y , quarum functio esse debet z binae aliae variables s et u introducantur, quarum relatio ad illas detur. Ita si z sit functio binarum variabilium x et y , vt inde prodeat

$$dz = p dx + q dy;$$

ac loco x et y aliae nouae variables s et u introducantur, vt iam differentiatione instituta prodeat

$$dz = r ds + s du;$$

erit

quae-

quaeritur quomodo r et s per p et q determinentur, pro relatione inter pristinas variables x, y et novas t et u stabilita. Hinc ergo tam x quam y certae cuidam functioni ipsarum t et u aequabitur, quae cum detur fit

$$dx = Pdt + Qdu \text{ et } dy = Rdt + Sdu,$$

ita ut facta hac substitutione z iam fit functio ipsarum t et u . Cum igitur esset

$$dz = p dx + q dy$$

erit nunc

$$dz = (Pp + Rq)dt + (Qp + Sq)du.$$

Est vero per hypothesin

$$dz = r dt + s du,$$

vnde habebitur

$$r = Pp + Rq \text{ et } s = Qp + Sq.$$

Quare facta hac substitutione valores differentiales novi ex praecedentibus ita determinabuntur ut fit

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + R\left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{du}\right) = Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + S\left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Vnde etiam cum fit vicissim

$$Qr - Ps = (QR - PS)q \text{ et } Sr - Rq = (PS - QR)p,$$

concludimus fore

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{s}{PS - QR}\left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{R}{PS - QR}\left(\frac{dz}{du}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{-Q}{PS - QR}\left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{P}{PS - QR}\left(\frac{dz}{du}\right).$$

Vol. III.

Z

Vel

Vel cum x et y perinde ac z sint functiones ipsarum t et u haec relatio ita exprimi potest, vt sit

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Hinc efficitur, vt quae problemata pro data quadam relatione inter p, q, x, y, z resolui possunt, ea quoque pro relatione inde resultante inter r, s, t, u resolui queant; vnde saepe problemata nascuntur, quae soluta vehementer subsidia continentur; ex quo non contemnenda subsidia in hanc Analyseos partem inferri possent; sed quia vtus praecipue in formulis differentialibus secundi gradus spectatur, his non solum immorans ad eas euoluendas progredior.

CALCVLI INTEGRALIS LIBER POSTERIOR.

PARS PRIMA

S E V

INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RVM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.

SECTIO SECVNDA

INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
SECVNDI GRADVS RELATIONE.

Z 2

CAPVT

CAPVT I.

DE

FORMVLIS DIFFERENTIALIBVS

SECVNDI GRADVS IN GENERE.

Problema 38.

220.

Si z fit functio quaecunqve binarum variabilium x et y , eius formulas differentiales secundi gradus exhibere:

Solutio.

Cum z fit functio binarum variabilium x et y , eius differentiale huiusmodi habebit formam

$$dz = p dx + q dy,$$

ex qua p et q sunt formulae differentiales primi gradus,

Z 3

gradus, quas ita denotare solemus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Cum nunc sint quoque p et q functiones ipsarum x et y , formulae differentiales inde natae erunt formulae differentiales secundi gradus ipsius z , unde intelligitur quatuor huiusmodi formulas nasci:

$$\left(\frac{dp}{dx}\right); \left(\frac{dp}{dy}\right); \left(\frac{dq}{dx}\right); \left(\frac{dq}{dy}\right)$$

quarum autem secundam ac tertiam inter se congruere in Calculo differentiali est demonstratum. Sed cum sit $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$, simili scribendi ratione erit $\left(\frac{dp}{dx}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ cuius scripturae significatus hinc sponte Patet. Deinde eodem modo erit $\left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)$; atque ob $q = \left(\frac{dz}{dy}\right)$ habebimus

$$\left(\frac{dq}{dx}\right) = \left(\frac{d^2z}{dy dx}\right) \text{ et } \left(\frac{dq}{dy}\right) = \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right).$$

Quia ergo est $\left(\frac{d^2z}{dy dx}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)$, functioni z convenient tres formulae differentiales secundi gradus, quae sunt:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right); \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right).$$

Coroll. 1.

221. Vt ergo functio z duarum variabilium x et y duas habet formulae differentiales primi gradus

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

ita habet tres formulae differentiales secundi gradus

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right); \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right).$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

222. Hae ergo formulae per duplicem differentiationem nascuntur, vnicam tantum quantitatem pro variabili accipienda. In prima scilicet bis eadem x variabilis sumitur, in secunda vero in altera differentiatione x , in altera autem y variabilis accipitur; in tertia autem bis y .

Coroll. 3.

Simili modo patet eiusdem functionis z quatuor dari formulas differentiales scilicet:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right); \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right); \left(\frac{d^2 z}{dy dx}\right); \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right)$$

quarti autem gradus quinque; quinti, sex, etc.

Scholion.

224. Formulae hae differentiales secundi gradus ope substitutionis saltem ad formam primi gradus reuocari possunt. Veluti formula $\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right)$, si ponatur $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$, transformabitur in $\left(\frac{dp}{dx}\right)$; formula autem $\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$ eadem substitutione in hanc $\left(\frac{dp}{dy}\right)$. At posito $\left(\frac{dz}{dy}\right) = q$, formula $\left(\frac{d^2 z}{dy dx}\right)$ transmutatur in hanc $\left(\frac{dq}{dx}\right)$, formulam autem $\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right)$ in hanc $\left(\frac{dq}{dy}\right)$. Vicissim autem vti ex aequalitate $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ deduximus

$$\left(\frac{dp}{dx}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) \text{ et } \left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right),$$

ita

ita ex his vltcrius progrediendo colligemus:

$$\left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right); \left(\frac{d^2 p}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^2 p}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dz dy^2}\right).$$

Tum vero etiam si ponamus $\left(\frac{d^2 p}{dx}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dy}\right)$, hinc sequentur istae aequalitates

$$\left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) \text{ et } \left(\frac{d^2 p}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right).$$

Hicque est quasi nouus algorithmus, cuius principia per se ita sunt manifesta, vt maiore illustratione non indigeant.

Exemplum 1.

225. Si sit $z = xy$ eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = y \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = x \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = 0; \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = 1 \text{ et } \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = 0.$$

Exemplum 2.

226. Si sit $z = x^m y^n$ eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = mx^{m-1}y^n \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = nx^m y^{n-1} \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = m(m-1)x^{m-2}y^n; \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = mnx^{m-1}y^{n-1};$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = n(n-1)x^m y^{n-2}.$$

Exem-

Exemplum 3.

227. Si fit $z = \sqrt{xx + yy}$, eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{x}{\sqrt{xx + yy}} \quad \text{et} \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{xx + yy}} \quad \text{erit}$$

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \frac{-yy}{(xx + yy)^{3/2}} \quad ; \quad \left(\frac{ddz}{dx dy}\right) = \frac{-xy}{(xx + yy)^{3/2}} ;$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{-xx}{(xx + yy)^{3/2}} .$$

Scholion.

228. Quemadmodum binæ formulæ differentiales primi gradus cuiusque functionis z ita sunt comparatae, ut fit

$$dz = dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right),$$

et integrando

$$z = f\left(dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right)\right)$$

ita quoque in formulis secundi gradus erit:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = f\left(dx\left(\frac{d^2dz}{dx^2}\right) + dy\left(\frac{d^2dz}{dx dy}\right)\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = f\left(dx\left(\frac{d^2dz}{dx dy}\right) + dy\left(\frac{d^2dz}{dy^2}\right)\right).$$

Tres igitur formulæ secundi gradus semper ita sunt comparatae, ut geminam integrationem præbeant,
Vol. III. A 2 fi

si scilicet cum differentialibus dx et dy rite combinentur, haecque proprietates quae probe notentur, insequentibus insigne adiumentum afferet.

Problema 39.

229. Si z sit functio binarum variabilium x et y , loco x et y introducantur binae novae variables t et u , ita ut tam x quam y aequetur certae functioni ipsarum t et u , formulas differentiales secundi gradus ipsius z respectu harum novarum variabilium definire.

Solutio.

Quatenus z per x et y datur, datae sunt eius formulae differentiales tam primi gradus $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, quam secundi gradus $(\frac{d^2z}{dx^2})$, $(\frac{d^2z}{dx dy})$, $(\frac{d^2z}{dy^2})$, ex quibus quomodo formulae differentiales respectu novarum variabilium t et u determinantur defini oportet. Pro primo gradu autem cum sit

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}),$$

quia tam x quam y datur per t et u erit

$$dx = dt(\frac{dx}{dt}) + du(\frac{dx}{du}) \text{ et } dy = dt(\frac{dy}{dt}) + du(\frac{dy}{du})$$

quibus valoribus substitutis habebitur ipsius z differentiale plenum ex variatione vtriusque t et u ortum :

$$dz = dt(\frac{dx}{dt})(\frac{dz}{dx}) + du(\frac{dx}{du})(\frac{dz}{dx}) + dt(\frac{dy}{dt})(\frac{dz}{dy}) + du(\frac{dy}{du})(\frac{dz}{dy}).$$

Quodsi

Quodsi iam vel sola s variabilis sumatur, vel sola u , pròdibunt formulæ differentiales primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right); \left(\frac{dz}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Simili modo vterius progrediendo, differentiemus formulas

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = q$$

primo generaliter, tum vero loco x et y etiam s et u introducamus; hincque nanciscemur:

$$\left(\frac{dp}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dp}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dp}{dy}\right); \left(\frac{dp}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dp}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{dp}{dy}\right)$$

$$\left(\frac{dq}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dq}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dq}{dy}\right); \left(\frac{dq}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dq}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{dq}{dy}\right)$$

vnde poterimus formulas $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ et $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ pro variabilitate tam folius s quam folius u assignare; scilicet cum sit:

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = p\left(\frac{dx}{dt}\right) + q\left(\frac{dy}{dt}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{du}\right) = p\left(\frac{dx}{du}\right) + q\left(\frac{dy}{du}\right)$$

inueniemus:

$$\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{dt^2}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{dt^2}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{dt}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + 2\left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) = \left(\frac{d^2x}{dt du}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{dt du}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{du^2}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{du^2}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{du}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + 2\left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right).$$

A a 2

Coroll. 1.

Coroll. 1.

230 Proposita ergo conditione quadam inter formulis differentiales functionis z quatenus per variables t et u definitur, eadem conditio pro eadem functione z transfertur ad alias binas variables x et y , ab illis utrunque pendentes.

Coroll. 2.

231. Formulae quidem,

$$\left(\frac{dz}{dt}\right), \left(\frac{dz}{du}\right), \left(\frac{dz}{dx}\right), \left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ etc.}$$

per t et u exprimentur, ex relatione, quae inter x , y et t ; u assumitur verum indidem eadem formulae ad variables x et y reuocari possunt.

Scholion.

232. Quemadmodum hic variabilitas quantitatum t et u per formulas differentiales ex variabilibus x et y natas est expressa, ita vicissim si variables t et u proponantur, ex quibus certo modo alterae x et y determinantur, sequentes reductiones habebuntur, facta tantum variabilium permutatione. Primo scilicet pro formulis primi gradus

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dz}{du}\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{dz}{du}\right)$$

Pro

Pro formulis autem differentialibus secundi gradus:

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2t}{dx^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dx^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dx}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) \\ + 2\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)^2\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2t}{dx dy}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dx dy}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) \\ + \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2t}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) \\ + 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

vbi determinatio litterarum t et u per alteras x et y considerari debet. Quoniam scilicet in conditionibus praescriptis binis variabilibus x et y vti solemus, earum loco alias quascunque t et u introducendo, loco illarum formularum differentialium has novas formas ad variables t et u relatas adhibere poterimus, vbi deinceps relatio inter variables x , y et t , u ita est constituenda, vt quaestio solutu facilior euadat. Pro variis igitur huiusmodi relationibus exempla euoluamus.

Exemplum 1.

233. Si inter variables x , y et t , u haec relatio constituatur, vt sit

$$t = \alpha x + \beta y \quad \text{et} \quad u = \gamma x + \delta y,$$

reductionem formularum differentialium exhibere.

A a 3

Cum

Cum sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \alpha; \left(\frac{dz}{dy}\right) = \beta; \left(\frac{dz}{du}\right) = \gamma; \left(\frac{dz}{dv}\right) = \delta;$$

hincque formulae pro secundo gradu euanescent; habebimus pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \alpha\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + \gamma\left(\frac{d^2z}{du^2}\right); \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \beta\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + \delta\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2d^2z}{dx^2dy}\right) = \alpha\alpha\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2dx}\right) + 2\alpha\gamma\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2du}\right) + \gamma\gamma\left(\frac{d^2d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2d^2z}{dx^2dy}\right) = \alpha\beta\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2dx}\right) + (\alpha\delta + \beta\gamma)\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2du}\right) + \gamma\delta\left(\frac{d^2d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2d^2z}{dy^2}\right) = \beta\beta\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2dx}\right) + 2\beta\delta\left(\frac{d^2d^2z}{dt^2du}\right) + \delta\delta\left(\frac{d^2d^2z}{du^2}\right).$$

COROLL. I.

234. Si fumatur $t = x$ et $u = x + y$, erit

$\alpha = 1$, $\beta = 0$, $\gamma = 1$, et $\delta = 1$, erit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{dz}{du}\right), \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dz}{du}\right) \text{ atque}$$

$$\left(\frac{d^2dz}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) + 2\left(\frac{d^2dz}{dt^2du}\right) + \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dz}{dx^2dy}\right) = \left(\frac{d^2dz}{dt^2du}\right) + \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dz}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right).$$

COROLL. 2.

235. Erit ergo hic est $t = x$ tamen non est

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ cuius rei ratio est, quod in forma } \left(\frac{dz}{dx}\right)$$

quan-

quantitas y sumitur constans, in $(\frac{dz}{dt})$ vero quantitas $u = x + y$, id quod in genere notasse iuuat, ne ex aequalitate $t = x$ ad aequalitatem formularum $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dt})$ concludamus.

Exemplum 2.

236. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituitur, ut sit $t = \alpha x^m$ et $u = \beta y^n$, reductionem exhibere.

Hic ergo erit

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = m\alpha x^{m-1}; \left(\frac{dt}{dy}\right) = 0; \left(\frac{d^2t}{dx^2}\right) = m(m-1)\alpha x^{m-2}; \left(\frac{d^2t}{dx dy}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{du}{dy}\right) = n\beta y^{n-1}; \left(\frac{d^2u}{dy^2}\right) = n(n-1)\beta y^{n-2};$$

unde obtinemus pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = m\alpha x^{m-1} \left(\frac{dz}{dt}\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = n\beta y^{n-1} \left(\frac{dz}{du}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = m(m-1)\alpha x^{m-2} \left(\frac{dz}{dt}\right) + m m \alpha \alpha x^{m-2} \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = m n \alpha \beta x^{m-1} y^{n-1} \left(\frac{d^2z}{dt du}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = n(n-1)\beta y^{n-2} \left(\frac{dz}{du}\right) + n n \beta \beta y^{n-2} \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

in quibus formulis iam loco x et y earum valores per t et u induci debent.

Exem-

Exemplum 3.

237. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituatur ut sit $x=t$ et $\frac{x}{y}=u$, formularum differentialium reductionem exhibere.

Cum sit $s=x$ et $u=\frac{x}{y}$ erit

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = 1; \left(\frac{dt}{dy}\right) = 0;$$

hincque formulae inuoluentes ddt evanescent. Porro

$$\left(\frac{dx}{dx}\right) = 1 = \frac{x}{y}; \left(\frac{dx}{dy}\right) = \frac{-x}{y^2} = \frac{-u}{y}; \left(\frac{d^2x}{dx^2}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{d^2x}{dx dy}\right) = \frac{-1}{y^2} = \frac{-u}{y^2}; \left(\frac{d^2x}{dy^2}\right) = \frac{x}{y^3} = \frac{u^2}{y};$$

unde pro formulis primi gradus habebimus:

$$\left(\frac{dx}{dx}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right) + \frac{u}{t} \left(\frac{dx}{du}\right); \left(\frac{dx}{dy}\right) = \frac{-u}{y} \left(\frac{dx}{du}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2x}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{dt^2}\right) + \frac{u}{t} \left(\frac{d^2x}{dt du}\right) + \frac{u^2}{t^2} \left(\frac{d^2x}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2x}{dx dy}\right) = \frac{-u}{y} \left(\frac{d^2x}{dt du}\right) - \frac{u^2}{y} \left(\frac{d^2x}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2x}{dy^2}\right) = \frac{u^2}{y^2} \left(\frac{d^2x}{du^2}\right) + \frac{u^3}{y^2} \left(\frac{d^2x}{du^2}\right).$$

Exemplum 4.

238. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituatur, ut sit $t=c^x$ et $u=c^xy$, seu $x=lt$ et $y=\frac{u}{t}$, reductionem formularum differentialium exhibere.

Hic

Hic ergo est

$$\left(\frac{d^2 t}{dx^2}\right) = e^x = t; \left(\frac{d^2 t}{dy^2}\right) = 0; \left(\frac{d^2 dt}{dx^2}\right) = e^x = t; \left(\frac{d^2 dt}{dx dy}\right) = 0.$$

Deinde

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = e^x y = u; \left(\frac{du}{dy}\right) = e^x = t;$$

tum vero

$$\left(\frac{d^2 du}{dx^2}\right) = e^x y = u; \left(\frac{d^2 du}{dx dy}\right) = e^x = t; \left(\frac{d^2 du}{dy^2}\right) = 0.$$

Quare pro formulis primi gradus habebimus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = t\left(\frac{dz}{dt}\right) + u\left(\frac{dz}{du}\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = t\left(\frac{dz}{du}\right).$$

Pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2 dz}{dx^2}\right) = t\left(\frac{d^2 dz}{dt^2}\right) + u\left(\frac{d^2 dz}{du^2}\right) + t t\left(\frac{d^2 dz}{dt^2}\right) + 2 t u\left(\frac{d^2 dz}{dt du}\right) + u u\left(\frac{d^2 dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 dz}{dx dy}\right) = t\left(\frac{d^2 dz}{dt du}\right) + t t\left(\frac{d^2 dz}{dt^2 du}\right) + t u\left(\frac{d^2 dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 dz}{dy^2}\right) = t t\left(\frac{d^2 dz}{du^2}\right).$$

Scholion.

239. In formulis generalibus §. 231. datis affumimus valores variabilium t et u per x et y expressos dari, et vn̄uersa euolutione facta tum demum pro x et y variables t et u restitui. Commodius ergo videatur, si statim variabilium x et y valores per t et u expressi habeantur, verum inde valores formularum $\left(\frac{d^2 t}{dx^2}\right)$, $\left(\frac{d^2 t}{dy^2}\right)$ etc. nimis complicate exprimerentur, quam vt eas in calculum introducere liceret. Scilicet si x et y per t et u den-

Vol. III.

B b

tur,

tur, inde fit

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = \frac{\left(\frac{dy}{du}\right)}{\left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dy}{du}\right) - \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dy}{dt}\right)}$$

ac formulae secundi gradus multo magis proditurae sunt perplexae. Quouis ergo casu, quo huiusmodi, reductione utendum videtur, coniectura potius quam certa ratione idoneam variabilium immutationem colligi conueniet. Alia vero etiam datur reductio saepe insignem utilitatem afferens; dum ipsius functionis z quaesitae forma mutatur, veluti si ponatur $z = Vv$, denotante V functionem datam ipsarum x et y , ita ut iam v sit functio quaesita; quin etiam haec noua quaesita v alio modo cum datis implicari potest.

Problema 40.

240. Proposita functione z binarum variabilium x et y , ac posita $z = Pv$, ita ut P sit data quaedam functio ipsarum x et y , formulas differentiales ipsius z per formulas differentiales novae functionis v exprimere.

Solutio.

Cum sit $z = Pv$ ex regulis differentiandi traditis habebimus primo formulas differentiales primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dP}{dx}\right)v + P\left(\frac{dv}{dx}\right) \quad \text{et} \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dP}{dy}\right)v + P\left(\frac{dv}{dy}\right).$$

Atque

Atque hinc deinceps formulae differentiales secundi ordinis ita prodibunt expressae :

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2p}{dx^2}\right)\psi + 2\left(\frac{dp}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2p}{dx dy}\right)\psi + \left(\frac{dp}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{dp}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right).$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2p}{dy^2}\right)\psi + 2\left(\frac{dp}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)$$

vbi cum P sit functio data ipsarum x et y, eius formulae differentiales simul habentur.

Coroll. 1.

241. Si P esset functio ipsius x tantum, puta X tum posito $z = X\psi$ erit .

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dX}{dx}\psi + X\left(\frac{d\psi}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = X\left(\frac{d^2\psi}{dx^2}\right) \text{ tum}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \frac{d^2X}{dx^2}\psi + \frac{dX}{dx}\left(\frac{d\psi}{dx}\right) + X\left(\frac{d^2\psi}{dx^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \frac{dX}{dx}\left(\frac{d\psi}{dy}\right) + X\left(\frac{d^2\psi}{dx dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = X\left(\frac{d^2\psi}{dy^2}\right).$$

Coroll. 2.

242. Transformatio haec easdem variables x et y servat et tantum loco functionis z alia ψ introducitur ; cum ante manente eadem functione z, binae variables x et y ad alias t et u sint reductae. Ex quo hae duae transformationes genere sunt diversae.

Scholion 1.

243. Casus simplicior fuisset, si per additionem posuiffemus $z = P + v$, vt effet P functio quaedam data ipsarum x et y ; verum tum transformatio ita fit obuia, vt inuestigatione non indigeat: est enim manifesto

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dv}{dx}\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dP}{dy}\right) + \left(\frac{dv}{dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2P}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2P}{dx dy}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2P}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^2v}{dy^2}\right).$$

Neque vero etiam formas magis compositas euolui necesse est, veluti, si ponamus $z = \sqrt{PP + vv}$, quandoquidem talis forma vix vnquam vsum foret habitura.

Scholion 2.

244. Praemissis his principiis et transformationibus, negotium aggrediamur, et methodos aperiamus, ex data relatione inter formulas differentiales secundi gradus, et primi gradus, itemque ipsas quantitates principales, harum ipsarum relationem inuestigandi. Hic scilicet praeter ipsas quantitates x , y , et z , earumque formulas differentiales primi gradus $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ et $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ considerandae veniunt tres formulae differentiales secundi gradus $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$; $\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)$ et $\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$; quarum vel vna vel binae, vel omnes tres in relationem propositam ingredi possunt, vbi in

insuper ingens discrimen formulae primi gradus, siue in relationem ingrediantur, siue secus, constituunt. Non solum autem nimis longum foret omnes combinationes vti in praecedente sectione fecimus, prosequi, sed etiam defectus idonearum methodorum impedit, quo minus singula quaestionum huc pertinentium genera percurramus. Capita igitur pertractanda ita instituamus, prout methodus soluendi patietur, ea, vbi nihil praestare licet penitus praetermissuri.

CAPVT II.

DE

VNA FORMVLA DIFFERENTIALI
SECVNDI GRADVS PER RELI-
QVAS QVANTITATES VTCVNQVE
DATA.

Problema 41.

245.

Si z debeat esse eiusmodi functio ipfarum x et y vt formula secundi gradus ($\frac{d^2z}{dx^2}$), aequetur functioni datae ipfarum x et y ; indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Sit P functio ista data ipfarum x et y , ita vt esse debeat ($\frac{d^2z}{dx^2}$) = P . Sumatur iam y constans, et cum sit

$$d.\left(\frac{dz}{dx}\right) = dx \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) \text{ crit } d.\left(\frac{dz}{dx}\right) = P dx,$$

vnde integrando prodit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \int P dx + \text{Const.}$$

vbi in integratione $\int P dx$ quantitas y pro constante habetur, et constans adiicienda functionem quamcunque

cunq̄ue ipsius y denotabit, ita vt haec prima integratio praebeat

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = fP dx + f:y.$$

Nunc iterum quantitate y vt constante spectata erit

$$dz = dx\left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ seu } dz = dx fP dx + dx f:y$$

vbi cum $fP dx$ sit functio ipsarum x et y , quarum haec y constans assumitur, integratio deuo instituta dabit:

$$z = \int dx fP dx + x f:y + F:y$$

quod est integrale completum aequationis differentio-differentialis propositae, $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P$; propterea quod duas functiones arbitrarias $f:y$ et $F:y$ complectitur, quarum vtramque ita pro lubitu accipere licet, vt etiam functiones discontinuae non excludantur.

Coroll. 1.

246. Quodsi ergo proponatur haec conditio $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = 0$ eius integratio completa dabit

$$z = x f:y + F:y$$

ob $P = 0$, cuius veritas ex differentiatione perspicitur, vnde fit primo $\left(\frac{dz}{dx}\right) = f:y$, tum vero $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = 0$.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

247. Eodem modo in genere integrale inuentum per differentiationem comprobatur. Cum enim inuenerimus

$$z = \int dx f P dx + x f : y + F : y ,$$

prima differentiatio praebet

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = f P dx + f : y ,$$

repetita vero $\left(\frac{d dz}{dx^2}\right) = P$.

Coroll. 3.

248. Simili modo si haec proponatur conditio $\left(\frac{d dz}{dx^2}\right) = Q$ existente Q functione quacunquē ipsarum x et y , integrale completum reperitur :

$$z = \int dy f Q dy + y f : x + F : x$$

vbi in geminato integrali $\int dy f Q dy$ quantitas x pro constante habetur.

Scholion.

249. Hinc ratio integralium completorum, quae ex formulis differentialibus secundi gradus nascuntur, in genere perspicitur quae in hoc est sita, vt duae functiones arbitrae inuehantur, vbi iterum notandum est; has functiones tam discontinuas quam continuas esse posse. Nisi ergo per totam hanc sectionem integralia duas huiusmodi functiones arbitrarías inuoluant, ea pro completis haberi nequeunt.

queant. Quotiescumque enim problema ad huiusmodi aequationem $(\frac{dz}{dx})=P$ perducit, eius indoles semper ita est comparata, ut tributo ipsi x certo quodam valore $x=a$, tam formula $(\frac{dz}{dx})$ quam ipsa quantitas z datae cuiusdam functioni ipsius y aequari possit. Quare si tam integrale $\int P dx$ quam hoc $\int dx \int P dx$ ita accipiatur, ut posito $x=a$ evanescat, erit pro eodem casu $x=a$, valor

$$(\frac{dz}{dx})=f:y \text{ et } z=af:y + F:y,$$

unde ex problematis natura utraque functio $f:y$ et $F:y$ definitur. Haec autem applicatio ad omnes casus fieri non posset, nisi integrale completum haberetur; quamobrem in hoc praecipue est incumbendum, ut omnium huiusmodi problematum integralia completa habeantur. Ceterum hic in perpetuum monendum duco, quoties huiusmodi formula integralis $\int P dx$ occurrit, semper solam quantitatem x variabilem accipi esse intelligendam; siquidem si etiam y variabilis acciperetur, formula $\int P dx$ ne significatum quidem admitteret. Simili modo in formula $\int dx \int P dx$ intelligi debet, in utraque integratione solam x variabilem assumi. Sin autem talis forma $\int dy \int P dx$ occurrat, intelligendum est integrale $\int P dx$ ex variabilitate solius x colligi debere, quod si ponatur $=R$, ut habeatur $\int R dy$, hic iam sola y pro variabili erit habenda.

Exemplum 1.

250. Quærat^{ur} binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{x^2}{a}$.

Cum hic sit $P = \frac{x^2}{a}$, erit

$$\int P dx = \frac{x^3}{3a} \text{ et } \int dx f P dx = \frac{x^3}{3a};$$

siquæ habebitur ex prima integratione:

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{x^2}{3a} + f : y,$$

ita ut posito $x = a$, formula $(\frac{dz}{dx})$ functioni cuiunque ipsius y æquari possit, seu applicatæ curvæ cuiuscunque, respondentis abscissæ y . Tum vero altera integratione instituta, erit

$$z = \frac{x^3}{3a} + x f : y + F : y,$$

qui valor casu $x = a$ denuo functioni cuiunque ipsius y æquari potest.

Exemplum 2.

251. Quærat^{ur} binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \sqrt{\frac{ax}{xx+yy}}$.

Ob $P = \frac{ax}{\sqrt{(xx+yy)}}$ erit

$$\int P dx = a \sqrt{(xx+yy)}, \text{ et}$$

$$\int dx f P dx = a \int dx \sqrt{(xx+yy)} = a x \sqrt{(xx+yy)} + a y y \int (x + \sqrt{(xx+yy)})$$

vnde

vnde prima integratio praebet:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = a\sqrt{xx+yy} + f:y \text{ altera vero}$$

$$z = \frac{1}{2}ax\sqrt{xx+yy} + \frac{1}{2}ayyl(x+\sqrt{xx+yy}) + xf:y + F:y.$$

Exemplum 3.

252. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z, ut sit* $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{1}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$

$$\text{Cum sit } P = \frac{1}{\sqrt{(aa-xx-yy)}} \text{ erit}$$

$$\int P dx = \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}}$$

tum vero

$$\int dx \int P dx = x \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} - \int \frac{x dx}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$$

Quare integratio prima praebet:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} + f:y$$

hincque ipsa functio quaesita erit

$$z = x \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} + \sqrt{(aa-xx-yy)} + xf:y + F:y.$$

Exemplum 4.

253. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z, ut sit* $\left(\frac{dz}{dx}\right) = x \sin.(x+y)$.

$$\text{Ob } P = x \sin.(x+y), \text{ erit}$$

$$\begin{aligned} \int P dx &= \int x dx \sin.(x+y) = -x \text{cos.}(x+y) + \int dx \text{cos.}(x+y) \\ &= -x \text{cos.}(x+y) + \text{sin.}(x+y). \end{aligned}$$

C c 2

Tum

Tum vero est:

$$f x dx \operatorname{cof.}(x+y) = x \sin.(x+y) + \operatorname{cof.}(x+y)$$

ideoque

$$f dx f P dx = -2 \operatorname{cof.}(x+y) - x \sin.(x+y).$$

Quocirca ambo nostra integralia erunt

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \sin.(x+y) - x \operatorname{cof.}(x+y) + f:y \text{ et}$$

$$z = -2 \operatorname{cof.}(x+y) - x \sin.(x+y) + x f:y + F:y.$$

Problema 42.

254. Si z debeat esse cuiusmodi functio variabilium x et y , vt sit

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = P \left(\frac{dz}{dx}\right) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibusuis ipsarum x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Ponamus hic $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, vt sit $\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{dv}{dx}\right)$, erit nostra aequatio integranda:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = P v + Q$$

spectetur ergo sola x vt variabilis, et ob $dv = dx \left(\frac{dv}{dx}\right)$ erit

$$dv = P v dx + Q dx;$$

quae

quae per $e^{-\int P dx}$ multiplicata et integrata dat:

$$e^{-\int P dx} v = \int e^{-\int P dx} Q dx + f: y$$

ideoque

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{\int P dx} \int e^{-\int P dx} Q dx + e^{\int P dx} f: y.$$

Retineatur sola x variabilis, spectata y vt constante et ob $dz = dx \left(\frac{dz}{dx}\right)$ erit

$$z = \int e^{\int P dx} dx \int e^{-\int P dx} Q dx + f: y \int e^{\int P dx} dx + F: y$$

quod ob binas functiones arbitrarias $f: y$ et $F: y$ est integrale completum.

Coroll. 1.

255. Problema hoc multo latius patet praecedente, cum conditio proposita etiam formulam primi gradus $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ inuoluat, nihilo vero minus solutio feliciter successit.

Coroll. 2.

256. Hic ergo quadruplici integratione est opus, primo scilicet quaeri debet integrale $\int P dx$, quod si ponatur $= R$ quaeri porro debet integrale

$$\int e^{\int P dx} dx = \int R dx,$$

quod si ponamus $= S$, restat integrale

$$\int R dx \int \frac{Q dx}{R} = \int dS \int \frac{Q dx}{R},$$

C c 3

quod

quod abit in

$$S \int \frac{Q dx}{R} - \int \frac{Q S dx}{R},$$

ita ut insuper hae duae formae integrari debeant.

COROLL. 3.

257. Eodem omnino modo resoluitur problema, quo esse debet

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = P\left(\frac{dx}{y}\right) + Q,$$

si P et Q fuerint functiones quaecunque datae ipsarum x et y. Reperitur enim:

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = e^{\int P dy} \int e^{-\int P dy} Q dy + e^{\int P dy} f: x \text{ et}$$

$$z = \int e^{\int P dy} dy \int e^{-\int P dy} Q dy + f: x \int e^{\int P dy} dy + F: x.$$

Exemplum 1.

258. Quærat^{ur} binarium variabilium x et y eiusmodi functio z, ut sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{x}{z} \left(\frac{dx}{x}\right)$.

Posito $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, sumtoque solo x variabili, erit $\frac{dv}{dx} = \frac{v}{x}$, idèoque $\frac{dv}{v} = \frac{dx}{x}$, cuius integrale dicitur

$$v = \left(\frac{dz}{dx}\right) = x^n f: y.$$

Iam iterum sola x pro variabili habita, erit

$$dz = x^n dx f: y$$

cuius integrale completum est:

$$z = \frac{1}{n+1} x^{n+1} f: y + F: y.$$

Casu

Casu autem $n = -1$ seu $(\frac{d^2z}{dx^2}) = -\frac{1}{x}(\frac{dz}{dx})$ erit

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{1}{x}f:y \text{ et } z = lx.f:y + F:y.$$

Exemplum 2.

259. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z, ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{n}{x}(\frac{dz}{dx}) + \frac{a}{xy}$.*

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, sumptoque solo x variabili erit

$$dv = \frac{nv dx}{x} + \frac{a dx}{xy}$$

quae aequatio per x^n diuisa et integrata praebet

$$\frac{v}{x^n} = \frac{a}{y} \int \frac{dx}{x^{n+1}} = \frac{-a}{n x^n y} + f:y \text{ seu}$$

$$v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{-a}{n y} + x^n f:y.$$

Sit iterum sola x variabilis ut habeatur

$$dz = \frac{-a dx}{n y} + x^n dx f:y,$$

prodibitque integrale completum

$$z = \frac{-a x}{n y} + \frac{1}{n+1} x^{n+1} f:y + F:y.$$

Exemplum 3.

260. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z, ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{nx}{x^2+y^2}(\frac{dz}{dx}) + \frac{a}{xy}$.*

Posito

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, erit sumendo y constans :

$$dv = \frac{nxv + dx}{xx + yy} + \frac{x dx}{ay}$$

quae aequatio per $(xx + yy)^n$ diuisa et integrata dat :

$$\frac{v}{(xx + yy)^n} = \frac{x}{ay} \int \frac{xdx}{(xx + yy)^n} = -\frac{x}{2(n-1)ay(xx + yy)^{n-1}} + f:y$$

$$\text{seu } v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{(xx + yy)}{2(n-1)ay} + (xx + yy)^n f:y.$$

Hinc sumto iterum y constante fit

$$z = -\frac{x(xx + yy)}{2(n-1)ay} + f:y \cdot f(xx + yy)^n dx + F:y.$$

Casu quo $n = 1$ seu

$$(\frac{ddz}{dx^2}) = \frac{1x}{xx + yy} (\frac{dz}{dx}) + \frac{x}{ay} \text{ erit}$$

$$\frac{v}{xx + yy} = \frac{1}{ay} \int \frac{x dx}{xx + yy} = \frac{1}{2ay} \int ((xx + yy) + f:y \text{ hinc}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{xx + yy}{2ay} \int (xx + yy) + (xx + yy) f:y \text{ et}$$

$$z = \frac{xx + yy}{2ay} \int (xx + yy) - \frac{1}{2ay} (x^2 + 6xy^2 - 6y^2 \text{ Ang. tang. } \frac{x}{y}) \\ + \frac{1}{2} x(xx + 3yy) f:y + F:y.$$

Problema 43.

261. Si z debeat esse eiusmodi functio binarum variabilium x et y , vt fit

$$(\frac{ddz}{dx^2}) = P(\frac{dz}{dx}) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibuscumque datis omnium trium variabilium x , y et z , indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Solutio.

Posita quantitate y constante, erit

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \frac{ddz}{dx^2} \text{ et } \left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx};$$

ideoque habebitur aequatio differentialis secundi gradus ad librum praecedentem pertinens:

$$ddz = Pdx dz + Qdx^2$$

quae duas tantum variables x et z inuoluere est censenda, quia y in ea tanquam constans spectatur. Tentetur ergo integratio huius aequationis per methodos ibi expositas; quae si successerit loco binarum constantium, quas duplex integratio inuehit scribantur ipsius y functiones indefinitae $f:y$ et $F:y$, quae adeo discontinuae accipi possunt, sicque habebitur aequationis propositae integrale completum.

Coroll. 1

162. Reducitur ergo solutio huius problematis ad methodum integrandi in superiori libro traditam, ubi functionem vnius variabilis ex data differentialium secundi gradus relatione inuestigari oportebat.

Coroll. 2.

263. Quodsi ergo resolutionem omnium aequationum differentialium secundi gradus, quae binas tantum variables inuoluunt, hic nobis concedi postulemus, solutio nostri problematis pro confecta est censenda.

Vol. III.

Dd

Coroll. 3.

Coroll. 3.

264. Me non monente intelligitur, eodem modo aequationem

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dy}\right) + Q$$

tractari oportere, eiusque solutionem tanquam confectam spectari posse, quaecunque fuerint P et Q functiones ipsarum x, y et z .

Scholion. I.

265. Ex solutionis ratione intelligitur problema multo latius patens simili modo resolui posse: si enim formula $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ quomodocunque per quantitates principales x, y, z ac praeterea formulam $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ determinetur, ita ut etiam huius formulae $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ potestates aliaeue functiones quaecunque ingrediantur, solutio semper ad librum superiorem reuocabitur; quia ponendo y constans fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx} \quad \text{et} \quad \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \frac{d^2z}{dx^2},$$

ideoque resu'tat aequatio differentialis secundi gradus formae consuetae duas tantum variables x et z involuens. Hoc tantum teneatur loco constantium per utranque integrationem ingredientium scribi oportere formas $f:y$ et $F:y$. Satis igitur notabilem partem propositi nostri expediuimus, scilicet cum vel $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{dz}{dx}\right)$, vel $\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ determinatur, ibi nempe excluditur formula primi gradus $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ hic vero

vero formula $(\frac{dz}{dx})$. Quae si accederet, quaestio hac methodo nequaquam tractari posset; quemadmodum vel ex hoc casu simplicissimo $(\frac{d^2z}{dx^2}) = (\frac{dz}{dy})$ intelligere licet, cuius resolutio maxime ardua est putanda.

Scholion 2.

266. Cum igitur trium formularum differentialium secundi gradus $(\frac{d^2z}{dx^2})$, $(\frac{d^2z}{dx dy})$, $(\frac{d^2z}{dy^2})$ primam ac tertiam haecenus sum contemplantus, quantenus earum per reliquas quantitates determinatio resolutionem admittit methodo quidem hic adhibita: superest vt formulam quoque secundam $(\frac{d^2z}{dx dy})$ consideremus; et quibusnam determinationibus per reliquas quantitates x, y, z , $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$ solutio absolui queat, inuestigemus, in quo negotio a casibus simplicissimis exordiri conueniet.

Problema 44.

267. Si z eiusmodi debeat esse functio binarum variabilium x et y vt fiat $(\frac{d^2z}{dx dy}) = P$, existente P functione quacunque data ipsarum x et y , indolem functionis z generaliter determinare.

Solutio.

Ponatur $(\frac{dz}{dx}) = v$, eritque $(\frac{d^2z}{dx dy}) = (\frac{dv}{dy})$, ideoque habebitur $(\frac{dv}{dy}) = P$. Lam spectetur quantitas x

D d 2

vt

vt constans, ita vt P solam variabilem y contineat, critique $dv = Pdy$, vnde in hypothesi quantitatis x constantis integrando prodit

$$v = \left(\frac{dv}{dy}\right) = \int Pdy + f':x$$

vbi $\int Pdy$ erit functio data ipsarum x et y . Nunc porro spectetur x vt variabilis, y vero vt constans, vt adipiscamur hanc aequationem differentialem:

$$dz = dx \int Pdy + dx f':x$$

quae integrata dat:

$$z = \int dx \int Pdy + f':x + F:y$$

vbi cum habeantur duae functiones arbitrariae, id indicio est, hoc integrale esse completum.

COROLL. I.

268. Si ordine inuerso primum y tum vero x constans posuissimus, inuenissimus

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \int Pdx + f':y \text{ et } z = \int dy \int Pdx + f':y + F:x,$$

qui valor aequae satisficit ac praecedens.

COROLL. 2.

269. Patet ergo vel fore

$$\int dx \int Pdy = \int dy \int Pdx,$$

vel differentiam saltem exprimi per aggregatum ex functione ipsius x et functione ipsius y . Quod etiam inde

patet quod posito

$$\int dx \int P dy = \int dy \int P dx = V$$

fiat utrinque $P = \left(\frac{d^2 V}{dx dy} \right)$.

Coroll. 3.

270. Si sit $P=0$, seu debeat esse $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = 0$ reperitur pro indole functionis z haec forma

$$z = f : x + F : y.$$

Scholion.

271. Hic casus in doctrina solidorum frequenter occurrit, si enim natura superficiei exprimitur aequatione inter ternas coordinatas x, y et u , erit soliditas $= \int dx \int dy \int u$, quare si soliditas exprimitur per z , erit $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = u$, ordinatae scilicet ad binas x et y normali. Tum vero si ponatur

$$du = p dx + q dy,$$

superficies huius solidi erit

$$= \int dx \int dy \sqrt{(1 + pp + qq)},$$

quae superficies si exprimitur littera z , erit

$$\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = \sqrt{(1 + pp + qq)}.$$

Quando ergo in nostro problemate eiusmodi functione z ipsarum x et y quaeritur, ut sit $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = P$, idem est ac si quaeratur soliditas respondens superficiei, cuius natura aequatione inter ternas coordinatas

natas x , y et P exprimitur. Exemplis igitur aliquot hunc calculum illustremus.

Exemplum 1.

272. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2dy}) = ax + \beta y$.*

Cum hic sit $P = ax + \beta y$ erit

$$\int P dy = axy + \frac{1}{2}\beta yy \text{ et}$$

$$\int dx \int P dy = \frac{1}{2}axxy + \frac{1}{2}\beta xyy = \frac{1}{2}xy(ax + \beta y),$$

unde functio quaesita z ita exprimitur ut sit

$$z = \frac{1}{2}xy(ax + \beta y) + f \cdot x + F \cdot y.$$

Exemplum 2.

273. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2dy}) = V(aa - yy)$.*

Hic est $P = V(aa - yy)$, ergo

$$\int P dx = xV(aa - yy),$$

vbi quia perinde est, a variabilitate ipsius x incipio.
Hinc igitur fit

$$\int dy \int P dx = x \int dy V(aa - yy) = \frac{1}{2}xyV(aa - yy) + \frac{1}{2}aax \int \frac{dy}{\sqrt{(aa - yy)}}$$

ex quo integrale completum erit

$$z = \frac{1}{2}xyV(aa - yy) + \frac{1}{2}aax \text{Ang. sin. } \frac{y}{a} + f \cdot x + F \cdot y.$$

Exem-

Exemplum 3.

274. Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{a}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$.

Ob $P = \frac{a}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$ erit

$\int P dy = a \text{ Ang. sin. } \sqrt{\frac{y}{aa-xx}}$ hinc

$\int dx \int P dy = a \int dx \text{ Ang. sin. } \sqrt{\frac{y}{aa-xx}}$

Ponatur breuitatis gratia

$\text{Ang. sin. } \sqrt{\frac{y}{aa-xx}} = \Phi$, erit

$\int dx \int P dy = a \int \Phi dx = ax\Phi - a \int x dx (\frac{d\Phi}{dx})$

in hac enim integratione y pro constante habetur.

Quare ob $\frac{y}{\sqrt{(aa-xx)}} = \text{sin. } \Phi$, erit

$\frac{yx}{(aa-xx)^{\frac{3}{2}}} = (\frac{d\Phi}{dx}) \text{ cof. } \Phi$.

At vero est

$\text{cof. } \Phi = \frac{\sqrt{(aa-xx-yy)}}{\sqrt{(aa-xx)}}$, hincque

$(\frac{d\Phi}{dx}) = \frac{yx}{(aa-xx)\sqrt{(aa-xx-yy)}}$ et

$\int x dx (\frac{d\Phi}{dx}) = y \int \frac{xx dx}{(aa-xx)\sqrt{(aa-xx-yy)}}$,

quo integrali inuento erit

$z = ax \text{ Ang. sin. } \sqrt{\frac{y}{aa-xx}} - ay \int \frac{xx dx}{(aa-xx)\sqrt{(aa-xx-yy)}} + f: x + F: y$
quae

quae forma per integrationem euoluta reducitur ad hanc

$$z = ax \text{ Ang. fin. } \frac{y}{\sqrt{(aa-xx)}} + ay \text{ Ang. fin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} \\ - aa \text{ Ang. fin. } \frac{xy}{\sqrt{(aa-xx)(aa-yy)}} + f: x + F: y.$$

Formulae enim $\int \frac{adx}{(aa-xx)\sqrt{(aa-xx-yy)}}$ integrale iam facilitate elicitur. Ponatur $\frac{x}{\sqrt{(aa-xx-yy)}} = p$, erit $xx = \frac{pp(aa-yy)}{1+pp}$, et ob y constans per logarithmos differentiando

$$\frac{dx}{x} = \frac{dp}{p} - \frac{p dp}{1+pp} = \frac{dp}{p(1+pp)},$$

tum per illam formulam multiplicando

$$\frac{dx}{\sqrt{(aa-xx-yy)}} = \frac{dp}{1+pp}.$$

Porro est

$$aa - xx = \frac{aa + ppyy}{1+pp},$$

unde formula integralis fit

$$\int \frac{aadx}{(aa-xx)\sqrt{(aa-xx-yy)}} = \int \frac{aadp}{aa+ppyy} = \frac{aa}{yy} \int \frac{dp}{\frac{aa}{yy} + pp} \\ = \frac{a}{y} \text{ Ang. tang. } \frac{py}{a} = \frac{a}{y} \text{ Ang. tang. } \frac{xy}{a\sqrt{(aa-xx-yy)}} \\ = \frac{a}{y} \text{ Ang. fin. } \frac{xy}{\sqrt{(aa-xx)(aa-yy)}}.$$

Problema

Problema 45.

275. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt sit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibuscunque ipsarum x et y , inuestigare indolem functionis z .

Solutio.

Ponatur $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, vt oriatur ista aequatio

$$\left(\frac{dv}{dy}\right) = P v + Q$$

quae continet quantitates x , y et v , statuatur ergo x constans, eritque

$$dv = P v dy + Q dy,$$

quae per $e^{-\int P dy}$ multiplicata praebet:

$$e^{-\int P dy} v = \int e^{-\int P dy} Q dy + f' : x,$$

ideoque

$$v = \left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{\int P dy} \int e^{-\int P dy} Q dy + e^{\int P dy} f' : x.$$

Nunc cum haec integralia determinate contineant x et y , spectetur y vt constans, et sequens integratio praebet

$$z = \int e^{-\int P dy} dx \int e^{-\int P dy} Q dy + \int e^{\int P dy} dx f' : x + F : y$$

quae integralia quouis casu evoluta sunt manifesta.

Coroll. 1.

276. Ad hoc ergo problema resoluendum per integrationem primo quaeratur R vt ut $\int P dy = IR$; deinde quaeratur S vt fit $\int \frac{Qdy}{x} = S$. Denique fit $\int R S dx = T$; ita vt in illis sola quantitas y hic vero sola x pro variabili habeatur. Quo facto erit nostrum integrale completum

$$z = T + \int R dx f: x + F: y.$$

Coroll. 2.

277. Hic ergo functio arbitraria $f: x$ in formula integrali est inuoluta, quae tamen si per applicatam curuae cuiuscunque respondentem abscissae x exhibeatur, hoc integrale $\int R dx f: x$ pro quouis valore ipsius y seorsim construi poterit, siquidem in hac integratione quantitas y vt constans spectatur.

Scholion.

278. Eodem plane modo resoluitur permu-
tandis variabilibus x et y , hoc problema, quo
functio z quaeritur, vt fit

$$\left(\frac{dz}{dx dy}\right) = P\left(\frac{dz}{dy}\right) + Q,$$

dummodo P et Q sint functiones ipsarum x et y
tantum, ipsam functionem z non implicantes; so-
lutio enim ita se habebit

$$z = \int e^{\int P dx} dy \int e^{-\int P dx} Q dx + \int e^{\int P dx} dy f: y + F: x.$$

Quin

Quin etiam utrumque problema latius extendi potest, ac prius resolutionem admittet, si formula $(\frac{d^2z}{dx^2dy})$ aequetur functioni cuicumque trium quantitatum x , y et $(\frac{dz}{dx})$, posterius vero si $(\frac{d^2z}{dx^2dy})$ aequetur functioni cuicumque harum trium quantitatum x , y et $(\frac{dz}{dy})$; utroque enim casu res redacitur ad aequationem differentialem primi gradus. Neque vero haec soluendi methodus succedit, si utraque formula primi gradus $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ simul ingrediantur, vel si functiones P et Q etiam ipsam quantitatem z complectantur.

Exemplum I.

279. *Quaeratur binarum variarum x et y functio z , ut fit $(\frac{d^2z}{dx^2dy}) = \frac{n}{y}(\frac{dz}{dx}) + \frac{m}{x}$.*

Sit $(\frac{dz}{dx}) = v$ erit

$$(\frac{dv}{dy}) = \frac{nv}{y} + \frac{m}{x},$$

et spectata x ut constante erit

$$dv = \frac{nv dy}{y} + \frac{m dy}{x},$$

unde per y^n diuidendo prodit

$$\frac{v}{y^n} = \frac{m}{x} \int \frac{dy}{y^n} = \frac{-m}{(n-1)xy^{n-1}} + f': x$$

ita ut fit

$$v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{-m}{(n-1)y} + y^n f': x$$

E c 2

suma-

sumatur iam y constans, et denuo integrando obtinetur

$$z = \frac{-n}{n-1} y | x + y^n f : x + F : y.$$

Exemplum 2.

280. Quærat^r binarum variabilium x et y functio z , ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{y}{xx+yy} (\frac{dx}{x}) + \frac{a}{xx+yy}$.

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$ et sumto x constante erit

$$dv = \frac{vydy}{xx+yy} + \frac{ady}{xx+yy}$$

quæ aequatio per $\sqrt{(xx+yy)}$ diuisa dat :

$$\frac{v}{\sqrt{(xx+yy)}} = af \frac{dy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}} = \frac{ay}{xx\sqrt{(xx+yy)}} + f : x.$$

Ergo $v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{ay}{xx} + \sqrt{(xx+yy)} \cdot f : x$

fit iam y constans reperieturque

$$z = \frac{ay}{x} + \int f : x \cdot dx \sqrt{(xx+yy)} + F : y$$

vbi quidem integrale

$$\int f : x \cdot dx \sqrt{(xx+yy)}$$

ob functionem indeterminatam $f : x$, etsi y constans ponitur, in genere exprimi nequit, ita vt explicite per y et functiones ipsius x exhiberi possit.

Scholion.

281. Formula ergo secundi gradus $(\frac{dz}{dx})$ non tam largam casuum resolubilium copiam admittit, quam

quam binæ reliquæ ($\frac{d^2z}{dx^2}$) et ($\frac{d^2z}{dy^2}$), cum in his solutio succedat, etiamsi ipsa quantitas z quoque in earum determinationem ingrediatur, quod hic secus euenit, cum methodus non pateat huiusmodi æquationem ($\frac{d^2z}{dx^2dy}$) = P($\frac{dz}{dx}$) + Q, quando litteræ P et Q quantitatem z continent resoluendi; neque etiam solutio locum habet; quando præter formulam primi gradus ($\frac{dz}{dx}$) simul quoque altera adest. Interim tamen dantur casus, quibus solutiones particulares exhiberi possunt, eaque adeo infinitæ, quæ iunctim sumptæ solutioni generali æquialere videntur, etiamsi in applicatione ad usum practicum parum subsidii plerumque afferant; formas tamen huiusmodi solutionum notasse iuuabit.

Problema 46.

282. Si z eiusmodi debeat esse functio binarum variabilium x et y , vt fiat ($\frac{d^2z}{dx^2dy}$) = ax , indolem huius functionis z particulariter saltem investigare.

Solutio.

Cum quantitas z vnâ vbique teneat dimensionem euidentis est, si statuatür $z = e^p q$, quantitatem exponentialem e^p ex calculo euanciscere. Ponamus igitur $z = e^{ax} Y$ ita vt Y functionem ipsius y tantum contineat, critque

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = ae^{ax} Y \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dx^2dy}\right) = ae^{ax} \frac{dY}{dy} = ae^{ax} Y,$$

E c 3

vnde

vnde fit

$$\frac{a dy}{y} = a dy \text{ et } Y = e^{\frac{ay}{a}},$$

sicque iam solutionem particularem habemus

$$z = A e^{ax + \frac{ay}{a}};$$

quae autem satis late patet, cum tam A quam a pro lubitu assumi possit. Plures autem valores ipsius x seorsim satisfaciētes, etiam iunctim sumti satisfaciunt, vnde huiusmodi expressionem multo generatorem deducimus :

$$z = A e^{ax + \frac{a}{\alpha}y} + B e^{\beta x + \frac{a}{\beta}y} + C e^{\gamma x + \frac{a}{\gamma}y} \\ + D e^{\delta x + \frac{a}{\delta}y} \text{ etc.}$$

vbi cum A, B, C , etc. item α, β, γ , etc. omnes valores possibiles recipere queant, haec forma pro maxime vniuersali est habenda, neque si ad amplitudinem spectamus, quicquam cedere videtur superioribus solutionibus, quae binas functiones arbitrarias inuoluunt, propterea quod hic duplicis generis coefficientes arbitrarii occurrunt, interim tamen haud liquet, quomodo functiones discontinuae hac relatione representari queant.

COROLL. I.

283. Pro solutione ergo particulari inuenienda, sumantur bini numeri m et n , vt eorum productum sit

fit $mn = a$, eritque $z = Ae^{mx+ny}$. Atque etiam ex iisdem numeris permutatis erit $z = Ae^{nx+my}$.

Coroll. 2.

284. Ex tali numerorum m et n pari ut fit $mn = a$, solutiones quoque per sinus et cosinus exhiberi possunt; erit enim

$z = B \sin.(mx - ny)$, vel $z = B \cos.(mx - ny)$,
vel etiam permutando

$z = B \sin.(nx - my)$ vel $z = B \cos.(nx - my)$.

Coroll. 3.

285. Cum igitur huiusmodi formulæ innumerabiles exhiberi queant, singulae per constantes quascunque multiplicatae et in vnam summam collectae dabunt solutionem generalem problematis.

Scholion.

286. Neque tamen haec solutio, etsi infinitis infinitas determinationes recipit, ita est comparata, ut eiusmodi solutionibus, quae binas functiones arbitrarias inuoluunt, aequiualens aestimari possit; propterea quod non patet, quomodo singulas litteras assumi oporteat, ut pro dato casu verbi gratia $y = 0$, quantitas z vel $(\frac{dz}{dx})$ seu $(\frac{dz}{dy})$ datae functioni ipsius x aequalis euadat, cuiuscunque etiam indolis fuerit

fuerit haec functio. Semper autem solutio generalis duplicis huiusmodi determinationis capax esse debet. Quando autem talem solutionem impetrare non licet, utique eiusmodi solutionibus, uti hic inuenimus, contenti esse debemus. Ac tales quidem solutiones simili modo obrinere possumus si proponatur eiusmodi aequatio:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz = 0$$

si modo litterae P, Q, R denotent functiones ipsius x tantum. Posito enim $z = e^{ax}X$, ut X sit functio solius x , ob

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{ax} \frac{dX}{dx} \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = a^2 e^{ax} X \text{ erit}$$

$$\frac{a^2 dX}{dx} + \frac{P dX}{dx} + a Q X + R X = 0,$$

unde reperitur

$$\frac{dX}{X} = \frac{-dX(aQ + R)}{a + P}$$

sicque elicitur pro quouis numero a idoneus valor ipsius X . Quare sumendis infinitis numeris a , hoc modo expressio infinities infinitas determinationes recipiens colligitur:

$$z = A e^{ax} X + B e^{\beta x} X' + C e^{\gamma x} X'' \text{ etc.}$$

Verum tamen dantur etiam casus eiusmodi aequationum, quae solutiones vere completas admittunt, quarum rationem in sequente problemate indagemus.

Problema

Problema 47.

287. Proposita aequatione resolucenda:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0.$$

inuestigare cuiusmodi functiones ipsarum x et y esse debeant quantitates P , Q , R et S , vt haec aequatio solutionem vere completam admittat.

Solutio.

Sit V functio quaecunque ipsarum x et y , ac ponatur $z = e^V v$, ita vt iam v sit quantitas incognita, cuius valorem inuestigari oporteat. Cum igitur sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^V \left(\frac{dv}{dx}\right) + v \left(\frac{dV}{dx}\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = e^V \left(\frac{dv}{dy}\right) + v \left(\frac{dV}{dy}\right)$$

facta substitutione totaque aequatione per e^V diuisa prodibit sequens aequatio:

$$\left. \begin{aligned} e^{-V} S + \left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + \left(\frac{dv}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{dV}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{dV}{dx}\right)\left(\frac{dV}{dy}\right)v \\ + P\left(\frac{dv}{dx}\right) + Q\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{d^2V}{dx^2dy}\right)v \\ + P\left(\frac{dV}{dx}\right)v \\ + Q\left(\frac{dV}{dy}\right)v \\ + Rv \end{aligned} \right\} = 0$$

Efficiendum iam est, vt haec aequatio resolutionem completam admittat; cum igitur ante viderimus talem aequationem

$$\left(\frac{d^2dv}{dx^2dy}\right) + T\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{-V} S = 0$$

Vol. III.

F f

gene-

generaliter resolui posse, qualescunque etiam functiones ipsarum x et y pro S et V accipiantur, ad hanc aequationem illam redigamus. Necesse igitur est statui:

$$P + \left(\frac{dv}{dy}\right) = T; \quad Q + \left(\frac{dv}{dx}\right) = 0 \text{ et}$$

$$R + Q\left(\frac{dv}{dy}\right) + P\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{ddv}{dxdy}\right) = 0$$

vnde obtinemus:

$$P = T - \left(\frac{dv}{dy}\right), \quad Q = -\left(\frac{dv}{dx}\right) \text{ et}$$

$$R = \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) - T\left(\frac{dv}{dx}\right) - \left(\frac{ddv}{dxdy}\right).$$

Cum igitur per §. 275. reperiatur:

$$v = -\int e^{-\int T dy} dy \int e^{\int T dy} - v S dy + \int e^{-\int T dy} dx f : x + F : y$$

erit aequationis propositae

$$\left(\frac{ddz}{dxdy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0$$

si modo litterae P , Q , R assignatos teneant valores, integrale completum:

$$z = -e^v \int e^{-\int T dy} dx \int e^{\int T dy} - v S dy + e^v \int e^{-\int T dy} dx f : x + e^v F : y$$

quandoquidem hic formae $f : x$ et $F : y$ functiones quascunque ipsius x et ipsius y denotant.

COROLL. I.

288. Quaecunque ergo functiones ipsarum x et y pro litteris T et V accipiantur, inde oriuntur valores idonei pro litteris P , Q , R assumendi, vt aequa-

aequatio resolutionem completam admittat, functio autem S arbitrio nostro relinquitur.

Coroll. 2.

289. Possunt etiam in aequatione proposita functiones P et Q indefinitae relinqui, eritque tum

$$V = -fQdx \text{ et } \left(\frac{dy}{dx}\right) = -fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right), \text{ atque}$$

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) = -\left(\frac{dQ}{dy}\right);$$

unde tantum quantitas R ita determinari debet, ut sit

$$R - PQ - \left(\frac{dQ}{dy}\right) = 0 \text{ seu}$$

$$R = PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right).$$

Coroll. 3.

290. Quia hic pro $\int Qdx$ scribi potest $\int Qdx + Y$, denotante Y functionem quamcunque ipsius y, ob $V = -fQdx - Y$ complete integrabilis erit haec aequatio:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right)\right)z + S = 0$$

cuius integrale est

$$z = e^{-\int Qdx - Y} v,$$

existente

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + \left(P - fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{-Y}S = 0$$

existente

$$T = P - fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy},$$

F f 2

ac

ac propterea

$$fT dy = fP dy - fQ dx - Y,$$

vnde valor ipsius ψ facile definitur.

Scholion.

291. In hoc calculo quo differentialia formularum integralium capi oportet, dum alia quantitas variabilis assumitur, atque in integratione supponitur, haec regula est tenenda, quod si fuerit $V = fQ dx$, fore $(\frac{dV}{dy}) = f dx (\frac{dQ}{dy})$. Cum enim sit $(\frac{dV}{dx}) = Q$ erit $(\frac{d}{dx} \frac{dV}{dy}) = (\frac{dQ}{dy})$. Quodsi ergo statuatur $(\frac{dV}{dy}) = S$ erit $(\frac{dS}{dx}) = (\frac{dQ}{dy})$, et $S = (\frac{dV}{dy}) = f dx (\frac{dQ}{dy})$; vnde vicissim colligitur si fuerit $S = f dx (\frac{dQ}{dy})$ fore ob $fS dy = V$, integrando $fS dy = fQ dx$; quod cum ex principiis ante stabilitis per se sit manifestum, non opus esse iudico, pro hoc quasi nouo algorithmi genere praecepta seorsim tradere. Videamus autem in aliquot exemplis, cuiusmodi aequationes ope huius methodi complete resolueri liceat.

Exemplum 1.

292. Proposita aequatione differentio-differentiali

$$(\frac{d}{dx} \frac{dz}{dy}) + a(\frac{dz}{dx}) + b(\frac{dz}{dy}) + Rz + S = 0$$

definire indolem functionis R , et hanc aequatio resolutionem admittat, existente S functione quacunque ipsarum x et y .

Cum

Cum sit $P=a$, et $Q=b$ erit $R=ab$, et $V=-bx$ tuto enim functio Y omitti potest, quia in sequente integratione iam binæ functiones arbitrariæ introducuntur, erit $T=a$. Vnde posito $z=e^{-bx}v$, habebitur hæc æquatio

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + a\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{bx}S = 0$$

æc posito $\left(\frac{dv}{dx}\right) = u$ fit

$$\left(\frac{du}{dx}\right) + au + e^{bx}S = 0,$$

et sumto x constante

$$e^{ay}u = -f e^{ay} + b^x S dy + f' : x \text{ ergo}$$

$$u = \left(\frac{dv}{dx}\right) = -e^{-ay} f e^{ay} + b^x S dy + e^{-ay} f' : x$$

et sumto iam y constante:

$$v = -e^{-ay} f dx f e^{ay} + b^x S dy + e^{-ay} f' : x + F : y$$

sumendo

$$f dx f' : x = f : x.$$

Quod si iam pro $e^{-bx}f : x$ scribatur $f : x$ erit

$$z = -e^{-ay-bx} f dx f e^{ay+b^x} S dy + e^{-ay} f' : x + e^{-bx} F : y.$$

Aliter.

Si sumissemus $V = -bx - ay$, prodierit $T = a - a = 0$; ideoque posito $z = e^{-bx-ay}v$, quantitas v ex hac æquatione

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + e^{bx+ay}S = 0,$$

F f 3

defi-

definiri deberet quae dat

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = -\int e^{bx+ay} S dy + f' : x \text{ et}$$

$$v = -\int dx \int e^{bx+ay} S dy + f : x + F : y \text{ et}$$

$$z = e^{-bx-ay} (-\int dx \int e^{bx+ay} S dy + f : x + F : y),$$

quae forma simplicior est praecedente, etiamsi eodem redeat, estque hoc integrale completum aequationis:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + a\left(\frac{dz}{dx}\right) + b\left(\frac{dz}{dy}\right) + abz + S = 0.$$

Exemplum 2.

293. *Proposita aequatione differentio-differentiali:*

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{a}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{b}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0$$

definire indolem functionis R, ut haec aequatio resolutionem admittat, existente S functione quacunquae ipsarum x et y.

Cum sit $P = \frac{a}{y}$ et $Q = \frac{b}{x}$, erit $V = -b/x - Y$, hincque $R = \frac{a^2b}{xy}$, et aequatio integrabilis erit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{a}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{b}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) + \frac{a^2b}{xy}z + S = 0.$$

Quoniam igitur fit

$$T = P + \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{a}{y} - \frac{dV}{dy},$$

sumamus $Y = +aly$, ut fiat $T = 0$, ac posito

$$z = e^{-b/x - ay} v = x^{-b} y^{-a} v,$$

quan-

quantitas v ex hac aequatione definiiri debet:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + x^b y^a S = 0,$$

vnde fit

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = -x^b f y^a S dy + f' : x \text{ et}$$

$$v = -f x^b dx f y^a S dy + f : x + F : y$$

ideoque

$$z = \frac{-f x^b dx f y^a S dy + f : x + F : y}{x^b y^a}.$$

Scholion 1.

294. Hinc igitur patet hanc aequationem operis methodi in genere integrari posse:

$$\left(\frac{d^2dz}{dx^2dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + (PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right))z + S = 0$$

quaecunque functiones ipsarum x et y pro P , Q et S accipiantur. Ac resolutio quidem ita se habet, vt posito $z = e^{-\int Q dx - Y} v$, hanc quantitas v determinetur hac aequatione:

$$\left(\frac{d^2dv}{dx^2dy}\right) + (P - f dx \left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy})\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{\int Q dx + Y} S = 0$$

vbi iam pro Y talis functio ipsius y accipi potest, vt huius aequationis forma simplicissima euadat; id quod potissimum euenit si expressio

$$P - f dx \left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy}$$

ad

ad nihilum redigi queat. In genere autem reperitur

$$v = -\int e^{-\int Pdy + \int Qdx + Y} dx \int e^{\int Pdy} S dy + \int e^{-\int Pdy + \int Qdx + Y} dx f; x + F; Y$$

qui valor ergo per $e^{-\int Qdx - Y}$ multiplicatus praebebat formam functionis z . Hoc modo autem functio Y ab arbitrio nostro pendens penitus e calculo egreditur, fitque

$$z = -e^{-\int Qdx} \int e^{-\int Pdy + \int Qdx} dx \int e^{\int Pdy} S dy \\ + e^{-\int Qdx} \int e^{-\int Pdy + \int Qdx} dx f; x + e^{-\int Qdx} F; y$$

quod est integrale completum huius aequationis

$$\left(\frac{dz}{dx} + P\frac{dz}{dy}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + (PQ + \frac{dQ}{dy})z + S = 0.$$

Scholion 2.

295. Permutandis autem variabilibus x et y etiam haec aequatio complete integrari potest:

$$\left(\frac{dz}{dx} + P\frac{dz}{dy}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + (PQ + \frac{dP}{dx})z + S = 0$$

cuius integrale erit:

$$z = -e^{-\int Pdy} \int e^{-\int Qdx + \int Pdy} dy \int e^{\int Qdx} S dx \\ + e^{-\int Pdy} \int e^{-\int Qdx + \int Pdy} dy f; y + e^{-\int Pdy} F; x$$

vbi praecipue hic casus in vtraque forma contentus notari meretur, si fuerit $P=Y$ et $Q=X$, existente X functione ipsius x et Y ipsius y tantum; tum enim huius aequationis

$$\left(\frac{dz}{dx} + Y\frac{dz}{dy}\right) + X\left(\frac{dz}{dy}\right) + XYz + S = 0$$

into-

integrale completum erit

$$z = -e^{-\int X dx - \int Y dy} \int e^{\int X dx} dx \int e^{\int Y dy} S dy + e^{-\int X dx - \int Y dy} (f: x + F: Y)$$

quod etiam ita exhiberi potest:

$$e^{\int X dx + \int Y dy} z = f: x + F: y - \int e^{\int X dx} dx \int e^{\int Y dy} S dy$$

vel etiam hoc modo

$$e^{\int X dx + \int Y dy} z = f: x + F: y - \int e^{\int Y dy} dy \int e^{\int X dx} S dx$$

CAPVT III.

SI DVAE VEL OMNES FORMV-
LAE SECVNDI GRADVS PER RELIQVAS
QVANTITATES DETERMINANTVR.

Problema 48.

246.

Si z eiusmodi debeat esse functio ipfarum x et y ,
vt fiat $(\frac{ddz}{dy^2}) = a a (\frac{ddz}{dx^2})$, indolem functio-
nis z determinare.

Solutio.

Introducantur binæ nouæ variables t et u ,
vt fit $t = \alpha x + \beta y$ et $u = \gamma x + \delta y$, atque ex §. 231.
omnes formulae differentiales sequentes mutationes
subibunt:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \alpha \left(\frac{dz}{dt}\right) + \gamma \left(\frac{dz}{du}\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \beta \left(\frac{dz}{dt}\right) + \delta \left(\frac{dz}{du}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \alpha \alpha \left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + 2 \alpha \gamma \left(\frac{ddz}{dt du}\right) + \gamma \gamma \left(\frac{ddz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dx dy}\right) = \alpha \beta \left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + (\alpha \delta + \beta \gamma) \left(\frac{ddz}{dt du}\right) + \gamma \delta \left(\frac{ddz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \beta \beta \left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + 2 \beta \delta \left(\frac{ddz}{dt du}\right) + \delta \delta \left(\frac{ddz}{du^2}\right)$$

vnde

vnde nostra aequatio tranſibit in hanc :

$$(\beta\beta - \alpha\alpha\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2(\beta\delta - \alpha\gamma\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + (\delta\delta - \gamma\gamma\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) = 0$$

ponatur ergo

$$\beta\beta = \alpha\alpha\alpha\alpha \text{ et } \delta\delta = \gamma\gamma\alpha\alpha, \text{ feu}$$

$$\alpha = 1; \gamma = 1; \beta = \alpha \text{ et } \delta = -\alpha,$$

vt binæ formulæ extremæ cuneſcant quod fit ponendo

$$t = x + ay \text{ et } u = x - ay,$$

critique

$$-2(\alpha\alpha + \alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) = 0 \text{ feu } \left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) = 0$$

vnde per §. 269. colligitur integrale completum

$$z = f : t + F : u$$

ac pro t et u reſtitutis valoribus :

$$z = f : (x + ay) + F : (x - ay)$$

quæ forma manifeſto ſatiſfacit cum ſit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = f'' : (x + ay) + F'' : (x - ay); \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = af' : (x + ay) - aF' : (x - ay)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = f'' : (x + ay) + F'' : (x - ay); \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = aaf'' : (x + ay) + aaF'' : (x - ay).$$

G g 2

Coroll. 1.

Coroll. 1.

297. Valor igitur ipſius z aequatur aggregato duarum functionum arbitrariarum alterius ipſius $x+ay$, alterius ipſius $x-ay$, atque ambae hae functiones ita ad arbitrium aſſumi poſſunt, vt etiam functiones diſcontinuas earum loco capere liceat.

Coroll. 2.

298. Pro lubitu ergo binae curuae quaecun- que etiam libero manus tractu deſcriptae ad hunc uſum adhiberi poſſunt. Scilicet ſi in vna abſciſſa capiatur $=x+ay$, in altera vero abſciſſa $=x-ay$, ſumma applicatarum ſemper valorem idoneum pro functione z ſuppeditabit.

Scholion 1.

299. Hoc fere primum eſt problema, quod in hoc nouo calculi genere ſoluendum occurrit; perduxerat autem ſolutio generalis problematis de cordis vibrantibus ad hanc ipſam aequationem, quam hic tractauimus. Celeb. *Alembertus*, qui hoc problema primus felici ſucceſſu eſt aggreſſus, methodo ſingulari aequationem integrauit; ſcilicet cum eſſe oporteat $(\frac{d}{dy} \frac{dz}{dx}) = a' (\frac{d}{dx} \frac{dz}{dx})$, poſito $dz = p dx + q dy$, inde que $dp = r dx + s dy$ et $dq = s dx + t dy$, illa aequatio

quatio postulat vt sit $t = aar$. Consideratis porro istis aequationibus

$$\begin{array}{l} dp = rdx + sdy \\ dq = sdx + aady \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} \text{elicitur combinando} \\ adp + dq = ar(dx + ady) + s(ady + dx) \end{array} \right.$$

$$\text{seu } adp + dq = (ar + s)(dx + ady)$$

vnde patet $ar + s$ functioni ipsius $x + ay$ aequari debere ex quo etiam $ap + q$ tali functioni aequatur. Atque quia a aequae negatiue ac positiue accipi potest, habentur duae huiusmodi aequationes:

$$ap + q = 2af'(x + ay) \quad \text{et} \quad q - ap = 2aF'(x - ay)$$

vnde colligitur:

$$q = af'(x + ay) + aF'(x - ay) \quad \text{et}$$

$$p = f'(x + ay) - F'(x - ay)$$

hincque aequatio $dz = pdx + qdy$ sponte integratur, fitque

$$z = f(x + ay) - F(x - ay).$$

Hoc modo sagacissimus Vir integrale completum est adeptus, sed non animaduertit, loco functionum harum introductarum, non solum omnis generis functiones continuas sed etiam omni continuitatis lege destitutas accipi licere.

Scholion 2.

300. Cum plurimum interfit, in hoc nouo calculi genere quam plurimas methodos. persequi, ab aliis solutio nostrae aequationis ita est tentata,

G g 3

vt

vt ponent $(\frac{dz}{dy}) = k(\frac{dz}{dx})$, vnde fit primo $(\frac{d^2z}{dx dy}) = k(\frac{d^2z}{dx^2})$,
 tum vero $(\frac{d^2z}{dy^2}) = k(\frac{d^2z}{dx dy})$ ex quo colligitur
 $(\frac{d^2z}{dy^2}) = k k (\frac{d^2z}{dx^2})$. Euidens ergo est pro nostro
 casu capi debere $kk = aa$ seu $k = \pm a$. Sit ergo
 $k = a$, et ob $(\frac{dz}{dy}) = a(\frac{dz}{dx})$, fit

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}) = (\frac{dz}{dx})(dx + ady)$$

hincque manifestum est fore $z = f:(x + ay)$, et ob a
 ambiguum, quoniam bini valores seorsum satis-
 facientes etiam iuncti satisficient, concluditur ipsa
 solutio inuenta. Hoc etiam modo negotium confici
 potest. Statuatur

$$(\frac{d^2z}{dy^2}) = aa(\frac{d^2z}{dx^2}) = (\frac{d^2v}{dx dy})$$

critque

$$(\frac{dz}{dy}) = (\frac{dv}{dx}) \text{ et } aa(\frac{dz}{dx}) = (\frac{dv}{dy}).$$

Inuentis nunc formulis primi gradus $(\frac{dv}{dx})$ et $(\frac{dv}{dy})$ ob

$$dv = dx(\frac{dv}{dx}) + dy(\frac{dv}{dy}),$$

habebimus has aequationes:

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}) \text{ et}$$

$$dv = dx(\frac{dv}{dx}) + aa dy(\frac{dv}{dy})$$

ex quarum combinatione colligimus:

$$dv + adz = (dx + ady)((\frac{dz}{dx}) + a(\frac{dv}{dy})),$$

hincque

$$v + az = f:(x + ay) \text{ et } v - az = F:(x - ay)$$

ficque

ficque pro z eadem forma exurgit. Methodus vero, quam in solutione sum secutus, ad naturam rei magis videtur accommodata, cum etiam in aliis problematibus magis complicatis insignem utilitatem afferat.

Scholion 3.

301. Nostra autem solutio hoc habet incommodi, quod pro hac aequatione $(\frac{ddz}{dy^2}) + aa(\frac{ddz}{dx^2}) = 0$ ad expressionem imaginariam deducit scilicet:

$$z = f:(x + ay\sqrt{-1}) + F:(x - ay\sqrt{-1})$$

quoties autem functiones f et F sunt continuæ, cuiuscunque demum fuerint indolis, semper earum valores ad hanc formam $P \pm Q\sqrt{-1}$ reduci possunt, unde sequens forma ex illa facile deducenda semper valorem realem exhibebit:

$$z = \frac{1}{2}f:(x + ay\sqrt{-1}) + \frac{1}{2}f:(x - ay\sqrt{-1}) + \frac{1}{2\sqrt{-1}}F:(x + ay\sqrt{-1}) - \frac{1}{2\sqrt{-1}}F:(x - ay\sqrt{-1})$$

pro cuius ad realitatem reductione notasse iuuabit, posito

$$x = s \cos \Phi \text{ et } ay = s \sin \Phi \text{ fore:}$$

$$(x \pm ay\sqrt{-1})^n = s^n (\cos n\Phi \pm \sqrt{-1} \sin n\Phi).$$

Quare quoties functiones propositae per operationes analyticas sunt conflatae, hoc est, continuæ, earum valores realiter per cosinus et sinus angulorum multiploꝝ ipsius Φ exhiberi possunt. Quando autem

autem functiones illae sunt discontinuae, talis reductio neutiquam locum habet, etiamsi certum videatur, etiam tunc formam allatam valorem realem esse adepturam. Quis autem in curua quacunque libero manus ductu descripta applicatas abscissas $x + ay\sqrt{-1}$ et $x - ay\sqrt{-1}$ respondentes animo saltem imaginari, ac summam earum realem assignare valuerit; aut differentiam, quae per $\sqrt{-1}$ diuisa etiam erit realis? Hic ergo haud exiguus defectus calculi cernitur, quem nullo adhuc modo supplere licet; atque ob hunc ipsum defectum huiusmodi solutiones vniuersales plurimum de sua vi perdunt.

Problema 49.

302. Proposita aequatione $(\frac{d^2z}{dy^2}) = PP(\frac{d^2z}{dx^2})$, inquirere, quales functiones ipsarum x et y pro P assumere liceat, vt integratio ope reductionis succedat.

Solutio.

Reductionem hanc ita fieri assumo, vt loco x et y , binae aliae variables t et u introducantur, qua substitutione secundum §. 231. in genere facta prodit haec aequatio:

$$\left. \begin{aligned} & + \left(\frac{dt}{dy} \right) \left(\frac{dz}{dt} \right) + \left(\frac{du}{dy} \right) \left(\frac{dz}{du} \right) + \left(\frac{dt}{dy} \right)^2 \left(\frac{d^2z}{dt^2} \right) + 2 \left(\frac{dt}{dy} \right) \left(\frac{du}{dy} \right) \left(\frac{d^2z}{dt du} \right) + \left(\frac{du}{dy} \right)^2 \left(\frac{d^2z}{du^2} \right) \\ & - PP \left(\frac{dt}{dx} \right) - PP \left(\frac{du}{dx} \right) - PP \left(\frac{dt}{dx} \right)^2 - 2 PP \left(\frac{dt}{dx} \right) \left(\frac{du}{dx} \right) - PP \left(\frac{du}{dx} \right)^2 \end{aligned} \right\} = 0$$

Iam ratio inter binas variables t , u et praecedentes

dentes x, y cuiusmodi statuatur vt binæ formulæ
 $(\frac{d dz}{d t^2})$ et $(\frac{d d z}{d u^2})$ ex calculo egrediantur, id quod
 fiet ponendo

$$(\frac{d t}{d y}) + P(\frac{d t}{d x}) = 0 \text{ et } (\frac{d u}{d y}) - P(\frac{d u}{d x}) = 0.$$

Tum autem erit

$$(\frac{d d t}{d y^2}) = -P(\frac{d d t}{d x d y}) - (\frac{d P}{d y})(\frac{d t}{d x}),$$

at cum sit indidem

$$(\frac{d d t}{d x d y}) = -P(\frac{d d t}{d x^2}) - (\frac{d P}{d x})(\frac{d t}{d x}), \text{ erit}$$

$$(\frac{d d t}{d y^2}) = P P(\frac{d d t}{d x^2}) + P(\frac{d P}{d x})(\frac{d t}{d x}) - (\frac{d P}{d y})(\frac{d t}{d x})$$

similique modo sumendo P negatiue

$$(\frac{d d u}{d y^2}) = P P(\frac{d d u}{d x^2}) + P(\frac{d P}{d x})(\frac{d u}{d x}) + (\frac{d P}{d y})(\frac{d u}{d x}).$$

Quibus substitutis nostra æquatio hanc induet for-
 mam :

$$[P(\frac{d P}{d x}) - (\frac{d P}{d y})](\frac{d t}{d x})(\frac{d z}{d t}) + [P(\frac{d P}{d x}) + (\frac{d P}{d y})](\frac{d u}{d x})(\frac{d z}{d u}) - 4 P P(\frac{d t}{d x})(\frac{d u}{d x})(\frac{d d z}{d t d u}) = 0$$

quæ cum vnicam formulam secundi gradus $(\frac{d d z}{d t d u})$
 contineat integrationem admittit si vel $(\frac{d z}{d t})$ vel $(\frac{d z}{d u})$
 e calculo excefferit. Ponamus ergo insuper

$$P(\frac{d P}{d x}) - (\frac{d P}{d y}) = 0,$$

qua æquatione indoles quaesitæ functionis P defi-
 nitur; quo factò æquatio integranda per $2 P(\frac{d u}{d x})$
 diuisa erit

$$(\frac{d P}{d x})(\frac{d z}{d u}) - 2 P(\frac{d t}{d x})(\frac{d d z}{d t d u}) = 0$$

Vol. III.

H h

cuius

cuius integraleposito $(\frac{dz}{dz}) = v$, fit

$$2lv = \int \frac{dt(\frac{dx}{dx})}{P(\frac{dx}{dx})} = l(\frac{dz}{dz}).$$

Verum prius ipsam functionem P per x et y definiiri oportet. Cum fit $(\frac{dx}{dx}) = P(\frac{dx}{dx})$ erit

$$dP = dx(\frac{dx}{dx}) + P dy(\frac{dx}{dx}),$$

hincque ponendo breuitatis ergo $(\frac{dx}{dx}) = p$, fit

$$dx = \frac{dx}{p} - P dy, \text{ atque}$$

$$x = -Py + \int dP(y + \frac{1}{p}).$$

Statuatur ergo $y + \frac{1}{p} = f:P$, ac reperitur

$$x + Py = f:P \text{ et } p = (\frac{dx}{dx}) = \frac{f}{f:P - y},$$

ac $(\frac{dx}{dy}) = \frac{f}{f:P - y}$ unde ratio determinationis quantitatis P per x et y definitur. Pro nouis autem variabilibus t et u, ob $(\frac{dt}{dx}) = -P(\frac{dt}{dx})$ erit

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dx - Pdy) \text{ et ob } x = -Py + f:P \text{ fit}$$

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dPf:P - 2Pdy - ydP) = P^2(\frac{dt}{dx})(\frac{dx}{dx})f':P - 2dy\sqrt{P} - \frac{ydx}{\sqrt{P}}$$

cuius postremae formulae cum integrale fit

$$\int \frac{dx}{\sqrt{P}} f':P - 2y\sqrt{P} \text{ erit}$$

$$t = F: (\int \frac{dx}{\sqrt{P}} f':P - 2y\sqrt{P}).$$

Deinde ob $(\frac{du}{dy}) = P(\frac{du}{dx})$ habetur

$$du = (\frac{du}{dx})(dx + Pdy) = (\frac{du}{dx})(dPf':P - ydP),$$

ideoque

ideoque

$$du = \left(\frac{dz}{dx}\right) (f' : P - y) dP;$$

quare u acquabitur functioni ipsius P . In hoc autem negotio functiones quascunque accipere licet, quia sequente demum integratione vniuersalitas solutionis obtinetur. Quare ponamus:

$$t = f \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - 2y \sqrt{P} \text{ et } u = P \text{ existente}$$

$$x + Py = f : P.$$

Denique ad ipsum integrale inueniendum, quia est

$$2 I \left(\frac{dz}{u}\right) = f \frac{dt \left(\frac{dP}{dx}\right)}{P \left(\frac{dt}{dx}\right)}$$

in qua integratione u seu P sumitur constans, per superiora est

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = dP f' : P - 2P dy - y dP = -2P dy$$

ob P constans, et $\left(\frac{dP}{dx}\right) = \frac{1}{f' : P - y}$, vnde fit

$$2 I \left(\frac{dz}{dP}\right) = f \frac{1}{f' : P - y} dy = 2 I (f' : P - y) + 2 I F : P \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dz}{dP}\right) = (f' : P - y) F : P,$$

hincque porro

$$z = f dP (f' : P - y) F : P$$

sumendo hic t constans. Cum igitur sit

$$y = + \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - \frac{t}{2\sqrt{P}}$$

H h 2

ideoque

ideoque

$$f': P - y = f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P + \frac{1}{\sqrt{P}},$$

vnde conficitur

$$z = \int dP (f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P) F: P + (\frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - y \sqrt{P}) \int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P \\ + \Phi: (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P})$$

quae expressio duas continet functiones arbitrarias F et Φ .

Coroll. 1.

303. Primum huius formae membrum ita transformari potest:

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} (\sqrt{P} \cdot f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P) F: P, \text{ at}$$

$$\sqrt{P} \cdot f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P = \int dP \sqrt{P} \cdot f'': P,$$

vnde primum membrum erit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P \cdot \int dP \sqrt{P} \cdot f'': P.$$

Coroll. 2.

304. Cum autem hoc primum membrum sit functio indefinita ipsius P si ea indicetur per $\Pi: P$, erit

$$\frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \frac{dP n': P}{\int dP \sqrt{P} \cdot j''': P},$$

vnde forma integralis fit

$$z = \Pi: P + \Phi: (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P}) + (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P}) \\ \int \frac{dP n': P}{\int dP \sqrt{P} \cdot j''': P}.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

305. Solutio magis particularis nascitur sumendo $P = 0$ hincque z aequabitur functioni cuiunque quantitatis $f \frac{dP}{\sqrt{P}} : P - 2 \sqrt{P}$, quae ob $x + Py = f : P$ per x et y exhiberi censenda est.

Schölion.

306. Quanquam hic eadem methodo sum vsus atque in problemate praecedente, tamen quod mirum videatur, casus praecedentis problematis quo erat $P = a$ in hac solutione non continetur. Ratio huius paradoxi in resolutione aequationis $(\frac{dP}{a^2}) = P(\frac{dP}{a^2})$ est sita cui manifesto satisfacit valor $P = a$, etiam si in forma inde deriuata $x + Py = f : P$ non contineatur. Hic scilicet simile quiddam vsu venit, quod iam supra obseruauimus, saepe aequationi differentiali valorem quendam satisfacere posse, qui in integrali non contineatur, veluti aequationi $dy \sqrt{a-x} = dx$ satisfacere videmus valorem $x = a$, quem tamen integralis $y = C - 2\sqrt{a-x}$ excludit. Quare etiam nostro casu valor $P = a$ peculiarem euolutionem postulat in priore problemate peractam de reliquis, vbi pro $f : P$ certa quaedam functio ipsius P assumitur exempla quaedam euoluamus.

Exemplum I.

307. Sumto $f:P=0$, et fit $P=-\frac{x}{y}$, integrale completum huius aequationis

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{xx}{yy} \left(\frac{ddz}{dx^2}\right)$$

inuestigare.

Cum sit $f':P=0$, solutio inuenta ob $f\frac{d^2P}{dy^2} f':P=C$ praebet

$$z = -\frac{C}{2} f\frac{d^2P}{dy^2} F:P + \left(\frac{1}{2}C - y\sqrt{P}\right) f\frac{d^2P}{dy^2} F:P + \Phi : (C - 2y\sqrt{P}).$$

Statuatur $f\frac{d^2P}{dy^2} F:P = \Pi : P$ prodibitque:

$$z = -y\sqrt{P} \cdot \Pi : P + \Phi : y\sqrt{P}.$$

Restituatur pro P valor $-\frac{x}{y}$, et ob $y\sqrt{P} = \sqrt{-xy}$, imaginarium $\sqrt{-x}$ in functiones inuoluendo erit:

$$z = \sqrt{xy} \cdot \Pi : \frac{x}{y} + \Phi : \sqrt{xy}$$

quae forma facile in hanc transfunditur:

$$z = x\Gamma : \frac{x}{y} + \Theta : xy$$

vbi $x\Gamma : \frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque homogencam vnius dimensionis ipsarum x et y . Resolutio autem instituetur loco x et y has nouas variables t et u introducendo vt fit $t = C - 2\sqrt{-xy}$ et $u = -\frac{x}{y}$ vel etiam simplicius $t = 2\sqrt{xy}$ et $u = \frac{x}{y}$, vnde fit:

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = \frac{\sqrt{y}}{\sqrt{x}}; \left(\frac{dt}{dy}\right) = -\frac{\sqrt{x}}{\sqrt{y}}; \left(\frac{d^2t}{dx^2}\right) = -\frac{\sqrt{y}}{2x\sqrt{x}}; \left(\frac{d^2t}{dy^2}\right) = \frac{\sqrt{x}}{2y\sqrt{y}}.$$

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = \frac{1}{y}; \left(\frac{du}{dy}\right) = -\frac{x}{y^2}; \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) = 0; \left(\frac{d^2u}{dy^2}\right) = \frac{2x}{y^3}.$$

et

et ob $PP = \frac{x^2}{y^2}$ aequatio proposita hanc induit formam:

$$0 \left(\frac{dx}{dt} \right) + \frac{x^2}{y^2} \left(\frac{dx}{du} \right) - \frac{x^2 \sqrt{x}}{y^2 \sqrt{y}} \left(\frac{d^2 x}{dt du} \right) = 0.$$

Nunc cum sit

$$tuu = 4xx, \text{ et } x = t\sqrt{u},$$

atque $y = \frac{t}{\sqrt{u}}$, habebimus:

$$\frac{tuu}{tt} \left(\frac{dx}{du} \right) - \frac{tuu}{t} \left(\frac{d^2 dx}{dt du} \right) = 0 \text{ seu } \left(\frac{dx}{du} \right) = t \left(\frac{d^2 dx}{dt du} \right).$$

Fiat $\left(\frac{dx}{du} \right) = v$, vt sit $v = t \left(\frac{dv}{dt} \right)$ et sumto n constante $\frac{dt}{t} = \frac{dv}{v}$, ergo $v = \left(\frac{dx}{du} \right) = t f' : u$. Sit iam t constans fietque

$$z = t f' : u + F : t = 2 \sqrt{xy} f' : \frac{x}{y} + F : \sqrt{xy}$$

vt ante.

Corollarium.

308. Quemadmodum autem expressio inuenta $z = x\Gamma' : \frac{x}{y} + \Theta : xy$ satisfaciat, differentialibus rite sumtis percipietur:

$$\left(\frac{dz}{dx} \right) = \Gamma' : \frac{x}{y} + \frac{x}{y} F' : \frac{x}{y} + y \Theta' : xy; \left(\frac{dz}{dy} \right) = \frac{-xx}{yy} \Gamma' : \frac{x}{y} + x \Theta' : xy$$

vnde porro fit:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \frac{x}{y} \Gamma'' : \frac{x}{y} + \frac{x}{yy} \Gamma'' : \frac{x}{y} + yy \Theta'' : xy \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = \frac{-xx}{y^2} \Gamma'' : \frac{x}{y} + \frac{x^2}{y^2} \Gamma'' : \frac{x}{y} + xx \Theta'' : xy.$$

Exem-

Exemplum 2.

309. Sumto $f:P = \frac{P^2}{y^2}$, et fit

$$PP = 2aPy + 2ax \text{ et } P = ay + \sqrt{(aayy + 2ax)},$$

huius aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = (2aayy + 2ax + 2ay\sqrt{(aayy + 2ax)})\left(\frac{d^2dx}{dx^2}\right)$$

integrale completum inuestigare.

Cum fit $f:P = \frac{P^2}{y^2}$ erit

$$f':P = \frac{P}{y}, \text{ et } \int \frac{d^2P}{y^2} f':P = \int \frac{d^2P}{y^2} P \vee P = \frac{2}{y^2} P \vee P,$$

unde forma generalis supra inuenta abit in

$$z = \int dP \cdot \frac{2P}{y^2} F:P + \left(\frac{P \vee P}{y^2} - y \vee P\right) \int \frac{d^2P}{y^2} F:P + \Phi:\left(\frac{2}{y^2} P \vee P - 2y \vee P\right)$$

statuatur $\int \frac{d^2P}{y^2} F:P = \Pi:P$ erit

$$dP \cdot F:P = dP \vee P \cdot \Pi'P$$

atque

$$z = \frac{2}{y^2} \int P^2 dP \cdot \Pi:P + \left(\frac{P \vee P}{y^2} - y \vee P\right) \Pi:P + \Phi:\left(\frac{P \vee P}{y^2} - y \vee P\right).$$

Est autem

$$\frac{P}{y^2} - y = \frac{2}{y^2}y + \frac{1}{y}\sqrt{(yy + \frac{x}{a})};$$

quarum formularum euolutio deducit ad expressiones nimis perplexas. At substitutiones ad scopum perducentes sunt

$$t = \frac{2}{y^2} P \vee P - 2y \vee P \text{ et } u = P.$$

Corol-

Corollarium.

310. Si pro solutione magis restricta ponatur

$$\Pi: P = P^{n-\frac{1}{2}} \text{ erit}$$

$$\Pi': P = (n-\frac{1}{2})P^{n-\frac{3}{2}},$$

hincque colligitur

$$z = \frac{n}{(n+\frac{1}{2})^2} P^{n+\frac{1}{2}} - P^n y + \Phi: \left(\frac{P \sqrt{P}}{2} - y \sqrt{P} \right)$$

sit $n=1$ et functio Φ evanescat erit

$$z = \frac{1}{2} PP - Py = x$$

at casus $n=2$ dat

$$z = \frac{2}{3} P^2 - P^2 y = \frac{2}{3} axy + \frac{2}{3} P(2x + ayy), \text{ seu}$$

$$z = aay^2 + 3axy + (ayy + 2x)\sqrt{aayy + 2ax}.$$

Scholion.

311. Forma integralis inuenta sequenti modo simplicior effici potest: Ponatur

$$f \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \Pi: P \text{ erit}$$

$$F: P = \sqrt{P} \Pi': P$$

eritque omittendo postremum membrum

$$\Phi \left(f \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right)$$

Vol. III.

I i

quod

quod nulla reductione indiget

$$z = \int dP (\sqrt{P} \cdot f' : P - \frac{1}{2} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P) P' : P + \frac{1}{2} \Pi : P \cdot \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P$$

$$\text{at } \frac{1}{2} \Pi : P \cdot \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P = \int (\frac{1}{2} dP \Pi' : P \cdot \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P + \frac{1}{2} \frac{dP}{\sqrt{P}} \Pi : P \cdot f' : P)$$

vnde fit

$$z = \int \Pi' : P \cdot dP \sqrt{P} f' : P + \frac{1}{2} \int \Pi : P \cdot \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P.$$

Porro est

$$\int dP \cdot \Pi' : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P = \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P - \int \Pi : P \cdot (\frac{dP}{2\sqrt{P}} f' : P + dP \sqrt{P} f'' : P)$$

ideoque

$$z = \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P - \int dP \cdot \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f'' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P$$

statuatur porro

$$\int dP \cdot \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f'' : P = \Theta : P. \text{ crit}$$

$$\Pi : P = \frac{\Theta' : P}{\sqrt{P} \cdot f'' : P} \text{ et}$$

$$z = \frac{\Theta' : P}{\sqrt{P} \cdot f'' : P} (f' : P - y) - \Theta : P + \Theta (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - 2y \sqrt{P})$$

quae forma sine dubio multo est simplicior quam primo inuenta.

Problema 50.

312. Proposita aequatione

$$(\frac{d^2 dx}{dy^2}) - PP(\frac{d^2 dx}{dx^2}) + Q(\frac{dx}{dy}) + R(\frac{dx}{dx}) = 0$$

inuenire casus quantitatum P, Q, R, quibus integratio ope reductionis ante adhibitae succedit.

Solutio.

Solutio.

Introducitis binis novis variabilibus t et u , habebimus :

$$\begin{aligned} 0 &= \left(\frac{d^2t}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2\left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{ddz}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2\left(\frac{ddz}{du^2}\right) \\ &- PP\left(\frac{d^2t}{dy^2}\right) - PP\left(\frac{ddu}{dy^2}\right) - PP\left(\frac{dt}{dy}\right)^2 - 2PP\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right) - PP\left(\frac{du}{dy}\right)^2 \\ &+ Q\left(\frac{dt}{dy}\right) + Q\left(\frac{du}{dy}\right) \\ &+ R\left(\frac{dt}{dx}\right) + R\left(\frac{du}{dx}\right). \end{aligned}$$

Statuamus ergo ut ante

$$\left(\frac{dt}{dy}\right) = P\left(\frac{dt}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{du}{dy}\right) = -P\left(\frac{du}{dx}\right)$$

vnde fit

$$\left(\frac{d^2t}{dx dy}\right) = P\left(\frac{d^2t}{dx^2}\right) + \left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dx}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2u}{dy^2}\right) = PP\left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) + P\left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) + \left(\frac{dP}{dy}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)$$

atque

$$\left(\frac{ddu}{dy^2}\right) = PP\left(\frac{ddu}{dx^2}\right) + P\left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)$$

et aequatio resoluenda erit :

$$\begin{aligned} 0 &= \left(P\left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dP}{dy}\right) + PQ + R\right)\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) - 4PP\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{ddz}{dt du}\right) \\ &+ \left(P\left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right) - PQ + R\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) \end{aligned}$$

Iam evidens est integrationem in finitum posse, si alterutra formula $\left(\frac{dz}{dt}\right)$ vel $\left(\frac{dz}{du}\right)$ ex calculo abeat.

Ponamus ergo effe

$$P\left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right) - PQ + R = 0 \text{ feu}$$

$$R = PQ + \left(\frac{dP}{dy}\right) - P\left(\frac{dP}{dx}\right)$$

I i 2

et

et aequatio resultans per $(\frac{dt}{dx})$ diuisa fit

$$0 = 2(PQ + (\frac{dP}{dy})(\frac{dz}{dt}) - 4PP(\frac{du}{dx})(\frac{d^2z}{dt^2})).$$

Fiat $(\frac{dz}{dt}) = v$, erit

$$(PQ + (\frac{dP}{dy})v - 2PP(\frac{du}{dx})(\frac{dv}{dt})) = 0$$

sumatur t constans, vt fiat

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy})du)}{2PP(\frac{du}{dx})}$$

vbi necesse est, vt quantitates P , Q , $(\frac{dP}{dy})$ et $(\frac{du}{dx})$ per nouas variables t et u exprimantur. Has ergo primum definiiri conuenit. Cum fit

$$(\frac{dt}{dy}) = P(\frac{dt}{dx}) \text{ et } (\frac{du}{dy}) = -P(\frac{du}{dx})$$

erit

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dx + Pdy) \text{ et } du = (\frac{du}{dx})(dx - Pdy)$$

sunt ergo $(\frac{dt}{dx})$ et $(\frac{du}{dx})$ factores integrabiles reddentes formulas $dx + Pdy$ et $dx - Pdy$, non enim opus est vt hinc valores t et u generalissime definiantur. Sint p et q tales multiplicatores, per x et y dati eritique

$$t = fp(dx + Pdy) \text{ et } u = fq(dx - Pdy)$$

vnde superior integratio fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy})du)}{2PPq}$$

in

in qua integratione quantitas $t = fp(dx + Pdy)$ constans est spectanda. Seu ob $du = q(dx - Pdy)$ erit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy}))(dx - Pdy)}{2PP}$$

Verum ob $dt = 0$ est $dx = -Pdy$, ita vt prodeat

$$\frac{dv}{v} = -\frac{dy}{P}(PQ + (\frac{dP}{dy}))$$

vbi ob t constans, et datum per x et y , valor ipsius x per y et t expressus substitui potest, vt sola y variabilis insit et inuento integrali

$$-f \frac{dy}{P}(PQ + (\frac{dP}{dy})) = lV$$

erit $v = Vf: t = (\frac{dx}{dt})$.

Nunc ponatur u constans erit

$$z = fV dtf: t + F: u.$$

Conditio autem sub qua haec integratio locum habet, postulat vt sit

$$R = PQ + (\frac{dP}{dy}) - P(\frac{dP}{dx}).$$

COROLL. I.

313. Eodem modo aequatio proposita resolutionem admittet, si fuerit

$$R = -PQ - (\frac{dP}{dy}) - P(\frac{dP}{dx});$$

manetque vt ante

$$t = fp(dx + Pdy) \text{ et } u = fq(dx - Pdy).$$

li 3

Tum

Tum vero fit:

$$0 = -(PQ + (\frac{dP}{dy})(\frac{dz}{du}) - 2PP(\frac{dt}{dx})(\frac{ddz}{dt du}))$$

quae posito $(\frac{dz}{du}) = v$, sumtoque u constante dat

$$\frac{dv}{v} = \frac{-(PQ + (\frac{dP}{dy}))dt}{2PP(\frac{dt}{dx})} = \frac{-(PQ + (\frac{dP}{dy}))(dx + Pdy)}{2PP}$$

Coroll. 2.

314. Si porro habita ratione, quod

$$u = fq(dx - Pdy)$$

fit constans et $dx = Pdy$, ponatur

$$f - \frac{dy(PQ + (\frac{dP}{dy}))}{P} = IV, \text{ erit}$$

$$v = Vf: u = (\frac{dz}{du}),$$

unde tandem sumendo iam

$$t = fp(dx + Pdy),$$

colligitur:

$$z = fVduf: u + F: t.$$

Exemplum 1.

315. Si sumatur $P = a$, et $R = aQ$, quaecunque fuerit Q functio issarum x et y , integrare aequationem:

$$(\frac{ddz}{dy^2}) - 2a(\frac{ddz}{dx^2}) + Q(\frac{dz}{dy}) + aQ(\frac{dz}{dx}) = 0.$$

Cum

Cum hic fit $P=a$, erit $p=1$; $q=1$ et
 $t=x+ay$ atque $u=x-ay$ unde posito $(\frac{dz}{dt})=v$ fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{a Q du}{1 a a} = \frac{Q du}{1 a}.$$

Quoniam igitur est

$$x = \frac{t+u}{2} \text{ et } y = \frac{t-u}{2a},$$

his valoribus substitutis fit Q functio ipsarum t et u ,
 ac spectata t vt constante erit

$$Iv = \frac{1}{1 a} \int Q du + I f: t \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = e^{\frac{1}{1 a} \int Q du} f: t$$

et sumta iam u constante

$$z = f e^{\frac{1}{1 a} \int Q du} dt f: t + F: u.$$

Coroll. 1.

316. Si Q fit constans $= 2ab$ aequationis
 huius:

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) - a a \left(\frac{d dz}{d x^2}\right) + 2 a b \left(\frac{d z}{d y}\right) + 2 a a b \left(\frac{d z}{d x}\right) = 0.$$

integrale erit:

$$z = e^{b y} f: t + F: u = e^{b(x-ay)} f: (x+ay) + F: (x-ay)$$

sive

$$z = e^{b(x-ay)} (f: (x+ay) + F: (x-ay)).$$

Coroll. 2.

COROLL. 2.

317. Si $Q = \frac{a}{x}$ huius aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - aa\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{a}{x}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{aa}{x}\left(\frac{dz}{ax}\right) = 0$$

integrale ob

$$\int Q du = \int \frac{a du}{x} = \int \frac{a du}{t+u} = 2al(t+u) \text{ erit}$$

$$z = \int (t+u) dt f : t + F : u = \int t dt f : t + u \int dt f : t + F : u.$$

Vel fit $f : t = \Pi'' : t$ erit

$$\int t dt f : t = \Pi' : t \text{ et}$$

$$\int t dt f : t = \int t d. \Pi' : t = t \Pi' : t - \int d. t. \Pi' : t = t \Pi' : t - \Pi : t$$

ergo

$$z = (t+u) \Pi' : t - \Pi : t + F : u \text{ feu}$$

$$z = 2x \Pi' : (x+ay) - \Pi : (x+ay) + F : (x-ay).$$

EXEMPLUM 2.

318. Sit $P = \frac{x}{y}$, et $R = \frac{-x}{y} Q + \frac{x}{y^2} - \frac{x}{y^2} = \frac{-x}{y} Q$,
sumaturque $Q = \frac{1}{x}$ vt fit $R = \frac{-1}{y}$, et haec aequatio
integrari debeat

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - \frac{x}{y^2}\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{1}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) - \frac{1}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0.$$

Cum ergo fit

$$t = \int p(dx + \frac{x dy}{y}), \text{ et } u = \int q(dx - \frac{x dy}{y})$$

sumatur $p = y$ et $q = \frac{1}{y}$ vt fiat $t = xy$ et $u = \frac{x}{y}$:

Posito

Posito nunc $(\frac{dx}{du}) = v$ sumtoque u constante ex
Coroll. 1. fit:

$$\frac{dv}{v} = \frac{-(\frac{1}{y} - \frac{x}{y^2})dt}{\frac{1}{y^2}xy} = \frac{-(y-x)dt}{2xy}$$

Est vero $tu = xx$ hincque $x = \sqrt{tu}$ et $y = \sqrt{\frac{t}{u}}$,
atque $2xy = 2t\sqrt{tu}$ unde fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(\sqrt{tu} - \sqrt{\frac{t}{u}})dt}{2t\sqrt{tu}} = \frac{dt}{2t} - \frac{dt}{2tu}$$

et ob u constans

$$lv = \frac{1}{2}lt - \frac{1}{2u}lt, \text{ ergo}$$

$$(\frac{dx}{du}) = t^{\frac{1}{2}} - \frac{1}{2u}f:u.$$

Quare sumto iam t constante erit

$$z = t^{\frac{1}{2}} \int t^{-\frac{1}{2u}} du f:u + F:t.$$

Vel ponatur $-\frac{1}{2u} = s$, vt fit $s = -\frac{y}{2x}$, eritque

$$z = t^{\frac{1}{2}} \int t^s ds f:s + F:t.$$

In hac integratione $\int t^s ds f:s$ sola s est variabilis,
ac demum integrali sumto restitui debet $t = xy$ et
 $s = -\frac{y}{2x}$. Ceterum patet functionem quamcumque
ipfius xy particulariter satisfacere.

Problema 51.

319. Proposita aequatione generali

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - 2P\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + (PP - QQ)\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + R\left(\frac{dz}{dy}\right) \\ + S\left(\frac{dz}{dx}\right) + Tz + V = 0$$

inuenire conditiones quantitatum P , Q , R , S , T ,
vt integratio ope reductionis adhibitae succedat.

Solutio.

Facta eadem substitutione introducendis binis
nouis variabilibus t et u , aequatio nostra sequentem
induct formam :

$$\left. \begin{aligned} V + Tz + \left(\frac{d^2t}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) &+ \left(\frac{ddu}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) &+ \left(\frac{dt}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) &+ 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) &+ \left(\frac{du}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) \\ - 2P\left(\frac{d^2t}{dx dy}\right) &- 2P\left(\frac{ddu}{dx dy}\right) &- 2P\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dy}\right) &- 2P\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dy}\right) &- 2P\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{du}{dy}\right) \\ + (PP - QQ)\left(\frac{d^2t}{dx^2}\right) &+ (PP - QQ)\left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) &+ (PP - QQ)\left(\frac{dt}{dx}\right)^2 &- 2P\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dy}\right) &+ (PP - QQ)\left(\frac{du}{dx}\right)^2 \\ + R\left(\frac{dt}{dy}\right) &+ R\left(\frac{du}{dy}\right) &&+ 2(PP - QQ)\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) & \\ + S\left(\frac{dt}{dx}\right) &+ S\left(\frac{du}{dx}\right) &&& \end{aligned} \right\} = 0$$

Determinentur iam hae duae nouae variables t et u
ita per x et y , vt formulae $\left(\frac{d^2t}{dy^2}\right)$ et $\left(\frac{d^2u}{du^2}\right)$ eua-
nescant: debeatque esse

$$\left(\frac{dt}{dy}\right) = (P + Q)\left(\frac{dt}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{du}{dy}\right) = (P - Q)\left(\frac{du}{dx}\right),$$

vnde patet has variables sequenti modo determi-
nari :

$$t = \int p(dx + (P + Q)dy) \text{ et } u = \int q(dx + (P - Q)dy)$$

sumendo

quae si porro breuitatis gratia ponatur

$$\frac{M}{+QQq} = K \text{ et } \frac{N}{+QQp} = L$$

duplici casu integrationem admittit: altero si fuerit

$$-\frac{T}{+QQpq} = +KL - \left(\frac{dL}{dx}\right) \text{ seu } T = +QQpq \left(\frac{dL}{dx}\right) - \frac{MN}{+QQ}$$

altero vero si fuerit

$$-\frac{T}{+QQpq} = KL - \left(\frac{dK}{dy}\right) \text{ seu } T = +QQpq \left(\frac{dK}{dy}\right) - \frac{MN}{+QQ}$$

Quoniam vero K et L per x et y dantur, formulae illae $\left(\frac{dK}{dx}\right)$ et $\left(\frac{dL}{dy}\right)$ ita reduci possunt ut sit

$$\left(\frac{dK}{dx}\right) = \frac{Q-p}{+QQp} \left(\frac{dK}{dx}\right) + \frac{1}{+QQp} \left(\frac{dK}{dy}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dL}{dy}\right) = \frac{P+Q}{+QQp} \left(\frac{dL}{dy}\right) - \frac{1}{+QQq} \left(\frac{dL}{dx}\right)$$

Quemadmodum autem ipsa integralia his casibus inueniri debeant, id quidem supra est declaratum: vnde superfluum foret calculos illos taediosos hic repetere: quouis enim casu oblato solutio inde peti poterit.

Scholion I.

220. Quod ad hanc reductionem formularum attinet, ea sequenti modo instituitur: Cum sit in genere

$$dz = dx \left(\frac{dz}{dx}\right) + dy \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

ex formulis

$$dt = p dx + p(P+Q) dy \text{ et } du = q dx + q(P-Q) dy$$

$$\text{erit } q dt - p du = 2pqQ dy \text{ seu } dy = \frac{q dt - p du}{+2pqQ}$$

$$\text{et } q(P-Q) dt - p(P+Q) du = -2Qpq dx$$

$$\text{seu } dx = \frac{q(P-Q) dt - p(P+Q) du}{+2Qpq}$$

Quibus

Quibus valoribus substitutis obtinebitur:

$$dz = \left(\frac{P+Q}{sQq} du - \frac{P-Q}{sQp} dt \right) \left(\frac{dz}{dx} \right) + \left(\frac{dt}{sQp} - \frac{du}{sQq} \right) \left(\frac{dz}{dy} \right)$$

ita vt dz per differentialia dt et du exprimatur.

Posito ergo u constante et $du = 0$ erit

$$\left(\frac{dz}{dt} \right) = \frac{Q-P}{sQp} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{1}{sQp} \left(\frac{dz}{dy} \right)$$

at posito t constante et $dt = 0$ erit

$$\left(\frac{dz}{du} \right) = \frac{P+Q}{sQq} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{1}{sQq} \left(\frac{dz}{dy} \right).$$

Scholion 2.

321. Methodus igitur hoc capite tradita in hoc consistit vt huiusmodi aequationes ope introductionis binarum nouarum variabilium t et u ad hanc formam reducantur:

$$\left(\frac{d dz}{dt du} \right) + P \left(\frac{dz}{dt} \right) + Q \left(\frac{dz}{du} \right) + Rz + S = 0$$

de qua in praecedente capite vidimus, quibusnam casibus ea integrari queat: Iisdem igitur quoque casibus omnes aequationes, quae ad talem formam se reduci patiuntur, integrationem admittent. Est vero eiusdem formae casus quidam maxime singularis, cuius integratio absolui potest, vnde denuo infinita multitudo aliarum aequationum, quae quidem eo reduci queant, oritur integrationem pariter admittentium. Quem propterea casum sequenti capite diligentius euoluamus.

CAPVT IV.

 ALIA METHODVS PECV-
 LIARIS HVIVSMODI AEQVATIONES
 INTEGRANDI.

Problema 52.

322.

Si aequatio proposita hanc habuerit formam :

$$(x+y)^n \left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) + m(x+y) \left(\frac{dz}{dx} \right) + n(x+y) \left(\frac{dz}{dy} \right) + nz = 0$$

eius integrale completum inuestigare.

Solutio.

Cum hic binæ variabiles x et y aequaliter in-
sint ponatur primo

$$z = A(x+y)^\lambda f : x + B(x+y)^{\lambda+1} f' : x + C(x+y)^{\lambda+2} f'' : x + D(x+y)^{\lambda+3} f''' : x \text{ etc.}$$

vbi pro faciliori substitutione notetur , posito
 $v = (x+y)^\mu F : x$ fore

$$\left(\frac{dv}{dx} \right) = \mu (x+y)^{\mu-1} F : x + (x+y)^\mu F' : x$$

$$\left(\frac{dv}{dy} \right) = \mu (x+y)^{\mu-1} F : x \text{ et}$$

$$\left(\frac{ddv}{dx dy} \right) = \mu (\mu - 1) (x+y)^{\mu-2} F : x + \mu (x+y)^{\mu-1} F' : x.$$

Facta

Facta ergo substitutione obtinebimus hanc aequationem

$$\begin{aligned} 0 = nA(x+y)^\lambda f: x + nB(x+y)^{\lambda+1} f': x + nC(x+y)^{\lambda+2} f'': x + \text{etc} \\ + 2m\lambda A \quad + mA \quad + mB \\ + \lambda(\lambda-1)A \quad + 2m(\lambda+1)B \quad + 2m(\lambda+2)C \\ + \lambda A \quad + (\lambda+1)B \\ + (\lambda+1)\lambda B \quad + (\lambda+2)(\lambda+1)C \end{aligned}$$

vbi totum negotium ad coefficientium A, B, C, D etc. determinationem reuocatur; facile autem erat praevidere, forma superiori assumpta potestates ipsius $(x+y)$ in singulis membris pares esse prodituras: Fieri igitur necesse est

$$n + 2m\lambda + \lambda\lambda - \lambda = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 2m + \lambda\lambda + \lambda)B + (m + \lambda)A = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 4m + \lambda\lambda + 3\lambda + 2)C + (m + \lambda + 1)B = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 6m + \lambda\lambda + 5\lambda + 6)D + (m + \lambda + 2)C = 0$$

etc.

quae determinationes ope primae $n + 2m\lambda + \lambda\lambda - \lambda = 0$ ita commodius exprimuntur:

$$\begin{aligned} B &= -\frac{(m+\lambda)A}{2(m+\lambda)} \\ C &= -\frac{(m+\lambda+1)B}{2(2m+\lambda+1)} \\ D &= -\frac{(m+\lambda+2)C}{2(2m+\lambda+2)} \\ E &= -\frac{(m+\lambda+3)D}{4(2m+\lambda+3)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} F &= -\frac{(m+\lambda+4)E}{2(2m+\lambda+4)} \\ G &= -\frac{(m+\lambda+5)F}{4(2m+\lambda+5)} \\ H &= -\frac{(m+\lambda+6)G}{7(2m+\lambda+6)} \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

vnde

vnde lex progressionis est manifesta. At pro ex-
ponente λ duplicem eruimus valorem

$$\lambda = \frac{1}{2} - m \pm \sqrt{\frac{1}{4} - m - n + mm}$$

quorum vtrumque aequae pro λ accipere licet. Hic
autem praecipue notandi sunt casus, quibus series
assumpta abrumpitur, quod fit, quoties $m + \lambda + i = 0$
denotante i numerum quemcunque integrum posi-
tium cyphra non exclusa. Hoc ergo euenit quo-
ties fuerit

$$\frac{1}{2} + i \pm \sqrt{\frac{1}{4} - m - n + mm} = 0$$

id quod fieri nequit nisi $\frac{1}{4} - m - n + mm$ fuerit qua-
dratum. Inuenta autem huiusmodi serie siue finita
siue in infinitum excurrente, alia similis pro fun-
ctionibus ipsius y reperitur, vnde valor ipsius z ita
reperietur expressus

$$\begin{aligned} z = & A(x+y)^\lambda (f : x + F : y) + B(x+y)^{\lambda+1} (f' : x + F' : y) \\ & + C(x+y)^{\lambda+2} (f'' : x + F'' : y) + D(x+y)^{\lambda+3} (f''' : x + F''' : y) \\ & + E(x+y)^{\lambda+4} (f^{IV} : x + F^{IV} : y) + F(x+y)^{\lambda+5} (f^V : x + F^V : y) \\ & \text{etc.} \end{aligned}$$

vbi cum binae functiones arbitrariae adsint, id cer-
tum est signum, hanc formam esse integrale com-
pletum aequationis propositae.

COROLL. I.

323. Si fuerit $\lambda = -m$, hoc est $n - mm + m = 0$
seu $n = mm - m$, integrale ex vnico membro con-
stabit

stabit ob $B=0$, eritque integrale

$$z = A(x+y)^{-m}(f:x+F:y).$$

Coroll. 2.

324. Integrale autem duo membra continebit, si $\lambda = -m-1$ vel $n = mm-m-2 = (m+1)(m-2)$; tum erit $B = -\frac{1}{2}A$ et integrale erit

$$z = (x+y)^{-m-1}(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)^{-m}(f':x+F'y).$$

Coroll. 3.

325. Integrale tribus terminis constabit, si $\lambda = -m-2$ vel $n = (m+2)(m-3)$; tum erit

$$B = -\frac{1}{2}A; \text{ et } C = -\frac{1}{6}B = +\frac{1}{12}A;$$

integrale vero

$$z = (x+y)^{-m-2}(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)^{-m-1}(f':x+F'y) \\ + \frac{1}{12}(x+y)^{-m}(f'':x+F''y).$$

Coroll. 4.

326. Ex quatuor autem membris integrale constabit, si fuerit $\lambda = -m-3$, seu $n = (m+3)(m-4)$; tum autem erit

$$B = -\frac{1}{2}A; C = -\frac{1}{2}B = +\frac{1}{4}A; D = -\frac{1}{12}C = -\frac{1}{12}A \\ \text{et integrale:}$$

$$z = (x+y)^{-m-3}(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)^{-m-2}(f':x+F'y) \\ + \frac{1}{4}(x+y)^{-m-1}(f'':x+F''y) - \frac{1}{12}(x+y)^{-m}(f''':x+F'''y).$$

Vol. III.

L 1

Scho-

Scholion.

327. Quod si in genere ponamus $\lambda + m = -i$ erit $n = (m+i)(m-i-1)$, tum vero

$$B = -\frac{1}{2}A; C = -\frac{(i-1)B}{2(i-1-i)}; D = -\frac{(i-2)C}{2(i-2-i)}; E = -\frac{(i-3)D}{2(i-3-i)}$$

unde fit omnes ad primum reducendo:

$$B = -\frac{1}{2}A; C = \frac{(i-1)}{2 \cdot 2(i-1-i)}A; D = \frac{-(i-2)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)}A;$$

$$E = \frac{-(i-3)(i-2)(i-1)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)(i-2-i)}A; F = \frac{-(i-4)(i-3)(i-2)(i-1)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)(i-2-i)}A \text{ etc.}$$

qui ita se habent

	A	B	C	D	E	F
$i = 1$	1	$-\frac{1}{2}$	0	0	0	0
$i = 2$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{12}$	0	0	0
$i = 3$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{2}{85}$	$-\frac{1}{720}$	0	0
$i = 4$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{38}$	$-\frac{2}{7 \cdot 24}$	$\frac{2 \cdot 1}{96 \cdot 7 \cdot 5}$	0
$i = 5$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{4}{38}$	$-\frac{1}{9 \cdot 24}$	$\frac{1 \cdot 2}{96 \cdot 9 \cdot 7}$	$\frac{2 \cdot 1}{960 \cdot 9 \cdot 7}$
$i = 6$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{4}{34}$	$-\frac{4}{11 \cdot 24}$	$\frac{4 \cdot 1}{96 \cdot 11 \cdot 9}$	$\frac{1 \cdot 2}{960 \cdot 11 \cdot 9}$

Ita huius aequationis:

$$\left(\frac{dx}{dy}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \frac{(m+i)(m-i-1)}{(x+y)^2} z = 0$$

integrale completum erit:

$$z = + (x+y)^{-m-i} (f: x + F: y)$$

$$- \frac{i}{2} (x+y)^{-m-i+1} (f': x + F': y)$$

$$+ \frac{i(i-1)}{2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)} (x+y)^{-m-i+2} (f'': x + F'': y)$$

$$- \frac{i(i-1)(i-2)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)(i-2-i)} (x+y)^{-m-i+3} (f''': x + F''': y)$$

$$+ \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)(i-2-i)(i-3-i)} (x+y)^{-m-i+4} (f^{IV}: x + F^{IV}: y)$$

$$- \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)(i-4)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1-i)(i-2-i)(i-3-i)(i-4-i)} (x+y)^{-m-i+5} (f^V: x + F^V: y)$$

etc.

quae

quae forma quoties i fuerit numerus integer positivus, finito constat terminorum numero: secus autem in infinitum excurrit. Imprimis autem ista integratio hoc habet singulare, quod non solum ipsas functiones arbitrarias $f:x$ et $F:y$ complectatur, sed etiam earum formulas differentiales.

Exemplum.

328. Si occurrat ista aequatio

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{m}{x+y}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{n}{x+y}\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0$$

definire casus, quibus eius integrale per formam finitam exhiberi potest.

Cum hic sit $n = (m+i)(m-i-1) = 0$ sumendo pro i numeros integros positivos, duo ordines habebuntur casuum, quibus integratio succedit, alter quo est $m = -i$, alter quo $m = i+1$ ita ut in genere integratio finita locum habeat, quoties m fuerit numerus integer siue positivus siue negativus. Primo ergo si sit $m = -i$ erit

$$\begin{aligned} z &= x(f:x + F:y) - \frac{1}{x^i}(x+y)(f':x + F':y) \\ &+ \frac{1}{x^i} \frac{i(i-1)}{2!(2i-1)}(x+y)^2(f'':x + F'':y) \\ &- \frac{1}{6} \frac{i(i-1)(i-2)}{3!(2i-1)(2i-3)}(x+y)^3(f''':x + F''':y) \\ &+ \frac{1}{24} \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{4!(2i-1)(2i-3)(2i-5)}(x+y)^4(f^{IV}:x + F^{IV}:y), \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

L 1 2

Deinde

Deinde si fit $m=i+1$ erit

$$\begin{aligned} (x+y)^{i+1} z &= 1 (f: x + F: y) - \frac{1}{2!} (x+y) (f': x + F': y) \\ &+ \frac{1}{3!} \frac{i(i-1)}{2!} (x+y)^2 (f'': x + F'': y) \\ &- \frac{1}{4!} \frac{i(i-1)(i-2)}{3!} (x+y)^3 (f''': x + F''': y) \\ &+ \frac{1}{5!} \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{4!} (x+y)^4 (f^{IV}: x + F^{IV}: y) \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

utrinque scilicet eadem habetur expressio, cui casu priori ipsa quantitas z , posteriori quantitas $(x+y)^{i+1} z$ aequatur. Ad singulos hos casus distinctius evolvendos ponamus:

$$A = (f: x + F: y)$$

$$B = (f: x + F: y) - \frac{1}{2!} (x+y) (f': x + F': y)$$

$$C = (f: x + F: y) - \frac{1}{2!} (x+y) (f': x + F': y) + \frac{1}{3!} (x+y)^2 (f'': x + F'': y)$$

$$\begin{aligned} D &= (f: x + F: y) - \frac{1}{2!} (x+y) (f': x + F': y) + \frac{1}{3!} (x+y)^2 (f'': x + F'': y) \\ &- \frac{1}{4!} (x+y)^3 (f''': x + F''': y) \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

vel posito brevitatis gratia:

$$\mathfrak{A} = f: x + F: y;$$

$$\mathfrak{B} = (x+y) (f': x + F': y);$$

$$\mathfrak{C} = (x+y)^2 (f'': x + F'': y);$$

$$\mathfrak{D} = (x+y)^3 (f''': x + F''': y);$$

$$\mathfrak{E} = (x+y)^4 (f^{IV}: x + F^{IV}: y);$$

etc.

fi:

fit

$$A = \mathcal{A}$$

$$B = \mathcal{A} - \frac{1}{2} \mathcal{B}$$

$$C = \mathcal{A} - \frac{1}{3} \mathcal{B} + \frac{1}{4} \mathcal{C}$$

$$D = \mathcal{A} - \frac{1}{4} \mathcal{B} + \frac{1}{6} \mathcal{C} - \frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4} \mathcal{D}$$

$$E = \mathcal{A} - \frac{1}{5} \mathcal{B} + \frac{1}{10} \mathcal{C} - \frac{1}{6 \cdot 7 \cdot 6} \mathcal{D} + \frac{1}{81 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5} \mathcal{E}$$

$$F = \mathcal{A} - \frac{1}{6} \mathcal{B} + \frac{10}{10 \cdot 9} \mathcal{C} - \frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8} \mathcal{D} + \frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7} \mathcal{E} - \frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6} \mathcal{F}$$

$$G = \mathcal{A} - \frac{1}{7} \mathcal{B} + \frac{15}{15 \cdot 14} \mathcal{C} - \frac{15}{15 \cdot 14 \cdot 13} \mathcal{D} + \frac{15}{15 \cdot 14 \cdot 13 \cdot 12} \mathcal{E} - \frac{6}{15 \cdot 14 \cdot 13 \cdot 12 \cdot 11} \mathcal{F} + \frac{1}{15 \cdot 14 \cdot 13 \cdot 12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9} \mathcal{G}$$

etc.

Quibus valoribus inuentis erit, pro duplici ordine:

fi	erit	fi	erit
$m = 0$	$z = A$	$m = 1$	$z = A$
$m = -1$	$z = B$	$m = 2$	$z = B$
$m = -2$	$z = C$	$m = 3$	$z = C$
$m = -3$	$z = D$	$m = 4$	$z = D$
$m = -4$	$z = E$	$m = 5$	$z = E$
$m = -5$	$z = F$	$m = 6$	$z = F$
$m = -6$	$z = G$	$m = 7$	$z = G$
etc.			etc.

Scholion.

329. Si pro i sumatur numerus negatiuus, expressio in infinitum excurrit. Sit enim $i = -k$,

L 1 3

et

et ex formula prima erit $m=k$ ideoque

$$z = \mathcal{A} - \frac{k}{2k} \mathcal{B} + \frac{1}{2} \cdot \frac{k(k+1)}{2k(2k+1)} \mathcal{C} - \frac{1}{6} \cdot \frac{k(k+1)(k+2)}{2k(2k+1)(2k+2)} \mathcal{D} + \text{etc.}$$

in infinitum. Pro eodem autem casu $m=k$ altera forma ob $i=k-1$ dat

$$(x+y)^{k-1} z = \mathcal{A} - \frac{(k-1)}{2k-2} \mathcal{B} + \frac{1}{2} \cdot \frac{(k-1)(k-2)}{(2k-2)(2k-2)} \mathcal{C} - \frac{1}{6} \cdot \frac{(k-1)(k-2)(k-3)}{(2k-2)(2k-2)(2k-2)} \mathcal{D} + \text{etc.}$$

quae autem formae non absolute aequales sunt censendae sed in altera functiones $f:x$ et $F:y$ alias formas habebunt, vt nihilominus ambae aequae satisficiant. Casu quidem $k=\frac{1}{2}$, ambae conueniunt perfecte: ponamus autem $k=0$ vt prior det

$$z = \mathcal{A} = f:x + F:y,$$

at posterior praebet

$$\frac{z}{x+y} = \mathcal{A} - \frac{1}{2} \mathcal{B} + \frac{1}{6} \mathcal{C} - \frac{1}{24} \mathcal{D} + \frac{1}{120} \mathcal{E} - \text{etc.}$$

Quarum consensus vt appareat sit, in hac posteriori

$f:x = ax^2$ et $F:y = by^2$ crit:

$$\begin{aligned} \mathcal{A} &= ax^2 + by^2; \mathcal{B} = (x+y)(3axx + 2by); \\ \mathcal{C} &= (x+y)^2(6ax + 2b); \mathcal{D} = (x+y)^3 6a \end{aligned}$$

at reliquae partes enanescent. Obtinebimus ergo ex posteriori

$$z = (x+y)(ax^2 + by^2) - \frac{1}{2}(x+y)^2(3axx + 2by) + \frac{1}{6}(x+y)^3(6ax + 2b) - \frac{1}{24}(x+y)^4 a$$

quae euoluta praebet

$$\frac{1}{2}ax^2 + \frac{1}{2}ay^2 + \frac{1}{2}bx^2 + \frac{1}{2}by^2 = z,$$

quae

quae forma utique in priori $z=f:x+F:y$ continetur. Consensus ergo binarum illarum formarum generalium eo magis est notatu dignus.

Problema 53.

330. Invenire casus quibus haec aequatio generalis :

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - QQ\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + R\left(\frac{dz}{dy}\right) + S\left(\frac{dz}{dx}\right) + Tz = 0$$

ad formam praecedentem reduci, ideoque iisdem casibus integrari potest.

Solutio.

Introducendo binas novas variables t et u , ut sit quemadmodum reductio §. 319. adhibita, ubi $P=0$ et $V=0$, declarat :

$$t = fp(dx + Qdy) \text{ et } u = fq(dx - Qdy)$$

si ponamus ad abbreviandum :

$$M = S + QR + \left(\frac{dQ}{dy}\right) + Q\left(\frac{dQ}{dx}\right)$$

$$N = S - QR - \left(\frac{dQ}{dy}\right) + Q\left(\frac{dQ}{dx}\right)$$

prodibit haec aequatio :

$$\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) - \frac{PM}{QQQ} \left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{N}{QQQ} \left(\frac{dz}{du}\right) - \frac{T}{QQP} z = 0$$

quam ergo ad hanc formam reuocari oportet :

$$\left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{du}\right) + \frac{n}{(t+u)^2} z = 0$$

cuius

cuius casus integrabilitatis ante designauimus, scilicet quoties fuerit $n = (m+i)(m-i-1)$, denotante i numerum integrum quemcumque positium cyphra non exclusi. Ad hoc ergo necesse est ut fiat:

$$M = \frac{-smQQg}{i+u}; \quad N = \frac{-smQQp}{i+u} \quad \text{et} \quad T = \frac{-smQQp.g}{(i+u)^2}$$

Quia autem hic integrabilitatis formularum s et u ratio haberi debet, sumamus $Q = \frac{\Phi':y}{\pi':x}$, sitque

$$p = a\pi':x \quad \text{et} \quad q = b\pi':x$$

eritque

$$s = a\pi':x + a\Phi':y \quad \text{et} \quad u = b\pi':x - b\Phi':y$$

Hinc fit:

$$M + N = 2S + 2Q \left(\frac{dQ}{dx} \right) = \frac{-sm(a+b)QQ\pi':x}{i+u} \quad \text{et}$$

$$M - N = 2QR + 2 \left(\frac{dQ}{dy} \right) = \frac{sm(a-b)QQ\pi':x}{i+u}$$

ideoque

$$R = \frac{sm(a-b)Q\pi':x}{i+u} - \frac{1}{Q} \left(\frac{dQ}{dy} \right)$$

$$S = \frac{-sm(a+b)QQ\pi':x}{i+u} - Q \left(\frac{dQ}{dx} \right) \quad \text{et}$$

$$T = \frac{-smabQQ\pi':x\pi':x}{(i+u)^2} = \frac{-smab\Phi':y\Phi':y}{(i+u)^2}$$

ob $Q = \frac{\Phi':y}{\pi':x}$; vnde est

$$\left(\frac{dQ}{dy} \right) = \frac{\Phi'':y}{\pi':x} \quad \text{et} \quad \left(\frac{dQ}{dx} \right) = \frac{-\pi'':x\Phi':y}{\pi':x\pi':x} \quad \text{et}$$

$$s+u = (a+b)\pi':x + (a-b)\Phi':y$$

Ideoque habebimus:

$$R = \frac{sm(a-b)\Phi':y}{i+u} - \frac{\Phi'':y}{\Phi':y} \quad \text{et}$$

$$\frac{S}{QQ} = \frac{-sm(a+b)\pi':x}{i+u} + \frac{\pi'':x}{\pi':x}$$

Qua

Quo aequatio fiat simplicior, duo casus praecipue sunt considerandi, alter vbi $b = a$, alter $b = -a$. Priori est $t + u = 2a\pi : x$ et aequatio nostra erit

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - \frac{\Phi' : y \Phi'' : y}{\pi' : x \pi'' : x} \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{\Phi'' : y}{\Phi' : y} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\Phi' : y}{\pi' : x}\right)^2 \left(\frac{\pi'' : x}{\pi' : x} - \frac{2m\pi' : x}{\pi' : x}\right) \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{n\Phi' : y \cdot \Phi'' : y}{\pi' : x \cdot \pi'' : x} z = 0.$$

Altero vero casu. $b = -a$ fit $t + u = 2a\Phi : y$ et

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - \left(\frac{\Phi' : y}{\pi' : x}\right)^2 \left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{2m\Phi' : y}{\Phi' : y} - \frac{\Phi'' : y}{\Phi' : y}\right) \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\Phi' : y}{\pi' : x}\right)^2 \frac{\pi'' : x}{\pi' : x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{n\Phi' : y \cdot \Phi'' : y}{\Phi' : y \cdot \Phi' : y} z = 0$$

quae ambae aequationes integrationem admittunt casibus $n = (m+i)(m-i-1)$.

COROLL. I.

331. Aequationes postremo inuentae a se invicem non differunt, nisi quod binae variables x et y invicem permutantur vnde sufficit alterutram solam considerasse. Prior autem transformatur ponendò

$$t = \pi : x + \Phi : y \text{ et } u = \pi : x - \Phi : y ;$$

posterior vero ponendo

$$t = \pi : x + \Phi : y \text{ et } u = \Phi : y - \pi : x.$$

COROLL. 2.

332. Hae aequationes etiam sequenti forma magis perspicua repraesentari possunt, prior quidem

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - \frac{1}{(\pi' : x)^2} \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{\Phi'' : y}{(\Phi' : y)^2} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\pi'' : x}{(\pi' : x)^2} - \frac{2m}{\pi' : x \cdot \pi'' : x}\right) \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{n}{(\pi' : x)^2} z = 0$$

et posterior

$$\frac{1}{(\Phi'y)^2} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{(\pi'x)^2} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \left(\frac{m}{\Phi'y \cdot \Phi'y} - \frac{\Phi''y}{(\Phi'y)^2} \right) \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{\pi''x}{(\pi'x)^2} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n}{(\Phi'y)^2} z = 0.$$

C a s u s I.

333. Ponamus $\pi'x = a$, et $\Phi'y = b$, erit $\pi''x = ax$ et $\Phi''y = by$ tum vero $\pi''x = 0$ et $\Phi''y = 0$; unde forma prior prodibit:

$$\frac{1}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aa} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{1}{aa} \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n}{aa} z = 0$$

quae reducitur ad formam supra resolutam ponendo

$$t = ax + by \text{ et } u = ax - by,$$

Posterior vero forma est

$$\frac{1}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aa} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{1}{bb} \frac{m}{y} \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{n}{bb} z = 0.$$

quae reducitur ad formam supra resolutam ponendo

$$t = ax + by \text{ et } u = by - ax$$

utraque autem est integrabilis casu

$$n = (m+i)(m-i-x).$$

Reductione enim ad variables t et u facta oritur haec aequatio

$$\left(\frac{ddz}{dt du} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{dt} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{du} \right) + \frac{n}{(t+u)^2} z = 0.$$

Coroll. I.

COROLL. I.

334. Si sumatur $n=0$, hae ambae aequationes:

$$\frac{aa}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{z}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right) = 0 \text{ et}$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{bb}{aa} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{z}{y} \left(\frac{dz}{dy} \right) = 0$$

sunt integrabiles, quoties m fuerit numerus integer, ideoque $2m$ numerus par.

COROLL. 2.

335. En ergo aequationes ob simplicitatem notatu dignas, ex tribus tantum terminis constantes, quae infinitis casibus integrationem admittunt. Integrale autem quouis casu facile exhibetur ex ex §. 328, si modo ibi loco x et y scribatur t et u .

CASUS 2.

336. Sit $\pi':x=ax^\mu$ et $\Phi':y=by$, erit

$$\pi:x=\frac{x}{\mu+1}ax^{\mu+1} \text{ et } \Phi:y=by$$

tum vero

$$\pi'':x=\mu ax^{\mu-1} \text{ et } \Phi'':y=0.$$

Vnde forma prior prouenit

$$\frac{x}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aa x^{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{\mu-2m}{aa x^{\mu+1}} \frac{\mu-2m}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n(\mu+1)^2}{aa x^{\mu+1}} z = 0$$

M m 2

quae

quae reducitur ad formam supra resolutam ponendo

$$z = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} + by \text{ et } u = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} - by.$$

Posterior vero forma fit

$$\frac{x}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aa x^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m}{bby} \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{\mu}{aa x^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n}{bby} z = 0$$

cuius reductio absoluitur ponendo :

$$z = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} + by \text{ et } u = by - \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1}.$$

Haecque ambae aequationes integrationem admittunt, quoties fuerit $n = (m+i)(m-i-1)$.

COROLL. I.

337. Ex priori forma casus maxime notabilis existit, si capiatur $m = \frac{\mu}{\mu+1}$, et $n = 0$, tum enim erit

$$\frac{aa}{bb} x^{\mu} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \left(\frac{ddz}{dx^2} \right),$$

quae est integrabilis, quoties $\frac{\mu}{\mu+1}$ fuerit numerus integer m siue positivus siue negativus.

COROLL. 2.

338. Vel cum fit $\mu = \frac{m}{m-1}$, haec aequatio

$$\frac{aa}{bb} x^{\frac{m}{m-1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) \text{ seu } \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{m}{m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) \text{ erit}$$

erit integrabilis, quoties m fuerit numerus integer siue positivus siue negativus, reductio autem fit ponendo

$$t = -(2m-1)ax^{\frac{-1}{m-1}} + by \text{ et}$$

$$u = -(2m-1)ax^{\frac{-1}{m-1}} - by.$$

Casus 3.

339. Sit $\pi':x = ax^\mu$ et $\Phi':y = by^\nu$, erit
 $\pi:x = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1}$ et $\Phi:y = \frac{1}{\nu+1}by^{\nu+1}$,

tum vero

$$\pi'':x = \mu ax^{\mu-1} \text{ et } \Phi'':y = \nu by^{\nu-1}.$$

Hinc prior forma resultat :

$$\frac{1}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{\nu}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ + \frac{\mu-2m\mu-2m}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n(\mu+1)^2}{aax^{\mu+1}} z = 0$$

quae reducitur ponendo

$$s = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1} + \frac{\nu}{\nu+1}by^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1} - \frac{1}{\nu+1}by^{\nu+1}.$$

Posterior vero forma eadit

$$\frac{1}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m\nu+2m-\nu}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ + \frac{\mu}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n(\nu+1)^2}{bby^{\nu+1}} z = 0$$

M m 3

cuius

cuius reductio fit hac substitutione

$$z = \frac{1}{\mu+1} a x^{\mu+1} + \frac{1}{\nu+1} b y^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{-1}{\mu+1} a x^{\mu+1} + \frac{1}{\nu+1} b y^{\nu+1}.$$

Vel cum hic tantum ratio inter a et b in computum ingrediatur, pro priori poni poterit:

$$z = \frac{1}{2} x^{\mu+1} + \frac{(\mu+1)b}{2(\nu+1)a} y^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{1}{2} x^{\mu+1} - \frac{(\mu+1)b}{2(\nu+1)a} y^{\nu+1}$$

ut fiat $z+u = x^{\mu+1}$ quo expressio integralis fiat simplicior.

Coroll. 1.

340. Si ponatur in forma priori $\mu = \frac{-2m}{2m-1}$, minuatur ea vno termino fietque:

$$\frac{x}{bby^{2\nu}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aa} x^{\frac{2m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{y}{bby^{2\nu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ - \frac{n}{(2m-1)^2 aa} x^{\frac{2}{2m-1}} z = 0.$$

Statuatur $a=b$ et capiatur quoque $\nu = \frac{-2m}{2m-1}$, ut prodeat

$$y^{\frac{2m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - x^{\frac{2m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m}{2m-1} y^{\frac{2m-1}{2m-1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ - \frac{n}{(2m-1)^2} x^{\frac{2}{2m-1}} z = 0.$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

341. Sumatur porro in priori forma $\nu = \mu$ at fiat $\mu - 2m \mu - 2m = -\mu$, seu $m = \frac{\mu}{\mu+1}$, ut prodeat

$$\frac{x}{bby^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aaax^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{\mu}{bby^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) - \frac{\mu}{aaax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n(\mu+1)^2}{aaax^{\mu+1}} z = 0$$

quae integrabilis existit, quoties fuerit

$$n = - \frac{(\mu + (\mu+1)i)((\mu+1)i+1)}{(\mu+1)^2} \text{ seu}$$

$$n = - \left(i + \frac{\mu}{\mu+1} \right) \left(i + \frac{1}{\mu+1} \right).$$

Scholion.

342. Largissima ergo hinc nobis suppeditatur copia aequationum satis concinnarum, quas ope methodi hic traditae integrare licet. Atque hic imprimis duo casus conspiciuntur, quorum alter

$$\left(\frac{ddx}{dy^2} \right) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{am}{m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right)$$

pro motu cordarum inaequali crassitie praedictarum determinando est inuentus; alter autem hac aequatione

$$\frac{aa}{bb} \left(\frac{ddx}{dy^2} \right) - \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{am}{x} \left(\frac{dx}{dx} \right) = 0$$

contentus ideo est memorabilis, quod in analysi pro soni propagatione instituta, ad talem formam per-

peruenitur. Hae igitur binae aequationes prae ceteris merentur, ut pro casibus integrabilitatis integralia exhibeamus.

Problema 54.

343. Proposita aequatione differentiali

$$\frac{ax}{bb'} \left(\frac{d^2x}{dy^2} \right) - \left(\frac{d^2x}{dx^2} \right) - \frac{m}{x} \left(\frac{dx}{x} \right) = 0.$$

casibus quibus m est numerus integer siue positius siue negatiuus, eius integrale completum exhibere.

Solutio.

Facta substitutione $t = x + \frac{b}{a}y$ et $u = x - \frac{b}{a}y$, aequatio nostra haec induit formam

$$\left(\frac{d^2x}{dt^2} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dx}{t} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dx}{u} \right) = 0.$$

Cum igitur sit $t+u=x$, si ponamus:

$$\mathcal{A} = f; \frac{ax+by}{a} + F; \frac{ax-by}{a}$$

$$\mathcal{B} = x \left(f'; \frac{ax+by}{a} + F'; \frac{ax-by}{a} \right)$$

$$\mathcal{C} = x^2 \left(f''; \frac{ax+by}{a} + F''; \frac{ax-by}{a} \right)$$

$$\mathcal{D} = x^3 \left(f'''; \frac{ax+by}{a} + F'''; \frac{ax-by}{a} \right)$$

$$\mathcal{E} = x^4 \left(f^{IV}; \frac{ax+by}{a} + F^{IV}; \frac{ax-by}{a} \right)$$

$$\mathcal{F} = x^5 \left(f^V; \frac{ax+by}{a} + F^V; \frac{ax-by}{a} \right)$$

etc.

Casus

Casus integrabiles ita se habebunt, primo negatiui

$$\text{si } m=0; z=A$$

$$\text{si } m=-1; z=A-\frac{1}{2}B$$

$$\text{si } m=-2; z=A-\frac{1}{3}B+\frac{1}{4}C$$

$$\text{si } m=-3; z=A-\frac{1}{4}B+\frac{5}{6}C-\frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4}D$$

$$\text{si } m=-4; z=A-\frac{1}{5}B+\frac{6}{7}C-\frac{4}{1 \cdot 2 \cdot 6}D+\frac{1}{1 \cdot 2 \cdot 6 \cdot 5}E$$

$$\text{si } m=-5; z=A-\frac{5}{10}B+\frac{10}{10 \cdot 9}C-\frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8}D+\frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}E \\ - \frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6}F$$

etc.

Tum vero pro valoribus positiuis ipsius m

$$\text{si } m=1; xz=A$$

$$\text{si } m=2; x^2z=A-\frac{1}{2}B$$

$$\text{si } m=3; x^3z=A-\frac{1}{3}B+\frac{1}{4}C$$

$$\text{si } m=4; x^4z=A-\frac{1}{4}B+\frac{1}{6}C-\frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4}D$$

$$\text{si } m=5; x^5z=A-\frac{1}{5}B+\frac{6}{11}C-\frac{4}{1 \cdot 2 \cdot 6}D+\frac{1}{1 \cdot 2 \cdot 6 \cdot 5}E$$

$$\text{si } m=6; x^6z=A-\frac{5}{10}B+\frac{10}{10 \cdot 9}C-\frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8}D+\frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}E \\ - \frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6}F$$

etc.

Cui ergo expressioni casu $m=-i$ aequatur valor z ,
eidem aequatur casu $m=i+1$ valor ipsius $x^{i+1}z$.

Scholion.

344. Valores ipsarum t et u ita hic assumfi, vt fieret $t+u=x$; atque eisdem valores quoque in functionibus adhiberi oportet. Esti enim $f: \frac{ax+by}{x+a}$, etiam est functio ipsius $ax+by$, tamen functiones per differentiationem inde deriuatae discrepant. Namque si ponamus

$$f: \frac{ax+by}{x+a} = \Phi: (ax+by)$$

erit differentiendo

$$\left(\frac{ax+by}{x+a} \right)' f: \left(\frac{ax+by}{x+a} \right) = (adx+bdy) \Phi' (ax+by)$$

vnde erit

$$f': \frac{ax+by}{x+a} = 2a \Phi' (ax+by),$$

neque ergo hae functiones differentiales sunt aequales, etiamsi principales assumtae sint aequales, simili modo erit

$$f'': \left(\frac{ax+by}{x+a} \right)' = 4aa \Phi'' (ax+by), \text{ et}$$

$$f''': \frac{ax+by}{x+a} = 8a^3 \Phi''' (ax+by) \text{ etc.}$$

et ita porro.

Problema 55.

345. Proposita aequatione differentiali:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{m}{m-1}} \left(\frac{dz}{dx} \right)$$

casibus quibus m est numerus integer siue positius siue negatiuus, integrale completum exhibere.

Solutio.

Solutio.

Introductis nouis variabilibus t et u , ita vt fit

$$t = \frac{1}{2} x^{\frac{-1}{m-1}} - \frac{b}{2(1-m-t)a} y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{2} x^{\frac{-1}{m-1}} + \frac{b}{2(1-m-t)a} y$$

aequatio nostra hanc induit formam

$$\left(\frac{d^2 z}{dt^2}\right) + \frac{m}{1+u} \left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{m}{1+u} \left(\frac{dz}{du}\right) = 0$$

vbi est

$$t + u = x^{\frac{-1}{m-1}}$$

Posito igitur:

$$\mathcal{A} = f:t + F:u; \quad \mathcal{B} = x^{\frac{-1}{m-1}}(f':t + F':u)$$

$$\mathcal{C} = x^{\frac{-2}{m-1}}(f'':t + F'':u); \quad \mathcal{D} = x^{\frac{-3}{m-1}}(f''':t + F''':u)$$

$$\mathcal{E} = x^{\frac{-4}{m-1}}(f^{IV}:t + F^{IV}:u); \quad \mathcal{F} = x^{\frac{-5}{m-1}}(f^V:t + F^V:u)$$

etc.

percurramus primo casus, quibus m a cyphra per numeros negatiuos decrefcit.

I. Si $m = 0$; erit aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \frac{b}{a} \left(\frac{dz}{dy}\right) \quad \text{integrale}$$

$$z = f:\left(\frac{1}{2}x + \frac{b}{2a}y\right) + F:\left(\frac{1}{2}x - \frac{b}{2a}y\right).$$

II. Si $m = -1$; ob

$$t = \frac{1}{2}x^{\frac{1}{2}} + \frac{b}{2a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{2}x^{\frac{1}{2}} - \frac{b}{2a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \frac{b}{a}x^{\frac{1}{2}} \left(\frac{dz}{dy}\right) \quad \text{integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{2}x^{\frac{1}{2}}(f':t + F':u).$$

N n 2

III.

III. Si $m = -2$; ob

$$t = \frac{1}{3}x^{\frac{1}{3}} + \frac{b}{10a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{3}x^{\frac{1}{3}} - \frac{b}{10a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{3}}\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{3}x^{\frac{1}{3}}(f':t + F':u) + \frac{1}{15}x^{\frac{1}{3}}(f'':t + F'':u),$$

IV. Si $m = -3$; ob

$$t = \frac{1}{4}x^{\frac{1}{4}} + \frac{b}{14a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{4}x^{\frac{1}{4}} - \frac{b}{14a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{4}}\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{4}x^{\frac{1}{4}}(f':t + F':u) + \frac{5}{672}x^{\frac{1}{4}}(f'':t + F'':u) - \frac{1}{6720}x^{\frac{1}{4}}(f''':t + F''':u).$$

V. Si $m = -4$; ob

$$t = \frac{1}{5}x^{\frac{1}{5}} + \frac{b}{19a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{5}x^{\frac{1}{5}} - \frac{b}{19a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{5}}\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{5}x^{\frac{1}{5}}(f':t + F':u) + \frac{6}{117}x^{\frac{1}{5}}(f'':t + F'':u) - \frac{4}{1170}x^{\frac{1}{5}}(f''':t + F''':u) + \frac{1}{11700}x^{\frac{1}{5}}(f^{IV}:t + F^{IV}:u) \\ \text{et ita porro.}$$

Pro

Pro altero vero casu ubi m habet valores positivos, integralia sequenti modo exprimentur:

I. Si sit $m=1$, seu $(\frac{ddz}{dy^2}) = \frac{bb}{aa} x^4 (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-1} - \frac{b}{aa} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-1} + \frac{b}{aa} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) \text{ seu } z = x(f:t + F:u).$$

II. Si sit $m=2$, seu $(\frac{ddz}{dy^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{5}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{1}{2}} - \frac{b}{aa} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{1}{2}} + \frac{b}{aa} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{2} x^{\frac{3}{2}} (f':t + F':u).$$

III. Si sit $m=3$, seu $(\frac{ddz}{dy^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{7}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{3}{2}} - \frac{b}{10a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{3}{2}} + \frac{b}{10a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{2} x^{\frac{5}{2}} (f':t + F':u) + \frac{1}{6a} x^{\frac{7}{2}} (f'':t + F'':u).$$

IV. Si sit $m=4$, seu $(\frac{ddz}{dy^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{9}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{5}{2}} - \frac{b}{14a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{5}{2}} + \frac{b}{14a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{2} x^{\frac{7}{2}} (f':t + F':u) + \frac{1}{6a} x^{\frac{9}{2}} (f'':t + F'':u) - \frac{1}{66a} x^{\frac{11}{2}} (f''':t + F''':u).$$

N n 3.

V.

V. Si sit $m=5$, seu $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{b}{a^2} x^{\frac{5}{2}} (\frac{dz}{dx})$

ob $t = \frac{1}{4} x^{-\frac{1}{2}} - \frac{b}{11a} y$ et $u = \frac{1}{4} x^{-\frac{1}{2}} + \frac{b}{11a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{4} x^{\frac{5}{2}} (f':t + F':u) + \frac{e}{11} x^{\frac{5}{2}} (f'':t + F'':u) \\ - \frac{e}{11 \cdot 7 \cdot 5} x^{\frac{5}{2}} (f''':t + F''':u) + \frac{e}{11 \cdot 7 \cdot 5 \cdot 3} x^{\frac{5}{2}} (f^{IV}:t + F^{IV}:u).$$

etc.

vnde lex, qua has expressiones ulterius continuare licet, per se est manifesta.

Scholion I.

346. Casus isti integrabilitatis congruunt cum iis, qui in aequatione *Ricciana* dicta deprehenduntur, nouimus scilicet aequationem hanc

$$dy + y dx = a x^{\frac{m}{m-1}} dx$$

integrari posse quoties m est numerus integer sine positius sine negatiuus. Haec autem aequatio haud leui vinculo cum nostra forma est connexa, quod ita ostendi potest. Proposita forma generali

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = X (\frac{dz}{dx})$$

pro integralibus particularibus inueniendis statuatur $z = e^{xy} v$, vt v sit, functio ipsius x tantum, erit.

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = e^{xy} \cdot \frac{d^2v}{dx^2} \text{ et } (\frac{d^2z}{dx^2}) = e^{xy} \cdot \frac{d^2v}{dx^2};$$

tum

tum vero $(\frac{d d z}{d y^2}) = \alpha \alpha e^{\alpha y} v$ unde prodit hæc æquatio $\alpha \alpha v = \frac{x d d v}{d x^2}$; in qua si porro statuat $v = e^{\beta x}$

oritur $\frac{\alpha \alpha d x}{x} = d p + p p d x$; ac si $X = A x^{\frac{\alpha m}{m-1}}$ vt in nostro casu hæc æquatio fit

$$d p + p p d x = \alpha x^{\frac{\alpha m}{m-1}} d x.$$

Haud temere igitur euenire putandum est, quod vtraque æquatio iisdem casibus integrationem admittat. Interim tamen notatu dignum occurrit, quod casus $m = \infty$, qui in forma *Ricciana* fit facillimus, idem in nostra æquatione neququam integrationem admittat. Habetur quippe hæc æquatio

$$(\frac{d d z}{d y^2}) = \frac{b b}{a a} x x (\frac{d d z}{d x^2}),$$

eius reductio modo supra §. 330. adhibito non succedit. Nam ob

$$Q = \frac{b x}{a}, R = 0, S = 0 \text{ et } T = 0,$$

pro nouis variabilibus ponitur

$$s = f p (d x + \frac{b x d y}{a}) \text{ et } u = f q (d x - \frac{b x d y}{a});$$

unde ob $M = \frac{b b x}{a a} = N$ oritur hæc æquatio

$$(\frac{d d s}{d t d u}) - \frac{1}{q x} (\frac{d s}{d t}) - \frac{1}{p x} (\frac{d u}{d u}) = 0$$

quæ sumendo

$$p = \frac{1}{x} \text{ et } q = \frac{1}{x}$$

vt fit

$$s = l x + \frac{b y}{a} \text{ et } u = l x - \frac{b y}{a},$$

transit

transit in

$$\left(\frac{d}{dt} \frac{dz}{dx}\right) - \frac{1}{x} \left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{1}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) = 0$$

cuius integratio haud perspicitur.

Scholion 2.

347. Aequationis autem $\left(\frac{d}{dx} \frac{dz}{dy}\right) = xx \left(\frac{d}{dx} \frac{dz}{dx}\right)$ integralia particularia infinita exhibere licet, in hac forma $z = Ax^\lambda e^{\mu y}$ contenta. Cum enim hinc fit:

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \mu Ax^\lambda e^{\mu y} \text{ et } \left(\frac{dz}{dx}\right) = \lambda Ax^{\lambda-1} e^{\mu y} \text{ erit}$$

$$\mu \mu Ax^\lambda e^{\mu y} = \lambda (\lambda - 1) Ax^{\lambda-1} e^{\mu y} \text{ ideoque}$$

$\mu = \sqrt{\lambda(\lambda-1)}$, vnde ex quouis numero pro λ assumto bini valores pro μ oriuntur ita vt habeatur

$$z = Ax^\lambda e^{\sqrt{\lambda(\lambda-1)}y} + Bx^\lambda e^{-\sqrt{\lambda(\lambda-1)}y},$$

et huiusmodi membrorum numerus variando λ in infinitum multiplicari potest. Interim tamen singula haec membra adhuc generaliora reddi possunt. Posito enim $z = x^\lambda e^{\mu y} v$, videamus an v necessario constans esse debeat: hinc autem fit

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \mu x^\lambda e^{\mu y} v + x^\lambda e^{\mu y} \left(\frac{dv}{dy}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \lambda x^{\lambda-1} e^{\mu y} v + x^\lambda e^{\mu y} \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

ideoque nostra aequatio praebet per $x^\lambda e^{\mu y}$ diuisa

$$\mu \mu v + 2 \mu \left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \lambda (\lambda - 1) v + 2 \lambda x \left(\frac{dv}{dx}\right) + x x \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right).$$

Statuatur vt ante $\mu \mu = \lambda (\lambda - 1)$, sitque $v = \alpha lx + \beta y$, erit

$$2 \beta \mu = 2 \alpha \lambda - \alpha \text{ seu } \frac{\alpha}{\beta} = \frac{2 \mu}{2 \lambda - 1} = \frac{2 \sqrt{\lambda (\lambda - 1)}}{2 \lambda - 1}.$$

vnde

vnde cuiusque membri ex numero λ nati forma erit:

$$z = x^\lambda (e^{\mu\lambda} \lambda^{-1}) (A + \frac{1}{2} \sqrt{\lambda(\lambda-1)} / x + \frac{1}{6} \frac{\lambda-1}{\lambda} \gamma) + e^{-\mu\lambda} \lambda^{-1} (\dots + \frac{1}{6} \frac{\lambda-1}{\lambda} \gamma).$$

Quomocunque igitur non solum exponents λ sed etiam quantitates A , \mathfrak{A} , B , \mathfrak{B} varientur, infinita huiusmodi membra formari possunt, quae omnia iunctim sumta valorem completum functionis z praebere sunt censenda. Quin etiam pro λ imaginaria assumi possunt, posito enim

$$\lambda = a + b\sqrt{-1} \text{ fit } \mu = p + q\sqrt{-1}$$

existente

$$pp - qq = aa - a - bb \text{ et}$$

$$pp + qq = \sqrt{(aa + bb)}(aa - 2a + 1 + bb)$$

tum verum est

$$x^\lambda = x^a (\cos b\sqrt{-1}x + \sqrt{-1} \sin b\sqrt{-1}x) \text{ et}$$

$$e^{\mu y} = e^{py} (\cos qy + \sqrt{-1} \sin qy),$$

vnde colligitur forma realis:

$$z = x^a e^{py} (A \cos(b\sqrt{-1}x + qy) + B(2px + (2a-1)y) \cos(b\sqrt{-1}x + qy) - B'2qx + 2by) \sin(b\sqrt{-1}x + qy) \\ + \mathfrak{A} \sin(b\sqrt{-1}x + qy) + \mathfrak{B}(2px + (2a-1)y) \sin(b\sqrt{-1}x + qy) + \mathfrak{B}'(2qx + 2by) \cos(b\sqrt{-1}x + qy))$$

vbi quantitates a et b pro lubitu assumere licet, vnde simul p et q definiuntur. Quodsi hic litteras b et q vt datas spectemus, binac reliquae a et p ex iis ita determinantur, vt fit

$$2a - 1 = q\sqrt{\left(\frac{p}{qq - bb} - 4\right)} \text{ et } p = \frac{b}{2}\sqrt{\left(\frac{p}{qq - bb} - 4\right)}$$

Vol. III.

O o

hic

hic ergo necesse est sit $qq > bb$ et $qq < bb + \frac{1}{4}$ seu qq inter hos arcus limites bb et $bb + \frac{1}{4}$ contineri debet statuatur $q = c$ et $\sqrt{\frac{1}{qq - bb} - 4} = 2f$ ut sit

$$\frac{1}{qq - bb} = 4(1 + ff) \text{ seu } \dots$$

atque $2a - 1 = 2cf$ et $p = bf$

ex quo forma integralium particularium erit

$$z = x^{cf + \frac{1}{2}} e^{bfy} \left(A \cos(blx + cy) + 2Bf(blx + cy) \cos(blx + cy) - 2B(cx + by) \sin(blx + cy) \right. \\ \left. + 2A \sin(blx + cy) + 2Bf(blx + cy) \sin(blx + cy) + 2B(cx + by) \cos(blx + cy) \right)$$

quae posito breuitatis gratia angulo $blx + cy = \Phi$ transformatur in hanc

$$z = x^{cf + \frac{1}{2}} e^{bfy} \left(A \cos(\Phi + \alpha) + Bf(blx + cy) \sin(\Phi + \beta) \right. \\ \left. + B(cx + by) \cos(\Phi + \beta) \right)$$

vbi quantitates $b, c, A, B, \alpha, \beta$ ab arbitrio nostro pendent.

Scholion 3.

348. Resolutio ergo aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = x x' \left(\frac{ddz}{dx^2} \right)$$

ita institui potest, ut fingatur

$$z = \lambda^\lambda e^{\mu y} (m \lambda x + ny),$$

unde fit

$$\left(\frac{dz}{dx} \right) = \lambda x^{\lambda-1} e^{\mu y} (m \lambda x + ny) + m x^{\lambda-1} e^{\mu y} \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy} \right) = \mu x^\lambda e^{\mu y} (m \lambda x + ny) + n x^\lambda e^{\mu y}$$

hinc

hincque ulterius differentiando:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = x^{\lambda-1} e^{\mu y} (m(2\lambda-1) + \lambda(\lambda-1)mx + \lambda(\lambda-1)ny) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = x^{\lambda} e^{\mu y} (2\mu n + \mu\mu m/x + \mu\mu ny).$$

Ex quo colligitur primo $\mu = \sqrt{\lambda(\lambda-1)}$, deinde $2n\sqrt{\lambda(\lambda-1)} = m(2\lambda-1)$ ut sit $\frac{m}{n} = \frac{2\sqrt{\lambda(\lambda-1)}}{2\lambda-1}$, sicque eadem prodit integratio quam modo ante dedimus.

CAPUT V.

TRANSFORMATIO SINGULARIS
EAEVNDIV AEQVATIONVIV.

Problema 56.

349.

Proposita hac aequatione

$$\left(\frac{d^2x}{dy^2}\right) = P\left(\frac{dx}{dy}\right) + Q\left(\frac{dx}{dy}\right) + Rx$$

in qua P, Q, R sint functiones ipsius x tantum, eam ope substitutionis

$$x = M\left(\frac{dy}{dx}\right) + Nv,$$

vbi quoque sint M et N functiones ipsius x tantum, in aliam eiusdem formae transmutare vt prodeat:

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dy}\right) + G\left(\frac{dv}{dy}\right) + Hv$$

existentibus F, G, H functionibus solius x.

Solutio.

Quia quantitates M et N ab y sunt immunes erit

$$\left(\frac{d^2x}{dy^2}\right) = M\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + N\left(\frac{dv}{dy}\right)$$

TITLVS

S O C

quae

quae forma per aequationem, quam tandem resultare assumimus, abit in hanc:

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) &= MF\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{MFP}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{MFG}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{Mdh}{dx}v \\ &\quad + MG \quad + MH \quad + NH \\ &\quad + NF \quad + NG. \end{aligned}$$

Deinde vero pro altero aequationis propositae membra nostra substitutio praebet:

$$\begin{aligned} \left(\frac{dv}{dx}\right) &= M\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dM}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dN}{dx}v \\ &\quad + N \end{aligned}$$

hincque porro

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) &= M\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \left(\frac{dM}{dx} + N\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) \\ &\quad + \left(\frac{d^2M}{dx^2} + \frac{dN}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{d^2N}{dx^2}v. \end{aligned}$$

Cum nunc sit per hypothesin:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = P\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{dv}{dx}\right) + Rv$$

si hic valores modo inuenti substituuntur, singulaque membra $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$; $\left(\frac{dv}{dx}\right)$; $\left(\frac{dv}{dx}\right)$ et v seorsim ad nihilum redigantur, quatuor sequentes aequationes orientur, scilicet

$\frac{dx}{dx^2}$		colligitur aequatio
$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$		$MF = MP$
$\left(\frac{dv}{dx}\right)$		$\frac{M d P}{dx} + MG + NF = \left(\frac{d^2 M}{dx^2} + N\right)P + MQ$
$\left(\frac{dv}{dx}\right)$		$\frac{M d G}{dx} + MH + NG = \left(\frac{d^2 N}{dx^2} + \frac{dN}{dx}\right)P + \left(\frac{dM}{dx} + N\right)Q + MR$
v		$\frac{M d H}{dx} + NH = \frac{d^2 N}{dx^2}P + \frac{dN}{dx}Q + NR$

ex quibus commodissime primo quaeruntur P, Q
et R. Verum prima dat statim $P=F$, vnde se-
cunda fit

$$\frac{M dP - P dM}{M d x} + G = Q.$$

Ex binis ultimis autem eliminando R colligitur:

$$\frac{M(N dG - M dH)}{d x} + NNG = \left(\frac{N d d M - M d d N}{d x^2} + \frac{P d d N}{d x} \right) F \\ + \left(\frac{N d M - M d N}{d x} + NN \right) Q$$

et illum valorem pro Q substituendo:

$$0 = \frac{M M d H}{d x} - \frac{M N d G}{d x} + \left(\frac{N d d M - M d d N}{d x^2} \right) F + \frac{P d d N}{d x} \\ + \frac{N d M - M d N}{d x} G + \left(\frac{N d M - M d N}{d x^2} \right) dF + \frac{N N P}{d x} \\ - \frac{P d M (N d M - M d N)}{M d x^2} - \frac{N N P d M}{M d x}$$

quae aequatio per $\frac{d x}{M M}$ multiplicata commode inte-
grabilis redditur, inueniturque integrale:

$$C = H - \frac{N}{M} G + \frac{M d M - M d N}{M M d x} F + \frac{N N P}{M M}.$$

Quod si ergo breuitatis gratia ponamus $N=M s$,
erit

$$C = H - G s - F \frac{d s}{d x} + F s s \text{ seu} \\ d s + \frac{C}{s} d x - s s d x + \frac{(C - H) d x}{s} = 0.$$

Sive iam hinc definiatur quantitas $s = \frac{N}{M}$ siue vna
functionum F, G et H, pro ipsa aequatione, pro-
posita litterae P, Q et R, ita determinabuntur, vt sit

$$I. P = F$$

$$II. Q = G + \frac{dP}{d x} - \frac{P dM}{M dN}$$

et

et ex vltima aequatione derivatur

$$R = H + \frac{M dH}{N dx} - \frac{F ddN}{N dx^2} - \frac{dN}{N dx} \left(G + \frac{dF}{dx} - \frac{F dM}{M dx} \right)$$

qui valor ob $N = Ms$ euadit:

$$= H + \frac{dH}{dx} - \frac{G ds}{dx} - \frac{G dM}{M dx} - \frac{F ddS}{s dx^2} - \frac{F ddM}{M dx^2} + \frac{F dM}{M dx}$$

et cum aequatio inuenta, si differentietur, uel $ds = M dx$

$$0 = dH - G ds - s dG - \frac{F ddS}{dx} - \frac{dF ds}{dx} + 2 F s ds + s s dF$$

obtinebimus

$$\text{III. } R = H - \frac{G dM}{M dx} + \frac{dG}{dx} - \frac{F ddM}{M dx^2} - \frac{F ds}{dx} + \frac{F dM}{M dx} \\ - \frac{s dF}{dx} - \frac{dF ds}{M dx^2}$$

vnde si aequatio

$$\left(\frac{ddv}{dy^2} \right) = F \left(\frac{ddv}{dx^2} \right) + G \left(\frac{dv}{dx} \right) + H v$$

resolutionem admittat, etiam resolutio succedet huius aequationis

$$\left(\frac{ddx}{dy^2} \right) = P \left(\frac{ddx}{dx^2} \right) + Q \left(\frac{dx}{dx} \right) + R x$$

cum sit

$$x = M \left(\frac{dv}{dx} \right) + N v = M \left(sv + \left(\frac{dv}{dx} \right) \right)$$

COROLL. I.

350. Si ponatur $M = 1$ ut fiat $x = sv + \left(\frac{dv}{dx} \right)$

erit

$$P = F, Q = G + \frac{dF}{dx}; \text{ et } R = H + \frac{dG}{dx} - \frac{F ds - s dF}{dx}$$

neque

neque hoc modo vsus istius reductionis restringitur; quoniam si deinceps loco x ponatur Mz , etiam aequationis hinc ortae resolutio est in promptu.

COROLLARIUMS

$$\left(\frac{d dv}{d y^2}\right) = F\left(\frac{d dv}{d x^2}\right) + G\left(\frac{d v}{d x}\right) + H v$$

resolutio est in potestate, toties etiam huius aequationis:

$$\left(\frac{d d x}{d y^2}\right) = F\left(\frac{d d x}{d x^2}\right) + \left(G + \frac{d F}{d x}\right)\left(\frac{d x}{d x}\right) + \left(H + \frac{d G}{d x} - \frac{v d d - d d F}{d x}\right)x$$

resolutio succedit, si modo capiatur s ex hac aequatione

$$F ds + G s dx - F s s dx + (C - H) dx = 0$$

tum enim erit $x = s v + \left(\frac{d v}{d x}\right)$. Sunt autem litterae F, G, H functiones ipsius x tantum.

Scholion.

352. Haec reductio methodum maxime naturalem suppeditare videtur eiusmodi integrationes perficiendi, quae simul functionum differentialia involuunt. Si enim aequationis pro v datae integrale sit $v = \Phi: s$ existente s functione ipsarum x et y , ob $dv = ds \Phi' : s$ erit $\left(\frac{d v}{d x}\right) = \left(\frac{d s}{d x}\right) \Phi' : s$ aequationis inde deriuatae pro x habebimus:

$$x = s \Phi : s + \left(\frac{d s}{d x}\right) \Phi' : s.$$

Deinde

Deinde si fuerit generalius $v = u\Phi:t$ fiet:

$$z = s u \Phi:t + \left(\frac{d u}{d x}\right) \Phi:t + u \left(\frac{d \Phi}{d x}\right) \Phi':t$$

vnde ratio perspicitur ad eiusmodi aequationes perveniendi, quarum integralia praeter functionem $\Phi:t$ etiam functiones ex eius differentiatione natas $\Phi':t$, atque adeo etiam sequentes $\Phi'':t$, $\Phi''':t$ etc. complectantur. Quamobrem operae pretium erit hanc reductionem accuratius evolvere.

Problema 57.

353. Concessa resolutione huius aequationis:

$$\left(\frac{d d v}{d y^2}\right) = \left(\frac{d d v}{d x^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{d v}{d x}\right) + \frac{n}{x^2} v$$

invenire aliam aequationem huius formae

$$\left(\frac{d d z}{d y^2}\right) = P \left(\frac{d d z}{d x^2}\right) + Q \left(\frac{d z}{d x}\right) + R z$$

pro qua fit

$$z = s v + \left(\frac{d v}{d x}\right).$$

Solutio.

Facta comparatione cum praecedente problemate habemus:

$$F = 1, \quad G = \frac{m}{x} \quad \text{et} \quad H = \frac{n}{x^2}$$

vnde quantitatem s ex hac aequatione definiri oportet

$$d s + \frac{m s d x}{x} - s s d x + \left(f - \frac{n}{x^2}\right) d x = 0$$

Vol. III.

P p

qua

qua inuenta ob $\frac{dG}{dx} = -\frac{m}{xx}$, aequatio quaesita erit

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{n-m}{xx} - \frac{1}{dx}\right)z$$

feu loco ds valore inde substituto :

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(2f - \frac{m-n}{xx} + \frac{1}{x} - 2fs\right)z$$

pro qua est

$$z = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

I. Ponamus primo quantitatem constantem $f=0$,
vt fit

$$ds + \frac{m dx}{x} - fs dx - \frac{1 dx}{xx} = 0$$

cuius integrale particulare est $s = \frac{\alpha}{x}$ existente :

$$-\alpha + m\alpha - \alpha\alpha - n = 0, \text{ feu } \alpha\alpha - (m-1)\alpha + n = 0$$

ex quo ob $\frac{ds}{dx} = -\frac{\alpha}{xx}$ oritur haec aequatio

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{\alpha-m}{xx} z$$

pro qua est

$$z = \frac{\alpha}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

feu exclusa $n = \alpha(m-1-\alpha)$, si constat resolutio
huius aequationis :

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{xx} v$$

pro hac

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(\alpha-1)(m-\alpha)}{xx} z$$

erit

$$z = \frac{\alpha}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

II.

II. Maneat $f=0$, et quaeramus pro s valorem completum ponendo $s = \frac{\alpha}{x} + t$, fietque ob

$$n = (m-1)\alpha - \alpha\alpha; dt + \frac{(1-\alpha-m)t dx}{x} + dx = 0$$

quae per $x^{1-\alpha-m}$ multiplicata et integrata praebet:

$$s = \frac{cx^{m-2\alpha}}{2\alpha-m+1} - \frac{x}{2\alpha-m+1}$$

hincque

$$s = \frac{\alpha cx^{m-2\alpha-1} + \alpha - m + 1}{x(cx^{m-2\alpha-1} - 1)} = \frac{\alpha}{x} + \frac{2\alpha - m + 1}{x(cx^{m-2\alpha-1} - 1)}$$

vnde fit

$$\frac{ds}{dx} = \frac{-\alpha}{xx} + \frac{(m-2\alpha-1)(m-2\alpha)}{xx(cx^{m-2\alpha-1} - 1)} + \frac{(m-2\alpha-1)^2}{xx(cx^{m-2\alpha-1} - 1)^2}$$

Hic praecipue notetur casus $c=0$ quo fit

$$s = \frac{m-\alpha-1}{x} \text{ et } \frac{ds}{dx} = \frac{-m+\alpha+1}{xx},$$

ita vt data aequatione

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{m}{x}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{x^2}v$$

pro hac aequatione

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{m}{x}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(\alpha+1)(m-1-\alpha)}{x^2}z$$

futurum fit

$$z = \frac{m-\alpha-1}{x}v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

P p 2

Pro

Pro generali autem valore fit $m - 2\alpha - 1 = \beta$, vt habeatur

$$s = \frac{\alpha}{x} - \frac{\beta}{x(cx^\beta - 1)} \quad \text{et} \quad \frac{ds}{dx} = \frac{-\alpha}{xx} + \frac{\beta(\beta+1)}{xx(cx^\beta - 1)} + \frac{\beta\beta}{xx(cx^\beta - 1)^2}$$

vnde si detur haec aequatio

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{\alpha + \beta + 1}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(\alpha + \beta)}{xx} v$$

eius ope resoluetur haec:

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{2\alpha + \beta + 1}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + ((\alpha - 1)(\alpha + \beta + 1) - \frac{2\beta(\beta + 1)}{cx^\beta - 1}) \frac{z}{xx} - \frac{2\beta\beta}{(cx^\beta - 1)^2} \frac{z}{xx}$$

cum sit

$$z = \left(\alpha - \frac{\beta}{cx^\beta - 1}\right) \frac{v}{x} + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

III. Rationem quoque habeamus constantis f , ponamusque $f = \frac{1}{a_0}$, vt facto $n = \alpha(m - 1 - \alpha)$ habeamus

$$ds + \frac{m-1}{x} s dx - s s dx - \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{xx} dx + \frac{dx}{a_0} = 0$$

quaeposito $s = \frac{\alpha}{x} + \frac{1}{t}$ abit in

$$dt - \frac{(m-1-\alpha)t dx}{x} + dx = \frac{11}{a_0} dx.$$

Sit $m - 2\alpha = \gamma$ vt aequatio data sit:

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(\alpha + \gamma - 1)}{xx} v$$

et

et inuenta quantitate s prodeat haec aequatio:

$$\left(\frac{d dz}{d x^2}\right) = \left(\frac{d dz}{d x^2}\right) + \frac{\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{d z}{d x}\right) + \left(\frac{\alpha - 1}{x} \frac{\alpha + \gamma - \gamma - \frac{1}{d x}}{x}\right) z$$

feu

$$\left(\frac{d dz}{d x^2}\right) = \left(\frac{d dz}{d x^2}\right) + \frac{\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{d z}{d x}\right) + \left(\frac{\alpha - 1}{x} \frac{(\alpha + \gamma)}{x} + \frac{1}{d x}\right) z$$

pro qua est

$$z = \left(\frac{\alpha}{x} + 1\right) v + \left(\frac{d v}{d x}\right)$$

vbi totum negotium ad inuentionem quantitatis z redit ex aequatione

$$d v - \frac{\gamma + 1}{x} v + d x = \frac{1}{a} d x.$$

Hunc in finem statuatur $t = a - \frac{a d x}{u d x}$, ac reperitur:

$$\frac{d d u}{d x^2} - \frac{\gamma d u}{x d x} - \frac{1 d u}{a d x} + \frac{\gamma u}{a x} = 0$$

cuius dupl. x resolutio datur altera ponendo:

$u = A + Bx + Cx^2 + Dx^3 + Ex^4 + Fx^5$ etc. existente:

$$B = \frac{\gamma A}{\gamma a}; C = \frac{(\gamma - 1) B}{2(\gamma - 1) a}; D = \frac{(\gamma - 1) C}{3(\gamma - 1) a}; E = \frac{(\gamma - 1) D}{4(\gamma - 1) a}$$
 etc.

altera vero ponendo:

$u = Ax^{\gamma+1} + Bx^{\gamma+2} + Cx^{\gamma+3} + Dx^{\gamma+4} + Ex^{\gamma+5}$ etc. vbi

$$B = \frac{(\gamma + 1) A}{(\gamma + 1) a}; C = \frac{(\gamma + 1) B}{2(\gamma + 1) a}; D = \frac{(\gamma + 1) C}{3(\gamma + 1) a};$$

$$E = \frac{(\gamma + 1) D}{4(\gamma + 1) a}$$
 etc.

quarum illa abrumpitur si sit γ numerus integer par positius, haec vero si negatiuus. Qui valores etfi sunt particulares, tamen supra iam ostendimus quomodo inde, valores completi sint eliciendi.

Coroll. 1.

354. Supra autem vidimus (333) hanc aequationem

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{v}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{(m+1)(m-i-1)}{xx} v$$

esse integrabilem si sit i numerus integer quicunque, unde colligimus, hanc aequationem:

$$\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{xx} v$$

integrationem admittere quoties fuerit vel $\alpha = m+i$ vel $\alpha = m-i-1$, seu $m-2\alpha$ numerus integer par siue positius siue negatiuus, qui casus ob $m-2\alpha = \gamma$ cum casibus integrabilitatis, pro valore generali ipsius r inueniendo congruunt.

Coroll. 2.

355. Quando autem ex hac aequatione functionem v definire licet, tum etiam hae duae sequentes aequationes illi similes resolui poterunt:

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(\alpha-1)(m-\alpha)}{xx} z \text{ et}$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(\alpha+1)(m-\alpha-1)}{xx} z$$

cum pro illa fit

$$z = \frac{\alpha}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

pro hac vero

$$z = \frac{m-\alpha-1}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

Coroll. 3.

COROLL. 3.

356. Praeterea vero etiam aequationes alius generis, vbi postremus terminus non est formae $\frac{x}{x^2}z$, resolui possunt qui inueniuntur, si quantitatis s valor generalius inuestigatur, atque adeo constantis f ratio habetur.

Exemplum 1.

357. Proposita aequatione $(\frac{d^2v}{dx^2}) = (\frac{d^2z}{dx^2})$ pro qua est

$$v = \pi:(x+y) + \Phi:(x-y)$$

inuenire aequationes magis complicatas, quae huius ope integrari queant.

Cum hic sit $F=1$, $G=0$ et $H=0$, resolvatur haec aequatio

$$ds - ss dx + C dx = 0$$

et huius aequationis

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = (\frac{d^2v}{dx^2}) - \frac{1}{dx} z$$

integrale erit

$$z = sv + (\frac{dv}{dx}).$$

Sumta autem primo constante $C=0$, fit $\frac{ds}{s} = dx$ et $s = c-x$ seu $s = \frac{1}{c-x}$ atque $\frac{d^2z}{dx^2} = \frac{1}{(c-x)^2}$, vbi quidem sine vlla restrictione poni potest $c=0$, vt huius aequationis

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = (\frac{d^2v}{dx^2}) - \frac{1}{c-x} z$$

inte-

integrale fit

$$z = -\frac{1}{2}(\pi:(x+y) + \Phi:(x-y)) + \pi:(x+y) + \Phi:(x-y).$$

Sit deinde $C = aa$, et ob $ds = dx(ss - aa)$ fiet .

$$x = \frac{1}{2a} \sqrt{\frac{s-a}{s+a}}, \text{ hincque}$$

$$\frac{s-a}{s+a} = Ae^{2ax} \text{ et } s = \frac{a(1 + Ae^{2ax})}{1 - Ae^{2ax}} \text{ vnde}$$

$$\frac{ds}{dx} = \frac{4Aaae^{2ax}}{(1 - Ae^{2ax})^2},$$

et aequationis

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{8Aaae^{2ax}}{(1 - Ae^{2ax})^2} z$$

integrale est

$$z = \frac{a(1 + Ae^{2ax})}{1 - Ae^{2ax}} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

fit tandem $C = -aa$ et ob $ds = dx(aa + ss)$ fit

$$ax + b = \text{Ang. tang. } \frac{z}{a},$$

hincque

$$s = a \text{ tang. } (ax + b) \text{ et } \frac{ds}{dx} = \frac{aa}{\text{cof. } (ax + b)^2},$$

quocirca huius aequationis :

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{aa}{\text{cof. } (ax + b)^2} z$$

integrale est

$$z = \frac{a \text{ fin. } (ax + b)}{\text{cof. } (ax + b)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Exem-

Exemplum 2.

359. Proposita aequatione

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) - \frac{v}{xx} v,$$

cuius integrale constat, inuenire alias eius ope integrabiles.

Pro hoc casu habemus:

$$ds - s dx + \left(C + \frac{s}{xx}\right) dx = 0$$

qua resoluta erit huius aequationis

$$\left(\frac{ddx}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddx}{dx^2}\right) - 2\left(\frac{1}{xx} + \frac{dx}{dx}\right)x$$

integrale

$$x = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

I. Sit primo $C=0$, et ex aequatione

$$ds - s dx + \frac{dx}{xx} = 0$$

fit particulariter $s = \frac{1}{x}$ vel $s = -\frac{1}{x}$. Ponatur ergo $s = \frac{1}{x} + i$ critique

$$di + \frac{1 dx}{x} + dx = 0,$$

hinc

$$i x x + \frac{1}{2} x^2 = \frac{1}{2} a^2.$$

Ergo

$$s = \frac{a^2 - x^2}{x x^2} \text{ ct } s = \frac{a^2 + x^2}{x(a^2 - x^2)}.$$

ideoque

$$\frac{dx}{dx} + \frac{1}{xx} = \frac{1}{2} \frac{x(a^2 + x^2)}{(a^2 - x^2)^2}$$

Vol. III.

Qq

vnde

vnde huius aequationis :

$$\left(\frac{ddz}{dz^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{c \cdot x(1 \cdot a^2 + x^2)}{(a^2 - x^2)^2} z$$

integrale est

$$z = \frac{a^2 + 1 \cdot x^2}{x(a^2 - x^2)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

II. Sit $C = \frac{1}{cc}$, et posito $t = c + \frac{cc}{x}$ fit

$$dt + \frac{1 \cdot t dx}{x} + dx = \frac{1 \cdot t dx}{cc}$$

cui particulariter satisfacit $t = c + \frac{cc}{x}$; vt fit

$$t = \frac{cc + cx + xx}{cx(c+x)} \text{ et } \frac{dt}{dx} + \frac{t}{xx} = \frac{1}{(c+x)^2}.$$

atque huius aequationis,

$$\left(\frac{ddz}{dz^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{1}{(c+x)^2} z$$

integrale fit

$$z = \frac{cc + cx + xx}{cx(c+x)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Ad integrale autem pro t completum inueniendum statuatur

$$t = c + \frac{cc}{x} + \frac{1}{u}$$

fietque

$$du + \frac{1 \cdot u dx}{c} + \frac{dx}{cc} = 0 \text{ seu } dx = \frac{-c \cdot du}{1 + cu}$$

hinc

$$x = b - \frac{c}{1 + cu}$$

ergo

$$u = \frac{\frac{1 \cdot (b-x)}{c}}{1 + cu} - 1$$

vnde

vnde

$$t = c + \frac{cc}{x} + \frac{2c}{\frac{2(b-x)}{c} - 1} ct$$

$$s = \frac{1}{x} + \frac{x(e^{\frac{2(b-x)}{c}} - 1)}{c((c+x)e^{\frac{2(b-x)}{c}} + c - x)}$$

atque

$$\frac{ds}{dx} + \frac{s}{x} = \frac{-dt}{t dx} = \frac{1}{t} \left(1 + \frac{2t}{x} - \frac{tt}{cc} \right) = \frac{1}{t} \left(\frac{cc}{xc} - \frac{4e^{-\frac{2(b-x)}{c}}}{(e^{\frac{2(b-x)}{c}} - 1)^2} \right).$$

Scholion.

359. Quoniam supra inuenimus hanc aequationem :

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) - \frac{s(i+1)}{xx} v$$

integrationem admittere, quippe qui casus oritur ex generali forma (354.) sumto $m=0$, erit problema huc translato

$$ds - s s dx + \left(f + \frac{i(i+1)}{xx} \right) dx = 0,$$

hincque inuenta quantitate s huius aequationis

$$\left(\frac{dz}{dy} \right) = \left(\frac{dz}{dx} \right) + \left(2f + \frac{i(i+1)}{xx} - 2ss \right) z$$

integrale erit

$$z = s \cdot v + \left(\frac{dv}{dx} \right).$$

I. Quod si iam capiamus $f=0$, erit particulariter $s = \frac{i}{x}$ vel $s = \frac{i-1}{x}$, vnde quidem aequatio-

Qq 2

nis

nis integrabilis forma non mutatur. At factò
 $s = \frac{i}{x} + \frac{1}{x^2}$ oritur

$$dt + \frac{1}{x} \frac{dx}{x} + dx = 0$$

cuius integrale est

$$x^{i+1} + \frac{1}{i+1} x^{i+2} = \frac{g}{i+1}$$

ideoque

$$s = \frac{ig + (i+1)x^{i+1}}{x(g - x^{i+1})}$$

et aequatio integrabilis fit

$$\left(\frac{ddx}{dy}\right) - \left(\frac{ddx}{dx^2}\right) = \frac{(i(i-1)gg + 6i(i+1)gx^{i+1} + (i+1)(i+2)x^{i+2})x}{xx(g - x^{i+1})^2}$$

II. At non reiecto f fit $s = \frac{i}{x} + u$ fietque

$$-du + \frac{1}{x} u dx + u dx = f dx$$

quae vt in aequationem differentialem secundi gradus facile per feriem resolubilem conuertatur, ponatur

$$u = \sqrt{f} - \frac{i}{x} - \frac{dr}{r dx}$$

et prodit :

$$\frac{ddr}{dx^2} - \frac{1}{dx} \sqrt{f} - \frac{i(i+1)r}{xx} = 0$$

fit $\sqrt{f} = a$ et statuatur

$$r = Ax^{i+1} + Bx^{i+2} + Cx^{i+3} + Dx^{i+4} \text{ etc.}$$

ac reperitur :

$$B = \frac{i(i+1)a}{i(i+3)} A; C = \frac{i(i+2)a}{i(i+4)} B; D = \frac{i(i+3)a}{i(i+5)} C; E = \frac{i(i+4)a}{i(i+6)} D \text{ etc.}$$

quae

quae abruptitur quoties i est numerus integer negatiuus. Sin autem statuatur

$$r = Ax^{-i} + Bx^{i-1} + Cx^{i-2} + Dx^{i-3} \text{ etc.}$$

sequens relatio nascitur

$$B = \frac{ia}{a^2} A; C = \frac{i(i-1)a}{i(i-1)} B; D = \frac{i(i-1)a}{i(i-1)} C; E = \frac{i(i-1)a}{i(i-1)} D \text{ etc.}$$

quae abruptitur quoties i est numerus integer positius.

Problema 58.

360. Proposita aequatione

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) - \frac{aa}{\cos^2(a^2 x + b^2)} v$$

cuius integrale est :

$$v = a \text{ tang. } (ax + b). (\pi : (x+y) + \Phi : (x-y)) \\ + \pi^2 : (x+y) + \Phi^2 : (x-y)$$

per transformationem hic traditam alias inuenire aequationes eius ope integrabiles.

Solutio.

Ponamus breuitatis gratia angulum $ax + b = \omega$, ut sit $d\omega = a dx$; et ex §. 351. cum sit $F = 1$, $G = 0$, $H = \frac{aa}{\cos^2 \omega}$ quaeratur quantitas s ex hac aequatione

$$ds - s s dx + \left(C + \frac{aa}{\cos^2 \omega}\right) dx = 0$$

eritque huius aequationis

$$\left(\frac{d^2 s}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 s}{d\omega^2}\right) - \left(\frac{aa}{\cos^2 \omega} + \frac{1}{d\omega}\right) s$$

Qq 3

in-

integrals

$$z = s v + \left(\frac{d v}{d x} \right) \text{ feu}$$

$$\begin{aligned} z = & a s \text{ tang. } \omega (\pi : (x+y) + \Phi : (x-y)) + s (\pi' : (x+y) + \Phi' : (x-y)) \\ & + \frac{a a}{\text{coj. } \omega^2} (\pi : (x+y) + \Phi : (x-y)) + a \text{ tang. } \omega (\pi' : (x+y) + \Phi' : (x-y)) \\ & + \pi'' : (x+y) + \Phi'' : (x-y). \end{aligned}$$

Totum ergo negotium ad inuentionem quantitatis s reducitur quem in finem ponamus:

$$s = a \text{ tang. } \omega - \frac{d u}{u d x},$$

fictque

$$\frac{d r}{d x} = \frac{a a}{\text{coj. } \omega^2} - \frac{d d u}{u d x^2} + \frac{d u^2}{u u d x^2},$$

et facta substitutione prodit

$$\begin{aligned} & \frac{a a}{\text{coj. } \omega^2} - \frac{d d u}{u d x^2} + \frac{s a d u}{u d x} \text{ tang. } \omega = 0 \\ & - \frac{a a \text{ fm. } \omega^2}{\text{coj. } \omega^2} \\ & + C + \frac{s a a}{\text{coj. } \omega^2}. \end{aligned}$$

Iam ob

$$- \frac{a a \text{ fm. } \omega^2}{\text{coj. } \omega^2} = - \frac{a a}{\text{coj. } \omega^2} + a a,$$

sumatur a ita vt fiat

$$- a a + a a + 2 a a = 0.$$

Capiatur ergo $a = -a$, vt fit

$$s = -a \text{ tang. } \omega - \frac{d u}{u d x}$$

et pro quantitate u inuenienda haec habetur aequatio

$$\frac{d d u}{u d x^2} + \frac{s a d u}{u d x} \text{ tang. } \omega + n a a = 0$$

posito

posito $C = -aa - nau$

$$\text{feu } \frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2 du}{d\omega} \tan \omega + nu = 0$$

$$\text{ob } dx = \frac{du}{a}$$

cuius resolutio non parum ardua videtur, inter complures autem modos eam tractandi hic ad institutum maxime idoneus videtur. Fingatur:

$$u = A \cos. \lambda \omega + B \cos. (\lambda + 2) \omega + C \cos. (\lambda + 4) \omega + \text{etc.}$$

eritque

$$\frac{du}{d\omega} = -\lambda A \sin. \lambda \omega - (\lambda + 2) B \sin. (\lambda + 2) \omega - (\lambda + 4) C \sin. (\lambda + 4) \omega \text{ etc.}$$

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} = -\lambda \lambda A \cos. \lambda \omega - (\lambda + 2)^2 B \cos. (\lambda + 2) \omega - (\lambda + 4)^2 C \cos. (\lambda + 4) \omega \text{ etc.}$$

et aequatio hac forma repraesentata

$$\frac{2 d^2 u}{d\omega^2} \cos. \omega + \frac{du}{d\omega} \sin. \omega + 2 nu \cos. \omega = 0$$

dabit:

$$0 = -\lambda \lambda A \cos. (\lambda - 1) \omega - (\lambda + 2)^2 B \cos. (\lambda + 1) \omega - (\lambda + 4)^2 C \cos. (\lambda + 3) \omega \text{ etc.}$$

	$-\lambda \lambda A$	$-(\lambda + 2)^2 B$
$-2\lambda A$	$-2(\lambda + 2) B$	$-2(\lambda + 4) C$
	$+2\lambda A$	$+2(\lambda + 2) B$
$+nA$	$+nB$	$+nC$
	$+nA$	$+nB$

vnde

vnde λ ita capi oportet vt fit

$$\lambda\lambda + 2\lambda = n \text{ seu } \lambda = -1 \pm \sqrt{n+1},$$

duplexque pro λ habeatur valor. Præterea vero secundus terminus ob $n = \lambda\lambda + 2\lambda$ præbet: $B = \frac{\lambda}{\lambda+1} A$ tertius vero commode dat $C = 0$, vnde et sequentes omnes euanescent.

Sumamus $n = mm - 1$ vt fit

$$\lambda = -1 \pm m \text{ et } B = -\frac{1 \pm m}{1 \pm m} A;$$

atque integrale completum concludi videtur

$$u = A \left(\text{cof.}(m-1)\omega + \frac{m-1}{m+1} \text{cof.}(m+1)\omega \right) \\ + \mathfrak{A} \left(\text{cof.}(m+1)\omega + \frac{m+1}{m-1} \text{cof.}(m-1)\omega \right)$$

fit

$$A = (m+1)B \text{ et } \mathfrak{A} = (m-1)\mathfrak{B}$$

fiet

$$u = (m+1)(B+\mathfrak{B})\text{cof.}(m-1)\omega + (m-1)(B+\mathfrak{B})\text{cof.}(m+1)\omega$$

vbi cum binæ constantes in vnâ coalescant, hoc integrale tantum est particulare ex quo autem deinceps completum elici poterit. Cum ergo fit

$$\frac{du}{u d\omega} = \frac{-(mm-1)\text{fin.}(m-1)\omega - (mm-1)\text{fin.}(m+1)\omega}{(m+1)\text{cof.}(m-1)\omega + (m-1)\text{cof.}(m+1)\omega} \text{ et} \\ \frac{u}{a} = -\text{tang.}\omega + \frac{(mm-1)\text{Y}\text{fin.}(m-1)\omega + \text{fin.}(m+1)\omega}{(m+1)\text{cof.}(m-1)\omega + (m-1)\text{cof.}(m+1)\omega}$$

pro æquatione:

$$\frac{d^2 u}{a^2 d\omega^2} - \frac{u^2}{a^2} - mm + \frac{u}{\text{cof.}\omega^2} = 0$$

$$\text{ob } C = -(n+1)aa = -mmaa.$$

Illud

Illud autem integrale inuentum ad hanc formam
reducitur

$$\frac{z}{a} = -\text{tang. } \omega + \frac{(m m - 1) \text{ tang. } m \omega}{m + \text{tang. } m \omega \text{ tang. } \omega}$$

quae expressio substituta illi aequationi egregie satis-
facere deprehenditur. Scribamus eius loco Θ , ac
ponamus $\frac{z}{a} = \Theta + \frac{1}{t}$ pro integrali completo eliciendo,
proditurque :

$$-\frac{dt}{t^2 d\omega} - \frac{z}{t} - \frac{1}{t^2} = 0 \text{ seu}$$

$$dt + 2\Theta t d\omega + d\omega = 0.$$

Erat autem modo ante

$$\Theta = \frac{z}{a} = -\text{tang. } \omega - \frac{d u}{u d \omega},$$

unde

$$\int \Theta d\omega = \int \text{cof } \omega - \int u \text{ et } e^{\int \Theta d\omega} = \frac{\text{cof. } \omega^2}{u u},$$

qui est multiplicator pro illa aequatione, sicque fit

$$\frac{t \text{ cof. } \omega^2}{u u} = C - \int \frac{d \omega \text{ cof. } \omega^2}{u u}$$

at est

$$u = 2 m \text{ cof. } m \omega \text{ cof. } \omega + 2 \sin. m \omega \sin. \omega,$$

ideoque :

$$\frac{t}{(\text{cof. } m \omega + \sin. m \omega \text{ tang. } \omega)^2} = A - \int \frac{d \omega}{(\text{cof. } m \omega + \sin. m \omega \text{ tang. } \omega)^2}$$

cuius postremi membri integrale deprehenditur

$$\frac{-m \text{ tang. } m \omega + \text{tang. } \omega}{m(m-1)(m + \text{tang. } m \omega \text{ tang. } \omega)} = \frac{-m \sin. m \omega + \text{tang. } \omega \text{ cof. } m \omega}{m(m-1)(\text{cof. } m \omega + \sin. m \omega \text{ tang. } \omega)}$$

ita ut fit

$$\frac{t}{(\text{cof. } m \omega + \sin. m \omega \text{ tang. } \omega)^2} = A + \frac{\text{cof. } m \omega \text{ tang. } \omega - m \sin. m \omega}{m(m-1)(\text{cof. } m \omega + \sin. m \omega \text{ tang. } \omega)}$$

Vol. III.

R r

feu

feu

$$\frac{1}{a} = \frac{m(m-1)}{C(m \operatorname{cof}. m \omega + j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega) + \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{ang}. \omega - n j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega} + \frac{m(m-1)}{C(m \operatorname{cof}. m \omega + j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega) + \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{ang}. \omega - n j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega}$$

cui addatur

$$\Theta = -\operatorname{tang}. \omega + \frac{(m-1) \operatorname{fin}. m \omega}{m \operatorname{cof}. m \omega + j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega}$$

vt prodeat $\frac{1}{a}$ eritque

$$\frac{1}{a} = -\operatorname{tang}. \omega + \frac{(m-1) C \operatorname{fin}. m \omega + \operatorname{cof}. m \omega}{C(m \operatorname{cof}. m \omega + j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega) + \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{ang}. \omega - n j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega}$$

feu

$$\frac{1}{a} = \frac{(m-1 - \operatorname{ang}. \omega^2) C \operatorname{fin}. m \omega + \operatorname{cof}. m \omega - m \operatorname{tang}. \omega C \operatorname{cof}. m \omega - \operatorname{fin}. m \omega}{C(m \operatorname{cof}. m \omega + j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega) + \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{ang}. \omega - n j n. m \omega' \operatorname{ang}. \omega}$$

Coroll. 1.

361. Hic praecipue notandum est huius aequationis

$$\frac{d^2 u}{d \omega^2} + \frac{d u}{d \omega} \operatorname{tang}. \omega + (m-1)u = 0$$

integrale particulare esse

$$u = m \operatorname{cof}. \omega \operatorname{cof}. m \omega + \operatorname{fin}. m \omega \operatorname{fin}. \omega$$

aliud vero integrale particulare reperitur simili modo:

$$u = m \operatorname{fin}. m \omega \operatorname{cof}. \omega - \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{fin}. \omega,$$

vnde concluditur completum

$$u = A (m \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{cof}. \omega + \operatorname{fin}. m \omega \operatorname{fin}. \omega) \\ + B (m \operatorname{fin}. m \omega \operatorname{cof}. \omega - \operatorname{cof}. m \omega \operatorname{fin}. \omega).$$

Coroll. 2.

362. Si hic ponatur

$$A = C \operatorname{cof}. \alpha \text{ et } B = -C \operatorname{fin}. \alpha$$

hoc

hoc integrale completum ad hanc formam redigitur:

$$u = C(m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega)$$

quod quidem ex integrali particulari primum invento statim concludi potuisset, cum ibi loco anguli $m \omega$ scribere liceat $m \omega + \alpha$.

COROLL. 3.

363. Hinc multo facilius reperitur valor

$$\frac{s}{a} = -\operatorname{tang} . \omega - \frac{d u}{u d \omega}$$

cum enim fit

$$\frac{d u}{d \omega} = -C(m m - 1) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega$$

erit

$$\frac{s}{a} = -\operatorname{tang} . \omega + \frac{(m m - 1) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega}{m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega}$$

hincque

$$\frac{d s}{a d \omega} = \frac{d s}{a u d x} = \frac{-s}{\operatorname{cof} . \omega^2} + \frac{(m m - 1) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega^2 - \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha)^2}{(m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega)^2}$$

et aequatio, cuius integrationem inuenimus, erit

$$\left(\frac{d d z}{d y^2} \right) = \left(\frac{d d z}{d x^2} \right) - \frac{2(m m - 1) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega^2 - \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha)^2}{(m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega)^2} z$$

eiusque integrale colligitur

$$z = \frac{m a \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega}{m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega} (\pi : (x+y) + \Phi : (x-y)) \\ + \frac{(m m - 1) \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega}{m \operatorname{cof} . (m \omega + \alpha) \operatorname{cof} . \omega + \operatorname{fin} . (m \omega + \alpha) \operatorname{fin} . \omega} (\pi^I : (x+y) + \Phi^I : (x-y)) \\ + (\pi^{II} : (x+y) + \Phi^{II} : (x-y))$$

existente $\omega = a x + b$.

R r 2

Scho-

Scholion I.

364. Omnino memoratu digna est integratio huius aequationis

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2du}{d\omega} \operatorname{tang.} \omega + (mm - 1)u = 0,$$

vnde occasionem carpo hanc aequationem generaliorrem tractandi :

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2fd u}{d\omega} \operatorname{tang.} \omega + gu = 0$$

quam primum obseruo posito

$$\frac{dv}{v} = -(2f + 1)d\omega \operatorname{tang.} \omega + \frac{dv}{v}$$

vt sit

$$u = \operatorname{cof.} \omega^{2f+1} v$$

abire in hanc formam :

$$\frac{d^2 v}{d\omega^2} - \frac{2(f+1)d v}{d\omega} \operatorname{tang.} \omega + (g - 2f - 1)v = 0$$

ita vt si illa integrabilis existat casu $f = n$, integrabilis quoque sit casu $f = -n - 1$. Iam pro illa aequatione ponatur

$$u = A \operatorname{fin.} \lambda \omega + B \operatorname{fin.} (\lambda + 2)\omega + C \operatorname{fin.} (\lambda + 4)\omega \\ + D \operatorname{fin.} (\lambda + 6)\omega + \text{etc.}$$

et facta substitutione in aequatione :

$$\frac{2d^2 u}{d\omega^2} \operatorname{cof.} \omega + \frac{4fd u}{d\omega} \operatorname{fin.} \omega + 2gu \operatorname{cof.} \omega = 0$$

repe-

reperitur

$$\begin{array}{r}
 -\lambda\lambda A \sin.(\lambda-1)\omega - (\lambda+2)^2 B \sin.(\lambda+1)\omega - (\lambda+4)^2 C \sin.(\lambda+3)\omega - (\lambda+6)^2 D \sin.(\lambda+5)\omega \\
 -2\lambda A f \quad -\lambda\lambda A \quad -(\lambda+2)^2 B \quad -(\lambda+4)^2 C \\
 +Ag \quad +2\lambda A f \quad +2(\lambda+2) B f \quad +2(\lambda+4) C f \\
 \quad -2(\lambda+2) B f \quad -2(\lambda+4) C f \quad -2(\lambda+6) D f \\
 \quad +Ag \quad +B g \quad +C g \\
 \quad +B g \quad +C g \quad +D g.
 \end{array}$$

Oportet ergo sit $g = \lambda\lambda + 2\lambda f$ tum vero coefficientes assumpti ita determinantur:

$$B = \frac{\lambda f A}{\lambda + f + 1}; \quad C = \frac{(\lambda + 1)(f - 1) B}{2(\lambda + f + 1)}; \quad D = \frac{(\lambda + 2)(f - 2) C}{1(\lambda + f + 2)} \text{ etc.}$$

Statuamus ergo $g = mm - ff$, ut fiat $\lambda = m - f$, et aequationes nostrae sint

$$\begin{aligned}
 \frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{f d u}{d\omega} \text{ tang. } \omega + (mm - ff)u &= 0 \text{ et} \\
 \frac{d^2 v}{d\omega^2} - \frac{2(f+1)dv}{d\omega} \text{ tang. } \omega + (mm - (f+1)^2)v &= 0
 \end{aligned}$$

existente

$$u = v \text{ cof. } \omega^{f+1} \text{ seu } v = \frac{u}{\text{cof. } \omega^{f+1}}.$$

Quoniam nunc series nostra abrumpitur, quoties est f numerus integer, percurramus casus simpliciores.

I Sit $f = 0$, erit

$$\lambda = m \text{ et } B = 0, C = 0 \text{ etc.}$$

ideoque

$$u = A \sin. m\omega \text{ et } v = \frac{A \sin. m\omega}{\text{cof. } \omega}.$$

R r 3

II.

II. Sit $f = 1$, erit

$$\lambda = m - 1 \text{ et } B = \frac{(m-1)A}{m+1}, C = 0 \text{ etc.}$$

ergo

$$\frac{u}{a} = (m+1)\sin.(m-1)\omega + (m-1)\sin.(m+1)\omega \text{ et } \psi = \frac{u}{\cos.\omega^2}$$

$$\text{feu } \frac{u}{a} = m \sin. m \omega \cos. \omega - \cos. m \omega \sin. \omega.$$

III. Sit $f = 2$, erit $\lambda = m - 2$, et

$$B = \frac{2(m-2)A}{m+1}; C = \frac{(m-1)B}{2(m+2)} - \frac{(m-1)(m-2)A}{(m+1)(m+2)}; D = 0 \text{ etc.}$$

hinc

$$\frac{u}{a} = (m+1)(m+2)\sin.(m-2)\omega + 2(m-2)(m+2)\sin. m \omega \\ + (m-1)(m-2)\sin.(m+2)\omega \text{ indeque } \psi = \frac{u}{\cos.\omega^2}$$

$$\text{feu } \frac{u}{a} = (mm+2)\sin. m \omega \cos. 2\omega + 2(mm-4)\sin. m \omega \\ - 3m \cos. m \omega \sin. 2\omega.$$

IV. Sit $f = 3$, erit $\lambda = m - 3$ et

$$B = \frac{3(m-1)A}{m+1}; C = \frac{2(m-2)B}{3(m+2)} \text{ et } D = \frac{(m-1)C}{3(m+2)}; E = 0 \text{ etc.}$$

Ergo

$$\frac{u}{a} = +(m+1)(m+2)(m+3)\sin.(m-3)\omega + 3(m+2)(mm-9)\sin.(m-1)\omega \\ + (m-1)(m-2)(m-3)\sin.(m+3)\omega + 3(m-2)(mm-9)\sin.(m+1)\omega \\ \text{existente } \psi = \frac{u}{\cos.\omega^2}.$$

V. Sit $f=4$ erit $\lambda=m-4$ ac reperitur :

$$\frac{u}{\omega} = + (m+1)(m+2)(m+3)(m+4)\sin(m-4)\omega + 4(m+2)(m+3)(mm-16)\sin(m-2)\omega \\ + (m-1)(m-2)(m-3)(m-4)\sin(m+4)\omega + 4(m-2)(m-3)(mm-16)\sin(m+2)\omega \\ + 6(mm-9)(mm-16)\sin m\omega$$

existente $v = \frac{u}{\cos \omega^9}$

vnde ratio progressionis per se est manifesta. Notari autem conuenit si posuiffemus :

$u = A \cos \lambda \omega + B \cos (\lambda + 2) \omega + C \cos (\lambda + 4) \omega + \text{etc.}$
 easdem coefficientium determinationes proditurae fuisse ex qua hi duo valores coniuncti integrale completum exhibebunt : quod etiam ex forma inuenta colligitur , si modo loco anguli $m\omega$ generalius scribatur $m\omega + \alpha$.

Scholion 2.

365. Pluribus autem aliis modis eadem aequatio

$$\frac{d^2 u}{d \omega^2} + \frac{2f}{d \omega} \text{tang. } \omega + g u = 0$$

tractari et eius integrale per series exprimi potest, vnde alii casus integrabilitatis obtinentur. Ad hoc primum notetur posito $u = \sin. \omega^\lambda$ fore

$$\frac{d u}{d \omega} = \lambda \sin \omega^{\lambda-1} \cos \omega \text{ hincque}$$

$$\frac{d^2 u}{d \omega^2} \text{tang. } \omega = \lambda \sin. \omega^\lambda \text{ et}$$

$$\frac{d^2 u}{d \omega^2} = \lambda(\lambda-1) \sin. \omega^{\lambda-2} \cos. \omega^2 - \lambda \sin. \omega^\lambda = \lambda(\lambda-1) \sin. \omega^{\lambda-2} \\ - \lambda \sin. \omega^\lambda.$$

Hinc

Hinc si ponamus :

$u = A \sin. \omega^\lambda + B \sin. \omega^{\lambda+1} + C \sin. \omega^{\lambda+2} + D \sin. \omega^{\lambda+3} + \text{etc.}$
 facta substitutione adipiscimur :

$$\begin{aligned} 0 = & \lambda(\lambda-1)A \sin. \omega^{\lambda-2} + (\lambda+2)(\lambda+1)B \sin. \omega^\lambda + (\lambda+4)(\lambda+3)C \sin. \omega^{\lambda+2} + \text{etc.} \\ & - \lambda \lambda A & -(\lambda+2)^2 B \\ & + 2 \lambda f A & + 2(\lambda+2) f B \\ & + g A & + g B \end{aligned}$$

vnde sumi oportet vel $\lambda = 0$ vel $\lambda = 1$, tum vero erit

$$B = \frac{\lambda \lambda - 2 \lambda f - g}{(\lambda+1)(\lambda+2)} A ; C = \frac{(\lambda+2)^2 - 2(\lambda+2)f - g}{(\lambda+1)(\lambda+3)} B \text{ etc.}$$

hinc duo casus euolui conuenit

$\lambda = 0$	$\lambda = 1$
$B = \frac{1}{1 \cdot 2} g A$	$B = \frac{1 - 2f - g}{2 \cdot 3} A$
$C = \frac{1 - 4f - g}{2 \cdot 4} B$	$C = \frac{9 - 6f - g}{4 \cdot 5} B$
$D = \frac{16 - 8f - g}{5 \cdot 6} C$	$D = \frac{25 - 10f - g}{6 \cdot 7} C$
$E = \frac{25 - 12f - g}{7 \cdot 8} D$	$E = \frac{49 - 14f - g}{8 \cdot 9} D$
etc.	etc.

Integratio ergo succedit, quoties fuerit $g = ii - 2if$ denotante i numerum integrum positium. Quare cum posito $u = v \cos. \omega^{2f+1}$ aequatio transformata sit

$$\frac{d d v}{d \omega^2} - \frac{2(f+1) d v}{d \omega} \text{ tang. } \omega + (g - 2f - 1)v = 0$$

haec ideoque et illa erit integrabilis quoties fuerit :

$$g = (i+1)^2 + 2(i+1)f$$

quos

quos binos casus ita uno completi licet, ut integratio succedat dum sit $g = ii + 2if$.

Scholion 3.

366. Eidem aequationi adhuc inhaerens, cum posito $u = \text{cof. } \omega^\lambda$, fit

$$\frac{d u}{d \omega} = -\lambda \text{ cof. } \omega^{\lambda-1} \text{ fin. } \omega,$$

ideoque

$$\frac{d u}{d \omega} \text{ tang. } \omega = -\lambda \text{ cof. } \omega^{\lambda-1} + \lambda \text{ cof. } \omega^\lambda \text{ et}$$

$$\frac{d d u}{d \omega^2} = \lambda(\lambda-1) \text{ cof. } \omega^{\lambda-2} - \lambda \lambda \text{ cof. } \omega^\lambda,$$

statuo:

$$u = A \text{ cof. } \omega^\lambda + B \text{ cof. } \omega^{\lambda+2} + C \text{ cof. } \omega^{\lambda+4} + D \text{ cof. } \omega^{\lambda+6} + \text{etc.}$$

et facta substitutione oriatur:

$$0 = \lambda(\lambda-1)A \text{ cof. } \omega^{\lambda-2} + (\lambda+2)(\lambda+1)B \text{ cof. } \omega^\lambda + (\lambda+4)(\lambda+3)C \text{ cof. } \omega^{\lambda+2} + \text{etc.}$$

$-2\lambda f A$	$-\lambda \lambda A$	$-(\lambda+2)^2 B$
	$-2(\lambda+2) f B$	$-2(\lambda+4) f C$
	$+2\lambda f A$	$+2(\lambda+2) f B$
	$+g A$	$+g B.$

Oportet ergo sit vel $\lambda = 0$ vel $\lambda = 2f + 1$, tum vero

$$B = \frac{\lambda \lambda - 2\lambda f - g}{(\lambda+2)(\lambda+1-2f)} A; C = \frac{(\lambda+2)^2 - 2(\lambda+2)f - g}{(\lambda+4)(\lambda+3-2f)} B \text{ etc.}$$

Vol. III.

S s

et

et ambo casus ita se habebunt:

$\lambda = 0$	$\lambda = 2f + 1$
$B = \frac{1 - 2f - g}{2(1 - 2f)} A$	$B = \frac{1 + 2f - g}{2(2f + 1)} A$
$C = \frac{1 - 2f - g}{4(1 - 2f)} B$	$C = \frac{1 + 2f - g}{4(2f + 1)} B$
$D = \frac{16 - 8f - g}{6(1 - 2f)} C$	$D = \frac{16 - 8f - g}{6(2f + 1)} C$
etc.	etc.

Ex priori integratio succedit si $g = 4ii - 4if$, ex posteriori si $g = (2i + 1)^2 + 2(2i + 1)f$, qui casus cum iis, qui ex transformata nascuntur iuncti, eodem redeunt ac in §. praec. inuenti. Omnes ergo haecenus inuenti integrabilitatis casus huc reuocantur ut posito $g = mm - ff$, sit vel $f = \pm i$ vel $m = i \pm f$, hoc est vel $f = \pm i$ vel $f = \pm i \pm m$. Ceterum hi posteriores casus etiam ex prima resolutione (364.) sequuntur, ubi series quoque abrumpitur si $\lambda = -i$, ideoque $g = mm - ff = ii - 2if$ ergo $i - f = \pm m$, et transformatione in subsidium vocata $f = \pm i \pm m$. Contra vero casus primo inuenti in resolutionibus posterioribus non occurrunt.

Problema 59.

367. Concessa huius aequationis integratione

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = F\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + H v$$

inuenire aequationem huius formae:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + R z$$

pro.

pro qua fit

$$z = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + r\left(\frac{dv}{dx}\right) + s\psi$$

vbi F, G, H; P, Q, R; et r, s sunt functiones ipsius x tantum.

Solutio.

Cum fit

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + r\left(\frac{dv}{dx}\right) + s\psi, \text{ ob}$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dx}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + H\psi \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dP}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dG}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dH}{dx}\psi \text{ etc.}$$

$$+ G \quad + H$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dP}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dG}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dH}{dx}\psi$$

$$+ G \quad + \frac{dG}{dx} \quad + \frac{dH}{dx}$$

$$+ H.$$

Deinde vero ob

$$z = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + r\left(\frac{dv}{dx}\right) + s\psi \text{ fit}$$

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dv}{dx}\right) + r\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dr}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{ds}{dx}\psi \text{ et}$$

$$+ s$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + r\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + \frac{dr}{dx}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{d^2 r}{dx^2}\left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{d^2 s}{dx^2}\psi$$

$$+ s \quad + \frac{ds}{dx}$$

His iam substitutis necesse est, vt omnes termini affecti per $\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right)$, $\left(\frac{dv}{dx}\right)$, $\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right)$, $\left(\frac{dv}{dx}\right)$ et ψ cor-

firm euanescent unde sequentes resultant aequationes:

$$\begin{array}{l}
 \text{ex} \\
 \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) \text{ I. } F = P \\
 \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) \text{ II. } G + \frac{2dP}{dx} + Fr = Pr + Q \\
 \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) \text{ III. } H + \frac{2dG}{dx} + \frac{ddP}{dx^2} + Gr + \frac{rdP}{dx} + Fs = P\left(s + \frac{2dr}{dx}\right) + Qr + R \\
 \left(\frac{dv}{dx}\right) \text{ IV. } \frac{2dH}{dx} + \frac{ddG}{dx^2} + Hr + \frac{rdG}{dx} + Gs = P\left(\frac{2ds}{dx} + \frac{ddr}{dx^2}\right) + Q\left(s + \frac{dr}{dx}\right) + Rr \\
 \psi \text{ V. } \frac{d^2 H}{dx^2} + \frac{rdH}{dx} + Hs = P\frac{d^2 s}{dx^2} + Q\frac{ds}{dx} + Rs.
 \end{array}$$

Ex prima fit $P = F$ ex secunda $Q = G + \frac{2dP}{dx}$, et tertia $R = H + \frac{2dG}{dx} + \frac{ddP}{dx^2} - \frac{rdP}{dx} - \frac{2Pdr}{dx}$, qui valores in binis vltimis substituti praebent:

$$\begin{aligned}
 \frac{2dH}{dx} + \frac{ddG}{dx^2} - \frac{rdG}{dx} - \frac{Gr}{dx} - \frac{rddP}{dx^2} - \frac{2Pdr}{dx^2} - \frac{2sdf}{dx} - \frac{Pds}{dx} \\
 + \frac{rddP}{dx} + \frac{2Pdr}{dx} - \frac{Pddr}{dx^2} = 0 \text{ et} \\
 \frac{ddH}{dx^2} + \frac{rdH}{dx} - \frac{sddP}{dx^2} - \frac{2Pds}{dx^2} - \frac{Pds}{dx} - \frac{2sdG}{dx} - \frac{Gds}{dx} + \frac{r(dr - 2Pdr)}{dx} = 0
 \end{aligned}$$

quarum illa sponte est integrabilis praebens:

$$2H + \frac{dG}{dx} - Gr - \frac{rdP - Pdr}{dx} - 2Fs + Fr = A,$$

deinde binis illis aequationibus ita repraesentatis

$$-\frac{d d P r}{d x^2} - \frac{2 d P s}{d x} + \frac{d P r r}{d x} + \frac{d d G}{d x^2} - \frac{d G r}{d x} + \frac{2 d H}{d x} = 0$$

$$-\frac{d d P s}{d x^2} + \frac{r d P r r}{d x} - \frac{2 s d G - G d s}{d x} + \frac{r d H}{d x} + \frac{d d H}{d x^2} = 0$$

vel adeo hoc modo

$$\frac{d d (G - P r)}{d x} - d r (G - F r) + 2 d (H - F s) = 0$$

$$\frac{d d (H - P s)}{d x} + 2 F s d r + r s d F - G d s - 2 s d G + r d H = 0$$

vltima

ultima vero ita repraesentari potest

$$\frac{d d.(H-Fs)}{d x} - 2 s d.(G-Fr) - d s(G-Fr) + r d.(H-Fs) = 0.$$

Quod si iam prior per $H-Fs$ haec vero per $-(G-Fr)$ multiplicetur summa fit

$$\frac{(H-Fs) d d.(G-Fr) - (G-Fr) d d.(H-Fs)}{d x} - (G-Fr)(H-Fs) d r = 0$$

$$+ 2(H-Fs) d.(H-Fs) - r(H-Fs) d.(G-Fr)$$

$$+ 2s(G-Fr) d.(G-Fr) + (G-Fr)^2 d s - r(G-Fr) d.(H-Fs)$$

cuius integrale manifesto est

$$\frac{H-Fs) d.(G-Fr) - (G-Fr) d.(H-Fs)}{d x} + (H-Fs)^2 + (G-Fr)^2 s - (G-Fr)(H-Fs)r = B$$

integrale autem prius inuentum est

$$\frac{d.(G-Fr)}{d x} - (G-Fr)r + 2(H-Fs) = A$$

quae per $H-Fs$ multiplicata et ab illa subtracta relinquit

$$- \frac{(G-Fr) d.(H-Fs)}{d x} - (H-Fs)^2 + (G-Fr)^2 s = B - A(H-Fs)$$

fiq;ue habentur duae aequationes simpliciter differentiales ex quibus binas quantitates r et s definiri oportet, quibus cognitis etiam functiones P , Q et R innotescunt.

COROLL. I.

368. Si sit $F=1$, $G=0$ et $H=0$, aequationes inuentae, erunt

$$- \frac{d r}{d x} + r r - 2 s s = a \text{ et } \frac{s d r - r d s}{d r} + s s = b;$$

S s 3

vnde

unde dx eliminando fit

$$\frac{rds - sdr}{ar} = \frac{b - st}{a + st - rr} \quad \text{scu} \quad \frac{r dt}{dr} = \frac{b + at + st - rrs}{a + st - rr}$$

cuius resolutio in genere vix suscipienda videtur.

Sumtis autem constantibus $a = 0$ et $b = 0$ aequatio

$\frac{rds}{dr} = \frac{st - rrs}{st - rr}$ posito $s = rrs$ transit in:

$$\frac{r dt + st dr}{dr} = \frac{st - t}{st - 1} \quad \text{scu} \quad \frac{r dt}{dr} = \frac{st + t}{st - 1},$$

unde fit

$$\frac{dr}{r} = \frac{dt(1 - st)}{t(st - 1)} = -\frac{dt}{t} + \frac{dt}{st - 1}, \quad \text{et}$$

$$r = \frac{a\sqrt[3]{st - 1}}{t} \quad \text{hinc}$$

$$s = \frac{aa\sqrt[3]{st - 1}^3}{t},$$

Coroll. 2.

369. Pro eodem casu singulari ponamus

$3t - x = u^3$, vt fiat

$$r = \frac{xau}{1 + u^3} \quad \text{et} \quad s = \frac{1\alpha\alpha u u}{1 + u^3}.$$

Iam ob $a = 0$ est

$$dx = \frac{dr}{rr - st} = \frac{dr}{rr(1 - st)} = \frac{1 dr}{rr(1 - 3u^3)} \quad \text{at}$$

$$\frac{dr}{rr} = \frac{du}{3\alpha u u} - \frac{3u du}{3\alpha} = \frac{du(1 - 3u^3)}{3\alpha u u}$$

ita vt fit

$$dx = \frac{du}{\alpha u u} \quad \text{hincque}$$

$$\frac{1}{x} = \beta - \alpha x \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{\beta - \alpha x};$$

vbi

vbi quidem salua generalitate sumi potest

$$\beta = 0 \text{ et } u = \frac{-1}{ax},$$

vnde fit

$$r = \frac{-1 \cdot x \cdot x}{x^2 + c^2} \text{ facto}$$

$$a = -\frac{1}{c} \text{ et } s = \frac{1 \cdot x}{x^2 + c^2}.$$

Tandem ergo colligitur

$$P = 1, Q = 0 \text{ et } R = -\frac{1 \cdot dx}{dx} = -\frac{6 \cdot x(1 \cdot c^2 - x^2)}{(c^2 + x^2)^2}.$$

Coroll. 3.

370. Proposita ergo aequatione $(\frac{d \cdot d v}{d y^2}) = (\frac{d \cdot d v}{u \cdot x^2})$,
cuius integrale est

$$v = \Gamma : (x + y) + \Delta : (x - y),$$

huius aequationis integrale assignari poterit:

$$(\frac{d \cdot d z}{d y^2}) = (\frac{d \cdot d z}{d x^2}) + \frac{6 \cdot x(1 \cdot c^2 - x^2)}{(c^2 + x^2)^2} z$$

est enim

$$z = (\frac{d \cdot d v}{d x^2}) - \frac{1 \cdot x \cdot x}{c^2 + x^2} (\frac{d \cdot d v}{d x}) + \frac{1 \cdot x}{c^2 + x^2} v.$$

Scholion 1.

371. Haec pro casu

$$F = 1, G = 0 \text{ et } H = 0$$

multo facilius atque generalius computari possunt
pro quocunque valore quantitatis a , dum sit $b = 0$,
tum

tum enim altera aequatio statim dat

$$dx = \frac{rdt - tdr}{r^2} \text{ hincque}$$

$$x = \frac{r}{t} \text{ et } t = \frac{r}{x},$$

ex quo prima aequatio hanc induit formam

$$\frac{dr}{dx} - r - \frac{r}{x} + a = 0.$$

Ponamus $r = \frac{a}{t}$, fiet

$$dt + \frac{t dx}{x} - t dx + a dx = 0$$

cui particulariter satisfacit

$$t = \sqrt{a} + \frac{1}{x}.$$

Statuatur ergo

$$t = \sqrt{a} + \frac{1}{x} + \frac{1}{x}$$

ac prodit:

$$du + dx + 2u dx \sqrt{a} = 0,$$

quae per $e^{2x\sqrt{a}}$ multipl. et integrata praebet:

$$e^{2x\sqrt{a}} u + \frac{1}{2\sqrt{a}} e^{2x\sqrt{a}} = \frac{n}{2\sqrt{a}},$$

ideoque

$$\frac{1}{u} = \frac{2e^{2x\sqrt{a}} \sqrt{a}}{n - e^{2x\sqrt{a}}} = \frac{2\sqrt{a}}{ne^{-2x\sqrt{a}} - 1} \text{ et}$$

$$t = \frac{1}{x} + \frac{ne^{-2x\sqrt{a}} + 1}{ne^{-2x\sqrt{a}} - 1} \sqrt{a} = \frac{1}{x} + \frac{n + e^{2x\sqrt{a}}}{n - e^{2x\sqrt{a}}} \sqrt{a} \text{ et}$$

$$r = \frac{ax(n - e^{2x\sqrt{a}})}{n(x\sqrt{a} + 1) + e^{2x\sqrt{a}}(x\sqrt{a} - 1)}$$

ac propterea

$$s = \frac{-a(n - e^{2x\sqrt{a}})}{n(x\sqrt{a} + 1) + e^{2x\sqrt{a}}(x\sqrt{a} - 1)}$$

tum vero postremo

$$P = -1, Q = 0 \text{ et } R = -\frac{2dr}{dx} = -2rr - \frac{r}{x} + 2a \text{ seu}$$

$$R = \frac{-2a(nn - 4naaxxe^{2x\sqrt{a}} - 2ne^{2x\sqrt{a}} + e^{4x\sqrt{a}})}{(n(x\sqrt{a} + 1) + e^{2x\sqrt{a}}(x\sqrt{a} - 1))^2}$$

$$= \frac{-2a(n - e^{2x\sqrt{a}})^2 + 8naaxxe^{2x\sqrt{a}}}{(n(x\sqrt{a} + 1) + e^{2x\sqrt{a}}(x\sqrt{a} - 1))^2}$$

Si iam sumatur a euanesceat et $n = 1 + \frac{1}{2}ae^{\sqrt{a}}$ formulae ante inuentae resultant. At si a sit quantitas negatiua puta $a = -m^2$, capiaturque $n = \frac{a\sqrt{-1} + \beta}{a\sqrt{-1} - \beta}$ reperitur

$$r = \frac{-mmx\beta \cos(mx + a\sin mx)}{\beta \cos(mx + a\sin mx) - mx \cos mx - \beta \sin mx} = \frac{-mmx \cos(mx + \gamma)}{\cos(mx + \gamma) - mx \sin(mx + \gamma)}$$

$$\text{et } s = \frac{mm \cos(mx + \gamma)}{\cos(mx + \gamma) - mx \sin(mx + \gamma)}$$

indeque

$$R = \frac{2mm(\cos(mx + \gamma)^2 + m^2xx)}{(\cos(mx + \gamma) - mx \sin(mx + \gamma))^2}$$

Quantitas R reducitur ad hanc

$$R = \frac{8naaxx - 2a(ne^{-x\sqrt{a}} - e^{x\sqrt{a}})^2}{(n(1 + x\sqrt{a})e^{-x\sqrt{a}} - (1 - x\sqrt{a})e^{x\sqrt{a}})^2}$$

quae forma sumto a valde paruo abit in

$$R = \frac{8naaxx - 2a(n - 1 - (n + 1)x\sqrt{a} + \frac{(n-1)}{2}axx - \frac{(n+1)}{6}ax^2\sqrt{a} + \text{etc.})^2}{(n - 1 - \frac{1}{2}(n-1)axx + \frac{1}{6}(n+1)ax^2\sqrt{a})^2}$$

Statuatur $n = 1 + \beta a \sqrt{a}$, vt fit

$$n - 1 = \beta a \sqrt{a} \text{ et } n + 1 = 2 + \beta a \sqrt{a}$$

erit

$$R = \frac{8naaxx - 2a(\beta a \sqrt{a} - 2x \sqrt{a} - \beta aax + \frac{\beta aaxx\sqrt{a}}{2} - \frac{1}{2}ax^2 \sqrt{a})^2}{(\beta a \sqrt{a} - \frac{1}{2}\beta aaxx\sqrt{a} + \frac{1}{2}ax^2 \sqrt{a})^2}$$

vbi numerator fit

$$8aaxx + 8\beta a^2xx\sqrt{a} - 2a(\beta\beta a^2 - 4\beta aax - 2\beta\beta a^2x\sqrt{a} + 4aax + \frac{1}{2}aax^2)$$

vbi cum termini per aa affecti se destruant, retineantur ii soli qui per a^2 sunt affecti, erit idem in denominatore obseruato:

$$R = \frac{8\beta a^2x - \frac{1}{2}a^2x^2}{a^2(\beta + \frac{1}{2}x^2)^2} = \frac{8x(\beta - \frac{1}{2}x^2)}{(\beta + \frac{1}{2}x^2)^2}$$

quae iam facile ad formam

$$R = \frac{6x(2c^2 - x^2)}{(c^2 + x^2)^2}$$

reducitur sumendo

$$3\beta = 2c^2 \text{ vt fit } \beta = \frac{2}{3}c^2.$$

Quare hic casus oritur sumendo a euanescentes et

$$n = 1 + \frac{2}{3}c^2 a \sqrt{a}.$$

Scholion 2.

372. Cum euolutio solutionis inuentae sit difficillima, neque vlla via pateat, quomodo ambae quan-

quantitates incognitae r et s ex binis aequationibus erutis definiri queant, in scientiae incrementum haud parum iuuabit obseruasse, idem problema, per repetitionem transformationis in primo problem. huius ratiis quoque solui posse, neque proinde vsu carebit has duas solutiones inter se comparasse. Proposita ergo aequatione

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dx}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + Hv$$

ponamus primo

$$u = \left(\frac{dv}{dx}\right) + pv,$$

ac p ex hac aequatione determinetur:

$$Fdp + Gpdx - Fppdx + (C - H)dx = 0$$

ac tum ista resultabit aequatio

$$\left(\frac{d^2u}{dy^2}\right) = F\left(\frac{du}{dx}\right) + \left(G + \frac{dp}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(H + \frac{dG}{dx} - \frac{rFdp - p^2F}{dx}\right)u.$$

Nunc pro hac aequatione porro transformando statuamus simili modo

$$z = \left(\frac{du}{dx}\right) + qu,$$

ita vt sit quoque

$$z = \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + (p + q)\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{dp}{dx} + pq\right)v$$

et quantitate q ex hac aequatione definita

$$Fdq + \left(G + \frac{dp}{dx}\right)qdx - Fqqdx + \left(D - H - \frac{dG}{dx} + \frac{rFdp + p^2F}{dx}\right)dx = 0$$

oriatur haec aequatio:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + Rz$$

T t 2

cuius

cuius quantitates P, Q, R ita se habent :

$$P = F; \quad Q = G + \frac{dP}{dx} \text{ et}$$

$$R = H + \frac{dG}{dx} - \frac{d^2P}{dx^2} + \frac{d^2F}{dx^2} - \frac{d^2F}{dx^2} - \frac{d^2F}{dx^2}.$$

Cum hac ergo solutione simulata
postremum problema suppeditauit, in quo cum
statim posuerimus :

$$z = \left(\frac{d^2v}{dx^2} \right) + r \left(\frac{dv}{dx} \right) + sv$$

erit utique

$$r = p + q \text{ et } s = \frac{d^2P}{dx^2} + p^2q,$$

unde quidem statim valores pro P, Q et R mani-
festo procedunt iidem. Verum multo minus appa-
ret, si pro r et s isti valores per p et q substi-
tuantur, tum istas binas aequationes :

$$\frac{d(C-Fr)}{dx} - (G-Fr)r + 2(H-Fs) = A \text{ et}$$

$$\left(\frac{G-Fr}{dx} \right) + (H-Fs)^2 - (G-Fr)^2 s - A(H-Fs) = B$$

ad eas quas ante inuenimus reduci :

$$\frac{FdP}{dx} + Gp - Fpp - H + C = 0 \text{ et}$$

$$\frac{FdQ}{dx} + \left(G + \frac{dP}{dx} \right) q - Fqq - H \frac{dC}{dx} + \frac{d^2P}{dx^2} + p^2q + D = 0$$

ita ut hae constantes C et D ad illas A et B cer-
tam teneant relationem. Interim patet has postre-
mas aequationes multo esse simpliciores, dum prior
duas tantum variables p et x complectitur, inde-
que p per x, cuius F, G et H sunt functiones datae,
deter-

determinari debet, qua inuenta quantitate q simili modo ex altera aequatione elici oportet. Verum in ambabus superioribus aequationibus binae variables r et s ita inter se sunt permixtae, vt nulla medius tantum variables perueniendi habeatur. Cum igitur certum sit priores solutu difficillimas ad posteriores multo faciliores ope substitutionum assignatarum perducı posse, sine dubio methodus hanc reductionem efficiendi haud contemnenda subsidia in Analysis esse allatura videtur.

Scholion 3.

373. Cum adeo consensus harum duarum solutionum maxime sit absconditus, casum specialem accuratius perpendi expediet. Sit igitur

$$F = x, G = 0 \text{ et } H = 0,$$

ac binae priores aequationes inter r et s has induent formas:

$$\text{I. } \frac{dr}{dx} + rr - 2s = A \text{ et}$$

$$\text{II. } \frac{rds}{dx} + ss - rrs + As = B$$

posteriores vero istas:

$$\text{III. } \frac{dp}{dx} - pp + C = 0 \text{ et}$$

$$\text{IV. } \frac{dq}{dx} - qq + \frac{rdp}{dx} + D = 0$$

T t 3

quas

quas cum illis certum est ita cohaerere ut fit :

$$r = p + q \text{ et } s = \frac{dp}{dx} + pq.$$

Ut saltem consensum a posteriori agnoscamus, fit

$$C = \frac{a^m x^m}{m m + p p}, \text{ diffin.}$$

$$x = \frac{1}{m} \text{ang. tang. } \frac{p}{m} \text{ et } p = m \text{ tang. } m x.$$

Hinc cum fit

$$\frac{dp}{dx} = m m + p p \text{ erit}$$

$$s = m m + p p + p q = m m + p r = m(m + r \text{ tang. } m x),$$

qui valor in I. substitutus dat

$$\frac{dr}{dx} + r r - 2 m r \text{ tang. } m x - 2 m m = A, \text{ seu}$$

$$\frac{dr}{dx} = r r - 2 m r \text{ tang. } m x - 2 m m - A$$

secunda vero ob

$$\frac{ds}{dx} = \frac{m dr}{dx} \text{ tang. } m x + \frac{m m r}{\text{cof. } m x^2}$$

abit in :

$$\frac{m r dr}{dx} \text{ tang. } m x = m r^2 \text{ tang. } m x - 2 m m r r \text{ tang. } m x^2$$

$$- m(A + 2 m m) r \text{ tang. } m x - m^2 - A m m + B$$

ex quibus dr eliminando fit

$$B = A m m + m^2.$$

Pro quarta vero ob

$$q = r - p = r - m \text{ tang. } m x,$$

reful-

refultat :

$$\frac{dr}{dx} = rr - 2mrtang.mx - mm - D$$

ita vt fit

$$D = mm + A.$$

Consensus ergo nostrarum aequationum in hac constantiam relatione consistit vt ob $mm = -C$ fit

$$D = A - C \text{ et } B = -C(A - C) = -CD.$$

In genere vero etiam eadem relationes locum habent nam si III. et IV. in vnâ summam colligantur ob

$$C + D = A \text{ et } p + q = r \text{ erit}$$

$$\frac{r dr}{dx} + Gr + \frac{rdp}{dx} - Fpp - Fqq - 2H - \frac{dG}{dx} + \frac{rdp}{dx} + A = 0$$

cum vero fit $\frac{dp}{dx} = s - pq$, fit

$$\frac{r dr}{dx} + \frac{rdp}{dx} - \frac{dG}{dx} + Gr - Frr - 2H + 2Fs + A = 0 \text{ seu}$$

$$\frac{d(G - Fr)}{dx} - (G - Fr)r + 2(H - Fs) = A$$

quae est ipsa aequatio prima. Porro aequatio III. ob $\frac{dp}{dx} = s - pq$ dat

$$Fs - Fpr + Gp - H + C = 0 \text{ seu } C = H - Fs - p(G - Fr)$$

quarta vero reducitur ad hanc formam :

$$\frac{r dr}{dx} + Gq + \frac{qd p}{dx} - Fqq - H - \frac{dG}{dx} + Fs - Fpq + \frac{rdp}{dx} + D = 0$$

seu

$$\frac{d(Fr - G)}{dx} + q(G - Fr) - H + Fs + D = 0$$

hincque

$$D = \frac{d(G - Fr)}{dx} - q(G - Fr) + H - Fs$$

cx

ex quibus concluditur :

$$CD = \frac{(H-Fr)d.(G-Fr)}{dx} - q(G-Fr)(H-Fs) + (H-Fs)r \\ - \frac{p(G-Fr)d.(G-Fr)}{dx} + pq(G-Fr)^2 - p(G-Fr)(H-Fs).$$

Ex secunda vero habemus :

$$B = \frac{(G-Fr)d.(H-Fs)}{dx} - \frac{(H-Fs)d.(G-Fr)}{dx} - (H-Fs)^2 \\ + (G-Fr)(H-Fs)r - (G-Fr)^2s$$

quibus expressionibus coniunctis fit

$$\frac{CD+B}{G-Fr} = \frac{d.(H-Fs)}{dx} - \frac{p.d.(G-Fr)}{dx} - \frac{d.p.(G-Fr)}{dx} \\ = \frac{d.(H-Fs) - d.p.(G-Fr)}{dx} = 0$$

liquidem est

$$C = H - Fs - p(G - Fr),$$

ex quo etiam in genere est

$$B = -CD \text{ et } A = C + D.$$

Interim tamen hinc non perspicitur, quomodo ex aeqq. I. et II. binae reliquae III. et IV. deriuari queant.

Scholion 4.

374. Omnibus his diligenter pensatis manifestum fiet totum negotium ope substitutionis satis simplicis confici posse. Quod quo facilius ostendatur, ponamus breuitatis causa

$$G - Fr = R \text{ et } H - Fs = S$$

vt habeantur haec duae aequationes :

$$I. A = \frac{dR}{dx} - \frac{GR}{F} + \frac{RR}{F} + 2S$$

$$II. B = \frac{Rds}{dx} - \frac{sdr}{F} - \frac{HRR}{F} + \frac{GRS}{F} - SS$$

ex quibus duas quantitates R et S erui oporteat, dum F, G, H sunt functiones quaecunque ipsius x, at A et B quantitates constantes. Ad hoc adhibeatur ista substitutio $S = C + Rp$ ita adornanda, vt binae illae aequationes coalescant in vnam, in qua praeter x vnica infit noua variabilis p deinceps per methodos cognitatas inuestiganda. Hinc ob

$$dS = Rdp + p dR \text{ habebitur}$$

$$I. A = \frac{dR}{dx} - \frac{GR}{F} + \frac{RR}{F} + 2C + 2Rp$$

$$II. B = \frac{RRdp}{dx} - \frac{Cdr}{dx} - \frac{HRR}{F} + \frac{CGR}{F} + \frac{GRRp}{F} - CC - 2CRp - RRpp$$

vnde primo eliminando dR concluditur :

$$B + AC = \frac{RRdp}{dx} + \frac{CRR}{F} + CC - \frac{HRR}{F} - RRpp$$

dummodo ergo constantem C ita assumamus, vt sit $CC = B + AC$, per diuisionem etiam ipsa quantitas R tolletur, resultabitque haec aequatio :

$$0 = \frac{dp}{dx} + \frac{C}{F} - \frac{H}{F} - pp$$

cuius resolutio ad methodos, magis cognitatas pertinet. Cum igitur ista methodus maximi sit momenti, sequens problema, etiamsi ad primam

Vol. III.

V V

partem.

partem calculi integralis sit referendum, hinc adiicere operae pretium videtur.

Problema 60.

375. Propositis huiusmodi duabus aequationibus differentialibus:

$$\text{I. } 0 = \frac{dz}{dx} + F + Gy + Hz + Iyy + Kyz + Lzz$$

$$\text{II. } 0 = \frac{ydz - zdz}{dx} + P + Qy + Rz + Syy + Tyz + Vzz$$

vbi F, G, H etc. P, Q, R etc. sint functiones ipsius x , methodum exponere has aequationes, si quidem fieri licet, resoluendi.

Solutio.

Methodus indicata in hoc consistit, vt operatione substitutionis $z = a + yv$ ex illis aequationibus vna elici queat duas tantum variables x et v implicans. Quoniam igitur est

$$ydz - zdz = yydv - a dy,$$

ex I. a + II. nascitur haec aequatio:

$$0 = \frac{yydv}{dx} + P + Qy + Rz + Syy + Tyz + Vzz$$

$$+ aF + aGy + aHz + aIyy + aKyz + aLzz:$$

quae loco z substituto valore $a + yv$ ita exhibeatur, secundum potestates ipsius y

$$0 = \frac{yydv}{dx} + y^0(P + aF + a(R + aH) + aa(V + aL))$$

$$+ y^1(Q + aG + v(R + aH) + a(T + aK) + 2av(V + aL))$$

$$+ y^2(S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL))$$

nunc-

nuncque efficiendum est, vt tota aequatio per yy diuidi queat, ideoque partes per y^0 et y^1 affectae euanescant. Ex parte ergo y^0 fieri oportet:

$$P + aF + a(R + aH) + aa(V + aL) = 0$$

ex parte autem y^1 , quia v est noua variabilis in calculum inducta hae duae conditiones nascuntur:

$$Q + aG + a(T + aK) = 0 \text{ et}$$

$$R + aH + 2a(V + aL) = 0$$

vnde prima dabit

$$P + aF - aa(V + aL) = 0.$$

Conditiones ad istam reductionem requisitae sunt hae tres:

$$\text{I. } P + aF - aa(V + aL) = 0$$

$$\text{II. } Q + aG + a(T + aK) = 0$$

$$\text{III. } R + aH + 2a(V + aL) = 0$$

vnde vel P, Q et R vel F, G et H commode definiuntur.

His autem conditionibus stabilitis totum negotium ad resolutionem huius aequationis reuocatur:

$$0 = \frac{d^2v}{dx^2} + S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL)$$

quae duas tantum continet variables x et v , ex qua v per x determinari oportet. Cum deinde posito $z = a + yv$ prima aequatio induat hanc

$$V v^2$$

for-

formam :

$$0 = \frac{dy}{dx} + F + aH + aaL + y(G + Hv + aK + 2aLv) \\ + yy(I + Kv + Lv)$$

secunda vero istam

$$0 = \frac{yy \frac{dv}{dx} - a \frac{dy}{dx}}{dx} + P + aR + aaV + y(Q + Rv + aT + 2aVv) \\ + yy(S + Tv + Vvv)$$

feu hinc superiorem per yy multiplicatam subtra-
hendo :

$$0 = \frac{-a \frac{dy}{dx}}{dx} + P + aR + aaV + y(Q + Rv + aT + 2aVv) \\ - yy(Ia + aKv + aLv)$$

quae quidem cum illa congruit, ut natura rei po-
stulat.

COROLL. I.

373. Si ergo huiusmodi binae aequationes
fuerint propositae

$$0 = \frac{dz}{dx} + F + Gy + Hz + Iyy + Kyz + Lzx$$

$$0 = \frac{ydz - a dy}{dx} - aF - aGy - aHz + Syy + Tyz + Vzx$$

$$+ a^2L - aaKy - 2aaLz$$

$$+ aaV - aTy - 2aVz$$

facto $z = a + yv$ primo resolui debet haec aequatio:

$$0 = \frac{dv}{dx} + S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL)$$

vnde

vnde definita v per x hanc aequationem tractari oportet :

$$0 = \frac{dy}{dx} + F + aH + aaL + y(G + aK) + yy(I + Kv + Lvv) \\ + vy(H + 2aL)$$

quo facto habebitur quoque $z = a + vy$.

Coroll. 2.

377. Si $F = A$, $K = 0$, $L = 0$, $H = -2b$, $V = b$ et $T = -G$ casus supra 374. tractatus resultat, harum aequationum :

$$0 = \frac{dy}{dx} + A + Gy - 2bz + Iyy$$

$$0 = \frac{y^2 z - z^2 dy}{dx} - aA + Syy - Gyz + bzz \\ + aab$$

vbi G , I et S sunt functiones quaecunque ipsius x , et resolutio ita se habet, vt posito $z = a + yv$ hae aequationes successiue debeant expediri :

$$0 = \frac{dv}{dx} + S + aI - Gv + bvv \text{ et}$$

$$0 = \frac{dy}{dx} + A - 2ab + y(G - 2bv) + Iyy.$$

Coroll. 3.

378. Euidens est postremam aequationem nulla laborare difficultate etiam in genere dum sit

$$F + aH + aaL = 0,$$

prioris autem solutio in promptu est si sit vel $S + aT = 0$,
vel $V + aL = 0$.

CALCVLI INTEGRALIS
LIBER POSTERIOR.

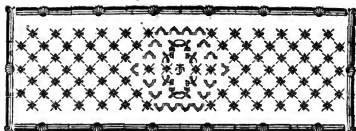
PARS PRIMA

SEV

INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RYM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.

SECTIO TERTIA

INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
TERTII ALTIORVMQVE GRADVVM
RELATIONE.

C A P V T I.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM SIMPLICISSIMARVM VNICAM FORMVLAM DIFFERENTIALEM INVOLVENTIVM.

Problema 61.

379.

Indolem functionis binarum variabilium x et y indagare, si eius quaequam formula differentialis tertii gradus evanescat.

Solutio.

Sit z functio illa quaesita, et cum eius sint quatuor formulae differentiales tertii gradus

$$\left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right), \left(\frac{d^3 z}{dx^2 dy}\right), \left(\frac{d^3 z}{dx dy^2}\right) \text{ et } \left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right),$$

Vol. III.

X x

prout

prout quaelibet harum nihilo aequalis statuitur, totidem habemus casus euoluendos.

I. Sit igitur primo $(\frac{d^2 z}{dx^2}) = 0$, et sumta y constante prima integratio praebet

$$(\frac{dz}{dx}) = \Gamma : y ;$$

tum simili modo secunda integratio dat

$$(\frac{dz}{dx}) = x\Gamma : y + \Delta : y ,$$

vnde tandem fit

$$z = \frac{1}{2} x x \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y$$

vbi $\Gamma : y$, $\Delta : y$ et $\Sigma : y$ denotant functiones quas-
cunque ipsius y , ita vt ob triplicem integrationem
tres functiones arbitrariae in calculum sint ingressae,
vt rei natura postulat.

II. Sit $(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}) = 0$, ac primo bis integrando
per solius x variabilitatem reperitur vt ante :

$$(\frac{dz}{dy}) = x \Gamma' : y + \Delta' : y$$

nunc autem sola y pro variabili habita, adipisci-
mur :

$$z = x \Gamma : y + \Delta : y + \Sigma : x$$

quandoquidem apices signis functionum inscripti hic
semper hunc habent significatum vt sit

$$f dy \Gamma' : y = \Gamma : y \text{ et } f dy \Delta' : y = \Delta : y .$$

III. Sit $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = 0$, et quia hic casus a prae-
cedente non differt, nisi quod binae variables x et y
inter

inter se sint permutatae, integrale quaesitum est

$$z = y \Gamma : x + \Delta : x + \Sigma : y.$$

IV. Sit $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = 0$ et ob similem permutationem ex casu primo intelligitur fore:

$$z = \frac{1}{2} y^2 \Gamma : x + y \Delta : x + \Sigma : x.$$

Coroll. 1.

380. Tres functiones arbitrariae, hic per triplicem integrationem ingressae sunt vel ipsius x , vel ipsius y tantum; omnes tres sunt ipsius y tantum casu primo $(\frac{d^2 z}{dx^2}) = 0$, ipsius x vero tantum casu quarto $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = 0$; duae vero sunt ipsius y et vna ipsius x casu secundo $(\frac{d^2 z}{dx dy}) = 0$; contra autem duae ipsius x et vna ipsius y casu tertio $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = 0$.

Coroll. 2.

381. Porro obseruasse iuuabit, si eiusdem variabilis puta x duae pluresue occurrant functiones arbitrariae, vnā quidem absolute poni, alteram per y multiplicari, tertiam vero si adsit per $\frac{1}{2} yy$ seu quod eodem redit per yy multiplicatam accedere.

Coroll. 3.

382. Perpetuo autem tenendum est has functiones ita arbitrio nostro relinqui, vt etiam functiones discontinuae seu nulla continuitatis lege contentae non excludantur. Scilicet si libero manus tractu linea quacunque describatur, applicata respondens abscissae x huiusmodi functionem $\Gamma : x$ referet.

XX 2

Scho-

Scholion I.

383. Minus hic immorandum arbitror transformationi formularum differentialium altioris gradus, dum loco binarum variabilium x et y aliae quaecunque in calculum introducuntur, quoniam in genere expressiones nimis fierent complicatae vixque vllum vsum habiturae, tum vero imprimis quod methodus has transformationes inveniendi iam supra (229.) satis luculenter est tradita. Casum tantum simpliciozem, quo binae novae variables t et u loco x et y introducendae ita accipiuntur, vt fit

$$t = \alpha x + \beta y \text{ et } u = \gamma x + \delta y$$

hic quoque ad formulas differentiales altiores accommodabo. Cum igitur viderimus esse

pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \alpha^2 \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + \gamma^2 \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \beta^2 \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + \delta^2 \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

et pro formulis secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2dz}{dx^2}\right) = \alpha^2 \left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) + 2\alpha\gamma \left(\frac{d^2dz}{dt du}\right) + \gamma^2 \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dz}{dx dy}\right) = \alpha\beta \left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) + (\alpha\delta + \beta\gamma) \left(\frac{d^2dz}{dt du}\right) + \gamma\delta \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dz}{dy^2}\right) = \beta^2 \left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) + 2\beta\delta \left(\frac{d^2dz}{dt du}\right) + \delta^2 \left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

erit

erit pro formulis tertii gradus :

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) &= \alpha^3 \left(\frac{d^3z}{d^3t^3}\right) + 3\alpha^2\gamma \left(\frac{d^3z}{d^2t^2 du}\right) + 3\alpha\gamma^2 \left(\frac{d^3z}{dt du^2}\right) + \gamma^3 \left(\frac{d^3z}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right) &= \alpha^2\beta \left(\frac{d^3z}{d^2t^2}\right) + (\alpha^2\delta + 2\alpha\beta\gamma) \left(\frac{d^3z}{dt^2 du}\right) + (\beta\gamma^2 + 2\alpha\gamma\delta) \left(\frac{d^3z}{dt du^2}\right) + \gamma^3 \delta \left(\frac{d^3z}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx dy^2}\right) &= \alpha\beta^2 \left(\frac{d^3z}{dt^2}\right) + (\beta^2\gamma + 2\alpha\beta\delta) \left(\frac{d^3z}{dt du}\right) + (\alpha\delta^2 + 2\beta\gamma\delta) \left(\frac{d^3z}{du^2}\right) + \gamma\delta^2 \left(\frac{d^3z}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dy^3}\right) &= \beta^3 \left(\frac{d^3z}{d^3t^3}\right) + 3\beta^2\delta \left(\frac{d^3z}{d^2t^2 du}\right) + 3\beta\delta^2 \left(\frac{d^3z}{dt du^2}\right) + \delta^3 \left(\frac{d^3z}{du^3}\right) \end{aligned}$$

et pro formulis quarti gradus :

$\left(\frac{d^4z}{dx^4}\right)$	$\left(\frac{d^4z}{dx^3 dy}\right)$	$\left(\frac{d^4z}{dx^2 dy^2}\right)$	$\left(\frac{d^4z}{dx dy^3}\right)$	$\left(\frac{d^4z}{dy^4}\right)$
α^4	$\alpha^3\beta$	$\alpha^2\beta^2$	$\alpha\beta^3$	β^4
$+4\alpha^3\gamma$	$\alpha^2\delta + 3\alpha^2\beta\gamma$	$2\alpha^2\beta\delta + 2\alpha\beta^2\gamma$	$3\alpha\beta^2\delta + \beta^3\gamma$	$+4\beta^3\delta$
$+6\alpha^2\gamma^2$	$3\alpha^2\gamma\delta + 3\alpha\beta\gamma^2$	$\alpha^2\delta^2 + 4\alpha\beta\gamma\delta + \beta^2\gamma^2$	$3\alpha\beta\delta^2 + 3\beta^2\gamma\delta$	$+6\beta^2\delta^2$
$+4\alpha\gamma^3$	$+3\alpha\gamma^2\delta + \beta\gamma^3$	$2\alpha\gamma\delta^2 + 2\beta\gamma^2\delta$	$\alpha\delta^3 + 3\beta\gamma\delta^2$	$+4\beta\delta^3$
$+ \gamma^4$	$+ \gamma^3\delta$	$+ \gamma^2\delta^2$	$+ \gamma\delta^3$	$+ \delta^4$

vnde simul lex pro altioribus gradibus elucet pro formula scilicet generali $\left(\frac{d^{m+n}z}{dx^m dy^n}\right)$ hi coefficientes iidem sunt qui oriuntur ex evolutione huius formae

$$(\alpha + \gamma v)^m (\beta + \delta v)^n,$$

liquidem termini secundum potestates ipsius v disponantur.

Scholion 2.

384. Haud alienum fore arbitror evolutionem istius formulae ex principiis ante stabilitis accuratius docere. Sit igitur

$$s = (\alpha + \gamma v)^m (\beta + \delta v)^n$$

X x 3

ac

ac ponatur :

$$s = A + Bv + Cv^2 + Dv^3 + Ev^4 + Fv^5 + \text{etc.}$$

vbi quidem primo patet esse $A = \alpha^m \beta^n$; pro reliquis vero coefficientibus inueniendis, sumtis differentialibus logarithmorum habebimus :

$$\frac{ds}{s dv} = \frac{m\gamma}{\alpha + \gamma v} + \frac{n\delta}{\beta + \delta v} \text{ ideoque}$$

$$\frac{ds}{s} (\alpha\beta + (\alpha\delta + \beta\gamma)v + \gamma\delta v^2) - s(m\beta\gamma + n\alpha\delta + (m+n)\gamma\delta v) = 0$$

vbi si loco s series assumpta substituitur, orietur haec aequatio

$$\begin{aligned} 0 = & \alpha\beta B + 2\alpha\beta Cv + 3\alpha\beta Dv^2 + 4\alpha\beta Ev^3 + 5\alpha\beta Fv^4 + \text{etc.} \\ & + \alpha\delta B + 2\alpha\delta C + 2\alpha\delta D + 4\alpha\delta E \\ & + \beta\gamma B + 2\beta\gamma C + 3\beta\gamma D + 4\beta\gamma E \\ & + \gamma\delta B + 2\gamma\delta C + 3\gamma\delta D \\ -m\beta\gamma A & -m\beta\gamma B -m\beta\gamma C -m\beta\gamma D -m\beta\gamma E \\ -n\alpha\delta A & -n\alpha\delta B -n\alpha\delta C -n\alpha\delta D -n\alpha\delta E \\ & -(m+n)\gamma\delta A - (m+n)\gamma\delta B - (m+n)\gamma\delta C - (m+n)\gamma\delta D \end{aligned}$$

vnde quilibet coefficientis ex praecedentibus ita definitur

$$A = \alpha^m \beta^n$$

$$B = \frac{m\beta\gamma + n\alpha\delta}{\alpha\beta} A$$

$$C = \frac{(m-1)\beta\gamma + (n-1)\alpha\delta}{\alpha\beta} B + \frac{(m+n)\gamma\delta}{\alpha\beta} A$$

$$D = \frac{(m-2)\beta\gamma + (n-2)\alpha\delta}{\alpha\beta} C + \frac{(m+n-1)\gamma\delta}{\alpha\beta} B$$

$$E = \frac{(m-3)\beta\gamma + (n-3)\alpha\delta}{\alpha\beta} D + \frac{(m+n-2)\gamma\delta}{\alpha\beta} C$$

etc.

His

His igitur coefficientibus inuentis, si ponatur:

$$t = \alpha x + \beta y \text{ et } u = \gamma x + \delta y.$$

transformatio formulae differentialis cuiuscunque ita se habeat, ut fit

$$\left(\frac{d^{m+n}z}{dx^m dy^n}\right) = A\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n}}\right) + B\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n-1} du}\right) \\ + C\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n-2} du^2}\right) + \text{etc.}$$

Problema 62.

385. Indolem functionis binarum variabilium x et y inuestigare, si eius formula differentialis cuiuscunque gradus euanescat.

Solutio.

Ex iis quae de formulis differentialibus tertii gradus nihilo aequatis ostendimus in praecedente problemate satis perpicuum est solutionem huius problematis pro formulis differentialibus quarti gradus ita se habere.

I. Si fit $\left(\frac{d^4 z}{dx^4}\right) = 0$ erit

$$z = x^3 \Gamma : y + x^2 \Delta : y + x \Sigma : y + \Theta : y.$$

II. Si fit $\left(\frac{d^4 z}{dx^3 dy}\right) = 0$ erit

$$z = x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y + \Theta : x.$$

III.

III. Si fit $(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}) = 0$ erit

$$z = x\Gamma : y + \Delta : y + y\Sigma : x + \Theta : x.$$

IV. Si fit $(\frac{d^4 z}{dx dy^3}) = 0$ erit

$$z = \Gamma : y + y^2 \Delta : x + y\Sigma : x + \Theta : x.$$

V. Si fit $(\frac{d^4 z}{dx^3 dy}) = 0$ erit

$$z = y^3 \Gamma : x + y^2 \Delta : x + y\Sigma : x + \Theta : x$$

vnde simul progressus ad altiores gradus est manifestus.

Coroll. 1.

386. Cum hic quatuor functiones arbitrariae occurrant totidem scilicet, quot integrationes institui oportet, in hoc ipso criterium integrationis completae continetur.

Coroll. 2.

387. Quin etiam vicissim facile ostenditur formas inuentas aequationi propositae satisfacere. Sic cum pro casu tertio inuenerimus:

$$z = x\Gamma : y + \Delta : y + y\Sigma : x + \Theta : x$$

differentiando hinc colligimus:

$$\text{Primo } (\frac{dz}{dx}) = \Gamma : y + y\Sigma' : x + \Theta' : x$$

$$\text{deinde } (\frac{d^2 z}{dx^2}) = y\Sigma'' : x + \Theta'' : x$$

$$\text{tertio } (\frac{d^3 z}{dx^3 dy}) = \Sigma''' : x \text{ et}$$

$$\text{quarto } (\frac{d^4 z}{dx^3 dy^2}) = 0$$

codem-

eodemque peruenitur, quocunque ordine differentiationes vel solam x vel solam y variabilem fumendo, instituantur.

Scholion I.

388. Hactenus vnam formulam differentialem nihilo esse aequalem assumimus, calculus autem perinde succedit, si huiusmodi formula functioni cuiunque ipsarum x et y aequalis statuatur: quemadmodum in sequentibus problematibus sum ostensurus. Hoc tantum inculcandum cenſeo si V fuerit functio quaecunque binarum variabilium x et y , tum $\int V dx$ id denotare integrale, quod obtinetur si sola x pro variabili habeatur, in hac vero formula $\int V dy$ solam y pro variabili haberi: quod idem tenendum est de integrationibus repetitis veluti $\int dx \int V dx$, vbi in vtraque sola x variabilis assumitur, in hac vero $\int dy \int V dx$, postquam integrale $\int V dx$ ex sola ipsius x variabilitate fuerit erutum, tum in altera integratione $\int dy \int V dx$ solam y variabilem accipiendam esse. Et cum perinde vtra integratio prior instituat, etiam hoc discrimen e modo signandi tolli potest hocque integrale geminatum ita $\iint V dx dy$ exhiberi: hincque intelligitur, quomodo has formulas:

$$\iint V dx^2 dy \text{ seu } \int^2 V dx^2 dy \text{ et } \int^{m+1} V dx^m dy^n$$

interpretari oporteat; hic scilicet signo integrationis \int indices suffigiamus, prorsus vti signo differentia-

Vol. III.

Y y

tia-

tiationis d suffigi solent, quippe qui indicant, quoties integratio sit repetenda.

Scholion 2.

389. Singulas has integrationes repetendas ita institui hic assumimus, ut nulla relatio inter binas variables x et y in subsidium vocetur, quae circumstantia eo diligentius est animaduertenda, cum vulgo, ubi talibus integrationibus opus est, calculus prorsus diuerso modo institui debeat. Quodsi enim proposito quopiam corpore geometrico eius soliditas seu superficies sit inuestiganda per duplicem integrationem huiusmodi formula $\iint V dx dy$ euolui debet, existente V certa functione ipsarum x et y ; ubi quidem primo quaeritur integrale $\int V dy$ spectata x ut constante; at absoluta integratione ad terminos integrationi praescriptos respici oportet, dum scilicet altero praescribitur, ut hoc integrale $\int V dy$ euanescat posito $y=0$, altero vero id eo usque extendendum est, donec y datae cuiusdam functioni ipsius x aequetur. Tum vero postquam hoc integrale $\int V dy$ isto modo fuerit determinatum, altera demum integratio formulae $dx \int V dy$ suscipitur, in qua quantitas y non amplius inest, dum eius loco certa quaequam functione ipsius x est substituta, eaque formula iam reuera unicam variabilem x complectitur. Hic ergo prima integratione absoluta variabilis y in functionem ipsius x abire est censenda, quam propterea in altera integratione, ubi x est
varia-

variabilis, minime vt constantem spectare licebit. Ex quo patet hunc casum toto coelo esse diuersum ab iis integrationibus repetendis, quas hic contemplanr, ad quem propterea hic eo minus respicimus, cum ista peculiaris ratio tantum in formula $\iint V dx dy$ locum habere possit; reliquis vero vbi alterum differentiale dx vel dy saepius repetitur, adeo aduersetur. Quam ob causam hinc omnem relationem, quae forte peracta vna integratione inter binas variables x et y statui posset, merito remouemus.

Problema 63.

390. Si formula quaecumque differentialis tertii altiorisue gradus aequetur functioni cuiusque binarum variarum x et y , indolem functionis z definire.

Solutio.

Sit V functio quaecumque binarum variarum x et y et incipientes a formulis tertii ordinis sit primo $(\frac{d^3 z}{dx^3}) = V$, et posita sola x variabili erit

$$(\frac{d^3 z}{dx^3}) = fV dx + \Gamma : y ;$$

tum vero porro

$$(\frac{d^2 z}{dx^2}) = f dx + V dx + x \Gamma : y + \Delta : y = \iint V dx^2 + x \Gamma : y + \Delta : y$$

ac denique

$$z = f^2 V dx^3 + \frac{1}{2} x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y$$

Y y 2 .

simili

simili modo patet si fuerit $(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}) = V$ fore

$$z = f^2 V dx^2 dy + x \Gamma : y + \Delta : y + \Sigma : x$$

ac si fit $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = V$ erit

$$z = f^2 V dx dy^2 + \Gamma : y + y \Delta : x + \Sigma : x$$

si fit $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = V$ erit

$$z = f^2 V dy^2 + y^2 \Gamma : x + y \Delta : x + \Sigma : x.$$

Eodem modo ad formulas altiorum graduum progredientes reperiemus vt sequitur :

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^4}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^4 + x^3 \Gamma : y + x^2 \Delta : y + x \Sigma : y + \Theta : y$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^3 dy}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^3 dy + x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^2 dy^2 + x \Gamma : y + \Delta : y + y \Sigma : x + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx dy^3}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx dy^3 + \Gamma : y + y^2 \Delta : x + y \Sigma : x + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dy^4}) = V$ fore

$$z = f^4 V dy^4 + y^3 \Gamma : x + y^2 \Delta : x + y \Sigma : x + \Theta : x$$

neque pro altioribus gradibus res eget vltiori explicatione.

Coroll. x.

Coroll. 1.

391. Quemadmodum signum integrationis in primo libro vſitatum iam per ſe inuoluit conſtantiem per integrationem ingredientem ita quoque hic functiones arbitrariae per integrationem ingreſſae iam in formula integrali inuolui ſunt cenſendae, ita vt non ſit opus eas exprimere.

Coroll. 2.

392. Sufficit ergo pro aequatione $(\frac{d^2z}{dx^2}) = V$ integrale triplicatum hoc modo dediffe $z = \int^2 \int^2 V dx^2$, quae forma iam poteſtate complectitur partes ſupra adiectas:

$$xx\Gamma : y + x\Delta : y + \Sigma : y :$$

quod idem de reliquis eſt tenendum.

Coroll. 3.

393. Si ergo in genere haec habeatur aequatio

$$\left(\frac{d^{m+n}z}{dx^m dy^n}\right) = V$$

eius integrale ſtatim hoc modo exhibetur :

$$z = \int^{m+n} V dx^m dy^n$$

quae poteſtate iam inuoluit omnes illas functiones arbitrarias numero $m+n$ per totidem integrationes inuectas.

Scholion.

394. Hi casus vtique sunt simplicissimi, qui ad hoc caput referendi videntur, pro magis autem complicatis vix certa praecepta tradere licet, cum ista calculi integralis pars vix adhuc coli sit coepta. Interim tamen iam intelligitur, si aequationes magis complicatae ope cuiusdam transformationis ad has simplicissimas reuocare liceat, etiam earum integrationem in promptu esse futuram; quod quidem negotium hic non copiosius perfequendum videtur. Progredior igitur ad casus magis reconditos, eosque ita comparatos, vt ope aequationum inferiorum ordinum expediri queant, vnde quidem insignis methodus satis late patens colligi poterit, qua saepius haud sine successu vti licebit. Neque tamen in hac pertractatione nimis diffusum esse conuenit, sed sufficet praecipuos fontes adhuc quidem cognitos patefecisse.

CAPVT II.

DE

INTEGRATIONE AEQVA- TIONVM ALTIORVM PER RE- DVCTIONEM AD INFE- RIORES.

Problema 64.

395.

Proposita hac aequatione tertii gradus $(\frac{d^3z}{dx^3}) = a^3 z$
indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Fingatur huic aequationi satisfacere haec sim-
plicior primi gradus

$$(\frac{dz}{dx}) = n z,$$

et cum hinc differentiando obtineatur

$$(\frac{d^2dz}{dx^2}) = n (\frac{dz}{dx}) = n n z$$

hincque porro

$$(\frac{d^3dz}{dx^3}) = n n (\frac{dz}{dx}) = n^3 z,$$

euidens est quaesito satisfieri, dum sit $n^3 = a^3$, id
quod

quod triplici modo euenire potest :

$$\text{I. } n = a ;$$

$$\text{II. } n = \frac{-1 + \sqrt{-1}}{2} a ;$$

$$\text{III. } n = \frac{-1 - \sqrt{-1}}{2} a .$$

Pro quolibet ergo valore quaeratur integrale completum aequationis $(\frac{d^2z}{dx^2}) = nz$, et tria haec integralia coniuncta praebebunt integrale completum aequationis propositae. Cum autem in aequatione $(\frac{d^2z}{dx^2}) = nz$ quantitas y constans sumatur, erit

$$dz = nz dx \text{ seu } \frac{dz}{z} = n dx$$

vnde fit

$$Iz = nx + I\Gamma : y \text{ seu } z = e^{nx}\Gamma : y .$$

Tribuantur iam ipsi n terni valores, eritque pro aequatione proposita :

$$z = e^{ax}\Gamma : y + e^{\frac{-1 + \sqrt{-1}}{2} ax} \Delta : y + e^{\frac{-1 - \sqrt{-1}}{2} ax} \Sigma : y .$$

Cum autem fit

$$e^{m\sqrt{-1}} = \cos. m + \sqrt{-1} . \sin. m ,$$

erit functionum arbitrariarum formam mutando :

$$z = e^{ax}\Gamma : y + e^{-\frac{1}{2}ax} \cos. \frac{ax\sqrt{-1}}{2} \Delta : y + e^{-\frac{1}{2}ax} \sin. \frac{ax\sqrt{-1}}{2} \Sigma : y .$$

Coroll. 1.

Coroll. 1.

396. Integrale hoc etiam ita representari potest:

$$z = e^{ax} \Gamma y + e^{-\frac{1}{i}ax} \Delta y \cdot \cos\left(\frac{ax\sqrt{-1}}{i} + Y\right)$$

denotante Y functionem quamcunque ipsius y .

Coroll. 2.

397. Quia tribus integrationibus est opus, et in singulis quantitas y vt constans tractatur; secundum praecepta libri primi haec aequatio $d'z = a'z dx'$ resoluatur, et loco trium constantium functiones quaecunque ipsius y introducantur; vnde eadem solutio elicitur.

Problema 65.

398. Proposita hac aequatione cuiuscunque gradus:

$$Pz + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + R\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + S\left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) + T\left(\frac{d^4z}{dx^4}\right) \text{ etc.} = 0$$

vbi litterae P, Q, R, S, T etc. functiones denotant quascunque binarum variabilium x et y , indolem functionis z definire.

Solutio.

Cum in omnibus integrationibus instituendis quantitas y perpetuo vt constans spectetur, haec

Vol. III.

Z z

aqua-

aequatio inter duas tantum variables x et z consistere est censenda. Quare per praecepta libri primi haec tractanda erit aequatio:

$$Pz + \frac{Qdz}{dx} + \frac{Rd^2z}{dx^2} + \frac{Sd^3z}{dx^3} + \frac{Td^4z}{dx^4} + \text{etc.} = 0$$

cuius resolutio si succedat, tantum opus est, ut loco constantium per singulas integrationes inuectarum functiones quaecunque ipsius y scribantur; sicque habebitur integrale desideratum, idque completum siquidem hanc aequationem complete integrare licuerit.

Coroll. 1.

399. Si ergo litterae P, Q, R, S etc. sint constantes vel solam variabilem y inuoluant, integratio semper succedit, quoniam in primo libro huiusmodi aequationes in genere integrare docuimus.

Coroll. 2.

400. Deinde etiam resolutio succedit huius aequationis

$$Ax + Bx\left(\frac{dz}{dx}\right) + Cx^2\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + Dx^3\left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) + \text{etc.} = 0$$

sive litterae A, B, C etc. sint constantes sive functiones ipsius y tantum.

Coroll. 3.

401. Tum vero etiam si hae formae non sint aequales nihilo, sed functioni cuicunque ipsarum

rum x et y aequentur resolutio nihilo minus succedit, per ea, quae in postremis capitibus libri primi sunt exposita.

Scholion.

402. Haec etiam multo latius extendi possunt ad omnes plane aequationes, in quibus nullae aliae formulae differentiales praeter has

$$\left(\frac{dz}{dx}\right), \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

quae solam x vt variabilem implicant occurrunt. Quomocunque enim istae formulae cum quantitatibus finitis x , y et z fuerint complicatae, aequatio semper ad librum primum pertinere est censenda; quoniam in omnibus integrationibus instituentis quantitas y perpetuo vt constans tractatur. Confectis demum integrationibus discrimen in hoc consistit, vt loco constantium arbitrariarum functiones arbitrarie ipsius y in calculum introducantur. Superfluum foret hic monere, quae de altera variabilem y sunt dicta, etiam de altera x esse intelligenda.

Problema 66.

403. Proposita hac aequatione

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + b\left(\frac{dz}{dx}\right) - 2a\left(\frac{dz}{dx}\right) - ab\left(\frac{dz}{dy}\right) + aaz = 0$$

inuestigare indolem functionis z .

Z z 2

Solutio.

Solutio.

Facile patet huic aequationi satisfacere hanc aequationem simplicem $(\frac{dz}{dx}) = az$, vade fit $z = e^{ax}$; statuamus ergo $z = e^{ax}v$ eritque:

$$(\frac{dz}{dx}) = e^{ax}(av + (\frac{dv}{dx})), (\frac{dz}{dy}) = e^{ax}(\frac{dv}{dy})$$

hincque

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = e^{ax}(aav + 2a(\frac{dv}{dx}) + (\frac{d^2v}{dx^2})) \text{ et}$$

$$(\frac{d^2z}{dx dy}) = e^{ax}(a(\frac{dv}{dy}) + (\frac{d^2v}{dx dy}))$$

quibus valoribus substitutis et diuisa aequatione per e^{ax} habebimus:

$$(\frac{d^2v}{dx^2}) + b(\frac{dv}{dx}) = 0.$$

Quia nunc hic vbique occurrit $(\frac{dv}{dx})$ faciamus $(\frac{dv}{dx}) = u$ erit

$$(\frac{du}{dx}) + b(\frac{du}{dy}) = 0;$$

cuius integrale est

$$f:(y - bx) = u;$$

scribamus ergo

$$u = (\frac{dv}{dx}) = -b\Gamma:(y - bx),$$

vt prodeat

$$v = \Gamma:(y - bx) + \Delta:y,$$

ideoque integrale quaesitum erit:

$$z = e^{ax}(\Gamma:(y - bx) + \Delta:y)$$

quae

quae forma ob duas functiones arbitrarias utique est integrale completum.

Problema 67.

404. Proposita hac aequatione :

$$0 = (a + 2b)z - (2a + 3b)\left(\frac{dz}{dx}\right) + c\left(\frac{dz}{dy}\right) + a\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - 2c\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) \\ + b\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) + c\left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right)$$

indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Aequatio haec ita est comparata ut ei manifesto satisfiat $z = e^x$, statuamus ergo $z = e^x v$ eritque

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^x\left(v + \left(\frac{dv}{dx}\right)\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = e^x\left(\frac{dv}{dy}\right) \\ \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = e^x\left(v + 2\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)\right); \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = e^x\left(\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{ddv}{dx dy}\right)\right) \\ \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = e^x\left(v + 3\left(\frac{dv}{dy}\right) + 3\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^3v}{dy^3}\right)\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right) = e^x\left(\left(\frac{dv}{dy}\right) + 2\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) + \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy}\right)\right)$$

quibus valoribus substitutis emergit haec satis simplex aequatio :

$$0 = (a + 3b)\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + c\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right)$$

in qua commodè euenit ut in singulis terminis formula $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$ contineatur, quare posito $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = u$, prodit haec aequatio primi gradus

$$0 = (a + 3b)u + b\left(\frac{du}{dx}\right) + c\left(\frac{du}{dy}\right)$$

Z z 3

cx

ex qua patet si ponatur

$$du = p dx + q dy$$

esse debere

$$(a + 3b)u + bp + cq = 0$$

quae ita resolvitur.

Cum posito $a + 3b = f$ sit

$$q = -\frac{bp}{c} - \frac{fu}{c} \text{ erit}$$

$$du = p dx - \frac{bp dy}{c} - \frac{fu dy}{c}, \text{ seu}$$

$$dx - \frac{b dy}{a} = \frac{1}{p} (du + \frac{fu dy}{c}) = \frac{u}{p} (\frac{du}{u} + \frac{f dy}{c})$$

hinc necesse est ut sit $\frac{u}{p}$ functio ipsius $x - \frac{by}{c}$,
vnde fit

$$lu + \frac{fy}{c} = f : (cx - by) \text{ et}$$

$$u = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma^q : (x - \frac{by}{c}) = (\frac{d dv}{dx}).$$

Iam ob y constans spectandum prima integratio dat

$$(\frac{dv}{dx}) = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma^h : (x - \frac{by}{c}) + \Delta : y$$

et altera

$$v = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma : (x - \frac{by}{c}) + x \Delta : y + \Sigma : y.$$

Quare posito $a + 3b = f$ aequationis propositae integrale completum est

$$z = e^{x - \frac{fy}{c}} \Gamma : (x - \frac{by}{c}) + e^x x \Delta : y + e^x \Sigma : y.$$

Problema

Problema 63.

405. Proposita hac aequatione differentiali tertii gradus

$$0 = Pz - 3P\left(\frac{dz}{dx}\right) + 3P\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - P\left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) \\ - 2Q\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + Q\left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right)$$

vbi P et Q sint functiones quaecunque ipsarum x et y inuestigare indolem functionis z .

Solutio.

Facta substitutione $z = e^x v$, quandoquidem ex data forma facile perspicitur valorem e^x loco z positum satisfacere, pervenitur ad hanc aequationem:

$$-P\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + Q\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) = 0$$

quae porroposito $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = u$ vt sit $v = \iint u dx^2$ abit in hanc

$$-P\left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{du}{dy}\right) = 0.$$

Statuamus $du = p dx + q dy$ erit $Qq = Pp$, hinc $q = \frac{Pp}{Q}$ idcoque

$$du = p\left(dx + \frac{p}{Q} dy\right);$$

ex quo intelligitur quantitatem p ita comparatam esse debere, vt formula

$$dx + \frac{p}{Q} dy$$

per eam multiplicata integrabilis euadat. Quaeratur ergo multiplicator M formulam

$$Q dx + P dy$$

inte-

integrabilem reddens ita vt fit

$$fM(Qdx + Pdy) = s,$$

quam ergo functionem s ipsarum x et y inueniri posse assumo et ob

$$Qdx + Pdy = \frac{ds}{M}$$

habebimus $du = \frac{p ds}{MQ}$, vnde patet $\frac{p}{MQ}$ functionem denotare quantitatis s . Posito ergo $\frac{p}{MQ} = \Gamma' : s$, statim erit $u = \Gamma : s$, hincque $v = \int dx / dx \Gamma : s$ in qua vtraque integratione quantitas y vt constans spectatur. Quocirca resolutio problematis ita se habebit :

Pro formula differentiali $Qdx + Pdy$ quaeratur multiplicator M eam reddens integrabilem, vt fit

$$M(Qdx + Pdy) = ds,$$

et inuenta hac ipsarum x et y functione s erit

$$z = e^x \int dx / dx \Gamma : s + e^x x \Delta : y + e^x \Sigma : y.$$

Scholion.

406. In istis aequationibus hoc commodi vsu venit, vt facta substitutione $z = e^x v$ eiusmodi induant formam, quae facile porro ad speciem simplicem in prima sectione consideratam reuocari queat, etiamsi enim differentialia tertii gradus non sint destructa, tamen reliqua membra ista e calculo excesserunt, vt deinceps noua substitutione $(\frac{d}{dx} \frac{dv}{dx}) = u$ vti, eiusque ope ad aequationem differentialem primi gradus

gradus peruenire licuerit. Vnica igitur substitutio hoc praestitura fuisset, si statim posuiffemus $z = e^x / \int u dx$. Vtinam praecepta haberentur, quorum ope huiusmodi substitutiones facile dignosci possent! Interim postremo problemate multo latius patente in subsidium vocato §. 209. resolui poterit.

Problema 67.

407. Proposita hac aequatione differentiali tertii gradus:

$$0 = (P + Q)z - (2P + 3Q) \left(\frac{dz}{dx} \right) + (P + 3Q) \left(\frac{d^2z}{dx^2} \right) - Q \left(\frac{d^3z}{dx^3} \right) \\ - R \left(\frac{dz}{dy} \right) + 2R \left(\frac{d^2z}{dx dy} \right) - R \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy} \right)$$

vbi P, Q et R sint functiones quaecunque datae ipsarum x et y, inuestigare indolem functionis z.

Solutio.

Eadem adhibita substitutione $z = e^x v$, qua haecenus sumus vsi, aequatio proposita transmutatur in sequentem:

$$0 = P \left(\frac{d^3v}{dx^3} \right) - Q \left(\frac{d^2v}{dx^2} \right) - R \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy} \right)$$

vbi commode euenit, vt posito $\left(\frac{d^2v}{dx^2} \right) = u$ ista resultet aequatio differentialis primi gradus

$$0 = Pu - Q \left(\frac{du}{dx} \right) - R \left(\frac{du}{dy} \right)$$

vnde qualis ipsarum x et y functio sit u est inquirendum. Ponamus esse

$$du = p dx + q dy,$$

et quia iam illa conditio praebet

$$Pu = Qp + Rq,$$

secundum artificium supra §. 209. vsurpatum formemus hinc tres sequentes aequationes:

$$L du = L p dx + L q dy$$

$$M P u dx = M Q p dx + M R q dx$$

$$N P u dy = N Q p dy + N R q dy$$

quae in vnam summam collectae dabunt:

$$L du + P u (M dx + N dy) = p ((L + M Q) dx + N Q dy) \\ + q ((L + N R) dy + M R dx)$$

vbi cum tres quantitates L, M et N ab arbitrio nostro pendeant, inter eas statuatur primo eiusmodi relatio, vt binae partes posterioris membri communem obtineant factorem, sit scilicet:

$$L + M Q : N Q = M R : L + N R \text{ seu } L = -M Q - N R$$

et habebimus:

$$-du (M Q + N R) + P u (M dx + N dy) = (M q - N p) (R dx - Q dy).$$

Quaeratur multiplicator T formulam $R dx - Q dy$ reddens integrabilem, vt sit

$$T (R dx - Q dy) = ds,$$

ex quo tam functio T quam s vt cognita spectari poterit et quia nunc habemus:

$$-du (M Q + N R) + P u (M dx + N dy) = (M q - N p) \frac{ds}{T} \text{ seu} \\ \frac{du}{u} - \frac{p (M dx + N dy)}{M Q + N R} = \frac{N p - M q}{u (M Q + N R)} \frac{ds}{T}.$$

Nunc cum P, Q, R sint functiones datae ipsarum x et y, probe notandum est inter binas nondum definitas

definitas M et N semper eiusmodi relationem statui posse vt formula $\frac{P(Mdx+Ndy)}{MQ+NR}$ integrationem admittat; sit ergo eius integrale $=lw$, ita vt sit

$$Mdx+Ndy = \frac{MQ+NR}{P} \cdot \frac{dw}{w}, \text{ et,}$$

$$\frac{du}{u} = \frac{dw}{w} + \frac{Np-Mq}{T_u(MQ+NR)} \cdot ds.$$

Necessè ergo est quantitates p et q ita sint comparatae vt fiat

$$\frac{Np-Mq}{T_u(MQ+NR)} = f':s,$$

hincque

$$lu = lw + f:s.$$

Loco $f:s$ scribamus $\Gamma:s$, vt prodeat:

$$u = w \Gamma : s$$

ac propterea

$$v = f dx / w dx \Gamma : s + x \Delta : y + \Sigma : y.$$

Consequenter

$$z = e^x / dx / w dx \Gamma : s + e^x x \Delta : y + e^x \Sigma : y.$$

Coroll. 1.

408. Ad hanc ergo solutionem ex forma proposita statim eruendam, primo quaeratur eiusmodi functio ipsarum x et y , quae vocetur s , vt sit

$$ds = T(Rdx - Qdy)$$

id quod expediatur multiplicatorem T inuestigando, quo formula differentialis $Rdx - Qdy$ integrabilis reddatur.

Coroll. 2.

409. Praeterea vero quoque quantitatem w inuestigari oportet. In hunc finem inter quantitates M et N eiusmodi rationem indagari conuenit vt fiat

$$\int \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR} = Iw$$

quae quidem inuestigatio semper est concedenda.

Scholion.

410. Cum statim totum negotium eo sit perductum vt functio u ex hac aequatione definiri debeat

$$Pu = Q\left(\frac{du}{dx}\right) + R\left(\frac{du}{dy}\right)$$

sine ambagibus, quibus in solutione sum vsus, solutio sequenti modo multo facilius absolui poterit, id quod insigne supplementum in sectionem primam suppeditat. Statuatur

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = LM \quad u \quad \text{et} \quad \left(\frac{du}{dy}\right) = LN u$$

erit primo

$$P = L(MQ + NR), \text{ hinc}$$

$$L = \frac{P}{MQ + NR} \text{ deinde ob}$$

$$du = dx\left(\frac{du}{dx}\right) + dy\left(\frac{du}{dy}\right) \text{ habebimus}$$

$$\frac{du}{u} = L(Mdx + Ndy) = \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR} \quad \text{vbi}$$

vbi M et N ita accipi oportet, vt integratio succedat, quod cum innumeris modis fieri possit, solutio hinc completa obtineri est aestimanda. Verum dum casus integrationis particularis constet, multo commodius inde solutio completa sequenti ratione elicietur. Posito scilicet

$$\frac{dw}{w} = \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR},$$

ita vt valor ipsius w pro u sumtus iam particulariter satisfaciatur, fitque

$$Pw = Q\left(\frac{dw}{dy}\right) + R\left(\frac{dw}{dx}\right).$$

Statuamus pro valore completo $u = w\Gamma : s$, et facta substitutione consequimur:

$$Pw\Gamma : s = Q\left(\frac{dw}{dx}\right)\Gamma : s + R\left(\frac{dw}{dy}\right)\Gamma : s \\ + Qw\left(\frac{d\Gamma}{dx}\right)\Gamma' : s + Rw\left(\frac{d\Gamma}{dy}\right)\Gamma' : s$$

quae aequatio subito in hanc contrahitur:

$$Q\left(\frac{d\Gamma}{dx}\right) + R\left(\frac{d\Gamma}{dy}\right) = 0,$$

ex qua concludimus

$$\left(\frac{d\Gamma}{dx}\right) = TR \text{ et } \left(\frac{d\Gamma}{dy}\right) = -TQ$$

ac propterea

$$ds = T(Rdx - Qdy),$$

vnde patet hanc quantitatem s inueniri ex formula $Rdx - Qdy$ pro qua primo factor T cum reddens, integrabilem quaeri, tum vero eius integrale pro s sumi debet. Imprimis igitur hic attendatur, quam

concinne eandem solutionem elicere liceat, ad quam per tantas ambages perueneramus.

Problema 68.

411. Proposita hac aequatione differentiali quarti gradus:

$$\left(\frac{d^4 z}{dx^4}\right) = aa\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right).$$

functionis z inuentionem saltem ad resolutionem aequationis simplicioris reducere.

Solutio.

Hanc aequationem attentius contemplanti mox patebit ei satisfacere huiusmodi simpliciore

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = b\left(\frac{dz}{dx}\right)$$

hinc enim per y differentiando fit

$$\left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right) = b\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$$

ac denuo eodem modo

$$\left(\frac{d^4 z}{dy^4}\right) = b\left(\frac{d^3 z}{dx dy^2}\right)$$

at ex ipsa assumpta per x differentiata prodit

$$\left(\frac{d^5 z}{dx dy^4}\right) = b\left(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}\right)$$

quo valore ibi inducto colligitur

$$\left(\frac{d^6 z}{dx^2 dy^4}\right) = bb\left(\frac{d^5 z}{dx^3 dy^2}\right),$$

quae forma cum proposita congruit, dum fit $bb = aa$,
quod

quod cum duplici modo euenire queat

$$b = +a \text{ et } b = -a,$$

postquam has aequationes simpliciores resoluerimus:

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) - a\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0 \text{ quae praebet } z = P$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) + a\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0 \text{ quae praebet } z = Q$$

erit pro aequatione proposita:

$$z = P + Q,$$

et quia tam P quam Q binas functiones arbitrarías inuoluit integrale hoc modo inuentum quatuor eiusmodi functiones complectetur, ideoque erit completum.

Coroll. 1.

412. Solutiones particulares infinitae facile eliciuntur ponendo

$$z = e^{\mu x + \nu y},$$

facta enim substitutione fieri necesse est

$$\nu^2 = \mu \mu a a \text{ et } \mu = \pm \frac{\nu}{a}.$$

Sit $\nu = \lambda a$ erit $\mu = \pm \lambda$ et integrale satisfaciens

$$z = e^{\lambda a (y \pm \lambda x)}.$$

Coroll. 2.

413. Poni etiam potest

$$z = e^{\mu x} \cos(\nu y + \alpha),$$

vnde

unde fit

$$v' = \mu \mu a a$$

vt ante, ita vt alia forma integralium particularium fit

$$z = e^{\pm \lambda \lambda a x} \cos(\lambda a y + a).$$

Huiusmodi formulae infinitae coniunctae integrale completum quasi exhaurire sunt putandae.

Coroll. 3.

414. Eaedem solutiones reperiuntur ponendo generalius $z = XY$, unde fit

$$\frac{X d^2 Y}{d y^2} = \frac{a a Y d d X}{d x^2},$$

qua aequatione ita repraesentata

$$\frac{d^2 Y}{Y d y^2} = \frac{a a d d X}{X d x^2},$$

vt utrumque membrum eidem constanti aequari debet.

Scholion.

415. Aequatio autem ad quam totum negotium reduximus

$$\left(\frac{d d z}{d y^2}\right) = b \left(\frac{d z}{d x}\right)$$

ex earum est numero, quae nullo modo in genere resolui posse videntur, ita vt in solutionibus particularibus acquiescere debamus. Aequatio autem proposita non in mera speculatione est posita, sed quando laminarum clasti-

elasticarum vibrationes quam minimae in genere investigantur; ad huiusmodi aequationem quarti gradus resoluendam peruenitur, quae etiam causa est quod haec quaestio, non perinde atque cordarum vibrantium in genere adhuc resolui potuerit. Simili autem modo facile intelligitur hanc aequationem quarti gradus

$$\left(\frac{d^4 x}{dy^4}\right) = aa\left(\frac{d^2 x}{dx^2}\right) + 2ab\left(\frac{dx}{dx}\right) + bbx$$

reduci ad hanc geminatam secundi gradus

$$\left(\frac{d^2 x}{dy^2}\right) = \pm a\left(\frac{dx}{dx}\right) \pm bx$$

neque difficile est alios casus a posteriori eruere, vbi huiusmodi reductio ad gradum inferiorem locum inueniunt.

CAPVT III.

DE

INTEGRATIONE AEQVA-
TIONVM HOMOGENEARVM VBI
SINGVLI TERMINI FORMVLAS
DIFFERENTIALES EIVSDEM
GRADVS CONTINENT.

Problema 69.

416.

Aequationis homogeneae secundi gradus

$$A\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + B\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + C\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = 0$$

integrale[m], seu indolem functionis z inuestigare, denotantibus litteris A , B , C quantitates quascunque constantes.

Solutio.

Hanc aequationem voco homogeneam, quia formulis differentialibus secundi gradus constat, neque praeterea alias quantitates variables inuoluit. Ad hanc resoluendam obseruo ei satisfacere huiusmodi aequationem homogeneam primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) + a\left(\frac{dz}{dy}\right) = \Delta = \text{Const.}$$

hac

hac enim duplici modo per x et y differentiata oritur :

$$\text{I. } \left(\frac{d}{dx}\frac{dz}{dx}\right) + a\left(\frac{d}{dx}\frac{dz}{dy}\right) = 0$$

$$\text{II. } \left(\frac{d}{dx}\frac{dz}{dy}\right) + a\left(\frac{d}{dy}\frac{dz}{dx}\right) = 0.$$

Iam illa per A hac vero per $\frac{C}{a}$ multiplicata iunctim propositam producent si fuerit

$$Aa + \frac{C}{a} = B \text{ seu}$$

$$Aaa - Ba + C = 0,$$

vnde duplex valor pro a resultat, quorum uterque per aequationem assumptam dabit partem functionis quaesitae z . Cum igitur sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \Delta - a\left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ erit}$$

$$dz = \Delta dx + (dy - adx)\left(\frac{dz}{dy}\right),$$

patet $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ functionem esse debere ipsius $y - ax$, qua posita $= \Gamma$: ($y - ax$) erit

$$z = fx + \Gamma : (y - ax)$$

denotante f constantem quamcunque. Quocirca aequationis propositae solutio ita se habebit. Formetur primo aequatio algebraica :

$$Auu + Bu + C = 0$$

cuius factores simplices sint

$$u + a \text{ et } u + \beta,$$

B b b 2

ita

ita vt fit

$$Auu + Bu + C = A(u + \alpha)(u + \beta)$$

tum integrale quaesitum erit

$$z = fx + \Gamma:(y - \alpha x) + \Delta:(y - \beta x)$$

vbi cum prima pars fx iam in binis functionibus indefinitis contineri fit censenda ob

$$fx = \frac{f(y - \alpha x) - f(y - \beta x)}{\beta - \alpha}$$

fuccinctius ita exprimetur

$$z = \Gamma:(y - \alpha x) + \Delta:(y - \beta x)$$

quod ob binas functiones arbitrarias vtique pro completo est habendum: vnico casu excepto, quo est $\beta = \alpha$. Pro quo casu statuamus $\beta = \alpha + da$, et cum sit

$$\Delta:(y - (\alpha + da)x) = \Delta:(y - \alpha x) - xda \Delta':(y - \alpha x)$$

quia pars prior iam in membro priori continetur, et loco posterioris scribere licet $x \Delta:(y - \alpha x)$ erit pro casu $\beta = \alpha$ seu $BB = 4AC$ integrale

$$z = \Gamma:(y - \alpha x) + x \Delta:(y - \alpha x).$$

COROLL. I.

417. Pro casu $\beta = \alpha$ manifestum est integrale etiam hoc modo exprimi posse:

$$z = \Gamma:(y - \alpha x) + y \Delta:(y - \alpha x)$$

quae autem forma ab illa non discrepat.

COROLL. 2.

418. Si $C = 0$ vt fit

$$A\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + B\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = 0,$$

hinc-

hincque

$$Auu + Bu = Au(u + \frac{B}{A}), \text{ fit}$$

$$\alpha = 0 \text{ et } \beta = \frac{B}{A},$$

et integrale

$$z = \Gamma : y + \Delta : (y - \frac{B}{A}x) = \Gamma : y + \Delta : (Ay - Bx)$$

simili modo aequationis

$$B(\frac{ddz}{dx dy}) + C(\frac{ddz}{dy^2}) = 0$$

integrale est

$$z = \Gamma : x + \Delta : (Cx - By).$$

Coroll. 3.

419. Porro huius aequationis :

$$aa(\frac{ddz}{dx^2}) + 2ab(\frac{ddz}{dx dy}) + bb(\frac{ddz}{dy^2}) = 0 \text{ ob}$$

$$aa uu + 2abu + bb = aa(u + \frac{b}{a})^2$$

est integrale

$$z = \Gamma : (ay - bx) + x\Delta : (ay - bx).$$

Scholion.

420. Harum integralium forma nulla laborat difficultate quamdiu aequatio

$$Auu + Bu + C = 0$$

duas habet radices reales siue sint inaequales siue

$$Bbb \quad 3 \quad \text{aequa-}$$

aequales; quando autem haec radices fiunt imaginariae ut sit

$$\alpha = \mu + \nu\sqrt{-1} \text{ et } \beta = \mu - \nu\sqrt{-1},$$

tum functiones arbitrariae omni fere usu desituuntur. Etsi enim indoles functionum Γ et Δ lineis curvis utcumque ductis repraesentatur, ut $\Gamma:v$ et $\Delta:v$ denotent in iis applicatas abscissae v convenientes nullo modo patet, quomodo valores

$$\Gamma:(p+q\sqrt{-1}) \text{ et } \Delta:(p-q\sqrt{-1})$$

exhiberi debeant, etiam si imaginaria se mutuo tollant. In quo ingens cernitur discrimen inter functiones continuas et discontinuas, cum in illis semper valores ita expressi

$$\Gamma:(p+q\sqrt{-1}) + \Gamma:(p-q\sqrt{-1}) \text{ et}$$

$$\frac{\Delta:(p+q\sqrt{-1}) - \Delta:(p-q\sqrt{-1})}{\sqrt{-1}}$$

realiter exhiberi queant, id quod si Γ et Δ significant functiones discontinuas nullo modo succedit. His igitur casibus solutio generalis hic inuenta ad solas functiones continuas restringenda videtur, quandoquidem discontinuae applicationi et executioni adverfantur.

Proble-

Problema 70.

421. Proposita hac aequatione tertii gradus homogenea :

$$A\left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right) + B\left(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}\right) + C\left(\frac{dz}{dx dy^2}\right) + D\left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right) = 0$$

eius integrale completum inuenire.

Solutio.

Huic quoque aequationi, vti in praecedente problemate, satisfacere aequationem differentialem simplicem primi gradus, satis luculenter, perspicitur, ex quo integrale particulare talem habebit formam

$$z = \Gamma : (y + nx),$$

colligantur hinc singulae formulae differentiales tertii gradus, quae erunt

$$\left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right) = +n^3 \Gamma''' : (y + nx); \left(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}\right) = n^2 \Gamma''' : (y + nx)$$

$$\left(\frac{dz}{dx dy^2}\right) = +n \Gamma''' : (y + nx); \left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right) = \Gamma''' : (y + nx)$$

quibus substitutis, quoniam diuisio per

$$\Gamma''' : (y + nx)$$

succedit nascitur ista aequatio :

$$An^3 + Bn^2 + Cn + D = 0$$

cuius tres radices si fuerint $n = \alpha$, $n = \beta$, $n = \gamma$, evidens est, aequationi propositae satisfacere hanc formam

$$z = \Gamma : (y + \alpha x) + \Delta : (y + \beta x) + \Sigma : (y + \gamma x)$$

quae

quae cum tres functiones arbitrarias complectatur, dubium non est, quin ea sit integrale completum. Hoc tantum notetur, si duae radices sint aequales puta $\gamma = \beta$, integrale fore:

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + \Delta:(y + \beta x) + x\Sigma:(y + \beta x)$$

si autem adeo omnes tres fuerint inter se aequales: $\gamma = \beta = \alpha$, tum erit integrale quaesitum:

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + x\Delta:(y + \alpha x) + xx\Sigma:(y + \alpha x).$$

Quodsi duae radices fuerint imaginariae, eadem erunt tenenda, quae modo ante sunt obseruata.

COROLL. 1.

422. Vltimus casus, quo tres radices sunt aequales, etiam inde est manifestus, quod si loco variabilium x et y binae nouae

$$t = x \text{ et } u = y + \alpha x$$

introducuntur, aequatio proposita contrahatur in hanc formam $(\frac{d^2 z}{dt^2}) = 0$, cuius integrale manifesto est

$$z = \Gamma:u + x\Delta:u + xx\Sigma:u.$$

COROLL. 2.

423. Hinc ergo etiam intelligitur, quomodo in aequationibus homogeneis altioris gradus si aequationes algebraicae inde formatae plures habeant radices aequales, integralia futura sint comparata.

Ita

Ita vt etiam tum neque casus radicam aequalium neque integralium vlli difficultati sit obnoxius.

Scholion.

424. Casus autem binarum radicam imaginariarum, quibus functiones arbitrariae nullum vsum habere videntur, ratione functionum continuarum, quae satisfaciunt, vberiore euolutionem merentur. Formulae autem his casibus in integrale ingredientibus semper ad hanc formam reduci possunt:

$$\Gamma : v(\text{cof. } \Phi + \sqrt{-1} \text{ sin. } \Phi) + \Delta : v(\text{cof. } \Phi - \sqrt{-1} \text{ sin. } \Phi)$$

vnde primum si functiones sint potestates, huiusmodi valores colliguntur:

$$A v^n \text{cof. } n\Phi + B v^n \text{sin. } n\Phi \text{ seu } A v^n \text{cof. } (n\Phi + \alpha)$$

quotcunque enim huiusmodi valores, constantes A, n et α vtcunque mutando adhiberi possunt. Deinde si functiones denotent logarithmos, prodeunt tales valores:

$$A l v + B \Phi.$$

Tertio si functiones sint exponentiales, oriuntur hi:

$$e^{v \text{cof. } \Phi} (A \text{cf. } (v \text{sin. } \Phi) + B \text{sin. } (v \text{sin. } \Phi)) = A e^{v \text{cof. } \Phi} \text{cof. } (v \text{sin. } \Phi + \alpha)$$

et generalius

$$A e^{v^n \text{cof. } n\Phi} \text{cof. } (v^n \text{sin. } n\Phi + \alpha).$$

Plurimae autem aliae huiusmodi formulae ex doctrina imaginariarum elici possunt, quae vtcunque cum his combinatae, pro parte integrali ex binis radici-

bus imaginariis nata v̄surpari poterunt, vnde infinita functionum multitudo nascitur, quae solutionem completam mentiri videtur, neque tamen pro completa perinde haberi potest, atque vsu venit iis casibus, quibus omnes radices sunt reales. Hic autem obseruetur, nullum adhuc problema mechanicum seu physicum occurrissē, quod ab huiusmodi casu penderet.

Problema 71.

425. Proposita huiusmodi aequatione homogenea gradus cuiuscunque

$$A\left(\frac{d^\lambda z}{dx^\lambda}\right) + B\left(\frac{d^\lambda z}{dx^{\lambda-1} dy}\right) + C\left(\frac{d^\lambda z}{dx^{\lambda-2} dy^2}\right) + \text{etc.} = 0$$

cuius integrale completum inuenire.

Solutio.

Formetur hinc aequatio algebraica ordinis λ

$$A n^\lambda + B n^{\lambda-1} + C n^{\lambda-2} + \text{etc.} = 0$$

cuius radices numero λ sint:

$$n = \alpha, n = \beta, n = \gamma, n = \delta \text{ etc.}$$

quae si omnes fuerint inaequales, integrale completum aequationis propositae erit

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + \Delta:(y + \beta x) + \Sigma:(y + \gamma x) + \Theta:(y + \delta x) \text{ etc.}$$

quarum functionum disparium numerus erit $= \lambda$
Sin autem cueniat, vt inter has radices duae pluresue

resue reperiantur aequales, scilicet $\beta = a$, $\gamma = a$, tum functiones has radices aequales inuoluentes respectiue multiplicari debent per terminos progressionis geometricae huius $1, x, x^2$ etc. vel huius $1, y, y^2$ etc. ita ut functionum arbitrariarum numerus noui minuat. De radicibus autem imaginariis perpetuo ea sunt notanda quae ante obseruauimus, nisi forte functiones arbitrarie formularum imaginariarum excludere nolimus.

Coroll. 1.

426. Casu radicum aequalium periude est, vtra serie geometrica utamur, siquidem functiones neque sint ipsius x neque ipsius y tantum. Sin autem hae functiones fuerint vel ipsius x vel ipsius y tantum tum alterius variabilis diuersae progressionis geometrica vti oportet.

Coroll. 2.

427. Si in aequatione algebraica termini initiales A, B, C etc. euanescant, ut radicum numerus exponents λ minor esse videatur, tum radices deficientes pro infinite magnis sunt habendae, quibus functiones ipsius x tantum respondebunt, in integrale introducendae.

Coroll. 3.

428. Ita si fuerit $A = 0$, $B = 0$ et $C = 0$, tres radices α, β, γ in infinitum crescere sunt censendae, ex quibus nascetur pars integralis:

$$\Gamma : x + y \Delta : x + y^2 + \Sigma : x.$$

C c c 2

Scholion.

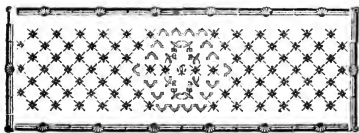
Scholion.

429. Quoniam haec pars calculi integralis vix excoli coepit, ideoque huius generis inuestigationes adhuc prorsus sunt reconditae, de hac sectione plura proferre non licet, ideoque his partem primam libri secundi, quae in inuestigatione functionum binarum variabilium ex data quadam differentialium. relatione versatur, concludere cogor: Multo autem pauciora circa partem alteram huius libri in medium afferre conceditur, vbi calculus integralis ad functiones trium variabilium accommodatur, hancque ob causam ne operae quidem erit pretium istam partem in sectiones subdividere multo minus sequentes partes attingere.

CALCVLI INTEGRALIS
LIBER POSTERIOR.

PARS ALTERA
INVESTIGATIO FVNCTIONVM TRIVM
VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
RELATIONE.

CAPVT I.

DE
FORMVLIS DIFFERENTIALIBVS
FVNCTIONVM TRES VARIABILES IN-
VOLVENTIVM.

Problema 72.

430.

Si v sit functio quaecunque trium quantitatum
variabilium x, y et z , eius formulas diffe-
rentiales primi gradus exhibere.

Solutio.

Cum v sit functio trium variabilium x, y
et z , si ea more solito differentiatur, eius diffe-
rentiale in genere ita reperietur expressum:

$$dv = p dx + q dy + r dz.$$

Tribus

Tribus scilicet id constabit partibus, quarum prima pdx seorsum inuenitur, si in differentiatione sola quantitas x vt variabilis tractetur, binis reliquis y et z vt constantibus spectatis. Simili modo pars secunda qdy impetratur differentiatione functionis v ita instituta vt sola quantitas y pro variabili, binae reliquae vero x et z pro constantibus habeantur, quod idem de parte tertia rdz est tenendum, quae est differentiale ipsius v variabilitatis solius quantitatis z ratione habita. Hinc patet, quomodo per differentiationem quantitates istae p , q et r seorsum sint inueniendae, quas hic formulas differentiales primi gradus functionis v appellabo, et ne nouis litteris in calculum introducendis sit opus, eas naturae suae conuenienter ita indicabo:

$$p = \left(\frac{dv}{dx}\right); q = \left(\frac{dv}{dy}\right); r = \left(\frac{dv}{dz}\right).$$

Quaelibet ergo functio v trium variabilium x , y et z tres habet formulas differentiales primi gradus ita designandas

$$\left(\frac{dv}{dx}\right); \left(\frac{dv}{dy}\right); \left(\frac{dv}{dz}\right),$$

in quarum qualibet vnicae variabilis ratio habetur, dum binae reliquae vt constantes spectantur, et quoniam differentia per diuisionem tolluntur, hae formulae differentiales ad classem quantitatum finitarum sunt referendae.

Coroll. x.

Coroll. 1.

431. Ex tribus formulis differentialibus functionis v inuentis eius differentiale solito more sumtum ita conflatur, vt sit

$$dv = dx \left(\frac{dv}{dx} \right) + dy \left(\frac{dv}{dy} \right) + dz \left(\frac{dv}{dz} \right);$$

cuius ergo formae vicissim integrale est ipsa illa functio v , vel etiam eadem quantitate quacunquē siue aucta siue minuta.

Coroll. 2.

432. Si trium variabilium x , y et z functio v fuerit data eius formulae differentiales singulae

$$\left(\frac{dv}{dx} \right); \left(\frac{dv}{dy} \right); \left(\frac{dv}{dz} \right)$$

iterum erunt functiones certae earundem variabilium x , y et z per differentiationem facile inueniendae. Interim tamen euenire potest; vt vna pluresue variabilium ex huiusmodi formulis differentialibus prorsus excedant.

Scholion 1.

433. Nihil etiam impedit, quominus quantitas v vt functio trium variabilium x , y et z spectari possit, etiamsi forte duas tantum inuoluat, dum scilicet ratio compositionis ita est comparata, vt tertia quasi casu excefferit; quod eo minus est

mirandum, cum idem in functionibus tam vnus quam duarum variabilium euenire possit. Quoniam enim functiones vnus variabilis commodissime per applicatas cuiuspiam lineae curuae repraesentari solent, siquidem pro curuae natura applicatae eius vt certae functiones abscissae x spectari possunt casu quo linea curua abit in lineam rectam axi parallelam, etsi tum applicata quantitati constanti aequatur, propterea tamen ex illa idea generali, qua vt functio abscissae x spectatur, neuiquam excluditur, neque enim si quaeratur, qualis sit functio y ipsius x ? incongrue is respondere est censendus, qui dicat hanc functionem y aequari quantitati constanti. Quod deinde ad functiones binarum variabilium x et y attinet, quas semper per interualla, quibus singula cuiusdam superficiei puncta a quopiam plano distant, repraesentare licet, dum binae variables x et y in hoc plano accipiuntur, manifestum est vtique superficiem ita comparatam esse posse, vt functio illa, vel per solam x vel per solam y determinetur. Quin etiam si superficies fuerit plana ipsique illi plano parallela, functio illa adeo abit in quantitatem constantem; neque propterea minus tanquam functio binarum variabilium considerari debet. Quamobrem etiam quando tractatio circa functiones trium variabilium versatur, in eo genere etiam eiusmodi functiones, quae tantum vel per binas vel vnicam trium variabilium x , y et z determinantur, vel adeo ipsae sunt quantitates constantes.

Scho-

Scholion 2.

434. In calculo differentiali iam est ostensum, functionum plures variables inuoluentium differentia inueniri, si vnaquaeque variabilium seorsim tanquam sola esset variabilis spectetur, atque omnia differentia inde nata in vnā summam coniciantur. Quodsi ergo differentiatio hoc modo instituatūr, singulae istae operationes, delecto tantum differentiali, praebunt formulas differentiales, quas his signis

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{dv}{dy}\right) \text{ et } \left(\frac{dv}{dz}\right)$$

indicamus: simulque intelligitur, quomodo etiam functionum quatuor pluresue variables inuoluentium formulae differentiales sint inueniendae. Circa functiones autem trium variabilium x , y et z exempla aliquot subiungamus, quibus earum ternas formulas differentiales exhibebimus.

Exemplum 1.

435. Si functio trium variabilium sit

$$v = \alpha x + \beta y + \gamma z$$

eius formulae differentiales ita se habebunt.

Cum per differentiationem prodeat

$$dv = \alpha dx + \beta dy + \gamma dz$$

manifestum est fore:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \alpha; \left(\frac{dv}{dy}\right) = \beta; \left(\frac{dv}{dz}\right) = \gamma$$

D d d 2

sicque

sicque omnes tres formulas differentiales esse constantes.

Exemplum 2.

436. Si functio trium variabilium sit

$$v = x^\lambda y^\mu z^\nu,$$

eius formulae differentiales ita se habebunt.

Differentiatione more solito peracta fit:

$$dv = \lambda x^{\lambda-1} y^\mu z^\nu dx + \mu x^\lambda y^{\mu-1} z^\nu dy + \nu x^\lambda y^\mu z^{\nu-1} dz$$

unde perspicuum est fore formulas differentiales:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \lambda x^{\lambda-1} y^\mu z^\nu; \left(\frac{dv}{dy}\right) = \mu x^\lambda y^{\mu-1} z^\nu; \left(\frac{dv}{dz}\right) = \nu x^\lambda y^\mu z^{\nu-1}$$

quae ergo singulae sunt novae functiones omnium trium variabilium x, y, z nisi exponentes λ, μ, ν sint vel nihilo vel unitati aequales.

Exemplum 3.

437. Si functio v duas tantum inuoluat variables x et y , tertia z in eius compositionem non ingrediente, formulae differentiales ita se habebunt.

Quia functio v duas tantum variables x et y implicat, eius differentiale huiusmodi formam inducet:

$$dv = p dx + q dy + 0 dz$$

tertia scilicet parte ex variabilitate ipsius z orta evanescente, unde habebimus:

$$\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0; \left(\frac{dv}{dx}\right) = p \text{ et } \left(\frac{dv}{dy}\right) = q$$

Corol-

Corollarium.

438. Hinc ergo vicissim patet, si fuerit $\left(\frac{dv}{dz}\right)=0$ tum fore v functionem quamcumque binarum variabilium x et y , quam in posterum ita indicabimus $v=\Gamma:(x,y)$ denotante $\Gamma:(x,y)$ functionem quamcumque binarum variabilium x et y .

Scholion.

439. Mox ostendemus, quando functio trium variabilium ex data quadam relatione seu conditione formularum differentialium inuestiganda proponitur, qualibet integratione introduci functionem quamcumque arbitrariam binarum variabilium, atque adeo in hoc consistere criterium, quo haec pars calculi integralis a praecedentibus distinguitur. Quemadmodum enim, dum natura functionum vnicae variabilis ex data differentialium conditione inuestigatur, in quo vniuersus liber primus est occupatus, per quamlibet integrationem quantitas constans arbitraria in calculum inuehitur, ita in parte praecedente huius secundi libri vidimus, si functiones binarum variabilium ex data formularum differentialium relatione inuestigari debeant, tum ad essentiam huius tractationis id pertinere, quod qualibet integratione non quantitas constans sed adeo functio vnus variabilis prolixis arbitraria in calculum introducat; etsi enim plerumque hae functiones veluti $\Gamma:(\alpha x + \beta y)$ ambas variables x et y implicabant, tamen ibi tota

D d d 3 quan-

quantitas $\alpha x + \beta y$ ut vnica spectatur, cuius functionem quamcunque illa formula $\Gamma: (\alpha x + \beta y)$ denotat. Nunc igitur, vbi de functionibus trium variabilium agitur probe notandum est, qualibet integratione functionem arbitrariam duarum adeo variabilium in calculum introduci: ex quo simul indelem integrationum, quae circa functiones plurium variabilium versantur, colligere licet.

Problema 73.

440. Si sit v functio quaecunque trium variabilium x , y et z eius formulae differentiales secundi altiorumque graduum exhibere.

Solutio.

Cum eius formulae differentiales primi gradus sint tres

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{dv}{dy}\right), \left(\frac{dv}{dz}\right),$$

quaelibet instar nouae functionis considerata iterum tres suppeditabit formulas differentiales, quae autem ob

$$\left(\frac{d^2dv}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2dv}{dy dx}\right)$$

reducentur ad sex sequentes:

$$\left(\frac{d^3dv}{dx^2}\right); \left(\frac{d^3dv}{dy^2}\right); \left(\frac{d^3dv}{dz^2}\right); \left(\frac{d^2dv}{dx dy}\right); \left(\frac{d^2dv}{dy dz}\right); \left(\frac{d^2dv}{dx dz}\right)$$

ex quarum denominatoribus intelligitur, quanam trium quantitatum x , y , z in vtraque differentiatione pro sola variabili haberi debeat. Simili modo
cui-

evidens est formulas differentiales tertii gradus dari decem sequentes :

$$\begin{aligned} & \left(\frac{d^3 v}{dx^3} \right); \left(\frac{d^3 v}{dx^2 dy} \right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy^2} \right) \\ & \left(\frac{d^3 v}{dy^3} \right); \left(\frac{d^3 v}{dy^2 dx} \right); \left(\frac{d^3 v}{dy dx^2} \right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy dz} \right) \\ & \left(\frac{d^3 v}{dz^3} \right); \left(\frac{d^3 v}{dz^2 dx} \right); \left(\frac{d^3 v}{dz dx^2} \right). \end{aligned}$$

Formularum porro differentialium quarti gradus numerus est, 15 quinti 21 etc. secundum numeros triangulares, simulque ex cuiusque forma perspicuum est, quomodo eius valor ex data functione v per repetitam differentiationem, in qualibet unicam variabilem considerando elici debeat.

Coroll. 1.

441. En ergo omnes formulas differentiales cuiusque gradus, quas ex qualibet functione trium variabilium deriuare licet per differentiationem, quae porro vt functiones trium variabilium spectari possunt.

Coroll. 2.

442. Quemadmodum ergo ex huiusmodi functione data omnes eius formulae differentiales ope calculi differentialis inueniuntur, ita vicissim ex data quapiam formula differentiali, vel duarum pluriumue relatione quadam ope calculi integralis ipsa illa functione vnde eae nascuntur, inuestigari debet.

Scho-

Scholion I.

443. In calculo quidem differentiali parum refert, utrum functio differentianda vnam pluresue variables inuoluat, cum praecepta differentiandi pro quouis variabilium numero maneant eadem; quam ob causam etiam calculum differentialem secundum hanc functionum varietatem in diuersas partes distingui non erat opus. Longe secus autem accidit in calculo integrali, quem secundum hanc functionum varietatem omnino in partes diuidi necesse est, quippe quae partes tam ratione propriae indolis quam ratione praeceptorum maxime inter se discrepant. Quemadmodum igitur hanc partem circa functiones trium variabilium occupatam tractari conueniat, exponendum videtur. Ac primo quidem ii casus commodissime euoluentur, quibus vnus cuiusdam formulae differentialis valor datur, ex quo indolem functionis quaesitae definiri oporteat, quoniam haec inuestigatio nulla laborat difficultate. Deinde huiusmodi quaestiones aggrediar, quibus relatio quaepiam inter duas pluresue formulas differentiales proponitur; vbi quidem plurimum refert, cuiusnam gradus ea fuerint, siquidem ex primo gradu plures casus expedire licet, dum ex altioribus vix adhuc quicquam in medium afferri potest: hunc ergo ordinem in ista tractatione obseruabo.

Scho-

Scholion 2.

444. Videri hic posset ad functiones trium variabilium definiendas duas adeo conditiones seu relationes inter formulas differentiales admitti posse, neque vnica praescripta quaestionem esse determinatam. Quodsi enim ponatur

$$dv = p dx + q dy + r dz,$$

vbi litterae p , q , r vicem gerunt formularum differentialium primi gradus, atque verbi gratia hae duae proponantur conditiones vt sit

$$q = p \text{ et } r = p$$

ac propterea

$$dv = p(dx + dy + dz),$$

manifestum est solutionem dari posse scilicet

$$v = \Gamma : (x + y + z).$$

Verum ad hanc obiectionem respondeo, in hoc exemplo casu euenire, vt binae conditiones simul consistere possint, altera enim parumper immutata vt manente $q = p$ esse debeat $r = px$ ideoque

$$dv = p(dx + dy + x dz),$$

perspicuum est, nullum pro p valorem exhiberi posse, per quem formula differentialis

$$dx + dy + x dz$$

multiplicata integrabilis reddatur, quod vnicum exemplum sufficit ad demonstrandum, duabus con-

Vol. III.

E e e

ditio-

ditionibus praescribendis huiusmodi quaestiones eua-
dere plusquam determinatas, neque propterea solu-
tionem admittere nisi certis casibus quibus quasi altera
conditio iam in altera inuoluitur. Quocirca semper
vnica relatio inter formulas differentiales proposito
omnino sufficit problemati determinando, quod id-
circo, quia per integrationem functio arbitraria in-
definita ingreditur, aequae parum pro indeterminato
est habendum ac problemata calculi integralis com-
munis quorum solutio constantem arbitrariam intro-
ducit.

C A P V T II.

DE

INVENTIONE FUNCTIONVM

TRIVM VARIABILIVM EX DATO

CVIVSPIAM FORMVLAE DIF-

FERENTIALIS VALORE.

Problema 74.

445.

Dato valore cuiuspiam formulae differentialis primi gradus, inuestigare ipsam functionem trium variabilium, ex qua illa formula differentialis nascitur.

Solutio.

Sit v functio quaesita trium variabilium x , y et z et S earundem functio data quaecunque, cui formula differentialis $(\frac{dv}{dx})$ debeat esse aequalis. Cum igitur sit $(\frac{dv}{dx}) = S$, erit posita sola quantitate x variabili binis reliquis vero y et z ut constantibus spectatis $dv = Sdx$ ideoque

$$v = \int Sdx + \text{Const.}$$

vbi notandum est in integratione formulae Sdx ambas quantitates y et z pro constantibus haberi, et

Ecc 2

loco

loco *Const.* functionem quamcunque ipsarum y et z scribi debere, ex quo functio quaesita ita exhiberi poterit:

$$v = \int S dx + T: (y \text{ et } z)$$

hic scilicet $T: (y \text{ et } z)$ quantitatem quamcunque ex binis quantitibus y , et z una cum constantibus utcunque conflata denotat.

Simili modo si proponatur $(\frac{dv}{dz}) = S$ erit

$$v = \int S dy + T: (x \text{ et } z)$$

et haec aequatio $(\frac{dv}{dz}) = S$ integrata praebet

$$v = \int S dz + T: (x \text{ et } y).$$

Coroll. 1.

446. Hic iam abunde intelligitur integratione huiusmodi functionum loco constantis introduci functionem arbitrariam duarum quantitatum variabilium, atque adeo in hoc characterem harum integrationum esse constituendum.

Coroll. 2.

447. Hic ergo istud problema solutum dedimus, quo quaeritur functio v trium variabilium x, y, z , ut posito

$$dv = p dx + q dy + r dz,$$

fiat vel $p = S$, vel $q = S$, vel $r = S$, existente S functio-

functione quacunq̄ue data easdem variables, vel duas, vel vnicam inuolente.

Coroll. 3.

448. Quodsi igitur esse debeat $(\frac{dv}{dx})=0$, seu $p=0$, functio quaesita erit $v=\Gamma:(y \text{ et } z)$, et vt fiat $(\frac{dv}{dz})=0$ erit $v=\Gamma:(x \text{ et } z)$, tum vero vt fiat $(\frac{dv}{dz})=0$, necesse est sit $v=\Gamma:(x \text{ et } y)$.

Scholion 1.

449. Quemadmodum in praecedente parte functiones arbitrariae vnius variabilis per applicatas curuarum quarumcunq̄ue siue regularium siue etiam irregularium repraesentari poterant, ita in hac parte functiones binarum variabilium arbitrariae per superficiem pro lubitu descriptam repraesentari possunt. Ita si super plano, in quo binae coordinatae x et y more solito assumuntur, superficies quaecunq̄ue expansa concipiatur, tertia coordinata distantiam cuiusvis superficiei puncti ab illo plano designans, functionem quamcunq̄ue binarum variabilium x et y repraesentabit. Hocque modo aptissime vera idea huiusmodi functionum constitui videtur, cum ex ea non solum ratio harum functionum regularium sed etiam irregularium perspiciatur.

Scholion 2.

450. Hic etiam notari conuenit huiusmodi functiones binarum variabilium infinitis diuersis mo-

dis etiam designari posse. Variatis enim in plano memorato binis coordinatis x et y , in binas alias t et u , ut sit $t = \alpha x + \beta y$ et $u = \gamma x + \delta y$, manifestum est functionem binarum variabilium t et u seu $\Gamma:(t \text{ et } u)$ conuenire cum functione ipsarum x et y seu $\Gamma:(x \text{ et } y)$; si enim loco t et u illi valores pro x et y substituuntur vtique prodit functio duas tantum variabiles x et y inuoluens. Atque multo generalius si t acquetur functioni cuiquam datae ipsarum x et y , pariterque u huiusmodi alii functioni, tum $\Gamma:(t \text{ et } u)$ facta substitutione abibit in functionem ipsarum x et y ita exprimendam $\Delta:(x \text{ et } y)$; non enim necesse est vt idem functionis character Γ rationem compositionis quasi denotans vtrinque sit idem cum hic in genere de functionibus quibuscunque agatur. Quare si in sequentibus forte eiusmodi functiones occurrant :

$$\Gamma:(ax+by \text{ et } fxx+gyy), \text{ vel } \Gamma:(\sqrt{xx+yy} \text{ et } \frac{x}{y}) \text{ etc.}$$

earum loco semper hac forma simplex $\Gamma:(x \text{ et } y)$ scribi potest.

Scholion 3.

451. Solutionis, quam dedimus, consideratio nobis suppeditat sequentes reflexiones. Primo posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

si debeat esse $p = (\frac{dv}{dx}) = 0$, fiet

$$dv = q dy + r dz,$$

vnde patet v eiusmodi esse quantitatem, cuius differen-

feren-

ferentiale hanc habiturum sit formam $qdy + rdz$; quod fieri nequit, nisi quantitas v fuerit functio binarum variabilium y et z tantum, tertia x penitus exclusa; et quia circa quantitates q et r nulla conditio praescribitur, recte pronunciamus, loco quantitatis v accipi posse functionem quamcunque binarum variabilium y et z seu esse $v = \Gamma:(y \text{ et } z)$, quam eandem solutionem consideratio formulae $(\frac{dv}{dx}) = 0$ suggestit. Deinde si esse debeat generalius $(\frac{dv}{dx}) = p = S$ denotante S quantitatem quamcunque ex variabilibus x, y, z conflata, habebimus

$$dv = Sdx + qdy + rdz$$

quae aequatio ita resoluitur. Quaeratur primo integrale formulae Sdx sola quantitate x ut variabili spectata, quod sit $= V$; haecque quantitas per omnes tres variables differentiatia praebeat

$$dV = Sdx + Qdy + Rdz,$$

ex quo cum sit

$$Sdx = dV - Qdy - Rdz \text{ erit}$$

$$dv = dV + (q - Q)dy + (r - R)dz \text{ seu}$$

$$d.(v - V) = (q - Q)dy + (r - R)dz,$$

vnde ut ante patet quantitatem $v - V$ functioni cuiusque binarum variabilium y et z , aequari posse. Quare ob $V = \int Sdx$, prodit ut ante

$$v = \int Sdx + \Gamma:(y \text{ et } z);$$

hocque ratiocinium, quo isthuc peruenimus, diligenter

gener notari meretur, cum etiam in parte prima
eximium vsum praestare possit. Proposita enim
aequatione

$$\left(\frac{d}{dy}\right)^2 z = aa \left(\frac{d}{dx}\right)^2 z,$$

quia est

$$d.\left(\frac{dz}{dx}\right) = dx\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + dy\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) \text{ et}$$

$$d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = dx\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + dy\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$$

erit :

$$a d.\left(\frac{dz}{dx}\right) + d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)(a dx + a a dy) \\ + \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)(a dy + dx)$$

feu

$$a d.\left(\frac{dz}{dx}\right) + d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = (dx + a dy)\left(a\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)\right)$$

cuius posterioris membri integrale manifesto est
F: (x + ay) hincque

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = -a\left(\frac{dz}{dx}\right) + a\Gamma'(x + ay),$$

quo vna integratio absoluta est censenda. Quare
cum sit

$$dz = dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right)$$

habebitur

$$dz = \left(\frac{dz}{dx}\right)(dx - a dy) + a dy \Gamma'(x + ay).$$

Sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$ et $x - ay = t$,

vt fiat

$$dz = p dt + a dy \Gamma'(t + 2ay),$$

pro

pro duabus variabilibus t et y hincque

$$z = \int \Gamma : (t + 2ay) + f dt (p - \int \Gamma : (t + 2ay)) \\ = \Gamma : (x + ay) + \Delta : (x - ay)$$

quia

$$\Delta : t = \Delta : (x - ay) \text{ et } \Gamma : (t + 2ay) = \Gamma : (x + ay) :$$

Problema 75.

452. Inuestigare indolem functionis trium variabilium x, y, z cuius formula quaedam differentialis secundi gradus aequetur datae cuiuspiam functioni S .

Solutio.

Denotet v functionem quaesitam, et cum eius sex dentur formulae differentiales secundi gradus, ponamus primo esse debere $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = S$, et integratione semel instituta prodit

$$(\frac{d v}{dx}) = f S dx + \Gamma : (y \text{ et } z),$$

iterumque integrando

$$v = \int dx f S dx + x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

vbi in formulae $\int dx f S dx$ duplici integratione sola quantitas x vt variabilis spectatur, quemadmodum iam supra est inculcatum. Similis autem omnino est integratio aequationum

$$(\frac{d^2 v}{dy^2}) = S \text{ et } (\frac{d^2 v}{dz^2}) = S.$$

Pro reliquis formulis differentialibus secundi gradus
Vol. III. Fff sufficit

sufficit hanc unam $(\frac{d^2v}{dx dy}) = S$ resoluiffe; quae primo per solam variabilem x integrata dabit

$$(\frac{dv}{dy}) = fS dx + f:(y \text{ et } z).$$

Deinde altera integratione per solam variabilem y instituta colligitur:

$$v = fdyfS dx + fdyf:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) \quad ?$$

vbi primum obseruo partem primam nullo discrimine ordinis inter binas variables x et y habito ita $ffS dx dy$ exprimi posse. Deinde quaecunque fuerit $f:(y \text{ et } z)$ functio ipsarum y et z , si ea per dy multiplicetur et spectata z ut constante integretur, euidens est denuo functionem ipsarum y et z prodire, et quia illa nullo modo determinatur, etiam hanc fore indeterminatam ideoque arbitrariam, vnde statuere poterimus:

$$v = ffS dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z).$$

COROLL. I.

453. Hic obseruo per integrationem formulae $f dy f:(y \text{ et } z)$ iam sponte formulam $\Delta:(x \text{ et } z)$ inveni; cum enim ibi sola quantitas y ut variabilis spectetur, loco quantitatis constantis per integrationem adiiciendae functio quaecunque ipsarum x et z scribi poterit.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

454. Quodsi functio illa data S evanescat, sequentes integrationes proueniunt:

si $(\frac{ddv}{dx^2})=0$, erit $v = x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$

si $(\frac{ddv}{dy^2})=0$, erit $v = y\Gamma:(x \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$

si $(\frac{ddv}{dz^2})=0$, erit $v = z\Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(x \text{ et } y)$

si $(\frac{ddv}{dx dy})=0$, erit $v = \Gamma:(x \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$

si $(\frac{ddv}{dx dz})=0$, erit $v = \Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(y \text{ et } z)$

si $(\frac{ddv}{dy dz})=0$, erit $v = \Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(x \text{ et } z)$

Coroll. 3.

455. Quia hic duplici opus est integratione, atque etiam duae functiones arbitrarie, utraque binarum variarum in calculum sunt inuestae; hoc certissimum est criterium haec integralia inuenta esse completa.

Scholion.

456. Alio etiam (modo) haec eadem integralia erui possunt, qui nititur principio supra (451.) indicato, quod si fuerit

$dv = Sdx + qdy + rdz$ fore

$v = fSdx + f:(y \text{ et } z)$

Fff 2

Secun-

Secundum hoc principium ergo si fuerit $(\frac{d^2v}{dx^2}) = S$ erit

$$d(\frac{dv}{dx}) = S dx + dy(\frac{d^2v}{dx dy}) + dz(\frac{d^2v}{dx dz}),$$

qua forma cum illa collata loco v habemus $(\frac{dv}{dx})$ et loco q et r has formulas

$$(\frac{d^2v}{dx dy}) \text{ et } (\frac{d^2v}{dx dz}),$$

ex quo integrale erit

$$(\frac{dv}{dx}) = f S dx + f:(y \text{ et } z).$$

Cum iam porro sit

$$dv = (\frac{dv}{dx}) dx + (\frac{dv}{dy}) dy + (\frac{dv}{dz}) dz \text{ erit}$$

$$dv = dx f S dx + dx f:(y \text{ et } z) + dy(\frac{dv}{dy}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

vnde pariter manifesto sequitur:

$$v = f dx f S dx + x f:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z).$$

Pari modo operatio est instituenda pro aequatione $(\frac{d^2v}{dy^2}) = S$, inde enim fit

$$d(\frac{dv}{dy}) = S dy + dx(\frac{d^2v}{dx dy}) + dz(\frac{d^2v}{dy dz})$$

cuius integrale est

$$(\frac{dv}{dy}) = f S dy + f:(y \text{ et } z);$$

altera integratio instituitur in hac forma

$$dv = dy f S dy + dy f:(y \text{ et } z) + dx(\frac{dv}{dx}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

vnde ob

$$f dy f:(y \text{ et } z) = F:(y \text{ et } z)$$

obti-

obtinetur vt ante :

$$v = \iint S dx dy + \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (x \text{ et } z).$$

Problema 76.

457. Inuestigare indolem functionis trium variabilium x, y et z , cuius quaedam formula differentialis tertii gradus aequetur datae cuiuspiam quantitatis S ex illis variabilibus et constantibus utcumque compositae.

Solutio.

Posita functione quaesita $= v$, percurramus non tam singulas eius formulas differentiales tertii gradus, quam eas quarum ratio est diuersa.

Sit igitur primo $(\frac{d^3 v}{dx^3}) = S$, et prima integratio statim dat

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = \int S dx + z \Gamma : (y \text{ et } z),$$

tum vero altera

$$(\frac{d v}{dx}) = \int dx \int S dx + z x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

vnde tandem colligitur:

$$v = \int dx \int dx \int S dx + x z \Gamma : (y \text{ et } z) + x \Delta : (y \text{ et } z) + \Sigma : (y \text{ et } z).$$

Sit secundo $(\frac{d^3 v}{dx^2 dy}) = S$ et binae priores integrationes vt ante dant:

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = \int dx \int S dx + x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

FFF 3

quia

quia nunc vt vidimus pro $fdy\Gamma:(y \text{ et } z)$ scribere licet: $\Gamma:(y \text{ et } z)$ per tertiam integrationem inuenimus:

$$v = \int^2 S dx^2 dy + x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z).$$

In his autem duobus casibus omnes formulae differentiales tertii gradus, variabilibus permutandis, continentur, sola excepta vltima hac $(\frac{d^3 v}{dx dy dz})$, quam idcirco seorsum tractari oportet:

Sit igitur $(\frac{d^3 v}{dx dy dz}) = S$ et prima integratione per solam variabilem x instituta obtinetur

$$(\frac{d^2 v}{dy dz}) = \int S dx + f:(y \text{ et } z)$$

nunc secundo integretur per solam variabilem y ac reperietur

$$(\frac{d v}{dz}) = \iint S dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$$

vnde tandem tertia integratio per z dabit

$$v = \int^3 S dx dy dz + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y)$$

sicque problema perfecte est resolutum.

Coroll. I.

458. Quoniam hic triplici opus erat integratione, integralia inuenta etiam tres functiones arbitrarias complectuntur, casque singulas binarum variabilium, quemadmodum natura integralium completorum postulat.

Coroll. 2.

459. Si quantitas data S euanescat, integralia haec sequenti modo se habebunt:

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = 0$ erit

$$v = xx\Gamma:(y \text{ et } z) + x\Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(y \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = 0$ erit

$$v = x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx dy dz}) = 0$ erit

$$v = \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y).$$

Scholion.

460. Eadem integralia etiam altera methodo supra exposita inueniri possunt, superfluumque foret singulas operationes hic apponere. Aequè parum autem opus erit has inuestigationes ad formulas differentiales altiorum graduum profèqui, cum lex progressionis functionum arbitrariarum singulas integralium partes constituentium cum per se tum per ea quae supra sunt exposita, satis sit manifesta. Quare huic capiti, quo vna quaedam formula differentialis quantitati datae aequari debet, plene est satisfactum. Antequam autem vltèrius progredior duos adhuc casus satis late patentes proponam, quorum resolutio facile ad praecedentes iam tractatas calculi integralis partes reducitur, quam propterea
hic

hic tanquam concessam assumere licet, siquidem difficultates, quae in iis occurrunt, non ad praefens institutum sunt referendae.

Problema 77.

461. Si in relationem propositam ex qua naturam functionis trium variabilium x , y et z defini oportet, aliae formulae differentiales non ingradientur, nisi quae ex unica variabili x oriuntur, quae sunt

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

functionem quaesitam inuestigare.

Solutio.

Cum aequatio proposita continens relationem alias formulas differentiales praeter memoratas non comprehendat, in ea binae quantitates y et z pro constantibus habentur, ideoque etiam in singulis integrationibus tanquam tales tractari possunt. Hinc aequatio proposita duas tantum variables x et v inuoluere est censenda, et relictis formularum differentialium vinculis, habebitur aequatio differentialis ad librum primum referenda in qua, si ad altiores gradus exsurgat, elementum dx constans sumtum est putandum. Quodsi ergo praeceptorum ibidem traditorum ope haec aequatio integrari queat, tum loco constantium per singulas integrationes ingressa-

gressarum substituuntur functiones arbitrariae binarum variarum y et z , veluti

$$\Gamma: (y \text{ et } z), \Delta: (y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

sicque habebitur solutio completa problematis propositi.

Coroll. 1.

462. Praeter plurimos igitur integrabilitatis casus in libro I. expositos, etiam sequentes aequationes differentiales quantumvis alti gradus resolutionem admittent:

$$S = Av + B\left(\frac{dv}{dx}\right) + C\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + D\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + \text{etc. et}$$

$$S = Av + Bx\left(\frac{dv}{dx}\right) + Cx^2\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + Dx^3\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + \text{etc.}$$

Coroll. 2.

463. Vinculis enim abiectis eiusmodi habentur aequationes differentiales, quales in extremis capitibus libri I. integrare docuimus. Tantum opus est, vt loco constantium per integrationes ingressarum scribantur tales functiones:

$$\Gamma: (y \text{ et } z); \Delta: (y \text{ et } z); \Sigma: (y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

vt hoc pacto integralia completa obtineantur.

Scholion.

464. Huc etiam referri possunt eiusmodi relationes propositae, in quibus formulae differentia-

Vol. III.

G g g

les

les bina elementa dx et dy inuoluentes ita continentur, vt hoc dy vbique eundem habeat dimensionum numerum, cuiusmodi sunt

$$\left(\frac{dv}{dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy^2}\right) \text{ etc. vel}$$

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy^2}\right); \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy^2}\right); \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy^3}\right) \text{ etc.}$$

ipsa autem tum quantitas v nusquam occurrat. Si enim tum pro priori casu ponatur $\left(\frac{dv}{dy}\right)=u$, pro posteriori vero $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=u$, relatio ad casum problematis reuocabitur, alias formulas differentiales non continens praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3u}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

et ipsam forte functionem u . Quare si aequationem per praecepta supra tradita integrare, in eue functionem u definire licuerit, tum restituendo loco u vel $\left(\frac{dv}{dy}\right)$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)$ vt fiat $\left(\frac{dv}{dy}\right)=S$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=S$, etiam hinc per praecepta huius capitis ipsa functio v determinabitur. Quin etiam hoc modo resolui poterunt aequationes huiusmodi tantum formulas differentiales complectentes:

$$\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\rho}v}{dx dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\rho}v}{dx^2 dy^\mu dz^\nu}\right) \text{ etc.}$$

vbi omnia tria elementa dx , dy , dz occurrunt; posito enim $\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right)=u$, tota aequatio alias formulas non continebit praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3u}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

una cum ipsa functione u , sicque ad casum huius problematis erit referenda ex cuius resolutione si prodierit $u = S = \left(\frac{d^{u+v} v}{dy^u dz^v} \right)$, existente iam S functione cognita, inuestigatio ipsius functionis v iam nulla amplius laborat difficultate. Datur autem praeterea alius casus ad libri II. partem priorem redu-

Problema 78.

465. Si in relationem propositam, ex qua trium variabilium x, y, z functionem v definiri oportet, aliae formulae differentiales non ingrediuntur, nisi quae ex variabilitate binarum x et y tantum nascuntur, tertio elemento dz penitus excluso, functionem v inuestigare.

Solutio.

Quoniam in aequationem resoluendam, qua relatio proposita continetur, quantitas z non vt variabilis ingreditur, quotcunque integrationes fuerint instituendae, in iis ita quantitas z tanquam esset constans tractari debet. Huius ergo aequationis resolutio ad partem praecedentem est referenda, cum functio binarum tantum variabilium x et y ex formularum differentialium relatione data sit inuestiganda; quodsi itaque negotium successerit et integrale fuerit inuentum, in eo totidem occurrent

G g g 2

fun-

functiones arbitrariae vnius variabilis certo modo ex x et y conflatae, quot integrationibus fuerit opus; sit $\Gamma:t$ huiusmodi functio, vbi t per x et y dari assumitur: ac nunc vt ista solutio ad praesens institutum accommodetur, vbi quantitas z variabilibus annumeratur, loco cuiusque functionis arbitrariae $\Gamma:t$ scribatur hic $\Gamma:(t \text{ et } z)$ functio scilicet quarum

Coroll. 1.

466. Si ergo haec proposita fuerit aequatio

$$\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) = a a \left(\frac{dxv}{dx^2}\right)$$

quia in parte praecedente inuenimus

$$v = \Gamma:(x+ay) + \Delta:(x-ay)$$

pro casu praesente, quo v debet esse functio trium variabilium x , y et z integrale ita se habebit:

$$v = \Gamma:(\overline{x+ay} \text{ et } z) + \Delta:(\overline{x-ay} \text{ et } z).$$

Coroll. 2.

467. Hic scilicet meminisse oportet formam

$$\Gamma:(x+ay \text{ et } z)$$

designare functionem quamcunque binarum variabilium, quarum altera sit $x+ay$, altera vero z ; vnde ipsam functionem per applicatam ad certam superficiem relatae repraesentare licebit.

Scholion.

Scholion.

468. Non solum autem aequationes in problemate descriptae ad partem praecedentem calculi integralis reducentur, sed etiam innumerabiles aliae, quae facta quadam substitutione ad eam formam reformulae *unzelneri* si in aequatione proposita aliae omnibus unica dimensio *unzelneri* sit in quibus quae sunt:

$$\left(\frac{dv}{dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dy dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dy^2 dz}\right) \text{ etc}$$

manifestum est posito $\left(\frac{dv}{dz}\right) = u$, aequationem illam in aliam transformari, ex qua iam functionem u inuestigari oporteat, eamque ad casum in problemate expositum referri. Quare si inde indoles functionis u definiri potuerit, ut sit $u = S$, restat ut haec aequatio $\left(\frac{dv}{dz}\right) = S$ resoluator, vnde ut ante vidimus, fit

$$v = \int S dz + \Gamma(x \text{ et } y).$$

Hoc idem tenendum est, si aequatio proposita ope substitutionis

$$\left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) = u \text{ vel } \left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) = u \text{ etc.}$$

ad casum problematis reduci queat. Quin etiam per se est perspicuum si ope transformationis cuiuscunque, aequatio proposita ad casum problematis reduci queat; tales autem transformationes supra plures exposui, dum vel loco functionis quaesitae v

G g g 3

alia

alia u introducitur pōnendo $v = Su$, vel ipsae variables x, y, z in alias p, q, r mutantur, quae ad illas certam teneant rationem, quod negotium pro casu duarum variabilium supra fufius explicauimus; hocque ita perfpicuum est, vt fimilis reductio ad hunc casum trium variabilium facile accommodari queat. In fequentibus tamen forte eiusmodi ~~trans~~ generis occurrent; ad alios ~~erro~~ ~~re~~ ~~ferunt~~ progredior, vix ~~form~~ ~~fac~~ ~~il~~ ~~lic~~ ~~ita~~ ~~rem~~ producturus.

CAPVT III.

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM PRIMI GRADVS.

Problema 79.

469.

Si pro functione v trium variabilium x, y, z ,
posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

fuerit

$$ap + \beta q + \gamma r = 0,$$

indolem functionis v definire.

Solutio.

Cum sit

$$\gamma dv = \gamma p dx + \gamma q dy - (ap + \beta q) dz \text{ erit}$$

$$\gamma dv = p(\gamma dx - \alpha dz) + q(\gamma dy - \beta dz)$$

ideoque ponendo

$$\gamma x - \alpha z = t \text{ et } \gamma y - \beta z = u,$$

habebitur

$$\gamma dv = p dt + q du$$

vnde

vnde patet quantitatem ψ aequari functioni cuiunque binarum variabilium t et u , ita vt sit

$$\psi = \Gamma : (t \text{ et } u)$$

et restitutis valoribus assumtis

$$\psi = \Gamma : (\overline{\gamma x - \alpha z} \text{ et } \overline{\gamma y - \beta z}).$$

quae ergo est solutio problematis, si inter formulas differentiales proponatur haec conditio vt sit

$$\alpha \left(\frac{d\psi}{dx} \right) + \beta \left(\frac{d\psi}{dy} \right) + \gamma \left(\frac{d\psi}{dz} \right) = 0$$

cuius itaque aequationis integrale clarius ita exhibetur :

$$\psi = \Gamma : \left(\overline{\frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\gamma}} \text{ et } \overline{\frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}} \right).$$

COROLL. I.

470. Evidens est hoc integrale etiam ita exprimi posse

$$\psi = \Gamma : \left(\overline{\frac{x}{\alpha} - \frac{y}{\beta}} \text{ et } \overline{\frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}} \right)$$

quandoquidem in genere vti supra obseruauimus est

$$\Gamma : (x \text{ et } y) = \Delta : (t \text{ et } u),$$

siquidem t et u vtcunque per x et y determinentur.

COROLL. 2.

471. Quin etiam affirmare licet, constitutis his tribus formulis

$$\frac{x}{\alpha} - \frac{y}{\beta}; \frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}; \frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\gamma}$$

quantitatem ψ esse functionem quamcunque trium harum

harum formularum; siquidem vnaquaeque iam per binas reliquas datur, ac propterea v nihilominus functioni duarum tantum quantitatum variabilium aequatur.

Problema 80.

472. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio requiratur vt sit

$$px + qy + rz = nv \text{ seu}$$

$$nv = x \left(\frac{dv}{dx} \right) + y \left(\frac{dv}{dy} \right) + z \left(\frac{dv}{dz} \right)$$

indolem huius functionis v inueſtigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta capiatur valor

$r = \frac{nv - px - qy}{z}$ quo substituto fit

$$dv - \frac{nv dz}{z} = p \left(dx - \frac{z dx}{z} \right) + q \left(dy - \frac{z dy}{z} \right) \text{ seu}$$

$$dv - \frac{nv dz}{z} = pz d \frac{x}{z} + qz d \frac{y}{z}.$$

Quo primum membrum integrabile reddatur multiplicetur per $\frac{1}{z^n}$, ita vt iam habeamus:

$$d \frac{v}{z^n} = \frac{pz}{z^n} d \frac{x}{z} + \frac{qz}{z^n} d \frac{y}{z}.$$

Cum nunc quantitates p et q non sint determinatae

sufficit hanc unam $(\frac{d^2v}{dx dy}) = S$ resoluisse; quae primo per solam variabilem x integrata dabit

$$(\frac{dv}{dy}) = f S dx + f : (y \text{ et } z).$$

Deinde altera integratione per solam variabilem y instituta colligitur :

$$v = f dy f S dx + f dy f : (y \text{ et } z) + \Delta : (x \text{ et } z)$$

vbi primum obseruo partem primam nullo discrimine ordinis inter binas variables x et y habita ita $ff S dx dy$ exprimi posse. Deinde quaecunque fuerit $f : (y \text{ et } z)$ functio ipsarum y et z , si ea per dy multiplicetur et spectata z ut constante integretur, euidens est denovo functionem ipsarum y et z prodire, et quia illa nullo modo determinatur, etiam hanc fore indeterminatam ideoque arbitrariam, vnde statuere poterimus :

$$v = ff S dx dy + \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (x \text{ et } z).$$

COROLL. I.

453. Hic obseruo per integrationem formulae $f dy f : (y \text{ et } z)$ iam sponte formulam $\Delta : (x \text{ et } z)$ inveni; cum enim ibi sola quantitas y ut variabilis spectetur, loco quantitatis constantis per integrationem adiciendae functio quaecunque ipsarum x et z scribi poterit.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

454. Quodsi functio illa data S euanescat; sequentes integrationes proueniunt:

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = 0, \text{ erit } v = x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = 0, \text{ erit } v = y\Gamma:(x \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) = 0, \text{ erit } v = z\Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(x \text{ et } y)$$

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma:(x \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dx dz}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{d^2v}{dy dz}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma:(x \text{ et } y) + \Delta:(x \text{ et } z).$$

Coroll. 3.

455. Quia hic duplici opus est integratione, atque etiam duae functiones arbitrariae, vtraque binarum variabilium in calculum sunt inuectae; hoc certissimum est criterium haec integralia inuenta esse completa.

Scholion.

456. Alio etiam (modo) haec eadem integralia erui possunt, qui nititur principio supra (451.) indicato, quod si fuerit

$$dv = Sdx + qdy + rdz \text{ fore}$$

$$v = fSdx + f:(y \text{ et } z).$$

F ff 2

Secun-

Secundum hoc principium ergo si fuerit $(\frac{d^2v}{dx^2}) = S$ erit

$$d(\frac{dv}{dx}) = S dx + dy(\frac{d^2v}{dx dy}) + dz(\frac{d^2v}{dx dz});$$

qua forma cum illa collata loco v habemus $(\frac{d^2v}{dx^2})$ et loco q et r has formulas

$$(\frac{d^2v}{dx dy}) \text{ et } (\frac{d^2v}{dx dz}),$$

ex quo integrale erit

$$(\frac{dv}{dx}) = f S dx + f:(y \text{ et } z).$$

Cum iam porro sit

$$dv = (\frac{dv}{dx}) dx + (\frac{dv}{dy}) dy + (\frac{dv}{dz}) dz \text{ erit}$$

$$dv = dx f S dx + dx f:(y \text{ et } z) + dy(\frac{dv}{dy}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

unde pariter manifesto sequitur:

$$v = f dx f S dx + x \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z).$$

Pari modo operatio est instituenda pro aequatione $(\frac{d^2v}{dy^2}) = S$, inde enim fit

$$d(\frac{dv}{dy}) = S dy + dx(\frac{d^2v}{dx dy}) + dz(\frac{d^2v}{dy dz})$$

cuius integrale est

$$(\frac{dv}{dy}) = f S dy + f:(y \text{ et } z);$$

altera integratio instituat in hac forma

$$dv = dy f S dy + dy f:(y \text{ et } z) + dx(\frac{dv}{dx}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

unde ob

$$f dy f:(y \text{ et } z) = \Gamma:(y \text{ et } z)$$

obti-

obtinetur vt ante :

$$v = \iint S dx dy + \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (x \text{ et } z).$$

Problema 76.

457. Inuestigare indolem functionis trium variabilium x , y et z , cuius quaedam formula differentialis tertii gradus aequetur datae cuiuspiam quantitati S ex illis variabilibus et constantibus utcumque compositae.

Solutio.

Posita functione quaesita $= v$, percurramus non tam singulas eius formulas differentiales tertii gradus, quam eas quarum ratio est diuersa.

Sit igitur primo $(\frac{d^3 v}{dx^3}) = S$, et prima integratio statim dat

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = \int S dx + x \Gamma : (y \text{ et } z),$$

tum vero altera

$$(\frac{d v}{dx}) = \int dx \int S dx + 2 x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

unde tandem colligitur.:

$$v = \int dx \int dx \int S dx + x x \Gamma : (y \text{ et } z) + x \Delta : (y \text{ et } z) + \Sigma : (y \text{ et } z)$$

Sit secundo $(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = S$ et binae priores integationes vt ante daat:

$$(\frac{d v}{dy}) = \int dx \int S dx + x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

et hoc

F ff 3

quia

quia nunc vt vidimus pro $\int dy \Gamma:(y \text{ et } z)$ scribere licet: $\Gamma:(y \text{ et } z)$ per tertiam integrationem inuenimus:

$$v = \int^2 S dx^2 dy + x \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z).$$

In his autem duobus casibus omnes formulae differentiales tertii gradus, variabilibus permutandis, continentur, sola excepta vltima hac $(\frac{d^3 v}{dx dy dz})$, quam idcirco seorsim tractari oportet:

Sit igitur $(\frac{d^3 v}{dx dy dz}) = S$ et prima integratione per solam variabilem x instituta obtinetur

$$(\frac{d^2 v}{dy dz}) = \int S dx + f:(y \text{ et } z)$$

nunc secundo integratur per solam variabilem y : ac reperietur

$$(\frac{d v}{dz}) = \iint S dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$$

vnde tandem tertia integratio per z dabit

$$v = \int^3 S dx dy dz + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y)$$

sicque problema perfecte est resolutum.

Coroll. I.

458. Quoniam hic triplici opus erat integratione, integralia inuenta etiam tres functiones arbitrarias complectuntur, casque singulas binarum variabilium, quemadmodum natura integralium completorum postulat.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

459. Si quantitas data S euanescat, integralia haec sequenti modo se habebunt:

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = 0$ erit.

$$v = xx\Gamma:(y \text{ et } z) + x\Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(y \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = 0$ erit

$$v = x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx dy dz}) = 0$ erit

$$v = \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y).$$

Scholion.

460. Eadem integralia etiam altera methodo supra exposita inueniri possunt, superfluumque foret singulas operationes hic apponere. Aequae parum autem opus erit has inuestigationes ad formulas differentiales altiorum graduum proficere, cum lex progressionis functionum arbitrariarum singulas integralium partes constituentium cum per se tum per ea quae supra sunt exposita, satis sit manifesta. Quare huic capiti, quo vna quaedam formula differentialis quantitati datae aequari debet, plene est satisfactum. Antequam autem ulterius progredior duos adhuc casus satis late patentes proponam, quorum resolutio facile ad praecedentes iam tractatas calculi integralis partes reducitur, quam propterea
hic

hic tanquam concessam assumere licet, siquidem difficultates, quae in iis occurrunt, non ad praesens institutum sunt referendae.

Problema^c 77.

461. Si in relationem propositam ex qua naturam functionis trium variabilium x , y et z defini oportet, aliae formulae differentiales non ingrediantur, nisi quae ex unica variabili x oriuntur, quae sunt

$$\left(\frac{dy}{dx}\right), \left(\frac{d^2y}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3y}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

functionem quaesitam inuestigare.

Solutio.

Cum aequatio proposita continens relationem alias formulas differentiales praeter memoratas non comprehendat, in ea binae quantitates y et z pro constantibus habentur, ideoque etiam in singulis integrationibus tanquam tales tractari possunt. Hinc aequatio proposita duas tantum variables x et v involuere est censenda, et reiectis formularum differentialium vinculis, habebitur aequatio differentialis ad librum primum referenda in qua, si ad altiores gradus exsurgat, elementum dx constans sumtum est putandum. Quodsi ergo praeceptorum ibidem traditorum ope haec aequatio integrari queat, tum loco constantium per singulas integrationes ingressa-

gressarum substituuntur functiones arbitrariae binarum variabilium y et z , veluti

$$\Gamma: (y \text{ et } z), \Delta: (y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

fisque habebitur solutio completa problematis propositi.

Coroll. 1.

462. Praeter plurimos igitur integrabilitatis casus in libro I. expositos, etiam sequentes aequationes differentiales quantumvis alti gradus resolutionem admittent:

$$S = A v + B \left(\frac{d v}{d x} \right) + C \left(\frac{d^2 v}{d x^2} \right) + D \left(\frac{d^3 v}{d x^3} \right) + \text{etc. et}$$

$$S = A v + B x \left(\frac{d v}{d x} \right) + C x^2 \left(\frac{d^2 v}{d x^2} \right) + D x^3 \left(\frac{d^3 v}{d x^3} \right) + \text{etc.}$$

Coroll. 2.

463. Vinculis enim abiectis eiusmodi habentur aequationes differentiales, quales in extremis capitibus libri I. integrare docuimus. Tantum opus est, vt loco constantium per integrationes ingressarum scribantur tales functiones:

$$\Gamma: (y \text{ et } z); \Delta: (y \text{ et } z); \Sigma: (y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

vt hoc pacto integralia completa obtineantur.

Scholion.

464. Huc etiam referri possunt eiusmodi relationes propositae, in quibus formulae differentiales

Vol. III.

G g g

les

les bina elementa dx et dy inuoluentes ita continentur, vt hoc dy vbique eundem habeat dimensionum numerum, cuiusmodi sunt

$$\left(\frac{dv}{dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right); \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^4v}{dx^3 dy}\right) \text{ etc. vel}$$

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right); \left(\frac{d^3v}{dx dy^2}\right); \left(\frac{d^4v}{dx^2 dy^2}\right); \left(\frac{d^5v}{dx^3 dy^2}\right) \text{ etc.}$$

ipsa autem tum quantitas v nusquam occurrat. Si enim tum pro priori casu ponatur $\left(\frac{dv}{dy}\right)=u$, pro posteriori vero $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=u$, relatio ad casum problematis reuocabitur, alias formulas differentiales non continens praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3u}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

et ipsam forte functionem u . Quare si aequationem per praecepta supra tradita integrare, in eue functionem u definire licuerit, tum restituendo loco u vel $\left(\frac{dv}{dy}\right)$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)$ vt fiat $\left(\frac{dv}{dy}\right)=S$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=S$, etiam hinc per praecepta huius capitis ipsa functio v determinabitur. Quin etiam hoc modo resolui poterunt aequationes huiusmodi tantum formulas differentiales complectentes:

$$\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\nu}v}{dx dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\nu}v}{dx^2 dy^\mu dz^\nu}\right) \text{ etc.}$$

vbi omnia tria elementa dx , dy , dz occurrunt;posito enim $\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right)=u$, tota aequatio alias formulas non continebit praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3u}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

vna cum ipsa functione u , sicque ad casum huius problematis erit referenda ex cuius resolutione si prodierit $u = S = \left(\frac{d^{n+1}v}{dy^u dz^v} \right)$, existente iam S functione cognita, inuestigatio ipsius functionis v iam nulla amplius laborat difficultate. Datur autem praeterea alius casus ad libri II. partem priorem redu-

Problema 78.

465. Si in relationem propositam, ex qua trium variabilium x, y, z functionem v definiri oportet, aliae formulae differentiales non ingrediuntur, nisi quae ex variabilitate binarum x et y tantum nascuntur, tertio elemento dz penitus excluso, functionem v inuestigare.

Solutio.

Quoniam in aequationem resoluendam, qua relatio proposita continetur, quantitas z non vt variabilis ingreditur, quotcunque integratione fuerint instituendae, in iis ita quantitas z tanquam effect constans tractari debet. Huius ergo aequationis resolutio ad partem praecedentem est referenda, cum functio binarum tantum variabilium x et y ex formularum differentialium relatione data sit inuestiganda; quodsi itaque negotium successerit et integrale fuerit inuentum, in eo totidem occurrent

functiones arbitrariae vnius variabilis certo modo ex x et y conflatae, quot integrationibus fuerit opus; sit $\Gamma:t$ huiusmodi functio, vbi t per x et y dari assumitur: ac nunc vt ista solutio ad praesens institutum accommodetur, vbi quantitas z variabilibus annumeratur, loco cuiusque functionis arbitrariae $\Gamma:t$ scribatur hic $\Gamma:(t \text{ et } z)$ functio scilicet quarum

Coroll. 1.

466. Si ergo haec proposita fuerit aequatio

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = a a \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

quia in parte praecedente inuenimus

$$v = \Gamma:(x+ay) + \Delta:(x-ay)$$

pro casu praesente, quo v debet esse functio trium variabilium x , y et z integrale ita se habebit:

$$v = \Gamma:(\overline{x+ay} \text{ et } z) + \Delta:(\overline{x-ay} \text{ et } z).$$

Coroll. 2.

467. Hic scilicet meminisse oportet formam

$$\Gamma:(x+ay \text{ et } z)$$

designare functionem quamcumque binarum variabilium, quarum altera sit $x+ay$, altera vero z ; vnde ipsam functionem per applicatam ad certam superficiem relata repraesentare licebit.

Scholion.

Scholion.

468. Non solum autem aequationes in problemate descriptae ad partem praecedentem calculi integralis reducuntur, sed etiam innumerabiles aliae, quae facta quadam substitutione ad eam formam re-formulae resolvantur si in aequatione proposita aliae omnibus vnica dimensio in quibus quae sunt:

$$\left(\frac{dv}{dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dy dz}\right); \left(\frac{d^3v}{dx^2 dz}\right); \left(\frac{d^3v}{dx dy dz}\right); \left(\frac{d^3v}{dy^2 dz}\right) \text{ etc}$$

manifestum est posito $\left(\frac{dv}{dz}\right) = u$, aequationem illam in aliam transformari, ex qua iam functionem u inuestigari oporteat, eamque ad casum in problemate expositum referri. Quare si inde inderet functionis u definitur potuerit, vt sit $u = S$, restat vt haec aequatio $\left(\frac{dv}{dz}\right) = S$ resoluatur, vnde vt ante vidimus, fit

$$v = \int S dz + \Gamma(x \text{ et } y).$$

Hoc idem tenendum est, si aequatio proposita ope substitutionis

$$\left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) = u \text{ vel } \left(\frac{d^3v}{dz^3}\right) = u \text{ etc.}$$

ad casum problematis reduci queat. Quin etiam per se est perspicuum si ope transformationis cuiuscunque, aequatio proposita ad casum problematis reduci queat; tales autem transformationes supra plures exposui, dum vel loco functionis quaesitae v

alia u introducitur pōnendo $v = Su$, vel ipsae variables x, y, z in alias p, q, r mutantur, quae ad illas certam teneant rationem, quod negotium pro casu duarum variabilium supra fustus explicavi; hocque ita perspicuum est, vt similis reductio ad hunc casum trium variabilium facile accommodari queat. In sequentibus tamen forte eiusmodi ~~transit~~^{transit} generis occurrent; ad alios ergo ~~casus~~ progredior, vix ~~formulas~~ ~~elementa~~ rem producturus.

CAPVT III.

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM PRIMI GRADVS.

Problema 79.

469.

Si pro functione v trium variabilium x, y, z ,
posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

fuerit

$$ap + \beta q + \gamma r = 0,$$

indolem functionis v definire.

Solutio.

Cum sit

$$\gamma dv = \gamma p dx + \gamma q dy - (ap + \beta q) dz \text{ erit}$$

$$\gamma dv = p(\gamma dx - adz) + q(\gamma dy - \beta dz)$$

ideoque ponendo

$$\gamma x - az = t \text{ et } \gamma y - \beta z = u,$$

habebitur

$$\gamma dv = p dt + q du$$

vnde

vnde patet quantitatem ψ aequari functioni cuicunque binarum variabilium t et u , ita vt sit

$$\psi = \Gamma:(t \text{ et } u)$$

et restitutis valoribus assumtis

$$\psi = \Gamma:(\gamma x - \alpha z \text{ et } \gamma y - \beta z).$$

quae ergo est solutio problematis, si inter formulas differentiales proponatur haec conditio vt sit

$$\alpha \left(\frac{d\psi}{dx} \right) + \beta \left(\frac{d\psi}{dy} \right) + \gamma \left(\frac{d\psi}{dz} \right) = 0$$

cuius itaque aequationis integrale clarius ita exhibetur:

$$\psi = \Gamma: \left(\frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\gamma} \text{ et } \frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma} \right).$$

COROLL. I.

470. Evidens est hoc integrale etiam ita exprimi posse

$$\psi = \Gamma: \left(\frac{x}{\alpha} - \frac{y}{\beta} \text{ et } \frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma} \right)$$

quandoquidem in genere vti supra obseruauimus est

$$\Gamma:(x \text{ et } y) = \Delta:(t \text{ et } u),$$

siquidem t et u vtcunque per x et y determinentur.

COROLL. 2.

471. Quin etiam affirmare licet, constitutis his tribus formulis

$$\frac{x}{\alpha} - \frac{y}{\beta}; \frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}; \frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\gamma}$$

quantitatem ψ esse functionem quamcunque trium harum

harum formularum; siquidem vnaquaeque iam per binas reliquas datur, ac propterea v nihilominus functioni duarum tantum quantitatum variabilium aequatur.

Problema 80.

472. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio requiratur vt fit

$$px + qy + rz = nv \text{ seu}$$

$$nv = x \left(\frac{dv}{dx} \right) + y \left(\frac{dv}{dy} \right) + z \left(\frac{dv}{dz} \right)$$

indolem huius functionis v inueſtigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta capiatur valor

$$r = \frac{nv - px - qy}{dz} \text{ quo substituto fit}$$

$$dv - \frac{nv dz}{z} = p \left(dx - \frac{x dz}{z} \right) + q \left(dy - \frac{y dz}{z} \right) \text{ seu}$$

$$dv - \frac{nv dz}{z} = pz d \frac{x}{z} + qz d \frac{y}{z}.$$

Quo primum membrum integrabile reddatur multiplicetur per $\frac{x}{z^n}$, ita vt iam habeamus:

$$d \frac{v}{z^n} = \frac{pz}{z^n} d \frac{x}{z} + \frac{qz}{z^n} d \frac{y}{z}.$$

Cum nunc quantitates p et q non sint determinatae

Vol. III.

H h h

quo-

quoniam in genere ex tali aequatione

$$dV = P dX + Q dY$$

sequitur

$$V = \Gamma : (X \text{ et } Y),$$

pro nostro casu colligimus :

$$\frac{v}{z^n} = \Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right) \text{ seu}$$

$$v = z^n \Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right).$$

Si scilicet functio quaecunque binarum quantitatum $\frac{x}{z}$ et $\frac{y}{z}$ per z^n seu etiam quod eodem redit per x^n vel y^n multiplicetur oritur valor idoneus pro functione v conditioni praescriptae satisfaciens.

Coroll. 1.

473. Perspicuum autem est formam $\Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right)$ exprimere eiusmodi functionem in qua tres variables x, y, z vbique constituent nullum dimensionum numerum, ac vicissim omnes huiusmodi functiones in forma illa contineri.

Coroll. 2.

474. Multiplicatione autem porro facta per z^n oritur functio homogenea trium variabilium x, y, z , cuius dimensionum numerus est $= n$; unde solutio nostri problematis ita enunciari potest, ut quantitas quae-

quaesita v sit functio homogenea trium variabilium x, y et z dimensionum numero existente $=n$.

Coroll. 3.

475. Quodsi ergo conditio praescripta sit

$$px + qy + rz = 0 \text{ seu}$$

$$x\left(\frac{dv}{dx}\right) + y\left(\frac{dv}{dy}\right) + z\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0,$$

quantitas v erit functio homogenea nullius dimensionis trium variabilium x, y et z .

Scholion.

476. Simili modo solutio succedit, si conditio praescripta postulet ut sit

$$apx + \beta qy + \gamma rz = nv \text{ seu}$$

$$ax\left(\frac{dv}{dx}\right) + \beta y\left(\frac{dv}{dy}\right) + \gamma z\left(\frac{dv}{dz}\right) = nv$$

tum enim ob

$$r = \frac{nv - \alpha px - \beta qy}{\gamma z} \text{ fit}$$

$$dv - \frac{nv dz}{\gamma z} = p\left(dx - \frac{\alpha x dz}{\gamma z}\right) + q\left(dy - \frac{\beta y dz}{\gamma z}\right)$$

quae aequatio sequenti forma exhibeatur:

$$\frac{\gamma dv}{v} - \frac{nz dz}{z} = \frac{px}{v}\left(\frac{\gamma dx}{x} - \frac{\alpha dz}{z}\right) + \frac{qy}{v}\left(\frac{\gamma dy}{y} - \frac{\beta dz}{z}\right)$$

ex qua concludimus integrale primi membri $\gamma/v - n/z$ sequari functioni cuicumque binarum quantitatum

$$\gamma/x - \alpha/z \text{ et } \gamma/y - \beta/z,$$

H h h 2

et

et logarithmorum numeris sumtis fore

$$\frac{v^{\gamma}}{z^{\alpha}} = \Gamma : \left(\frac{x^{\lambda}}{z^{\alpha}} \text{ et } \frac{y^{\mu}}{z^{\beta}} \right).$$

Ponamus $\alpha = \frac{1}{\lambda}$, $\beta = \frac{1}{\mu}$ et $\gamma = \frac{1}{\nu}$; vt conditio praescripta sit

$$\frac{z^{\lambda}}{\lambda} + \frac{z^{\mu}}{\mu} + \frac{z^{\nu}}{\nu} = n v$$

et solutio reducetur ad hanc formam :

$$v = z^{\nu} \Delta : \left(\frac{x^{\lambda}}{z^{\alpha}} \text{ et } \frac{y^{\mu}}{z^{\beta}} \right).$$

Quodsi porro scribamus

$$x^{\lambda} = X, y^{\mu} = Y \text{ et } z^{\nu} = Z \text{ fiet}$$

$$v = Z^{\nu} \Delta : \left(\frac{X}{Z} \text{ et } \frac{Y}{Z} \right),$$

ideoque quantitas quaesita v est functio homogenea, in qua tres variables X , Y et Z vbique eundem dimensionum numerum $= n$ adimplent.

Problema 81.

477. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur vt sit

$$p x + q y + r z = n v + S,$$

existente S functione quacunq; data variabilium x, y, z inuestigare naturam functionis quaesitae v .

Solutio.

Solutio.

Cum conditio praescripta praebeat

$$r = \frac{pv + s - px - qy}{z} \text{ erit}$$

$$dv - \frac{v dz}{z} = \frac{s dz}{z} + p(dx - \frac{x dz}{z}) + q(dy - \frac{y dz}{z}) \text{ seu}$$

$$d. \frac{v}{z^n} = \frac{S dz}{z^{n+1}} + \frac{p}{z^{n-1}} d. \frac{x}{z} + \frac{q}{z^{n-1}} d. \frac{y}{z}.$$

Sit $x = tz$ et $y = uz$, vt iam S fiat functio trium
variabilium t , u et z , et formula differentialis:

$\frac{S dz}{z^{n+1}}$ ita integretur, vt quantitates t et u constan-

tes habeantur, quo integrali posito $= V$ erit

$$v = Vz^n + z^n \Gamma: \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right)$$

vbi pars posterior significat functionem homogeneam
trium variabilium x , y , z numero dimensionum
existente $= n$.

Coroll. I.

478. Si S sit quantitas constans $= C$ erit

$$V = \int \frac{C dz}{z^{n+1}} = -\frac{C}{nz^n},$$

hincque primum integralis membrum:

$$V z^n = -\frac{C}{n};$$

ex quo perspicuum est eundem valorem proditurum
fuisse, quantitatibus x , y , z inter se permutatis.

Coroll. 2.

479. Si S sit functio homogenea ipsarum x , y , z dimensionum numero existente $=m$, quia tum posito $x=tz$ et $y=uz$ sit $S=Mz^m$, ita ut M tantum quantitates t et u inuoluat, ideoque pro constante sit habenda: prodit

$$V = \int Mz^{m-n-1} dz = \frac{Mz^{m-n}}{m-n} = \frac{S}{(m-n)z^n}$$

sicque primum integralis membrum erit $=\frac{S}{m-n}$.

Coroll. 3.

480. At si hoc casu sit $m=n$, fit

$$V = M/z + C = M/z$$

et primum integralis membrum

$$= Mz^n / az = S / az.$$

Pari iure id autem erit

$$= S / by \text{ vel } S / ax,$$

id quod satis est manifestum cum horum valorum differentia fiat functio homogenea n dimensionum, ideoque in altero integralis membro contineatur.

Scholion.

481. Principium huius solutionis in hoc lemmate latissime patente continetur, quod si fuerit

$$dV = SdZ + PdX + QdY$$

vbi

vbi S denotat functionem datam, P et Q vero functiones indefinitas, futurum fit

$$V = \int S dZ + \Gamma : (X \text{ et } Y)$$

at hic non sufficit indicasse in integratione formulae SdZ solam quantitatem Z pro variabili haberi, sed insuper notari conuenit binas X et Y tanquam constantes tractari debere. Quare si forte S sit propofita functio aliarum trium variabilium x, y, z , ex quibus hae X, Y, Z, quarum ratio hic est habenda, certo modo nascantur, primum loco x, y, z istae X, Y et Z introduci debent, vt fiat S functio harum X, Y et Z; tum vero demum binis X et Y pro constantibus solaque Z pro variabili sumta integrale $\int SdZ$ est capiendum. Ita

in casu problematis pro integrali $\int \frac{Sdz}{z^{n+1}}$, quantitates

$\frac{x}{z}$ et $\frac{y}{z}$ vt constantes sunt spectandae, sola z pro variabili sumta; ex quo in functione S statui oportet $x = tz$ et $y = uz$, vt S fiat functio ipsarum $z, t = \frac{x}{z}$ et $u = \frac{y}{z}$, quarum binae posteriores pro constantibus sunt habendae. Hoc ergo casu insignis error committeretur, si quis sumta z variabili reliquas x et y vt constantes tractare voluerit, quoniam ambae x et y etiam variabilem z inuoluere sunt censendae. Quod autem variabilibus permutatis primum integralis membrum idem resultare debeat, vt fit

$$z^n \int \frac{Sdz}{z^{n+1}} = x^n \int \frac{Sdx}{x^{n+1}}$$

Inde

vt fiat

$$dv = pLdt + qMdu,$$

et manifestum est quantitatem v aequari debere functioni cuicunque binarum variarum t et u , quas ita quoque describere licet, vt positis formulis tribus integralibus $\int \frac{dx}{L}$; $\int \frac{dy}{M}$; et $\int \frac{dz}{N}$; pro t et u sumi oporteat differentias inter binas earum.

Scholion I.

483. Solutio etiam successisset, dummodo $\frac{L}{N}$ fuisset functio ipsarum x et z , et $\frac{M}{N}$ ipsarum y et z tantum; tum enim multiplicatores P et Q ad integrationem apti quaeri debuissent vt fieret

$$P(dx - \frac{L}{N} dz) = dt \text{ et } Q(dy - \frac{M}{N} dz) = du$$

et ob

$$dv = \frac{pdt}{P} + \frac{qdu}{Q} \text{ foret}$$

$$v = F:(t \text{ et } u).$$

Permutatis vero variabilibus x , y et z etiam alii casus resolvableis prodeunt. Quando autem quantitates L , M , N aliter sunt comparatae, va non patet certa ad solutionem perueniendi, quae certe haud parum abstrusa videtur, cum pro hoc casu satis simpliciter

$$(y+z)p + (x+z)q + (x+y)z = 0$$

Vol. III.

I i i

per

per plures ambages tandem ad hanc peruenerim
solutionem vt posito

$$t = (x+y+z)(x-z)^2 \text{ et } u = (x+y+z)(y-z)^2$$

fiat $v = \Gamma: (t \text{ et } u)$;

quoniam igitur binæ quantitates t et u , quarum
functio quaecunque loco v posita conditioni satisfacit,
hoc casu tantopere sunt complicatae generaliter
multo minus solutionem expectare licebit.

Scholion 2.

484. Ad plures autem alios casus solutio ex-
tendi potest. Si functiones datae L , M , N ita
fuerint comparatae, vt alias E , F , G , H reperire
liceat, quibus fiat:

$$E(dx - \frac{Ldz}{N}) + F(dy - \frac{Mdz}{N}) = dt \text{ et}$$

$$G(dx - \frac{Ldz}{N}) + H(dy - \frac{Mdz}{N}) = du$$

tum enim posito

$$p = PE + QG \text{ et } q = PF + QH, \text{ fiet}$$

$$dv = Pdt + Qdu,$$

vbi P et Q sunt functiones indefinitae loco p et q
introducetae, quantitas v aequabitur functioni cui-
cunque binarum variabilium t et u sea erit

$$v = \Gamma: (t \text{ et } u).$$

Totum ergo negotium huc redit, vt pro datis functio-
nibus L , M , N functiones E , F et G , H inueniantur, quod
quidem semper praestari posse videtur, sed haec ipsa
quae-

quaestio plerumque difficilior euadit quam ipsa propo-
sita. Sufficit autem binas eiusmodi functiones E et F
indeque quantitatem s inuestigasse; quia deinceps
permutandis variabilibus x, y, z vna cum respon-
dentibus functionibus L, M, N sponte idoneus va-
lor pro u elicitur. Ita in exemplo ante alato

$$L = y + z, \quad M = x + z, \quad N = x + y$$

postquam inuenerimus

$$s = (x + y + z)(x - z)^2,$$

sola permutatio statim praebet

$$u = (x + y + z)(y - z)^2$$

vel etiam

$$u = (x + y + z)(x - y)^2,$$

perinde enim est, utro valore utamur.

Problema 83.

485. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur ut sit $pqr = 1$, naturam
functionis v inuestigare.

Solutio.

Ob $r = \frac{1}{pq}$ erit

$$dv = p dx + q dy + \frac{dx}{pq},$$

l i i 2

vnde

unde colligimus

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - f(xdp + ydq - \frac{zdp}{ppq} - \frac{z dq}{pqq})$$

qua transformatione id sumus affecti, vt formula integralis bina tantum differentialia dp et dq inuoluat. His igitur in locum principalium inductis, concludimus illam formulam integram aequari debere functioni cuiusque binarum variabilium p et q . Sit S talis functio, vt fiat

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - S,$$

et iam superest, vt cum litterae p et q in calculo retineantur aliae duae elidantur, id quod inde est petendum, quod sit:

$$dS = (x - \frac{z}{ppq})dp + (y - \frac{z}{pqq})dq$$

ideoque

$$x - \frac{z}{ppq} = (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y - \frac{z}{pqq} = (\frac{dS}{dq}).$$

Nunc igitur solutio ita se habebit. Introductis his ternis variabilibus p , q et z sumtaque binarum p et q functione quacunque S , capiatur:

$$x = \frac{z}{ppq} + (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y = \frac{z}{pqq} + (\frac{dS}{dq})$$

ac tum functio quaesita v ita definitur vt sit

$$v = \frac{z}{pq} + p(\frac{dS}{dp}) + q(\frac{dS}{dq}) - S.$$

Vel si malimus v per ipsas tres variables x , y , z exprimere, ex binis aequationibus:

$$x = \frac{z}{ppq} + (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y = \frac{z}{pqq} + (\frac{dS}{dq})$$

quae-

quaerantur valores ipsarum p et q , quibus in functione S substitutis erit

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - S$$

sicque quaesito erit satisfactum.

Coroll. 1.

486. Si functio S sumatur quantitas constans C , ob

$$ppq = \frac{z}{x} \text{ et } pqq = \frac{z}{y} \text{ erit}$$

$$: pq = \sqrt[3]{\frac{z^2}{xy}}, \text{ hincque}$$

$$p = \sqrt[3]{\frac{yz}{x^2}} \text{ et } q = \sqrt[3]{\frac{xz}{y^2}}; \text{ vnde fit}$$

$$v = 3\sqrt[3]{xyz} - C$$

qui est valor particularis problemati satisfaciens.

Coroll. 2.

487. Quoniam in conditione praescripta

$$pqr = 1 \text{ seu } \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dz}\right) = 1,$$

tantum differentialia trium variabilium x , y et z occurrunt, eas quantitibus constantibus quibusuis augere licet, vnde nascitur solutio aliquanto latius patens

$$v = 3\sqrt[3]{(x+a)(y+b)(z+c)} - C.$$

Scholion 1.

488. Alius datur praeterea casus facilem evolutionem admittens ponendo $S = 2c\sqrt{pq}$, unde colligitur

$$p = \frac{\sqrt{y}}{\sqrt{x}} \sqrt[3]{\frac{x}{\sqrt{xy}-c}} \quad \text{et} \quad q = \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{y}} \sqrt[3]{\frac{x}{\sqrt{xy}-c}},$$

$$\text{ideoque } S = 2c\sqrt[3]{\frac{x}{\sqrt{xy}-c}}.$$

Affequimur ergo

$$v = 3\sqrt[3]{z(\sqrt{xy}-c)^2};$$

et permutandis variabilibus simili modo habebimus:

$$v = 3\sqrt[3]{y(\sqrt{xz}-b)^2} \quad \text{et} \quad v = 3\sqrt[3]{x(\sqrt{yz}-a)^2}$$

vbi porro pro x, y, z scribere licet $x+f, y+g, z+h$. Ceterum patet solutionem generalem perinde succedere; si quantitas r functioni cuicunque ipsarum p et q aequari debeat, seu si inter p, q, r aequatio quaecunque proponatur.

Scholion 2.

489. Quodsi enim posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

inter binas formulas

$$p = \left(\frac{dv}{dx}\right), \quad q = \left(\frac{dv}{dy}\right), \quad r = \left(\frac{dv}{dz}\right)$$

aequatio proponatur quaecunque, quae differentiatia praebat:

$$Pdp + Qdq + Rdr = 0;$$

tum

tum facto

$$S = \int (x dp + y dq + z dr)$$

ut fit

$$v = px + qy + rz - S,$$

sumatur functio quaecunque trium quantitatum p , q , r , quae fit V haecque differentiata praebet

$$dV = L dp + M dq + N dr$$

tum vero est

$$0 = P u dp + Q u dq + R u dr$$

ideoque

$$dV = (L + Pu) dp + (M + Qu) dq + (N + Ru) dr$$

quae forma ob nouam introductam variabilem u latissime patet. Statuatur iam $S = V$, fietque

$$x = L + Pu; y = M + Qu; z = N + Ru$$

ita ut nunc praeter variables p , q , r , quarum una per binas reliquas datur, noua habeatur u , ex quibus iam tres x , y et z ita definiuimus, ut per eas vicissim hae p , q , r et u determinentur, tum vero erit

$$v = px + qy + rz - V.$$

Quare pro V sumta quacunque functione trium quantitatum p , q , r , inter quas eiusmodi conditio praescribitur, ut fit

$$P dp + Q dq + R dr = 0,$$

sumatur:

$$x = Pu + \left(\frac{\partial v}{\partial p}\right); y = Qu + \left(\frac{\partial v}{\partial q}\right); z = Ru + \left(\frac{\partial v}{\partial r}\right)$$

crit-

eritque :

$$v = (Pp + Qq + Rr)u + p\left(\frac{dv}{dp}\right) + q\left(\frac{dv}{dq}\right) + r\left(\frac{dv}{dr}\right) - V$$

quae solutio praecedenti ideo est anteferenda, quod in hanc tres quantitates p, q, r aequaliter ingrediuntur.

Problema 84.

490. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur ut esse debeat $pqr = \frac{v^2}{xyz}$, naturam functionis v definire.

Solutio.

Ponamus $p = \frac{p^2 v}{x}$, $q = \frac{q^2 v}{y}$, $r = \frac{r^2 v}{z}$, et ob conditionem praescriptam debet esse $PQR = 1$; tum vero erit

$$\frac{dv}{v} = \frac{p dx}{x} + \frac{q dy}{y} + \frac{r dz}{z}.$$

Statuamus nunc

$$lv = V; lx = X; ly = Y; lz = Z$$

et habebimus hanc aequationem

$$dV = PdX + QdY + RdZ$$

pro qua esse debet $PQR = 1$, quae quaestio cum non discrepet a problemate praecedente, eadem solutio huc quoque facillime transferetur.

Scho-

Scholion.

491. Plures casus, quos forte in hoc capite expedire liceat, hic non euoluo, cum quia vsus nondum perspicitur, tum vero imprimis, quoniam huius partis calculi integralis profus adhuc incognitae prima tantum principia adumbrare constitui. Pro formulis autem differentialibus altiorum graduum, quae in conditionem praescriptam ingrediantur, vix quicquam proferre licet, praeter quasdam obseruationes ad aequationes homogeneas pertinentes, quibus ergo hanc partem calculi integralis sum finiturus, simulque toti operi finem impositurus.

CAPUT IV.

DE

 AEQVATIONVM DIFFERENTIALIUM
 HOMOGENEARVM RESOLVTIONE.

Problema 85.

492.

Si v aequatur functioni quicunque binarum quantitatum t et u , ita per tres variables x , y et z determinatarum ut sit

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z$$

eius formulas differentiales omnium graduum inde definire.

Solutio.

Cum v sit functio quantitatum

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z,$$

eius formulae differentiales ex his duabus variabilibus natae innotescunt, scilicet:

$$\left(\frac{dv}{dt}\right); \left(\frac{dv}{du}\right); \left(\frac{d^2v}{dt^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dt du}\right); \left(\frac{d^2v}{du^2}\right) \text{ etc.}$$

hinc autem statim colligimus:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \alpha \left(\frac{dv}{dt}\right); \left(\frac{dv}{dy}\right) = \gamma \left(\frac{dv}{du}\right); \left(\frac{dv}{dz}\right) = \beta \left(\frac{dv}{dt}\right) + \delta \left(\frac{dv}{du}\right)$$

formu-

formulas scilicet differentiales primi gradus. Pro
formulis autem differentialibus secundi gradus adi-
piscimur :

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = \alpha \alpha \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right); \left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \gamma \gamma \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dz^2}\right) = \beta \beta \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right) + 2 \beta \delta \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right) + \delta \delta \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dx dy}\right) = \alpha \gamma \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right); \left(\frac{d^2 v}{dx dz}\right) = \alpha \beta \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right) + \alpha \delta \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right)$$

$$\text{et } \left(\frac{d^2 v}{dy dz}\right) = \beta \gamma \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right) + \gamma \delta \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right).$$

Simili modo ad tertium gradum ascendimus :

$$\left(\frac{d^3 v}{dx^3}\right) = \alpha^3 \left(\frac{d^3 v}{dt^3}\right); \left(\frac{d^3 v}{dy^3}\right) = \gamma^3 \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dz^3}\right) = \beta^3 \left(\frac{d^3 v}{dt^3}\right) + 3 \beta^2 \delta \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + 3 \beta \delta^2 \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \delta^3 \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx^2 dy}\right) = \alpha \alpha \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy^2}\right) = \alpha \gamma \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx^2 dz}\right) = \alpha \alpha \beta \left(\frac{d^3 v}{dt^3}\right) + \alpha \alpha \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dy^2 dz}\right) = \beta \gamma \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \gamma \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx dy dz}\right) = \alpha \beta \beta \left(\frac{d^3 v}{dt^2}\right) + 2 \alpha \beta \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du}\right) + \alpha \delta \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dy dz^2}\right) = \beta \beta \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt du}\right) + 2 \beta \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \gamma \delta \delta \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right)$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx dy dz}\right) = \alpha \beta \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + \alpha \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right)$$

unde facile patet quomodo has formulas differentia-
les ad altiores gradus continuari oporteat.

Scholion I.

493. Hoc problema fortasse generalius con-
cipi debuisse videbitur, quantitates t et u ita per

K k k 2

tres

tres variables x, y, z definiendo, vt esset

$$t = \alpha x + \beta y + \gamma z \text{ et } u = \delta x + \epsilon y + \zeta z$$

verum cum haec hypothesis in eum tantum finem sit facta, vt v fieret functio ipsarum t et u , euidens tum quoque v spectari posse vt functionem harum duarum quantitatum $\epsilon t - \beta u$ et $\delta t - \alpha u$, quarum illa ab y haec vero ab x erit libera. Quocirca hypothesis assumta latissime patere est censenda, exceptio tamen forte hinc admittenda videbitur, si fuerit $t = x + z$ et $u = x - z$ quia hic ipsius u valor non continetur, verum etiam hoc casu quantitas v vt functio ipsarum $t + u$ et $t - u$ spectata fiet functio ipsarum x et z qui casus vtique in hypothesis continetur, sumtis $\beta = 0$ et $\gamma = 0$.

Scholion 2.

494. Hoc problema ideo praemissum, quia alias aequationes differentiales tractare hic non sustineo, nisi quibus eiusmodi valor satisfacit, vt v aequetur functioni cuiusque binarum novarum variabilium t et u , quae ab principalibus x, y, z ita pendeant, vt sit quemadmodum assumptum

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z.$$

Huiusmodi autem aequationes, quibus hoc modo satisfieri potest, esse homogeneas, facile patet, ita vt aequatio resoluenda constet nonnisi formulis differentialibus eiusdem gradus, singulis per constantes quantitates multiplicatis, et inter se additis, qua

qua appellatione aequationum homogenearum iam in parte praecedente sum vsus. Proposita ergo huiusmodi aequatione homogenea, loco singularum formularum differentialium per elementa dx, dy, dz formatarum substituantur valores hic inuenti per elementa dt et du formati, et tum singula membra, quatenus certam formulam differentialem ex elementis dt et du natam complectuntur, seorsim ad nihilum redigantur; indeque rationes $\frac{\beta}{\alpha}$ et $\frac{\delta}{\gamma}$ determinentur; quandoquidem quaestio non tam circa has ipsas quantitates, quam earum rationes versatur. Quoniam igitur duae tantum res inuestigationi relinquuntur, si pluribus aequationibus fuerit satisfaciendum, eiusmodi aequationes homogeneae hac ratione resolui nequeunt, nisi casu plures illae aequationes ad duas tantum reuocentur, id quod in sequentibus clarius explicabitur.

Problema 86.

495. Proposita aequatione homogenea primi gradus:

$$A\left(\frac{dv}{dx}\right) + B\left(\frac{dv}{dy}\right) + C\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

inuestigare naturam functionis v trium variabilium x, y et z .

Solutio.

Fingatur $v = \Gamma: (t \text{ et } u)$ existente

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z$$

Kkk 3

et

et facta substitutione ex probl. praeced. aequatio nostra in duas partes diuidetur:

$$\left(\frac{dv}{dt}\right)(A\alpha + C\beta) + \left(\frac{dv}{du}\right)(B\gamma + C\delta) = 0$$

quarum vtraque seorsim ad nihilum reducta praebet

$$\frac{\beta}{\alpha} = -\frac{A}{C} \quad \text{et} \quad \frac{\delta}{\gamma} = -\frac{B}{C}$$

unde fit

$$t = Cx - Az \quad \text{et} \quad u = Cy - Bz.$$

Quare aequationis propositae integrale completum erit

$$v = \Gamma: (\overline{Cx - Az} \quad \text{et} \quad \overline{Cy - Bz})$$

quod etiam concinnius ita exhiberi potest:

$$v = \Gamma: \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{C} \quad \text{et} \quad \frac{y}{B} - \frac{z}{C} \right).$$

Coroll. 1.

496. Permutandis variabilibus hoc integrale etiam ita exprimi posse euidens est

$$v = \Gamma: \left(\frac{x}{A} - \frac{y}{B} \quad \text{et} \quad \frac{y}{B} - \frac{z}{C} \right) \quad \text{vel}$$

$$v = \Gamma: \left(\frac{x}{A} - \frac{y}{B} \quad \text{et} \quad \frac{x}{A} - \frac{z}{C} \right)$$

quoniam est

$$\frac{x}{A} - \frac{y}{B} = \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{C} \right) - \left(\frac{y}{B} - \frac{z}{C} \right)$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

497. Quin etiam constitutis ex aequatione
proposita his tribus formulis :

$$\frac{x}{A} - \frac{y}{B} ; \frac{x}{A} - \frac{z}{C} ; \frac{y}{B} - \frac{z}{C}$$

functio quaecunque ex iis vtrunque conflata valorem idoneum pro v suppeditabit. Quoniam enim harum binarum formularum vnaquaeque est differentia binarum reliquarum, talis functio duas tantum variables complecti est censenda.

Coroll. 3.

498. Perinde est quam harum trium formarum integralium vtamur, quando autem binae nouae variables t et u inter se fuerint aequales, tum alia est vtendum. Veluti si esset $C=0$ prima forma $v=\Gamma:(z \text{ et } z)$, vt potesfunctio solius z foret inutilis, et integrale completum esset futurum :

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{A} - \frac{y}{B} \text{ et } z \right) \text{ seu}$$

$$v = \Gamma : (Bx - Ay \text{ et } z).$$

Problema 87.

499. Proposita aequatione homogenea secundi gradus :

$$A \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + B \left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) + C \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right) + 2D \left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) + 2E \left(\frac{d^2 v}{dx dz} \right) + 2F \left(\frac{d^2 v}{dy dz} \right) = 0$$

casus

casus inuestigare, quibus eius integrale hac forma
 $\Gamma: (t \text{ et } u)$ exprimi potest existente

$$t = ax + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z.$$

Solutio.

Facta substitutione secundum formulas in probl. 85.
 traditas aequatio proposita in tria membra sequentia
 resoluetur :

$$\left. \begin{aligned} & \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right)(A\alpha\alpha + C\beta\beta + 2E\alpha\beta) \\ & \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right)(2C\beta\delta + 2D\alpha\gamma + 2E\alpha\delta + 2F\beta\gamma) \\ & \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right)(B\gamma\gamma + C\delta\delta + 2F\gamma\delta) \end{aligned} \right\} = 0$$

quorum singula seorsim nihilo debent aequari. At
 primum praebet

$$\frac{\beta}{\alpha} = \frac{-E + \sqrt{EE - AC}}{C},$$

ultimum vero

$$\frac{\delta}{\gamma} = \frac{-F + \sqrt{FF - BC}}{C}$$

qui valores in media, quae ita referatur

$$\frac{C\beta\delta}{\alpha\gamma} + D + \frac{E\delta}{\gamma} + \frac{F\beta}{\alpha} = 0$$

substituti suppeditant hanc aequationem:

$$EF - CD = \sqrt{(EE - AC)(FF - BC)}$$

qua aequatione conditio inter coefficientes A, B,
 C, D, E, F continetur, vt solutio hic applicata
 locum inuenire possit. Haec autem aequatio euo-
 luta dat

$$CCDD - 2CDEF + BCEE + ACFF - ABCC = 0$$

vnde

vnde fit

$$C = \frac{2DEF - BEE - AFF}{DD - AB},$$

quia factor C per multiplicationem est ingressus. Quoties autem haec conditio habet locum vt fit:

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF$$

toties haec expressio algebraica ex aequatione proposita formanda

$$Axx + Byy + Czz + 2Dxy + 2Exz + 2Fyz$$

in duos factores potest resolui, neque ergo aliis casibus solutio hic adhibita locum habere potest. Quo ergo hos casus solutionem admittentes rite euoluamus, ponamus huius formae factores esse:

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)$$

quod ergo eueniet, si fuerit

$$A = af; \quad B = bg; \quad C = cb$$

$$2D = ag + bf; \quad 2E = ab + cf; \quad 2F = bb + cg$$

vnde vtique fit

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF.$$

Hinc autem pro solutione colligitur:

$$\text{vel } \frac{a}{\alpha} = \frac{-a}{c} \text{ vel } \frac{a}{\alpha} = \frac{-f}{b} \text{ et}$$

$$\text{vel } \frac{b}{\gamma} = \frac{-b}{c} \text{ vel } \frac{b}{\gamma} = \frac{-g}{b}$$

vbi obseruari oportet pro fractionibus $\frac{a}{\alpha}$ et $\frac{b}{\gamma}$ valores sibi subscriptos coniungi oportere, ita vt sit

$$\text{vel } t = cx - az \text{ et } u = cy - bz$$

$$\text{vel } t = bx - fz \text{ et } u = by - gz.$$

Vol. III.

L 11

Quo-

Quocirca pro his casibus solutionem admittentibus integrale completum erit

$$v = \Gamma : (\overline{cx - az} \text{ et } \overline{cy - bz}) + \Delta : (\overline{bx - fz} \text{ et } \overline{by - gz})$$

feu

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{f} - \frac{z}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{z}{b} \right).$$

Coroll. 1.

500. Hoc ergo modo aliae aequationes homogeneae secundi gradus resolui nequeunt, nisi quae in hac forma continentur :

$$af \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + bg \left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) + cb \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right) + (ag + bf) \left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) \\ + (ab + cf) \left(\frac{d^2 v}{dx dz} \right) + (bb + cg) \left(\frac{d^2 v}{dy dz} \right) = 0$$

tum vero integrale completum erit

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{f} - \frac{z}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{z}{b} \right).$$

Coroll. 2.

501. Quo autem facilius dignoscatur, vtrum aequatio quaequam proposita :

$$A \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + B \left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) + C \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right) + 2D \left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) + 2E \left(\frac{d^2 v}{dx dz} \right) \\ + 2F \left(\frac{d^2 v}{dy dz} \right) = 0$$

eo reduci possit nec ne? formetur inde haec forma algebraica

$$Axx + Byy + Czz + 2Dxy + 2Exz + 2Fyz$$

quae si resolui patiatur in duos factores racionales

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)$$

cuius

eius integrale completum hinc statim exhiberi potest.

Coroll. 3.

502. Vnicus tantum casus quo duo isti factores inter se fiunt aequales, exceptionem postulat, quoniam tum binæ functiones inuentæ in vnâ coalescerent. Verum ex superioribus colligitur, si hoc eueniat vt sit $f=a$, $b=g$ et $b=c$ integrale completum ita exprimi

$$z = x\Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{z}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{z}{b} - \frac{z}{c} \right).$$

Scholion 1.

503. Quibus ergo casibus æquatio homogenea secundi gradus resolutionem admittit, iis quoque in se completitur duas æquationes homogeneas primi gradus

$$a\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{dv}{dy}\right) + c\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0 \text{ et}$$

$$f\left(\frac{dv}{dx}\right) + g\left(\frac{dv}{dy}\right) + b\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

quippe quarum vtræque illi satisfaciunt, et harum integralia completa iunctim sumta illius integrale completum suppeditant. Hinc alia via aperitur æquationum homogenearum secundi gradus integralia inueniendi fingendo æquationem primi gradus ipsâ satisfaciendam :

$$a\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{dv}{dy}\right) + c\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

L 11 2

tum

tum ex hac per triplicem differentiationem tres nouae formentur:

$$a\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + b\left(\frac{ddv}{x dy}\right) + c\left(\frac{ddv}{dy dz}\right) = 0$$

$$a\left(\frac{ddv}{dx dy}\right) + b\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) + c\left(\frac{ddv}{dy dz}\right) = 0$$

$$a\left(\frac{ddv}{dx dz}\right) + b\left(\frac{ddv}{dy dz}\right) + c\left(\frac{ddv}{dz^2}\right) = 0$$

quarum prima per f , secunda per g et tertia per b multiplicatae et in vnam summam collectae, ipsam illam aequationem generalem producunt, cuius integrale supra exhibuimus. Ea ergo quasi productum ex binis aequationibus homogeneis primi gradus spectari poterit, ex quibus coniunctis integrale completum formatur.

Scholion 2.

504. Infinitae ergo aequationes homogeneae secundi gradus hic excluduntur, quae hoc modo integrationem respuunt, seu ad aequationes primi gradus reduci nequeunt; qui casus exclusi omnes ex hoc criterio agnoscuntur, si non fuerit

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF.$$

Huius generis est ista aequatio $\left(\frac{ddv}{dx dy}\right) = \left(\frac{ddv}{dz^2}\right)$, quae ergo tale integrale, cuiusmodi hic assumimus non admittit, neque etiam alia patet via eius integrale completum inuestigandi. Integralia autem particularia facile innumera exhiberi possunt, et quae adeo functiones arbitrarias complectuntur, sed tantum
vnius

vnius quantitatis variabilis, quae in praesenti instituto nonnisi integralia particularia constituere sunt censendae. Si enim ponatur

$$v = \Gamma : (\alpha x + \beta y + \gamma z)$$

facta substitutione fieri debet $\alpha\beta = \gamma\gamma$, seu sumto $\gamma = 1$, debet esse $\alpha\beta = 1$; quare innumerabiles adeo huiusmodi formulae coniunctae satisfaciunt ut sit

$$v = \Gamma : \left(\frac{\alpha}{\beta} x + \frac{\beta}{\alpha} y + z \right) + \Delta : \left(\frac{\gamma}{\delta} x + \frac{\delta}{\gamma} y + z \right) \\ \Sigma : \left(\xi x + \zeta y + z \right) \text{ etc.}$$

vbi pro α , β , γ , δ etc. numeros quosunque accipere licet, quamvis autem infinitae huiusmodi formulae diuersae coniungantur, tamen integrale nonnisi pro particulari haberi potest. Ex quo intelligitur integrationem completam istius aequationis $\left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right)$ maximi esse momenti, methodumque eo perueniendi fines analysicos non mediocriter esse prolaturam. Aequationes autem homogeneae tertii gradus multo maiorem restrictionem exigunt, ut integratio completa hoc modo succedat, vti sequenti problemate ostendetur.

Problema 83.

505. Aequationum homogenearum tertii gradus eos casus definire, quibus integrale completum per formam assumptam exhiberi, seu ad formam aequationum homogenearum primi gradus reduci potest.

LII 3

Solutio.

Solutio.

In aequatione homogenea tertii gradus fingatur contineri haec primi gradus

$$a\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + b\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) + c\left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) = 0,$$

quae ut satisfaciat aequationi tertii gradus:

$$\left. \begin{aligned} A\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + B\left(\frac{d^3v}{dy^3}\right) + C\left(\frac{d^3v}{dz^3}\right) + D\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + E\left(\frac{d^2v}{dx^2dz}\right) \\ + F\left(\frac{d^2v}{dx^2dydz}\right) + G\left(\frac{d^2v}{dx^2dz^2}\right) \\ + H\left(\frac{d^2v}{dy^2dx}\right) + I\left(\frac{d^2v}{dy^2dz}\right) \\ + K\left(\frac{d^2v}{dx^2dydz}\right) \end{aligned} \right\} = 0$$

necessè est ut expressio haec algebraica:

$$-Ax^3 + By^3 + Cz^3 + Dxyx + Fxxz + Hyyz + Kxyz \\ + Exyy + Gxzz + Iyzz$$

factorem habeat $ax + by + cz$; nisi autem alter factor denuo in duos simplices sit resolubilis, ad aequationem homogeneam secundi gradus referetur, quae solutionem respuit. Quare ut integratio completa succedat necessè est, illam expressionem tribus constare factoribus simplicibus, qui sint

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)(kx + my + nz)$$

hincque aequationis generalis coefficientes ita se habebunt:

$$\begin{aligned} A &= afk; & D &= afm + agk + bfk; & H &= bgn + bbm + cgm \\ B &= bgm; & E &= agm + bfm + bgk; & I &= bbn + cgn + cbm \\ C &= cbn; & F &= afn + abk + cfk; & K &= agn + abm + bfn \\ & & G &= abn + cfn + cbk; & & + bbk + cfm + cgk \end{aligned}$$

ac tum integrale completum erit

$$\psi = \Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{a} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{b} \right) + \Delta: \left(\frac{x}{f} - \frac{x}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{y}{b} \right) \\ + \Sigma: \left(\frac{x}{k} - \frac{x}{n} \text{ et } \frac{y}{m} - \frac{y}{n} \right).$$

quilibet scilicet factor simplex praebet functionem arbitrariam duarum variabilium.

Coroll. 1.

506. In qualibet harum functionum variables x, y, z inter se permutare licet; quin etiam quaelibet quasi ex tribus variabilibus conflata spectari potest, prima nempe ex his

$$\frac{x}{a} - \frac{y}{b}; \frac{y}{b} - \frac{z}{c}; \text{ et } \frac{z}{c} - \frac{x}{a},$$

similique modo de ceteris.

Coroll. 2.

507. Si duo factores fuerint aequales $f=a, g=b, b=c$ quo casu duae priores functiones in unam coalescerent, earum loco scribi debet

$$x\Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{c} \right) + \Delta: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{c} \right),$$

at si omnes tres fuerint aequales, ut insuper sit $k=a, m=b, n=c$ integrale completum erit:

$$\psi = xx\Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{c} \right) + x\Delta: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{c} \right) \\ + \Sigma: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{y}{c} \right).$$

Coroll. 3.

508. Quemadmodum hic duas priores partes per xx et x multiplicauimus, ita eas quoque per yy et y item zz et z multiplicare possemus, perinde enim est quam variabili hic utamur, dum ne sit ea quae forte sola post signum functionis occurrit, scilicet

licet si esset $a=0$, et functiones quantitatum x et $\frac{y}{b} - \frac{z}{c}$ capi debeant, tum multiplicatores xx et x excludi deberent.

Scholion I.

509. Simili modo patet aequationes homogeneas quarti gradus hac methodo resolui non posse, nisi in quatuor eiusmodi aequationes simplices resolui, et quasi earum producta spectari queant. Et si enim hic reuera nulla resolutio in factores locum habeat tamen ex allatis exemplis clare perspicitur, quemadmodum ex aequatione differentiali homogenea cuiuscunque gradus expressio algebraica eiusdem gradus ternas variables x, y, z inuoluens debeat formari; quae si in factores simplices formae $ax+by+cz$ resolui queat, simul inde aequationis differentialis integrale completum facile exhibebitur, cum quilibet factor functionem duarum variabilium suppeditet, integralis partem constituentem; ita ut etiam haec pars seorsim sumta aequationi differentiali satisfaciat et pro integrali particulari haberi possit. At si illa expressio algebraica ita fuerit comparata, ut factores quidem habeat simplices sed non tot, quot dimensiones, singuli quidem integralia particularia praebunt, quae autem iunctim sumta non integrale completum suppeditabunt. Veluti si proponatur haec aequatio differentialis tertii gradus:

$$a\left(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}\right) + b\left(\frac{d^2 v}{dx dy^2}\right) - a\left(\frac{d^2 v}{dx dz^2}\right) - b\left(\frac{d^2 v}{dy dz^2}\right) = 0$$

quia forma algebraica $axxy + byyy - axzz - byzz$ factorem habet simplicem $ax+by$, illi utique satisfacit

faciet valor $v = \Gamma: (\frac{x}{a} - \frac{y}{b} \text{ et } z)$ pro integrali autem completo adhuc defunt duae functiones arbitrariae, integrale completum huius aequationis $(\frac{d^2v}{dx^2}) - (\frac{d^2v}{dz^2}) = 0$ continentes, ex qua quippe alter factor $xy - zz$ illius expressionis nascitur. Quoties ergo hae expressiones algebraicae ex aequationibus differentialibus homogeneis altiorum graduum formatae resolutionem in factores, etsi non simplices, admittant; hinc saltem discimus, quomodo earum integratio ad aequationes inferiorum graduum reuocari possit, quod in huiusmodi arduis inuestigationibus sine dubio maximi est momenti.

Scholion 2.

§ 10. Haec sunt quae de functionibus trium variarum ex data quadam differentialium relatione inuestigandis proferre potui, in quibus utique nonnisi prima elementa huius scientiae continentur, quorum ulterior euolutio sagacitati Geometrarum summo studio est commendanda. Tantum enim abest, ut hae speculationes pro sterilibus sint habendae, ut potius pleraque, quae adhuc in Theoria motus fluidorum desiderantur, ad has Analyticos partes sublimiores sint referenda, quarum propterea utilitas neququam parti priori calculi integralis postponenda videtur. Eo magis autem hae partes posteriores excoli merentur, quod Theoria fluidorum adeo circa functiones quatuor variarum versetur, quarum naturam ex aequationibus differentialibus secundi gradus inuestigari oportet, quam partem ob penuriam materiae ne attingere quidem volui. In hac autem Theoria resolutio huius

aequationis :

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^2 v}{dz^2}\right)$$

maximi est momenti, vbi litterae x, y, z ternas coordinatas, t vero tempus elapsum exprimunt, harumque quatuor variabilium functio quaeritur, quae loco v substituta illi aequationi satisfaciat. Ex haecenus autem allatis facile colligitur, integrale completum huius aequationis duas complecti debere functiones arbitrarias, quarum vtraque sit functio trium variabilium, aliasque solutiones omnes minus lato patentes pro incompleti esse habendas. Facili autem negotio innumeras solutiones particulares exhibere licet, veluti si ponamus $v = \Gamma : (\alpha x + \beta y + \gamma z + \delta t)$ reperitur: $\delta\delta = \alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma$, quod cum infinitis modis fieri possit infinitae huiusmodi functiones a. d. tae valorem idoneum pro v exhibebunt. Deinde etiam satisfaciunt isti valores

$$v = \frac{\Gamma : (t + \sqrt{(xx + yy + zz)})}{\sqrt{xx + yy + zz}}$$

$$v = \frac{\Gamma : (x + \sqrt{(t^2 - yy - zz)})}{\sqrt{(t^2 - yy - zz)}}$$

$$v = \frac{\Gamma : (y + \sqrt{(t^2 - xx - zz)})}{\sqrt{(t^2 - xx - zz)}}$$

$$v = \frac{\Gamma : (z + \sqrt{(t^2 - xx - yy)})}{\sqrt{(t^2 - xx - yy)}}$$

quorum quidem inuestigatio iam est difficilior. Cum autem hae functiones tantum sint vnius variabilis integralia maxime particularia exhibent; quae adeo etiamnum forent particularia, si pro v functiones binarum variabilium haberentur, quales autem ne suspicari quidem licet. Quare cum integrale completum duas adeo functiones arbitrarias trium variabilium complecti debeat, facile intelligitur, quantopere adhuc ab hoc scopo finis remoti.

APPEN-

APPENDIX
DE
CALCVLO
VARIATIONVM.

REPUBLICAN

1911

W. W. WOOD

CHIEF OF POLICE

CAPVT I.
DE
CALCVLO VARIATIONVM
IN GENERE.

Definitio 1.

I.

Relatio inter binas variables variari dicitur, si valor, quo altera inde per alteram determinatur; incremento infinite paruo augeri concipiatur, quod incrementum variationem eius quantitatis, cui adiicitur, vocabimus.

Explicatio.

2. Primum ergo hic consideratur relatio inter binas variables, x et y quaecunque, aequatione quacunque inter easdem expressa, qua pro singulis

M m m 3

valo-

valoribus ipsi x tributis valores ipsius y conuenientes determinentur, tum vero singuli valores ipsius y particulis infinite paruis utcumque augeri concipiantur, ita ut hi valores variati a veris, quos ex relatione proposita sortiuntur infinite parum discrepent, atque hoc modo relatio illa inter x et y variari dicitur, simulque particulae illae infinite paruae valoribus veris ipsius y adiunctae appellantur. Imprimis autem hic notandum est has variationes, quibus singuli valores ipsius y augeri concipiuntur, neque inter se statui aequales, neque vlllo modo a se inuicem pendentes, sed ita arbitrio nostro permitti, ut omnes praeter unam vel aliquas certis valoribus ipsius y respondentibus plane ut nullas spectare liceat. Nulli scilicet legi hae variationes adstrictae sunt concipiendae, neque relatio inter x et y data vllam determinationem in istas variationes inferre est censenda; quas ut prorsus arbitrarias spectare oportet.

Coroll. 1.

3. Hinc patet variationes toto coelo differre a differentialibus etiamsi vtraque sint infinite parua ideoque plane euanescent variatio enim afficit eundem valorem ipsius y , eidem valori ipsius x conuenientem, dum eius differentiale dy simul sequentem valorem $x+dx$ respicit.

Coroll. 2.

4. Si enim ex relatione inter x et y proposita ipsi x conueniat y , ipsi $x+dx$ vero valor ipsius y conueniens ponatur y' , tum est $dy = y' - y$;
at

at variatio ipsius y nequiquam pender a valore sequente y' ; quin potius utrique y et y' pro lubitu suam variationem seorsim tribuere licet.

Scholion.

5. Haec variationum idea quae per se tam nimis vaga quam sterilis videri queat, maxime illustrabitur, si eius originem et quo pacto ad eam est peruentum, accuratius exposuerimus. Perdixit autem eo potissimum quaestio de curuis inueniendis, quae certa quadam maximi minimive proprietate sint praeditae, ynde ne rem in genere considerando obscuritas offundatur, problema contemplemur, quo linea curua quaeritur, super qua graue delabens e dato puncto citissime ad aliud punctum datum descendat. Atque hic quidem ex natura maximorum et minimorum statim constat, curuam ita debere esse comparatam, vt si eius loco alia curua quaecunque infinite parum ab illa discrepans substituatur tempus descensus super ea idem prorsus fit futurum. Solutionem ergo ita institui oportet, vt dum curua quaesita tanquam data spectatur, calculus quoque ad aliam curuam infinite parum ab ea discrepantem accommodetur, indeque discrimen quod in temporis expressionem redundat, supputetur; tum enim hoc ipsum discrimen nihilo aequale positum naturam curuae, quaesitae declarabit. Curuae autem istae infinite parum a quaesita discrepantes commodissime ita considerantur, vt applicatae singulis abscissis respondentes particulis infinite paruis

paruis vel augeantur vel minuantur, hoc est, *ut* *variationes* recipere concipiantur. Vulgo quidem sufficit huiusmodi variationem in vnica applicata constituisse, nihil autem impedit, quominus pluribus atque adeo omnibus applicatis tales variationes assignentur, cum semper ad eandem solutionem perducitur sit necesse. Hoc autem modo non solum vis methodi multo luculentius illustratur sed etiam inde solutiones quaestionum huius generis pleniores obtinentur, unde etiam quaestiones ad alias condiciones spectantes enucleare licet. Quam ob causam omnino necessarium videtur, ut calculus variationum in amplissima extensione, cuius quidem est capax, tractetur.

Definitio 2.

6. *Pro data relatione inter binas variables quantitates utraque earum variari dicitur, si utraque seorsim incremento infinite paruo augeri concipitur; unde patet quomodo intelligendum sit si utriusque variabili sua tribuatur variatio.*

Explicato.

7. Si proposita sit aequatio quaecunque inter binas variables x et y qua earum relatio mutua exprimitur, haec relatio per definitionem duplici modo variari potest, altero quo manentibus valoribus x , singulis y variatio tribuitur, altero vero quo manentibus valoribus y , singuli x variari concipiuntur. Nihil igitur prohibet, quo minus utraque

que variabilis simul suas variationes recipere intelligatur, quas adeo ita capere licet, vt nullo plane nexu inter se cohaereant, duplex ergo hic variatio consideratur, cum in definitione prima vnica tantum sit admissa. Rem autem hic ita generaliter contemplamur, vt neutra variatio illi legi sit adstricta neque etiam variationes ipsius y vilo modo a variationibus ipsius x pendeant.

COROLL. 1.

8. Ex casu ergo quo duplex variatio statuitur, casus prior tanquam species nascitur, si variationes alterius variabilis plane reiciantur, vnde manifestum est casum definitionis secundae in se complecti casum primae.

COROLL. 2.

9. Hinc magis elucet, quemadmodum data relatio inter binas variables infinitis modis variari possit, simulque intelligitur, quoniam has variationes nulli legi adstrictas assumimus, omnes omnino illius relationis variationes possibiles hac ratione indicari.

Scholion 1.

10. Variationes quidem alterutri tantum variabili indicatae iam omnes variationes possibiles, quae in propositam relationem inter binas variables cadere possunt, comprehendunt, vt superfluum
Vol. III. N a a videri

videri possit calculum ad duplicem variationem accommodari, verum si inolem rei, vsunque cui destinatur, attentius contemplemur, duplicis variationis consideratio neququam superuacanea deprehendetur, id quod per Geometriam euidentissime sequentem in modum illustrabitur. Cum relatio quaecunque inter binas variables distinctissime per lineam curuam in plano descriptam repraesentetur, sit AYM linea curua, aequatione inter coordinatas

Fig. I. $AX = x$ et $XY = y$ definita, quae ergo datam illam relationem exhibeat, iam igitur quaelibet linea curua alia Aym ab illa infinite parum discrepans relationem illam variatam repraesentabit, quae quomocunque se habeat; semper ita considerari potest, vt eidem abscissae $AX = x$ conueniat applicata variata Xv existente particula Xv eius variatione, quae consideratio quoque pro plerisque circa maxima et minima prolatis quaestionibus sufficit, vbi adeo curua AM in nonnullis tantum elementis variari solet concipi. At si quaestio ita sit comparata vt inter omnes curuas, quas a dato puncto A ad datam quampiam curuam CD vsque ducere licet, ea definiatur AYM cui maximi minimiue proprietas quaedam conueniat, tum eadem proprietas in aliam quamcunque curuam proximam Aym etiam in alio lineae CD puncto m terminatam aequae competere debet, sicque pro ultimo curuae quaesitae puncto M tam abscissa AP quam applicata PM variationem recipere est censenda, et huiusmodi quidem, quae naturae lineae CD

CD sit consentanea. Quo igitur calculus ad talem variationem vltimo elemento inductam accommodari queat, omnino necesse est, vt pro singulis curuae AM punctis intermediis Y generalissime, tam abscissae $AX = x$ quam applicatae $XY = y$ variationes tribuantur quaecunque, illiusque variatio statuat^r particula Xx huius vero $= xy - XY$, ex quo indoles simulque vsus huiusmodi duplicis variationis clarissime perspicitur.

Scholion 2.

xi. Quemadmodum consideratio vltimi puncti curvae inuestigandae nobis hanc insignem dilucidationem suppeditaui ita etiam subinde primo puncto variationem tribui oportet. Veluti si inter omnes lineas, quas a data quadam curua AB ad aliam quandam *Fig. 2.* itidem datam CD ductas concipere licet ea sit quaerenda, quae maximi minimiue cuiuspiam proprietate sit praedita, tum multo magis erit necessarium tam singulis abscissis AX quam applicatis XY variationes quascunque nulla lege adstrictas in calculo assignari, vt deinceps tam ad initij G curuae quaesitae, quam eius finis M variationem transferri possint. Quanquam autem haec illustratio ex Geometria est desumpta, tamen facile intelligitur ideam variationum inde petitam multo latius patere, atque in Analyfi absoluta summo vsu non esse carituram. Celeberrimus autem *de la Grange* Acutissimus

mus Geometra Taurinensis, cui primas speculationes de calculo variationum acceptas referre debemus hanc methodum adeo ingeniosissime transtulit ad lineas non continuas veluti ad polygonorum genus referendas, in quo negotio hae duplices variationes ipsi summam praestiterunt utilitatem.

Definitio 3.

12. *Relatio inter tres variables, duabus aequationibus determinata, variari dicitur, si earum vel una, vel duae, vel omnes tres particulis infinite parvis augeantur, quae earum variationes appellantur.*

Explicatio.

13. Cum tres proponantur variables quantitates veluti x , y et z , inter quas duae aequationes dari concipiuntur, ex una quaque earum binas reliquas determinare licet, ita ut tam y quam z tanquam functio ipsius x spectari possit. Hoc autem modo definiti solet linea curva non in eodem plano descripta, dum singula eius puncta per has ternas coordinatis x , y et z more solito assignantur. Quod si iam talis curva alia quacunque sibi proxima comitetur, ut differentia sit infinite parua, haec noua curva propositae erit variata, ac relatio illa inter ternas variables x , y , z variata eius naturam exprimere est concipienda. Ex quo prout bina puncta proxima alterum in ipsa curva proposita, alterum

in

in variata comitante assumtum inter se comparantur, fieri potest ut pro variata vel omnes tres coordinatae prodeant diuersae, vel duae tantum, vel saltem vnica harumque differentiae a coordinatis principalis curuae earum variationes repraesentabunt; quas autem hic ita generalissime contemplari conuenit, ut ad omnes omnino curuas proximas extendantur, siue eae per totum tractum a curua proposita fuerint diuersae, siue tantum in quibusdam portionibus ab ea aberrent, ita ut etiam lineae non continue dummodo principali sint proximae; hinc non excludantur. Neque enim hae curuae variatae vlli continuitatis legi sunt adstringendae, ut omnes plane curuas possibles infinite parum a principali aberrantes in se complectantur.

Coroll. 1.

24. Cum puncto ergo quocunque curuae propositae seu principalis comparatur punctum quodpiam curuae variatae infinite parum ab illo distans, et hincque coordinatarum variationes definiri intelliguntur.

Coroll. 2.

25. Quia porro ex assumta variabili vna x , binae reliquae y et z ideoque punctum curuae propositae determinatur, etiam variationes singularum coordinatarum tanquam functiones ipsius x spectare licet, dummodo earum quantitas ut infinite parua spectetur.

N n n 3

Coroll. 3.

Coroll. 3.

16. Tres ergo quascunque functiones ipsius x utcunque inter se diuersas concipere licet, quae per factores infinite paruos multiplicatae idoneae erunt ad ternas variationes coordinatarum repraesentandas. Quod idem de ternis quibuscunque variabilibus est tenendum etiamsi non ad geometriam referantur.

Coroll. 4.

17. Simili quoque modo si relatio tantum inter duas variables proponatur, earum variationes tanquam functiones alterius variabilis spectari possunt, modo sint infinitae paruae, seu quod eodem redit per quantitatem infinite paruam multiplicatae.

Scholion 1.

18. Consideratio autem geometrica maxime est idonea ad has speculationes illustrandas, quae in genere consideratae nimis abstractae atque etiam vagae videri queant. Casus igitur trium variabilium quarum relatio duabus aequationibus definiiri assumitur, luculentissime per curuam non in eodem plano descriptam explicatur, dum illis variabilibus ternae coordinatae designantur. Quodsi enim de huiusmodi curuis quaestio instituat, ut inter eas definiatur ea quae maximi minimae proprietate quam sit praedita necesse est ut eadem proprietates in omnes alias curuas ab ea infinite parum aberrantes

rantes aequae competat, id quod ex variationibus debite in calculum introductis est diiudicandum. Cuiusnam autem vsui summa generalitas in variationibus hic stabilita sit futura, inde intelligere licet, si loco duarum curuarum AB et CD datae sint duae quae-
 cunque superficies a quarum illa ad hanc eiusmodi lineam curuam duci oporteat, quae maximi minimue quapiam gaudeat proprietate. Tum enim ternarum coordinatarum variationes ita generales considerari oportet, vt curuae quaesitae puncto ad initium in superficiem AB translato variationes ibi ad eandem superficiem accommodari possint, idque simili modo in fine ad superficiem CD fieri queat. Ex quo perspicuum est in genere tres variationes in calculum introduci debere, vt eas tam pro initio quam pro fine curuae inuestigandae ad superficies terminatrices transferre liceat, quippe quarum indoles in vtroque termino relationem mutuam inter variationes determinabit.

Fig. 2.

Scholion 2.

19. Quemadmodum hic tres variables sumus contemplati quarum relatio duabus aequationibus determinatur, ita etiam calculus variabilium ad quatuor pluresue extendi potest, siquidem relatio per tot aequationes exprimatür vt per vnicam variabilem reliquae omnes determinationem suam nascantur, etiamsi huius casus illustratio non amplius

ex

ex Geometria tribus tantum dimensionibus inclusa peti queat; nisi forte tempus in subsidium vocare velimus, fluvium continuum a superficie AB ad superficiem CD profluentem sed temporis lapsu iugiter immutatum considerantes ita ut tum etiam temporis momentum sit assignandum quo quaevis fluvii vena a superficie AB ad superficiem CD porrecta maximi vel minimi proprietate quadam sit praedita. Ad quas variables si insuper celeritatis mutabilitatem adiiciamus, haec maiori variationum numero illustrando inferuire poterunt. Imprimis autem hinc intelligitur, etiamsi omnes variables per unam determinari assumantur, rationem investigationis tamen ab ea ubi duae tantum variables admittuntur, maxime discrepare, propterea quod singulis suae variationes a reliquis non pendentes tribui debent; neque enim inde, quod inter variables ipsas certa quaedam relatio agnoscitur, ideo quoque earum variationes vlli relationi adstrictae sunt censendae. Veluti ex casu ante allato manifestum est, ubi curva inter binas superficies AB et CD porrecta et certa maximi-minimie proprietate praedita utique ita est in se determinata, ut summa coordinatarum una binarum reliquae determinentur; nihilo vero minus curvae variatae omnes quae in omnes plagas ab illa deficere possunt, pro singulis coordinatis recipiunt variationes neutiquam a se invicem pendentes, solo initio ac fine excepto, ubi eas ad datas superficies accommodari oportet.

Defini-

Definitio 4.

30. *Relatio inter ternas variables vnica aequatione definita et vna earum aequetur functioni binarum reliquarum, variari dicitur, si vel vna vel omnes tres illae variables particulis infinite paruis augeantur, quae earum variationes vocantur.*

Explicatio.

21. Quoniam hic relatio inter ternas variables vnica aequatione definiti ponitur, duabus pro arbitrio sumtis tertia demum determinatur, ita vt pro functione duarum variabilium sit habenda. Ea ergo relatione non quaedam linea curua, si rem ad figuras transferre velimus, indicatur, sed tota quaedam superficies, cuius natura aequatione inter ternas coordinatas exprimitur, ex quo intelligitur, eadem relatione variata aliam superficiem ab illa infinite parum dissidentem repraesentari, quae variatio ita latissime patere debet, vt variatio vel tantum ad quampiam superficiem portionem restringi vel per totam extendi possit. Prout igitur cum quouis superficiem datae puncto aliud punctum superficiem variatae illi quidem proximum comparatur, fieri potest, vt non solum trium coordinatarum vna sed etiam duae vel adeo omnes tres varientur; vnde quo tractatio in omni amplitudine instituat, conueniet statim singulis coordinatis suas tribui variationes, quas propterea ita comparatas esse oportet,

tet, vt tanquam functiones binarum variabilium spectari possint, cum binis demum determinatis superficiei punctum determinetur.

Coroll. 1.

22. Si igitur tres variables seu coordinatae sint x , y et z , quemadmodum ex relatione binis x et y pro lubita valores tribuere licet, vnde z valorem determinatum obtineat, itidem variatio ipsius z ab vtraque illarum x et y pendere censenda est, quandoquidem siue alterutra siue ambae mutantur, alia variatio ipsius z resultare debet.

Coroll. 2.

23. Quod hic de variatione vnus z obseruatum est perinde de binis reliquis est intelligendum, ita vt singularum variationes sint tanquam functiones binarum variabilium considerandae; quoniam vero inter x et y et z aequatio datur, perinde est, quarumnam binarum functiones concipiantur, quia functio ipsarum y et z per aequationem ad functionem ipsarum x et y reuocari potest, si scilicet loco z suus valor per x et y expressus substituatur.

Scholion 1.

24. Hac variationum institutione erit vtendum, si superficies fuerit inuestiganda, quae maximi minime quapiam proprietate sit praedita, quandoquid-

doquidem calculum tum ita instrui oportet, ut eadem proprietas in superficies illi proximas, ac variatas aeque competat. Deinde cum in curuis maximi minimive proprietate praeditis amborum terminorum ratio praescribi soleat, ut vel in datis punctis, vel ad datas lineas curvas, vel adeo superficies terminentur, similis conditio hic est admittenda, ut superficies quaerenda circumquaque definiatur, vel data quadam superficie circumscribatur, cuius posterioris conditionis ut ratio haberi possit, omnia necesse est; ut omnibus tribus coordinatis variationes generalissimae a se inuicem nebulicquam pendentes tribuantur, quo eae deinceps in extrema ora ad naturam superficies, terminantis accommodari queant. Hic quidem fatendum est methodum maximorum et minimorum vix adhuc ad huiusmodi inuestigationes esse promotam tantasque difficultates hic occurrete, ad quas superandas, multo maiora Analyticos incrementa requiri videntur. Verum ob hanc ipsam causam eo magis erit enitendum ut principia huius methodi, quae calculo variationum continentur, solide stabiliantur, simulque clare ad distincte proponantur.

Scholion 2.

25. Vix opus esse arbitror hic animaduertere, istum calculum simili modo ad plures tribus variabiles amplificari posse, etiam si quaestiones geometricae non amplius dilucidationem suppeditent; ipsa enim Analysis non uti Geometria certo dimensio-

num numero limitari est censenda. Quando autem plures variables considerantur, ante omnia perpendi conuenit, vtrum earum relatio mutua vnica tantum aequatione exprimatur, an pluribus? quae tot esse possunt, vt multiudo vnitate tantum; a numero variabilium deficiat, quo casu omnes tanquam functiones vnus spectare licet. Sin autem paucioribus aequationibus constet relatio, singulae variables erunt functiones duarum pluriumue variabilium, et quolibet quoque casu variationes singulis tributae tanquam functiones totidem variabilium tractari debent, siquidem hunc calculum generalissime expeditur velimus.

Definitio 5.

26. *Calculus variationum est methodus inueniendi variationem, quam recipit expressio ex quocumque variabilibus vtcunque constata, dum variabilibus vel omnibus vel aliquibus variationes tribuuntur.*

Explicatio.

27. In hac definitione nulla fit mentio relationis, quam haecenus inter variables dari assumimus, cum enim hic calculus potissimum in hac ipsa relatione inuestiganda sit occupatus, quae scilicet maximi minimiue proprietate sit praedita quamdiu ea adhuc est incognita, eius rationem in calculo neutiquam habere licet; sed potius eum ita tractari conuenit, quasi variables nulla plane relatione

tione inter se essent connexae. Calculum igitur ita instrui conuenit, ut si singulis variabilibus, quae in calculum ingrediuntur, variationes tribuantur quaecunque omnis generis expressionum, quae utcunque ex iis fuerint conflatae, variationes inde oriundae inuestigari doceantur, quibus in genere inuentis tum demum eiusmodi quaestiones euolucendae occurrunt, qualem relationem inter variables statui oporteat ut variatio illa inuenta sit vel nulla, uti in inuestigatione maximorum seu minimorum vsu venit, vel alio certo quodam modo sit comparata, prout natura quaestionum exegerit. Hoc modo si istius calculi praecepta tradantur, nihil impedit, quo minus etiam eiusmodi quaestiones tractentur, in quibus statim relatio quaedam inter variables tanquam data assumitur ac certae cuiusdam expressionis ex iis formatae variatio ex variabilium variationibus nata desideratur. Ex quo intelligitur, hunc calculum ad quaestiones plurimas diuersissimi generis accommodari posse.

Coroll. 1.

28. Quaestiones ergo in hoc calculo tractandae huc redeunt, ut proposita expressione quacunque ex quotcunque variabilibus utcunque conflata, eius incrementum definiatur, si singulae variables suis variationibus augeantur.

Coroll. 2.

29. Similis igitur omnino est calculus variationum calculo differentiali, dum in utroque variabilibus incrementa infinite parua tribuuntur. Quatenus autem uti iam obseruauimus, variationes a differentialibus discrepant, adeoque simul cum iis consistere possunt, eatenus summum discrimen inter utrumque calculum est agnoscendum.

Scholion.

30. Ex obseruationibus supra allatis discrimen hoc maxime fit manifestum, ubi enim calculus refertur ad lineam curuam, quam cum alia sibi proxima comparari oportet, per differentialia a puncto quouis curuae ad alia puncta eiusdem curuae progredimur, quando autem ab hac curua ad alteram sibi proximam transilimus, transitus quatenus est infinite paruus, fit per variationes. Idem euenit in superficiebus ad alias sibi proximas relatis, ubi differentialia in eadem superficie concipiuntur, variationibus vero ab vna in alteram transilitur. Eadem omnino est ratio, si res analytice consideretur sine vilo respectu ad figuras geometricas, ubi semper variationes quantitatum variabilium a suis differentialibus sollicitè distingui oportet quem in finem variationes signo diuerso indicari conueniet.

Hypo-

Hypothesis.

31. Variationem cuiusque quantitatis variabilis littera δ eidem quantitati praefixa in posterum designabimus, ita ut δx , δy , δz designent variationes quantitatum x , y , z , ac si V fuerit expressio quaecunque ex iis constata eius variatio hoc modo δV nobis indicabitur.

Coroll. 1.

32. Significat ergo δx incrementum illud infinite paruum quo quantitas x augeri concipitur, ut eiusdem valor variatus prodeat ex quo vicissim intelligitur valorem variatum ipsius x fore $x + \delta x$.

Coroll. 2.

33. Quatenus ergo expressio V ex variabilibus x , y et z constatur, si earum loco scribantur valores variati $x + \delta x$, $y + \delta y$ et $z + \delta z$, atque a valore hoc modo pro V resultante subtrahatur ipsa V residuum erit variatio δV .

Coroll. 3.

34. Haecenus ergo omnia perinde se habent atque in calculo differentiali, ac si V fuerit functio quaecunque ipsarum x , y et z , summo eius differentiali more solito tantum ubique loco d scribatur δ , et habebitur eius variatio δV .

Scho-

Scholion 1.

35. Quoties ergo V est functio quaecunque quantitatum variabilium x, y, z eius variatio iisdem regulis inde elicitur ac differentiale eius, ex quo calculus variationum prorsus cum calculo differentiali congruere videri posset, cum sola signi diversitas levis sit momenti. Verum probe perpendendum est hic non omnes quantitates, quarum variationes requiruntur, in genere functionum comprehendendi posse; quamobrem etiam in definitione vocabulo *expressionis* sum usus, cui longe ampliolem significatum attribuo. Quatenus enim ad relationem mutuam variabilium respicere non licet, quia est incognita, eatenus eiusmodi expressiones seu formulae in quas variabilium differentialia atque etiam integralia ingrediuntur, non amplius tanquam merae functiones variabilium spectari possunt, ac formularum tam differentialium quam integralium variatio peculiaris praeccepta postulat; sicque totum negotium huc redit, ut quemadmodum formularum utriusque generis variationes inuestigari conueniat, doceamus, ex quo tractatio nostra euadit bipartita.

Scholion 2.

36. In ipsa autem tractatione maximum exoritur discrimen ex numero variabilium, qui si binarium superet, vix adhuc perspicitur, quomodo calculus sit expediendus. Cum enim pluribus intro-

troductis variabilibus, etiam differentialium, consideratio longe aliter expendatur, dum plerumque binarum tantum differentialia ita inter se comparari solent, quasi reliquae variables manerent constantes, similis quoque ratio in variationibus erit habenda in quo, etiam tunc tantae difficultates occurrunt, ut vix pateat quomodo eas superare liceat; ante omnia certe prima huius calculi principia accuratissime euolui erit necesse, ut ex intima rei natura calculi praecepta repetantur, in quo plerumque summae difficultates offendi solent. Primum igitur hunc calculum ad duas tantum variables accommodatum, quemadmodum is quidem adhuc tractari est solitus, explicare conabor, variationes tam formularum differentialium quam integralium investigaturus, tum vero si quid lucis ex ipsa hac tractatione affulserit quoque ad tres pluresue variables contemplandas progrediar.

CAPVT II.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM

DIFFERENTIALIVM DVAS VARIABILES INVOLVENTIVM.

Theorema, I.

Variatio differentialis semper aequalis est differentiali variationis, seu est $\delta dV = d\delta V$, quaecumque fuerit quantitas V , quae dum per differentialem crescit, etiam variationem recipit.

Demonstratio.

Quantitas variabilis V spectari potest, tanquam applicata curvae cuiuspiam, quae suis differentialibus per eandem curvam progrediatur, suis variationibus vero in aliam curvam illi proximam transfiliat. Dum autem in eiusdem curvae punctum proximum promouetur, fit eius valor $= V + dV$ qui fit $= V'$ ideoque $dV = V' - V$; ex quo variatio ipsius dV hoc est δdV erit $= \delta V' - \delta V$. Verum $\delta V'$ est valor proximus, in quem δV suo diffe-

rentiali

rentiali auctum abit, ita ut sit $\delta V' = \delta V + d\delta V$
 seu $\delta V' - \delta V = d\delta V$ unde euidens est fore $\delta dV = d\delta V$,
 seu variationem differentialis esse aequalem differenti-
 ali variationis, prorsus uti Theorema affirmat.

Coroll. 1.

38. Hinc variatio differentialis secundi ddV
 ita definitur ut sit $\delta ddV = d\delta \cdot dV$, at cum sit
 $\delta dV = d\delta V$ aequalitas erit inter has formulas:

$$\delta ddV = d\delta dV = dd\delta V.$$

Coroll. 2.

39. Eodem modo pro differentialibus tertii
 ordinis erit

$$\delta d^2V = d\delta ddV = dd\delta dV = d^2\delta V.$$

et pro differentialibus quarti ordinis variatio ita se
 habebit ut sit

$$\delta d^3V = d\delta d^2V = dd\delta ddV = d^3\delta V.$$

similique modo pro altioribus gradibus.

Coroll. 3.

40. Si igitur variatio desideretur differentialis
 cuiuscunque gradus signum variationis δ ubicunque
 libuerit inter signa differentiationis d inferi potest;
 in ultimo autem loco positum declarat, variatio-
 nem differentialis cuiusvis gradus aequalem esse dif-
 ferentiali eiusdem gradus ipsius variationis.

Coroll. 4.

41. Cum igitur sit $\delta d^n V = d^n \delta V$, res semper eo reducitur, ut variationis quantitatis V seu ipsius δV differentialia cuiusque gradus capi possint; atque in hac reductione praecipua vis huius noui calculi est constituenda.

Scholion I.

42. Vis demonstrationis in hoc potissimum est sita, quod δV abeat in $\delta V'$, si quantitas V suo differentiali increfcit, quod quidem ex natura differentialium per se est manifestum; interim tamen iuuabit id per Geometriam illustrasse. Pro curua quacunq; EF sint coo'dinatae $AX = x$ et $XY = y$, in qua si per interuallum infinite paruum YY' progrediamur erit in differentialibus

$$AX' = x + dx \text{ et } X'Y' = y + dy,$$

ideoque

$$dx = AX' - AX \text{ et } dy = X'Y' - XY.$$

Nunc concipiamus aliam curuam ef illi proximam, cuius puncta y et y' cum illius punctis Y et Y' comparentur, ad quae propterea per variat'oes transitus fiat; ac sumtis simili modo coo'dinatis erit

$$Ax = x + \delta x \text{ et } xy = y + \delta y,$$

ideoque

$$\delta x = Ax - AX \text{ et } \delta y = xy - XY.$$

tum vero erit

$$Ax' = x + dx + \delta(x + dx) \text{ et } x'y' = y + dy + \delta(y + dy)$$

quatenus a puncto Y' per variationem in punctum y' transitur. Verum ad idem punctum y' quoque ex puncto y per differentiationem peruenimus unde colligitur:

$$Ax' = x + \delta x + d(x + \delta x) \text{ et } x'y' = y + \delta y + d(y + \delta y).$$

His iam valoribus cum illis collatis prodit

$$x + dx + \delta x + \delta dx = x + \delta x + dx + d\delta x \text{ et}$$

$$y + dy + \delta y + \delta dy = y + \delta y + dy + d\delta y$$

unde manifesto sequitur fore:

$$\delta dx = d\delta x \text{ et } \delta dy = d\delta y.$$

Quae si attentius consideremus, principium, cui demonstratio innititur, huc redire comperimus, ut si quantitas variabilis primo per differentiationem deinde vero per variationem proferatur, idem proveniat, ac si ordine inverso primo per variationem tum vero per differentiationem promoueretur. Vt in figura ex puncto Y primo per differentiationem peruenitur in Y' , hinc vero per variationem in y' : inverso autem ordine primum ex puncto Y per variationem peruenitur in y , hinc vero per differentiationem in punctum y' , idem quod ante.

Scholion 2.

43. Theorema hoc latissime patet, neque enim ad casum duarum variabilium tantum restringitur, sed veritati est etiam consentaneum, quotcunque variables in calculum ingredientur, quandoquidem in demonstratione solius illius variabilis cuius tunc differentiale quam variatio consideratur, ratio habetur sine vlllo respectu ad reliquas variables. Ne autem hic vlli dubio locus relinquatur, consideremus superficiem quamcunque, cuius punctum quoduis Z per coordinatas ternas

$$AX = x, XY = y \text{ et } YZ = z$$

definiatur, a quo si ad aliud punctum proximum Z' in eadem superficie progrediamur, hae coordinatae suis differentialibus incrementent. Tum vero aliam quamcunque superficiem concipiamus proximam cuius puncta z et z' cum illis Z et Z' conferantur, quod fit per variationem. His positis perspicuum est duplici modo ad punctum z' perueniri posse, altero per variationem ex puncto Z' , altero per differentiale ex puncto z , sicque fore:

$$Ax' = AX' + \delta. AX' = Ax + d.Ax$$

$$x'y' = X'Y' + \delta. X'Y' = xy + d.xy$$

$$y'z' = Y'Z' + \delta. Y'Z' = yz + d.yz$$

quod etiam de omnibus aliis quantitativis variabilibus ad haec puncta referendis valet. Hinc autem luculenter sequitur fore

$$\delta dx = d\delta x, \delta dy = d\delta y, \delta dz = d\delta z.$$

-112

C. G. 1

Scho-

Scholion 3.

44. Memorabile prorsus est, quod casu differentialium altioris ordinis signum variationis δ pro lubitu inter signa differentiationis d inscribi possit, atque hinc intelligere licet hanc permutabilitatem locum quoque esse habituram, etiamsi signum variationis δ perinde ac differentiationis d aliquoties repetatur, quod fortasse in aliis speculationibus vsu venire posset. Verum in praesenti instituto repetitio variationis δ nullo modo locum habere potest, quoniam lineam vel superficiem tantum cum vnica alia sibi proxima comparamus, etsi enim haec generalissime consideratur, vt omnes possibiles itidem proximas in se complectatur, tamen tanquam vnica spectatur, neque postquam e principali in proximam transiuerimus, nouus transitus in aliam conceditur. Hinc ergo eiusmodi speculationes, quibus variationum variationes essent quaerendae, omnino excluduntur. Vicissim autem hic variationum differentialia, cuiusque ordinis hic admitti debent, et cum in formulis differentialibus quae quidem significatum habent finitum, ratio differentialium tantum spectetur, quae si binae variables sint x et y , huiusmodi positionibus

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

ad formas finitas reuocari solent, harum quantum p, q, r , etc. variationes potissimum assignari necesse est.

Problema

Problema I.

45. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , formulæ differentialis $p = \frac{dz}{dx}$ variationem definire.

Solutio.

Cum sit $\delta dy = d\delta y$ et $\delta dx = d\delta x$, variatio quaesita δp per notas differentiationis regulas reperitur, dummodo loco signi differentiationis d scribatur, signum variationis δ , vnde cum oriatur

$$\delta p = \frac{dx \delta dy - dy \delta dx}{dx^2},$$

erit per conuersionem ante demonstratam:

$$\delta p = \frac{dx \delta dy}{dx^2} - \frac{dy \delta dx}{dx^2}$$

vbi cum δx et δy sint variationes ipsarum x et y , hincque $\delta x + d\delta x$, et $\delta y + d\delta y$ variationes ipsarum $x + dx$ et $y + dy$ notandum est fore vti iam obseruauimus:

$$d\delta x = \delta(x + dx) - \delta x \text{ et } d\delta y = \delta(y + dy) - \delta y.$$

Idem inuenitur ex primis principiis cum enim valor ipsius variatus sit $p + \delta p$ isque prædeat si loco x et y earum valores variati, qui sunt $x + \delta x$ et $y + \delta y$ substituuntur erit

$$p + \delta p = \frac{d(y + \delta y)}{d(x + \delta x)} = \frac{dy + d\delta y}{dx + d\delta x},$$

vnde

vnde ob $p = \frac{dy}{dx}$ fit

$$\delta p = \delta \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{dy + d\delta y}{dx + d\delta x} - \frac{dy}{dx} = \frac{dx d\delta y - dy d\delta x}{dx^2}$$

quoniam in denominatore particula $dx d\delta x$ prae dx^2 euanescit.

Coroll. 1.

46. Si dum per differentialia progredimur, variables x et y continuo auctas designemus, per x' , x'' , x''' etc. y' , y'' , y''' etc. vt fit

$$x' = x + dx \text{ et } y' = y + dy, \text{ erit}$$

$$\bullet d\delta x = \delta x' - \delta x \text{ et } d\delta y = \delta y' - \delta y$$

hincque

$$\delta p = \delta \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{dx(\delta y' - \delta y) - dy(\delta x' - \delta x)}{dx^2}$$

Coroll. 2.

47. Quoniam variationes ambarum variabilium x et y neutiquam a se inuicem pendent, sed prorsus arbitrio nostro relinquuntur, si ipsi x nullas tribuamus variationes vt fit

$$\delta x = 0 \text{ et } \delta x' = 0, \text{ erit}$$

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} = \frac{\delta y' - \delta y}{dx}$$

Coroll. 3.

48. Si praeterea vnicae variabili y variationem δy tribuamus, vt fit $\delta y' = 0$ erit $\delta p = -\frac{dy}{dx}$, quae hypothesis minime naturae refragatur, quia

Vol. III.

Qqg

cur-

curuam proximam ita cum principali congruentem assumi licet, vt in vnico tantum puncto ab ea discrepet.

Scholion.

49. Vulgo in solutione problematum isoperimetricorum aliorumque ad id genus pertinentium, curua variata ita congruens statui solet, vt tantum in vno quasi elemento discrepet. Ita si quaerenda sit curua gaudens, vnicum punctum Y in locum proximum y transferri solet vt curua variata $EMyY'F$ tantum in interuallo minimo MY' a quaesita defleat ita vt positis

Fig. 5.

$$AX = x \text{ et } XY = y$$

fit pro variata curua

$$Ax = x + \delta x \text{ et } xy = y + \delta y, \text{ seu}$$

$$\delta x = Ax - AX \text{ et } \delta y = \dot{x}y - XY,$$

pro sequentibus vero punctis, ad quae differentialia ducunt sit vbique

$$\delta x' = 0, \delta y' = 0, \delta x'' = 0, \delta y'' = 0, \text{ etc.}$$

itemque pro antecedentibus. Quin etiam ad calculi commodum variatio $Xx = \delta x$ nulla sumi solet, vt omnis variatio ad solam elementum δy perducatur, quo casu vtique habebitur $\delta p = -\frac{\delta y}{x}$, haecque vnica variatio vtique sufficit ad problemata huius generis quae quidem fuerint tractata, resoluenda. Verum si,

vti

vti hic instituimus, haec problemata latius extendimus, vt curua quaesita circa initium et finem certas determinationes recipere queat, vti iue necessarium est calculum variationum quam generalissime absolueri, atque in omnibus curuae punctis variationes indefinitas coordinatis tribuere. Quod etiam maxime est necessarium si huiusmodi inuestigationes ad lineas curuas non continuas accommodare velimus.

Problema 2.

50. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , si ponatur $dy = p dx$ et $dp = q dx$, inuenire variationem quantitatis q , seu valorem ipsius δq .

Solutio.

Cum sit $q = \frac{dp}{dx}$, crit pro valore variato

$$q + \delta q = \frac{d(p + \delta p)}{d(x + \delta x)} = \frac{dp + d\delta p}{dx + d\delta x},$$

vnde auferendo quantitatem p relinquitur

$$\delta q = \frac{dx d\delta p - p d\delta x}{dx^2},$$

quae variatio ergo etiam ex differentiatione formulae $q = \frac{dp}{dx}$ resultat, si more consueto differentiatio instituat, loco vero signi differentialis d scribatur signum variationis δ ; vbi quidem memuisse iuuabit esse

$$\delta dx = d\delta x \text{ et } \delta dp = d\delta p.$$

Qqq 2

Supra

Supra autem inuenimus ob $p = \frac{dy}{dx}$ esse

$$\delta p = \frac{dxd\delta y - dyd\delta x}{dx^2},$$

vnde porro per consuetam differentiationem valor ipsius $d\delta p$ scilicet differentiale ipsius δp colligitur.

Coroll. 1.

51. Cum sit $\frac{dy}{dx} = p$ et $\frac{dp}{dx} = q$, erit primo:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} - p \frac{d\delta x}{dx}$$

tum vero

$$\delta q = \frac{d\delta p}{dx} - q \frac{d\delta x}{dx}.$$

Pro vsu autem futuro praestat hic particulam $d\delta p$ relinqui, quam eius valorem ex praecedente formula erui.

Coroll. 2.

52. Interim tamen cum prior per differentiationem det

$$d\delta p = \frac{d d \delta y}{dx} - \frac{d d x d \delta y}{dx^2} - \frac{p d d \delta x}{dx} - q d \delta x + \frac{p d d x d \delta x}{dx^2}$$

hoc valore substituto prodit

$$\delta q = \frac{d d \delta y}{dx^2} - \frac{d d x d \delta y}{dx^3} - \frac{p d d \delta x}{dx^2} - \frac{q d \delta x}{dx} + \frac{p d d x d \delta x}{dx^3}.$$

Coroll. 3.

53. Quod si soli variabili y variationes tribuantur, vt particulae δx et quae inde deriuantur euane-

evanescant, habebimus

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} \text{ et } \delta q = \frac{d\delta p}{dx} = \frac{d^2\delta y}{dx^2} - \frac{d dx d\delta y}{dx^2}$$

ac si differentiale dx constans accipiatur, erit
 $\delta q = \frac{d^2\delta y}{dx^2}$.

Scholion I.

54. Quo haec facilius intelligantur, consideremus in curva EF, per relationem inter variables $AX=x$ et $XY=y$ plura puncta Y, Y', Y'' etc. secundum differentialia continuo promota, ut sit. Fig. 5.

$$AX=x; AX'=x+dx; AX''=x+2dx+ddx;$$

$$AX'''=x+3dx+3ddx+d^2x$$

$$XY=y; X'Y'=y+dy; X''Y''=y+2dy+ddy;$$

$$X'''Y'''=y+3dy+3ddy+d^2y$$

quae differentialia cuiusque ordinis indicantes ita brevitatis gratia repraesententur:

$$AX=x; AX'=x'; AX''=x''; AX'''=x''' \text{ etc.}$$

$$XY=y; X'Y'=y'; X''Y''=y''; X'''Y'''=y''' \text{ etc.}$$

quibus singulis suae variationes nullo modo a se inuicem pendentes tribui concipiuntur, ita ut omnes istae variationes:

$$\delta x, \delta x', \delta x'', \delta x''' \text{ etc.}$$

$$\delta y, \delta y', \delta y'', \delta y''' \text{ etc.}$$

a habitu nostro pendentes tanquam cognitae spectari queant. His iam ita constitutis differentialia cuius-

que ordinis variationum in hunc modum representabuntur ut sit

$$\begin{aligned} d\delta x &= \delta x' - \delta x; & d d \delta x &= \delta x'' - 2\delta x' + \delta x; \\ d^2 \delta x &= \delta x''' - 3\delta x'' + 3\delta x' - \delta x \\ d\delta y &= \delta y' - \delta y; & d d \delta y &= \delta y'' - 2\delta y' + \delta y; \\ d^2 \delta y &= \delta y''' - 3\delta y'' + 3\delta y' - \delta y. \end{aligned}$$

Quod si iam unicum punctum curvae Y variari sumamus, erit

$$\begin{aligned} d\delta x &= -\delta x; & d d \delta x &= +\delta x; & d^2 \delta x &= -\delta x \text{ etc.} \\ d\delta y &= -\delta y; & d d \delta y &= +\delta y; & d^2 \delta y &= -\delta y \text{ etc.} \end{aligned}$$

hincque

$$\delta p = -\frac{\delta y}{dx} + \frac{p \delta x}{dx} \text{ et}$$

$$\delta q = \frac{\delta y}{dx^2} + \frac{d d x \delta y}{dx^2} - \frac{p \delta x}{dx^2} + \frac{2 q \delta x}{dx} - \frac{p d d x \delta x}{dx^2}$$

vbi omissis partibus reliquarum respectu evanescentibus, erit

$$\delta q = \delta y \cdot \frac{1}{dx^2} - \delta x \cdot \frac{p}{dx^2}.$$

Denique si soli applicatae $XY = y$ variatio tribuatur, habebitur:

$$\delta p = -\frac{1}{dx} \cdot \delta y \text{ et } \delta q = \frac{1}{dx^2} \cdot \delta y.$$

Scholion 2.

55. Hinc patet si in unico curvae puncto variatio statuatur, insigniter contra recepta differentialium principia impingi, cum variationum differentialia superiora neutiquam prae inferioribus evanescant

nescant sed iugiter eundem valorem retineant, atque adeo variationes quantitatum p et q in infinitum excreſcant, ſiquidem infinite parua δx et δy ex eodem ordine quo differentialia dx et dy aſſumantur. Quin etiam hinc in calculo maxime cavendum eſt ne in enormes errores praecipitemur, cum calculi praecepta, legi continuitatis innitantur, qua lineae curvae continuo puncti fluxu deſcribi concipiuntur, ita vt in earum curvatura nuſquam ſaltus agnoſcatur. Quodſi autem vnicum curvae punctum Y in y diducatur reliquo curvae tractu praeter bina quaſi elementa My et yY' invariato relicto evidens eſt curvaturae ingentem irregularitatem induci, cum vulgares calculi regulae non amplius applicari queant. Cui incommodo vt occurramus tutiſſimum erit remedium, vt ſinguliſ curvae punctis mente ſaltem variationes tribuantur, quae continuitatis quapiam lege contineantur, neque ante irregularitas in calculo admittatur, quam omnes differentiationes et integrationes fuerint peractae; hocque modo ſaltem ſpecies continuitatis in calculo retineatur. Quamvis ergo variationum differentialia

$$d\delta y, d d\delta y, d^2 \delta y \text{ etc. item}$$

$$d\delta x, d d\delta x, d^2 \delta x \text{ etc.}$$

forte in facta hypotheſi ad ſimplices variationes revocare liceat, tamen expedit illas formas in calculo retineri ad eaſque ſequentes integrationes accommodari, atque huc etiam redeunt operationes, quas olim

Fig. 5.

olim, cum idem argumentum de inueniendis curvis maximi minimiue proprietate praeditis tractassem, expedire docueram.

Problema 3.

56. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , rationum inter differentialia cuiuscunque gradus variationes inuestigare.

Solutio.

Quaestio huc redit vt positis continuo

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

quantitatum p, q, r, s etc. variationes assignentur, cum ad has quantitates omnes differentialium cuiuscunque ordinis rationes quae quidem finitis valoribus continentur reducantur. Ac de harum quidem duabus primis p et q iam vidimus esse

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} - \frac{y d\delta x}{x} \text{ et } \delta q = \frac{d\delta p}{dx} - \frac{p d\delta x}{x}.$$

Quoniam igitur porro est

$$r = \frac{dq}{dx} \text{ et } s = \frac{dr}{dx} \text{ etc.}$$

harum variationes simili modo per differentiationis regulas inueniuntur:

$$\delta r = \frac{d\delta q}{dx} - \frac{q d\delta x}{x}; \delta s = \frac{d\delta r}{dx} - \frac{r d\delta x}{x} \text{ etc.}$$

vbi si lubuerit loco $d\delta p, d\delta q, d\delta r$, etc. differentialia variationum $\delta p, \delta q, \delta r$ etc. ante inuentarum

tarum substitui possunt. Hoc autem non solum in formulas nimis prolixas induceret, sed etiam uti ex sequentibus patebit ne quidem est necessarium, cum hinc multo facilius omnes reductiones, quibus opus erit, institui queant.

Coroll. 1.

57. Si soli variabili y variationes tribuantur, seu manentibus abscissis x tantum applicatae y suis variationibus augeantur, habebimus:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx}; \delta q = \frac{d\delta p}{dx}; \delta r = \frac{d\delta q}{dx}; \delta s = \frac{d\delta r}{dx}.$$

Coroll. 2.

58. Quodsi præterea omnia ipsius x incrementa dx aequalia capiantur, seu elementum dx constans statuatur, substitutis differentialibus præcedentium formularum in sequentibus obtinebitur:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx}; \delta q = \frac{d^2\delta y}{dx^2}; \delta r = \frac{d^3\delta y}{dx^3}; \delta s = \frac{d^4\delta y}{dx^4} \text{ etc.}$$

Coroll. 3.

59. Si solis abscissis x variationes tribuantur, ut variatio δy cum omnibus deriuatis evanescat, simulque elementum dx constans capiatur, singulae hæc variationes ita se habebunt:

$$\delta p = -\frac{p d\delta x}{dx}; \delta q = -\frac{p d d\delta x}{dx^2} - \frac{q d\delta x}{dx}$$

$$\delta r = -\frac{p d^2\delta x}{dx^2} - \frac{q d d\delta x}{dx^2} - \frac{r d\delta x}{dx}$$

$$\delta s = -\frac{p d^3\delta x}{dx^3} - \frac{q d^2\delta x}{dx^3} - \frac{r d d\delta x}{dx^2} - \frac{s d\delta x}{dx}$$

etc.

Vol. III.

R r r

Coroll. 4.

Coroll. 4.

60. Etiamſi ergo hoc caſu elementum dx conſtans accipiat, tamen hic occurrunt differentialia cuiusque ordinis variationis δx , cuius rei ratio eſt, quod variationes valorum ipſius x continuo ulterius promotorum x' , x'' etc. neutiquam a differentialibus pendere ſtatuuntur.

Scholion.

61. Quando autem placuerit ſoli variabili x variationes tribuere, tunc omnino præſtat variables x et y inter ſe permutari, atque huiusmodi potius poſitionibus uti

$$dx = p dy, dp = q dy, dq = r dy \text{ etc.}$$

quibus ſpecies differentialium tollatur, tum vero ſumto elemento dy conſtante ſimiles formulæ ſimpliciores pro variationibus quantitatum p, q, r etc. reperiuntur, atque Coroll. 2. Ceterum quo calculus ad omnes caſus accommodari queat, ſemper expedit utrique variabili ſuas variationes tribui, etſi enim tum formæ multo perplexiores prodeant præcipue ſi euoluantur, tamen calculum proſequendo tam egregia ſe offerunt compendia ut in fine calculus vix fiat operoſus, neque huius prolixitatis taedeat. Ad problemata ergo magis generalia ad hoc caput pertinentia progrediamur.

Problema 4.

62. Datis duarum variabilium x et y variationibus δx et δy , formulæ cuiuscunque finitæ V tam ex illis variabilibus ipsis quam earum differentialibus cuiuscunque ordinis conflatae variationem inuenire.

Solutio.

Cum V sit quantitas valorem habens finitum, ponendo

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

differentialia inde tollentur, prodibitque pro V functio ex quantitatibus finitis formata x, y, p, q, r, s etc. Quæcunque ergo sit ratio compositionis eius differentiale semper huiusmodi habebit formam:

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds \text{ etc.}$$

horum membrorum numero existente eo maiore, quo altiora differentialia ingrediuntur in V . Quodsi vero huius formulæ V variatio δV fuerit indaganda, ea obtinetur si loco quantitatuum variabilium x, y, p, q, r etc. eadem suis variationibus auctæ substituuntur et a forma resultante ipsa quantitas V auferatur, ex quo intelligitur variationem ope consuetæ differentiationis inueniri signo tantum differentialis d in signum variationis δ mutato. Quare cum differentiale supra iam sit exhibitum impetramus variationem quaesitam:

$$\delta V = M \delta x + N \delta y + P \delta p + Q \delta q + R \delta r + S \delta s \text{ etc.}$$

R r r 2

quem-

quemadmodum autem variationes δp , δq , δr , δs etc. per variationes sumtas δx et δy determinentur iam supra est ostensum.

COROLL. I.

63. Si hic substituamus valores ante inuentos, obtinebimus variationem quaesitam ita expressam

$$\delta V = M\delta x + N\delta y + \frac{1}{dx}(P\delta\delta y + Q\delta\delta p + R\delta\delta q + S\delta\delta r + \text{etc.}) - \frac{d\delta x}{dx}(Pp + Qq + Rr + Ss + \text{etc.}).$$

COROLL. 2.

63. Si variabili x nulla plane tribuatur variatio, atque insuper elementum dx [constans accipiatur, tum quantitatis propositae V variatio ita prodibit expressa:

$$\delta V = N\delta y + \frac{P\delta\delta y}{dx} + \frac{Q\delta\delta\delta y}{dx^2} + \frac{R\delta^2\delta y}{dx^3} + \frac{S\delta^3\delta y}{dx^4} + \text{etc.}$$

Scholion.

65. In his formis saltem species homogeneitatis in differentialibus spectatur, siquidem δx et δy ad ordinem differentialium referantur, quod longe secus eueniret, si eo casu quo unicum curuae punctum variatur, statim vellemus loco differentialium variationum valores supra (54.) exhibitos substituere, quo quippe pacto idea integrationis, qua hae formulae deinceps indigent excluderetur. Ceterum patet quomodo inuentio variationum ad consuetam diffe-

differentiationem reuocetur, dum totum discrimen in hoc tantum est situm vt loco variationum δp , δq , δr etc. valores iam ante assignati, quos quidem ipsos quoque per consuetam differentiationem eliciamus, substituuntur. Conueniet autem hanc operationem aliquot exemplis illustrari quo clarius insoles totius huius tractationis percipiatur.

Exemplum 1.

66. *Formulae subtangentem exprimentis $\frac{\gamma dx}{dx}$ variationem inuenire.*

Ob $dy = p dx$ haec formula fit $\frac{\gamma}{p}$, vnde eius variatio $\frac{\delta \gamma}{p} - \frac{\gamma \delta p}{p^2}$, vbi loco δp valore substituto fit ea:

$$\frac{\delta \gamma}{p} - \frac{\gamma \delta \delta \gamma}{p^2 \delta x} + \frac{\gamma \delta \delta x}{p \delta x} = \frac{dx}{a \gamma} \delta \gamma - \frac{\gamma dx}{a \gamma^2} d \delta \gamma + \frac{\gamma}{a \gamma} d \delta x$$

quae postrema forma immediate ex differentiatione formulae propositae nascitur.

Exemplum 2.

67. *Formulae ipsam tangentem exprimentis $\frac{\gamma \sqrt{dx^2 + dy^2}}{dy}$ variationem inuenire.*

Positio $dy = p dx$ praebet hanc formam finitam $\frac{\gamma}{p} \sqrt{1 + pp}$ vnde variatio quaesita est:

$$\frac{\delta \gamma}{p} \sqrt{1 + pp} - \frac{\gamma \delta p}{p^2 \sqrt{1 + pp}},$$

quae transformatur in hanc

$$\frac{\gamma (dx^2 + dy^2)}{a \gamma} \delta \gamma - \frac{\gamma dx}{a \gamma^2 \sqrt{(dx^2 + dy^2)}} (dx d \delta \gamma - dy d \delta x).$$

R r r 3

Exem-

Exemplum 3.

68. *Formulae radium curuedinis exprimentis*

$\frac{(dx^2 + dy^2)^{\frac{3}{2}}}{dxddy}$ *variationem definire.*

Posito $dy = p dx$ et $dp = q dx$ haec formula
transit in hanc $\frac{(1 + pp)^{\frac{3}{2}}}{q}$, cuius propterea varia-
tio est

$$\frac{3p\delta p}{q} V(1 + pp) - \frac{\delta q}{q^2} (1 + pp)^{\frac{3}{2}}$$

vbi quidem substitutioni valorum ante inuentorum
non immoror.

Problema 5.

69. *Datis duarum quantitatum variabilium, x
et y variationibus δx et δy formulae tam ex illis
variabilibus quam earum differentialibus cuiuscunque
ordinis conflatae siue fuerit infinita siue infinite
parua, variationem inuestigare.*

Solutio.

Positis vt haecenus $dy = p dx$, $dp = q dx$,
 $dq = r dx$ etc. formula semper reducetur ad huius-
modi formam $V dx^n$, vbi V sit functio finita quan-
titarum x, y, p, q, r etc. exponens vero n siue posi-
tius siue negatiuus, ita vt priori casu formula sit
infi-

infinite parua, posteriori vero infinite magna. Ponamus igitur differentiationem ordinariam dare

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

vnde simul eius variatio habetur. Cum igitur formae propositae variatio sit:

$$nV dx^{n-1} d\delta x + dx^n \delta V$$

erit vtique haec variatio quam quaerimus:

$$nV dx^{n-1} d\delta x + dx^n (M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.})$$

vbi ex superioribus hos valores substitui oportet:

$$\delta p = \frac{d\delta y - p d\delta x}{dx}; \quad \delta q = \frac{d\delta p - q d\delta x}{dx}$$

$$\delta r = \frac{d\delta q - r d\delta x}{dx}; \quad \delta s = \frac{d\delta r - s d\delta x}{dx}$$

etc.

quae cum per se sint perspicua, nulla ampliori explicatione indigent; simulque hoc caput penitus abfolutum videtur.

CAPVT III.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM
 INTEGRALIVM SIMPLICIVM DVAS
 VARIABLES INVOLVENTIVM.

Definitio 6.

70.

Formulam integralem simplicem hic appello, quae nulla alia integralia in se inuoluit, sed simpliciter integrale refert formulae differentialis, praeter binas variables quaecunque earum differentialia complectentis.

Coroll. I.

71. Si ergo x et y sint binae variables, formula integralis $\int W$ erit simplex, si expressio W praeter has variables tantum earum differentialia, cuiuscunque fuerint ordinis, contineat, neque praeterea alias formulas integrales in se implicet.

Coroll. 2.

72. Quod si ergo statuamus

$$dy = p dx, \quad dp = q dx, \quad dq = r dx \text{ etc.}$$

vt species differentialium tollatur, quoniam integra-
 tio

tio requirit formulam differentialem expressio illa W semper reducetur ad huiusmodi formam Vdx existente V functione quantitatum x, y, p, q etc.

Coroll. 3.

73. Cum igitur formula integralis simplex sit huiusmodi $\int Vdx$, vbi V est functio quantitatum x, y, p, q, r etc. eius indolem commodissime eius differentiale repraesentabit, si dicamus esse

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

Scholion.

74. Distinguo hic formulas integrales simplices a complicatis, in quibus integratio proponitur eiusmodi formularum differentialium quae iam ipsae vnam pluresue formulas integrales, inuoluunt. Veluti si littera s denotet integrale

$$\int V(dx^2 + dy^2) = \int dx V(x + pp),$$

atque quantitas V praeter illas quantitates etiam hanc s contineat, formula integralis $\int Vdx$ merito censetur complicata; cuius variatio singularia praecipua postulat deinceps exponenda. Hoc autem capite primo methodum formularum integralium simplicium variationes inueniendi tradere constitui.

Theorema 2.

75. Variatio formulae integralis $\int W$ semper aequalis est integrali variationis eiusdem formulae differentialis cuius integrale proponitur; seu est

$$\delta \int W = \int \delta W.$$

Demonstratio.

Cum variatio sit excessus, quo valor variatus cuiusque quantitatis superat eius valorem naturalem, perpendamus formulae propositae $\int W$ valorem variatum, quem obtinet, si loco variabilium x et y earundem valores suis variationibus δx et δy aucti substituuntur. Cum autem tum quantitas W abeat in $W + \delta W$, formae propositae valor variatus erit

$$\int (W + \delta W) = \int W + \int \delta W$$

vnde cum sit

$$\delta \int W = \int (W + \delta W) - \int W$$

habebimus

$$\delta \int W = \int \delta W$$

vnde patet variationem integralis aequari integrali variationis.

Idem etiam hoc modo ostendi potest. Ponatur $\int W = w$, ita vt quaerenda sit variatio δw .

Quia

Quia ergo sumtis differentialibus est $dw = W$, capiuntur nunc variationes eritque

$$\delta dw = \delta W = d\delta w$$

ob $\delta dw = d\delta w$. Nunc vero aequatio $d\delta w = \delta W$ denuo integrata praebet

$$\delta w = \int \delta W = \delta \int W.$$

Coroll. 1.

76. Proposita ergo hac formula integrali $\int V dx$ eius variatio $\delta \int V dx$ erit

$$= \int \delta (V dx) = \int (V \delta dx + dx \delta V)$$

hincque ob $\delta dx = d\delta x$ habebitur:

$$\delta \int V dx = \int V d\delta x + \int dx \delta V.$$

Coroll. 2.

77. Posito $\delta x = \omega$ ut sit $d\delta x = d\omega$, quia est

$$\int V d\omega = V\omega - \int \omega dV,$$

in priori membro differentiale variationis dx exiit, fietque:

$$\delta \int V dx = \int V \delta x - \int dV \delta x + \int dx \delta V$$

vbi prima pars ab integratione est immunis.

Scholion.

78. Quemadmodum supra ostendimus signa differentiationis d cum signo variationis δ expressioni

cuicunque praefixa inter se pro lubitu permutari posse, ita nunc videmus signum integrationis \int cum signo variationis δ permutari posse, cum sit

$$\delta \int W = \int \delta W.$$

Atque hoc etiam ad integrationes repetitas patet, vt si proposita fuerit talis formula $\iint W$ eius variatio his modis exhiberi possit

$$\delta \iint W = \iint \delta W = \iint \delta W$$

ioeoque variatio formularum integralium ad variationes expressionum nullam amplius integrationem inuoluentium reducatur, pro quibus inueniendis iam supra praecepta sunt tradita.

Problema 6.

79 Propositis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , si positis

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

fuerit V functio quaecunque quantitatum x, y, p, q, r etc. formulae integralis $\int V dx$ variationem investigare.

Solutio.

Modo vidimus (77.) huius formulae integralis variationem ita exprimi vt sit

$$\delta \int V dx = V \delta x - \int dV \delta x + \int dx \delta V.$$

Iam ad variationem δV elidendam, cum sit V functio quantitatum x, y, p, q, r etc. statuamus
eius

eius differentiale esse

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr \text{ etc.}$$

ac simili modo eius variatio ita erit expressa:

$$\delta V = M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.}$$

quibus valoribus substitutis consequimur variationem quaesitam:

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fdx(M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.}) \\ &\quad - f\delta x(Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr \text{ etc.}) \end{aligned}$$

vbi cum partes ab M pendentibus se destruant, erit partibus secundum litteras N, P, Q, R etc. separatis variatio

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fN(dx\delta y - dy\delta x) + fP(dx\delta p - p\delta x) \\ &\quad + fQ(dx\delta q - dq\delta x) + fR(dx\delta r - dr\delta x) \\ &\quad \text{etc.} \end{aligned}$$

vbi est vti supra inuenimus:

$$\begin{aligned} dx\delta p &= d\delta y - p d\delta x; \quad dx\delta q = d\delta p - q d\delta x; \\ dx\delta r &= d\delta q - r d\delta x \text{ etc.} \end{aligned}$$

quibus valoribus substitutis ob $dy = p dx$ obtinetur:

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fNdx(\delta y - p\delta x) + fPd.(\delta y - p\delta x) \\ &\quad + fQd.(\delta p - q\delta x) + fRd.(\delta q - r\delta x) \\ &\quad \text{etc.} \end{aligned}$$

Ad hanc expressionem vltterius reducendam, notetur esse

$$\delta p - q \delta x = \frac{d\delta y - p d\delta x - q \delta x}{dx} = \frac{d(\delta y - p \delta x)}{dx}$$

$$\delta q - r \delta x = \frac{d\delta p - q d\delta x - r \delta x}{dx} = \frac{d(\delta p - q \delta x)}{dx}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{d\delta q - r d\delta x - s \delta x}{dx} = \frac{d(\delta q - r \delta x)}{dx}$$

etc.

quo pacto quacuis formula ad praecedentem reducitur; vnde si breuitatis gratia ponamus $\delta y - p \delta x = \omega$ erit vt sequitur:

$$\delta y - p \delta x = \omega$$

$$\delta p - q \delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta q - r \delta x = \frac{d}{dx} d \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{d}{dx} d \frac{d}{dx} d \frac{d\omega}{dx}$$

etc.

sicque variationibus litterarum deriuatarum p, q, r etc. ex calculo exclusis adipiscimur variationem quaesitam

$$\begin{aligned} \delta \int V dx = & V \delta x + f N dx + f P d\omega + f Q d \frac{d\omega}{dx} + f R d \frac{d}{dx} d \frac{d\omega}{dx} \\ & + f S d \frac{d}{dx} d \frac{d}{dx} d \frac{d\omega}{dx} + f T d \frac{d}{dx} d \frac{d}{dx} d \frac{d}{dx} d \frac{d\omega}{dx} \end{aligned}$$

etc.

cuius formae lex progressionis est manifesta, cuiuscunque gradus differentialia in formulam V ingrediuntur.

Coroll. I.

Coroll. 1.

80. Huius igitur variationis pars prima $V\delta x$ a signo integrationis est immunis atque adeo solam variationem δx inuoluit, reliquae vero partes utramque perpetuo eodem modo iunctam et in littera

$$\omega = \delta y - p dx$$

comprehensam continet.

Coroll. 2.

81. Secunda pars

$$\int N dx. \omega = \int N \omega dx$$

commodius exprimi nequit, tertia vero $\int P d\omega$ commodius ita exprimi videtur, ut sit

$$\int P d\omega = P\omega - \int \omega dP$$

ac post signum integrale iam ipsa quantitas ω reperiatur.

Coroll. 3.

82. Quarta pars $\int Q d. \frac{d\omega}{dx}$ simili modo reducitur ad

$$Q \frac{d\omega}{dx} - \int dQ \frac{d\omega}{dx},$$

hocque membrum posterius, cum sit $\int \frac{dQ}{dx} d\omega$ porro praebet

$$\frac{dQ}{dx} \omega - \int \omega d. \frac{dQ}{dx},$$

ita ut tertia pars resoluatur in haec membra:

$$Q \frac{d\omega}{dx} - \frac{dQ}{dx} \omega + \int \omega d. \frac{dQ}{dx}.$$

Coroll. 4.

Coroll. 4.

83. Quinta pars

$$fR d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx}$$

reducitur primo ad

$$R. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - f \frac{dR}{dx} d. \frac{d\omega}{dx},$$

tum vero posterius membrum ad

$$\frac{dR}{dx} \frac{d\omega}{dx} - f \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} d\omega,$$

hocque tandem ulterius ad

$$\frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} \omega - f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx};$$

ita ut haec quinta pars iam ita exprimat

$$R. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - \frac{dR}{dx} \frac{d\omega}{dx} + \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} \omega - f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx}.$$

Coroll. 5.

84. Simili modo sexta pars

$$fS d. \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx}$$

ita reperitur expressa:

$$S. \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - \frac{dS}{dx} \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} + \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx} \frac{d\omega}{dx} - \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx} \omega \\ + f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx}.$$

Problema

Problema 7.

85. Positis $dy = p dx$, $dp = q dx$, $dq = r dx$, $dr = s dx$ etc. si V fuerit functio quaecunque quantitatum x, y, p, q, r, s etc. ita ut sit

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds \text{ etc.}$$

formulae integralis $\int V dx$ variationem ex utriusque varabilis x et y variatione natam ita exprimere, ut post signum integrale nulla occurrant variationum differentialia.

Solutio.

In corollariis praecedentis problematis iam omnia ita sunt ad hunc scopum praeparata, ut nihil aliud opus sit, nisi ut transformationes singularum partium in ordinem redigantur, quo pacto duplicis generis partes obtinentur; vno continente formulas integrales, quas quidem omnes in eandem summam colligere licet, altero partes absolutas quas ita in membra distribuemus, ut secundum ipsas variationes δx et δy , earumque differentialia cuiusque gradus procedant. Posita autem breuitatis gratia formula $\delta y = p dx = \omega$ variatio quaesita ita se habebit:

$$\begin{aligned} \delta \int V dx = & \int \omega dx' N - \frac{dp}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{dQ}{dx} - \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dR}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} - \text{etc.}) \\ & + V \delta x + \omega (P - \frac{dQ}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{dR}{dx} - \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \\ & + \frac{d\omega}{dx} (Q - \frac{dR}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} - \text{etc.}) \\ & + \frac{1}{dx} d \frac{d\omega}{dx} (R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.}) \\ & + \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{d\omega}{dx} (S - \text{etc.}) \end{aligned}$$

cuius formae incholes ex sola inspectione statim est manifesta, ut vberiori illustratione non sit opus.

Coroll. 1.

86. Haec expressio multo simplicior redditur, si elementum dx capiatur constans, quo quidem amplitudo expressionis nequaquam restringitur, tum enim fiet:

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & f \omega dx \left(N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2 Q}{dx^2} - \frac{d^3 R}{dx^3} + \frac{d^4 S}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ & + V \delta x + \omega \left(P - \frac{dQ}{dx} + \frac{d^2 R}{dx^2} - \frac{d^3 S}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d\omega}{dx} \left(Q - \frac{dR}{dx} + \frac{d^2 S}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^3 \omega}{dx^3} \left(S - \text{etc.} \right). \end{aligned}$$

Coroll. 2.

87. Si quaestio sit de linea curua prima pars integralis valorem per totam curuam ab initio vsque ad terminum, vbi coordinatae x et y subsistunt, congregat, simul omnes variationes in singulis curvae punctis factas complectens, dum reliquae partes absolutae tantum per variationes in extremitate curuae factas definiuntur.

Coroll. 3.

88. Si curuam coordinatis x et y definitam ut caeteram spectemus, aliaque curua ab ea infinite parum

parum discrepans consideretur, dum in singulis punctis utriusque coordinatae variationes quaecunque tribuantur, expressio inuenta indicat, quantum formulae integralis $\int V dx$ valor ex curua variata collectus superat eiusdem valorem ex ipsa curua data desumptum.

Coroll. 4.

89. Cum sit $\omega = \delta y - p \delta x$, patet hanc quantitatem ω euanescere, si in singulis punctis variationes δx et δy ita accipiantur, ut sit

$$\delta y : \delta x = p : v = dy : dx.$$

Hoc igitur casu curua variata plane non discrepat a data, ac tota variatio formulae $\int V dx$ reducitur ad $V \delta x$.

Scholion I.

90. Variatio haec pro formula integrali $\int V dx$ inuenta statim suppeditat regulam, quam olim tradidi pro curua inuenienda in qua valor eiusdem formulae integralis sit maximus vel minimus. Illa enim regula postulat, ut haec expressio

$$N - \frac{d^2 p}{dx^2} + \frac{d^2 q}{dx^2} - \frac{d^2 r}{dx^2} + \frac{d^2 s}{dx^2} - \text{etc.}$$

nihilo aequalis statuatur. Hic autem statim evidens est, ad id, ut variatio formulae $\int V dx$ euanescat, quemadmodum natura maximorum et minimorum exigit, ante omnia requiri, ut prima pars signo integrali contenta euanescat, ex quo fit:

$$N - \frac{d^2 p}{dx^2} + \frac{d^2 q}{dx^2} - \frac{d^2 r}{dx^2} + \frac{d^2 s}{dx^2} - \text{etc.} = 0.$$

T t t 2

Prae-

Praeterea vero etiam partes absolutas nihilo aequari oportet, in quo applicatio ad vtrumque curuae terminum continetur. Ipsa enim curuae natura per illam aequationem exprimitur, quae cum ob differentialia altioris gradus totidem integrationes totidemque constantes arbitrarias assumat, harum constantium determinationi illae partes absolutae interviunt, vt tam in initio quam in fine quaesita curua certis conditionibus respondeat, veluti ad datas lineas curuas terminetur. Ac si aequatio illa fuerit differentialis ordinis quarti vel adeo altioris, partium quoque absolutarum numerus augetur, quibus effici potest, vt curua quaesita non solum vtrinque ad datas lineas terminetur, sed ibidem quoque certa directio, quin etiam si ad altiora differentialia assurgat, certa curuaminis lex praescribi queat. Semper autem applicationem faciendo pulcherrime euenire solet, vt ipsa quaestionum indoles eiusmodi conditiones inuoluat, quibus per partes absolutas commodissime satisfieri possit.

Scholion 2.

91. Quanta autem mysteria in hac forma, quam pro variatione formulae integralis $\int V dx$ inuenimus lateant, in eius applicatione ad maxima et minima multo luculentius declarare licet, hic tantum obseruo, partem integram necessario in ista variationem ingredi. Cum enim rem in latissimo
sentia

senſu ſimul complexi , vt in ſingulis curuae punctis vtrique variabili x et y variationes quacunq; nulla plane lege inter ſe connexas tribuerimus, fieri omnino nequit, vt variatio toti curuae conueniens non ſimul ab omnibus variationibus intermediis pendeat, quippe quibus aliter conſtitutis neceſſe eſt, vt inde totius curuae variatio mutationem perpetuatur. Atque in hoc variatio formularum integralium poſſimum diſſi et a variatione cuiusmodi expreſſionum, quales in ſuperiori capite conſiderauimus, quae vnice a variatione vltimis elementis tributa pendet. Ex quo luculenter ſequitur, ſi forte quantitas V ita fuerit comparata, vt formula differentialis $V dx$ integrationem admittat, nulla ſtabilitate relatione inter variabiles x et y ſiquae integralis $\int V dx$ ſit functio abſoluta quantitatum x, y, p, q, r etc. tum etiam eius variationem tantum a variatione extremorum elementorum pendere poſſe, ſiquae partem variationis integram plane in nihilum abire debere ex quo ſequens inſigne Theorema colligitur.

Theorema 3.

92. Poſito $dy = pdx$, $dp = qdx$, $dq = rdx$, $dr = sdx$ etc. ſi V fueris eiusmodi functio ipſarum x, y, p, q, r, s etc. vt poſito eius differentiaſi

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + Sds \text{ etc.}$$

fueris

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx} - \frac{dR}{dx} + \frac{dS}{dx} - \text{etc.} = 0$$

T t t 3

ſumto

sumto elemento dx constante, tum formula differentialis Vdx per se erit integrabilis, nulla stabilita relatione inter variables x et y ; ac vicissim.

Demonstratio.

Si fuerit

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2Q}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} = 0,$$

tum formulæ integralis $\int Vdx$ variatio nullam implicat formulam integram, ideoque pro quovis situ coordinatarum x et y a solis variationibus, quæ ipsis in extremo termino tribuuntur, pendet, quod fieri neutiquam posset, si formula Vdx integrationem respiceret, propterea quod tum variatio insuper ab omnibus variationibus intermediis simul necessario penderet; unde sequitur quoties æquatio illa locum habet, toties formulam Vdx integrationem admittere; ita ut $\int Vdx$ futura sit certa ac definita functio quantitatum x, y, p, q, r, s etc. Vicissim autem quoties formula differentialis Vdx integrationem admittit, eiusque propterea integrale $\int Vdx$ est vera functio quantitatum x, y, p, q, r, s etc. toties quoque eius variatio tantum ab extremis variationibus ipsarum x et y pendet, neque variationes intermediae eam ullo modo afficere possunt. Ex quo necesse est ut variationis pars integralis supra inuenta evanescat, id quod fieri nequit, nisi fuerit

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2Q}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

sicque Theorema propositum etiam inuertum veritati est consentaneum.

Coroll. 1.

COROLL. I.

93. En ergo insigne criterium, cuius ope formula differentialis duarum variabilium, cuiuscunque gradus differentialia in eam ingrediantur, diiudicari potest, utrum sit integrabilis nec ne? Multo latius ergo patet illo criterio satis noto, quo formularum differentialium primi gradus integrabilitas dignosci solet.

COROLL. 2.

94. Primo ergo si quantitas V sit tantum functio ipsarum x et y nullam differentialium rationem inuoluens, ut sit.

$$dV = M dx + N dy,$$

tum formula differentialis $V dx$ integrationem non admittit, nisi sit $N=0$, hoc est nisi V sit functio ipsius x tantum, quod quidem per se est perspicuum.

COROLL. 3.

95. Proposita autem huiusmodi formula differentialis: $v dx + u dy$, ea cum forma $V dx$ ob $dy = p dx$ comparata dat $V = u + pu$; ideoque.

$$M = \left(\frac{dv}{dx}\right) + p\left(\frac{du}{dx}\right); \quad N = \left(\frac{dv}{dy}\right) + p\left(\frac{du}{dy}\right)$$

et $P = u$, quandoquidem quantitates v et u nulla differentialia implicare sumuntur. Erit ergo

$$dP = du = dx\left(\frac{du}{dx}\right) + dy\left(\frac{du}{dy}\right).$$

Quare

Quare cum criterium integrabilitatis postulet vt sit

$$N - \frac{dP}{dx} = 0,$$

erit pro hoc casu

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) + p\left(\frac{d^2u}{dy^2}\right) - \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) - p\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = 0$$

$$\text{feu } \left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right),$$

quod est criterium iam vulgo cognitum.

Scholion 1.

96. Demonstratio huius Theorematis omnino est singularis, cum ex doctrina variationum sit petita, quae tamen ab hoc argumento prorsus est aliena; vix vero alia via patet ad eius demonstrationem pertingendi. Tum vero hic accuratior cognitio functionum diligenter est animaduertenda, qua ostendimus formulam integram $\int V dx$ neutiquam vt functionem quantitatum x, y, p, q, r etc. spectari posse, nisi reuera integrationem admittat. Natura enim functionum semper hanc proprietatem habet adiunctam, vt statim atque quantitibus, quae eam ingrediuntur valores determinati tribuuntur, ipsa functio ex iis formata determinatum adipiscatur valorem; veluti haec functio xy , si ponamus $x=2$ et $y=3$, valorem accipit $=6$. Longe secus autem euerit in formula integrali $\int y dx$, cuius valor pro casu $x=2$ et $y=3$ neutiquam assignari potest, nisi inter y et x certa quaedam relatio

tio statuatur; tum autem ea formula abit in functionem vnicæ variabilis. Formularum ergo integralium, quæ integrari nequeunt, natura sollicitè a natura functionum distingui debet, cum functiones statim atque quantitatum variabilibus, ex quibus constantur, determinati valores tribuntur, ipsæ quoque determinatos valores recipiant, etiam si variabiles nullo modo a se inuicem pendeant; quod minime euenit in formulis integralibus, quippe quarum determinatio omnes plane valores intermedios simul includit. Imprimis autem huic discrimini vniuersa doctrina de maximis et minimis, ad quam hic attendimus, innitur, vbi formulas, quibus maximi minimiue proprietas conciliari debet; necessario eiusmodi integrales esse oportet, quæ per se integrationem non admittant.

Scholion 2.

¶7. Ad maiorem Theorematis illustrationem eiusmodi formulam integralem $\int V dx$ consideremus, quæ per se sit integrabilis, ponamusque exempli gratia

$$\int V dx = \frac{x dy}{y dx} = \frac{x p}{y},$$

ita vt sit

$$V = \frac{p}{y} - \frac{x p p}{y^2} + \frac{x q}{y},$$

atque ideo hæc formula differentialis.

$$\left(\frac{p}{y} - \frac{x p p}{y^2} + \frac{x q}{y} \right) dx$$

Vol. III.

V V V

fit

fit absolute integrabilis; ac videamus, an Theorema nostrum hanc integrabilitatem declaret? Quantitatem ergo V differentiemus, et differentiali cum forma

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq$$

comparato obtinebimus:

$$M = \frac{-p^2}{y^2} + \frac{q}{y}; N = \frac{-p}{y^2} + \frac{xpp}{y^2} - \frac{xq}{y^2}; P = \frac{1}{y} - \frac{xpp}{y^2} \text{ et } Q = \frac{x}{y}.$$

Cum nunc secundum Theorema fieri debeat

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} = 0,$$

primo colligimus differentiendo:

$$\frac{dP}{dx} = \frac{-2p}{y^2} + \frac{xpp}{y^2} - \frac{xq}{y^2} \text{ et } \frac{dQ}{dx} = \frac{1}{y} - \frac{xp}{y^2}$$

tum vero

$$\frac{dQ}{dx^2} = \frac{-2p}{y^2} + \frac{xpp}{y^2} - \frac{xq}{y^2}.$$

Ergo

$$\frac{dP}{dx} - \frac{dQ}{dx^2} = \frac{-2p}{y^2} + \frac{xpp}{y^2} - \frac{xq}{y^2}$$

cui valori quantitas N utique est aequalis.

Scholion 3.

98. Ceterum quando formula differentialis Vdx integrationem per se admittit, ideoque posito

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

secundum Theorema est

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} - \frac{d^2R}{dx^3} + \frac{d^3S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

hinc

hinc alia insignia consociari deducuntur. Primo enim cum per dx multiplicando et integrando fiat

$$\int Ndx - P + \frac{dQ}{dx} - \frac{d^2R}{dx^2} + \frac{d^3S}{dx^3} - \text{etc.} = A$$

patet etiam formulam Ndx absolute esse integrabilem. Deinde cum hinc porro fiat

$$\int dx(\int Ndx - P) + Q - \frac{dR}{dx} + \frac{d^2S}{dx^2} - \text{etc.} = Ax + B$$

etiam formula

$$dx(\int Ndx - P)$$

integrationem admittit. Postea etiam simili modo integrabilis erit haec forma

$$dx(\int dx(\int Ndx - P) + Q)$$

tum vero etiam haec

$$dx(\int dx(\int dx(\int Ndx - P) + Q) - R)$$

et, ita porro. Vnde sequens Theorema non minus notatu dignum et in praxi utilissimum colligimus.

Theorema 4

99. *Positis* $dy = pdx$, $dp = qdx$, $dq = rdx$, $dr = sdx$ etc. *si* V *eiusmodi fuerit functio ipsarum* x , y , p , q , r , s etc. *et formula differentialis* Vdx *per se sit integrabilis, tum posito*

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + Sds + \text{etc.}$$

etiam sequentes formulae differentiales per se integrationem admittent:

$$VVV 2$$

L

- I. Formula Ndx erit per se integrabilis
tum posito $P-fNdx=\mathcal{P}$.
- II. Formula $\mathcal{P}dx$ erit per se integrabilis
porro posito $Q-f\mathcal{P}dx=\Omega$.
- III. Formula Ωdx erit per se integrabilis
deinde posito $R-f\Omega dx=\mathcal{R}$.
- IV. Formula $\mathcal{R}dx$ erit per se integrabilis
ulterius posito $S-f\mathcal{R}dx=\mathcal{S}$.
- V. Formula $\mathcal{S}dx$ erit per se integrabilis
et ita porro.

Demonstratio.

Huius Theorematis veritas iam in praeced. §. est euicta; unde simul patet; si omnes hae formulae integrationem admittant etiam principalem Vdx absolute fore integrabilem.

Coroll. I.

100. Cum V sit functio quantitatum

$$x, y, p = \frac{dy}{dx}; q = \frac{dp}{dx}; r = \frac{d^2y}{dx^2} \text{ etc.}$$

quantitates per differentiationem inde deriuatae M , N , P , Q , R etc. etiam ita exhiberi possunt ut sit

$$M = \left(\frac{dV}{dx}\right); N = \left(\frac{dV}{dy}\right); P = \left(\frac{dV}{dp}\right); Q = \left(\frac{dV}{dq}\right) \text{ etc.}$$

unde

vnde ob primam formulam patet, si fuerit formula Vdx integrabilis, tum etiam formulam $(\frac{dy}{dx})dx$ fore integrabilem.

Coroll. 2.

101. Deinde ergo quoque ob eandem rationem formula haec: $(\frac{d^2y}{dx^2})dx$, hincque porro istae

$$(\frac{d^3y}{dx^3})dx, (\frac{d^4y}{dx^4})dx \text{ etc.}$$

omnes per se integrationem admittent.

Coroll. 3.

102. Quia tot tantum litterae P, Q, R etc. adsunt, quoti gradus differentialia in formula Vdx reperiuntur, et sequentes omnes evanescent, litterae germanicae inde derivatae $\Psi, \Omega, \mathfrak{R}, \mathfrak{S}$ etc. tandem evanescere vel in functiones solius quantitatis x abire debent, quia alioquin sequentes integrabilitates locum habere non possent.

Exemplum.

103. Sit V eiusmodi functio, ut fiat

$$\int V dx = \frac{y(dx^2 + dy^2)^{\frac{5}{2}}}{x dx dy}.$$

Factis substitutionibus

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

V v v 3

pro

pro hoc exemplo functio V ita exprimitur:

$$V = \frac{p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq} - \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3ypV(1+pp)}{x} - \frac{yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

vnde per differentiationem eliciamus sequentes valores:

$$N = \frac{-(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3pV(1+pp)}{x} - \frac{r(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

$$P = \frac{(1+4pp)V(1+pp)}{xq} - \frac{3ypV(1+pp)}{xxq} + \frac{3y(1+2pp)}{xV(1+pp)} - \frac{3yprV(1+pp)}{xqq}$$

$$Q = \frac{-p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq}$$

$$R = \frac{-y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

Iam igitur primo integrabilem esse oportet formulam Ndx seu

$$-\frac{dx(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3pdxV(1+pp)}{x} - \frac{dq(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

vnde statim patet integrale hoc fore:

$$\int Ndx = \frac{(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq}$$

Iam

Iam pro secunda formula hinc nascimur:

$$\mathfrak{P} = P - \int N dx = \frac{3ppV(1+pp)}{xq} - \frac{3ypV(1+pp)}{xxq} \\ + \frac{3y(1+2pp)}{xV(1+pp)} - \frac{3yprV(1+pp)}{xqq}$$

ita ut integranda sit haec formula:

$$\mathfrak{P} dx = \frac{3pdyV(1+pp)}{xq} - \frac{3ydxV(1+pp)}{xxq} + \frac{3ydx(1+2pp)}{xV(1+pp)} \\ - \frac{3yprdqV(1+pp)}{xqq}$$

cuius integrale, vel saltem eius pars ex postremo membro manifesto colligitur: $\frac{3yprV(1+2pp)}{xq}$, cuius differentiale cum totam formulam exhauriat erit

$$\int \mathfrak{P} dx = \frac{3yprV(1+2pp)}{xq}$$

Nunc pro tertia formula habebimus

$$\mathfrak{Q} = Q - \int \mathfrak{Y} dx = \frac{-p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq^2} \\ - \frac{3yprV(1+pp)}{xq}$$

vnde per dx multiplicando ob $dx = \frac{dp}{q}$ in ultimo membro fit

$$\mathfrak{Q} dx = \frac{-dy(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{ydx(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2yrdq(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq^2} \\ - \frac{3yprdpV(1+pp)}{xqq}$$

T. C. D.

cuius

cuius penultimum membrum declarat integrale

$$\int \Omega dx = \frac{-y(1+pp)^{\frac{5}{2}}}{xqq}$$

Quarta porro formula ita erit comparata:

$$\mathcal{R} = R - \int \Omega dx = 0,$$

unde perspicuum est non solum hanc $\mathcal{R} dx$ sed etiam sequentes omnes fore integrabiles.

Scholion.

104. Theoremata haec eo pulchriora videntur, quod eorum demonstratio eiusmodi principio innitur, cuius ratio hinc profus est aliena; propterea quod in his veritatibus nullum amplius vestigium variationum apparet; ex quo nullum est dubium quin demonstratio etiam ex alio fonte magis naturali hauriri queat.

CAPVT IV.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM

INTEGRALIVM COMPLICATARVM

DVAS VARIABILES INVOL-
VENTIVM.

Problema 8.

105.

Posito $v = \int \mathfrak{B} dx$; existente \mathfrak{B} functione quacun-
que binarum variabilium x, y earumque diffe-
rentialium

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

si V denotet functionem quaecunqve ipsius v , in-
vestigare variationem formulae integralis complica-
tae $\int V dx$.

Solutio.

Quia quantitas v ipsa est formula integralis
 $\int \mathfrak{B} dx$, formula $\int V dx$ est utique complicata. Cum
igitur functio V solam quantitatem v inuoluere po-
natur, statuamus $dV = Ldv$, tum vero pro fun-
ctione \mathfrak{B} sit eius differentiale

$$d\mathfrak{B} = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

Vol. III.

X x x

His

His positis cum variatio quaesita sit

$$\delta f V dx = f \delta (V dx) = f (\delta V dx + V \delta dx),$$

et per reductionem supra adhibitam :

$$\delta f V dx = V \delta x + f (dx \delta V - dV \delta x).$$

Cum autem per hypothesin sit $dV = L dv$ erit etiam pro variatione $\delta V = L \delta v$, verum ob $v = f \mathfrak{B} dx$ erit primo $dv = \mathfrak{B} dx$ ideoque $dV = L \mathfrak{B} dx$, tum vero

$$\delta v = \delta f \mathfrak{B} dx = \mathfrak{B} \delta x + f (dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x),$$

ac propterea

$$\delta V = L \mathfrak{B} \delta x + L f (dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x),$$

hincque

$$\delta f V dx = V \delta x + f (L \mathfrak{B} dx \delta x + L dx f (dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x) - L \mathfrak{B} dx \delta x)$$

$$\text{scu } \delta f V dx = V \delta x + f L dx f (dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x).$$

Ex praecedente autem capite patet esse

$$\begin{aligned} f(dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x) &= \delta f \mathfrak{B} dx - \mathfrak{B} dx = f \omega dx \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2 \mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^3 \mathfrak{R}}{dx^3} + \frac{d^4 \mathfrak{S}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ &+ \omega \left(\mathfrak{P} - \frac{d\mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d^2 \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^3 \mathfrak{S}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d\omega}{dx} \left(\mathfrak{Q} - \frac{d\mathfrak{R}}{dx} + \frac{d^2 \mathfrak{S}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{S}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

sumto elemento dx constante et posito breuitatis ergo $\omega = \delta y - p \delta x$. Verum cum hinc substitutio molestas pariat praestabit ex primo fonte rem repetere; cum igitur ex differentiali et variatione quan-

titatis \mathfrak{B} fiat

$$dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x = dx(\mathfrak{M}\delta x + \mathfrak{N}\delta y + \mathfrak{P}\delta p + \mathfrak{Q}\delta q + \mathfrak{R}\delta r + \text{etc.}) \\ - \delta x(\mathfrak{M}dx + \mathfrak{N}dy + \mathfrak{P}dp + \mathfrak{Q}dq + \mathfrak{R}dr + \text{etc.})$$

ob $dy = p dx$, $dp = q dx$, $dq = r dx$, $dr = s dx$ etc.

erit

$$dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x = \mathfrak{N}dx(\delta y - p\delta x) + \mathfrak{P}dx(\delta p - q\delta x) \\ + \mathfrak{Q}dx(\delta q - r\delta x) + \text{etc.}$$

Verum ob dx constans ex § 79. fit:

$$\delta y - p\delta x = \omega; \quad \delta p - q\delta x = \frac{d\omega}{dx}; \quad \delta q - r\delta x = \frac{d^2\omega}{dx^2}; \\ \delta r - s\delta x = \frac{d^3\omega}{dx^3} \text{ etc.}$$

ficque habebitur:

$$dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x = \mathfrak{N}\omega dx + \mathfrak{P}d\omega + \mathfrak{Q}\frac{d^2\omega}{dx^2} + \mathfrak{R}\frac{d^3\omega}{dx^3} \\ + \text{etc.}$$

cuius quidem integrale praebet superiorem expressio-
nem. Ponatur nunc integrale $\int L dx = I$, eritque
 $\delta \int V dx = V\delta x + I\delta(dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x) - \int I(dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x)$.

Nunc vero facile colligitur fore

$$\int I(dx\delta\mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x) = \int \omega dx \left(I\mathfrak{N} - \frac{dI\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2I\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^3I\mathfrak{R}}{dx^3} \text{ etc.} \right) \\ + \omega \left(I\mathfrak{P} - \frac{dI\mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d^2I\mathfrak{R}}{dx^2} \text{ etc.} \right) \\ + \frac{d\omega}{dx} \left(I\mathfrak{Q} - \frac{dI\mathfrak{R}}{dx} \text{ etc.} \right)$$

X X X 2

vnde

vnde facta substitutione concluditur variatio quaesita:

$$\begin{aligned} \delta f \sqrt{dx} = & V \delta x + i f \omega dx \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & - f \omega dx \left(I \mathfrak{R} - \frac{d I \mathfrak{P}}{dx} + \frac{d d I \mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^2 I \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + I \omega \left(\mathfrak{P} - \frac{d \mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathfrak{Q}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & - \omega \left(I \mathfrak{P} - \frac{d I \mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d d I \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^2 I \mathfrak{Q}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d \omega}{dx} \left(\mathfrak{Q} - \frac{d \mathfrak{R}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{Q}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d \omega}{dx} \left(I \mathfrak{Q} - \frac{d I \mathfrak{R}}{dx} + \frac{d d I \mathfrak{Q}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d d \omega}{dx^2} \left(\mathfrak{R} - \frac{d \mathfrak{Q}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d d \omega}{dx^2} \left(I \mathfrak{R} - \frac{d I \mathfrak{Q}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d^2 \omega}{dx^3} \left(\mathfrak{Q} - \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d^2 \omega}{dx^3} \left(I \mathfrak{Q} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

Si hic partes binæ priores differentiatæ iterum integrentur reliquarum facta reductione impetrabimus loco dI valorem $L dx$ restituyendo

$$\begin{aligned} \delta f \sqrt{dx} = & V \delta x + f L dx \omega dx \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + f \omega dx \left(L \mathfrak{P} - \frac{L d \mathfrak{Q} - d I \mathfrak{Q}}{dx} + \frac{L d I \mathfrak{R} + d L I \mathfrak{R} + d d I \mathfrak{R}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \omega \left(L \mathfrak{Q} - \frac{L I \mathfrak{R} - d I \mathfrak{R}}{dx} + \frac{L d \mathfrak{Q} + d I d \mathfrak{Q} + d d I \mathfrak{Q}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d \omega}{dx} \left(L \mathfrak{R} - \frac{L I \mathfrak{Q} - d I \mathfrak{Q}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d d \omega}{dx^2} \left(L \mathfrak{Q} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

quæ

quae forma videtur simplicissima et ad vsum maxime accommodata.

Coroll. 1.

106. Si eiusmodi relatio inter x et y quaeratur, vt integrale $\int V dx$ maximum minimumue eadat, variationis partes integrales nihilo aequari oportet, quod in genere fieri nequit, sed ad terminum, quousque integrale $\int V dx$ extenditur, spectari oportet, pro quo si ponamus fieri $I = \int L dx = A$, ex priori forma colligimus hanc aequationem:

$$0 = (A - I) \mathcal{R} - \frac{d(A - I) \mathcal{P}}{dx} + \frac{d(A - I) \mathcal{Q}}{dx^2} - \frac{d^2(A - I) \mathcal{R}}{dx^3} + \text{etc.}$$

Coroll. 2.

107. Quomodocunque autem haec aequatio pro quouis casu oblato tractetur, semper tandem eo est deueniendum vt formula integralis $I = \int L dx$ per differentiationem exturbari debeat, qua operatione simul quantitatem A inde extrudi euidentis est; sicque aequatio resultans non amplius a termino integrationis pendebit.

Coroll. 3.

108. Quod si in genere pro variatione formulae integralis $\int V dx$ inuenienda, valorem $\int L dx = I$ toti integrali respondentem ponamus $= A$ variatio

X x x 3

quae-

quaesita ita exprimetur :

$$\begin{aligned} \delta f V dx &= V \delta x + f \omega dx \left((A-I) \mathfrak{R} - \frac{d(A-I)\mathfrak{R}}{dx} + \frac{dd(A-I)\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^2(A-I)\mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ &+ \omega \left(L \mathfrak{Q} - \frac{Ld\mathfrak{R} - dL\mathfrak{R}}{dx} + \frac{Ld\mathfrak{S} + dLd\mathfrak{S} + ddL\mathfrak{S}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d\omega}{dx} \left(L \mathfrak{R} - \frac{Ld\mathfrak{S} - dL\mathfrak{S}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^2\omega}{dx^2} (L \mathfrak{S} - \text{etc.}) \end{aligned}$$

vbi $A-I$ est valor formulæ $fLdx$ a termino integrationis extremo ad quemvis locum indefinitum medium retro sumtus.

Scholion.

109. In solutione huius problematis compendium se obtulit, quo etiam analysis in superiori capite adhibita non mediocriter, contrahi potest. Cum enim ibi (79.) peruenissemus ad

$$\delta f V dx = V \delta x + f(dx \delta V - dV \delta x) \text{ ob}$$

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + \text{etc. et}$$

$$\delta V = M \delta x + N \delta y + P \delta p + Q \delta q + R \delta r + \text{etc.}$$

erit

$$dV = dx(M + Np + Pq + Qr + Rs + \text{etc.})$$

hincque colligitur

$$\begin{aligned} dx \delta V - dV \delta x &= dx(N(\delta y - p \delta x) + (P \delta p - q \delta x) \\ &+ Q(\delta q - r \delta x) + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Iam

Iam si brevitatis gratia ponatur $\delta y - p\delta x = \omega$ erit differentiando

$$\delta(pdx) - qdx\delta x - p\delta dx = d\omega; \text{ at}$$

$$\delta(pdx) = p\delta dx + \delta pdx, \text{ ergo}$$

$$\delta p - q\delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

Simili modo hanc formulam differentiando ob

$$dp = qdx \text{ et } dq = rdx \text{ fit}$$

$$q\delta dx + \delta qdx - q\delta dx - d\delta dx = dx(\delta q - r\delta x) = d \cdot \frac{d\omega}{dx},$$

vnde perspicuum est

$$\text{posito } \delta y - p\delta x = \omega$$

$$\text{fore } \delta p - q\delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta q - r\delta x = \frac{d}{dx} \cdot \frac{d\omega}{dx} = \frac{d^2\omega}{dx^2} \text{ sumto } dx \text{ constante}$$

$$\delta r - s\delta x = \frac{d}{dx} \cdot \frac{d}{dx} \cdot \frac{d\omega}{dx} = \frac{d^3\omega}{dx^3}$$

etc.

Quocirca erit

$$dx\delta V - dV\delta x = dx \left(N\omega + \frac{P}{dx} \frac{d\omega}{dx} + \frac{Q}{dx^2} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{R}{dx^3} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \frac{S}{dx^4} \frac{d^4\omega}{dx^4} + \text{etc.} \right)$$

liquidem differentiale dx constans accipiatur.

Problema 9.

110. Si fuerit $v = \int \mathfrak{B} dx$ existente

$$d\mathfrak{B} = \mathfrak{M}dx + \mathfrak{N}dy + \mathfrak{P}dp + \mathfrak{Q}dq + \mathfrak{R}dr + \text{etc.}$$

tum vero sit V functio quaecunque non solum
quan-

quantitates

$$x, y, p = \frac{dy}{dx}; q = \frac{dp}{dx}; r = \frac{dq}{dx} \text{ etc.}$$

sed etiam ipsam formulam integram $v = \int \mathfrak{B} dx$ implicans inuestigare variationem formulae integralis complicatae $\int V dx$.

Solutio.

Quoniam V est functio quantitatum v, x, y, p, q, r etc. sumatur eius differentiale quod fit

$$dV = Ldv + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

ac habebitur variatio ipsius V ita expressa

$$\delta V = L\delta v + M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r + \text{etc.}$$

tum vero notetur, ob

$$dv = \mathfrak{B}dx, dy = pdx, dp = qdx \text{ etc. esse}$$

$$dV = dx(L\mathfrak{B} + M + Np + Pq + Qr + Rr + \text{etc.})$$

$$\text{et } \delta \mathfrak{B} = \mathfrak{M}\delta x + \mathfrak{N}\delta y + \mathfrak{P}\delta p + \mathfrak{Q}\delta q + \mathfrak{R}\delta r + \text{etc.}$$

Praeterea habemus:

$$\delta v = f(\mathfrak{B}\delta dx + dx\delta \mathfrak{B}) = \mathfrak{B}\delta dx + f(dx\delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B}\delta x)$$

vnde posito $\delta y - p\delta x = \omega$ erit per ante inuenta:

$$\delta v = \mathfrak{B}\delta dx + f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}).$$

vbi commoditatis ergo sumimus dx constans.

His praeparatis cum variatio quaesita sit:

$$\delta \int V dx = V\delta x + f(dx\delta V - dV\delta x)$$

vt reductione supra inuenta vti possimus, ponamus:

$$dV = Ldv + dW$$

vt fit

$$\delta V = L\delta v + \delta W \text{ et}$$

$$dW = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

Quocirca nanciscemur hanc formam:

$$\delta fV dx = V\delta x + f(Ldx\delta v - Ldv\delta x) + f(dx\delta W - dW\delta x)$$

vbi est

$$dx\delta W - dW\delta x = dx(N\omega + \frac{P}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{Q}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{R}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

Tum vero est

$$dx\delta v - dv\delta x = dx f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

ob $dv\delta x = \mathfrak{B}dx\delta x$. Quibus substitutis colligitur variatio quaesita:

$$\begin{aligned} \delta fV dx = & V\delta x + fL dx f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ & + f dx (N + \frac{P}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{Q}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{R}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Quo iam hanc formam vltcrius reducamus ponamus integrale $\int L dx = I$ ita sumtum, vt pro initio, vnde integrale $\int V dx$ capitur, cuanescat, pro fine autem vbi integrale $\int V dx$ terminatur fiat $I = A$, sicque fiet:

$$\begin{aligned} \delta fV dx = & V\delta x + A f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ & - \int I dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ & + f dx (N\omega + \frac{P}{d} \frac{d\omega}{dx} + \frac{Q}{d} \frac{d^2\omega}{dx^2} + \frac{R}{d} \frac{d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Vol. III.

Y y y

ad

ad quam formam contrahendam statuamus:

$$N + (A - I) \mathfrak{R} = N'$$

$$P + (A - I) \mathfrak{P} = P'$$

$$Q + (A - I) \mathfrak{Q} = Q'$$

$$R + (A - I) \mathfrak{R} = R'$$

etc.

vt prodeat forma illi, quam supra tractauimus similis

$$\delta f V dx = V \delta x + f dx (N' \omega + \frac{P' d\omega}{dx} + \frac{Q' d^2 \omega}{dx^2} + \frac{R' d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

vbi ergo si post signum integrale differentialia ipsius ω eliminantur, perueniemus secundum §. 86. ad hanc expressionem

$$\begin{aligned} \delta f V dx &= f \omega dx (N' - \frac{dP'}{dx} + \frac{d^2 Q'}{dx^2} - \frac{d^3 R'}{dx^3} + \frac{d^4 S'}{dx^4} - \text{etc.}) \\ &+ V \delta x + \omega (P' - \frac{dQ'}{dx} + \frac{d^2 R'}{dx^2} - \frac{d^3 S'}{dx^3} + \text{etc.}) \\ &+ \text{Const.} + \frac{d\omega}{dx} (Q' - \frac{dR'}{dx} + \frac{d^2 S'}{dx^2} - \text{etc.}) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} (R' - \frac{dS'}{dx} + \text{etc.}) \\ &+ \frac{d^3 \omega}{dx^3} (S' - \text{etc.}) \end{aligned}$$

Constanti autem per integrationem inuectae eiusmodi valor tribui debet, vt pro initio integratione formulae $f V dx$ partes absolutae ad nihilum redigantur, siquidem prima pars integralis ita sumatur, vt pro eodem initio euanescat; tum vero vniuersam expressionem ad finem integratione, produci oportet pro quo iam potuimus fieri $\int L dx = I = A$.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

111. In parte integrali variabilitas per totam integrationis extensionem debet comprehendi in partibus autem absolutis sufficit respexisse ad initium ac finem integrationis, pro utroque autem termino conditiones variationis praescriptae suppeditant valores dx , ω , $\frac{d\omega}{dx}$, $\frac{d^2\omega}{dx^2}$ etc. Ac postquam ex conditionibus initii constans rite fuerit determinata tum superest, ut singula membra ad finem integrationis accommodentur.

Coroll. 2.

112. Pro initio igitur integrationis ubi $I=0$, erit primo:

$$N' = N + A \mathfrak{N}; P' = P + A \mathfrak{P}; Q' = Q + A \mathfrak{Q};$$

$$R' = R + A \mathfrak{R} \text{ etc.}$$

pro differentialibus vero ob $dI = L dx$ erit

$$\frac{dN'}{dx} = \frac{dN}{dx} + \frac{A d\mathfrak{N}}{dx} - L \mathfrak{N}$$

et ita de reliquis similique modo pro differentialibus secundis

$$\frac{d^2N'}{dx^2} = \frac{d^2N}{dx^2} + \frac{A d^2\mathfrak{N}}{dx^2} - \frac{2L d\mathfrak{N}}{dx} - \frac{\mathfrak{N} dL}{dx}$$

Coroll. 3.

113. Pro fine autem integrationis, ubi $I=A$ fit

$$N' = N; P' = P; Q' = Q; R' = R \text{ etc.}$$

Y y y 2

valo-

valores vero differentiales ita se habebunt :

$$\frac{dN'}{dx} = \frac{dN}{dx} - L\mathcal{R}; \quad \frac{dP'}{dx} = \frac{dP}{dx} - L\mathcal{P}; \quad \frac{dQ'}{dx} = \frac{dQ}{dx} - L\mathcal{Q} \text{ etc.}$$

secundi vero gradus hoc modo :

$$\frac{d^2 N'}{dx^2} = \frac{d^2 N}{dx^2} - \frac{L d\mathcal{R}}{dx} - \frac{\mathcal{R} dL}{dx}$$

$$\frac{d^2 P'}{dx^2} = \frac{d^2 P}{dx^2} - \frac{L d\mathcal{P}}{dx} - \frac{\mathcal{P} dL}{dx}$$

et ita porro.

Scholion I.

114. Quoniam natura variationum atque etiam quaestionum eo pertinentium iam satis est explicata, tamen huius argumenti tam dignitas quam nouitas amplio rem illustrationem requirere videntur, cum ne superfluum quidem foret eadem saepius inculcari. Cum igitur ante geometria et huius calculi applicatione ad maxima et minima vñ simus ad hanc doctrinam magis explanandam, hic rem generalius pro sola Analyfi contemplantur. Primo igitur spectatur relatio quaecunque inter binas variables x et y , siue ea sit cognita, siue demum definienda, indeque formata consideratur formula integralis quaecunque $\int V dx$, quae intra certos terminos comprehensa, seu integratione a dato initio ad datum finem extensa, vtique certum quendam valorem recipere debet. Tum illa relatio inter x et y , quaecunque fuerit, quomodocunque infinite parum immuteretur, vt singulis x variationibus quibuscunque δx auctis iam respondeant caedem y variationibus quae

que quibuscunque δy auctae, vbi quidem obseruandum est tam in initio quam fine rationem harum variationum per conditiones quaestionum dari, in medio autem istas variationes ita generaliter assumi, vt nulla plane lege inter se connectantur. Tum ex hac relatione variata eiusdem formulae integralis $\int V dx$ ab eodem initio ad eundem finem expansus, seu intra eosdem terminos contentus definiri concipitur, ac tota iam quaestio in hoc versatur vt huius postremi valoris variati excessus supra priorem illum valorem formulae $\int V dx$ inuestigetur. Qui excessus cum per $\delta \int V dx$, quae forma ipsa est variatio formulae $\int V dx$ indicetur, huius quaestionis solutionem hactenus dedimus ita late patentem, vt omnes casus quibus quantitas V est functio quaecunque non solum ipsarum x, y, p, q, r, s etc. sed etiam insuper formulam quandam integram $v = \int \mathfrak{B} dx$ vtcunque inuoluens, in se complectatur.

Scholion 2.

115. Quod in praecedente capite tacite assumimus de quantitate constante variationi inuentae adicienda quippe quam pars integralis variationis sponte inuoluit, hoc in istius problematis solutione accuratius exponere est visum. Cum scilicet in huiusmodi quaestionibus, quae ad formulas integrales reducuntur, perpetuo ad terminos integrationis sit respiciendum, siquidem integrale nihil aliud est

$Y y y 3$

nisi

nisi summa elementorum a termino dato seu initio ad alium terminum seu finem continuatorum, haec consideratio prorsus essentialis est omni integrationi, sine qua idea valoris integralis ne consistere quidem potest. Quamobrem constitutis integrationis terminis initio scilicet et fine, statim ac variationis pars integralis ita est accepta ut pro initio eueat nulla, tum eiusmodi constantem adici oportet, ut etiam partes absolutae pro eodem initio destruantur, sicque vniuersa variationis expressio ad nihilum redigatur. Quod cum fuerit factum, ad finem integrationis demum progredi licet, ut hoc pacto vera variatio formulae integralis propositae ab initio ad finem extensae obtineatur. Haec autem variationum doctrina ad duplicis generis quaestiones accommodari potest; dum in altero relatio inter variables x et y data assumitur, et formulae integralis itidem datae $\int V dx$ variatio inuestigatur postquam per totam integrationis extensionem variabilibus x et y variationes quaecunque fuerint tributae, in altero autem genere ipsa illa variabilium x et y relatio quaeritur, ut formulae integralis $\int V dx$ variatio certa proprietate sit praedita; quemadmodum si ea formula maximum minimumue valorem recipere debeat hanc variationem in nihilum abire necesse est. Vbi iterum duo casus se offerunt, prout maximum minimumue locum habere debet, vel quaecunque variationes ipsis x et y tribuantur, vel si tantum hae variationes certae cuidam legi adstringantur.

tur. Ex quo manifestum est hanc Theoriam multo latius patere, quam quidem ea adhuc in usum est vocata.

Problema 10.

116. Si functio V praeter binas variables x, y cum suis valoribus differentialibus

$$p = \frac{dy}{dx}, \quad q = \frac{dp}{dx}, \quad r = \frac{dq}{dx} \text{ etc.}$$

etiam duas pluresue formulas integrales

$$v = \int \mathfrak{B} dx; \quad v' = \int \mathfrak{B}' dx \text{ etc.}$$

inuoluat ut sit

$$d\mathfrak{B} = \mathfrak{M} dx + \mathfrak{N} dy + \mathfrak{P} dp + \mathfrak{Q} dq + \mathfrak{R} dr \text{ etc.}$$

$$d\mathfrak{B}' = \mathfrak{M}' dx + \mathfrak{N}' dy + \mathfrak{P}' dp + \mathfrak{Q}' dq + \mathfrak{R}' dr \text{ etc.}$$

atque differentiali sumto

$$dV = Ldv + L'dv' + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + \text{etc.}$$

inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Si huius problematis solutio eodem modo instituat, ac praecedentis, mox patebit calculum a geminata formula integrali

$$v = \int \mathfrak{B} dx \text{ et } v' = \int \mathfrak{B}' dx$$

non turbari neque etiam si plures eiusmodi inuoluerentur. Quare tota solutio tandem huc redibit, ut constitutis integrationis terminis primo integralia

$$\int L dx = I \text{ et } \int L' dx = I'$$

ita

ita sint capienda, vt pro initio integrationis euane-
 scaat, tum vero pro fine integrationis fiat $I=A$
 et $I'=A'$; quibus quantitibus inuentis statuatur
 porro:

$$N+(A-I)\mathfrak{N}+(A'-I')\mathfrak{N}'=N'$$

$$P+(A-I)\mathfrak{P}+(A'-I')\mathfrak{P}'=P'$$

$$Q+(A-I)\mathfrak{Q}+(A'-I')\mathfrak{Q}'=Q'$$

$$R+(A-I)\mathfrak{R}+(A'-I')\mathfrak{R}'=R'$$

etc.

critque variatio quaesita, dum vtrique variabili x
 et y variationes quaecunque tribuuntur, ex praeced.
 Solution.

$$\delta f V dx = f \omega dx (N' - \frac{dP'}{dx} + \frac{d^2 Q'}{dx^2} - \frac{d^3 R'}{dx^3} + \frac{d^4 S'}{dx^4} - \text{etc.})$$

$$+ V \delta x + \omega (P' - \frac{dQ'}{dx} + \frac{d^2 R'}{dx^2} - \frac{d^3 S'}{dx^3} + \text{etc.})$$

$$+ \text{Const.} + \frac{d\omega}{dx} (Q' - \frac{dR'}{dx} + \frac{d^2 S'}{dx^2} - \text{etc.})$$

$$+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} (R' - \frac{dS'}{dx} + \text{etc.})$$

$$+ \frac{d^3 \omega}{dx^3} (S' - \text{etc.})$$

vbi commoditatis gratia elementum dx constans est
 assumtum.

Corollarium.

117. Si ergo etiam plures huiusmodi formu-
 lae integrales $\int \mathfrak{B} dx$ in functionem V quomodo-
 cunque ingrediantur; expressio variationis quaesitae
 inde non mutatur, sed tantum quantitates N' , P' ,
 Q' , R' , etc. ex iis rite definiiri conuenit.

Scho-

Scholion.

118. Etsi formulae integrales

$$I = \int L dx, \quad I' = \int L' dx$$

binas variables inuoluunt, ideoque valores fixos recipere non posse videntur, tamen perpendendum est, in omnibus huiusmodi quaestionibus semper certam quandam relationem inter binas variables x et y supponi, siue ea absolute detur, siue demum per calculum definiri debeat. Hac igitur ipsa relatione iam in usum vocata, ut quantitas y instar functionis ipsius x spectari possit, formulae illae integrales utique determinatos valores sortientur.

Problema II.

119. Si functio \mathfrak{B} praeter variables x et y , earumque valores differentiales p, q, r, s etc. ipsam quoque formulam integram $u = \int v dx$ inuoluat, ut eius differentiale sit

$$d\mathfrak{B} = \mathcal{L} du + \mathcal{M} dx + \mathcal{N} dy + \mathcal{P} dp + \mathcal{Q} dq + \mathcal{R} dr + \text{etc.}$$

existente

$$dv = m dx + n dy + p dp + q dq + r dr + \text{etc.}$$

tum vero sit V functio quaecunq; ipsarum x, y, p, q, r etc. insuperque formulae integralis $v = \int \mathfrak{B} dx$, ut sit

$$dV = L dv + M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr \text{ etc.}$$

inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Vol. III.

Z z z

Solutio.

Solutio.

Ex problemate 9. statim inuenimus variationem formulae integralis $\int \mathfrak{B} dx = v$; constitutis enim integrationis terminis sumtoque integrali $\int \mathfrak{L} dx = \mathfrak{J}$ ita vt euanescat pro integrationis initio, pro fine fiat $\mathfrak{J} = \mathfrak{A}$, tum fiat breuitatis gratia:

$$\mathfrak{N} + (\mathfrak{A} - \mathfrak{J})n = \mathfrak{N}' ; \mathfrak{P} + (\mathfrak{A} - \mathfrak{J})p = \mathfrak{P}' ; \\ \Omega + (\mathfrak{A} - \mathfrak{J})q = \Omega' \text{ etc.}$$

erit ex illius problematis solutione:

$$\delta v = \mathfrak{B} \delta x + f dx (\mathfrak{N}' \omega + \frac{\mathfrak{P}' d\omega}{dx} + \frac{\Omega' d^2 \omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}' d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

posito $\omega = \delta y - p \delta x$ et sumto dx constante.

Iam vero cum quaeratur $\delta \int V dx$ ob

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$$

posito breuitatis ergo:

$$dV = Ldv + dW \text{ et } \delta V = L\delta v + \delta W$$

vt sit

$$dW = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

erit vt ibidem vidimus:

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int L dx \delta v - L dv \delta x \\ + f dx (N\omega + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q d^2 \omega}{dx^2} + \frac{R d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

vbi si loco dv et δv valores modo inuenti substituantur erit

$$dx \delta v - dv \delta x = dx f dx (\mathfrak{N}' \omega + \frac{\mathfrak{P}' d\omega}{dx} + \frac{\Omega' d^2 \omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}' d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

Nunc

Nunc ponatur $\int L dx = I$ integrali ita sumto vt euanescat in integrationis initio, in fine autem fiat $I = A$, et habebimus

$$\int L(dx \delta v - v \delta dx) = f(A-I) dx \mathcal{N}' \omega + \frac{\mathcal{P}' \delta \omega}{dx} + \frac{\mathcal{Q}' \delta^2 \omega}{dx^2} + \frac{\mathcal{R}' \delta^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.}$$

Restituantur pro \mathcal{N}' , \mathcal{P}' , \mathcal{Q}' , \mathcal{R}' etc. valores supra assumti et ad calculum contrahendum ponatur;

$$N + (A-I)\mathcal{N} + (A-I)(\mathcal{N}-\mathcal{I})n = \mathcal{N}'$$

$$P + (A-I)\mathcal{P} + (A-I)(\mathcal{N}-\mathcal{I})p = \mathcal{P}'$$

$$Q + (A-I)\mathcal{Q} + (A-I)(\mathcal{N}-\mathcal{I})q = \mathcal{Q}'$$

$$R + (A-I)\mathcal{R} + (A-I)(\mathcal{N}-\mathcal{I})r = \mathcal{R}'$$

etc.

ac manifestum est fore variationem quaestitam:

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int dx (N' \omega + \frac{P' \delta \omega}{dx} + \frac{Q' \delta^2 \omega}{dx^2} + \frac{R' \delta^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

quae forma porro euoluitur in eandem expressionem quam sub finem probl 9. (110.) exhibuimus, quam ergo hic de nouo apponere foret superfluum.

Coroll. 1.

120. Hic ergo formula integralis $\int V dx$, cuius variationem assignauimus ita est comparata, vt non solum functio V formulam integram $\int \mathcal{B} dx$ inuoluat, sed etiam haec functio \mathcal{B} aliam formulam integram $\int \mathcal{D} dx$ in se complectatur; vbi quidem functio \mathcal{D} nullam amplius formulam integram implicat.

Coroll. 2.

121. Sin autem et haec functio ψ insuper formulam integram in se inuoluat, iam satis perspicuum est, quomodo tum solutionem institui oporteat; siquidem tum valores N' , P' , Q' , R' etc. partes insuper recipient, a postrema formula integrali pendentes.

Scholion.

122. Quomodocunque ergo formula integralis $\int V dx$ fuerit complicata, praeccepta haecenus exposita omnino sufficiunt ad eius variationem inuestigandam etiamsi forte complicatio fuerit infinita. Cum igitur omnes expressiones binas variables implicantes, quarum variationes vnquam sint inuestigandae vel a formulis integralibus sint liberae, vel vnam pluresue in se complectantur, easque vel simplices vel complicatas vtcunque, huic Calculi variationum parti, quae circa duas variables versatur, abunde satisfactum videtur vt vix quicquam amplius desiderari queat. Quamobrem ad formulas trium variabilium progrediamur ac primo quidem tales, quarum relatio per geminam aequationem definiri ponitur, vt binae variables tanquam functiones tertiae spectari queant, siue haec duplex relatio sit cognita siue ex ipsa variationis indole inuestiganda.

CAPUT V.

DE

VARIATIONE FORMULARVM INTEGRALIVM VARIABLES INVOL- VENTIVM, ET DVPLICEM RELATIONEM IMPLI- CANTIVM.

Problema 12.

133.

Proposita formula quacunq̄ue ternas variables x , y , z cum suis differentialibus cuiuscunq̄ue gradus inuolvente, eius variationem definiere ex variationibus omnium trium variabilium oriundam.

Solutio.

Sit W formula ista proposita, cuius primo quaeratur valor variatus $W + \delta W$, qui oritur si loco x, y, z scribantur ipsarum valores variati

$$x + \delta x, y + \delta y, z + \delta z,$$

similiterque pro earum differentialibus

$$dx + d\delta x, dy + d\delta y, dz + d\delta z$$

et ita porro: a quo si ipsa formula W auferatur
Z z z 3 rema-

remanebit eius variatio δW . Ex quo intelligitur hanc variationem per consuetam differentiationem obtineri si modo loco signi differentiationis d , signum variationis δ scribatur. Tantum notasse iuvabit, si differentialium variationes capi oporteat, perinde esse, in quonam loco inter differentiationis signa signum variationis δ collocetur, quemadmodum supra demonstrauius; unde signum variationis perpetuo in postremo loco poni poterit, quod cum ad formulas integrales progrediemur, commodissimum videtur, sicut ex iis quae hactenus de formulis integralibus binas variables inuoluentibus, sunt tradita, satis est manifestum.

Coroll. 1.

124. Quoniam z perinde ac y tanquam functio ipsius x spectari potest, si ponatur

$$\frac{dz}{dx} = p \text{ et } \frac{d^2z}{dx^2} = p', \text{ erit}$$

$$\delta p = \frac{d\delta z - p\delta x}{dx} \text{ et } \delta p' = \frac{d\delta p - p'\delta x}{dx},$$

similique modo formulae hinc deriuatae a superioribus non discrepant.

Coroll. 2.

125. Ponamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \text{ et } \delta z - p\delta x = \omega,$$

eritque

$$d\delta y - p\delta dx - qdx\delta x = d\omega \text{ et } d\delta z - p\delta dx - qdx\delta x = d\omega,$$

si scilicet statuamus

$$\frac{dp}{dx} = q \text{ et } \frac{dq}{dx} = r,$$

vnde patet fore

$$\delta p - q \delta x = \frac{dq}{dx} \delta x \text{ et } \delta p - q \delta x = \frac{dq}{dx} \delta x.$$

Coroll. 3.

126. Si vterius statuamus

$$\frac{dq}{dx} = r; \frac{dr}{dx} = s; \frac{ds}{dx} = t \text{ etc.}$$

erit simili modo sumto dx constante

$$\delta q - r \delta x = \frac{dr}{dx} \delta x; \delta q - r \delta x = \frac{dr}{dx} \delta x$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{ds}{dx} \delta x; \delta r - s \delta x = \frac{ds}{dx} \delta x$$

sicque deinceps.

Scholion 1.

127. Sive ergo formula varianda habuerit valorem finitum siue infinitum, siue euanescentem ope horum praeceptorum eius variatio perinde ac supra inueniri potest, neque enim haec praecepta a superioribus discrepant, nisi quod hic duplicis generis valores differentiales, alteri litteris latinis p, q, r, s etc. alteri germanicis p, q, r, s etc. indicati introduci debeant, cuius rei ratio in eo est sita quod hic vtraque variabilis y et z tanquam functio ipsius x spectari potest. Sin autem vnica aequatio inter terminas coordinatas daretur vel quaereretur, litterae hic introductae p et p nullos habiturae essent valores

res certos, cum falua illa aequatione fractiones $\frac{dy}{dx}$ et $\frac{d^2y}{dx^2}$ omnes omnino valores recipere possent. Omisissis autem his litteris ipsisque differentialibus in calculo relictis, etiam pro hoc casu regula in solutione exposita variationem declarabit.

Scholion 2.

128. Supra iam notavi hunc casum trium variabilium quarum relatio gemina aequatione definitur, sollicite esse distinguendam ab eo, vbi relatio vnica aequatione definiri assumitur. Discrimen hoc ex Geometria clarissime illustratur, vbi ternae variables vicem ternarum coordinatarum gerunt; totidem autem in calculo adhiberi oportet non solum quando quaestio circa superficies versatur, sed etiam quando lineae curuae non in eodem plano sitae sunt explorandae. Atque hoc quidem casu posteriori determinatio lineae curuae duas aequationes inter ternas coordinatas postulat, ita vt binae quaeuis tanquam functiones tertiae spectari possint. Superficie autem natura iam vnica aequatione inter ternas coordinatas definitur, ita vt vnaquaeque tanquam functio binarum reliquarum spectari queat, vnde ingens discrimen in ipsa tractatione oritur. Praefens igitur caput inferuire poterit eiusmodi lineis curuis indagandis quae non in eodem plano sitae maximi minimiue quapiam gaudeant proprietate.

Proble-

Problema 13.

129. Si V fuerit functio quaecunq̃ trium variabilium x, y, z earum insuper differentialia cuiusque ordinis implicans caeque variables variationes quascunq̃ recipiant, inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Quaecunq̃ differentialia in functionem V ingrediantur ea his factis substitutionibus:

$$dy = p dx; dp = q dx; dq = r dx; dr = s dx \text{ etc.}$$

$$dz = p dx; dp = q dx; dq = r dx; dr = s dx \text{ etc.}$$

tollentur, et quantitas V erit functio quantitatum finitarum x, y, z, p, q, r, s etc. p, q, r, s etc. Eius ergo differentiale huiusmodi habebit formam:

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds + \text{etc.}$$

$$+ R dz + P dp + Q dq + R dr + S ds + \text{etc.}$$

vnde mutatis signis differentiationis d in δ simul habebitur variatio δV . Ex supra autem demonstratis etiam pro hoc casu trium variabilium habebitur $\delta \int V dx = \int (V \delta \delta x + dx \delta V) = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$.

At facta substitutione fiet

$$\begin{aligned} \frac{dx\delta v - d^2v\delta x}{dx} &= M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r + \text{etc.} \\ &+ \mathfrak{M}\delta z + \mathfrak{P}\delta p + \mathfrak{Q}\delta q + \mathfrak{R}\delta r + \text{etc.} \\ &- M\delta x - N\rho\delta x - Pq\delta x - Qr\delta x - R\delta x - \text{etc.} \\ &- \mathfrak{M}\rho\delta x - \mathfrak{P}q\delta x - \mathfrak{Q}r\delta x - \mathfrak{R}\delta\delta x - \text{etc.} \end{aligned}$$

Quodsi iam brevitatis gratia statuamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \quad \text{et} \quad \delta z - p\delta x = \nu$$

sumto elemento dx constante, ex §. §. 125. et 126. erit

$$\delta p - q\delta x = \frac{d\omega}{dx}; \quad \delta p - q\delta x = \frac{d\nu}{dx}$$

$$\delta q - r\delta x = \frac{d^2\omega}{dx^2}; \quad \delta q - r\delta x = \frac{d^2\nu}{dx^2}$$

$$\delta r - s\delta x = \frac{d^3\omega}{dx^3}; \quad \delta r - s\delta x = \frac{d^3\nu}{dx^3}$$

etc.

vnde variatio quaesita hoc modo commode exprimetur

$$\delta \int V dx = V\delta x + \int dx \left\{ \begin{aligned} N\omega + \frac{P\delta\omega}{dx} + \frac{Q\delta^2\omega}{dx^2} + \frac{R\delta^3\omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ \mathfrak{M}\nu + \frac{\mathfrak{P}\delta\nu}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}\delta^2\nu}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}\delta^3\nu}{dx^3} + \text{etc.} \end{aligned} \right\}$$

quae

quae ut supra ad hanc formam reducitur :

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & + f \omega dx \left(N - \frac{dP}{dx} + \frac{ddQ}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ & + f \nu dx \left(\mathfrak{N} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{dd\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^3\mathfrak{R}}{dx^3} + \frac{d^4\mathfrak{S}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ & + V \delta x + \omega \left(P - \frac{dQ}{dx} + \frac{ddR}{dx^2} - \frac{d^3S}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \text{Const.} + \nu \left(\mathfrak{P} - \frac{d\mathfrak{Q}}{dx} + \frac{dd\mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^3\mathfrak{S}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d\omega}{dx} \left(Q - \frac{dR}{dx} + \frac{d^2S}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d\nu}{dx} \left(\mathfrak{Q} - \frac{d\mathfrak{R}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{S}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d}{dx} \frac{d\omega}{dx^2} \left(R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d}{dx} \frac{d\nu}{dx^2} \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{S}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2\omega}{dx^2} \left(S - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2\nu}{dx^2} \left(\mathfrak{S} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

cuius indoles ex superioribus satis est manifesta, eademque circa constantis additionem sunt obseruanda.

Coroll. 1.

130. In hac solutione ambae variables y et z tanquam functiones ipsius x spectantur, siue iam sint cognitae siue demum ex variationis indole definiendae. Neque etiam formula integralis $\int V dx$ certum esset habitura valorem, nisi tam y quam z per x determinari conciperetur.

A a a a 2

Coroll. 2.

Coroll. 2.

131. Si formula Vdx per se sit integrabilis, nulla assumpta relatione inter ternas variables, variatio integralis $\int Vdx$ nullas quoque formulas integrales inuolueri potest, ideoque necesse est vt tum sit:

$$\text{et } N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2Q}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

$$\text{et } \mathcal{N} - \frac{d\mathcal{P}}{dx} + \frac{d^2\mathcal{Q}}{dx^2} - \frac{d^3\mathcal{R}}{dx^3} + \frac{d^4\mathcal{S}}{dx^4} - \text{etc.} = 0.$$

Coroll. 3.

132. Vicissim etiam si hae duae aequationes locum habeant, hoc certum erit criterium formulam differentialem Vdx per se integrationem admittere, nulla inter variables stabilita relatione.

Exemplum.

133. Quo hoc criterium magis illustremus sumamus eiusmodi formulam per se integrabilem, sitque

$$\int Vdx = \frac{zdy}{x dz} = \frac{p^2}{xp},$$

unde fit

$$V = \frac{p^2}{x^2 p} + \frac{p}{x} + \frac{zq}{xp} - \frac{zpq}{x^2 p^2}.$$

Ex cuius differentiatione colligimus $N=0$, et

$$P = \frac{z}{x^2 p} + \frac{1}{x} - \frac{zq}{x^2 p}; \quad Q = \frac{z}{x^2} \text{ porro}$$

$$\mathcal{R} = \frac{z}{x^2 p} + \frac{q}{x^2} - \frac{pq}{x^2 p^2}.$$

$$\mathcal{P} = \frac{p^2}{x^2 p^2} - \frac{zq}{x^2 p} + \frac{zpq}{x^2 p^2} \text{ et } \mathcal{Q} = \frac{z}{x^2 p}.$$

Iam

Iam pro prima aequatione ob $N=0$ fieri oportet

$$-\frac{dP}{dx} + \frac{d d Q}{d x^2} = 0 \text{ seu } P - \frac{d Q}{d x} = \text{Const.}$$

cuius veritas ex differentiatione ipsius Q statim fit perspicua.

Pro altera aequatione

$$R - \frac{d \mathfrak{P}}{d x} + \frac{d d \Omega}{d x^2} = 0,$$

quia hinc est

$$\int R dx = \mathfrak{P} - \frac{d \Omega}{d x},$$

primo necesse est vt integrabilis existat haec formula

$$R dx = \frac{-p dx}{x p} + \frac{q dx}{x p} - \frac{p dx}{x p p},$$

vnde ob $q dx = dp$ manifesto fit

$$\int R dx = \frac{p}{x p}.$$

Supereft ergo vt fit

$$\frac{d \Omega}{d x} = \mathfrak{P} - \int R dx = \frac{p x}{x x p p} - \frac{x q}{x p p} + \frac{x x p q}{x p^2} - \frac{p}{x p}.$$

Verum differentiando $\Omega = \frac{x p}{x p p}$, vtrunque perfecta aequalitas resultat.

Scholion I.

134. Quodsi ergo quaestio huc redeat, vt formulae integrali $\int V dx$ valor maximus minimusue fit conciliandus, tum ante omnia in eius variatione ambas partes integrales idque seorsim nihilo acquari oportet, propterea quod vtrunque variationes con-

stituantur, variatio $\delta f V dx$ semper debeat euanescere, unde duae emergunt aequationes istae

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} - \frac{d^2R}{dx^3} + \frac{d^3S}{dx^4} - \text{etc.} = 0 \text{ et}$$

$$\mathfrak{N} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^2\mathfrak{R}}{dx^3} + \frac{d^3\mathfrak{S}}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

quibus duplex relatio inter ternas variables x, y, z ita exprimitur, vt deinceps tam y quam z recte tanquam functio ipsius x spectari possit. Quando autem hae aequationes sunt differentiales idque altioris gradus, totidem vtrinque constantes arbitrae per integrationes in calculum inuehuntur, quoti gradus vtraque fuerit differentialis. Has vero constantes deinceps ita definiri oportet, vt conditionibus tam pro initio quam pro fine integrationis formulae $f V dx$ praescriptis satisfiat quod negotium eo reddit, vt praeterea variationis partes absolutae ad nihilum redigantur. Primo scilicet *constans* ita definiri debet, vt conditionibus pro initio praescriptis satisfiat, vbi quidem ex quaestione indole particulae

$$\omega, \text{ w, } \frac{d\omega}{dx}, \frac{d\text{w}}{dx}, \frac{d^2\omega}{dx^2}, \frac{d^2\text{w}}{dx^2} \text{ etc.}$$

definitos valores sortiri solent. Tum vero cum idem circa finem integrationis vsu veniat, ex singulis constantes per integrationem ingressae determinabuntur.

Scholion 2.

135. Plurimum conducet hic obseruasse membra, quibus variatio $\delta f V dx$ exprimitur, sponte in duas classes discesci, in quarum altera litterae tantam cae con-

conspiciuntur, quae ad variabilitatem ipsius y , seu ad eius habitum respectu x referuntur, idque ita ac si quantitas z constans esset assumpta, altera vero classis similes literas a variabilitate ipsius z tantum pendentes, continet, quasi quantitas y esset constans. Ex quo colligere licet, si etiam quarta variabilis v accedat, quae ut functio ipsius x quoque spectari queat, tum ad illas duas classes tertiam insuper esse adiiciendam, quae similia membra a variabilitate solum v pendentia complectatur. Quocirca solutio hic data spectari potest, quasi ad quotcunque variables extendatur, dummodo tot inter eas aequationes dari concipiantur, ut omnes pro functionibus unius haberi queant. Et si ergo hoc caput tantum tres variables prae se fert, tamen ad quotcunque pertinere est intelligendum, si modo eiusmodi conditiones proponantur, ut tandem per unam reliquae omnes determinentur. Talem autem conditionem formulae integrales huius formae $\int V dx$ necessario inuoluunt; quotcunque enim variables in quantitatem V ingrediantur, expressio $\int V dx$ certum valorem definitum omnino obtinere nequit, nisi omnes variables tanquam functiones unius x spectari queant. Longe aliter autem est comparata ratio earum formularum integralium, quae ad duas pluresve variables a se inuicem minime pendentes referuntur.

Proble-

Problema 14.

136. Si functio V praeter tres variables x , y , z earumque differentialia cuiuscunque gradus in super iauoluat formulam integram $v = \int \mathfrak{B} dx$, ubi \mathfrak{B} sit functio quaecunque earundem variabilium x , y , z cum suis differentialibus inuestigare variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Vt species saltem differentialium e calculo tollatur, ponamus ut ante :

$$dy = p dx, \quad dp = q dx, \quad dq = r dx, \quad dr = s dx \text{ etc.}$$

$$dz = \rho dx, \quad d\rho = \sigma dx, \quad d\sigma = \tau dx, \quad d\tau = \epsilon dx \text{ etc.}$$

ac functione V differentiata prodeat

$$dV = Ldv + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

$$+ \mathfrak{N}dz + \mathfrak{P}d\rho + \mathfrak{Q}d\sigma + \mathfrak{R}d\tau + \text{etc.}$$

tum vero ob $dv = \mathfrak{B} dx$ sit

$$d\mathfrak{B} = M'dx + N'dy + P'dp + Q'dq + R'dr + \text{etc.}$$

$$+ \mathfrak{N}'dz + \mathfrak{P}'d\rho + \mathfrak{Q}'d\sigma + \mathfrak{R}'d\tau + \text{etc.}$$

vbi ob defectum litterarum iisdem accentu distinctis stor. Hinc autem simul earundem quantitatum V et \mathfrak{B} variationes habentur. Iam cum quaeratur variatio $\delta \int V dx$, habebimus primo quidem ut ante

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$$

vbi cum valor ipsius V non discrepet a praecedente,
nisi

nisi quod hic ad eius differentiale dV accedat pars $Ldv = L\mathcal{B}dx$ et ad variationem δV hæc pars $L\delta v = L\delta f\mathcal{B}dx$; etiam variatio quaesita $\delta fV dx$ forma ante inuenta exprimetur, si modo ad eam adiciatur hoc membrum:

$$fL(dx\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}dx\delta x) = fLdx(\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x).$$

Quia vero formula integralis $f\mathcal{B}dx$ eadem est quae in problemate praecedente est tractata, si ut ibi fecimus, statuamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \text{ et } \delta z - p\delta x = \pi,$$

elemento dx constante assumpto habebimus

$$\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x = fdx \begin{cases} N'\omega + \frac{P'd\omega}{dx} + \frac{Q'dd\omega}{dx^2} + \frac{R'd^2\omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ \mathcal{R}'\pi + \frac{\mathcal{P}'d\pi}{dx} + \frac{\Omega'dd\pi}{dx^2} + \frac{\mathcal{X}'d^2\pi}{dx^3} + \text{etc.} \end{cases}$$

Ponamus iam integrale $fLdx = I$ si scilicet ita capiatur, ut pro initio integrationis evanescat, tum vero pro termino finati integrationis fiat $I = A$, quo facto pro tota integrationis extensione erit

$$fLdx(\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x) = f(A-I)dx \begin{cases} N'\omega + \frac{P'd\omega}{dx} + \frac{Q'dd\omega}{dx^2} + \text{etc.} \\ \mathcal{R}'\pi + \frac{\mathcal{P}'d\pi}{dx} + \frac{\Omega'dd\pi}{dx^2} + \text{etc.} \end{cases}$$

Nunc igitur introducamus sequentes abbreviationes

$$N + (A-I)N' = N^{\circ}; \quad \mathcal{R} + (A-I)\mathcal{R}' = \mathcal{R}^{\circ}$$

$$P + (A-I)P' = P^{\circ}; \quad \mathcal{P} + (A-I)\mathcal{P}' = \mathcal{P}^{\circ}$$

$$Q + (A-I)Q' = Q^{\circ}; \quad \Omega + (A-I)\Omega' = \Omega^{\circ}$$

$$R + (A-I)R' = R^{\circ}; \quad \mathcal{X} + (A-I)\mathcal{X}' = \mathcal{X}^{\circ}$$

etc.

etc.

atque manifestum est variationem quaesitam ita expressam iri :

$$\delta f V dx = V \delta x + f dx \left\{ \begin{array}{l} N^{\circ} \omega + \frac{P^{\circ} \delta \omega}{dx} + \frac{Q^{\circ} d^2 \omega}{dx^2} + \frac{R^{\circ} d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ \mathcal{N}^{\circ} \omega + \frac{\mathcal{P}^{\circ} d\omega}{dx} + \frac{\mathcal{Q}^{\circ} d^2 \omega}{dx^2} + \frac{\mathcal{R}^{\circ} d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.} \end{array} \right.$$

quae etiam ut ante evoluitur in hanc formam :

$$\begin{aligned} \delta f V dx = &+ f \omega dx \left(N^{\circ} - \frac{d P^{\circ}}{dx} + \frac{d d Q^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 R^{\circ}}{dx^3} + \frac{d^3 S^{\circ}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ &+ f \omega dx \left(\mathcal{N}^{\circ} - \frac{d \mathcal{P}^{\circ}}{dx} + \frac{d d \mathcal{Q}^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathcal{R}^{\circ}}{dx^3} + \frac{d^3 \mathcal{S}^{\circ}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ &+ V \delta x + \omega \left(P^{\circ} - \frac{d Q^{\circ}}{dx} + \frac{d d R^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 S^{\circ}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ &+ \text{Const.} + \omega \left(\mathcal{P}^{\circ} - \frac{d \mathcal{Q}^{\circ}}{dx} + \frac{d d \mathcal{R}^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathcal{S}^{\circ}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d \omega}{dx} \left(Q^{\circ} - \frac{d R^{\circ}}{dx} + \frac{d d S^{\circ}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d \omega}{dx} \left(\mathcal{Q}^{\circ} - \frac{d \mathcal{R}^{\circ}}{dx} + \frac{d d \mathcal{S}^{\circ}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d d \omega}{dx^2} \left(R^{\circ} - \frac{d S^{\circ}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d d \omega}{dx^2} \left(\mathcal{R}^{\circ} - \frac{d \mathcal{S}^{\circ}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(S^{\circ} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(\mathcal{S}^{\circ} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

vbi neminem offendant signum nihili litteris suffixum siquidem non exponentem denotat, sed tantum ad has litteras ab iisdem nude positis distinguendas adhibetur.

Coroll. 2.

Coroll. 1.

137. Si igitur formula integralis $\int V dx$ habere debeat valorem maximum vel minimum, variationis inuentae bina membra priora statim nihilo aequalia statui oportet, vnde duae resultant aequationes differentiales, quibus indefinita relatio vtriusque variabilis y et z ad x definiuntur.

Coroll. 2.

138. Etiam si hic conditionum, quae forte pro initio et fine integrationis proponantur, nondum ratio habetur, tamen ea iam occulte in calculum ingreditur, quia litterae I et A terminos integrationis respiciunt. Interim tamen eae in ipsa aequationum differentialium tractatione iterum ex calculo expelluntur; dum enim formula integralis $\int L dx = I$ eliditur, simul quantitas constans A egreditur.

Coroll. 3.

139. Expeditis autem aequationibus his duabus differentialibus, idque generalissime, vt totidem constantes arbitrariae in calculum inuehantur, quot integrationes institui oportuit, tum demum ad conditiones vtriusque termini integrationis formulae $\int V dx$ est attendendum, quandoquidem hinc ex reliquis variationis membris absolutis illae constantes determinari debent.

Scholion.

140. Solutio huius problematis ita est comparata ut iam satis sit perspicuum, quemadmodum etiam formulas magis complicatas, veluti si functio V plures formulas integrales inuoluat, vel si quoque functio \mathfrak{B} formulas nouas integrales complectatur, expediri conueniat. Quin etiam nunc est manifestum, si huiusmodi formulae integrales plures tribus variables contineant, quomodo tum variationes inueniri oporteat, atque adeo non solum taedium sed etiam superfluum foret si copiosius hoc argumentum persequi vellem. Ad partem igitur huius doctrinae alteram multo abstrusorem progredior, ubi etiam relationibus inter variables constitutis duae pluresue a se inuicem minime pendentes in calculo relinquuntur.

CAPVT VI.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM
DIFFERENTIALIVM TRES VARIABILES
INVOLVENTIVM, QVARVM RELATIO
VNICA AEQVATIONE
CONTINETVR.

Problema 15.

141.

Proposita aequatione inter tres variables x , y et z , quibus variationes quaecunque δx , δy , δz tribuuntur, definire variationes formularum differentialium primi gradus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Solutio.

Cum vnica aequatio inter tres variables dari ponitur, quaelibet earum tanquam functio binarum reliquarum spectari potest. Erit ergo z functio ipsarum x et y , et meminisse hic oportet expressionem $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$ denotare rationem differentialium ipsarum z et x , si in aequatione illa data hae solae

Bbbb 3

vt

vt variables tractentur, tertia y pro constante habita, quod idem de altera formula $p' = (\frac{d^2z}{dy^2})$ est tenendum. Simili modo ipsae quoque variationes δx , δy , δz vt functiones infinite paruae binarum variabilium x et y spectari possunt, quoniam si etiam a tertia z penderent, haec ipsa est functio ipsarum x et y ; vnde simul intelligitur quid istae formulae

$$\left(\frac{d\delta z}{dx}\right); \left(\frac{d\delta z}{dy}\right), \text{ item}$$

$$\left(\frac{d\delta x}{dx}\right); \left(\frac{d\delta x}{dy}\right) \text{ et } \left(\frac{d\delta y}{dx}\right); \left(\frac{d\delta y}{dy}\right)$$

significant. Cum igitur valor variatus formulae

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p \text{ sit } p + \delta p = \left(\frac{d(z + \delta z)}{d(x + \delta x)}\right),$$

si scilicet hic variabilis y constans sumatur, erit hac conditione obseruata

$$p + \delta p = \left(\frac{dz + d\delta z}{dx + d\delta x}\right) = \left(\frac{dz}{dx} + \frac{d\delta z}{dx} - \frac{dz d\delta x}{dx^2}\right)$$

propterea quod variationes δx et δz prae x et z euanescent. Hinc ergo ob $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$ habebitur variatio quaesita:

$$\delta p = \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) - \left(\frac{dz}{dx} \cdot \frac{d\delta x}{dx}\right) = \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) - p \left(\frac{d\delta x}{dx}\right),$$

quarum formularum significatus, cum tam δz quam δx sint functiones ipsarum x et y , hicque y constans habeatur, per se est manifestus. Simili autem modo reperietur fore

$$\delta p' = \left(\frac{d\delta z}{dy}\right) - p' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right),$$

vbi iam variabilis x pro constante habetur.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

142. Hic omnia ad binas variables x et y sunt perducta, atque ut earum functiones spectantur, non solum tertia z , sed etiam omnes tres variationes δx , δy , δz , manifestum autem est, has tres variables pro lubitu inter se permutari posse.

Coroll. 2.

143. Sufficit autem his binis formulis pro differentialibus primi gradus uti, quoniam reliquas ad has reducere licet, siquidem sit

$$\left(\frac{dx}{dz}\right) = \frac{1}{p}; \left(\frac{dy}{dz}\right) = \frac{1}{p'}, \text{ et}$$

$$\left(\frac{dy}{dx}\right) = \frac{p'}{p}; \text{ et } \left(\frac{dx}{dy}\right) = \frac{p}{p'},$$

vbi p et p' sunt functiones binarum x et y .

Coroll. 3.

144. Inuentis ergo variationibus harum duarum formularum

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

reliquarum formularum modo memoratarum variationes hinc facile reperientur. Erit enim:

$$\delta\left(\frac{dx}{dz}\right) = -\frac{\delta p}{p^2} = -\frac{1}{p^2}\left(\frac{d\delta z}{dx}\right) + \frac{1}{p}\left(\frac{d\delta x}{dx}\right)$$

$$\delta\left(\frac{dy}{dz}\right) = -\frac{\delta p'}{p'^2} = -\frac{1}{p'^2}\left(\frac{d\delta z}{dy}\right) + \frac{1}{p'}\left(\frac{d\delta y}{dy}\right)$$

$$\delta\left(\frac{dy}{dx}\right) = -\frac{\delta p'}{p'^2} + \frac{p\delta p'}{p'^2} = -\frac{1}{p'}\left(\frac{d\delta z}{dx}\right) + \frac{p}{p'}\left(\frac{d\delta x}{dx}\right) + \frac{p}{p'^2}\left(\frac{d\delta z}{dy}\right) - \frac{p}{p'}\left(\frac{d\delta y}{dy}\right).$$

Scho-

Scholion I.

145. Hic ante omnia obseruo formulas differentiales certum valorem habere non posse, nisi duo differentialia ita inter se comparentur, vt tertia variabilis, si tres habeantur seu reliquae omnes, si plures adsint, constantes accipiantur. Ita hoc casu quo inter tres variables x , y et z vnica aequatio datur, vel saltem dari concipitur, formula $\frac{dz}{dx}$ nullum plane habet significatum, nisi tertia variabilis y constans sumatur, quam conditionem viculis includendo hanc formulam innuere consueverunt, etiam si ea tuto omitti possent, quoniam alioquin ne vllus quidem significatus adesset. Quod quo magis perspicuum reddatur, quaecunque aequatio inter ternas variables x , y , z proponatur, ex ea valor ipsius z elici concipiatur, vt z aequetur certae functioni ipsarum x et y , eiusque sumto differentiali prodeat $dz = p dx + p' dy$, vbi iterum p et p' certae erunt functiones ipsarum x et y , idque tales vt sit $(\frac{d}{dy} p) = (\frac{d}{dx} p')$. Sumta nunc y constante fit $dz = p dx$ seu $p = (\frac{dz}{dx})$, sumta autem x constante prodit $p' = (\frac{dz}{dy})$. Tum vero etiam manifestum est sumta z constante fore $\frac{dy}{dx} = \frac{p}{p'}$, huiusmodi autem formulas excludi conueniet, quando tam z quam variationes δx , δy et δz vt functiones ipsarum x et y repraesentamus.

Scho-

Scholion 2.

146. Ex Geometria hoc argumentum multo clarius illustrare licet. Denotent enim tres nostrae variables x, y, z ternas coordinatas AX, XY, YZ , Fig. 4. inter quas aequatio proposita certam quandam superficiem assignabit, in qua ordinata $YZ=z$ terminabitur, quae utique tanquam certa functio binarum reliquarum $AX=x$ et $XY=y$ spectari potest, ita ut sumtis pro lubitu his binis x et y , tertia $YZ=z$ ex aequatione proposita determinetur. Quodsi iam alia superficies quaecunque concipiatur ab ista infinite parum discrepans, eaque ita cum hac comparatur, ut eius punctum quoduis z cum propositae puncto Z conferatur, ita tamen ut intervallum Zz sit semper infinite paruum, variationes ita repraesentabuntur, ut sit

$$\delta x = Ax - AX = Xx; \quad \delta y = xy - XY \quad \text{et} \quad \delta z = yz - YZ;$$

et cum haec variationes prorsus arbitrio nostro permittantur, neque villo modo a se inuicem pendeant, eae etiam tanquam functiones binarum x et y spectari possunt, idque ita ut nulla a reliquis pendeat, sed vnaquaeque pro arbitrio fingi queat. Quin etiam hinc intelligitur, quoniam superficies proxima a proposita diuersa esse debet, neutiquam fore

$$\delta z = p \delta x + p' \delta y,$$

siquidem pro superficie proposita fuerit

$$dz = p dx + p' dy;$$

alioquin punctum z foret in eadem superficie, ex quo omnino ternas functiones ipsarum x et y pro variationibus δx , δy et δz ita comparatas esse oportet, vt non sit

$$\delta z = p\delta x + p'\delta y$$

sed potius ab hoc valore quomodocunque discrepet; vbi quidem imprimis notandum est; has functiones ita late patere, vt discontinuae non excludantur, atque adeo pro lubitu variationes tantum in vnico puncto vel saltem exiguo spatio constitui queant. Ne autem hic vlli dubio locus relinquatur, probe notandum est; ex eo quod ponimus z eiusmodi functionem ipsarum x et y , vt sit

$$dz = p dx + p' dy,$$

minime sequi fore quoque

$$\delta z = p\delta x + p'\delta y,$$

quemadmodum supra assumimus, propterea quod hic ipsi z propriam tribuimus variationem neutquam pendentem a variationibus ipsarum x et y .

Problema 16.

147. Proposita aequatione inter tres variables x , y , z , quibus variationes quaecunque δx , δy , δz tribuuntur, inuestigare variationes formularum differentialium secundi gradus:

$$q = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right); q' = \left(\frac{ddz}{dx dy}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{ddz}{dy^2}\right).$$

Solutio.

Solutio.

Hic iterum z spectatur ut functio ipsarum x et y , quarum etiam sunt functiones ternae variationes δx , δy , δz nullo modo a se inuicem pendentes. Quoniam in praecedente problemate posuimus

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right), \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

his formulis in subsidium vocatis habebimus

$$q = \left(\frac{dp}{dx}\right); \quad q' = \left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{dp'}{dx}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{dp'}{dy}\right),$$

hicque ratio variationum δp et $\delta p'$ est habenda quas inuenimus:

$$\delta p = \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) \text{ et } \delta p' = \left(\frac{d\delta y}{dy}\right) - p' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right).$$

Simili ergo modo calculum subducendo reperiemus primo:

$$\delta q = \left(\frac{d\delta p}{dx}\right) - q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right);$$

vbi $\left(\frac{d\delta p}{dx}\right)$ inuenitur si valor δp differentietur posita y constante, ac differentiale per dx diuidatur, vnde oritur:

$$\left(\frac{d\delta p}{dx}\right) = \left(\frac{d d\delta x}{dx^2}\right) - q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d d\delta x}{dx^2}\right) \text{ ob } q = \left(\frac{dp}{dx}\right)$$

vnde concludimus:

$$\delta q = \left(\frac{d d\delta x}{dx^2}\right) - 2q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d d\delta x}{dx^2}\right).$$

Eodem modo ob $q' = \left(\frac{dp}{dy}\right)$ erit

$$\delta q' = \left(\frac{d\delta p}{dy}\right) - q' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right) \text{ at}$$

$$\left(\frac{d\delta p}{dy}\right) = \left(\frac{d d\delta x}{dx dy}\right) - q' \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d d\delta x}{dx dy}\right),$$

C c c c 2

ideo-

ideoque

$$\delta q' = \left(\frac{d d \delta x}{d x d y} \right) - q' \left(\frac{d \delta x}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p \left(\frac{d d \delta x}{d x d y} \right).$$

Alter autem valor $q' = \left(\frac{d p'}{d x} \right)$ simili modo tractatus praebet :

$$\delta q' = \left(\frac{d d \delta x}{d x d y} \right) - q' \left(\frac{d \delta x}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p' \left(\frac{d d \delta y}{d x d y} \right)$$

cuius valoris ab illo discrepantia incommodum involuit mox accuratius examinandum. Ex tertia autem formula $q'' = \left(\frac{d p''}{d y} \right)$ elicitur :

$$\delta q'' = \left(\frac{d d \delta z}{d y^2} \right) - 2 q'' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p' \left(\frac{d d \delta y}{d y^2} \right).$$

Scholion. I.

148. In originem discrepantiae variationis $\delta q'$, ex gemino valore

$$q' = \left(\frac{d p}{d y} \right) = \left(\frac{d p'}{d x} \right)$$

natae inquisitionis, obseruo in his formulis variationem experimentibus, vel quantitatem x vel quantitatem y pro constanti haberi, prout denominator cuiuscunque membri declarat. Verum si quantitatem x constantem manere sumimus, utcunque interea altera y mutabilis existit, natura rei postulat, ut etiam variationes ipsius x nullam mutationem subeant, quod autem secus euenit, si variatio δx quoque a quantitate y pendeat, quod idem de altera variabili y , dum constans ponitur, est tenendum. Ex quo manifestum est, si variationes δx et δy simul ab ambabus variabilibus x et y pendere sumantur,

manetur, id ipsi hypothesi, qua alterutra perpetuo constans ponitur aduersari. Quamobrem hoc incommodum aliter vitari nequit nisi statuamus, variationem ipsius x prorsus non ab altera variabili y , neque huius variationem δy ab altera x pendere. Sin autem δx per solam x , et δy per solam y determinatur, vt sit et

$$\left(\frac{d\delta x}{dy}\right) = 0 \text{ et } \left(\frac{d\delta y}{dx}\right) = 0$$

erit etiam

$$\left(\frac{d^2\delta x}{dx dy}\right) = 0 \text{ et } \left(\frac{d^2\delta y}{dx dy}\right) = 0$$

sicque ambo illi valores discrepantes pro $\delta q'$ inuenti ad consensum perducuntur.

Scholion 2.

149. Omnibus autem dubiis in hac inuestigatione felicissime occurremus, si soli quantitati z variationes tribuamus, binis reliquis x et y plane invariatis relictis, ita vt sit tam $\delta x = 0$ quam $\delta y = 0$, quo pacto non solum calculo consulitur, sed etiam vsus huius calculi variationum vix restringitur. Quodsi enim superficiem quamcunque cum alia sibi proxima comparamus, nihil impedit, quominus singula proposita superficiei puncta ad ea proximae puncta referamus, quibus eadem binae coordinatae x et y respondeant, solaque tertia z variationem patiat. Quin etiam haec suppositio, cum ad formulas integrales progrediemur eo magis est necessa-

ria quandoquidem semper totum negotium ad eiusmodi formulas integrales perducitur, quae duplicem integrationem requirunt, in quarum altera sola x in altera vero sola y vt. variabilis tractatur; nisi ergo harum variationes nullae statuatur, maxima incommoda inde in calculum inueherentur; qui cum per se plerumque sit difficillimus, minime consultum videtur, vt ex hac parte difficultates multiplicentur. Quamobrem hanc tractationem ita sum expediturus, vt in posterum perpetuo binis variabilibus x et y , nullas plane variationes tribuam solamque tertiam z variatione quacunque δz augeri assumam, vbi quidem δz vt functionem quacunque ipsarum x et y siue continuam siue discontinuam sum spectaturus.

Problema 17.

150. Si z fuerit functio quaecunque ipsarum x et y , eique tribuatur variatio δz pariter vtcunque ab x et y pendens, inuestigare variationes formularum omnium differentialium cuiuscunque ordinis.

Solutio.

Pro differentialibus primi gradus habentur hae duae formulae

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

quarum variationes cum x et y nullam variationem pati

pati concipiantur, ex supra inuentis ita habebunt:

$$\delta p = \left(\frac{d\delta z}{dx} \right) \text{ et } \delta p' = \left(\frac{d\delta z}{dy} \right).$$

Pro differentialibus secundi ordinis, hae tres formulae habentur:

$$q = \left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right); q' = \left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) \text{ et } q'' = \left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right)$$

ita vt fit

$$q = \left(\frac{d^2 p}{dx^2} \right); q' = \left(\frac{d^2 p}{dx dy} \right) = \left(\frac{d^2 p'}{dx} \right) \text{ et } q'' = \left(\frac{d^2 p'}{dy} \right)$$

quarum variationes ex praecedente problemate ob $\delta x = 0$ et $\delta y = 0$ sunt:

$$\delta q = \left(\frac{d^2 \delta z}{dx^2} \right); \delta q' = \left(\frac{d^2 \delta z}{dx dy} \right); \delta q'' = \left(\frac{d^2 \delta z}{dy^2} \right).$$

Simili modo si ad differentialia tertii ordinis ascendamus, hae quatuor formulae occurrunt:

$$r = \left(\frac{d^3 z}{dx^3} \right); r' = \left(\frac{d^3 z}{dx^2 dy} \right); r'' = \left(\frac{d^3 z}{dx dy^2} \right); r''' = \left(\frac{d^3 z}{dy^3} \right)$$

quarum variationes ita expressum iri manifestum est:

$$\delta r = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx^3} \right); \delta r' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx^2 dy} \right); \delta r'' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx dy^2} \right);$$

$$\delta r''' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dy^3} \right)$$

vnde per se patet, quomodo variationes formularum differentialium superiorum ordinum sint exprimendae.

COROLL. I.

151. Hinc iam manifestum est fore in genere pro formula differentiali cuiuscunque ordinis $\left(\frac{d^{n+1} z}{dx^n dy^n} \right)$ eius

eius variationem $= \left(\frac{d^{n+1}z}{dx^n dy^n} \right)$, in qua forma superiores omnes contineatur.

Coroll. 2.

152. Deinde etiam perspicuum est introducendis loco differentialium primi ordinis litteris $p, p',$ secundi ordinis litteris $q, q', q'',$ tertii ordinis litteris $r, r', r'', r''',$ quarti ordinis litteris s, s', s'', s''', s^{IV} etc. speciem differentialium tolli, quemadmodum etiam supra huiusmodi litteris speciem differentialium sustulimus.

Scholion.

153. Quoniam binæ variables x et y prorsus a se inuicem non pendent, ita vt altera adeo eundem valorem retinere queat, dum altera per omnes valores possibiles variatur, euidens huiusmodi formulam differentialem $\frac{dz}{dx}$, quippe quæ nullum plane significatum certum esset habitura, in calculo nunquam locum inuenire posse. Contra vero cum quantitas z sit functio ipsarum x et y , hae formulæ $\left(\frac{dz}{dx} \right), \left(\frac{dz}{dy} \right)$ et reliquæ omnes quas supra sum contemplantus, definitos habent significatus, neque vllæ aliae in calculum ingredi possunt. Deinde quia semper quaestiones huc pertinentes eo reducere licet, vt z tanquam functio binarum x et y spectari possit, eiusmodi formulas $\left(\frac{dz}{dx} \right)$ vbi quantitas z esset

esset pro constanti habita hinc prorsus excluduntur, neque vllae aliae praeter supra memoratas in calculo admitti sunt censendae, sicque omnes expressiones a formulis integralibus liberae praeter ipsas variables x, y, z alias formulas differentiales non implicabunt praeter eas, quarum variationes hic sunt indicatae.

Problema 18.

154. Si z sit functio ipsarum x et y , eique tribuatur variatio δz vtcunque ab x et y pendens, tum vero fuerit V quantitas quomodocunque ex tribus variabilibus x, y, z earumque differentialibus cuiuscunque ordinis composita, eius variationem δV inueſtigare.

Solutio.

Vt in expressione V species differentialium tollantur, ponamus vt haecenus fecimus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right); \quad p' = \left(\frac{dz}{dy}\right)$$

$$q = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right); \quad q' = \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right); \quad q'' = \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$$

$$r = \left(\frac{d^3z}{dx^3}\right); \quad r' = \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right); \quad r'' = \left(\frac{d^3z}{dx dy^2}\right); \quad r''' = \left(\frac{d^3z}{dy^3}\right)$$

etc.

quarum formularum variationes a variatione ipsius z oriundas ita definimus, vt posita euidetiae gratia ista variatio $\delta z = \omega$, quam vt functionem

Vol. III.

D d d

quam-

quamcunque binarum variabilium x et y spectari oportet, sit

$$\delta p = \left(\frac{d\omega}{dx}\right); \delta p' = \left(\frac{d\omega}{dy}\right)$$

$$\delta q = \left(\frac{d^2\omega}{dx^2}\right); \delta q' = \left(\frac{d^2\omega}{dx dy}\right); \delta q'' = \left(\frac{d^2\omega}{dy^2}\right).$$

$$\delta r = \left(\frac{d^3\omega}{dx^3}\right); \delta r' = \left(\frac{d^3\omega}{dx^2 dy}\right); \delta r'' = \left(\frac{d^3\omega}{dx dy^2}\right); \delta r''' = \left(\frac{d^3\omega}{dy^3}\right).$$

etc.

Illis autem factis substitutionibus expressio proposita V fiet functio harum quantitatum $x, y, z, p, p', q, q', q'', r, r', r'', r'''$ etc. Eius ergo differentiale talem inducet formam:

$$\begin{aligned} dV = Ldx + Mdy + Ndz + Pdp + Qdq + Rdr \\ + P'dp' + Q'dq' + R'dr' \\ + Q''dq'' + R''dr'' \\ + R''''dr'''. \end{aligned}$$

etc.

Quoniam nunc formula V catenus tantum variationem recipit, quatenus quantitates, ex quibus componitur, variantur binæ autem x et y immunes statuuntur, eius variatio quam quaerimus erit:

$$\begin{aligned} \delta V = N\delta z + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \\ + P'\delta p' + Q'\delta q' + R'\delta r' \\ + Q''\delta q'' + R''\delta r'' \\ + R'''\delta r'''. \end{aligned}$$

etc.

ac si loco variationis δz scribamus ω habebimus variationes inuentas substituendo:

$$\begin{aligned} \delta V = N\omega + P \left(\frac{d\omega}{dx} \right) + Q \left(\frac{d^2\omega}{dx^2} \right) + R \left(\frac{d^3\omega}{dx^3} \right) \\ + P' \left(\frac{d\omega}{dy} \right) + Q' \left(\frac{d^2\omega}{dx dy} \right) + R' \left(\frac{d^3\omega}{dx^2 dy} \right) \\ + Q'' \left(\frac{d^2\omega}{dy^2} \right) + R'' \left(\frac{d^3\omega}{dx dy^2} \right) \\ + R''' \left(\frac{d^3\omega}{dy^3} \right) \end{aligned}$$

etc.

cuius formatio, si forte etiam differentialia altiorum graduum ingrediantur; per se est manifesta.

Coroll. 1.

155. Cum ω spectetur vt functio binarum variabilium x et y , singularum partium, quae variationem δV constituunt, significatus est determinatus, atque haec variatio perfecte definita est censenda.

Coroll. 2.

156. Quomodocunque autem expressio V differentialibus sit referta, quandoquidem valorem certum indicare est censenda, substitutionibus adhibitis semper a specie differentialium liberari debet.

Coroll. 3.

157. Si nostrae tres variables ad superficiem referantur vt sint eius coordinatae $AX=x$, $XY=y$, Fig. 6. $YZ=z$, sola ordinata $YZ=z$ vbique incrementum

D d d d 2

tum

tum infinite paruum $Zz = \delta z = \omega$ accipere intelligitur, ita vt puncta z cadant in aliam superficiem ab illa infinite parum discrepantem.

Scholion.

158. Dubio hic occurri debet inde oriundo, quod quantitatem z vt functionem binarum x et y spectandam esse diximus; quoniam enim ipsis x et y nullas variationes tribuimus; si in expressione V loco z eius valor in x et y substitueretur, ea ipsa in meram functionem ipsarum x et y abiret, neque propterea vllam variationem esset receptura. Verum notandum est, tametsi z vt functio ipsarum x et y consideratur, eam tamen plerumque esse incognitam, quando scilicet eius naturam demum ex conditione variationis erui oportet; sin autem iam ab initio esset data, tamen dum variatio quaeritur, functionem hanc z quasi incognitam spectari conuenit, minimeque eius loco valorem per x et y expressum substitui licet, antequam variatio, quippe quae a sola z pendet, penitus fuerit explorata.

CAPVT VII.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM
INTEGRALIVM TRES VARIABILES INVOL-
VENTIVM, QVARVM VNA VT FVN-
CTIO BINARVM RELIQUARVM
SPECTATVR.

Problema 19.

159.

Formularum integralium huc pertinentium natu-
ram euoluere, ac rationem qua earum varia-
tiones inuestigari conueniat, explicare.

Solutio.

Cum tres habeantur variables x, y et z ,
quarum vna z vt functio binarum reliquarum x
et y est spectanda, etiamsi in ipsa variationis inuesti-
gatione ratio huius functionis pro incognita haberi
debet; formulae integrales quae in hoc calculi ge-
nere occurrunt, plurimum discrepant ab iis, quae
circa binas variables proponi solent. Quem-
admodum enim talis forma integralis $\int V dx$, vbi V
duas variables x et y implicare censetur, quarum y
ab x pendere concipitur, quasi summa omnium

D d d d 3

valo-

valorum elementarium Vdx per omnes valores ipsius x collectorum considerari potest; ita quando tres variabiles x , y et z habentur, quarum haec z a binis x et y simul pendere concipitur, integralia huc pertinentia collectionem omnium elementorum ad omnes valores tam ipsius x , quam ipsius y relatorum inuoluunt, ideoque duplicem integrationem alteram per omnes valores ipsius x , alteram vero ipsius y elementa congregantem requirunt. Ex quo huiusmodi integralia tali forma $\iint V dx dy$ contineri debent, qua scilicet duplex integratio innuatur; cuius euolutio ita institui solet, ut primo altera variabilis y ut constans spectetur, et formulae $\int V dx$ valor per terminos integrationis extensus quaeratur; in quo cum iam x obtineat valorem vel datum vel ab y pendentem, hoc integrale $\int V dx$ in functionem ipsius y tantum abibit, qua in dy ducta superest ut integrale $\int dy \int V dx$ inuestigetur, quae ergo forma $\int dy \int V dx$ hoc modo tractata illi $\iint V dx dy$ aequialere est censenda. Ac si ordine inuerso primo quantitas x constans accipiatur, et integrale $\int V dy$ per terminos praescriptos extendatur, id deinceps ut functio ipsius x spectari et integrale quaesitum $\int dx \int V dy$ inueniri poterit. Perinde autem est utro modo valorem integralis formulae duplicatae $\iint V dx dy$ utamur.

Cum igitur in hoc genere aliae formulae integrales nisi huiusmodi $\iint V dx dy$ occurrere nequeant, totum

totum negotium huc redit, vt quemadmodum huiusmodi formae variationem inueniri oporteat, ostendamus. Quoniam autem quantitates x et y variationis expertes assumimus, ex iis quae initio sunt demonstrata facile colligitur fore

$$\delta \iint V dx dy = \iint \delta V dx dy,$$

vbi δV variationem ipsius V denotat; hicque integratione pariter duplici est opus, prorsus vt modo ante inuimus.

COROLL. 1.

160. Si ponamus integrale $\iint V dx dy = W$, cum sit $\int dx \int V dy = W$ crit per solam x differentiando $\int V dy = \left(\frac{dW}{dx}\right)$ hincque porro per y differentiando $V = \left(\frac{d}{dx} \frac{dW}{dy}\right)$, vnde patet integrale W ita comparatum esse vt fiat $V = \left(\frac{d}{dx} \frac{dW}{dy}\right)$.

COROLL. 2.

161. Cum duplex integratio fit instituenda, vtraque quantitas arbitraria introducitur; altera autem integratio loco constantis functionem quamcunque ipsius x quae sit X , altera autem functionem quamcunque ipsius y , quae sit Y inuehit, ita vt completum integrale sit

$$\iint V dx dy = W + X + Y.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

162. Hoc etiam per ipsam resolutionem confirmatur, fit enim primo

$$\int V dy = \left(\frac{dW}{dx}\right) + \left(\frac{dX}{dy}\right) \text{ ob. } \left(\frac{dY}{dy}\right) = 0.$$

Tum vero fit $V = \left(\frac{d^2W}{dx dy}\right)$, quia neque X neque $\frac{dX}{dy}$ ab y pendet. Quare si fuerit $\left(\frac{d^2W}{dx dy}\right) = V$, erit integrale completum

$$\iint V dx dy = W + X + Y.$$

Scholion 1.

163. Omnino autem necessarium est, ut in-
doles huiusmodi formularum integralium duplicata-
rum $\iint V dx dy$ accuratius examini subiicietur, quod
commodissime per Theoriam superficialium praestari
poterit. Sint ergo ut haecenus x et y binae coor-
dinatae orthogonales in basi assumtae $AX = x$,
 Fig. 7. $XY = y$, cui in Y normaliter insistat tertia ordi-
nata $YZ = z$ ad superficiem vsque porrecta. Si iam
binæ illae coordinatae x et y suis differentialibus
crescant $XX' = dx$ et $YY' = dy$, inde in basi ori-
tur parallelogrammum elementare $YxyY' = dx dy$,
cui elementum formulae integralis conuenit. Ita si
de soliditate a superficie inclusa sit quaestio eius
elementum erit $= z dx dy$, ideoque tota soliditas
 $= \iint z dx dy$; si superficies ipsa quaeratur, posito
 $dz = p dx + p' dy$ erit eius elementum huic rectan-
gulo $dx dy$ imminens $= dx dy \sqrt{(1 + pp + p'p')}$,
 ideo-

ideoque ipsa superficies $= \iint dx dy \sqrt{(1+pp+p'p')}$, ex quo generatim intelligitur ratio formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$. Quod si iam talis formulae valor quaeratur, qui dato spatio in basi veluti ADYX respondeat, primo sumta x constante inuestigetur integrale simplex $\int V dy$, ac tum ipsi y assignetur magnitudo XY ad curuam DY porrecta, quae ex huius curuae natura aequabitur certae functioni ipsius x . Sic igitur $dx \int V dy$ exprimet formulae propositae elementum rectangulo XY $xX' = y dx$ conueniens, cuius integrale denuo sumtum $\int dx \int V dy$ et ex sola variabili x constans tandem dabit valorem toti spatio ADYX respondentem, siquidem vtraque integratio adiectione constantis rite determinetur.

Scholion 2.

164. Ita se habere debet euolutio huiusmodi formularum integralium duplicatarum, si ad figuram in basi datam veluti ADYX fuerit accommodanda; sin autem vtramque integrationem indefinite expedire velimus, vt primo sumta x constante quaeramus integrale $\int V dy$, quod rectangulo elementari XY $yX' = y dx$ conuenire est intelligendum, siquidem in dx ducatur, deinde vero in integratione formulae $\int dx \int V dy$ quantitatem $y = XY$ eandem manere concipiamus, sola x pro variabili sumta, tum valor prodibit rectangulo indefinito APYX $= xy$ respondens, si quidem constantes per vtramque integratio.

Vol. III. E c c e tegrat

tegrationem ingressae debite definiantur. At si spatii istius reliqui termini praeter lineas XY et PY ut indefiniti spectentur, integrale $\iint V dx dy$ recipiet binas functiones X+Y indefinitas illam ipsius x, hanc vero ipsius y. Quodsi ergo ad calculum maximorum et minimorum haec deinceps accommodare velimus, quoniam maximi minimae proprietates, quae in spatium quodpiam datum ADYX competere debet, simulquoque cuius spatii indefinito veluti APYX conueniat necesse est, duplicem illam integrationem modo hic exposito indefinito administrari conueniet.

Problema 20.

165. Si V fit formula quaecunque ex ternis variabilibus x, y, z earumque differentialibus composita, inuenire variationem formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$, dum quantitati z, quae ut functio binarum x et y spectatur, variationes quaecunque tribuuntur.

Solutio.

Ad speciem differentialium tollendam statuimus:

$$p = \left(\frac{dx}{dz}\right); p' = \left(\frac{dp}{dz}\right)$$

$$q = \left(\frac{dy}{dz}\right); q' = \left(\frac{dq}{dz}\right) = \left(\frac{dp'}{dz}\right); q'' = \left(\frac{dq''}{dz}\right)$$

$$r = \left(\frac{dz}{dz}\right); r' = \left(\frac{dz}{dz}\right) = \left(\frac{dq'}{dz}\right); r'' = \left(\frac{dz}{dz}\right) = \left(\frac{dq''}{dz}\right); r''' = \left(\frac{dz}{dz}\right)$$

etc.

vt

vt V fiat functio quantitatum finitarum $x, y, z, p, p', q, q', q'', r, r', r'', r'''$ etc. Tum ponatur eius differentiale:

$$\begin{aligned} dV = Ldx + Mdy + Ndz + Pdp + Qdq + Rdr \\ + P'dp' + Q'dq' + R'dr' \\ + Q''dq'' + R''dr'' \\ + R''dr'' \end{aligned}$$

etc.

ex quo cum simul eius variatio δV innotescat, ex problemate praecedente colligitur variatio quaesita

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy = \iint dx dy (N \delta z + P \delta p + Q \delta q + R \delta r \\ + P' \delta p' + Q' \delta q' + R' \delta r' \\ + Q'' \delta q'' + R'' \delta r'' \\ + R''' \delta r''') \end{aligned}$$

etc.

Quodsi iam vti §. 154. fecimus ponamus variationem $\delta z = \omega$, quam vt functionem quamcunque binarum variabilium x et y spectare licet; indidem istam variationem concludimus fore:

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy = \iint dx dy (N\omega + P \left(\frac{d\omega}{dx}\right) + Q \left(\frac{d^2\omega}{dx^2}\right) + R \left(\frac{d^3\omega}{dx^3}\right) \\ + P' \left(\frac{d\omega}{dy}\right) + Q' \left(\frac{d^2\omega}{dx dy}\right) + R' \left(\frac{d^3\omega}{dx^2 dy}\right) \\ + Q'' \left(\frac{d^2\omega}{dy^2}\right) + R'' \left(\frac{d^3\omega}{dx dy^2}\right) \\ + R''' \left(\frac{d^3\omega}{dy^3}\right) \end{aligned}$$

etc.

E c c e 2

Coroll. 1.

Coroll. 1.

166. Si ergo vtriusque functionis z et $\delta z = \omega$ indoles, seu ratio compositionis ex binis variabilibus x et y esset data, tum per præcepta antè exposita variatio formulæ integralis duplicatæ $\iint V dx dy$ assignari posset; quomocunque quantitas V ex variabilibus x, y, z earumque differentialibus fuerit conflata.

Coroll. 2.

167. Totum scilicet negotium redibit ad evolutionem formulæ integralis duplicatæ inuentæ, quæ cum pluribus constet partibus, singulas partes per duplicem integrationem, vti ante explicatum, tractari conveniet.

Scholion.

168. Quando autem ratio functionis z non constat, eaque demum ex conditione variationis elici debet, ita vt ipsa variatio $\delta z = \omega$ nullam plane determinationem patiatur, quemadmodum fit si formula $\iint V dx dy$ valorem maximum minimoque obtinere debeat; tum omnino necessarium est, vt singula variationis inuentæ $\delta \iint V dx dy$ membra ita reducantur, vt vbique post signum integrationis duplicatum non valores differentiales variationis $\delta z = \omega$ sed hæc ipsa variatio occurrat; cuiusmodi reductione iam supra in formulis binas tantum variabiles inuoluentibus sumus vsi. Talis autem reductio

ductio, cum pro formulis integralibus duplicatis minus sit consueta, accuratorem explicationem postulat. Quem in finem obseruo huiusmodi reductione perueniri ad formulas simpliciter integrales, in quibus alterutra tantum quantitatum x et y pro variabili habeatur, altera ut constante spectata, ad quod indicandum, ne signa praeter necessitatem multiplicentur, talis forma $\int T dx$ denotabit, integrale formulae differentialis $T dx$, dum quantitas y pro constanti habetur; similique modo intelligendum est in hac forma $\int T dy$ solam quantitatem y ut variabilem considerari quod eo magis perspicuum est, cum hac conditione omissa, hae formulae nullum plane significatum essent habiturae. Neque ergo in posterum opus est declarari, si T ambas variables x et y complectatur, vtra earum in formulis integralibus simplicibus $\int T dx$ vel $\int T dy$, sine constans siue variabilis accipiatur, cum ea sola, cuius differentiale exprimitur pro variabili sit habenda. In formulis autem duplicatis $\iint V dx dy$ perpetuo tenendum est, alteram integrationem ad solius x , alteram vero ad solius y variabilitatem adstringi, perindeque esse, vtra integratio prior instituat.

Problema 21.

169. Variationem formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$ in praecedente problemate inuentam, ita transformare, ut post signum integrale duplicatum vbique ipsa variatio $\delta z = a$ occurrat, exturbatis eius differentialibus.

E e e e 3

Solutio

Solutio.

Quo hæc transformatio latius pateat, sint T et v functiones quæcunque binarum variabilium x et y , et consideretur hæc formula duplicata $\iint T dx dy (\frac{dv}{dx})$ quæ separata integrationum varietate ita repræsentetur $\int dy \int T dx (\frac{dv}{dx})$, ut in integratione $\int T dx (\frac{dv}{dx})$ sola quantitas x ut variabilis spectetur. Tum autem erit $dx (\frac{dv}{dx}) = dv$, quia y pro constante habetur, ideoque fiet

$$\int T dv = Tv - \int v dT,$$

vbi cum in differentiali dT solius variabilis x ratio habetur, ad hoc declarandum loco dT scribi convenit $dx (\frac{dT}{dx})$, ita ut sit

$$\int T dx (\frac{dv}{dx}) = Tv - \int v dx (\frac{dT}{dx})$$

hincque nostra formula ita prodeat reducta:

$$\iint T dx dy (\frac{dv}{dx}) = \int T v dy - \iint v dx dy (\frac{dT}{dx}).$$

Simili modo permutatis variabilibus consequemur:

$$\iint T dx dy (\frac{dv}{dy}) = \int T v dx - \iint v dx dy (\frac{dT}{dy}).$$

Hoc iam quasi lemme præmissio, variationis in præced. probl. inuentæ reductio ita se habebit:

$$\iint P dx dy (\frac{d\omega}{dx}) = \int P \omega dy - \iint \omega dx dy (\frac{dP}{dx})$$

$$\iint P' dx dy (\frac{d\omega}{dy}) = \int P' \omega dx - \iint \omega dx dy (\frac{dP'}{dy}).$$

Porro pro sequentibus membris sit primo $(\frac{d\omega}{dx}) = v$
ideo-

ideoque $(\frac{d^2 \omega}{dx^2}) = (\frac{d^2 v}{dx^2})$, unde colligitur :

$$\iint Q dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx^2}) = \iint Q dy (\frac{d \omega}{dx}) - \iint dx dy (\frac{d Q}{dx}) (\frac{d \omega}{dx})$$

ac postremo membro similiter reducto, fit

$$\iint Q dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx^2}) = \iint Q dy (\frac{d \omega}{dx}) - \int \omega dy (\frac{d Q}{dx}) + \iint \omega dx dy (\frac{d^2 Q}{dx^2})$$

Per eandem substitutionem habebimus $(\frac{d^2 \omega}{dx dy}) = (\frac{d^2 v}{dx dy})$

hincque

$$\iint Q' dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx dy}) = \iint Q' dx (\frac{d \omega}{dx}) - \iint dx dy (\frac{d \omega}{dx}) (\frac{d Q'}{dy})$$
 (seu

$$\iint Q' dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx dy}) = \iint Q' dx (\frac{d \omega}{dx}) - \int \omega dy (\frac{d Q'}{dy}) + \iint \omega dx dy (\frac{d^2 Q'}{dx dy})$$

quae formæ ob

$$\iint Q' dx (\frac{d \omega}{dx}) = Q' \omega - \int \omega dx (\frac{d Q'}{dx})$$

abit in hanc

$$\iint Q' dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx dy}) = Q' \omega - \int \omega dx (\frac{d Q'}{dx}) + \iint \omega dx dy (\frac{d^2 Q'}{dx dy}) - \int \omega dy (\frac{d Q'}{dy})$$

tum vero pro tertia forma huius ordinis nanciscimur :

$$\iint Q'' dx dy (\frac{d^2 \omega}{dx^2}) = \iint Q'' dx (\frac{d \omega}{dx}) - \int \omega dx (\frac{d Q''}{dx}) + \iint \omega dx dy (\frac{d^2 Q''}{dx^2})$$

Porro ob $(\frac{d^2 \omega}{dx^2}) = (\frac{d^2 v}{dx^2})$ manente $v = (\frac{d \omega}{dx})$, fiet

$$\iint R dx dy (\frac{d^2 v}{dx^2}) = \iint R dy (\frac{d v}{dx}) - \int v dy (\frac{d R}{dx}) + \iint v dx dy (\frac{d^2 R}{dx^2})$$
 et

$$\iint v dx dy (\frac{d^2 R}{dx^2}) = \int \omega dy (\frac{d^2 R}{dx^2}) - \iint \omega dx dy (\frac{d^2 R}{dx^2})$$

ita

ita ut sit

$$\iint R dx dy \left(\frac{d^2 \omega}{dx^2} \right) = \int R dy \left(\frac{d d \omega}{dx^2} \right) - \int dy \left(\frac{d \omega}{dx} \right) \left(\frac{d R}{dx} \right) + \int \omega dy \left(\frac{d d R}{dx^2} \right) \\ - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R}{dx^2} \right).$$

Deinde ob $\left(\frac{d^2 \omega}{dx^2 dy} \right) = \left(\frac{d d v}{dx dy} \right)$ erit

$$\iint R' dx dy \left(\frac{d d v}{dx dy} \right) = R' v - \int v dx \left(\frac{d R'}{dx} \right) + \iint v dx dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) \\ - \int v dy \left(\frac{d R'}{dy} \right)$$

et quia hic

$$\iint v dx dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) = \int \omega dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'}{dx^2 dy} \right)$$

concludimus fore :

$$\iint R' dx dy \left(\frac{d^2 \omega}{dx^2 dy} \right) = R' \left(\frac{d \omega}{dx} \right) - \int \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dx \left(\frac{d R'}{dx} \right) + \int \omega dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) \\ - \int \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(\frac{d R'}{dy} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'}{dx^2 dy} \right).$$

Tandem permutandis x et y hinc colligimus :

$$\iint R'' dx dy \left(\frac{d^2 \omega}{dx dy^2} \right) = R'' \left(\frac{d \omega}{dy} \right) - \int \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dy \left(\frac{d R''}{dy} \right) + \int \omega dx \left(\frac{d d R''}{dx dy} \right) \\ - \int \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R''}{dx} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R''}{dx dy^2} \right)$$

et

$$\iint R''' dx dy \left(\frac{d^3 \omega}{dy^3} \right) = \int R''' dx \left(\frac{d d \omega}{dy^2} \right) - \int \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R'''}{dy} \right) + \int \omega dx \left(\frac{d d R'''}{dy^2} \right) \\ - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'''}{dy^2} \right).$$

Quos

Quos valores si substituamus reperimus:

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy &= \iint \omega dx dy \left(N - \left(\frac{dP}{dx} \right) + \left(\frac{d d Q}{dx^2} \right) - \left(\frac{d^2 R}{dx^2} \right) \right. \\ &\quad - \left(\frac{dP'}{dy} \right) + \left(\frac{d d Q'}{dx dy} \right) - \left(\frac{d^2 R'}{dx dy} \right) \\ &\quad + \left(\frac{d d Q''}{dy^2} \right) - \left(\frac{d^2 R''}{dx dy^2} \right) \\ &\quad \left. - \left(\frac{d^2 R'''}{dy^2} \right) \right) \\ &+ f P \omega dy + f Q dy \left(\frac{d \omega}{dx} \right) - f \omega dy \left(\frac{d Q}{dx} \right) + Q' \omega \\ &+ f P' \omega dx - f \omega dx \left(\frac{d Q'}{dx} \right) - f \omega dy \left(\frac{d Q''}{dy} \right) \\ &\quad + f Q'' dx \left(\frac{d \omega}{dy} \right) - f \omega dx \left(\frac{d Q'''}{dy} \right) \\ &+ f R dy \left(\frac{d \omega}{dx} \right) + R' \left(\frac{d \omega}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dx \left(\frac{d R'}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dy \left(\frac{d R''}{dy} \right) + f R'' dx \left(\frac{d \omega}{dy^2} \right) \\ &- f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(\frac{d R'}{dx} \right) + R'' \left(\frac{d \omega}{dy} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(\frac{d R''}{dy} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R'''}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R'''}{dy} \right) \\ &+ f \omega dy \left(\frac{d d R'}{dx^2} \right) \quad + f \omega dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) + f \omega dx \left(\frac{d d R''}{dx dy} \right) + f \omega dx \left(\frac{d d R'''}{dy^2} \right). \end{aligned}$$

Coroll. I.

170 Huius expressionis pars prima satis est perspicua, reliquae vero partes commode ita disponi possunt, ut earum ratio comprehendatur:

$$\begin{aligned} & \left. \begin{aligned} f \omega dy \left(P - \left(\frac{d Q}{dx} \right) + \left(\frac{d d R}{dx^2} \right) \right. \\ \quad \left. - \left(\frac{d Q'}{dy} \right) + \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) \right. \\ \quad \left. + \left(\frac{d d R''}{dy^2} \right) \right) \text{ etc.} \end{aligned} \right\} + f \omega dx \left(F' - \left(\frac{d Q''}{dy} \right) + \left(\frac{d d R'''}{dx^2} \right) \right. \\ & \quad \left. - \left(\frac{d Q'''}{dx} \right) + \left(\frac{d d R'''}{dx dy} \right) \right) \text{ etc.} \left. \right\} \\ & + f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(Q - \left(\frac{d R}{dx} \right) \right) \text{ etc.} \left. \right\} + f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(Q'' - \left(\frac{d R''}{dy} \right) \right) \text{ etc.} \left. \right\} \\ & \quad - \left(\frac{d R'}{dy} \right) \left. \right\} - \left(\frac{d R'''}{dx} \right) \left. \right\} \\ & \text{Vol. III.} \qquad \text{E f f f} \qquad + f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & +f\left(\frac{dd\omega}{dx^2}\right)dy(R-\text{etc.}) +f\left(\frac{dd\omega}{dy^2}\right)dx(R'''-\text{etc.}) \\
 & \left. \begin{aligned}
 & +\omega\left(Q^l-\left(\frac{dR^l}{dx}\right)\text{etc.}\right) \\
 & -\left(\frac{dR^{l'}}{dy}\right)
 \end{aligned} \right\} \begin{aligned}
 & +\left(\frac{d\omega}{dx}\right)(R^f-\text{etc.}) \\
 & +\left(\frac{d\omega}{dy}\right)(R''-\text{etc.})
 \end{aligned}
 \end{aligned}$$

Coroll. 2.

171. Hic leui attentione adhibita mox patebit, quomodo istae partes ulterius continuari debeant, si forte quantitas V differentialia altiorum graduum complectatur.

Coroll. 3.

172. In harum formularum integralium aliis, quae differentiali dy sunt affectae, quantitas x constans sumitur, cui tribuitur valor termino integrationis conueniens; aliis vero quae differentiali dx sunt affectae, y est constans et termino integrationis aequalis, vnde patet in terminis integrationum tam x quam y recipere valorem constantem.

Scholion I.

173. Haec ergo variationis formula ad eum casum est accommodata, quo vtriusque integrationis termini tribuunt tam ipsi x quam ipsi y valores constantes. Veluti si de superficie fuerit quaestio formula integralis $\iint V dx dy$ ad rectangulum $APYX$ in basi assumtum est referenda; eiusque valor ita definiri debet, vt sumtis $x=0$ et $y=0$, qui sunt valores initiales, euanescat, quo facto statui oportet $x=AX$

Fig. 7.

$x = AX$ et $y = AP$, qui sunt valores finales; atque ad eandem legem ipsa variatio inuenta est expedienda. Quodsi iam ea quaeratur superficies, in qua formulae $\iint V dx dy$ hoc modo definitae valor fiat maximus vel minimus, ante omnia necesse est, ut pars variationis prima duplicem integrationem inuoluens, ad nihilum redigatur, quomocunque variatio $\delta z = \omega$ accipiatur, unde haec nascetur aequatio:

$$\begin{aligned} 0 = & N - \left(\frac{d^2 P}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2 Q}{dx^2}\right) - \left(\frac{d^2 R}{dx^2}\right) + \text{etc.} \\ & - \left(\frac{d^2 P'}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^2 Q'}{dx dy}\right) - \left(\frac{d^2 R'}{dx dy}\right) \\ & + \left(\frac{d^2 Q''}{dy^2}\right) - \left(\frac{d^2 R''}{dx dy^2}\right) \\ & - \left(\frac{d^2 R'''}{dy^2}\right) \end{aligned}$$

qua natura superficiei hac indole praeditae exprimitur. Constantes autem per duplicem integrationem ingressae ita determinari debent, ut reliquis variationis partibus satisfiat.

Scholion 2.

174. Quo haec inuestigatio in se maxime abstrusa exemplo illustretur, ponamus eiusmodi superficiem inuestigari debere, quae inter omnes alias eandem soliditatem includentes sit minima. Hunc in finem efficiendum est ut haec formula integralis duplicata

$\iint dx dy (z + a\sqrt{(x + pp + p'p')})$
maximum minimumue euadat. Cum ergo sit

$$V = z + a\sqrt{(x + pp + p'p')}, \text{ erit}$$

$$L = 0, M = 0, N = 1,$$

$$F \text{ fff } 2$$

atque

atque

$$P = \frac{ap}{\sqrt{(1+pp+pp')}} \text{ et } P' = \frac{ap'}{\sqrt{(1+pp+pp')}} ,$$

ideoque

$$dV = Ndz + Pdp + P'dp'$$

existente

$$dz = pdx + p'dy.$$

Quare superficiæ quæsitæ natura hac æquatione exprimitur :

$$N - \left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dP'}{dy}\right) = 0 \text{ seu } 1 = \left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dP'}{dy}\right).$$

Est vero :

$$\left(\frac{dP}{dx}\right) = \frac{a}{(1+pp+pp')^{\frac{3}{2}}} \left\{ (1+p'p') \left(\frac{dp}{dx}\right) - pp' \left(\frac{dp'}{dx}\right) \right\}$$

$$\left(\frac{dP'}{dy}\right) = \frac{a}{(1+pp+pp')^{\frac{3}{2}}} \left\{ (1+pp) \left(\frac{dp'}{dy}\right) - pp' \left(\frac{dp}{dy}\right) \right\}$$

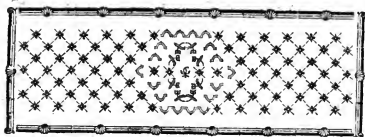
vbi notetur esse $\left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{dp'}{dx}\right)$. Ex quo ista obtinetur æquatio :

$$\frac{(1+pp+pp')^{\frac{3}{2}}}{a} = (1+p'p') \left(\frac{dp}{dx}\right) - pp' \left(\frac{dp}{dy}\right) + (1+pp) \left(\frac{dp'}{dy}\right)$$

quam autem quomodo tractari oporteat, haud patet, etiamsi facile perspiciatur in ea æquationem pro superficie sphaerica $zx = cc - xx - yy$, quin etiam cylindrica $zx = cc - yy$ contineri.

SUPPLEMENTVM,
CONTINENS
EVOLUTIONEM CASVVM SIN-
GVLARIVM CIRCA INTEGRA-
TIONEM
AEQVATIONVM
DIFFERENTIALIVM.

EVOLVTIO

CASVVM PRORSVS SINGVLARIVM CIRCA
INTEGRATIONEM
AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM.

I.

Cum adhuc plurimae atque inter se maxime discrepantes methodi sint in medium allatae aequationes differentiales integrandi, quaestio exoritur summi sane momenti, an non vnica de- tur eaque aequabilis methodus, cuius ope omnes illas diuersas aequationes differentiales, quas criam- num resoluere licuit, integrari queant? nullum enim est dubium: quin inuentio tals methodi maxi- mae incrementa in vniuersam Analysis esset allatura. Pluribus Geometris quidem separatio binarum varia- bilium

bilium huiusmodi methodum suppeditare est visa, cum omnes aequationum differentialium integrationes vel hac ratione sint integratae vel eo facile possint reuocari. Praeterquam autem quod haec methodus substitutionibus absoluitur, quae plerumque non minorem sagacitatem postulant, quam id ipsum quod quaeritur, ac nonnunquam soli casui deberi videntur; haec methodus etiam neququam extenditur ad aequationes differentiales secundi altiorumque graduum; et qui tales aequationes adhuc tractauerunt, longe alia artificia in subsidium vocare sunt coacti. Quamobrem separationem variabilium nequaquam tanquam methodum vniuniformem ac latissime patentem spectare licet, quae omnes integrationes, quae adhuc successerunt, in se completatur.

2. Talem autem methodum vniuersalem iam pridem mihi equidem indicasse videor, dum ostendi proposita quacunque aequatione differentiali siue primi siue altioris gradus, semper dari eiusmodi quantitatem, per quam si aequatio multiplicetur, euadat integrabilis, ita vt hoc modo nulla plane substitutione alibi anxie quaerenda sit opus. Ex quo non dubito hanc methodum aequationes differentiales ope multiplicationem ad integrabilitatem reuocandi, tanquam latissime patentem atque naturae maxime conuenientem, pronunciare; cum nulla integratio adhuc sit expedita, quae hoc modo non facile absolui possit. Cum scilicet omnis aequatio diffe-

differentialis primi gradus in hac forma $Pdx + Qdy = 0$ contineatur, denotantibus litteris P et Q functiones quascunque binarum variabilium x et y , semper datur eiusmodi multiplicator M, itidem functio quaedam ambarum variabilium x et y , ut facta multiplicatione haec forma $MPdx + MQdy$ fiat integrabilis; cuius propterea integrale quantitati constanti arbitrariae aequatum exhibebit aequationem integram aequationis differentialis propositae $Pdx + Qdy = 0$, quae eadem ratio quoque in aequationibus differentialibus altiorum graduum locum habet. Verum hoc argumentum hic fufius exponere non est animus; sed potius praestantiam huius methodi prae separatione variabilium etiam eiusmodi casibus quibus id minime videatur, simulque summam eius utilitatem hic declarare constitui.

3. Quoties scilicet in aequatione differentiali variables x et y iam sunt separatae, totum negotium vulgo ut iam confectum spectari solet, quandoquidem huius aequationis

$$Xdx + Ydy = 0,$$

vbi X denotat functionem solius x et Y solius y , integrale in promptu est

$$\int Xdx + \int Ydy = \text{Const.}$$

Interim tamen saepenumero vsu venire potest, ut hoc pacto neququam forma integralis simplicissima obtineatur, vel ea demum per plures ambages inde deriuari debeat. Veluti ex hac aequatione:

$$\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} = 0$$

Vol. III.

G g g g

primo

primo elicitur integrale logarithmicum

$$lx + ly = la,$$

vnde quidem statim se prodit algebraicum $xy = a$.
Verum ex hac forma

$$\frac{dx}{ax + xy} + \frac{dy}{ax + yy} = 0,$$

integratio solita praebet

$$\text{Ang tang. } x + \text{Ang tang } y = \text{Const.}$$

vnde non tam facile forma integralis algebraica
 $\frac{x+y}{x-y} = C$ deducitur. Ac proposita hac forma:

$$\frac{dx}{\sqrt{\alpha + \beta x + \gamma x^2}} + \frac{dy}{\sqrt{\alpha + \beta y + \gamma y^2}} = 0$$

in genere ne patet quidem, vtrum vtraque pars
integralis arcu circulari an logarithmo exprimitur.
Interim tamen eius integrale ita algebraice exhiberi
potest:

$CC(x-y)^2 + 2\gamma Cxy + \beta C(x+y) + 2\alpha C + \beta^2 - 4\alpha\gamma = 0$
quae certe forma simplicissima nonnisi per plures
ambages ex integrali transcendente deriuatur.

4. His quidem casibus perspicitur, quomodo
reductionem ad formam algebraicam institui oportet,
sed ante aliquid annos eiusmodi integrationes
protuli, in quibus ne hoc quidem villo modo praestari
potest. Veluti si proposita sit haec aequatio:

$$\frac{dx}{\sqrt{(1+x^2)}} + \frac{dy}{\sqrt{(1+y^2)}} = 0.$$

integrationem neque per logarithmos neque arcus
circular-

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 603

circulares expedire licet, vt inde deinceps simili ratione aequatio algebraica colligi posset: interim tamen ostendi huius integrale idque adeo completum hoc modo algebraice exprimi:

$$0 = 2C + (CC - x)(xx + yy) - 2(x + CC)xy + 2Cxyy$$

vbi C denotat constantem per integrationem ingressam. Quin etiam huius aequationis multo latius patentis

$$\frac{dx}{\sqrt{\alpha + \beta x + \delta xx + \epsilon x^2 + \epsilon x^3}} + \frac{dy}{\sqrt{\alpha + \beta y + \delta yy + \epsilon y^2 + \epsilon y^3}} = 0$$

integrale completum est

$$0 = 2\alpha C + \beta\beta - \alpha\gamma + 2(\beta C - \alpha\delta)(x+y) + (CC - \alpha\epsilon)(xx + yy) \\ + 2(\gamma C - CC - \alpha\epsilon - \beta\delta)xy + 2(\delta C - \beta\epsilon)xy(x+y) \\ + (2\epsilon C + \delta\delta - \gamma\epsilon)xyy$$

denotante C item constantem quantitatem arbitriam per integrationem inuentam. His igitur casibus perspicuum est separationem variabilium, qua aequationes differentiales sunt praeditae, nihil plane inuare ad integralia earum forma algebraica contenta eruenda, ex quo merito eiusmodi methodus desideratur, cuius beneficio haec integralia statim ex aequationibus differentialibus inuestigari potuissent, in quo negotio certe omnes ingenii vires tentasse non pigebit.

5. Obseruavi igitur hunc scopum ope multiplicatorum idoneorum obtineri posse, quibus aequationes differentiales multiplicatae ita integrabiles euadant, vt integralia statim algebraice expressa procedant.

G g g g 2

deant.

deant. Quod quo clarius percipiatur ab aequatione primum proposita $\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} = 0$ exordiar, quae per xy multiplicata statim praebet $y dx + x dy = 0$, cuius integrale est $xy = C$. Hoc ergo modo sublata separatione aequatio in aliam transformatur, quae integrationem admittit, ex quo intelligitur methodum ope multiplicatorum integrandi id praestare, quod a separatione variabilium immediate expectari nequeat. Item evenit in aequatione $\frac{m dx}{x} + \frac{n dy}{y} = 0$, quae per $x^m y^n$ multiplicata integrale praebet $x^m y^n = C$, dum ex ipsa aequatione proposita statim ad logarithmos fuisset peruentum. Simili modo si haec aequatio separata:

$$\frac{dx}{1+xx} + \frac{dy}{1+yy} = 0$$

multiplicetur in $\frac{(1+xx)(1+yy)}{(x+y)^2}$, aequatio resultans

$$\frac{dx(1+yy) + dy(1+xx)}{(x+y)^2} = 0$$

integrationem iam sponte admittit, praebetque integrata:

$$\frac{1+xy}{x+y} = \text{Const. seu } \frac{x+y}{1-xy} = a.$$

Hanc vero aequationem

$$\frac{1 dx}{1+xx} + \frac{dy}{1+yy} = 0$$

multiplicari conuenit in $\frac{(xx+1)^2(1+yy)}{(2y+xx-1)^2}$, vt prodeat

$$\frac{1 dx(1+xx)(1+yy) + dy(xx+1)^2}{(2y+xx-1)^2} = 0$$

cuius

cuius integrale reperitur

$$\frac{xy - x - y}{xy + x - 1} = \text{Const. seu } \frac{x+y - xy}{xy + x - 1} = a.$$

6. Contra haec exempla, quidus integralia algebraica sine subsidio separationis sunt eruta, obicitur, multiplicatores negotium hoc conficientes ex ipsis integralibus illis transcendentibus, ad quae separatio variabilium immediate perducit esse conclusos, iisque adeo praestantiam methodi per multiplicatores procedentis neutquam probari. Cui quidem obiectioni primum respondeo priora exempla statim ab inuentis integrationis principiis simili modo fuisse expedita, antequam integratio per logarithmos erat explorata, quae ergo nullum subsidium eo attulisse est censenda. Tum vero quamvis concedam, in posterioribus exemplis integrationem per arcus circulares multiplicatores illos idoneos commode suppeditasse, id tamen in ipsa evolutione minus cernitur, eademque integratio sine dubio inueniri potuisset, antequam constaret formulae $\frac{dx}{1+x^2}$ integrale esse arcum circuli tangenti x respondentem. Verum aequatio supra allata

$$\frac{dx}{\sqrt{(1+x^2)}} + \frac{dy}{\sqrt{(1+y^2)}} = 0$$

cuius integrale completum algebraice exhibere licet nulli amplius cubo locum relinquat, cum enim neutrius partes integrale ne concessis quidem logarithmis vel arcibus circularibus exhiberi possit, eiusque forma ad genus quantitatum transcendentium

G g g g 3

etiam-

etiamnum incognitum sit referenda, haec certe nullum auxilium ad integrale algebraicum inueniendum attulisse censei potest. Atque hoc multo magis de aequatione illa latius patente in §. 4. proposita est tenendum, quippe cuius integratio omnino singularis ex principiis longe diuersissimis a me est eruta.

7. Methodus autem, qua tum sum vsus, tantopere est abscondita, vt vix vlla via ad eadem integralia perducens patere videatur, et cum separatio variabilium nihil plane eo contulisset, vix etiam quicquam ab altera methodo ad multiplicatores adstricta sperari posse videbatur, propterea quod tum ipse adhuc in ea opinione versabar, per multiplicatores nihil praestari posse, nisi quatenus separatio variabilium eodem manuducat; quandoquidem quaestio differentialia tantum primi gradus implicaret. Deinceps autem re diligentius considerata perspexi, quoties aequationis cuiusque differentialis integrale completum exhibere licet, ex eo vicissim semper eiusmodi multiplicatorem elici posse, per quem si aequatio differentialis multiplicetur, non solum fiat integrabilis, sed etiam integrata id ipsum integrale, quod iam erat cognitum, reproducere debeat; ad hoc autem omnino necesse est vt integrale completum sit exploratum, dum ex integralibus particulis nihil plane pro hoc scopo concludere licet. Si enim proposita sit aequatio differentialis:

$$Pdx + Qdy = 0,$$

cuius integrale completum vndecunque sit cognitum, consta-

constabit id aequatione, quae praeter binas variables x et y et quantitates constantes in ipsa aequatione differentiali contentas, insuper quantitatem constantem nouam prorsus ab arbitrio nostro pendentem complectetur. Quae si littera C indicetur, eruaturs eius valor ex aequatione integrali, ac reperiaturs $C = V$, eritque V certa quaedam functio ipsarum x et y ; tum autem hac aequatione differentiatas $0 = dV$, differentiale dV necessario ita formulam differentialem $Pdx + Qdy$ continere debet, ut sit

$$dV = M(Pdx + Qdy),$$

ex qua forma multiplicator M , ad hoc integrale $C = V$ perducens sponte se offert.

8. Quo haec operatio aliquot exemplis illustratur, sumatur primo haec aequatio

$$\frac{m dx}{x} + \frac{n dy}{y} = 0,$$

cuius integrale completum cum sit $x^m y^n = C$, instituta differentiatione proficit:

$$0 = mx^{m-1} y^n dx + nx^m y^{n-1} dy \text{ seu}$$

$$0 = x^m y^n \left(\frac{m dx}{x} + \frac{n dy}{y} \right)$$

unde patet multiplicatorem ad hoc integrale ducentem esse $x^m y^n$.

Deinde cum huius aequationis

$$\frac{dx}{1+x^2} + \frac{dy}{1+y^2} = 0$$

inte-

integrale completum fit

$$x - xy = C(x + y),$$

valor constantis arbitrariae hinc fit $C = \frac{1 - xy}{x + y}$, cuius differentiatio praebet

$$0 = \frac{-dx(1 + yy) - dy(1 + xx)}{(x + y)^2} \text{ seu}$$

$$0 = \frac{(1 + xx)(1 + yy)}{(x + y)^2} \left(\frac{dx}{1 + xx} + \frac{dy}{1 + yy} \right)$$

vnde multiplicator quaesitus est $= \frac{(1 + xx)(1 + yy)}{(x + y)^2}$.

Proposita porro fit haec aequatio

$$\frac{dx}{\sqrt{(a + \beta x + \gamma xx)}} + \frac{dy}{\sqrt{(a + \beta y + \gamma yy)}} = 0$$

cuius integrale completum

$CC(x - y)^2 - 2C(a + \beta x + \beta y + \gamma xy) + \beta\beta - a\gamma = 0$
dat primo

$$C = \frac{+a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2a\beta(x + y) + a\gamma xx + yy) + (\beta\gamma xy)(x + y)}}{(x - y)^2}$$

seu

$$C = \frac{+a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)(a + 2\beta y + \gamma yy)}}{(x - y)^2}$$

vel concinnius:

$$\frac{\beta\beta - a\gamma}{C} = +a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)(a + 2\beta y + \gamma yy)}$$

vnde differentiando fit:

$$0 = +dx(\beta + \gamma y) + dy(\beta + \gamma x) + \frac{dx(\beta + \gamma x)\sqrt{(a + \beta y + \gamma yy)}}{\sqrt{(a + \beta x + \gamma xx)}} + \frac{dy(\beta + \gamma y)\sqrt{(a + \beta x + \gamma xx)}}{\sqrt{(a + \beta y + \gamma yy)}}$$

hinc-

hincque colligitur multiplicator quaesitus:

$$M = (\beta + \gamma x) \sqrt{(a + 2\beta y + \gamma y^2) + (\beta + \gamma x) \sqrt{(a + 2\beta x + \gamma x^2)}}$$

9. Simili modo pro aequatione magis complexa:

$$\frac{dx}{\sqrt{(a + \gamma \beta x + \gamma x^2 + \delta x^2 + \epsilon x^3)}} + \frac{dy}{\sqrt{(a + \beta y + \gamma y^2 + \delta y^2 + \epsilon y^3)}} = 0$$

ex eius integrali completo supra exhibitio multiplicator idoneus M inuestigari poterit, ex quo si statim fuisset cognitus idem hoc integrale immediate elici potuisset. Verum hic opus multo maius mollior, quod autem primo conatu neutiquam ad finem perducere licebit; ex quo satis mihi equidem praestitisse videbor, si saltem prima quasi lineamenta nouae atque maxime desiderandae methodi adumbra, vero cuius ope, proposita huiusmodi aequatione differentia*li* multiplicator idoneus eam reddens integrabilem inueniri queat. Ac primo quidem in hoc negotio plurimum obseruasse iuuabit, si vnicus huiusmodi multiplicator innotuerit, ex eo facile infinitos alios idem officium praestantes erui posse. Quodsi enim multiplicator M aequationem differentialem

$$P dx + Q dy = 0$$

integrabilem reddat, ita vt fit

$$\int M(P dx + Q dy) = V$$

ideoque aequatio integralis $V = C$, quoniam formula

$$dV = M(P dx + Q dy)$$

Vol. III.

H h h h

per

per functionem quamcunque quantitatis V multiplicata perinde manet integrabilis, perspicuum est hanc formam $Mf:V$, quaecunque functio ipsius V pro $f:V$ accipiatur semper multiplicatorem idoneum praeberere cum sit

$$(Pdx + Qdy)Mf:V = dVf:V$$

ideoque integrabile. Inter infinitos igitur hos multiplicatores idoneos quouis casu eum eligi conueniet, qui negotium facillime conficiat, et integrale si fuerit algebraicum forma simplicissima exhibeat. Etiam si enim integrale reuera sit algebraicum, omnino fieri potest, ut id ne suspicari quidem liceat, nisi multiplicator idoneus in usum vocetur, quemadmodum superiora exempla abunde declarant.

10. Sit ergo aequatio differentialis proposita huius formae

$$\frac{dx}{X} + \frac{dy}{Y} = 0$$

in qua X sit functio solius x et Y solius y ; atque inuestigari oporteat eiusmodi multiplicatorem M , quo illa aequatio algebraice integrabilis reddatur, siquidem fieri potest: quod cum raro eueniat, vicissim assumpta multiplicatoris forma M indagasse iuuabit functiones X et Y . Sit primo multiplicator

$$M = \frac{xy}{(a + \beta x + \gamma y)^2},$$

ut integrabilis esse debeat haec forma:

$$\frac{Ydx + Xdy}{(a + \beta x + \gamma y)^2} = 0.$$

Hinc

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 611

Hinc sumpta y constante colligitur integrale

$$\frac{-y}{\beta(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Gamma : y,$$

sumpta autem x constante prodit

$$\frac{-x}{\gamma(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Delta : x,$$

quas ambas formas inter se aequales esse oportet ;
vnde fit :

$$-\gamma Y + \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) \Gamma : y = -\beta X + \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) \Delta : x$$

$$\text{feu } \beta X - \gamma Y = \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) (\Delta : x - \Gamma : y)$$

ficque patet functiones $\Delta : x$ et $\Gamma : y$ ita comparatas esse debere, vt euoluto posteriori membro termini, qui simul x et y continerent, se mutuo tollant Ex quo intelligitur fore

$$\Delta : x = m \beta x + \text{Const. et } \Gamma : y = m \gamma y + \text{Const.}$$

Statuamus ergo

$$\Delta : x - \Gamma : y = m \beta x - m \gamma y + n, \text{ fietque}$$

$$\beta X - \gamma Y = \beta \gamma (m \beta x x - m \gamma y y + n \beta x + n \gamma y + na) \left. \begin{array}{l} + ma \beta x - ma \gamma y + f \\ - f \end{array} \right\}$$

vnde colligimus :

$$X = \gamma (m \beta \beta x x + \beta (m \alpha + n) x + f + \frac{1}{2} n \alpha)$$

$$Y = \beta (m \gamma \gamma y y + \gamma (m \alpha - n) y + f - \frac{1}{2} n \alpha)$$

et integralis aequatio algebraica erit

$$m \gamma y - \frac{m \gamma \gamma y y - \gamma (m \alpha - n) y - f + \frac{1}{2} n \alpha}{\alpha + \beta x + \gamma y} = \text{Const.}$$

H h h h z

feu

612 EVOLVTIO NONNVLLARVM

feu $m\beta\gamma xy + n\gamma y - f + \frac{1}{2}na = C(a + \beta x + \gamma y)$

vel loco C scribendo $C + \frac{1}{2}n$ erit concinnius:

$$m\beta\gamma xy - \frac{1}{2}n\beta x + \frac{1}{2}n\gamma y - f = C(a + \beta x + \gamma y).$$

II. Videamus iam sub quibus conditionibus haec forma aequationis generalis ista ratione integrabilis euadat:

$$\frac{bdx}{Axx + Bx + C} + \frac{kdy}{Dyy + Ey + F} = 0.$$

Comparatione ergo cum valoribus inuentis instituta colligitur:

$$\begin{aligned} A &= bm\beta\beta\gamma & D &= km\beta\gamma\gamma \\ B &= b\beta\gamma(ma + n) & E &= k\beta\gamma(ma - n) \\ C &= b\gamma(f + \frac{1}{2}na) & F &= k\beta(f - \frac{1}{2}na). \end{aligned}$$

Quoniam hic totum negotium ad rationes litterarum reducitur, sumtis pro primis aequalitatibus

$$\beta = Ak \text{ et } \gamma = Db,$$

concluduntur reliquae:

$$m = \frac{1}{ADbbkk}; \alpha = \frac{Bk + Eb}{2}; n = \frac{Bk - Eb}{2ADbbkk} \text{ et } f = \frac{ACkk + DFbb}{2ADbbkk}$$

praeterea vero haec conditio requiritur, vt sit

$$\frac{AC - BB}{bb} = \frac{DF - EE}{kk}$$

quae si habuerit locum, multiplicator idoneus erit

$$M = \frac{(Axx + Bx + Cx)(Dyy + Ey + F)}{bk(\frac{1}{2}(Bk + Eb) + Akx + Dby)^2}$$

et

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 613

et aequatio integralis inde resultans erit per bk multiplicando

$$xy - \frac{(Bk - Eb)x}{4Db} + \frac{(Bk - Eb)y}{4Ak} - \frac{ACk - DPbb}{2ADbk} = G(\frac{1}{2}(Bk + Eb) + Akx + Dby)$$

quae immutata constante arbitraria G ad hanc formam reuocatur:

$$(x + \frac{B}{2A} - GDb)(y + \frac{E}{2D} - GAk) = GGADbk + \frac{(AC - BB)k + (DP - EE)bb}{4ADbk}$$

$$\text{feu } (\frac{2Ax + B}{2} + G)(\frac{2Dy + E}{k} + G) = GG + \frac{AC - BB}{2bD} + \frac{DP - EE}{2kk}$$

12. En ergo Theorema minime spernendum, etiam si eius veritas ex aliis principiis satis manifesta esse queat.

Si haec aequatio differentialis:

$$\frac{bdx}{Ax + Bx + C} + \frac{kdy}{Dy + Ey + F} = 0$$

ita fuerit comparata ut sit

$$\frac{AC - BB}{bd} = \frac{DP - EE}{kk}$$

tum eius integrale completum erit algebraicum, atque hac aequatione expressum:

$$(\frac{2Ax + B}{b})(\frac{2Dy + E}{k}) + G(\frac{2Ax + B}{b} + \frac{2Dy + E}{k}) = \frac{AC - BB}{2bD} + \frac{DP - EE}{2kk}$$

ubi G denotat constantem arbitriam per integrationem

tionem inuectam. Hoc vero integrale inuenitur si aequatio proposita ducatur in hunc multiplicatorem :

$$\frac{(Axx+Bx+C)(Dyy+Ey+F)}{\left(\frac{Ax+B}{b} + \frac{Dy+E}{k}\right)^2}$$

13. Quemadmodum multiplicatori M tribuimus formam

$$\frac{xy}{(a+\beta x+\gamma y)^2}$$

ita etiam formis magis complicatis vti licebit, quod quidem in genere praestari nequit. Euoluamus autem multiplicatorem

$$M = \frac{yx}{(a+\beta x+\gamma y+\delta xy)^2}$$

vt haec aequatio integrabilis sit efficienda

$$\frac{ydx+xdy}{(a+\beta x+\gamma y+\delta xy)^2} = 0$$

cuius integratio ad hanc perducit aequationem

$$\frac{-y}{(\beta+\delta y)(a+\beta x+\gamma y+\delta xy)} + \Gamma : y = \frac{-x}{(\gamma+\delta x)(a+\beta x+\gamma y+\delta xy)} + \Delta : x$$

quae transformatur in hanc

$$\frac{x}{\gamma+\delta x} - \frac{y}{\beta+\delta y} = (a+\beta x+\gamma y+\delta xy)(\Delta : x - \Gamma : y)$$

vbi euidentis est statui debere

$$\Delta : x = \frac{\zeta x + \eta}{\gamma + \delta x} \text{ et } \Gamma : y = \frac{\zeta_1 + \theta}{\beta + \delta y}$$

vt nulli termini occurrant qui vtramque variabilem simul complectantur : hinc ergo fiet

$$\frac{x}{\gamma+\delta x} - \frac{y}{\beta+\delta y} = \eta y + \frac{(a+\beta x)(\zeta x + \eta)}{\gamma + \delta x} - \theta x - \frac{(a+\gamma y)(\zeta_1 + \theta)}{\beta + \delta y}$$

+f -f vnde

AEQUATIONVM DIFFERENTIALIVM 615

unde concludimus :

$$X = (\alpha + \beta x)(\zeta x + \eta) - (\gamma + \delta x)(\theta x + f)$$

$$Y = (\alpha + \gamma y)(\zeta y + \theta) - (\beta + \delta y)(\eta y + f)$$

sive euoluendo :

$$X = (\beta \zeta - \delta \theta)xx + (\alpha \zeta + \beta \eta - \gamma \theta - \delta f)x + \alpha \eta - \gamma f$$

$$Y = (\gamma \zeta - \delta \eta)yy + (\alpha \zeta + \gamma \theta - \beta \eta - \delta f)y + \alpha \theta - \beta f$$

et aequatio integralis erit

$$\frac{\zeta x + \eta}{\gamma + \delta x} - \frac{X}{(\gamma + \delta x)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)} = \text{Const.}$$

quae loco X substituto valore inuento abit in hanc formam

$$\frac{\zeta xy + \eta y + \theta x + f}{\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy} = \text{Const.}$$

14. Transferamus haec iterum ad formam

$$\frac{bdx}{Ax^2+Bx+C} + \frac{kly}{Dyy+Ey+F} = 0$$

ac fieri oportet :

$$A = b(\beta \zeta - \delta \theta) \quad D = k(\gamma \zeta - \delta \eta)$$

$$B = b(\alpha \zeta + \beta \eta - \gamma \theta - \delta f) \quad E = k(\alpha \zeta + \gamma \theta - \beta \eta - \delta f)$$

$$C = b(\alpha \eta - \gamma f) \quad F = k(\alpha \theta - \beta f).$$

Primae aequationes praebent

$$\theta = \frac{\beta \zeta}{\delta} - \frac{A}{\delta b}; \quad \eta = \frac{\gamma \zeta}{\delta} - \frac{D}{\delta k}$$

secundae vero

$$f = \frac{\alpha \zeta}{\delta} - \frac{Bk - Eb}{\delta b k} \quad \text{et} \quad \delta = \frac{A \gamma k - D \beta b}{Bk - Eb}$$

unde ex tertiis colligitur

$$\frac{A \gamma k - D \beta b}{Bk - Eb} = \frac{\gamma}{\delta} (Bk + Eb) - Dab$$

$$\frac{A \gamma k - D \beta b}{Bk - Eb} = \frac{\beta}{\delta} (Bk + Eb) - Aak.$$

Hinc

Hinc α elidendo fit :

$$\frac{2(ACk\theta - DFb\gamma)(Ak\gamma - D\theta\beta)}{B\theta - E\gamma} = \frac{1}{2}(Ak\gamma - D\theta\beta)(Bk + Eb)$$

vnde cum esse nequeat

$$Ak\gamma - D\theta\beta = 0,$$

quia alioquin fieret $\delta = 0$, et quantitates θ , η , f infinitae, tum vero quod praecipue est notandum, aequatio integralis prodiret $\text{Const.} = \text{Const.}$ quo ergo casu nihil indicaretur; necesse est vt fit

$$4(ACkk - DFbb) = BBkk - EEbb \text{ feu}$$

$$\frac{4AC - BB}{bb} = \frac{4DF - EE}{kk} \text{ vt ante.}$$

Quod autem hic maxime animaduerti meretur, est, quod etsi tres litterae β , γ et ζ manent indefinitae, aequatio tamen integralis a praecedente nonnisi quantitate constante discrepat prodit enim

$$\frac{2\zeta\delta k}{Bk - Eb} + \frac{k^2 Ax + B^2 + E(Dy + E)}{2(Ak\gamma - D\theta\beta)(\zeta\gamma + Bk - E\theta)(\beta\zeta + \gamma\theta) + 2k\zeta(\zeta - F\theta\gamma)} = \text{Const.}$$

$$\text{feu } \frac{\gamma\theta(2Ax + B^2 + \beta\zeta(Bx + C) - 2\theta\zeta(D\gamma + E)) - \gamma\theta^2 E\gamma + F}{k^2(2Ax + B^2 + D\zeta(D\gamma + E))} = \text{Const.}$$

quae forma quomodocunque accipiantur litterae β et γ semper veram aequationem integram exhibet. Quod cum minus sit perspicuum, ostendisse sufficit ambas partes β et γ inuoluentes scorsim sumtas eandem relationem inter x et y definire. Const. utis enim his duabus aequationibus:

$$\frac{2Akxy + Bky - Eby - Fb}{2Akx + 2Dby + Bk + Eb} = \text{Const.}$$

$$\frac{-2Dby\gamma - Eby + Bkx + 2Ck}{2Akx + 2Dby + Bk + Eb} = \text{Const.}$$

multi-

AEQUATIONVM DIFFERENTIALIVM. 617

multiplicetur prior per Db posterior per Ak , fiet-
que summa :

$$\frac{Ak(Ek - Eb)x + Db(Bk - Eb)y + Akk - DDb}{Akx + Dby + Bk + Eb}$$

cuius valor utique est constans $= \frac{Bk - Eb}{1}$, propterea
quod

$$\frac{Ak k - DDb}{Bk + Eb} = \frac{Bk - Eb}{1}$$

unde patet propositum.

15. Progredior nunc ad formam aequationum
magis arduam, quae fit

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$$

fitque multiplicator eam reddens integrabilem

$$M = P\sqrt{x} + Q\sqrt{y},$$

ita ut aequatio integrationem admittens fit

$$Pdx + Qdy + \frac{Qdx\sqrt{y}}{\sqrt{x}} + \frac{Pdy\sqrt{x}}{\sqrt{y}} = 0$$

cuius utrumque membrum seorsim integrabile fit
oportet. Pro priore ergo erit $(\frac{dP}{dy}) = (\frac{dQ}{dx})$, poste-
rioris vero integrale statuatur $2\sqrt{VXY}$, unde col-
ligitur :

$$Q = 2X(\frac{dV}{dx}) + V.\frac{dX}{dx} \text{ et}$$

$$P = 2Y(\frac{dV}{dy}) + V.\frac{dY}{dy}$$

et ob priorem conditionem

$$2Y(\frac{d^2V}{dy^2}) + \frac{dY}{dy}(\frac{dV}{dy}) + V.\frac{d^2Y}{dy^2} = 2X(\frac{d^2V}{dx^2}) + \frac{dX}{dx}(\frac{dV}{dx}) + V.\frac{d^2X}{dx^2}$$

618 EVOLVTIO NONNVLLARVM

ex qua aequatione, si loco V sumserimus certam functionem ipsarum x et y , dispiciendum est, quomodo idonei valores pro functionibus X et Y obtineantur.

16. Demus primo ipsi V valorem constantem puta $V = x$, ac peruenimus ad hanc conditionem :

$$\frac{d d Y}{d y^2} = \frac{d d X}{d x^2}$$

quae aequalitas subsistere nequit, nisi vtrumque membrum seorsim aequetur quantitati constanti, quae sit $= 2a$ vnde colligemus

$$X = axx + bx + c \text{ et } Y = ayy + dy + e$$

hincque porro

$$P = \frac{d Y}{d y} = 2ay + d \text{ et } Q = \frac{d X}{d x} = 2ax + b$$

vnde aequatio integralis completa colligitur :

$$2axy + dx + by + 2VXY = \text{Const.}$$

Quocia ista aequatio differentialis

$$\frac{dx}{\sqrt{(axx + bx + c)}} + \frac{dy}{\sqrt{(ayy + dy + e)}} = 0$$

integrabilis redditur ope multiplicatoris

$$M = (2ay + d)\sqrt{(axx + bx + c)} + (2ax + b)\sqrt{(ayy + dy + e)}$$

ac tum integrale completum reperietur :

$$2axy + dx + by + 2V(axx + bx + c)\sqrt{(ayy + dy + e)} = C$$

feu

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 619

ſeu ſublata irrationalitate :

$$CC - 2C(2axy + dx + by) = (4ae - dd)xx + (4ac - bb)yy + 4bex + 4cdy + 4ce.$$

Haec autem aequatio differentialis multo latius patet illa quam initio §. 3. attuleram.

17. Tribuamus nunc ipſi V hunc valorem

$$V = \frac{1}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2},$$

ſi enim loco exponentis 2 indefinitum fuſſiſſem mox patuiſſet, hanc poteſtatem accipi debuiſſe. Erit ergo

$$\left(\frac{dV}{dx}\right) = \frac{-2\beta}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^3}; \quad \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-2\gamma}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^3}$$

$$\left(\frac{d^2V}{dx^2}\right) = \frac{6\beta^2}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^4} \quad \text{et} \quad \left(\frac{d^2V}{dy^2}\right) = \frac{6\gamma^2}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^4}.$$

His autem valoribus ſubſtitutis ſequentes oriuntur binae formae

$$12\beta\beta X - \frac{6\beta dx}{dx}(\alpha + \beta x + \gamma y) + \frac{d^2x}{dx^2}(\alpha + \beta x + \gamma y)^2 =$$

$$12\gamma\gamma Y - \frac{6\gamma dy}{dy}(\alpha + \beta x + \gamma y) + \frac{d^2y}{dy^2}(\alpha + \beta x + \gamma y)^2$$

quia igitur in priore y in altera x non vltra duas dimensiones affurgit, evidens eſt in formulis

$$\frac{d^2x}{dx^2} \quad \text{et} \quad \frac{d^2y}{dy^2}$$

variabiles x et y totidem dimensiones habere debere, quia alioquin termini ex x et y mixti vtrunque aequales fieri non poſſent. Cum ergo ipſae functiones X et Y ad quartum gradum ſint aſcenſurae

furae ponamus

$$X = Ax' + 2Bx' + Cx' + 2Dx + E \text{ et}$$

$$Y = \mathcal{A}y' + 2\mathcal{B}y' + \mathcal{C}y' + 2\mathcal{D}y + \mathcal{E}.$$

Facta iam substitutione pro priori parte prodit

$$\begin{aligned} & 12\beta\beta Ax' + 24\beta\beta Bx' + 12\beta\beta Cxx + 24\beta\beta Dx + 12\beta\beta E \\ -24\beta\beta A & -36\beta\beta B & -12\beta\beta C & -12\beta\beta D & -12a\beta D \\ +12\beta\beta A & -24a\beta A & -36a\beta B & -12a\beta C & +2aaC \\ & +12\beta\beta B & +2\beta\beta C & +4a\beta C & \\ & +24a\beta A & +24a\beta B & +12aaB & \\ & & & & +12aaA \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} -24\beta\gamma Ax'y & -36\beta\gamma Bx'y - 12\beta\gamma Cxy - 12\beta\gamma Dy \\ +24\beta\gamma A & +24\beta\gamma B & +4\beta\gamma C & +4a\gamma C \\ & +24a\gamma A & +24a\gamma B & \\ +12\gamma\gamma Axxxy & +12\gamma\gamma Bxxy + 2\gamma\gamma Cyy \end{aligned}$$

qui termini in ordinem disponantur :

$$\begin{aligned} & 12\gamma\gamma Axxxy + 12\gamma\gamma Bxxy + 12\gamma(2aA - \beta B)xy \\ & + 2\gamma\gamma Cyy + 8\gamma(3aB - \beta C)xy + 2(6aaA - 6a\beta B + \beta\beta C)xx \\ & + 4\gamma(aC - 3\beta D)y + 4(3aaB - 2a\beta C + 3\beta\beta D)x \\ & + 2(a\alpha C - 6a\beta D + 6\beta\beta E) \end{aligned}$$

Simili vero modo altera pars erit

$$\begin{aligned} & 12\beta\beta \mathcal{A}xxyy + 12\beta\beta \mathcal{B}xxy + 12\beta(2a\mathcal{A} - \gamma \mathcal{B})xxy + 2\beta\beta \mathcal{C}xx \\ & + 8\beta(3a\mathcal{B} - \gamma \mathcal{C})xy + 2(6aa\mathcal{A} - 6a\gamma \mathcal{B} + \gamma\gamma \mathcal{C})yy \\ & + 4\beta(a\mathcal{C} - 3\gamma \mathcal{D})x + 4(3aa\mathcal{B} - 2a\gamma \mathcal{C} + 3\gamma\gamma \mathcal{D})y \\ & + 2(a\alpha \mathcal{C} - 6a\gamma \mathcal{D} + 6\gamma\gamma \mathcal{E}). \end{aligned}$$

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 621

18. Coequentur nunc inter se termini homologi vtriusque formae, et sequentibus aequationibus erit satis faciendum

$$\begin{array}{l|l}
 xy & \gamma\gamma A = \delta\delta X \\
 xy & 2a\gamma A - \delta\gamma B = \delta\delta B \\
 xy & \gamma\gamma B = 2a\delta X - \delta\gamma B \\
 xx & 6aaA - 6a\delta B + \delta\delta C = \delta\delta C \\
 y & \gamma\gamma C = 6aaX - 6a\gamma B + \gamma\gamma C \\
 xy & 3a\gamma B - \delta\gamma C = 3a\delta B - \delta\gamma C \\
 x & 3aaB - 2a\delta C + 3\delta\delta D = a\delta C - 3\delta\gamma D \\
 y & a\gamma C - 3\delta\gamma D = 3aaB - 2a\gamma C + 3\gamma\gamma D \\
 x & aaC - 6a\delta D + 6\delta\delta E = aaC - 6a\gamma D + 6\gamma\gamma E.
 \end{array}$$

Tres autem primae aequationes tantum duas dant determinationes:

$$\delta = \frac{2a\gamma\delta}{B\sqrt{B} + B\sqrt{A}} \text{ et } \gamma = \frac{2a\delta\sqrt{A}}{B\sqrt{B} + \delta\sqrt{A}}$$

quarta et quinta itidem vnicam determinationem suppeditant:

$$C - \delta = \frac{2(B\delta\delta - A\delta\delta)}{2A\delta} = \frac{2}{A} \left(\frac{B\delta}{A} - \frac{\delta\delta}{B} \right)$$

quae eadem quoque ex sexta sequitur. Satuat ergo

$$C = \frac{2B\delta}{A} + n \text{ et } \delta = \frac{2\delta\delta}{2B} + n$$

liii 3

septima

septima et octava etiam unicam determinationem inuoluunt

$$\frac{D\sqrt{A} + D\sqrt{B}}{E\sqrt{B} + D\sqrt{A}} = \frac{A\mathfrak{E}\mathfrak{E} + 2BB - B\mathfrak{E}\sqrt{A} + 2AA}{A\mathfrak{E}\sqrt{A}\mathfrak{E}} \text{ vel}$$

$$D\sqrt{A} + D\sqrt{B} = \frac{B^2}{A\sqrt{A}} + \frac{\mathfrak{E}^2}{B\sqrt{B}} + \frac{n\mathfrak{E}}{2\sqrt{A}} + \frac{n\mathfrak{E}}{2\sqrt{B}}$$

statuatur ergo

$$D = \frac{B^2}{A\sqrt{A}} + \frac{n\mathfrak{E}}{2\sqrt{A}} + \frac{m}{2\sqrt{B}} \text{ et } \mathfrak{D} = \frac{\mathfrak{E}^2}{2\sqrt{B}} + \frac{n\mathfrak{E}}{2\sqrt{B}} - \frac{m}{2\sqrt{B}}$$

qui valores in vltima aequatione substituti praebent:

$$24(AE - \mathfrak{E}\mathfrak{E}) = \frac{2B^2}{A\sqrt{A}} + \frac{6nBB}{A} + \frac{12mB}{\sqrt{A}} - \frac{1\mathfrak{E}^4}{2\sqrt{B}} - \frac{6n\mathfrak{E}\mathfrak{E}}{B} + \frac{12m\mathfrak{E}}{\sqrt{B}}$$

quare commode statui licebit

$$E = \frac{B^2}{16A^2} + \frac{nBB}{4AA} + \frac{mB}{2A\sqrt{A}} + \frac{1}{A}$$

$$\mathfrak{E} = \frac{\mathfrak{E}^4}{16B^2} + \frac{n\mathfrak{E}\mathfrak{E}}{4BB} - \frac{m\mathfrak{E}}{2B\sqrt{B}} + \frac{1}{B}$$

19. Cum autem sumserimus $V = \frac{1}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2}$

erit

$$Q = \frac{-\beta Ax^2 + \beta Bx^2 + Cx + Dx + E}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2} + \frac{2(\alpha x^2 + \beta Bx + Cx + D)}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2}$$

$$P = \frac{-\gamma Ay^2 + \gamma By^2 + \epsilon y + \delta}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2} + \frac{2(\alpha y^2 + \beta y + \epsilon y + \delta)}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2}$$

siue

$$Q = \frac{2\gamma(\alpha x^2 + \beta Bx + Cx + D) + (\alpha A - \beta B)x^2 + 2\alpha Bx - \beta Cx + (\alpha C - \beta D)x + (\alpha D - \beta E)}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2}$$

$$P = \frac{\beta(\alpha y^2 + \beta y + \epsilon y + \delta) + (\alpha A - \gamma B)y^2 + (\alpha B - \gamma \epsilon)yy + (\alpha \epsilon - \gamma \delta)y + (\alpha D - \gamma \delta)}{(\alpha + \beta x + \gamma)^2}$$

vnde inuestigari oportet integrale formulae $Pdx + Qdy$
ad

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 623

ad quod si deinceps addatur $\frac{2\sqrt{XY}}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2}$, aggregatum quantitati constanti aequatum exhibebit integrale completum aequationis

$$\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0.$$

Pro illo autem integrali inveniendo, ex prioribus valoribus pro P et Q exhibitis, notetur fore separatim

$$\int Qdy = \frac{\beta Ax^2 + \gamma Bx^2 + Cx + D}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2} - \frac{\alpha Ax^2 + \beta Bx + Cx + D}{\gamma \alpha + \beta x + \gamma y} + \Gamma : x$$

$$\int Pdx = \frac{\gamma By^2 + \alpha Cy + D}{\beta \alpha + \beta x + \gamma y} - \frac{\alpha By^2 + \beta \gamma y + \gamma y + D}{\beta \alpha + \beta x + \gamma y} + \Delta : y$$

quae duae expressiones aequales esse debent: quem in finem ponatur

$$\Gamma : x = \frac{\alpha Ax + Bx + N}{\beta y} \quad \text{et} \quad \Delta : y = \frac{\alpha By + \beta y + M}{\beta y}$$

fictque

$\beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y)^2 / Qdy$	$\beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y)^2 / Pdx$
+A $\gamma\gamma xy$	+N $\beta\beta xyy$
+B $\gamma\gamma xy$	+ $\beta(2\alpha - \beta\gamma)xy$
+ $\gamma(2\alpha\alpha - \beta\beta)xy$	+ $\beta\beta\beta xy$
+N $\gamma\gamma y$	+ $(\alpha\alpha\alpha - \beta\alpha\gamma + \beta\gamma\gamma)yy$
+ $(\alpha\alpha\alpha - \beta\alpha\beta + N\beta\beta)xx$	+N $\beta\beta xx$
+ $\gamma(2\beta\alpha - C\beta + 2N\beta)xy$	+ $\beta(2\beta\alpha - C\gamma + 2\beta\gamma)xy$
+ $\gamma(2\alpha\alpha - D\beta)y$	+ $(\beta\alpha\alpha - C\alpha\gamma + D\gamma\gamma + 2\beta\alpha\gamma)y$
+ $(\beta\alpha\alpha - C\alpha\beta + D\beta\beta + 2N\alpha\beta)x$	+ $\beta(2\alpha\alpha - D\gamma)x$
+E $\beta\beta - D\alpha\beta + N\alpha\alpha$	+ $C\gamma\gamma - D\alpha\gamma + N\alpha\alpha$

624 EVOLVTIO NONNVLLARVM

20. Hae conditiones cum praecedentibus (18) perfecte conueniunt si modo sumatur

$$N = \frac{1}{2} C \text{ et } \mathfrak{R} = \frac{1}{2} \mathfrak{C}.$$

Diuidamus singulos terminos per $\delta \gamma$, vt prodeat valor formulae

$$\frac{1}{2} (a + \mathfrak{E} x + \gamma y)^2 / Q dy,$$

qui substitutis valoribus ante inuentis reperietur:

$$\begin{aligned} & xxyy\sqrt{A\mathfrak{A}} + Bxy\sqrt{\frac{\mathfrak{A}}{A}} + \mathfrak{B}xy\sqrt{\frac{A}{\mathfrak{A}}} + \frac{1}{2}Cyy\sqrt{\frac{\mathfrak{A}}{A}} + \frac{1}{2}\mathfrak{C}xx\sqrt{\frac{A}{\mathfrak{A}}} \\ & + \left(\frac{B\mathfrak{B}}{\sqrt{A\mathfrak{A}}} - \frac{1}{2}n\right)xy + \left(\frac{B\mathfrak{B}\mathfrak{B}}{A\sqrt{A\mathfrak{A}}} - \frac{nB}{2A} + \frac{n\mathfrak{B}}{2\sqrt{A\mathfrak{A}}} - \frac{m}{2\sqrt{A}}\right)y \\ & \quad + \left(\frac{B\mathfrak{B}\mathfrak{B}}{A\sqrt{A\mathfrak{A}}} - \frac{n\mathfrak{B}}{2\mathfrak{A}} + \frac{nB}{2\sqrt{A\mathfrak{A}}} + \frac{m}{2\sqrt{\mathfrak{A}}}\right)x \\ & + \frac{B\mathfrak{B}\mathfrak{B}\mathfrak{B}}{16A\mathfrak{A}\sqrt{A\mathfrak{A}}} + \frac{n(B\sqrt{\mathfrak{A}} + \mathfrak{B}\sqrt{A})^2}{24A\mathfrak{A}\sqrt{A\mathfrak{A}}} - \frac{n\mathfrak{B}\mathfrak{B}}{4A\mathfrak{A}} + \frac{m(B\sqrt{\mathfrak{A}} - \mathfrak{B}\sqrt{A})}{4A\mathfrak{A}} + \frac{1}{\sqrt{A\mathfrak{A}}}. \end{aligned}$$

Sit haec forma breuitatis gratia = S eritque integrale completum:

$$\frac{s + \sqrt{xy}}{(a + \mathfrak{B}x + \gamma y)^2} = \text{Const. seu}$$

$$S + \sqrt{XY} = \text{Const.} (B\sqrt{\mathfrak{A}} + \mathfrak{B}\sqrt{A} + 2Ax\sqrt{\mathfrak{A}} + 2\mathfrak{A}y\sqrt{A})^2$$

quod etiam hac forma concinniori exhiberi potest

$$S + \sqrt{XY} = \text{Const.} \left(\frac{B}{\sqrt{A}} + \frac{\mathfrak{B}}{\sqrt{\mathfrak{A}}} + 2x\sqrt{A} + 2y\sqrt{\mathfrak{A}}\right)^2.$$

Quare dum functiones X et Y conditionibus ante definitis sint praeditae, hoc modo habebitur integrale completum aequationis differentialis

$$\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0.$$

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 625

21. Haec inuestigatio aliquanto generalius institui potest tribuendo ipsi V talem valorem $\frac{1}{(a+\beta x+\gamma y+\delta xy)^2}$ quo facilius autem calculi molestias superare queamus obseruo, dummodo variables x et y quantitate constante augeantur vel minuantur, cum ad hanc formam reduci $\frac{1}{(a+xy)^2}$ reduci posse: expedito autem calculo restitutio facile instituetur. Considerabo ergo hanc aequationis differentialis formam

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0,$$

quam integrabilem reddi assumo ope multiplicatoris $P\sqrt{X} + Q\sqrt{Y}$, vt integrari debeat haec formula

$$Pdx + Qdy + \frac{Qdx\sqrt{Y}}{\sqrt{x}} + \frac{Pdy\sqrt{x}}{\sqrt{y}} = 0.$$

Statuatur partis posterioris integrale = $2\sqrt{XY}$ fictaque vt vidimus:

$$Q = 2X\left(\frac{dY}{dY}\right) + V\frac{dX}{dX} \text{ et } P = 2Y\left(\frac{dX}{dX}\right) + V\frac{dY}{dY}.$$

Sit igitur $V = \frac{1}{(a+xy)^2}$, ideoque

$$\left(\frac{dY}{dY}\right) = \frac{-2Y}{(a+xy)^2} \text{ et } \left(\frac{dX}{dX}\right) = \frac{-2X}{(a+xy)^2}$$

ita vt habeamus:

$$Q = \frac{-2XY}{(a+xy)^2} + \frac{dX}{dX} \frac{1}{(a+xy)^2} \text{ et}$$

$$P = \frac{-2YX}{(a+xy)^2} + \frac{dY}{dY} \frac{1}{(a+xy)^2}.$$

Nunc autem effici debet vt formula $Pdx + Qdy$ integrationem admittat, hunc in finem duplici

Vol. III.

Kkkk

modo

modo eius integrale capiatur dum vel y vel x constans accipitur, sicque obtinebimus:

$$\int P dx = \frac{yY}{y(a+xy)} - \frac{yY}{y(a+xy)^2} - \frac{dy}{ydy} \cdot \frac{1}{a+xy} + \frac{\Gamma y}{y^2}$$

$$\int Q dy = \frac{xX}{x(a+xy)} - \frac{xX}{x(a+xy)^2} - \frac{dx}{x dx} \cdot \frac{1}{a+xy} + \frac{\Delta x}{x^2}$$

quas duas formas inter se aequales reddi oportet. Multiplicando ergo per $xyy(a+xy)^2$ habebimus:

$$4xxY(a+xy) - 2axxY - \frac{xyY}{dy}(a+xy) + xx\Gamma y(a+xy)^2 =$$

$$4yyX(a+xy) - 2ayyX - \frac{xyX}{dx}(a+xy) + yy\Delta x(a+xy)^2$$

vnde fingamus

$$X = \lambda x^2 + 2Bx + Cx + 2Dx + E; \Delta x = Lxx + Mx + N$$

$$Y = \mathfrak{A}y^2 + 2\mathfrak{B}y + \mathfrak{C}y + 2\mathfrak{D}y + \mathfrak{E}; \Gamma y = \mathfrak{L}yy + \mathfrak{M}y + \mathfrak{N}$$

$$\frac{dx}{dx} = 4Ax^2 + 6Bxx + 2Cx + 2D \text{ et}$$

$$\frac{dy}{dy} = 4\mathfrak{A}y^2 + 6\mathfrak{B}yy + 2\mathfrak{C}y + 2\mathfrak{D}$$

Hinc nostrae expressiones induent has formas

$xyy(a+xy)^2 \int Q dy$	$xyy(a+xy)^2 \int P dx$
$+Lx^2y^2$	$+Lx^2y^2$
$+Mx^2y$	$+2\mathfrak{B}x^2y^2$
$+2Bx^2y^2$	$+Mx^2y^2$
$+Nxx^2y^2$	$-2a\mathfrak{A}xxy^2$
$+2(C+aL)x^2y^2$	$+2(\mathfrak{C}+a\mathfrak{L})x^2y^2$
$-2aAx^2y^2$	$+Nxx^2y^2$
$+2(3D+aM)xxy^2$	$-2a\mathfrak{B}xxy^2$
$-2aBx^2y^2$	$+2(3\mathfrak{D}+a\mathfrak{M})x^2y^2$
$+aLxxyy$	$+2a\mathfrak{L}xxyy$

quae ab irrationalitate liberata induit hanc formam:

$$\begin{aligned} & GG(x-z)^2 + 2G(Axxzz + Bxz(x+z) + Cxz + D(x+z) + E) \\ & + (BB-AC)xxzz - 2ADxz(x+z) - AE(x+z)^2 - 2BDxz \\ & - 2BE(x+z) + DD - CE = 0 \end{aligned}$$

quae aequatio in hanc formam reducta cum superiori conuenit

$$\begin{aligned} & (2AG + BB - AC)xxzz + 2(BG - AD)xz(x+z) \\ & + (GG - AE)(x+z)^2 - 2(2GG + BD - CG)xz \\ & + 2(DG - BE)(x+z) + 2EG + DD - CE = 0. \end{aligned}$$

23. Si nunc scrutari velimus, sub quibus conditionibus haec aequatio differentialis integrationem admittat

$$\frac{dx}{\sqrt{Ax^2 + Bxz^2 + Cxz + Dx + E}} + \frac{dy}{\sqrt{By^2 + Cy^2 + Dy + E}} = 0$$

concipiamus hanc nasci ex illa ponendo $z = \frac{fy + g}{by + k}$ ita ut aequatio integralis futura sit

$$\begin{aligned} & (2AG + BB - AC)xx(fy + g)^2 + 2(BG - AD)x(fy + g)(bxy \\ & + kx + fy + g) + (GG - AE)(bxy + kx + fy + g)^2 - 2(2GG \\ & - CG + BD)x(fy + g)(by + k) + 2(DG - BE)(by + k)(bxy \\ & + kx + fy + g) + (2EG + DD - CE)(by + k)^2 = 0. \end{aligned}$$

At vero coefficients \mathfrak{A} , \mathfrak{B} , \mathfrak{C} , \mathfrak{D} , \mathfrak{E} ex his quantitatibus f , g , b , k ita definiuntur ut sit

$$\begin{aligned} \mathfrak{A}(fk - gb)^2 &= Af^2 + 2Bf^2b + Cffbb + 2Dfb^2 + Eb^4 \\ \mathfrak{B}(fk - gb)^2 &= 2Af^2g + Bff(3gb + fk) + Cfb(fk + gb) \\ &+ Dbb(3fk + gb) + 2Eb^2k \\ \mathfrak{C}(fk - gb)^2 & \end{aligned}$$

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 629

$$\mathfrak{E}(fk-gb)^2 = 6Afg^2 + 6Bfg(fb+gb) + C(fb+gb)^2 \\ + 6Dbk(fb+gb) + 5Ehbkk + 2Cfgbk$$

$$\mathfrak{D}(fk-gb)^2 = 2Afg^2 + Bgg(fb+3fk) + Cgk(fb+gb) \\ + Dkk(fb+3gb) + 2Ebk^2$$

$$\mathfrak{E}(fk-gb)^2 = Ag^2 + 2Bg^2k + Cggkk + 2Dgk^2 + Ek^2.$$

24. Videamus autem quousque problema in genere aggressi calculum expedire queamus. Sit igitur proposita aequatio $\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0$, quae per $P\sqrt{X} + Q\sqrt{Y}$ multiplicata fiat integrabilis, sitque integrale

$$f(Pdx + Qdy) + \frac{\sqrt{XY}}{(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} = \text{Const.}$$

erique ut vidimus:

$$Q = \frac{-\alpha X(\beta + \delta y)}{(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} + \frac{dX}{dx(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$$

$$P = \frac{-\alpha Y(\gamma + \delta x)}{(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} + \frac{dY}{dy(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$$

vnde colligimus

$$(\gamma + \delta x)^2 (\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 fQdy = 2(\beta\gamma - \alpha\delta)X \\ + (4\delta X - (\gamma + \delta x)\frac{dX}{dx})(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy) \\ + (\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \Delta : x$$

similique modo

$$(\beta + \delta y)^2 (\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 fPdx = 2(\beta\gamma - \alpha\delta)Y \\ + (4\delta Y - (\beta + \delta y)\frac{dY}{dy})(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy) \\ + (\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \Gamma : y$$

quae duae formae ad consensum perducere debent, ita ut prima per $(\gamma + \delta x)^2$, altera vero per $(\beta + \delta y)^2$

Kkkk 3

diuisa

diuisa eandem functionem exhibeant. Quamobrem necesse est vt prior per $(\gamma + \delta x)^2$, posterior per $(\beta + \delta y)^2$ diuisionem admittat, cui ergo requisito ante omnia est satisfaciendum.

25. Euoluamus priorem valorem partibus ab y pendentibus distinguendis :

$$\text{I. } 2(\beta\gamma - \alpha\delta)X + 4\delta(\alpha + \beta x)X - (\alpha + \beta x)\gamma + \delta x \frac{dX}{dx} + (\alpha + \beta x)^2 \Delta : x$$

$$\text{II. } -y(\gamma + \delta x)(4\delta X - (\gamma + \delta x)\frac{dX}{dx} + 2(\alpha + \beta x)\Delta : x)$$

$$\text{III. } +yy(\gamma + \delta x)^2 \Delta : x$$

quae expressio per $(\gamma + \delta x)^2$ diuisibilis esse debet; cum ergo tertia pars sponte sit diuisibilis pro secunda ponamus

$$(\alpha + \beta x)\Delta : x + 2\delta X = (\gamma + \delta x)R$$

et prima pars erit

$$2(\beta\gamma - \alpha\delta)X + 2\delta(\alpha + \beta x)X + (\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)R - (\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)\frac{dX}{dx}$$

quae redit ad hanc formam :

$$(\gamma + \delta x)(2\beta X + (\alpha + \beta x)R - (\alpha + \beta x)\frac{dX}{dx})$$

ita vt

$$2\beta X + (\alpha + \beta x)(R - \frac{dX}{dx})$$

adhuc diuisionem per $\gamma + \delta x$ admittere debeat. Cui conditioni satisfit fumendo

$$R = \frac{\beta}{\delta} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta x)}{\delta} \Delta' : x + (\gamma + \delta x)S,$$

vnde

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM 631

vnde fit

$$X = \frac{\beta\gamma - \alpha\delta}{\alpha\delta} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta\gamma + \gamma\delta)}{\alpha\delta} \Delta' : x + \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\alpha\delta} S$$

ideoque prima pars erit

$$(\gamma + \delta x)^2 \left(\frac{\beta}{\delta} R - \frac{(\alpha + \beta\gamma + \gamma\delta)}{\alpha\delta} \right) + \frac{1}{2} (\alpha + \beta x) (\gamma + \delta x)^2 S$$

siue

$$(\gamma + \delta x)^2 \left(\frac{\beta\beta}{\delta} \Delta : x - \frac{\beta(\alpha + \beta x)}{\delta} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta x)^2}{\delta} \Delta'' : x \right. \\ \left. + \frac{\beta(\gamma + \delta x)}{\delta} S - \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} \cdot \frac{dS}{dx} \right)$$

deinde secunda

$$y(\gamma + \delta x)^2 \left\{ \frac{\beta}{\delta} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta x)}{\delta} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} \Delta'' : x \right. \\ \left. + (\gamma + \delta x) S - \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta} \cdot \frac{dS}{dx} \right\}$$

ac tertia

$$yy(\gamma + \delta x)^2 \Delta : x.$$

Quocirca formulæ

$$(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 f Q dy$$

valor erit

$$\frac{\beta\beta}{\delta} \Delta : x + \frac{\beta}{\delta} y \Delta : x + yy \Delta : x - \frac{\beta(\alpha + \beta x)}{\delta} \Delta' : x - \frac{(\alpha + \beta x)}{\delta} y \Delta' : x \\ + \frac{(\alpha + \beta x)^2}{\delta} \Delta'' : x + \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} y \Delta'' : x \\ + \frac{\beta}{\delta} (\gamma + \delta x) S + (\gamma + \delta x) y S - \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} \cdot \frac{dS}{dx} \\ - \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta} y \cdot \frac{dS}{dx}$$

feu ita concinnius expressus :

$$\frac{(\beta + \delta y)^2}{\delta} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta x)(\beta + \delta y)}{\delta} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta x)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)}{\delta} \Delta'' : x \\ + \frac{(\gamma + \delta x)(\beta + \delta y)}{\delta} S - \frac{(\gamma + \delta x)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)}{\delta} \cdot \frac{dS}{dx}$$

cui

632 EVOLVTIO NONNVLLARVM

cui alter aequalis fieri debet, qui est

$$\frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta^2} \Gamma : y - \frac{(\alpha + \gamma)(\gamma + \delta x)}{\delta^2} \Gamma' : y + \frac{(\alpha + \gamma)(\alpha + \beta x + \gamma + \delta xy)}{\delta^2} \Gamma'' : y$$

$$+ \frac{(\beta + \delta \gamma)(\gamma + \delta x)}{\delta} \mathcal{C} - \frac{(\beta + \delta \gamma)(\alpha + \beta x + \gamma + \delta xy)}{\delta^2} \frac{d\mathcal{C}}{dy}$$

26. Quodsi iam ponamus :

$\Delta : x = \delta \delta (Axx + 2Bx + C)$ et $S = \delta \delta (Dxx + 2Ex + F)$
item

$\Gamma : y = \delta \delta (Ayy + 2By + \mathcal{C})$ et $\mathcal{C} = \delta \delta (Dyy + 2Ey + \mathcal{F})$

reperientur nostrae expressiones ita euolutae

$(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \int Q dy$	$(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \int P dx$
$+ \delta \delta A x y y$	$+ \delta \delta A x x y y$
$+ 2 \delta \delta B x y y$	$+ \delta (\gamma A - \beta D + \delta \mathcal{C}) x y y$
$+ \delta (\beta A - \gamma D + \delta E) x x y$	$+ 2 \delta \delta B x x y$
$+ \delta \delta C y y$	$+ \delta (\gamma \mathcal{C} - \alpha D) y y$
$+ \delta (\beta E - \alpha D) x x$	$+ \delta \delta \mathcal{C} x x$
$+ (2\beta \delta B + (\beta \gamma - \alpha \delta) A - \gamma \gamma D + \delta \delta F) x y$	$+ (2\gamma \delta B + (\beta \gamma - \alpha \delta) A - \beta \beta D + \delta \delta \mathcal{F}) x y$
$+ (\alpha \gamma A - 2\alpha \delta B + 2\beta \delta C - \gamma \gamma E + \gamma \delta F) y$	$+ (\gamma \delta \mathcal{F} + (\beta \gamma - \alpha \delta) \mathcal{C} - \alpha \beta D) y$
$+ (\beta \delta F + (\beta \gamma - \alpha \delta) E - \alpha \gamma D) x$	$+ (\alpha \beta A - 2\alpha \delta B + 2\gamma \delta \mathcal{C} - \beta \beta \mathcal{E} + \beta \delta \mathcal{F}) x$
$+ \alpha \alpha A - 2\alpha \beta B + \beta \beta C - \alpha \gamma E + \beta \gamma F$	$+ \alpha \alpha A - 2\alpha \gamma B + \gamma \gamma \mathcal{C} - \alpha \beta \mathcal{E} + \beta \gamma \mathcal{F}$

vnde

vnde nonnisi sequentes sex determinationes deducuntur

$$A = A$$

$$B = \frac{\beta A - \gamma D}{\alpha \delta} + \frac{1}{2} E$$

$$C = \frac{\beta E - \alpha D}{\delta}$$

$$D = \frac{\alpha \gamma \delta B - \gamma \gamma A - \beta \delta C}{\alpha \delta - \gamma}$$

$$E = \frac{\alpha \delta B - \alpha \gamma A - \beta \delta C}{\alpha \delta - \beta \gamma}$$

$$F = F - \frac{\gamma E}{\delta} - \frac{\alpha \beta \gamma A + \alpha \beta \delta B - \beta \delta C}{\delta \alpha \delta - \beta \gamma}$$

his enim omnibus illis conditionibus satisficit. Sic igitur omnes litterae A, B, C, D, E, F, vna cum $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ arbitrio nostro manent relictae, ex quibus deinde colligitur functio

$$2X = \delta \delta D x^4 + 2\delta(\delta E + \gamma D - \beta A)x^3 + (\delta \delta F + 4\gamma \delta E + \gamma \gamma D - 2\beta \delta B - (\beta \gamma + 3\alpha \delta)A)x^2 + 2(\gamma \delta F + \gamma \gamma E - \alpha \gamma A - 2\alpha \delta B)x + \gamma \gamma F - 2\alpha \gamma B + (\beta \gamma - \alpha \delta)C.$$

27. Hunc autem calculum vterius non prosequor, cum nunc quidem sufficiat methodum directam et rei naturae conformem aperuisse, quae ad easdem integrationes omnino singulares, quas olim ex longe aliis principiis erueram, perducat. In augmentum igitur huius scientiae plurimum intererit istam novam methodum omni studio penitius scrutari. Hunc in finem adhuc obseruo aliam multiplicatoris formam adhiberi posse, cuius ope talis forma

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$$

integrabilis reddi queat. Statuatur scilicet multiplier $M = P + Q\sqrt{XY}$, ut integrabilis esse debeat hac forma

$$\frac{P dx}{\sqrt{x}} + Q dy \sqrt{X} + \frac{P dy}{\sqrt{Y}} + Q dx \sqrt{Y} = 0.$$

Fingatur prioris partis integrale $= 2R\sqrt{X}$ posterioris vero $= 2S\sqrt{Y}$, ut integrale completum sit

$$R\sqrt{X} + S\sqrt{Y} = \text{Const.}$$

et facta evolutione reperitur:

$$P = \frac{R dx}{\sqrt{x}} + 2X \left(\frac{dR}{dx} \right); \quad P = \frac{S dy}{\sqrt{Y}} + 2Y \left(\frac{dS}{dY} \right)$$

$$Q = 2 \left(\frac{dR}{dY} \right); \quad Q = 2 \left(\frac{dS}{dx} \right).$$

Cum igitur debeat esse $\left(\frac{dR}{dY} \right) = \left(\frac{dS}{dx} \right)$, manifestum est formulam $R dx + S dy$ integrabilem esse debere. Non autem opus est, ut ea algebraicum habeat integrale, sed sufficit ut integrationis caractere sit praedita.

28. Sumatur enim

$$R = \frac{y}{a + \beta xy + \gamma xxy} \quad \text{et} \quad S = \frac{x}{a + \beta xy + \gamma xxy}$$

eritque

$$Q = \frac{2a - \gamma xxy}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2} \quad \text{et}$$

$$P = \frac{\gamma dx}{dx(a + \beta xy + \gamma xxy)} - \frac{2xy(\beta + \gamma xy)}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2}$$

simulque

$$P = \frac{xdY}{dY(a + \beta xy + \gamma xxy)} - \frac{2Yx(\beta + \gamma xy)}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2}$$

ita

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 635

ita vt habeatur

$$(a + \beta xy + \gamma xxyy)^2 P =$$

$$x \frac{dx}{a} (a + \beta xy + \gamma xxyy) - 2yy X (\beta + 2\gamma xy) =$$

$$x \frac{dy}{a} (a + \beta xy + \gamma xxyy) - 2xx Y (\beta + 2\gamma xy).$$

Statuatur

$$X = Ax^2 + 2Bx + C \text{ itemque}$$

$$Y = \mathfrak{A}y^2 + 2\mathfrak{B}y + \mathfrak{C}$$

ac duo illi valores inter se aequandi postulare deprehenduntur, vt sit

$$\beta = 0; B = 0; \mathfrak{B} = 0; D = 0 \text{ et } \mathfrak{D} = 0$$

tum vero ii fient:

$$I. = -2\gamma Cx'y^2 + 4aAx'y - 4\gamma Exy^2 + 2aCxy$$

$$II. = -2\gamma \mathfrak{C}x'y^2 + 4a\mathfrak{A}xy^2 - 4\gamma \mathfrak{E}x'y + 2a\mathfrak{C}xy$$

unde colligitur

$$C = \mathfrak{C}; \frac{a}{\gamma} = \frac{-e}{A} = \frac{-\mathfrak{E}}{\mathfrak{A}} \text{ seu } \mathfrak{A}C = AE.$$

Erit ergo

$$X = Ax^2 + Cxx - \frac{a}{\gamma} \mathfrak{A}; Y = \mathfrak{A}y^2 + Cyy - \frac{a}{\gamma} A$$

et aequationis

$$\frac{dx}{\sqrt{(Ax^2 + Cxx - \frac{a}{\gamma} \mathfrak{A})}} + \frac{dy}{\sqrt{(\mathfrak{A}y^2 + Cyy - \frac{a}{\gamma} A)}} = 0$$

integrale completum erit

$$y\sqrt{(Ax^2 + Cxx - \frac{a}{\gamma} \mathfrak{A})} + x\sqrt{(\mathfrak{A}y^2 + Cyy - \frac{a}{\gamma} A)} = \text{Const.}(a + \gamma xxyy).$$

29. Ex his exemplis facile intelligitur, fere nouum adhuc analyticos genus desiderari, quo huiusmodi operationes certo ordine institui atque vterius extendi queant, a quo quidem scopo adhuc longissime sumus remoti. Interim tamen ea, quae hactenus exposui maximi momenti esse videntur, ad vniuersalitatem principii integrandi initio memorati stabiliendam, cum adeo eius beneficio per multiplicatores idoneos eae integrationes quae maxime arduae et cognita principia transcendentes erant vitae expediri queant. Mihi quidem cum primum in eas incidissem, nulla alia via eo deducere videbatur praeter eam, qua tum eram vsus; nondum enim animaduerteram semper, quoties cuiuscunque aequationis differentialis integrale completum constaret, ex eo multiplicatorem, quo illa integrabilis reddatur, concludi posse; quae conclusio, si integrale tantum fuisset particulare, nequiquam valuisset. Quamobrem integrationum illarum particularium, quas olim simul ex eodem principio alieno eram consecutus, longe aliter est ratio comparata, neque adhuc perspicere licet; quomodo methodo quadam directa et naturali ad easdem perueniri queat.

30. Eo magis igitur operae erit pretium, indolem harum integrationum particularium accuratius examinari, quod quidem contemplatione casus simplicissimi fiet. Huius igitur aequationis differentialis

$$dx\sqrt{x+xx} + dy\sqrt{x+yy} + ny\,dx + nx\,dy = 0$$

inte.

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 637

integrale particulare inueneram esse

$$xx + yy + 2xy\sqrt{x+nn} = nn$$

similiaque integralia innumerabilia etiam inueni pro eiusmodi aequationibus differentialibus, quae neque a logarithmis neque a circuli quadratura pendent: quare haec aequatio ita spectetur, quasi non per logarithmos integrari posset. Hic igitur primo quaeritur, qua via directa hoc integrale particulare ex forma differentiali concludi queat? deinde quomodo aequatio differentialis comparata esse debeat, ut tale integrale particulare exhiberi queat? Ad has ergo quaestiones primum obseruo, aequationem algebraicam esse integrale completum istius aequationis differentialis:

$$\frac{dx}{\sqrt{(1+xx)}} + \frac{dy}{\sqrt{(1+yy)}} = 0,$$

tum vero ex illa sequi

$$x + y\sqrt{x+nn} = n\sqrt{x+yy} \text{ et}$$

$$y + x\sqrt{x+nn} = n\sqrt{x+xx}$$

ita ut tam $\sqrt{x+xx}$ quam $\sqrt{x+yy}$ rationaliter per x et y exprimi queat. Cum igitur hinc sit differentiando

$$\frac{x dx}{\sqrt{(1+xx)}} = \frac{dy + dx\sqrt{x+nn}}{n} \text{ et } \frac{y dy}{\sqrt{(1+yy)}} = \frac{dx + dy\sqrt{x+nn}}{n}$$

si harum formarum multipla quaecunque ad illam

$$\frac{dx}{\sqrt{(1+xx)}} + \frac{dy}{\sqrt{(1+yy)}} = 0$$

addantur, semper prodire aequationem differentialem, cui aequatio algebraica particulariter saltem satisfaciat

ciat. In genere ergo huius aequationis differentialis

$$\frac{dx + Px dx}{\sqrt{(1+xx)}} + \frac{dy + Qy dy}{\sqrt{(1+yy)}} = \frac{Pdy + Qdx + (Pdx + Qdy)\sqrt{(1+nn)}}{n}$$

integrálé particulare erit

$$xx + yy + 2xy\sqrt{(1+nn)} = nn.$$

Sit iam $P=x$ et $Q=y$, ac satisfiet huic aequationi

$$dx\sqrt{(1+xx)} + dy\sqrt{(1+yy)} = \frac{xdy + ydx + (xdx + ydy)\sqrt{(1+nn)}}{n}$$

ex integrali vero fit

$$x dx + y dy = -(x dy + y dx)\sqrt{(1+nn)}$$

ita vt habeatur haec aequatio differentialis:

$$dx\sqrt{(1+xx)} + dy\sqrt{(1+yy)} + nx dy + ny dx = 0$$

cui ergo integrále supra datum particulariter convenit.

3r. Transferamus iam haec ad casus latius patentes, et postquam huius aequationis

$$\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0$$

inuentum fuerit integrále completum, quod sit $W = \text{Const.}$ notetur hinc semper vtrumque valorem radicalem \sqrt{X} et \sqrt{Y} per functiones racionales ipsarum x et y definiri. Sit ergo

$$\sqrt{X} = R \text{ et } \sqrt{Y} = S, \text{ ideoque}$$

$$\frac{dX}{\sqrt{X}} = 2 dR \text{ et } \frac{dY}{\sqrt{Y}} = 2 dS$$

Sit iam P functio ipsius x et Q ipsius y ; hincque conflatur ista aequatio:

$$\frac{dx + Px}{\sqrt{X}} + \frac{dy + Qy}{\sqrt{Y}} - 2PdR - 2QdS = 0$$

cui

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 639

cui aequatio algebraica $W = \text{Const.}$ certe particulariter satisfacit. Hinc si P et Q ita accipiantur, vt formula $PdR + QdS$ integrationem admittat, cuius integrale sit $= V$, oritur aequatio transcendens

$$\int \frac{dx + PdX}{\sqrt{X}} + \int \frac{dy + QdY}{\sqrt{Y}} - 2V = \text{Const.}$$

cui aequationi $W = \text{Const.}$ seu valoribus inde deductis $\sqrt{X} = R$ seu $\sqrt{Y} = S$ particulariter satisfacit. Tale ergo ratiocinium viam ad huiusmodi integrationes particulares alioquin inuentu difficillimas patefacere videtur.

609484

